بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِه وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

BESMELENİN FAZİLETİ

قَالَتْ يَا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّى اُلْقِىَ اِلَىَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ اَلَّا تَعْلُوا عَلَىَّ وَاْتُونِى مُسْلِمِينَ

*(Sebe' Kraliçesi Belkıs) "Ey ileri gelenler! Bana kıymetli bir mektup bırakıldı. O, Süleyman' dandır ve Rahman, Rahim olan Allah'ın adıyla (başlamaktadır). Şöyle ki: Bana karşı baş kaldırmayın ve Müslüman olarak bana gelin!"... Diyor dedi***.**[1]

Muhterem kardeşlerim!

Okumaya ve herhangi bir işe yüce Allah'ın adıyla başlamak ise, Allah tarafından Hz. Peygamber'e vahyedilmiş bir edep ve saygı kuralıdır. Bu kural ilk inen ayet olduğu ittifakla kabul edilen اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ " Yaratan Rabbinin adiyle oku" (Alâk Suresi, 1) ayetinde ifade edilmektedir. Yine bu, Allah'ın (c.c) "Her şeyin başı, sonu, zahiri ve batını" olduğunu vurgulayan İslâmî düşüncenin temel ilkesiyle uyum içindedir. Buna göre O, her varlığın varoluşunu kendisine borçlu olduğu, her başlananın başlangıcının kendisinden kaynaklandığı tek gerçek varlıktır. O halde her başlangıç, her hareket ve her yöneliş O'nun adı ile olur. Müslüman, bir işe başlarken besmele çeker ki; **"Ben bu işi kendim için değil, Allah namına, onun emriyle ve ancak onun için yapıyorum."**
demiş olur.

[1] En-Neml-29,30,31

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), **Bismillâhirrahmâ-nirrahîm'** düstûrunu her hayırlı işin anahtarı gibi ihsan etmiş ve bu edeb ve terbiyeyi; bütün ümmetin mühim işleri ve ihtiyaçlarının evvelinde uyacakları bir sünneti seniyye kılmıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) **"Besmele her kitabın anahtarıdır."** ve **"Bismillâhirrahmânirrahîm ile başlanmayan her meşru ve mubah olan iş güdüktür** (hayır ve bereketi azdır)." buyurmuştur.

Elbette Allâhü Teâlâ'nın ismiyle başlanmayan herhangi bir iş onun katına arz olunmaz, olunmayınca da ebter, güdük kalır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

- **"Cebrail** (a.s.) **bana vahiy getirdiğinde ilk indirdiği şey 'Bismillâhirrahmânirrahîm'dir."**
- **"Hoca bir talebeye 'besmele oku' dediği zaman, o hocaya, talebeye ve anne babasına cehennemden berât yazılır."**
- **"Bir vartaya** (içinden çıkılması zor bir vaziyete) **düştüğünde 'Bismillâhirrahmânirrahîm, lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil-azîm' de. Çünkü Allâhü Teâlâ, bundan dolayı o kimseyi** -dilerse- **her türlü belâdan korur."**
- **"Bir kimse evine girerken ve yemek yerken besmele çekerse, şeytan, kardeşlerine ve arkadaşlarına 'Bu gece** (Allah'ın ismi zikredildiği için) **sizin ne kalacak yeriniz, ne de akşam yemeğiniz var,' der. Şayet; o kimse eve girerken besmele çekmezse şeytan, yardımcılarına, 'Gece kalmak İçin burada yeriniz var,' der. Yemek yerken de besmele çekmezse, 'Bu gece hem kalacak yeriniz, hem de akşam yemeği var', der."**[2]

Rivayete göre Süleyman (as)'in mektubu şöyleydi:

"Allah'ın kulu, Davud oğlu Süleyman' dan Sebe' Melikesi Belkıs'e. Bismillâhirrahmanirrahim. Selâm hidayete tabi olanlara olsun. Bundan sonra bana baş kaldırmayın ve bana Müslüman olarak gelin".Miskle onu yazdırıp mührü ile mühürledi ve Hüdhüd ile gönderdi.

[2] fazilet takvimi 1 ocak 2011 cumartesi

Peygamber efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır:

كُلُّ اَمْرٍ ذِى بَالٍ لَمْ يُبْدَأْ بِبِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ فهُوَ اَقْطَعُ

Besmele ile başlamayan her mühim işin bereketi kesiktir"[3]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهَا اِذَا اَكَلَ اَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيُذَكِّرِ اسْمَ اللهِ فَاِنْ نَسِىَ فِى اَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللّٰهِ اَوَّلُهُ وَآخِرُهُ

Sizden biriniz yemek yiyeceği zaman allah'ın ismin ansın. Evvelinde unutursa; "bismillehi evvelühü ve ahiruhu " (yani evvelide , ahiride allah'ın ismiyle) desin.[4]

Yine bu konuda Resûlüllah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğ rivayet edilmiştir:

لِمَا نَزَلَتْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ فَرِحَ اَهْلُ السَّمَوَاتِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَاهْتَزَّ الْعَرْشُ لِنُزُولِهَا وَنَزَلَ مَعَهَا اَلْفُ مَلَكٍ وَ زَادَتِ الْمَلَائِكَةُ اِيمَانًا وَخَرَّ كُلُّ الْجَانِّ عَلَى وُجُوهِهِمْ تَحَرَّكَتِ الْاَفْلَاكُ وَذَلَّتْ لِعَظَمَتِهَا الْاَمْلَاكُ

«Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm indiği zaman gökteki melekler buna çok sevindiler. Arş titredi. Bismillah ile birlikte bin melek indi. Bu, meleklerin imânını artırdı. Cinler yüzükoyun yere kapandılar. Felekler bundan dolayı harekete geçti. Melekler Besmele'nin azametinden dolayı baş eğip küçüldüler.»

[3] Ebu Davud.Nesai Ahmed
[4] Tefciruttesnim c:1 s:24

«Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm indiği zaman, dağlar tesbih getirdi. O kadar ki bu tesbîhi Mekke ehli ve o bölgede bulunanlar işitti. Bunun üzerine dediler ki: «**Muhammed dağları büyüledi.**» Cenâb-ı Hak bir duman gönderdi de Mekke ehli üzerinde gölge oldu.[5]

Besmelenin Kerameti

Dinine bağlı bir kadının güzel bir alışkanlığı vardı: Bir işe başlarken daima besmele çeker, besmelenin kudsîyetine inanırdı. Bu kadıncağızın bir de, dinine pek bağlı olmayan ve dinî hususlarla alay eden kocası vardı ki, o da hanımının her işinde besmele çekmesine içerler : "Ne lüzumu var her zaman bismillah deyip durmanın" derdi kendi kendine...

Bir gün, "ben bu hanıma bir oyun yapayım da öğrensin her zaman besmelenin bir işe yaramadığını" diye düşündü ve hanımına bir kese altın verip :

— Hanım bunu sağlam bir yere sakla ki kaybolmasın, diye tenbih etti.

Kadın yine kocasının elinden parayı alırken :

— Bismillah, deyip parayı saklamak için sandığa doğru yürüdü...

Kocası da gizlice onu takip ediyordu.

Kadın gene: "Bismilahirrahmanirrahiym" deyip parayı sandığa koyup ağzını kapattı.

Aradan bir iki gün geçtikten sonra kadının haberi olmadan sandığı açtı ve içinden para kesesini alıp dışardaki su kuyusuna attı. Ondan sonra da gelip hanımına :

— Hanım para lâzım oldu, şu parayı getirsene, dedi.

Adam hanımının parayı sandıkta bulamayacağını ve dolayısıyla da besmele çekmenin bir fâide temin etmediğini anlayacağını düşünüyordu. Kadıncağız adeti üzere: "Bismilahirrahmanirrahiym" diyerek sandığı açtı ve keseyi almak için elini uzattı ki, kese ıslaktı. Kadın şaşırmıştı... Bu keseye sandığın içinde ne oldu da ıslandı diye düşünüyordu. Fakat kadının kocası ondan daha fazla hayret içinde kalmıştı. Çünkü bir kaç gün evvel para kesesini dışardaki kuyuya bizzat kendisi atmıştı. Vaziyeti gördükten sonra adam meseleyi kadına anlattı. Çünkü artık, sabredecek durumda değildi:

[5] hazinetül-esrar s:86

— Hanım, keseyi ben kuyuya atmıştım, fakat besmelen seni mahcup olmaktan kurtardı. Artık ben de besmelenin kerametine inandım, beni affet! Dedi.[6]

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُمَا مرْفُوعًا عَنِ النَّبِيّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اِنَّ الْمُعَلِّمَ اِذَا قَالَ لِلصَّبِيّ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ كُتِبَ لِلْمُعَلِّمِ وَ لِلصَّبِيّ وَلِاَبَوَيْهِ بَرَائَةٌ مِنَ النَّارِ

İbni Abbas (r.a)'dan rivayet olundu ki; peygamber efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: muallim çocuğa "Bismilahirrahmanirrahiym" deyip çocukta besmele çekince hem muallim için, hem çocuk için, hem de çocuğun anne ve babası için cehennemden kurtulma beraeti yazılır.[7]

İsa (a.s) bir gün kabristandan geçerken kabirlerden birinde bir kimsenin şiddetli bir şekilde azab olunduğunu gördü. Yoluna devam etti. Başka bir zaman aynı kabirden geçerken baktıki o kabirdeki azab olunan kişi cennet nimetleri içerisinde melekler ona ikram ediyorlar. Bu durum karşısında isa (a.s) şaşırdı ve Cenab-ı Hakka bundan sual etti. Buyurulduki; Ya isa! Okabrin sahibi bir asi kul olup, ölümünden beri azabta idi vefat ettiğinde hanımı hamile idi. Bir çocuğu dünyaya geldi onu büyüttü ve medreseye gönderdi hocası ona besmeleyi öğretti. Okimsenin çocuğu yeryüzünde beni zikrederken, yer altında babasına azab etmekten haya ettim.[8]

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ كُتِبَتْ لَهُ بِكُلِّ

[6] Büyük dini hikayeler s:274
[7] hazinetül-esrar s:87
[8] Tıbyan tefsiri c:1 s:6

حَرْفٍ اَرْبَعَةُ آلَافٍ حَسَنَةً وَمُحِىَ عَنْهُ اَرْبَعَةُ آلَافٍ سَيِّئَةً وَرُفِعَ لَهُ اَرْبَعُ آلَافٍ دَرَجَةً

İbni mesut (r.a)'dan rivayet olunduki: peygamber efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: kim ki "Bismilahirrahmanirrahiym" okursa, o kimseye Dört bin iyilik yazılır, her harf başına dört bin günahı silinir ve dört bin derece yükselir.[9]

«Mi'rac'a çıktığım gece, semalara doğru yolculuk yaparken, cennetlerin hepsi bana arz olundu. Cennette dört ırmak gördüm: Biri su, biri süt, biri şarap, biri de bal idi. Nitekim Allah bunu beyân ederken buyuruyor ki:

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا اَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ

«**Allah'a karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennet şöyledir: Orada temiz su ırmakları, tadı bozulmayan süt ırmakları, içenlere zevk veren şarap ırmakları, süzme bal ırmakları vardır. Onlara orada her türlü ürün ve Rablerinden mağfiret vardır**.»[10]

Bunun üzerine Cebrail'e dedim ki: Bu nehirler nereden geliyor ve nereye gidiyor? Cebrail (A.S.) cevap verdi: Havz-ı Kevser'e doğru akıp gidiyor. Ancak nereden geldiğini bilmiyorum. Siz Allah'tan sorarsanız, bu hususu size ya bildirir veya gösterir. (Veya ben Allah'a duâ edip bu hususu size bildirmesini ya da göstermesini dileyeyim).

[9] hazinetül-esrar s:87
[10] Muhammed suresi 15. Ayet-i kerime

Ve sonra Cibril Rabbine duâ etti. Bunun üzerine bir melek Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e selâm verdi ve dedi ki:

Yâ Muhammed! Gözlerini yum. Peygamberimiz bunu ifâde den sonra şöyle devam etti: Meleğin işareti üzerine gözlerimi yumdum. Sonra melek bana: Şimdi gözlerini aç, dedi. Açtım, bir de ne göreyim, ben bir ağacın yanında bulunuyorum. Orada inciden bir kubbe vardır. Kapısı yeşil yakuttandı. Kilidi altından idi. Eğer dünyadaki bütün insanları ve cinleri o kubbenin üzerine koymuş olsalardı, dağ başına konan bir kuş kadar gözükürlerdi veya denize atılmış bir badem... îşte o dört ırmağın o büyük kubbenin altından çıktığını gördüm. Dönmek istedim. Fakat o melek bana dedi ki:

Bu kubbenin içine niçin girmiyorsun? Nasıl girebilirim? Üzerinde kilit vardır!? dedim Hem bu kilidi nasıl açabilirim? diye ilâve ettim.

Melek bana: O kilidi aç, dedi. Nasıl açayım? diye sorduğumda, onun anahtarı senin elinde bulunuyor, dedi. Hani nerede dediğin anahtar? diye sorduğumda; onun anahtarı, Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm'dir, dedi.

Bunun üzerine kilide yaklaştığımda, Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm dedim; kilit açılıverdi. Kubbenin içine girdim; gördüm ki o dört ırmak bu kubbenin içindeki dört rükünden akıp çıkıyor.

Melek bana, baktınız mı? diye sordu. Evet, dedim. İkinci kez bak, dedi. Baktığımda, kubbenin dört rüknü üzerinde Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm yazılı duruyor.

- Su Irmağı, Besmele'nin Mîm'inin Deliğinden,
- Süt Irmağı, Allah Lâfzının (Hâ) Harfinden,
- Şarap Irmağı Rahmân'ın (Mîm)'İnden,
- Bal Irmağı Da Rahîm'in (Mîm)'İnden Çıkıyordu.

O zaman bildim ki bu dört nehir Besmele'den geliyor. Ve sonra Cenâb-ı Allah buyurdu ki: «Yâ Muhammed! Ümmetinden kim beni

bu isimle anarsa, hâlis bir kalb ile Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm derse ona şu dört ırmaktan içiririm.»[11]

Başı ağrıyan kimse رَحِيمْ ismini mukattaa olarak 21 defa yazar, sonra beraberinde taşırsa, Allah ona şifâ verir. (Bu da başka çare bulunmadığı zamanlarda yararlı olur).

Aynı hususa Havâss-ı Besmele adlı kitapta da yer verilmiştir Rivayetlere göre Rum meliki Kayser, ikinci halîfe Hz. Ömer'e (ra.) bir mektup yazarak baş ağrısından şikâyet ediyor ve bir türlü geçmediğini, bütün tabiblerin bu hususta âciz kaldıklarını, bu sebeble bir ilâç gönderilmesini taleb ediyordu. Hazret-i Ömer (ra.) ona bir külah gönderdi. Kayser buna çok hayret etti ve külahın içini aradı. Üzerinde Bismillâhi'r-Rah-mâni'r-Rahîm yazılı olan bir kâğıt buldu.

Yine rivayete göre, Hazret-i Ömer (ra.) Amr bin Âs'ı Mısır'a vali olarak gönderdiğinde, Amr bin Âs (ra.) o sene Nil nehrinin yükselmediğini gördü. Sebebini sorduğunda Mısırlılar şu cevabı verdi:

Her sene Nil'in kabarması, verimli hale gelmesi için ailesinin müsaadesiyle bâkire bir kız kurbanlık olarak Nil'e atılır. Ve ancak o zaman Nil kabarmaya başlar. Amr bin Âs (ra.) buna engel oldu ve:

«Bu ancak cahiliye devri âdetidir» dedi. Durumu bir mektupla ikinci halîfe Ömer'e (ra.) bildirdi. Hz. Ömer (ra.) ona şu yazıyı hazırlatıp gönderdi: «Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm.. Ey Nil! Eğer sen emirsiz akıp gidiyorsan bizim sana hiçbir ihtiyacımız yoktur. Değilse Allah'ın izniyle akıp yoluna devam et..» Amr bin Âs (ra.) ha yazılı kâğıdı Nil'e atınca Nil kabardı ve çok verimli bir duruma geldi. Böylece o kötü âdet de kökünden yıkılıp hükümsüz kaldı.

Nakledildiğine göre; Firavn henüz ulûhiyyet iddiasında Bulunmadan önce bir saray yaptırdı ve bu sarayın üzerine Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm yazılmasını emretti. Bunun üzerene

[11] *hazinetül-esrar tercemesi s:305*

sarayın giriş kapısı üzerine Besmele yazıldı. Ulûhiyyet iddiası başlayınca Hazret-i Mûsâ ona gönderildi ve böylece imâna dâvet edildi. O bu daveti kabul etmedi. Bunun üzerine Hazret-i Mûsâ:

«Yâ Rabbî! Buna neden mühlet verdin? Halbuki ben onda hiçbir hayır alâmeti görmüyor ve bilmiyorum..» Allah (C.C.) Mûsâ Peygamber'e cevap verdi: «Ya Mûsâ! Sen onunun küfrüne bakıp helak olmasını arzu ediyorsun. Ben ise onun sarayının kapısı üzerindeki yazıya bakıp (onu helak etmiyorum).

Bunda; kapısının üzerine Besmele'yi yazan (yâni giriş kapısı üzerine bu ibareyi nakşeden) kimse helâktan emin olur, kâfir bile olsa..

Kaldı ki ömrünün başlangıcından tâ sonuna kadar bunu kalbinin ortasındaki kara beneğe nakşeden kimse dünya ve ahiret helâkından nasıl emin olmaz?..

Diğer bir rivayette ise, Resûlüllah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğu nakledilmektedir: «Allah önce Kalem'i, sonra Levh'i yarattı ve Kalem'e Levh'a gelmesi için emretti: Ey Kalem! dedi. O da: Buyur Rabbim, emrine hazır bekliyorum, dedi. Allah bu kez ona: önce Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm yaz.. Kalem başlayıp (ب) harfini yazınca ondan bir nur çıktı, sonra Arş'tan tâ yeryüzüne kadar melekût âleminin nuru çıktı. Bunun üzerine Kalem:

— Yâ Rabbî, bu (ب) harfi nedir?

— Bu benim Ümmet-i Muhammed'e olan BİRR'im (karşılıksız iyiliğim ve ihsanım)dır, buyurdu.

Sonra Kalem'e, (س) harfini yazmasını emretti. Onu yazınca onun üç dişinden birtakım nurlar çıktı. Biri Arş'a doğru uçtu, biri Kürsî'ye doğru, biri de Cennete... Kalem böyle üç nuru görünce sordu:

— Yâ Rabbî! Bu nurlar nedir? Allah cevap verdi:

— Muhammed ümmetinin nurudur.

Arş'a doğru uçan nur, SABÎKÎN (ilk bi'set günlerinde Peygamber'e inanıp İslâm dairesine giren bahtiyarlar)'ın nurudur.

Kürsîye doğru uçan nur, MUKTESÎD (orta davranıp ifrat ve tefritten kaçman) lerin nurudur.

Cennete uçan nur ise isyan edenlerin ve zulüm işleyenlerin nurudur.

Sonra Cenâb-ı Hak, Kalem'e (م) harfini yazmasını emretti Kalem bu harfi yazınca ondan bir nur çıktı ki, daha önceki harflerden çıkan nurlardan daha parlaktı. Arş'tan tâ yeryüzüne kadar her şeyin nuru bu idi. Kalem bin yıl hayretler içinde kaldı. Ve sonra sordu:

— Ya Rabbî! Bu nur nasıl bir nur?

— Bu, benim habîbim, seçkin kulum, resulüm Muhammed'in nurudur. Muhammed (s.a.v.) nebî ve resullerin efendisidir. Her şeyi O'nun hatırı için yarattım, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Kalem, Muhammed'in (s.a.v.) nuruna selâm vermek istedi. Kendisine izin verilince şöyle selâmladı Muhammed'i: «Selâm sana ey Allah'ın resulü!. Selâm sana ey Allah'ın habîbi. Selâm sana ey Allah'ın nuru!.»

Cenâb-ı Hak, Kalem'e şöyle seslendi:

— Ey Kalem! Sen resulüm ve habîbime selâm verdin. Şu anda hazır olmuş olsaydı senin selâmını alıp cevaplandırırdı. Hazır olmadığına göre, onun için ben selâmını cevaplandırıyorum: Benden de sana selâm olsun.

Sonra Cenâb-ı Hak yine Kalem e رَحْمٰنْ ve رَحِيمْ isimlerini yazmasını emretti. Bunun üzerine Kalem dedi ki:

— Yâ Rab! Sana ait bu isimler nasıl isimlerdir?

Allah ona şöyle cevap verdi:

— Ben Allah'ım, ilk önce inananlara.. Ben Rahmân'ım, ortalama bir yol takip edenlere.. Ben Rahîm'im, isyankâr ve zalimlere.. [12]

BİR BESMELE ÇEK…!

Bır Aksam Üstü Yüreğin Daralırsa;
Gözlerinden Tövbe`ler Taşarsa;
Avuçların Dualar`la Dolarsa;

[12] hazinetül-esrar tercemesi s:329

Bir Besmele Çek Gönül`den
Bismillahirrahmanirrahim

Katran Karası Geceler Seni Boğarsa;
Vücudunu Soguk Terler Basarsa;
İçinde Ard Arda Toplar Patlarsa;
Bir Besmele Çek Sessizce
Bismillahirrahmanirrahim

Sır Verecek Bir Dost Bulamazsan;
Günahlarından Ayrılamazsan;
Bir Besmele Çek Yürekten
Boguk Boguk Hep Ağlarsan;
Bismillahirrahmanirrahim

Gönül Dost`larını Bir gün Bulursan;
O Yüce İlâhiyata Kavuşursan
Sükür Duâ`larını Hep Okursan;
Bir Besmele Çek Unutmadan
Bismillahirrahmanirrahim

Huzuru Neşeyi İslamda Bulursan;
Basladığın Her İşte Onu Anarsan;
Kalbini Tüm İnsanlara Açarsan
Bir Besmele Çek Her Seferinde
Bismillahirrahmanirrahim

Nefsinle Şeytana Cihâd Açarsan
Her Hayırlı İşe Koşarsan;
Muhammed Ask`ıyla Tutuşup Yanarsan;
Bir Besmele Çek Kalpten
Bismillahirrahmanirrahim

Gençligini Bitirip Ömrünün Sonuna Varırsan;
Ve Nefes Almaktan Yorulursan;
O Kerîm Allah`ın Huzuruna Çıkarsan
Bir Besmele Çek İlk Söz Olaraktan…..!

HAŞYETULLAH (ALLAH C.C KORKUSU) HAKKINDA

Allah korkusu, kişi için günahtan koruyan bir kalkandır. Cenab-ı Hakk'ın makamından ve hesabından korkmak, ilim ve amel üzere devam etmeye sevkeder.

Her müslüman, Allah'ın nimetlerinin ve kendi günahlarının sayısını muhasebe etmeli, nefsinin heva ve heveslerinin, kendisini nasıl perişan edeceğini iyi düşünmeli ve vereceği hesaptan dolayı Allah'tan korkmalıdır. Cenabı hak, Kur'an-ı Keriminde:

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِىَ الْمَاْوٰى

"Amma, kim Rabbinin makamından korktu, nefsini heva (ve hevesin)den alıkoyduysa, işte muhakkak ki cennet onun varacağı yerin ta kendisidir." [13]

Nefis üzerinde dört şey galiptir.

1-Maddi ve manevi gevşeklik,

2-(azaptan) emin olmak,

3-ibadete karşı tembellik,

4-şehvetlere karşı meyl etmek….

Bunların ilacı ise Allah korkusudur.

[13] Naziat suresi 40-41. Ayet-i kerime

Çünkü korku, Allah'ın bir kamçısıdır ki, Cenab-ı Hak, kapısından sapanları, onunla takviye eder. [14]

Allah'tan korkmanın kazandırdığı dört büyük nimet vardır.

1-Takva,

2-vera',

3-mübâdere ve

4-içtihad.

Takva: Nefsi, günaha götüren şeyden korumaktır.

Vera': Dünyadan yüz çevirmek;

mübadere: Sür'atle hizmet ve vazifelere başlayıp devam etmek

içtihad ise: Allah'a kul olmakta, bütün gayretini ortaya koymaktır.

Allah'tan korkmak, Allah'ın hıfz-u himayesine girmek demektir. Allah'a vereceği hesaptan korkan için, kıyamet dahi bir rahmettir. Bu şuurda olan kimse, "kıyamet kopacakmış" haberini aldığı zaman değil, aksine kıyamet kopmayacakmış haberini duyduğu zaman telaşa kapılır.

Peygamber Efendimiz (S.A.V) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır:

رُوِىَ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْاَسْقَعِ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : مَنْ خَافَ اللّٰهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَوَّفَ اللّٰهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ ، وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللّٰهَ خَوَّفَهُ اللّٰهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

Eska' oğlu vâsile (r.a) Rasulullah (s.a.v) 'in şöyle buyurduğunu rivayet etti: "Kim Allah'ü Tealadan korkarsa, Cenab-ı Hak her şeye, o kimseye

[14] abdülaziz deyrani a.g.e.c.1 s:137

karşı korku verir. Kim de Allah'tan korkmazsa, Cenab-ı Hak o kimseyi her şeyden korkutur. [15]

Denilmiştir ki: Eğer sana biri, "Allah'tan korkuyor musun?" diye sual ederse, sakın cevap verme, sus. Çünkü "evet" dersen, yalan konuşmuş; "hayır" dersen küfre girmiş olursun.[16]

Cenab-ı Hakk'tan hakkıyla korkmak elbette mümkün değildir. Zaten Allah-ü Tealanın emri:

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ

"Gücünüzün yettiği kadar Allah'tan korkun!.." [17]

şeklindedir. Fakat sadece musibet ve bela zamanında değil, her halükarda bu gayret içinde olmak îcâbeder.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) **:** *"Darlıkta ve varlıkta Allah'tan kork"* [18] buyurmuşlardır.

Sıddıkların korkusu; her düşünce ve harekette, kötü akıbetten korkmaktır. Kişi ömür boyu müslüman olarak yaşar. Fakat son nefesinde iman nimetinden mahrum olarak Ahirete göçebilir. Burada bir hadiseyi paylaşmak istiyorum ;

Ali Bekka hazretleri "rahmetullahi aleyh" çok ağlardı.
Öyle ki, gözyaşı tuzlu olduğu için, yüzünde aktığı yerde iz bırakmıştı. Yani akıp geçtiği yerleri kısmen çürütmüştü. Bu yüzden kendisine "Bekka" yani "çok ağlayan" lakabı verilmişti. Ancak böyle ağlamasının sebebini kimse bilmiyordu. Bir gün sevenleri çok ısrar etti. Yalvarıp yakardılar. Bu ağlamanın sebebini sordular. Şöyle anlattı:

Seneler önce, aç susuz kalarak, harikulade hallere sahip olan bir

[15] Levakıhul Envar s.564
[16] Nüzhetül Mecalis c.2 s.36
[17] Tegabun suresi 16. Ayet-i kerime
[18] feyzul kadir c.1 s.119

hoca arkadaşım vardı. Bir gün ikimiz, tayyi mekan ile Bağdat'tan çıktık. Çok uzaktaki şehre, bir anda gittik. Orada arkadaşım bana;
- Ali, falan tarihte benim evimde ol, vefat ederken, yanımda bulun! dedi.Ve ekledi:

- Ama ihmal etme, bu sana vasiyetimdir.

İşimizi gördük. Yine tayyi mekan ile Bağdat'a döndük. Aylar sonra onun bu sözünü hatırladım. Dediği gün evine gittim. Ölüm döşeğinde idi. Son anlarını yaşıyor, can çekişiyordu. Ama yüzü, doğu tarafına dönmüştü. Tutup kıbleye çevirdim. Tekrar doğuya döndü. Yine kıbleye çevirdim. Yine doğuya döndü. O ara gözlerini açıp;
- Ali, hiç uğraşma, benim İslam'dan nasibim kalmadı, ben bu tarafa dönmüş olarak öleceğim! dedi. Sonra, küfür olan, imanı gideren sözler söylemeye başladı. Din-i İslam'dan çıktı. Ve imansız öldü. Bunu duyanlar, cenazesini dışarıya attılar. Olay duyulunca, cesedin etrafını kalabalık sardı. Kızanlar, Sövüp sayanlar, Bizim sonumuz ne olacak diye ağlayanlar vardı. Ben de aldım başımı çıktım köyden.

Giderken de; "Benim sonum ne olacak?" diye hem ağlıyor hem tevbe ediyordum. Saatlerce yürüdüm. Nihayet bir Hıristiyan köyüne vardım. Baktım, ortada bir cenaze var. Köylü etrafında toplanmış, sövüp sayıyorlar. Beni tanıyorlardı. Uzaktan görünce;

- Ali hoca, Ali hoca, gel gel! diye çağırdılar.

Yanlarına yaklaştım.
Hışımla yerdeki cenazeyi göstererek;
- Bu var ya bu, bizim dinimizi reddetti, sizin söylediğiniz sözleri [kelime-i şehadeti] söyleyerek, ben Müslüman olarak dünyadan ayrılıyorum diyerek öldü. Biz de bu ölüyü ne yapalım, yakalım mı diye düşünüyorduk, dediler.
Ben onlara;
- Ne güzel, hak din üzere ölmüş, bunda kızacak ne var? dedim.

Daha da köpürdüler ve;

- Bu, bizim ruhbandı, bize hainlik etti, dinimizi reddetti, bâtıl yolda olduğumuzu söyledi, "Gelin siz de Müslüman olun, küfürde kalmayın" diyerek bize hakaretler etti, dediler.

Onlara;

- Şu ilerdeki köyde de, sizin dininiz üzere ölen birisi var. Onun da cenazesi ortada kaldı. İsterseniz bu iki cenazeyi değişelim, dedim.

- İyi olur, değişelim, dediler.

Cenazeleri değiştik. Onlar onu alıp, kendi mezarlıklarına gömdüler. Biz de bizimkini alıp, yıkadık, kefenledik. Ve cenaze namazını kılıp bizim mezarlığa defnettik. Ali Bekka hazretleri bu hadiseyi anlattıktan sonra;

- İşte bu olay üzerine senelerdir ağlıyorum, buyurdu.

Ve şunu anlattı:

Ahmed bin Hanbel hazretleri de vefat ederken, eliyle işaret edip;

- Hayır olmaz! diyordu.

Yanındaki oğlu;

- Babacığım bu ne hâldir? diye sorunca;

- Evladım, şeytan karşıma geçmiş; "Benim elimde can ver" diyor. Ben de; "Hayır olmaz! hayır olmaz!" diyorum, buyurdu.

Ve ekledi:

- Bir nefes kalıncaya kadar tehlike vardır. Şeytanın aldatmasından emin olmak yoktur, ama hocası (üstazı) sağlam olanın kurtuluş ümidi çoktur.buyurdu.

O halde müslüman, son nefes dahil, gayret ve çalışmasında noksanlık göstermemelidir. İsa bin Yunus rh, İmam-ı Azam hazretleri hakkında şöyle buyurmuştur: *"İmam-ı Âzam hazretlerinin ilk içtihadı Allah-ü Tealaya zerre kadar isyan etmemek ve şer'an muhterem olan şeylere, layık olduğu şekilde hürmet ve tazim göstermektir..."*

Cenab-ı Hakk'ın rahmeti, gadabı üzerine sebkat etmiştir. Rahmet ayetleri, azap ayetlerinden çok olduğu gibi, "ümit" hadisleri de, "korku" hadislerinden daha fazladır. Ancak mümine yakışan ümit ve korku arasında yaşamaktır. Peygamber Efendimiz (S.A.V): ***"Müminin ümit ve korkusu tartılsa, birbirine eşit gelirlerdi."***, buyurmuşlardır.

Hadis-i Kudside de: "*İzzetim ve celalim hakkı için, bir kulda iki korku ve iki emniyet bir araya gelmez. Kul, dünyada benden korktuğu zaman, ben onu kıyamet gününde azabımdan emin kılarım. Dünyada benim azabımdan emin olduğu zaman, kıyamet günü onu (azabım ile) korkuturum.*[19] buyurulmaktadır.

Cebrail (a.s), Allah korkusundan dolayı, dünyadayken ağlayan kimseler hakkında, hesap günü şöyle nida eder: "*Dikkat edin. Muhakkak ki fülan, Allah korkusundan ıslanan bir kirpik sebebiyle kurtuldu."* Peygamber Efendimiz (s.a.v) ise, yarın ağlayacak olanları şöyle beyan buyurur:

"*Allah'ın haram kıldığı şeylere nazar etmekten kapanan gözden, Allah yolunda uyanık duran gözden, Allah korkusundan dolayı sinek başı misli yaş çıkan gözden başka her göz, kıyamet günü ağlayıcıdır.*[20]

Rasulullah (s.a.v.) efendimiz ashabı kirama bir hütbe irat buyurmuş o hutbede ölüm ve ölümün ötesinden ba'sü ba'del mevten cehennem ve kıyametin dehşetinden ve hallerinden bahsetmiş bu hutbeyi dinleyen ashab hüngür hüngür aglamış kaftanlarını başlarına geçirip hıçkıra hıçkıra ağlamışlardır. Peygamber efendimiz.

لَوْ تَعْلَمُونَ مَا اَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

Benim bildiklerimi siz bilmiş olsaydınız ; muhakkak az güler çok ağlardınız. Buyurmuşlardır.

[19]Levakıhul Envar s.564
[20] Münavi, Feyzül Kadir c. 5 s.27

Peygamber efendimiz (s.a.v.) ashab-ı ile şehit düşenleri, toprağın altındakileri cennetülbakî kabristanlığına ziyarete gitmişler. peygember efendimiz (s.a.v.) bir kabrin başında uzun müddet ağlamışlar öyleki mübarek gözlerinden akan yaşlar tobrağı ıslatmıştır. ona bakan ashabta ölüm ve ölüm ötesini , toprağın altını ve ebedi hayatı düşünerek uzun müddet ağlamışlardır. peygamber efendimiz (s.a.v.) ashabına dönerek;

اَىْ اِخْوَانِى لِمِسْلِ هَذَا الْيَوْمِ فَاَعِدُّوا

Nebiyyi zişanımız ashabı kirama namaz kıldırırken müzzemmil suresini okumuşlar . cenabı hakkın azabından bahseden bu ayete gelince hıçkıra hıçkıra ağlamış okumaya muktedir olmadığından rukûa gitmişdir.

اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَالًا وَجَحِيمًا وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَلِيمًا

Çünkü bizim yanımızda (kâfirler için) bukağılar vardır, cehennem vardır, boğazdan zor geçen yiyecekler vardır ve elem dolu bir azap vardır. [21]

İşte peygamber efendimizin haşyeti böyle idi. bizde bu ayetleri teemmül, tefekkür ve tezekkür ederek okumalıyız

Ecille-i (faziletli) tabiinden ehli sünnet imamlarından büyük âlim Hasani Basri Hazretlari bir gün nafile oruç tutuyor. akşam olunca iftar için eline bir bardak su ile bir parça ekmek alarak tuz veya sirke alıyor. tam yiyeceği esnada bu ayeti celileyi hatırlamış ve iftar etmekten vaz geçmiş ve bu sofrayı kaldırın buyurmuş iki gün yine oruç tutmuş iftar sofrası kuruluyor fakat aynı ayeti okuyup iftardan vazgeçmiş üçüncü gün iftar etmeyecek diye arkadaşları hatırı sayılır

[21] Muzzemmil suresi 12-13. Ayet-i kerime

bir büyüğünü sevdiği bir arkadaşını getirmişler icbârî olarak iftar ettirmişler. Hazreti Allahdan kim korkar?

اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَآءُ

Muhakkak hz. Allahdan kulları içinden ancak âlim olanlar korkar.[22] Âlim olmayan Hz. Allahtan nasıl korkar? atomu bilenle bilmeyen müsavi olurmu? atomun ne denli bir silah olduğunu bilen patlamasından korkar bilmeyen ise mühimsemez.

Hz.Ömer Efendimiz Peygamber Efendimizin arkasında namaz kılarken peygamber efendimiz (s.a.v.) şu ayeti okuyor;

اَلَا يَظُنُّ اُولٰئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Sahi bunlar büyük bir gün için dirilip kaldırılacaklarını zannetmiyorlar mı ? Alemlerin Rabbi (olan Allahın hükmü) için insanların (kabirlerinden) kalkacağı günde?[23]

Hz ömer Efendimiz bu ayet-i Kerimeyi işitince düşüp bayılıyor. kendisini öldü diye evine kaldırıyorlar . bir müddet öldü sanılıp ashab tarafından ziyaret edilmiş. işte Hz Allah'ı tanıyanlar bilenler bu şekilde korkarlar.

Hz Ömer Efendimiz devri hılâfetlerinde medinede devenin üzerinde korkarak dolaşmakta iken sokakları gezerken nöbet beklerken bir evde

اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ

[22] Fatır suresi 28. Ayet-i kerime
[23] Mutaffifin suresi 4-5-6. Ayet-i kerime

Şüphesiz Senin Rabbinin Azabı Kesin Olarak Gerçekleşecektir. Ona Hiç Kimse Engel Olamaz.[24]

Ayetini duyunca devesinden düşmüş ,öldü diye kaldırmışlar bir müddet arkadaşları öldü diye ziyarette bulunmuşlar.

Silsile-i sâdât'ın ikincisi selmân-ı Fârisî (k.s) şu ayeti duyunca üç gün kendisine gelememiştir.

وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِينَ لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ

Şüphesiz Cehennem, Onların Hepsinin Buluşacağı Yerdir. Onun Yedi Kapısı Vardır Ve Her Kapıya Onlardan Bir Grup Ayrılmıştır.[25]

Hz Ömer Efendimizin Allahın Haşyetinden Dolayı Ağlamasından Yanaklarında İki Çizgi Meydana Gelmiştir.

Fuzayl Bin Iyaz Hazretlerininde Ağlamaktan Yanaklarında İki Çizgi Meydana Gelmiştir. Oğlu Ali Hazretleri İse Hz. Allah'ın Azabını Duyunca Vefat Etmiştir. Bir Kurra Hafız Fuzayl Hazretlerinin Yanında Kuran Okumuş O Mübarekte Dinlemiş Ve Olgum Ali'de Kuran Dinlemeyi Çok Sever Onun Yanıda Da Okusanız Diye Rica Eder Hafız Kabul Ader Fakat Onun Yanında Kıyametten Bahis Eden (اَلْقَارِعَةُ) Suresini Okuyunca Hz Ali Ruhunu Teslim Eder. Ali Hazretleri Kuranı Kerimden Bir Sayfa Okumaya Muktedir Olamazmış Babasına Babacığım Dua Etde Bir Sayfa Kuran Okuyayım Bir Hatim Okuyayım Dermiş.

[24] Tur suresi 7-8. Ayet-i kerime
[25] Hicr suresi 44. Ayet-i kerime

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

And olsun ki biz, Kur'ân'ı öğüt ve ibret almak için kolaylaştırdık. Öğüt ve ibret alan var mıdır? [26]

Cenabı hak tenebbüh *(kendi kendine uykudan ve gafletten uyanma)* ve teyakkuz *(Göz açıklığı Uyanık olma)* nasîb eylesin.

Yahya (a.s) isa (a.s)'mın teyzesinin oğlu zekeriyya (a.s)'da oğludur. kalbinden hiç günah düşüncesi geçmemiştir. Cenab-ı hak kuranı kerimde (وَسَيِّداً وَحُصُوراً)[27] diye medhü sena eder. Yahya (a.s) Allah korkusundan ağlaya ağlaya yüzünün kemikleri belirmiştir. Tevrat ile memur idi. Tevrattan azab ayetlerini okumaya güç yetiremezmiş Zekeriyya (a.s) mescitte Yahya (a.s) varken azab ayetlerni okumazmış. Birgün onun olmadığını zan ederek azab ayetini okuyor ve Yahya (a.s) dan üç gün haber alınamıyor .

Şuayp (a.s) haşyetullahdan dolayı ağlamaktan dolayı gözlerine ak düşmüş ve göremez olmuştur. Peygamber içinde gözüne ak düşüp göremeyen iki peygamber vardır. Şuayp (a.s) ve yâkub(a.s) dır.

Cenab-ı Hak Şuayp (a.s)'a suâl ediyor "ya şuayp niçin ağlıyorsun bukadar" diye sormuş. Şuayp (a.s) rabbimizin haşyetinden ağlıyorum diyor. Cenabı hak o zaman ben sana kelîmim Hz Musayı hâdim kıldım, o sana himmet edecektir. buyurdu bundan dolayıdır ki bir sebeple Musa (a.s) on sene Şuayb (a.s)'mın hizmetinde bulunmuş ve damadı olmuşdur.

Ebû Bekri's sıddîk efendimiz ba'del enbiya afdali beşerdir. cennetle müjdelenen on sahabeden birincisi, Peygamber Efendimizin yârigâri mağra arkadaşıdır. kuranıkerimde (وَاِذْ قَالَ لِصَاحِبِهِ) diye sahabi olduğu beyan edilen, açıkça zikredilen tek sahabidir.

[26] Kamer suresi 22. Ayet-i kerime
[27] Ali_İmran suresi 39. Ayet-i kerime

١ـ وَقَالَ اَبُوبَكْرٍ (رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ) يَالَيْتَنِى كُنْتُ طَيْراً فِى الْمَفَاذَةِ وَلَمْ اَسْمَعْ ذِكْرَالنَّارِ

وَقَالَ اَبُوبَكْرٍ (رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ) Ebu bekri's sıddîk (r.a) buyurduki يَالَيْتَنِى keşke ben كُنْتُ طَيْراً bir kuş olsaydım ***(nerede)*** فِى الْمَفَاذَةِ sahrada , dağlarda وَلَمْ اَسْمَعْ duymasaydım , mükellef olmasaydım , benim için hesap ve kitap olmasaydı ***(neyi)*** ذِكْرَالنَّارِ cehennemin ismini duymasaydım buyuruyor. [28]

٢ـ وَقَالَ عُمَرُ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ يَالَيْتَنِى كُنْتُ كَشْبًا فَذَبَحُونِى وَاَكَلُونِى وَلَمْ اَسْمَعْ ذِكْرَ جَهَنَّمَ

وَقَالَ عُمَرُ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ Hz. Ömer (r.a) buyurduki يَالَيْتَنِى keşke ben كُنْتُ كَشْبًا koç olsaydım da فَذَبَحُونِى beni kesseler , boğazlasalar وَاَكَلُونِى beni yeseler وَلَمْ اَسْمَعْ duymasaydım , mükellef olmasaydım , benim için hesap ve kitap olmasaydı ***(neyi)*** ذِكْرَ جَهَنَّمَ cehennemin ismini duymasaydım buyuruyor.

Kulağı olan düşünen aklı olanlar için bir ibreti azimdir. nereye gidiyoruz Ne halde gideceğiz bunları; kafamızı iki şakağımızın arasına alıp düşünmeliyiz yarın çok geç olabilir.

[28] Ruhulbeyan sure-i secde c:7 s:215

٣ـ وَقَالَ عَلِيٌّ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ يَالَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلِدْنِى وَلَمْ اَسْمَعْ زِكْرَ جَهَنَّمَ

وَقَالَ عَلِيٌّ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ Hz. Ali (r.a) buyurduki يَالَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلِدْنِى keşke annem beni doğurmamış olsaydı وَلَمْ اَسْمَعْ duymasaydım , mükellef olmasaydım , benim için hesap ve kitap olmasaydı ***(neyi)*** ذِكْرَ جَهَنَّمَ cehennemin ismini duymasaydım buyuruyor. [29]

Bilali habeşi hazretleri de; keşke bilalin annesi bilali dogurmasaydıda cehennemin zikrini duymasaydım. buyuruyor.

٤ـ رَأىَ أَبُو بَكْرِ الصِّدِّيقِ (رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ) طَيْرًا وَاقِفًا عَلَى شَجَرَةٍ فَقَالَ:طُوبَى لَكَ يَا طَيْرُ وَ اللّٰهِ لَوَدِدْتُ ،أَنِّى كُنْتُ مِثْلِكَ ، تَقَعُ عَلىَ الشَّجَرِ، وَتَأْكُلُ مِنَ الثَّمَرِ، ثُمَّ تَطِيرُ وَلَيْسَ عَلَيْكَ حِسَابٌ وَلاَ عَذَابٌ وَ اللّٰهِ لَوَدَدْتُ أَنِّى كُنْتُ شَجَرَةً إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ مَرَّ عَلَىَّ جَمَلٌ فَاَخَذَنِى فَاَدْخَلَنِى فَاهُ، فَلَاكَنِى ثُمَّ اذْدَرَدَنِى ثُمَّ أَخْرَجَنِى بَعْرًا وَلَمْ أَكُ بَشَرًا

[29] Ruhulbeyan sure-i secde c:7 s:215

رَأَىَ أَبُو بَكْرِ الصِّدِّيقِ (رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ) Ebu bekri's sıddîk (r.a) gördü ***(neyi gördü)*** طَيْرًا وَاقِفًا عَلَى شَجَرَةٍ bir ağaç üzerine konmuş bir kuş gördü فَقَالَ buyurduki; طُوبَى لَكَ يَا طَيْرُ ey kuş sana müjdeler olsun , ne mutlu sana

وَ اللّٰهِ لَوَدِدْتُ alla'a c.c yemin olsun ki temenni ederim , isterim ***(neyi)*** أَنِّى كُنْتُ مِثْلِكَ senin gibi bir kuş olmayı تَقَعُ عَلىَ الشَّجَرِ sen ağaç üzerine konuyorsun , وَتَأْكُلُ مِنَ الثَّمَرِ ve ağacın meyvesinden yiyorsun, ثُمَّ تَطِيرُ sonra uçup gidiyorsun, وَلَيْسَ عَلَيْكَ حِسَابٌ وَلاَ عَذَابٌ senin üzerine ne hesap nede azap var وَ اللّٰهِ لَوَدَدْتُ alla'a c.c yemin olsun ki ben isterdim ***(neyi)*** أَنِّى كُنْتُ شَجَرَةً إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ yolun kenarında bir ot olmayı isterdim مَرَّ عَلَيَّ جَمَلٌ bana bir hayvan uğrasın فَاَدْخَلَنِى beni alsın koparsın فَاهُ beni ağzına alsın فَاَخَذَنِى beni çiğnesin ثُمَّ اذْدَرَدَنِى sonra beni yutsun ثُمَّ أَخْرَجَنِى بَعْرًا فَلَاكَنِىbeni sonra beni gübre olarak çıkarsın

وَلَمْ أَكُ بَشَرًا beşer insan olmasaydım.[30]

Bütün insanların imanı ile Hz ebu bekrin imanı tartılsa bir kefeye konsa elbette Hz ebu bekrin imanı ağır gelirdi medhü senasına nâil olan ebu Bekir efendimiz söylüyor bunu artık izahı hepimize aittir.

[30] hayatü-ssahabe 7.bab s:67

Bunu ihvana anlatmalı bizi geçecek kimseler vardır. اَلدَّلَالَةُ كَالْفِعْلِ delalet etmek işlemek gibidir. onun yaptığı hasenattan mevlâm bize pay ayırır. işte bunda akıl sahibleri için ibret vardır.

٥ـ) عَنْ أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) قَالَ وَدِدْتُ أَنِّى شَعْرَةٌ فِى جَنْبِ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ

عَنْ أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) Ebu bekri's sıddîk (r.a) قَالَ buyurduki وَدِدْتُ ben istedim , temenni ederdim ***(neyi)*** أَنِّى شَعْرَةٌ فِى جَنْبِ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ mü'min bir kulun bir tarafında, bir yanında bir kıl , tüy olmayı isterdim.

٦ـ) عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ: رَأَيْتُ عُمَرُبْنُ الْخَطَّابِ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) أَخَذَ تِبْنَةً مِنَ لْأَرْضِ فَقَالَ:يَا لَيْتَنِى كُنْتُ هَذِهِ التِّبْنَةَ لَيْتَنِى لَمْ أُخْلَقْ لَيْتَنِى لَمْ أَكُنْ شَيْأً لَيتَ أُمِّى لَمْ تَلَدْنِى لَيْتَنِى كُنْتُ نَسْياً مَنْسَياً

عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ Âmir ibni Rebîa dan rivayet olundu قَالَ şöyle buyurdu: (رَأَيْتُ عُمَرُبْنُ الْخَطَّابِ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ ben ömer-ibni hattâbı (r.a)'hı gördüm أَخَذَ تِبْنَةً مِنَ لْأَرْضِ yerden bir saman çöpü adlıda فَقَالَ buyurdu ki: يَا لَيْتَنِى كُنْتُ هَذِهِ التِّبْنَةَ keşke ben şu saman çöpü olsaydım

لَيْتَنِى لَمْ أَكُنْ شَيْأً keşke ben yaratılmasa idim لَيْتَنِى لَمْ اُخْلَقْ keşke ben mevcut olmasaydım لَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلَدْنِى keşke annem beni doğurmasaydı

لَيْتَنِى كُنْتُ نَسْياً مَنْسَياً keşke ben unutulup gitseydim.

İnsanın elinde değil dünyaya gelmek ve gitmek. Ama cenab-ı hak bize bu dini ehli sünnetten olma nimetini , İmâm'ı Rabbâni evladı olmayı nasip etmiş. Hayatın her safhâsında gaflet edilmemeli zamanın her anında gayretten kaçınılmamalı yaratılışın gayesi unutulmamalıdır.

اِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِى اٰيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا اَفَمَنْ يُلْقٰى فِى النَّارِ خَيْرٌ اَمْ مَنْ يَاْتِى اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Âyetlerimiz konusunda (yalanlama amacıyla) doğruluktan sapanlar bize gizli kalmaz. O hâlde kıyamet gününde ateşe atılan mı, yoksa güven içinde gelen kimse mi daha iyidir? Dilediğinizi yapın. Şüphesiz O, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir. [31]

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Her kim Ki zerre mikdarı bir hayır işlerse onu görecek , Her kimde zerre mikdarı bir şerr işlerse onu görecek [32]

[31] Fussilet suresi 40. Ayet-i kerime
[32] Zilzal suresi 7-8. Ayet-i kerime

İmamı Rabbani evlatları; ahir zamanda gevşeklik yapar ve tembellik yaparak gaflette olup! bu devletten mahrum olursa bunun suali vahîm şedît olcaktır.

Ebul Kâsım kuşeyri hazretleri (risale-i kuşeyri sahibi) tefsirinde "cenabı hak kulum sen bu nimete nâil olduğun halde saptın , hainlik yaptın gevşeklik yaptın ha" o ahir zamanda böyle bir yolu bulduğun halde saptın diye sual edince! kul; ''ya rabbi beni cehenneme gönderde böyle suale çekme Allah'ım'' diyecek buyuruyor.

قَالَتْ عَاءِشَتَ (رَضِىَ اللهُ عَنْهَا) لَيْتَنِى كُنْتُ حِيضَةً مُلْقَاةً

Hz. Âişe vâlidemiz buyuruyor ki ; keşke ben kullanıp atılan bir bez parçası olsaydım.

İnşallah bize şefaat eder . Hz Âişe validemiz cennette Peygamber efendimiz (s.a.v.)'in yanında bulunacak.

Cennet iki kısımdır;

- cenneti hakîki
- cenneti sûri.

İmanı hakiki sahibi olanlar cenneti hakikiye imanı sûri sahipleri ise eğer imanı muhafaza eder imanla giderse cenneti sûriye girecekler. Kim Hz Allah'ı daha iyi tanırsa onun haşyeti daha çok olur. Cenabı hak imanı hakiki nasip eylesin.

قَالَ أَبُو عُبَيْدَةُ بْنِ الْجَرَّاحِ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) لَوَدِدْتُ أَنِّى كُنْتُ كَشْبٌ يَزْبَخُنِى أَهْلِى فَيَأْكُلُونَ لَحْمِى وَيَحْسُونَ مَرَقِى

Ebu übeyde tübnü cerrah hazretleri Buyuruyorki: keşke ben bir koç olsaydım, ehli beni kesip etimi yeseler , etimi yeselerde kaybolup gitsem.[33]

Ne büyük sahâbidir. Filistin kudus fâtihidir. Şam vebasından rahmeti rahmana kavuşmuştur. babasının kellesini kesip peygamber efendimize getirmiştir. Peygamber efendimiz (s.a.v.) dârı bekâya intikallerinde büyük bir kargaşanın önüne geçmiştir . aynı Ömer efendimiz gibi dünyayı üç talakla boşamış bir sahâbidir.

Hayvanları kesip yiyoruz. Cenab-ı Hak bizi musahhar kılmış ama onlar mükellef değildirler. o nimetleri yiyenler o nimetlerden hesaba çekileceğini unutmasınlar.

قَالَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) لَوَ دِدْتُ أَنِّى كُنْتُ رَمَادًا عَلَى أَكَمَةٍ فَتَنْسِفَنِى الرِّيحُ فِى يَومِ عَاصِفٍ

İmran İbni Husayn (r.a) **(**İmran İbni Husayn radıyallahu anh ahlâkî yüceliği ile zühd, takva ve verâ sâhibi olmakla tanınan bir yiğit... Fıkıh ilminde üstün dereceye sahip bir iman eri... Meleklerin kendisini ziyarete geldiği melek gibi bir insan... Melek sîmâ bir sahâbî...

O, Huzaa kabilesine mensuptur. Hicretin yedinci yılında, Hayber senesinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat etti. İslâmla şereflendikten sonra Efendimizin yanından ayrılmadı. Hizmetinde bulunmayı kendine şeref bildi. Sohbetlerini kaçırmadı. Onun huzurunda öğrendiği güzellikleri hayatında yaşamanın mutluluğuna erdi.

Bir gün İki Cihan Güneşi efendimizle birlikte otururlarken Temimoğullarından ve Yemen halkından bir gurup geldi. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) efendimiz onlara kâinatın yaradılışı ve kıyametin kopmasına dair konularda açıklamalarda bulundu. Onları İslâm'a davet

[33] Hayat'üssahâbe 10. Bab s: 392

etti. Yemenliler hep birlikte müslüman oldu. İmran ibni Husayn (r.a.) bu bilgileri gönlüne nakşetti. Geçici dünyaya önem vermedi. Ebedî hayatı kazanmayı kendine hedef seçti. Geri kalan ömrünü ahiret hedefli bir mü'min olarak tamamladı. Her anını Allah ve Resûlullah ile geçirebilmek için gayret etti. Kendisini Allah'a kulluktan alıkoyacak her türlü meşguliyeti bir kenara bıraktı. Sanki o melekler içinde yaşayan bir melek insandı.

O, İki Cihan Güneşi efendimizle beraberliği ganimet bildi. Onun hal ve hareketinden kendine dersler çıkardı. Efendimizin Huneyn'deki bir davranışı onu çok etkilemişti.

Huneyn'de müşrikler Fahr-i Kâinat (s.a.v.) efendimizin etrafını çevirip kuşatmışlardı. Efendimiz büyük bir cesaretle: "Ben Peygamberim, yalan yok. Ben Abdülmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğluyum." diyerek düşman üzerine yürüdü. Bu cesaret ve kahramanlık karşısında İmran ibni Husayn (r.a.) hayretler içinde kaldı. Efendimizin tek başına düşman üzerine yürümesi ona çok tesir etmişti ki; İmran (r.a.) o günü anlatırken Efendimiz hakkında: "O gün ondan daha cesûr ve daha metin kimse görmedim." diye bahsederdi.

O bir defasında Rasûl-i Ekrem (s.a.v.) efendimizle birlikte Hz. Fatıma (r.anha)'yı ziyarete gitti. Efendimizin kızına tavsiyelerini dinledi. Yapılan nasihatları kendine yapılıyormuş gibi kabul etti. Bu duygu onu yüceltti. İlim ve ahlâkta örnek oldu. Ziyaretlerini kendisi şöyle anlatıyor:

Birgün Fahr-i Kâinat (s.a.v.) efendimiz bana: "Ya İmran! Sen de bilirsin ki, biz seni çok severiz. Kızım Fâtıma rahatsızmış. Gelmek istersen beraber ziyaretine gidelim." buyurdu. Ben de: "Anam-babam sana fedâ olsun Ya Rasûlâllah!.. Canım kurban sana..." dedim.

Beraberce Hz. Fâtıma'nın evine geldik. Efendimiz kapıyı çaldı ve selâm verdi. Fatıma (r.anha) kapıyı açtı, selâmını aldı ve içeri buyur etti. Efendimiz "Kızım, yanımda İmran İbni Husayn var" dedi. Hz. Fâtıma (r.anhâ) başının örtüsünü düzeltip içeri girmemize izin verdi. Ben Efendimizin arkasında oturdum. Resûl-i Ekrem (s.a.v.): "Kızım nasılsın?" diye hatırını sordu. O da: "Babacığım bu gece çok rahatsızdım, sabaha kadar uyuyamadım. Açlıktan da çok

bitkinim." dedi. Efendimiz'in gözleri yaşardı. Ona kendi durumundan bahsederek şöyle nasihat etti: "Kızım! Sakın halinden şikâyet etme! Allah'a yemin ederim ki, üç gündür benim de mideme bir lokma ekmek girmedi. Rabbimden istesem beni doyuncaya kadar yedirir. Fakat geçici rızıkları, ebedî rızka fedâ ettim." buyurdu. Sonra Hz. Fâtıma'nın omuzlarını tuttu ve: "Müjdeler olsun ey Fâtıma! Sen Cennet kadınlarının efendisisin."diyerek kızını teselli etti ve ona ebedî hayatı kazanmayı hedef gösterdi.

İmran İbni Husayn (r.a.) giyimine kuşamına da pek dikkat ederdi. İki Cihan Güneşi efendimizin:"Allah Teâlâ bir kuluna nimet verince onu kulunun üzerinde görmek ister." buyurduğunu söylerdi.

İmran (r.a.), Allah Teâlâ'nın huzurunda hesap vermenin zorluğunu düşünerek: "Keşke rüzgarın savurduğu kül olsaydım." derdi. Otuz yıl süren bir mide hastalığına yakalandı. Şiddetli acılar çekmesine rağmen bir gün dahi şikâyet etmedi. Rabbini zikrederek günlerini geçirdi. Ziyaretine gelen dostları onun hâlini görünce ağlardı. O ise: "Niçin ağlıyorsunuz? Ben halimden memnunum." derdi. Birgün gözyaşını tutamayan Mitraf ile kardeşine sır olarak şunları söyledi: "Melekler ziyaretime gelip, selam veriyorlar. Onlarla sohbet ediyorum. Onların ziyaretinden dolayı çok seviniyor ve acılarımı, hastalığımı unutuyorum. Bu bana yetmez mi?" dedi. Halinden memnun olduğunu açıkladı.

O, Hz. Ömer devrinde Basra kadısı oldu. Basralılara İslâm hukukunu öğretti. Hasan-ı Basrî hazretleri kendisinden çok hadis-i şerif öğrendi. Onun hakkında: "İmran İbni Husayn'dan daha çok faydası dokunan biri Basra'ya ayak basmadı" dedi. 120 hadis rivayet eden İmran İbni Husayn (r.a.) hicretin 52. yılında (672) tarihinde Basra'da vefat etti. Allah ondan razı olsun. Cenâb-ı Hak'tan şefaatlerini niyaz ederiz. Amin..**)**

Buyuruyorki: keşke ben bir tepenin üzerinde kül olsaydımda şiddetli rüzgarın estiği bir günde rüzgar beni savurup gitseydim.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا

(*Ey Muhammed!) Sana dağların (kıyamet günündeki) hâlini soruyorlar. De ki: "Rabbim onları toz edip savuracak."* [34]

Cafer Bin Ebi Talib (r.a) (Cafer-i tayyar) **(**588 yılında Mekke'de doğdu Hz. Peygamber (s.a.v.)'in amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Hz.Ali (ra)'nin dört kardeşinden biridir. Hazreti Cafer (ra), Hazreti Abbas (ra)'ın eğitimi altında yaşadı. Künyesi Ebû Abdullah, lâkabı Tayyar ve Zülcenâheyn'dir.

Bir gün Resûlullah (s.a.v.) Hz.Ali (ra)'yle beraber namaz kılarken kardeşi Cafer bunu gördü, merak etti. Daha sonra Hz.Ali (ra)'yi buldu ve yaptıkları hareketin ne olduğunu sordu. Hz.Ali (ra)'de bunun Cenâb-ı Hakk'a karşı yapılan bir ibadet olduğunu söyledi. İslamiyet hakkında açıklamada bulundu. Bu sözler Cafer'in çok hoşuna gitti ve hemen orada Kelime-i Şehadet getirerek Müslüman oldu. Ardından hanımı Esma binti Üveysi'de müslüman olmuştur.

Diğer Müslümanlar gibi, Hz. Câfer (ra)'de müşriklerin akıl almaz eza ve cefalarıyla karşılaştı, ancak O, imanından taviz vermedi.

Zulüm görüp Habeşistan'a hicret eden 92 kişinin içinde Cafer (ra) ve hanımı Esma binti Üveysi'de vardı. Hz.Cafer (ra) Habeşistan muhacirlerinin emiri idi. Habeşistan'da eşi Esma'dan oğlu Abdullah dünyaya geldi. Abdullah Habeş topraklarında doğan ilk Müslüman çocuktur.

Kureyş müşrikleri, muhacirleri Habeşistan'dan geri çevirmek üzere Abdullah b. Ebi Rabia ile Amr b. el-As'ı değerli hediyelerle Habeşistan'a gönderdiler. Elçiler Habeş Necaşisi nezdinde müslümanları kötüleyince, Câfer b. Ebi Talib (ra) müslümanların temsilcisi olarak konuştu ve müşriklere üç soru sorulmasını istedi:

1) Biz Kureyş'in köleleri miyiz?

2) Mekke'de bir cinayet mi işledik ki, zorla iade edilmemizi istiyorlar?

[34] Taha suresi 105. Ayet-i kerime

3) Mekke'de mal gasbettik de, üzerimizde başkalarının hakları mı vardır?

Kureyş elçileri bütün bu sorulara olumsuz cevap verdiler. Ancak, puta tapmayı bırakıp İslâm dinine girmelerinin suç olduğunu bildirdiler. Bunun üzerine Necaşi, Cafer(ra)'e İslâm dini ile ilgili sorular sordu.

Hz. Cafer (ra), İslâm'ın getirdiği iman, ahlâk ve fazilet esaslarından söz etti. Necaşî'nin isteği üzerine Meryem Suresi'nin baş tarafından okumaya başladı. Tatlı duygulu bir sesi vardı, **Ankebut ve Rûm surelerini de okudu**. Bu sırada Necaşî'nin gözlerinden yaşlar akıyordu. İstek devam edince, Hz Câfer (ra) Kehf sûresini okudu. Necaşî, kendisini tutamayarak "**Vallahi, bu aynı kandilden fışkıran bir nurdur ki, Musa'da, İsa'da aynı mesajla gelmiştir.**" dedi.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bir peygamber olduğuna kanaat getirdi. Bunu açıkladı ve Müslümanları himaye etti.

Yedi yıl sonra tekrar Medine'ye döndüler. O sıralar Hayber feth edilmişti, Peygamberimiz(s.a.v) bilhassa Hz. Cafer (ra)'in döndüğüne çok sevindi. Onu kucakladı, bağrına bastı, alnından öptü ve sevincini şöyle izhar etti:

"Ben hangisine sevineceğimi bilemiyorum. Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi?"

Cafer bin Ebu Talip (ra) beliğ bir hatip, takva, tevazu, ilim sahibi, iyilik sever, korku bilmeyen cesaret sahibi, aynı zamanda fakirlikten korkmayacak kadar da cömert biriydi. Fazilet ve güzelliğin en yükseği onda toplanmıştır, zira Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e ahlakça ve vücutça en çok benzeyen sahabi Hz.Cafer (ra) idi. O'nun, Peygamberimiz (s.a.v.)'in yanında apayrı bir yeri vardı. Peygamberimiz Hz.Cafer için "fakirlerin babası" derdi.

Hz. Cafer(ra), "Ya Allah yolunda büyük bir zafer kazanıp Allah'ın dinine yardım ederim, veya Allah yolunda şehit düşerim" diyerek ikinci komutan olarak 629 yılında üç bin askerle katıldığı Mute harbinde sayı ve teçhizat bakımından kendilerinden çok üstün

olan Rum imparatorluğunun ordusuyla harb ederken 41 yaşında şehid oldu. **)**

hazretleri ben peygamber efendimizle bir yolculuk yaptım su yok idi çok susadım susuzlugumu peygamber efendimiz fark ettiler susadınmmı ya Cafer dediler. Peygamber Efendimiz (s.a.v) ; şu dağa git benim selamımı söyle içinde su varsa seni sulasın sana su versin buyurdu. bende gitdim dağa peygamber efendimizin selamını söyledim.

قَالَ جَعْفَرُ الطَّيَّارْ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) كُنْتُ مَعَ النَّبِيّ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَكَانَ حِذَائَنَا جَبَلٌ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ (بَلِّغْ مِنّى اَلسَّلاَمَ اِلَى هَذَا ٱلْجَبَلِ وَقُلْ لَهُ يَسْقِيكَ اِنْ كَانَ فِيهِ مَاءٌ) قَالَ فَذَهَبْتُ اِلَيْهِ وَقُلْتُ السَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا ٱلْجَبَلُ فَقَالَ ٱلْجَبَلُ بِنُطْقِ لَبَّيْكْ يَا رَسُولَ رَسُولِ اللّٰهِ فَعَرَضْتُ ٱلْقِصَّةَ فَقَالَ بَلِّغْ سَلاَمِى اِلَىَ رَسُولِ اللّٰهِ وَقُلْ لَهُ مُنْذُسَمِعْتُ قَوْلَهُ تَعَالَى (فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ) بَكَيْتُ لِخَوْفٍ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْحِجَارَةِ الَّتِى هِىَ وَقُودُ النَّارُ بِحَيْثُ لَمْ يَبْقِ فِىَّ مَاءٌ

قَالَ جَعْفَرُ الطَّيَّارْ (رَضِىَ اللهُ عَنْهُ) Cafer Bin Ebi Talib (r.a) (Cafer-i tayyar) buyurdu كُنْتُ مَعَ النَّبِيّ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ben nebi aleyhisselam ile beraberdim وَكَانَ حِذَائَنَا جَبَلٌ Bizim hizamızda bir dağ vardı فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ Nebi a.s buyurdu ki بَلِّغْ مِنّى اَلسَّلاَمَ اِلَى هَذَا

اَلْجَبَلِ ya ca’fer şu dağa benden selam söyle وَقُلْ لَهُ ve o dağa deki ; يَسْقِيكَ اِنْ كَانَ فِيهِ مَاءٌ eğer içinde su varsa seni sulasın قَالَ Cafer-i tayyar) buyurdu

فَذَهَبْتُ اِلَيْهِ o dağa gittim وَقُلْتُ السَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا اْلجَبَلُ ey dağ sana selam olsun dedim فَقَالَ اْلجَبَلُ dağ dedi ***(neyi)*** بِنُطْقِ لَبَّيْكْ يَا رَسُولَ اللهِ buyur ey Allah’ın rasülünün elçisi فَعَرَضْتُ اْلقِصَّةَ ben kıssayı anlattım

فَقَالَ بَلِّغْ سَلاَمِى اِلَىَ رَسُولِ اللّٰهِ dağ dediki ; Rasülullaha (s.a.v) selamımı söyle وَقُلْ لَهُ ve Rasülullah’ a (s.a.v) deki مُنْذُسَمِعْتُ قَوْلَهُ تَعَالَى Alllah’u tealanın şu kavlini işittiğim günden beri ***(kavlinden bedel)*** فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ *o hâlde yakıtı insanlarla taşlar olan ateşten sakının.*[35] بَكَيْتُ لِخَوْفٍ ben korktuğum için ağladım ***(neden)*** اَنْ اَكُونَ مِنَ الْحِجَارَةِ الَّتِى هِىَ وَقُودُ النَّارُ cehennemin yakıtı olan taşlardan olmaktan بِحَيْثُ öyle bir şekilde ağladımki لَمْ يَبْقِ فِىَّ مَاءٌ benim içimde su kalmadı.

Abdullah ibni mesut hazretleri ebu cehilin kellesini kesen mübarek sahabi ölen kimse ya mukarra bündendir.(فَرُوحٌ وَرَيْحَانٌ

[35] Bakara suresi 24. Ayet-i kerime

وَجَنَّةُ نَعِيمْ) ravhu reyhan ve cenneti neim olan içindedir mevlam hepimizi mukarrabünden kılsın.

Veya ashabı yemindendir. (فَسَلاَمٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِين)

Ziyade haşyet ziyade mağfiret ile mütenasiptir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in ashabının allahdan korkusu böyle idi. Onlarında bu halleride bizim için ibrettir. Mevlam ibret olmayı nasip etsin veya mükezzibini (yalancıları) zallindendir (sapıtanlar)

Mükarrabün kimdir? Yüzümüz olmadığı halde mükarrabünden olmak istiyoruz. Mükarrabün olmak için ne lazımdır?

اَلسَّابِقُونَ السَّبِقُونَ أُولاَءِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ

(İman ve amelde) öne geçenler ise (Ahirette de) öne geçenlerdir. İşte onlar (Allah'a) yaklaştırılmış kimselerdir[36].

Ne yapmak lazım? mükarrabünden olmak için sabikundan olmak lazım aksi halde cuhamı batıl eden hayalatı musakkattan ibarettir. hizmetle müsakaba yapmalıyız. Musakabalar muhtelifdir. Bazısı sizler delicesine hizmete koşuyor. kermes hizmetinde bazısı oralarda geceledi birinci adresleri orası oldu. Diğerleri onlara yardımcı oldular. Sizlere dua ediyoruz Allah hepinizden razı olsun rabbim hepiniz için uzun ömür ler versin hedefi ele geçirmek için onlara gücümüzle şeri şerife muvafık göz nuru el işlerimizi tanıtacağız ahbabı dostu götüreceğiz abimiz dua ediyorlar mevlam hepimizden razı olsun hepimizi cemali ile müşerref kılksın.

[36] Vakıa suresi 10-11. Ayet-i kerime

YALAN SÖYLEMEK

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

Onların kalplerinde bir hastalık vardır. Allah Teâlâ da onlar için hastalığı artırmıştır. Ve onlar için yalan söylemeleri sebebiyle gâyet acı bir azap vardır. [37]

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Ondan sonra Allah Teâlâ namına kim yalan yere iftirada bulunursa işte onlar zalimdirler.[38]

اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَكَفٰى بِهٖ اِثْمًا مُبِينًا

Bak Allaha karşı nasıl yalan uyduruyorlar, açık günah da bu yeter [39]

اِنَّمَا يَفْتَرِى الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ

Yalanı ancak Allahın âyetlerine inanmıyanlar uydurur iftira ederler, işte onlar kendileridir ki o yalancılardır [40]

[37] Bakara suresi 10. Ayet-i kerime
[38] Ali_İmran suresi 94. Ayet-i kerime
[39]Nisa suresi 50. Ayet-i kerime
[40] Nahl suresi 105. Ayet-i kerime

وَعَنِ ابْنِ مَسْعودٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْه قَالَ :قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِى اِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِى إِلَى الْجَنَّةِ وَاِنَّ الرَّجُولَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكْتُبَ عِندَ اللّٰهِ صِدِّيقًا .وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِى اِلىَ الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُولَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللّٰهِ كَذَّابًا

İbn-i Mes'ûd (r.a.), Rasulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivarivayet etmiştir: «Özde ve sözde doğruluk, iyiliğe; iyilik de cennete kılavuzluk yapar. Bir kimse doğru söyleye, söyleye nihayet, Allah katında: Çok doğru, unvanı ile yazılır. Yalan, haktan meyletmeye, bu hal de cehennem ateşine kılavuzluk eder. Bir kimse yalan söyleye, söyleye nihayet, Allah katında: Çok yalancı; diye yazılır.» [41]

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِ وَبْنِ الْعَاصِ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اَللّٰهُ علَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : اَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا : اِذَا ائْتُمِنَ خَانَ وَاِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَاِذَا عَاهَدَ غَدَرَ اِذَاخَاصَمَ فَجَرَ

Abdullah b, Amr b. el-Âs (r.a.)'dan, Rasulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: «Dört şey kimde bulunursa o, hâlis münafık olur. Kimde bunlardan bir haslet bulunursa; onu terk edesiye kadar, nifaktan bir huy bulunmuş olur. Onlar: Emniyet olunduğunda hıyanet eder, bir şey haber verdiğinde yalan söyler, anlaşma

[41] Buhârî ve Müslim

yaptığında anlaşmayı bozar, muhakeme ve murafaada bulunduğu zaman doğruluktan ayrılır.»[42]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اَللّٰهُ علَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : تَقَبَّلُوا لِى سِتًّا اَتَقَبَّلْ لَكُمُ الْجَنَّةَ : اِذَا حَدَّثَ اَحَدُكُمْ فَلَا يَكْذِبْ ، وَاِذَا وَعَدَ فَلَا يُخْلِفْ ، وَاِذَا أُئْتُمِنَ فَلَا يَخُنْ غُضُّوا اَبْصَارَكُمْ ، وَكُفُّوا اَيْدِيَكُمْ ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ

Enes B. Malik (r.a) , Peygamber (s.a.v)'İn Şöyle Buyurduğunu Rivayet Etmiştir:

Şu Altı Hususta Bana Kefil Olun, Onları Yerine Getiririn Ki, Bende Sizin İçin Cennete Kefil Olayım:

1- Sizden Biri Konuştuğu Zaman Yalan Söylemesin,
2- Söz Verdiği Zaman Sözünden Dönmesin,
3- Kendisine Bir Şey Emanet Edilince İhanet Etmesin,
4- Gözlerini Harama Kapasın,
5- Ellerinize Hakim Olun,
6- Irzlarınızı Koruyun.[43]

وَعَنْ أَبِى أُمَامَةَ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنهُ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِى وَسَطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ، وَاِنْ كَانَ مَازِحًا

Ebu ümame (r.a.) peygamber (s.a.v) ,in şöyle buyurduğunu rivayet etmişdir:

[42] *(Buhârî ve Müslim)*

[43] *Tergib ve terhib c: 5 s: 491*

Ben şaka ile de olsa yalanı terk eden kimse için cennetin ortasında bir köşke kefilim .

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرَ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللّٰهِ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : اَرْبَعٌ اِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا عَلَيْكَ مَافَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا : حِفْظُ اَمَانَةٍ ، وَصِدْقُ حَدِيثٍ ، وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ ، وَعِفَّةٌ فِى طُعْمَةٍ

Abdullah b. Ömer (r.a) Peygamber (s.a.v)'İn Şöyle Buyurduğunu Rivayet Etmiştir:

Şu dört huya sahip olursan elde edemediğin dünya nimetlerine aldırış etme:

1- Emaneti Muhafaza Etmek
2- Doğru Sözlü Olmak
3- Güzel Ahlaklı Olmak
4- Yiyecek Konusunda Kanatkar Olmak

وَعَنْ اِبْنِ عَمْرَ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : اِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِيلًا مِنْ نَتْنِ مَاجَاءَ بِهِ

İbni Ömer (r.a)'dan: Peygamber (s.a.v)'İn Şöyle Buyurduğunu Rivayet Etmişdir:

Kul yalan söylediği vakit , meydana getirdiği pis kokudan dolayı melekler kendisinden bir mil (dörtbin arşın) uzaklaşır.[44]

YALAN : Günahların en çirkini, ayıpların en fenası, kalpleri karartan bütün kötülüklerin başıdır. Peygamber efendimizden (s.a.v.) bildirilen bir hadîs-i şerîfde: « Yalandan çok sakınınız! O fücûrle beraber bulunur. Bu ikisi ise Cehennemdedir » buyuruldu.

[44] Taç: c:7 s:87

Ebû Ümâme'nin (r.a) Resûlullah'dan (s.a.v.) bildirdiği hadîs-i şerîf'de: «Muhakkak ki, yalan, nifak kapılarından bir kapıdır» buyuruldu.

Hasan-ı Basrî (r.aleyh) der ki, için ve dışın, sözün ve işin birbirine uygun olmaması nifaktandır. Nifakın temeli ise yalandır.

Âdamın biri Resûlullah'a (s.a.v.) gelip: «Üç günâha tutuldum, onları yapmadan duramıyorum: Zinâ, yalan ve şarap içmek» dedi. Peygamber efendimiz (s.a.v.): «Yalanı benim için terk et» buyurdu. Adam gitti. Zinâ etmek arzusu doğunca, kendi kendine, eğer zinâ edersem ve Resûlullah (s.a.v.) bana, zinâ ettin mi? diye sorar ve ben evet dersem, bana had cezası uygular. Hayır etmedim dersem, verdiğim sözü tutmamış olur, yalan söylemiş olurum deyip, zinâ işlemekten vazgeçti. Sonra canı şarap içmek istedi. Düşündü ve yine kendi kendine aynı şekilde söyledi ve onu da terk etti. Hâlisa ve İhyâ'da da böyle diyor.

Buradan anlaşılmış oldu ki, günâh ve kötülüğün esası yalandır. Bunun için yalan, Peygamber efendimizin (s.a.v) en sevmediği huy oldu. Hattâ Resûlullahın Eshâbı da, en çok, yalana buğz ederdi.

Hazret-i Âişe (r. anhâ), Resûlullah'ın Eshâbı katında yalandan daha kötü bir huy yoktu. Neden böyle olmasın ki, yalan, îmânın karşısında durmaktadır buyurdu. Ya'nî îman bir yanda ise, yalan diğer yandadır. Bu ifâde, îmanla yalan arasında çok uzak mesafe bulunduğunu anlatmaktadır.

Nitekim doğu, batının öbür yanındadır denir. İmanla yalan da birbirinden bu kadar uzaktır. İmâm-ı Gazâlî'nin (r.aleyh) Abdullah bin Cerrâd'dan (r.a) bildirdiği şu hadîs-i şerif, bu sözümüzü kuvvetlendirmektedir. O, Resûlullah'a (s.a.v), ey Allah'ın Peygamberi, mü'min zinâ eder mi? diye sorunca, Resûlullah: «Belki ondan bu meydana gelebilir» buyurdu. Ey Allah'ın Peygamberi, mü'min yalan söyler mi? dedikte, Resûlullah (s.a.v), « Hayır » buyurdu, ve ardından hemen şunu ekledi: «Yalanı uyduran, ancak îman etmiyenlerdir.»

Yine rivayet edilir ki, Resûlullah (s.a.v) bir yere dayanmış idi. «Benî dinleyin, size en büyük günahları haber veriyorum: Allahü

teâlâ'ya şirk (ortak) koşmak, anaya ve babaya isyan etmek, karşı gelmek» buyurdu. Sonra oturur hâle geldi ve : «Dikkat ediniz! Bir de yalan söz!» buyurdu.

Dikkat buyurunuz, yalan günâhının büyüklüğüne dikkati çekmek için, yaslanırken doğruldu ve onu şiddet, çirkinlik ve tehdîd bakımından en büyük günâha, ya'nî şirke yakın eyledi.

Melek, yalan söyliyenden, yalanı sebepi ile çıkan pis koku sebepi ile, bir mil uzaklaşır. Bir mil, bir fersahın üçde biri, ya'nî iki kilometrelik mesafedir.

Bilmek lâzımdır ki, yalan, dünyada rızkın azalmasına sebep olur. Nitekim Peygamber efendimiz (s.a.v): «Yalan rızkı azaltır» buyurdu. İhyâ'da da böyle yazılıdır.

Çocuğa: «Sus, sana şunu alacağım» dememelidir. Yoksa bu sözün, aleyhine yalan diye yazılır. Söz verdiği şeyi sonra ona almazsa, Kıyamet gününde, bundan dolayı azab görür.

Abdullah bin Âmir (r.a) anlatır. Peygamber efendimiz (s.a.v) bizim eve gelmişti. Ben küçük çocuk idim. Oyun oynamağa gittim. Annem bana, ey Abdullah, gel, sana bir şey vereceğim dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v), «Ona ne vermek istemiştin?» buyurdu. Bir hurma verecektim dedi. Resûlullah (s.a.v) : «Eğer verdiğin sözü yapmazsan, aleyhine yalan olarak yazılıdır» .buyurdu.

Bir şey anlatır, haber verirken, aksırmayı fırsat ve ni'met bilmelidir. Peygamber efendimiz (s.a.v) bir hadîs-i şerîfde: «Konuşurken aksırmak, konuştuğunun doğru olduğunu gösteren en âdil şâhiddir» buyurdu.

Kişinin üç yerde yalan söylemesine izin verilmiştir:

1-Harpte yalan söylemek. Zîra harp bir hîledir.

2-İki kişinin arasını bulmak, iki mü'mini barıştırmak için yalan söylemek.

3-Erkek, hanımını memnun etmek için yalan söyliyebilir.

Hanımlarının herbirine, en çok seni seviyorum diyebilir. Bunun gibi, hanımının isteklerini o anda karşılamağa gücü yetmese bile,

gönlünü almak için, teklif ânında olumlu karşılamak ve yapacağım demek caizdir.

İhyâ'da yazıyor: Nüvâs bin Sem'ân Peygamber efendimizden (s.a.v) bildirir. Buyurdu ki: «Niçin sizin, ateşe düşer gibi, yalana düştüğünüzü görüyorum? Her bir yalan yazılmaktadır. Ancak, kişinin harpte yalan söylemesi; çünkü harp hiledir. İki kişi arasında düşmanlık, dargınlık olunca, aralarını bulmak için yalan söylemek ve hanımının gönlünü almak, onu sevindirmek için yalan söylemek yazılmaz.» Bu üçü hadîs-i şerîfde, istisna olarak açıkça bildirilmektedir.

Bunlardan başkasında, sahîh niyet, dürüst düşünce ile olursa, kendisi veya başkası için, bu üçün dışındaki yalan da caiz olur. Meselâ bir kimseyi, bir zâlim yakalayıp, paran nerededir? dese, ona doğru söylemez. Yâhud sultan birini yakalayıp, ona işlediği fuhuşu sorarsa, ona da, yaptım demez ve ben zinâ etmedim, içki içmedim der. Peygamber efendimiz (s.a.v): «Bu pisliklerden birini işliyen kimse, Allah'ın örtüsü ile örtünsün» buyurdu. Çünkü fuhşunu, günâhını açığa vurmak, ayrı bir fuhuş ve günahdır.

Mecma'ü'l-fetâvî'deki şu ifâde de bu türdendir: Hakkını almak, yâhud kendine yapılan zulmü, haksızlığı önlemek İçin, yalan söylemek mübahdır. Nitekim şüf'a sahibi olana, gece karanlığında komşusunun malı satıldığı haber verilirse, şâhid (davacı) olmaz. Sabah olunca meşgul olur ve şimdi öğrendim der. Bu hareketi yalan kabul edilmez. Geceleyin bulûğa eren kız çocuğu da böyledir. Ya'nî o gece, ben çocuğum, henüz bâliğa olmadım deyip, söylememesi yalan sayılmaz.

Başkası için yalan söylemeğe gelince: Bir din kardeşinin gizli bir hâli sorulunca, bilmiyorum diyebilir. Özür dilemek istediği kimsenin, günâh ve kabahatini inkâr etmeden, gönlünü alamıyacağını, sevgisini kazanamıyacağını bilirse, yalan söylemesinde bir beis yoktur.

Lâkin yalan söylemenin haddi şöyledir ki, yalan mahzurludur. Fakat yalan söylemesi caiz olan bu yerlerde ve hallerde, doğru

konuşmakla, bir başka mahzur hâsıl olacaksa, birini diğeri ile karşılaştırıp, adalet, doğruluk terazisi ile tartmalıdır. Bu tartıda iki taraf da aynı gelir ve tereddüd olursa, doğruluk tarafını tercih etmek evlâdır. Doğru söylemek, yalandan daha hafif gelirse, doğru söylemek vâcib olur. Yalan söylemek ehvense, yalan söylemek, bâzan vâcib, bâzan mubah olur. Bu da, işin icâbına, özelliğine göre değişir. Meselâ doğru söylediği zaman, bir müslüman öldürülecekse, zâlime doğru söylemez. Bunda ve benzeri durumlarda yalan söylemek vâcib olur. Ama harpten, iki kişiyi barıştırmaktan ve gönlünü almaktan maksad, yalan söylemeden hâsıl olmuyorsa, o zaman yalan mubah olur. Ancak, elden geldiği kadar, yalan söylemekten sakınmalıdır. Çünkü yalan kapısı aralanınca, gerçekten ihtiyaç duyulmayan ve zaruret haddini aşmayanla yetinmekten korkulabilir; iş ciddiyetin ötesine varabilir.

Ta'rîz ve Kinayeli ifâde kullanmakta bir beis yoktur.

Ta'rîz, delâlet yolu ile, ifâdede bulunmayan bir sözü karşısındakine anlatmaktır. Meselâ, karşısındakine bahîl olduğunu ifâde etmek için, «Bahillik pek çirkin bir şeydir» demek böyledir.

Kinaye, arkadakini söyleyip, öndekine işaret etmektir. Filân kimsenin ocağında çok kül bulunur, deyip, bununla evine çok misafir geldiğini, konuksever olduğunu anlatmak istersin.

Nitekim Peygamber efendimiz (s.a.v), bir kimsenin üzerinde sarıya boyanmış elbise görünce: «Bu, ocakta olsaydı, senin için daha iyi olurdu» buyurdu. Ya'nî eğer bu elbiseye verdiğin para ile un satın alıp, ocakta ekmek pişirseydin, senin için daha hayırlı, daha iyi olurdu.

Hazret-i Alî (r.a), kızını hazret-i Ömer (r.a)'e tezvîc etmek istedi. Kızını hazret-i Ömer'e gönderip, Ömer'e Hülle (elbise) ister misin demesini söyledi. Bu kinaye yollu ifâdeyi, Bakara sûresi yüz seksenyedinci: هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ **«Onlar sizin, siz de onlar için libassınız»** (elbisesiniz) âyetinden çıkarmıştı. Buna Ömer (r.a), razı oldum diye cevab verdi.

Birisi, bir şâire dilini kes, sana bir şey vereceğim deyince, şâir, dilimi kestim dedi.

Bu ve benzeri örnekler Resûlullah'ın (s.a.v) sözlerinde çoktur. Peygamber efendimiz (s.a.v) ganimet mallarını taksim ederken, Abbas bin Mirdâs'a dört dişi deve vermelerini emretti. Abbâs bin Mirdâs gidip, bir şiirle, buna razı olmadığını bildirir. Resûlullah (s.a.v): «Dilini benden kesin» buyurdu. Ebû Bekr-i Sıddîk (r.a) gidip, ona yüz deve verdi. Bunun üzerine Abbâs bin Mirdâs gelip, Resûlullah'dan özür diledi ve Ondan (s.a.v) razı olanlardan oldu.

Hasan-ı Basrî'den (rahimehullah) bildirilir: Acuze (ihtiyar) bir kadın, Resûlullah'ın (s.a.v) huzuruna geldi. Resûlullah: «İhtiyar kadın Cennete giremez» buyurdu. Kocakarı bunu duyunca ağladı. Resûlullah (s.a.v): «Sen o gün ihtiyar olmazsın» buyurdu.

Nitekim Allahü teâlâ, Vakıa sûresi otuzbeş, otuzaltı, otuzyedinci âyetlerinde:

اِنَّا اَنْشَاْنَاهُنَّ اِنْشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ اَبْكَارًا عُرُبًا اَتْرَابًا

« *Gerçekten biz, dünyada ihtiyarlamış kadınları gençleştirerek Cennette onları yepyeni bir yaratılışla yaratmışızdır. Böylece onları hep bakire kızlar, kocalarına âşık ve yaşıt yaptık* » buyurmuştur.

Peygamber efendimizin (s.a.v) huzuruna bir hanım gelip, yâ Resûlâllah, zevcim seni çağırıyor deyince, Resûlullah: «Hani, gözünde beyaz bulunan o adam mı?» buyurdu. Hanım, yemîn edip, zevcimin gözü beyaz değildir dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v): «Onun gözünde beyaz vardır» buyurdu. Kadın, vallahi yoktur dedi. Peygamber efendimiz (s.a.v): «Gözünde beyaz olmayan kimse yoktur» buyurdu ve bununla, gözbebeğinin etrafını saran beyazlığı kasd etti.

Hazret-i Enes (r.a) anlatır: Birisi, Resûlullah'a (s.a.v) beni bir hayvana bindir dedi. «Seni deve yavrusuna bindiririm» buyurdu. O kimse Resûlullah'ın, kendisini, insanı taşıyamıyan bir deve yavrusuna bindireceğini sandı ve onu ne yapayım dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v) «Binek olarak kullanılan develer de, bir devenin yavrusu değil midir!» buyurdu.

Bu tür şakalar ve kinayeli sözleri söylemek arada bir olursa, mubahdır. Ama daimî ve sürekli olmamalıdır. Bunlara devam etmek, birisiyle eğlenmek, alay etmek olup, mezmumdur ve kalbi öldüren, gülmeğe sebep olur. **Mesâbîh** şerhinde ve **İhyâ**'da böyle bildirilmektedir.

Musannifin (rahimehullah), bunda bir beis yoktur ifâdesinde, buna bir nevi işaret bulunmaktadır. Ta'rîz ve kinayede genişlik ve yalandan kurtuluş vardır. Bu, selef âlimlerinden bildirilegelen bir sözdür. Benzeri hazret-i Ömer ve Abdullah ibni Abbâs'dan (radıyallahü anhüm) ve başkalarından rivayet edilmiştir.

İmâm-ı Gazâlî (rahimehullah) der ki: O büyüklerin muradı, insan yalan söylemek zorunda olduğu zaman, ta'rîz ve kînâye yollu İfâde kullanır demektir. Ama ihtiyâç ve zaruret yokken, ta'rîz caiz olmaz. Çünkü, mekruh olur.

Nitekim Abdullah bin Utbe (r.a) anlatır: Babamla beraber, Ömer bin Abdülâziz'in (r.a) yanına vardık. Üzerimde bir elbise ile çıktım. İnsanlar, bunu sana mü'minlerin emîri (Ömer bin Abdülâziz) mi giydirdi dediler. Allahü teâlâ, emîrü'l-mü'minîne iyi karşılıklar versin dedim. Babam bana, yalandan ve yalana benzeyen şeyden çok sakın dedi. Ya'nî babası onu, böyle konuşmaktan men'etti. Çünkü bunda, onları övünmek gibi boş bir maksad için yanlış zan, götürecek bir takrîr vardır. Bu ise faydasızdır. Evet, hafif maksadlar için, ta'rîzli, kinayeli ifâde kullanmak mubahdır.

Resûlullah (s.a.v), senin kocanın gözünde beyaz vardır, ihtiyar kadınlar Cennete girmez, seni deve yavrusuna bindireyim sözlerinde olduğu gibi, şaka ile mü'minlerin gönlünü hoş etmek böyledir.

Fıskı gerektirmiyen ve âdet olarak mübalâğa ifâde eden, meselâ, bunu sana yüz kere söyledim gibi, yalan görünen sözlerden maksad, belli bir sayıyı bildirmek değil, mübalâğa için ise yalan sayılmaz. Ama bir defayı çok derse yalan olur, ama birkaç defa söylediğini daha çok derse, meselâ yüz defa demediği halde, yüz kere dedim derse, günah olmaz.[45]

YALAN ÎMÂNA ZIDDIR

Bilinmelidir ki yalancı hiçbir zaman rezillikten kurtulamaz. Her ne kadar yüksek makam sahibi de olsa insanlar nezdinde hakir ve küçük olur, halk kendilerinden nefret eder.

Zira her ne söylese ve va'd etse, itimat olunmaz. Böyle kimselere bir musibet gelse, acınıp merhamet edilmez, bazı sözlerinde doğru söyleseler bile itimad edilmez.
Cenâb-ı Hakk (azze ve celle), Nahl sûresinin, 105. âyet-i kerîmesinde şöyle buyurur:

اِنَّمَا يَفْتَرِى الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ

"*Yalanı, ancak Allâh'ın âyetlerine inanmayanlar uydurur, iftira ederler. Ve yalancı ancak onlardır*.

" Hadîs-i şerîfte: "Sizi yalan söylemekten sakındırır, men ederim!. Çünkü yalan imana zıddır." buyrulmuştur.

Yalan söylemek haramdır. Yalancı bir insan itimada lâyık değildir. Yalancılık yüzünden birçok haklar zayi olur, birçok facialar meydana gelebilir.

Şu kadar var ki, bazı sözler yalan suretinde olursa da kimseye zararı dokunmayıp aksine fenalığın önünü almaya hizmet eder.

[45] Şir'atül-islam s:306

Meselâ: Kendisini takip eden bir caniden kaçıp saklanan masum bir kimsenin yerini bir şahsın bildiği halde bilmiyorum demesi gibi. Böyle sözler, yalan hükmünde değildir. Nitekim: "Maslahata yarayan bir yalan, fitne koparan bir doğru sözden iyidir." denilmiştir. Velhasıl bir zaruret olmadıkça ve başkasına haksız yere zarar vermekten uzak olmadıkça yalan söyleyen şahıs kendisini mes'uliyetten kurtaramaz.

Ömer bin Abdülaziz (rh.), bazı idarecilerine ve hâkimlere şöyle yazmıştır: "Tedbire ve çareye muhtaç olduğunuz işlerde -sakın ha- yalancı kimselerden yardım istemeyiniz! Yalancılara tabi olursanız muhakkak helak olursunuz."

Yalan hakkında âlimlerin sözleri: "Yalan, mürüvvetin yokluğundan ve hayanın azalmasından meydana gelir."
"Bir insan yalanı ancak, ihanetinden, alçaklığından veya edepsizliğinden söyler; başka türlü söylemez." [46]

Peygamber efendimiz (s.a.v) ; yalan söyleyenin ağzının bir taraftan kulağına kadar demir çengelle yırtılacağını, diğer tarafa geçildiğinde, önceki yırtılan tarafın iyi olacağını, sonra iyi olan tarafın tekrar yırtılarak bu şekilde kıyamete kadar, kabrinde azabın devam edeceğini bildirmiştir.(Buhari)

Büyükler buyuruyor ki:
Oğlum, yalandan sakın, o serçe eti gibi tatlıdır. Ondan az kimse kurtulur. *(Lokman Hekim)*

Allah indinde en büyük hata, yalan konuşmaktır. *(Hazret-i Ali k.v)*

Doğru ile yalan, biri diğerini çıkarıncaya kadar kalpte boğuşur. *(Malik bin Dinar hz.)*

İçi dışına, sözü işine uymamak, nifaktandır. Nifakın temeli ise yalandır.*(Hasan-ı Basri)*

[46] Fazilet takvimi 22 mayıs 2014 perşembe

Eshab-ı kiram indinde yalandan daha kötü bir şey yoktur. Çünkü, onlar, yalanla imanın bir arada bulunamayacağını bilirlerdi. *(Hazret-i Âişe r.anha)*

Müşrikler, Hazret-i Ammar'a, babasına ve annesi Sümeyye Hatuna işkence edip, sıcak kum içine gömerler ve üzerinde et pişecek kadar sıcak taşları gövdelerine dizerlerdi. Sonra "Lat ve Uzza putu, Muhammed'in dininden iyi de" derlerdi. Demeyince de işkenceyi artırırlardı. Bir keresinde Resul-i Ekrem (s.a.v) , Sabredin ey Yaser ehli! Size vaat edilen yer Cennettir buyurdu. Yaserlerin müşriklerden gördüğü işkence, dillere destan olmuştur. İşkenceye uğramadığı günleri yoktu. Bir gün Hazret-i Sümeyye'yi iki devenin arkasına bağlamışlar işkence ediyorlardı.

Nihayet Ebu Cehlin kamçılarına dayanamayıp şehid oldu. Hazret-i Yaser'i de şiddetli işkence ile öldürdüler. İslam'da ilk şehid olan bunlardır. Hazret-i Ammar, kâfirlerin zorlamaları üzerine dediklerini diliyle söyledi. Resul-i Ekrem (s.a.v) efendimize, Ammar kâfir oldu dediler. Buyurdu ki: Hayır o kâfir olmaz. Baştan ayağa kadar iman ile doludur.[47]

Hazret-i Ammarı serbest bıraktılar. Resulullah efendimiz(s.a.v), mübarek eliyle gözünün yaşını silip teselli buyurdu. Bu hadise üzerine, Nahl suresinin

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِهٖ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمَانِ

Allah'a küfredenlere şiddetli azap vardır. Ancak kalbine iman yerleşmiş olduğu halde küfre zorlanıp, sadece diliyle söyleyenler müstesna [48] mealindeki âyet-i kerime nazil oldu. Resulullah efendimiz (s.a.v)'de Hazret-i Ammar'a Müşrikler eziyet ederse, yine böyle söyle buyurdu.

Sual: "Yüzünü gören Cennetlik" veya "Yüzünü gören hacı oluyor" deniyor. Böyle söylemekte mahzur var mıdır?

[47] İbni Mace

[48] Nahl suresi 106. Ayet-i kerime

Cevap: Her ikisini de söylemek caiz olmaz. Çünkü bunları söylemek yalan olur. Bir kimseyi görmekle hacı veya Cennetlik olunmaz. Peygamber aleyhisselamı bile gören kimsenin imanı yok ise Cennetlik olamaz. Şaka olarak veya mecaz olarak da böyle şeyleri söylememelidir!

Yine Satılan malı, aşırı övmemelidir! Çünkü, hem yalan söylemiş, hem aldatmış, hem de zulmetmiş olur. Hatta, doğru olarak da, müşterinin bildiği şeyi söylememelidir! Çünkü, bu da faydasız söz olur. Kıyamette her sözden sual olunacaktır.

Yemin ile satmaya gelince, yalan yere yemin etmek haramdır. Yani büyük günahtır. Doğru yemin ederse, az bir şey için Allahü teâlânın ismini söylemek saygısızlık olur. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki: Alış veriş yaparken, vallahi böyledir, billahi öyle değildir diye yemin eden kimseye ve "bugün git, yarın gel" diyerek sözünde durmayan sanatkâra yazıklar olsun![49]

Malını yemin ederek beğendirmeye çalışan kimseye kıyamette merhamet edilmez.[50]

Sual: Bir şeyi 15 liraya alan kimse, 10 lira ile 5 lira verdiğini düşünerek, 10 lira verdim dese, yalan söylemiş olur mu?
Cevap: Hayır, yalan söylemiş olmaz; çünkü 10 lira verdiği yalan değildir. Diğer verdiği 5 lirayı söylememiş oluyor, yalan olmuyor. Yine bunun gibi, 15 hurma yemiş olan birine kaç hurma yedin diye sorsalar, o da 10 tane hurma yedim dese, yalan söylemiş olmaz; sadece yediği 5 taneyi söylememiş olur.[51]

Bunun gibi, biz satıcı olsak, bir fakir de gelip beğendiği bir malı almak istese; fakat pahalı gelse, biz o malı 10 liraya aldığımız halde, Bu mala 5 lira verdik, size 6 liraya satabiliriz desek caiz olur, günah olmaz.

[49] Deylemi
[50] İ. Gazali hazretleri
[51] F. Hindiyye

Sual: Helal olan yalanla, haram olan doğru nedir? Güzel yalana ve çirkin doğruya bir örnek verir misiniz?
Cevap: Yalan söylemek haramdır, ama savaşta düşmana karşı helâl, hatta yerine göre farz olur. Müminleri zarardan kurtarmak için, dini korumak, İslamiyet'in bir emrini yerine getirmek için olursa sevapdır. Fitneye sebep olan doğru ise günahtır. **Fitne çıkaran doğru söz, günahtır** ve **Fitneye mani olan yalan, fitneye sebep olan doğrudan iyidir** denmiştir.

ALLAH SEVGİSİ VE VERDİĞİ NİMETLERE ŞÜKÜR

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: eğer siz Allahı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve suçlarınızı mağfiretle örtsün, Allah gafurdur, rahîmdır [52]

Muhterem kardeşlerim cenab-ı hak bir hadis-i kudside şöyle buyurmaktadır:

« Ey âdemoğlu! Eğer sevgimi istiyorsan, kalbinden dünya sevgisini çıkar. Ben, Benim sevgimi ve dünya sevgisini asla bir kalbte birlikte bulundurmadım.

Ey âdemoğlu! Dünya sevgisiyle birlikte Benim sevgimi nasıl istiyorsun? Sevgimi ve rızâmı dünyayı terketmekte ara.

Ey âdemoğlu! ibâdetim için dünyadan ferâget et ki, kalbin muhabbetimle dolsun ve Bana yönel ki, sana kâfi geleyim.

[52] Ali-İmran suresi 31. Ayet-i kerime

Ey âdemoğlu! Bana hizmet et; zira, Ben, Bana hizmet edeni severim. Kulum Beni görmeyi arzuladığı zaman, Ben de onu görmeyi sever, isterim. Kulumun nafile ibâdetlerle Bana yaklaşma çabası asla boşa gitmez ki, Ben böyle yapmasını severim. Onu istediğim zaman da, onun sözlerini işitirim.

Ey âdemoğlu! Sevgimi isteyenlere sevgimi vâcib kıldım.

Ey Dâvûd! Cennet'im itaat ve ibâdet edenler içindir. Zikrim, zikredenler içindir. Kifayetim, tevekkül edenlere mahsûstur. Fazla ihsanım şükredenlere âidtir. Rahmetim, iyiler için, dostluğum da arifler içindir. Bense, özellikle sevenler içinim.

Ey Dâvûd! Yeryüzünün bütün halkına duyur ki:

Ben, sevenin sevgilisiyim.

Benimle olmak isteyenle birlikteyim.

Beni zikretmekle meşgul olanın dostuyum.

Beni arkadaş edinenin arkadaşıyım.

Beni seçeni seçmişimdir.

Bana itaat edenin dediğini yaparım.

Beni kalbten seven hiçbir kul yoktur ki, onu kendime kabul etmiş olmayayım!

Ey Dâvûd! Beni tanıyıp bilmeyen nasıl sever! Gece bastırdığında benden uzak, uykuya dalanın, Beni sevdiğini iddia etmesi yalandır. Her seven, sevgilisiyle yalnız kalmayı sevmez, beklemez mi?

Ey Dâvûd! Sevenler için beni görmekten başka bir deva yoktur.

Ey Dâvûd! Ben senin için gerekeni yapıyorum, sen de gerekeni yap.

Ey Dâvûd! Benden iste de, şevkimi sana hîbe edeyim. Zira Ben, Beni arzulayanların kalblerini kabul ettim ve onları yüzümün nuruyla aydınlattım.

Ey kulum, senin hakkın sevgili bulmak, Benim hakkım da Bana sevgili olmandır.

Ey kullarım, Benden başkasıyla niçin meşgul oluyorsunuz? oysa Ben, sizi arzuluyorum. Uzun bir cefâ değil midir bu? Takva sahihlerinin Bana kavuşma arzularından, Ben onlara kavuşmaya daha arzuluyum. Kulumun Beni zikri çok olursa Ben, ona âşık olurum ve o da Bana âşık olur. Böylece de beni bulmuş olur.»[53]

Allah Sevgisinin Hakikati;

Allah sevgisi, tamamiyle O'na yönelmektir. Allah sevgisi Allah'tan başkasını unutmaktır. Vücûdun bütün parçalarının O'nun olduğunu görmektir.

Muhabbet, hayrette kalan kalbte daimîdir. Muhabbet, ne ihsânla fazlalaşır; ne de cefâ ile eksilir.

Muhabbet, Hakk'ı bulmaktır ve gönülden her sevgiyi atmaktır.Tam anlamıyla bir hürmet üzereyken bile hürmeti terk korkusunu yaşamaktır. Sevgiye varmak, sevgiliyi herşeye ve herkese tercîh etmektir. Zât'a muhabbet etmek, O'nun sıfatlarında fânî olmak ve rızâsı yolunda hayatı fedâ etmektir.

Muhabbet, yüzünde ve arkasında sevgiliye hep muvafakat etmek, O'nun istediği gibi davranmaktır. Allah sevgisine varmak, O'na ve O'nun olana meyletmektir.

Muhabbet, doğruyu, yalancıdan; kerîm ve cömert olanı da cimri ve ihtiraslı kişiden ayırd etmektir. Kendini bütün varlığıyla sevgiliye

[53] mârifetnâme s:429

adamak ve sende, sana âid hiçbir şey kalmaktır. Öyle ki, onun olup gidesin. Muhabbet'i Allah'tan istemek ve kuldan razı olmaktır. Allah sevgisi, O'nu zikretmekle dostluğunda daimî olarak kalmaktır. Muhabbet öyle bir illet ki, her deva ondadır.

Muhabbet , âdetlerden ve günlük uğraşılardan ayrılmaktır. Yürekte öyle bir ateştir ki, gönülde Allah'tan başka hiçbir şey bırakmaz, yakar. Aşk, uykuyu yok eder. Uzlet, insanları siler ve kaybeder. Muhabbet, sevgili bir kuşturki, onun yediği şey kalb taneleridir. Her kıymetli şeyin alıcı değeridir, her yüksek makamın ödenmiş peşin karşılığıdır. Kim Mevlâ aşkının zevkiyle meşgûlse, o kimse iki cihanı da istemekten uzaktır.

Allah sevgisi,tanıyıp bilmektir, dostluğuyla huzur bulmaktır. Muhabbet, ne rağbetten ne de korkudan kaynaklanır. Muhabbet o kadar bir güzel şeydir ki, ondan hiç kimseye zarar gelmez. Zira Allah sevgisine kavuşan kötülük dâiresine asla uğramaz.

Muhabbet, sevgili dışındaki herşeyden seveni sağır, dilsiz ve kör yapar. Kim, Mevlâsı'na ni'metleri için muhabbet etmediyse, ona belâsı geldikçe sevgisi artar. Kim de Mevlâ'sına ni'metleri için muhabbet ettiyse, ona bir belâ gelirse sevgisi yok olur.

Şöyle naklolundu: Bağdâd'ta bir topluluk Şeyh Şiblî'yi ziyaret etmek için kapısına vardıklarında, Şiblî onlara

«Siz kimlersiniz?» diye sorar. Onar da, «Bizler seni seven dostlardanız» derler. Şiblî, hemen onlara taş atmaya başlar. Böylece, herkes ondan kaçar. Yalnızca onu sevenlerden ikisi kapısından ayrılmazlar. Şiblî, kaçanlara sitem ederek, «Size ne oldu ki benden kaçıyorsunuz, eğer siz benim sevenlerim olsaydınız taşımdan - kaçarmıydınız?» der. Ve o iki sevenine de muhabbetle hitap ederek, «Benim dostum ancak sizsiniz, taşıma tahammül ettiniz. Öyleyse husûsî sohbetlerimize liyâkat kazandınız» der.

Allah sevgisinin sonu yoktur. Sevgilinin gayesi ele geçmediği gibi, muhabbetin de nihayeti olmaz. Sevenlerin makamı; Allah'a kavuşma arzusu ve sevdiklerinin kazasına razı olmaktır.

Kâinatın Efendisinin rûhâniyetlerine dâir bir işareti erenlerden biri bir vakasında görüp ondan özür dilemiştir ki, Allah sevgisi, senin muhabbetinten beni meşgul etti, demiştir. Bu sözden, o rûhâniyet tebessüm edip buyurdu ki: «Ey mübarek, her kim muhabbetullah mertebesine ulaşmışsa, o şüphesiz bize muhabbet kılmıştır, onun için o, saadeti bulmuştur.»

Sâdık âşık, sevgilisinden ona her ne gelirse, onunla zevk ve haz duyan kişidir.

Allah Sevgisinin Mâhiyeti;

Allah sevgisi öyle gizli bir sırdır ki, ifâde edilemez. Manevî bir hâdisedir ki, açık edilmez. Buna karşın her kâmil, sırrından muhabbete dâir şeyler söylemiş ve onun özellikleri ve faydaları hususunda pek çok hikmetler anlatmıştır. Bunun nedeni, kulların kalbine meyl ve arzu, şevk ve aşık ateşi dolup canla Allah sevgisinin tutkunu olmalarıdır.

Nitekim erenlerden biri şöyle dedi: «Muhabbet, sahibine dünya ve Âhirete sevdalarını unutturmaktır.»

Erenlerden biri de şöyle dedi: «Muhabbet, senin çok hizmetini az ve sevgilinin az bağışını çok görmektir.» Bir başkası malından canından daha yüce ve daha zevkli bulasın. Ve ona yüzünde, arkasında gizli ve açık muvafakat edesin. Buna rağmen yine ona karşı kendini kusurlu bulup ondan özür dileyici olasın.»

Bir kâmil de şöyle dedi: «Muhabbet, sevgiline kavuşmakla beraber daha da meylini arttırmaktır.» Biri de şöyle dedi: «Muhabbet,

iki cihan zevklerinden seni koparıp, kendi vasıflarından uzaklaştırıp kalbini dâima sevgilinle meşgul etmektir.»

Bir kâmil de şöyle dedi: «Muhabbet, sevgiline bütün varlığınla teslîm olmaktır. Öyle ki, sende, benliğinden bir iz kalmayıp, kendinden büsbütün gecesin ve ona kavuşmayı, halk ile olmağa tercih edesin. O'na kulluk yapmayı halktan hizmetinden önde tutasın ve elde edemediğin geçici zevkler için tasalanmayıp, Allah'ı zikirden gafletle geçen vakit için hüzünle dolaşın.»

Erenlerden bir başkası da şöyle dedi: «Kim Allah'a muhabbet ederse, o insanlar arasında bilinmekten nefret eder.» Bir diğeri şöyle dedi: Rabb'inle ol ki, seni gözetsin. O'nun ol ki, sana kifayet etsin.» Biri de şöyle dedi: «Rabb'im, eğer beni parça parça doğrasan ve bütün belâyı başıma döksen, Sana olan sevgim ve arzum, ancak artar.»

Zünnûn Mısrî'yi dostları; eli kelepçeli, ayağı prangalı ve etrafında insanları ağlaşırken görmüşler. O da onlara sevinçle şöyle demiş: «Şüphesiz bu hâlim, Allah'ın dostlarına bağışlarındandır. O'nun yaptığı herşey oana zevkli, tatlı, hoş ve küçüktür.» Allah'a muhabbetin tutkunu olan, gözlerine bu aşk sürmesini çeken kör olur ve artık halkı göremez. Sadece Mevlâ'yı görür.

Erenlerden biri dedi: «Tevekkülün bütünü, infiali terketmektir. Tefviz (işi Allah'a ısmarlama), istek ve tercihi terketmektir. Rızânın tamamı, itirazı bırakmaktır. Sevginin bütünü de sevgiliyi her şeye ve herkese tercîh etmektir.»

Yine bir başkası şöyle dedi: «Her birlikte oturulabilir kişi, dostluğa uygun gelmeyebilir. Her dostluğa gelebilen sır saklamayabilir. Sır saklayanlar ancak sevgililerdir.»

Bir başkası da şöyle dedi: «Allah bir topluluğu kendi hizmetine, bir topluluğu da kendi muhabbetine tahsis etmiştir. İşte, hizmet ehli takva sahihleridir, onlar Cennet'e lâyıktır ve onlara iyiler denilmiştir. Muhabbet ehli ise, irfan ehlidir, onlar da Mevlâ'ya yakın olmakla üstündürler, onlar Allah'a yakın olanlardandır.»

Yine bir kâmil de şöyle dedi: «Kur'ân'da zikredilen o tertemiz ve temizleyici şarap, marifet kadehindeki aşk şarabıdır.» Bir kâmil de şöyle dedi: «Arif muhabbetin tatlılığına şu zaman erer ki, halkın eziyeti ona şeker gibi, yoksulluk da bal gibi tatlı gelir.»

Yine erenlerden biri şöyle dedi: «Muhabbet, korkudan üstündür. Zira, seven kul her hâlinde Mevlâ'sının gıyabında ona muhalefet eder. Herkesin kıymeti kendi gönlünün himmetidir. Şu hâlde himmeti dünya olanın kıymeti şehvet, himmeti. ahiret olanrın kıymeti Cennet ve himmeti Allah sevgisi olanın kıymeti de sonsuz ve uçsuz bucaksızdır.»

Erenlerden biri de şöyle dedi: «Muhabbet gönlün meylidir ki, halkın öğretmesiyle değil, ancak Hakk'ın vergisiyledir.» Bir diğeri de şöyle dedi: «Muhabbet, kalb ile birlikte olan bir vasıftır ki, herkese geçicidir. İhtiyarî değil zorunludur.»

Bir kâmil de şöyle dedi: «Allah sevgisi kalbte parlayan bir nurdur ve kalb onunla sevinç ve huzur dolar, Allah'dan başka herşey-den uzak olur.»

Yine erenlerden biri şöyle dedi: «Gönülde sevgi ve şefkat muhabbet ve şefkat Mevlâ'nın sıfatı, buğz ve düşmanlık da Şeytân'ın sıfatıdır.»

Yine bir kâmil şöyle dedi: «Erenlerden biri, bir arife yazdığı mektupta, «Marifet kadehinden aşk şarabını içip sarhoş olmuşum» diye yazar. O arif de ona şöyle cevap verir: «Henüz içmemiş ve sarhoş olmuşsun. Senden başkaları yer ve göğün denizlerini içtiler de, henüz kanmayıp, susuzluklarından -daha fazla yok mu?- arzusuyla ömürlerini geçiriyorlar.»

Yine bir kâmil şöyle dedi: «Kim Allah sevgisine susadıysa. o, Mevlâ'nın dostluk denizine dalmış demektir.» Yine bir başkası da şöyle dedi: «Kim Mevlâ'sının sevgisiyle meşguldür; o, sıcak ve soğuğu, zevk ve derdi, saf ve bulanık olanı farketmekten uzaktır.»

Yine bir kâmil de şöyle dedi: «Allah sevgisi tutuşmuş bir ateş gibidir, onu dostlarının kalblerinde tutuşturmuştur. Öyle ki, o ateş

onların kalblerindeki hatarları, arzuları, arızaları, ihtiyaçları yakıp yok etsin.»

Bir başkası da şöyle dedi «Allah kendi sevgisini bir kuluna verince, onu görenler külfet ve ülfetsiz ona meyl ve muhabbet duyarlar. Fırsat bulanlar, onun ziyaretine giderler, fakat o onlardan kaçar ve Hakk'ın hep dostluğunda kalır.» Nitekim, Yûsuf (A.S.)'a bir kimse sevgisini arzetmiş. O sevgili de, ona verdiği cevapta. «Rabb'imden başka kimsenin sevgisini istemem» demiş, böylece, Mevlâ'sının muhabbetinde sâdık olduğunu duyurmuştur. [54]

Allah Sevgisinin Alâmet Ve Üstünlükleri;

Allah sevgisi öyle bir devlet kuşudur ki, kimin başına konarsa, o kimse iki cihanda da sultan, taht ve tâc sahibi olur**.** Öyle bir saadet formülüdür ki, kimin kalbine girerse, o kimse, zengin ve iki âlemden de ihtiyaçsız olur ve bütün halk ona muhtaç olur. Hangi gönülde Allah sevgisi gizli kalır, o, candan habersiz bir ölü gibidir. Aklı olan herkes, Allah sevgisinden bahsedip yolunda can ve baş veririz diyorlarsa da, Allah sevgisinin yedi alâmeti vardır ki, bu alâmetler kimde bulunursa, o, sevgisinde sâdık ve doğrudur.

Allah sevgisinin:

Birinci alâmeti: Mevlâ'yı seven ölümden korkmayıp dâima hazır olup ölümü bekler ve gözler. Zira, ancak ölümle seven, sevgilisine; isteyen istediğine ve garip vatanına kavuşur. Şu hâlde madem dünyadan ilişkisi kesilmemiştir, böyle bir gönülde Allah sevgisinin eseri görülmez. Eğer ölümden kaçışı, henüz Hakk'a varmağa hazır olmayıp gece gündüz onun tedârikinde olmak içinse, o da Allah sevgisinden bir eserdir.

---

54 Mârifetnâme s:434

İkincisi: O Mevlâ tutkunu, dünyadan her ne seçerse, ona Mevlâ'sı da muhabbet eder ve yine onun yolunda onun için sarfedip harcar. Ve her ne , kalbini Mevlâ'sından meşgul eder, onu terkedip huzuruna gelir ve rızâsınca gider. Eğer bütün hâllerinde huzur ve rızâda bulunmadıysa, o Mevlâ sevgisinin yok olduğuna delâlet etmez. Zira, her gönülde Allah sevgisi kemâliyle görülmez. Bâzı gönülde biraz noksanca meydana gelir.

Üçüncüsü: Mevlâ'yı seven kişi, gece gündüz O'nu zikredip düşünmekten boş kalmaz. Zira seven, sevdiği şeyi ve kimseyi sevgisi kadar anar. Yâni, o, sevgilinin vasıflarını onu överek söyler. Hattâ eğer tam anlamıyla sevmişse, onu anmaktan asla susmaz. Eğer bir kimse, hem Allah'a hem de dünyalık bir şeye sevgi beslerim derse, hangisini fazla anarsa sevgisi ona hükmedilir. Zira, o gönülde, çok anılan tarafın sevgisi gâlib gelmiştir. Netice şu ki; gâlib, mağlûbu her geçen gün yok eder.

Dördüncüsü: Mevlâ'yı seven kişi, O'nun ezelî kelâmını yüceltip, Peygamber ve dostlarına riâyet eder. Hattâ bütün mahlûkatına muhabbet ve şefkat edip, incelik ve müsamaha ile yumuşak konuşur. Her kim, Allah sevgisi mertebesine ulaşmışsa, ondan; kibir, haset, buğz, düşmanlık, kin, sıkıntı verme, kendini beğenme ve benlik fikirleri defolur. O, bütün varlıklara ibret ve hikmetle bakıp herkesi dost edinerek onları sever.

Beşincisi: Mevlâ'yı seven insanlardan yalnız kalmayı tercih edip, gece sevgilinin hasretiyle O'nu bekler. Öyle ki, bütün dünyayla ilişkileri gönülden kesilip ortaksız ezelî sevgiliye pek çok övgüler ve yalvarışlar yükseltsir. Nitekim; Allah Teâlâ, Dâvûd (AS.)'a buyurdu ki, «Ey Dâvûd, Beni sevdiğini söyleyip de, geceleri uyuyarak Benden gafil kalan dâvasında yalancıdır. Zira, dost, dostun yüzüne tâlib olup sohbetini arzulamaz mı? Hoş, Beni kim isterse bulur, bir daha da başkasıyla anlaşıp hiçbir şeyle dostluk kuramaz. Bensiz olamaz.»

Altıncısı: Mevlâ'yı sevene ibâdetler kolay gelir, şevk ve zevkle hizmet eder**.** Hattâ ibâdeti, ruhunun gıdası olur ve pek çok lezzetler alır.

Yedincisi: Muhabbetullah (Allah sevgisi) mertebesine ulaşan, Allah'ın dostlarına O'nun yolunda sevgi duyup onları kendine dost edinip, onların düşmanlarını kendine düşman bilip onlara bile ayıplarını örterek incelikle muamele eder.

Mevlâ'yı sevenin üç üstünlüğü vardır:

Biri, deniz gibi cömertlik;

Biri. Güneş gibi şefkatli olmak;

Diğeri de, toprak gibi mütevazı olmaktır.

Zira varlık kıymetinin kaynağı, sevgisidir. O kadar ki, varlığın yaratılış temeli sevgidir.

Allah sevgisinin sonuçları da üçtür:

Çok oruç tutmak,

gece kalkmak ve

az konuşmak.

Ergin bir muhabbetin hakikatine gelince; o da, umûmî ve sıradan toplumsal ilişkileri terketmektir. Sâdık âşığın bedeni uzlaşmaz; kalbi ise yüksek; huy ve davranışları, rûhânî; himmeti Rabbânî ve yüzü de nûrânîdir.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Ey iman edenler! Size rızk olarak verdiğimiz şeylerin (maddeten ve mânen) en temiz olanlarından yiyin, Allah a şükredin. Eğer hakikâten ona kulluk ediyorsanız.[55]

Muhterem kardeşlerimiz!

Allah'a karşı kulluk vazifelerimizden birisi, onun ihsan etmiş olduğu nimetlere şükretmektir. Bu şükür vazifesi, lütufları sayıya sığmayan, nimetlerinin ardı kesilmeyen Rabbimize karşı her Müslümana farzdır.

İmam-ı Rabbani Hz. leri "kendine nimet verilen kişinin nimet verene aklen ve şeran şükretmesi vacip(Farz)dır. Buyurmuşlardır.[56]

Rabbimizin bize ihsan etmiş olduğu nimetleri saymamız mümkün değildir.

Allah İçin Sevgi;

Hicri 161 yıllarında yaşamış evliyaullahtan Ebû Haşim-i Sufî Hazretleri'nin müritleri bir hayli kalabalıktı. Fakat toplanıp ibadet edecek bir yerleri de yoktu.

Birgün bir hristiyan emir ava çıkmıştı. Yolda Ebû Haşim es-Sûfî'nin müridlerinden iki kişinin birbirleri ile buluştuklarını gördü.

[55] Bakara suresi 172. Ayet-i kerime
[56] Mektubat-ı Şerif C.1 Sh. 71

Onlar musâfaha yaptıktan sonra kucaklaştılar, orada oturdular, yanlarında yiyecekleri ne varsa ortaya serip beraberce yediler. Sonra da kırk yıllık ahbap gibi kucaklaşarak vedalaşıp ayrıldılar.

Onların bu samimiyetle ülfet etmelerini seyreden hristiyan emiri, hallerine hayret etmiş ve onların o hareketi çok hoşuna gitmişti. Birbirlerinden ayrıldıktan sonra orada kalan müridi yanına çağırdı ve :

— O ayrıldığın, biraz evvel beraber yemek yediğiniz adam kimdi? diye sordu,

O zat:

— Bilmiyorum, diye cevap verdi. Emir yine sordu :

— Buluşmanızın sebebi ne idi?. O zat:

— Hiçbirşey değildi, diye cevap verdi. Hristiyan emir :

— Buluştuğunuz zat nereli idi biliyor musun? dedi. O zat:

— Bilmiyorum, diye cevap verdi. Hristiyan emir bu sefer o zata :

— Sizin toplanıp sohbet ettiğiniz, ibadet ettiğiniz bir yeriniz var mı? Diye sordu.

O zat, ona da :

—Yoktur! diye cevap verince hristiyan daha fazla hayret etti. Bunlar birbirlerini tanımadıkları, daha evvel oturup sohbet etmedikleri halde, bu kadar kısa bir görüşme ile nasıl samimi oluvermişlerdi. Kendisi hristiyan olmasına rağmen onların bu hareketinden çok duygulandı ve müride orada söz verdi:

— Ben sizin toplanıp zikredeceğiniz bir Dergâh (tekke) yaptıracağım, dedi ve kısa zaman sonra Şam'ın yakınlarında Ramle'de bir yer inşa ettirdi.

Hristiyanın bu samîmi hareketi Cenab-ı Allah'ın hoşuna gitmiş olacak ki sonunda hristiyan da o tekkede Ebû Haşim es-Sufî Hazretleri'nin müridi olarak onlara hizmet etti. Her ne kadar insanlar zahiren birbirlerini tanımasalar da, ruhlar birbirlerini tanımaktadır. Alem-i Ervahta tanışıp görüşmektedirler. Dünyada da her ikisi birbirlerinden memnun olurlar. Yani ikisi de iman etmiş olurlarsa anlaşıp kaynaşmaları çok kolay olur ve samimî olmaları için hiçbir maddi menfaat gerektirmez.[57]

Çünkü Rabbimiz buyuruyorlar ki;

وَاٰتٰىكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا اِنَّ الاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

Ve size istedikleriniz şeylerin hepsinden vermiştir. Eğer Allah'ın (bunca) nimetlerini birer birer saymak isterseniz sayamazsınız. Hatta adetleri katlayarak bile onları saymak isteseniz, yine güç yetiremezsiniz. Şüphe yok ki insan elbette çok zalîmdir, çok nankördür.[58]

Allah'ımızın bizi insan olarak yaratması, anlamak için akıl, görmek için göz, işitmek için kulak ihsan etmesi hep birer nimettir. Eğer bunlar nimet olmasaydı karşılığında şükür emredilir miydi?

[57]büyük dini hikayeler s:286
[58] Sure-i İbrahim Ayet 34

قُلْ هُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

Habibim sen söyle! O Allah-u Zülcelal ki, sizi en güzel bir şekilde yarattı. **(**Yani sadece maddi güzelliler değil, kendi en varının ziynetleri, Rasülü nün tezyinatı ve günde 364 defa rahmet nazarı ile kalbinizi şereflendirip, manevi güzelliklerle de kalbinizi süsledi. Ve size işitecek kulak, görecek gözler ve idrak edecek gönüller (letâif) ihsan etti. İşitme nimeti, hakikatları, ilahi kitabı duymak, dinlemek için verilmiştir. Basiret doğruyu görmek, ibret almak için verilmiştir. Kalp ise Allah'ın hidayet nuruyla hakikatları anlama için verilmişti**)**

قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ *Sizin pek azınız şükrediyorsunuz.*[59]

Yani sizden pek azınız bu nimetleri Allah yokunda kullanıyor. Bu Ayeti kerimeden anlaşıldığı üzere her nimetin şükrü kendi cinsindendir.

Hz. Üstazımız bu ayeti kerimeyi daha da açarak şöyle izah buyurmuşlardır;

İşitme Nimetinin Şükrü; Alimlerin, hikmet erbabının, faziletli insanların sohbetlerine ilim meclislerine giderek esrar-ı ilahiyi dinleyerek öğrenmektir. Bid'at ehlinin (Yani Ehli sünnet vel cemaat inancına uymayan bozuk inanç ve görüş sahip olanlar) hallerini ve yaşantılarını kabul etmem işitmenin şükründen bir cüzdür.

Görme Nimetinin Şükrü; Efal-i ilahi, sıfat-ı ilahinin bütün nurlarını içinde toplayan Kitâbullah (Kur'an-ı Kerim) ile meşgul olmaktır. Dini kitapları mütalaa etmek, Alimlerin, Salihlerin yüzlerine rahmet nazarı ile bakmaktır. (Bu mevzuda en çok dikkat etmemiz icap

[59] Sure-i Mülk Ayet 23

eden husus; gözümüzü dinen bakılması haram olan şeylerden sakınmaktır. Buda gözün şükrünün en mühim kısımlarındandır.)

Kalblerin Şükrü; Allah-u Zülcelal'in Cemalini, Celalini, üzerimizdeki nimetlerini tefekkür etmek, Enbiya ve Evliyaya Allah için muhabbet emek, Allah'ın düşmanlarına yine Allah için buğuz etmek, Cemal-i ilahiye kavuşacağı anın aşk ve muhabbetiyle yanıp tutuşmaktır.[60]

NOT: Kalbin bu hasletlere sahip olabilmesi için yüksek bir rabıta ve zikri kalbiye ihtiyaç vardır.

Allah'ın bize verdiği nimetlerin en büyüğü hiç şüphesiz iman ve hidayet nimetidir. Bu nimet ahiret hayatının ebedi nimetlerini elde etmeye bir vesiledir.

Rivayet olunur ki;

İsa (a.s) Cüzzam hastalığına yakalanıp etleri dökülen, kör olan ve her tarafı çürüyüp perişan olan yatalak bir hastanın "Mahlukatın çoklarından beni üstün kılıp faziletlendiren ve müptela olduğu belalardan bana sıhhat ve afiyet veren Allah'ıma hamdü senalar şükürler olsun. diye dua ettiğini görünce; "sana gelmeyen belamı kaldı?" diye sorar. Bunun üzerine hasta "Ey Allah'ın Nebisi! Her ne kadar benim vücudumun her tarafı yara, bere ve çürük olsa da hamd olsun ki iman ve marifet sahibiyim. Yani kalbim sağlam çürümedi diyor.

İsa (a.s) onun bu cevabından çok memnun oluyor. Mucize-i Rasül olarak dua ediyor. O hasta bedenen de sağlıklı oluyor.

[60] Hz. Üstazımızın Sure-i Mülk Tefsiri

Hz. Sehl'e birisi gelerek "Ya Sehl evime hırsız girdi. Kıymetli eşyalarımı çaldı." Diye şikayet edince, mübarek zat "Dua et şükret ki nefis ve şeytan hırsızı kalbine girip imanını çalmamış." Diye onu hem teselli ediyor hem de en büyük zayiatın iman olduğunu beyan etmiş oluyor.[61]

Muhterem Abimiz (Kemal bey Abimiz) bu hususta şöyle buyurmaktadır;

"Kardeşlerimiz şu beş nimetin kadr-u kıymetini iyi bilsinler.

1- islam nimeti
2- Ümmet-i Muhammet'ten olma nimeti
3- Ehli Sünnet vel Cemaat mezhebinden olma nimeti
4- Amelde Hanefi mezhebine mensup olma nimeti
5- Nakşi yolunun mensubu olup, hususiyle zamanın sahibi olan Hz. Üstazımız (k.s)'a evlat olma nimetidir.

Dikkat edilirse bu nimetlerin her biri üzerinde düşünülmesi icap eden şükründen aciz olduğumuz çok büyük nimetleridir. Duha namazı kılarken yaptığımız niyetlerde de buna işaret vardır.

Nitekim, duha namazının ilk iki rekatında;

"Ya Rabbi! Niyet ettim şükründen aciz olduğum ilahi nimetlerine (Yani verdiğin bütün nimetlere) teşekküren,

ikinci rekatında; "Şükründen aciz olduğum İslam nimetine teşekküren"

üçüncü iki rekatında ise; nimetin artan büyüklüğü karşısında (Adeta ayakta duracak halim ve mecalim kalmadı dercesine) oturduğu yerden kılacağı bu rekatlarda "Yarabbi niyet ettim şükründen aciz

[61] Risale-i Kureyşiye Sh. 89

olduğum Ümmet-i Muhammet ten olma ve Hz. Üstazımıza intisap etme nimetine teşekküren duha namazına" diye niyet etmekteyiz.

Yolumuzun büyüklerinden İmam-ı Rabbani Hz.leri şöyle buyurmaktadır;

باى لسان نئدى شكر هذه النعمة العظمى حيث شرفنا الله سبحانه وتعالى بعد تصحيح العقائد بموجب آراء اهل السنة والجماعت شكر الله سعيهم بسلوك الطريق النقشبندية العلية وجعلنا من مريد هذه الطائفة العظيمة الشان ومنتسبهم

Cenabı Hak bizleri Ehli Sünnet vel cemaat mezhebinin mucibince itikat ve inancımızı doğrulttuktan sonra, yüce bir yol olan Nakşibendiyye yolunun yolcusu olmakla şereflendirdiği, bu yolun bağlısı ve müridi kıldığı için, hangi lisanla bu çok büyük nimet için Allah a şükredebileyim.[62]

Hz. Üstazımızda şöyle buyurmaktadır;

"Cenabı hakkın fazlı ve tevfikiyle bizim yolumuza intisap eden bir kimse, sağlam ve hususi bir bağ ile Rasülullah Efendimize ve Cenabı Hakka bağlanmış olur.

Bu öyle bir nimettir ki zamanımızda bir kişi mümkün olsa da Nuh (a.s) gibi (1000 yıl) yaşasa, ayağına demir pabuç giyip dünyayı

[62] Mektubat-ı Şerif C. Sh. 34

dolaşsa, Cenabı hak yardım etmedikçe böyle bir saadetle müşerref olamaz.

Böyle bir yola tam bağlanan kimse her halükarda saadet ehlinden sayılır. Onun hakkında şekavet (Küfür ve inkar ehlinden olmak) asla düşünülemez.

Böyle bir nimetin kıymetini idrak etmek ve şükrünü yerine getirmek mensupları için en büyük vecibe ve vazifedir ki, Cenabı hak bu çok büyük nimeti anbean (devamlı) ziyadeleştirip tekmil buyursun.[63]

Kıymetli Kardeşlerimiz!

Eğer nimet şükredilirse Cenabı Hakk kuluna verdiği nimeti ziyade kılar.

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ

Hatırlayın ki Rabbiniz (size) şunu bildirmişti: And olsun şükür ederseniz elbette sizin nimetlerinizi artırırım. And olsun, eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz benim azabım cidden çetindir.[64]

Bu Ayeti Kerimeyi tefsir eden İbni Ata Hz. leri buyuruyor ki;

Eğer siz benim hidayetime (verdiğim iman ve hidayet nimetine) şükrederseniz, ben size hizmetimi ziyade ederim. (benim yolumda hayırlı hizmetler yapmayı, çalışmayı, hizmet etmeyi ve ettirmeyi ziyade kılarım)

[63] Mektuplar risalesi s:12
[64] İbrahim suresi 7. Ayet-i kerime

Eğer siz benim hizmetime şükrederseniz, müşahedemi ihsan ederim. (Hizmetlerin karşılığı olan himmet ve bazı tecelliyat ve esrarıma vakıf kılarım.)

Eğer müşahedeme şükrederseniz, ben de size dostluğumu ziyade ederim. (Salih kullarımın, dostlarımın arasına kabul ederim.)

Eğer siz benim dostluğuma şükrederseniz, bende size ru'yetimi ikram ederim. Cennet ve cemalimi gösteririm.[65]

Görüldüğü gibi şükrün derece ve mertebeleri vardır. Şükür ziyadeleştikçe karşılığındaki nimet, in'am ve ihsan da ona mütenasip olarak büyümektedir.

Nimete karşı şükredildiği taktirde ziyadeleştiği gibi, nankörlük yapılıp şükür terk edilecek olursa karşılığı da Allah'ımızın çetin azabıdır. Aynı zamanda kıymeti bilinmeyen ve şükrü terk edilen nimeti elde tutmak çok zordur.

Efendimiz (S.A.V) buyuruyorlar ki :

اَلنِّعْمَةُ وَحْشِيَّةٌ قَيِّدُوهَا بِالشُّكْرِ

Nimet ürkek bir şeydir (kıymeti bilinmezse sahibinden kaçar.) onu şükür bağıyla bağlayın.[66]

Bir şiirde de şöyle buyuruluyor.

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النِّعَمَ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِزَوَالِهَا وَمَنْ شَكَرَهَا فَقَدْ قَيَّدَهَا بِعِقَالِهَا

[65] İmanın Şubelerinden Sh.69
[66] Ruhul beyan C. 6 Sh.335

“Kim nimete şükretmezse onu yıkmaya taaruz etmiş olur. Kim ki şükür ederse oda nimeti şükür bağıyla bağlamış olur.[67]

Hz. Üstazımız; “Kiradaki bir adam oradan çıkarken kırığına, çıkığına bakmalı, şusunu busunu yapmalı, silip süpürüp iyice temizlemeli ve evi sahibine öyle teslim etmelidir. Bu usule şer’iden ve kemalat-ı insaniyedendir. Nimete şükretmek lazım. Böyle yapmayanlar ev, yurt sahibi olamaz; daima perişan olurlar.”[68] Buyuruyor.

Muhterem Kardeşlerimiz!

Günlük hayatımızdan misaller vermek icap ederse; yediğimiz bir nimete karşı yemek duası yapmak, bununla birlikte o yemekten aldığı gıdayı ve kuvveti güzel ve hayırlı hizmetlere sarf etmek, yapılan iyilik ve ikramlara karşı kullara da teşekkür etmek Müslümanlara lazımdır. Bilhassa mümtaz bir topluluk olan kardeşlerimiz buna çok dikkat etmelidirler.

İbni Ata dan rivayet edilen bir Hadisi Şerifte;

Bir gün Hz. Âişe (r.anha)’ya gittim. Allah’ın Rasülünde (s.a.v) gördüğün en büyük hallerden birini bana anlat dedim. Hz. Âişe (r.a) Ağlayarak “Onun her hali önemli ve akıllara durgunluk verecek mahiyetteydi. Ancak birini sana anlatayım.

Bir gece yanıma geldi. Yattı ve bana: “Ey Ebu Bekrin kızı müsaade edermisin Rabbime ibadet ve kulluk edeyim” dedi. Bende senin Allah’a yaklaşmanı isterim dedim. Hemen kalktı ve acele abdest aldı. Ağlayarak namaz kılmaya başladı. Kıyamda, rükuda, secdede, ve namazın sonunda göz yaşları devam etti. Öyle ki göz yaşları göğsüne

[67] İmanın Şubeleri Sh. 69
[68] Z. Sunguroğlu Sh. 84

kadar indi. Bunun üzerine kendisine; senin gelmiş ve gelecek günahların bağışlanmıştır. Neden bu kadar üzülüyorsun? Dediğimde "Ben Rabbime karşı şükreden bir kul olmayayım mı?" buyurdular.[69]

Muhterem Abimiz "Nimetlerin en büyüğü bana verildiği için Abdü Şekür olmayayım mı? Diye ifade etmiştir.[70]

Muhterem kardeşlerimiz!

Kim dünya hususunda kendisinden düşük olana, din hususunda kendisinden üstün olan bakarsa Allah o kimseyi sabredici ve şükredici olarak yazar.

Hikmet sahiplerinden ayakkabısını kaybeden bir zat

"Ayakkabımı ararken ayaksız insan gördüm." Diyerek kendinden düşük olana bakarak hamd etmiştir.

Ahmet Abimiz de Konya da Hocalarımızla görüşürlerken;

"Hocalarımız Allah aşkına kendilerinin dışına bir baksınlar ve hallerine şükür etsinler." Buyurmuşlardır.

Hz. Üstazımız, çamlıcadaki yazlık evde talebelerine ders okuturken rüzgar bir taraftan girer öbür taraftan çıkar. Altlarındaki kilim tüzgarın şiddetinden kalkar. Mübarek Hz. Üstazımız "Evlatlarım siz yeryüzünün en bahtiyar insanlarısınız. Çünkü zaman gelecek sizi saraylara koyacaklar. Fakat o günleri bu günlerdeki samimi ve ihlaslı çalışmalarınızla kazanacaksınız. Bu günlerineze şükür edin!" buyurmuşlar.

Muhterem abimiz de 1980 yılında İstanbul/Osmaniye yurdumuza teşriflerinde "şu göğsümde bıçak değmedik yer kalmadı. (Abimiz muhtelif zamanlarda ameliyatlar geçirmiştir.) yine de Cenabı hakkın

[69] İhya-ı Ulumüd-din
[70] Adapazarı/Arifiye

bunca sıhhat nimetine karşı, hizmet etmek ve çalışmak lazımdır.” Buyurmuşlardır.

Aziz Kardeşlerimiz!

Şükür; nimetin Allah’tan geldiğin itiraf etmektir. Musa (a.s) Rabbimize soruyor. “Ya Rabbi! Adem (a.s) kendisine yaptığının şükrünü nasıl ödeyebildi? Onu kudretinle yarattın... ona ruh üfledin... cennetine koydun... meleklerine emrettin. Ona secde ettiler..”

Rabbimiz de; “Ya Musa Adem (a.s) bütün bunları benden bilerek hamd etti. Bu ise nimetlerime şükür oldu.” Tenbih-ül Gafilin

Şükrün çoğu üç şeydedir.

1- Allah-ü Teala sana bir ihsanda bulunduğu zaman o ihsanı kimin yaptığını görüp hamd etmendir.
2- Sana verilene razı olmanıdır.
3- Verilen şeyin faydası seninle olduğu, kuvveti bedeninde bulunduğu müddetçe Allah’a asi olmamandır.

DAVA ŞUURU-

HİZMETTE GAYRET-HİZMETİN KIYMET VE MÜKÂFA ATI

Muhterem kardeşlerim..! güzellikler tekrar edildikçe tekrar işlenmiş gibi olur. Yine bunun gibi: çirkin şeyler tekrar edildiğinde yine işlenmiş gibi olur. Bir hadis-i kudside: “kim Allah c.c rızası için bir araya gelirse; onlar oradan ayrılamaz cenab-ı hak onları affetmedikçe” buyurulmaktadır.

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلعم:خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

Sizin en hayırlınız,çok ama çok hayırlınız kur’an-ı okuyan ve okutandır.

"Hakk'a ibadet, halka hizmet" şeklinde hulasa edilen bu vazife, Allah-ü Teala'nın kulları arasında seçtiklerine ihsan ettiği, en büyük nimetlerden biridir. İmam-ı Rabbani (k.s.)Hz.;

"Sizin yaptığınız şu hizmet, dinimizin ahkamını yerine getirmekle bir araya getirildiğinde, hiç şüphesiz Peygamberlerin işini yapmış, din-i metîni nurlandırmış ve imar etmiş olursunuz."[71] buyurarak bu hakikati ifade eder.

Cenab-ı Hak Fussılet Süresi'nin 33. Ayet-i Kerimesi'nde şöyle buyur:

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ اِنَّنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"*Ben, şüphesiz Müslümanlardanım deyip, dürüstlük ile çalışarak, Allah'a da'vet eden kimseden daha güzel sözlü de kim olabilir?"*

Hiç şüphesiz sözün güzelliği, özün de güzelliğine delalet eder.

ihya-u ulumi-d-dinde buyrulmaktadırki:

اِذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اِسْتَعْمَلَهُ فِى قَضَاءِ حَوَائِجِ النَّاسِ

"Allah bir kuluna hayrı dilerse, o kulunu, insanların ihtiyaçlarını yerine getirmekte istimal eder."[72], buyrulmuştur

Peygamber efendimiz (s.a.v) vefat ettiği zaman münafıklar diyorlarki : biz ona sağlığında zarar veremedik şimdi onun cesedini parça parça edelim diyorlar. İki Yahudi münafık gündüzleri mescide gelip geceleri pilan yapmaya başlıyor.

[71] İmam-ı Rabbânî, Mektubat, c.I, Mek.54
[72] İmam-ı Gazâlî, ihya-u Ulumi'd-Din, c.3 s.541

Ravzayı mutahhraya yakın bir yerde bir teyze var ona diyorlarki; biz sonradan Müslüman olduk. Rasulüllahı tanıyamadık ona konşu olmak istiyoruz. Bize evini kiralarmısın sana çok para veririz diyorlar. Teyzede; **medinenin kenarında evim var alın sizin olsun parada istemiyorum** der.

Onların pilanı: tünel kazıp resulüllahın (s.a.v) mübarek bedenlerini parçalamak. Bunlar gündüzleri mescitte geceleride tünel kazıyorlar. Hatta hiç kimse şüpelenmesin diye: toprakları ceplerine dolduruyorlar. Böyle günlerce aylarca devam ediyorlar.

O zamanlarda gazneli devletinin hükümdarı gazneli Mahmut *Gazneli Devleti , 961 - 1187 yılları arasında Maveraünnehir, Hindistan'ınkuzeyi ve Horasan'da hükümsüren,Türk-İslam devletidir* rüyasında rasulüllah (s.a.v) görüyor Rasülüllah efendimiz (s.a.v): ***YA MAHMUT KURTAR BENİ*** buyuruyor.

Gazneli Mahmut hemen kalkıp; bütün vezirlerini ve alimleri topluyor. Rüyayı tabir ettiriyor. Ama alimler diyorki rasulüllah (s.a.v)' in bir ihtiyacı olsa Allah c.c onu giderir. diyorlar hiçbir neticeye varamıyorlar.

İkinci gün yine aynı rüyayı görür. Rasülüllah (s.a.v): ***YA MAHMUT KURTAR BENİ*** gazneli Mahmut yine alimleri toplar ama yine bir netice yok.

Üçüncü gün yine aynı rüyayı görür rasulüllah (s.a.v) boynunu bükmüş ***YA MAHMUT BENİ KURTARMAYACAK MISIN?*** der. Gazneli Mahmut tekrar alimleri toplar. Çaresiz ağlamaya başlar. Ey hocalar..! yokmu benim derdime çare bulacak der. Ve buraya gelmeyen varmı? Diye sorar. onlarda medinenin aşağı tarafında bir felçli zat var o, gelemedi derler.

Hemen gazneli Mahmut kendi atını gönderir. O zatı getirtir. Durumu anlatır. O zat ta boynunu büker Rasulüllah (s.a.v) ile irtibata geçer. Hazreti üstazımız: hati-şerife oturunca " ***Destur Ya Rasülallah , Destur Ya Allah C.C*** " buyururmuş. Ve Rasulüllah (s.a.v) efendimiz o iki münafığın pilanlarını ve eşkalini o zata verir.

Onlarda akşamı bekleyip o iki münafığı yakalayıp idam ederler. Bakarlarki: Resulüllah (s.a.v) ‘e ulaşmaya kağıt kalınlığı kadar yer kalmış. Ve Allah Rasulü (s.a.v) Mübarek elini uzatır; onlarda öper.

Gazneli Mahmut ravza-i mutahharanın etrafına horosan döktürür kafirler bir daha zarar vermesinler diye. İşte: "Allah bir kuluna hayrı dilerse, o kulunu, insanların ihtiyaçlarını yerine getirmekte istimal eder."

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurur:

عَلَيْكُمْ بِالْجِهَادِ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَاِنَّهُ بَابٌ مِنْ اَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُذْهِبُ اللّٰهُ بِهِ الْهَمَّ وَالْغَمَ

"*Size Allah (c.c.) yolunda hizmet lazımdır. O hizmet, cennet kapılarından bir kapıdır. Allah onunla bütün gam ve kederi giderir.*"[73]

Büyüklerimiz bu hadis-i şerifi hatırlatıp şöyle buyurmuşlardır: "Allah'ın dinine hizmet, cennet kapılarından bir kapıdır. Kişi tuttuğu oruç kıldığı namaz ile kurtaramayabilir. Bu zamanda tek güveneceğimiz şey, sarılmaya çalıştığımız hizrnetlerimizdir."

Hizmeti dert edinenin, derdi olmaz.Yapılan işin yüceliği, Allah-ü Teala'nın kendisine verdiği kıymetledir.

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor; Ashab-ı Kiram'dan bir zat, seferdeyken yolu bir vadiden geçmişti. Güzelliğine hayran kaldığı bu yerde, insanlardan elini eteğini çekip, ibadetle meşgul olmak niyetiyle yerleşmeyi düşünmüştü. Durumu Rasülüllah'a arz etmek için huzura geldiğinde, Rasülüilah (s.a.v.) şöyle buyurdular:

[73] Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel, Hadis No: 21660

لَا تَفْعَلْ فَاِنَّ مَقَامَ اَحَدِكُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهِ فِى بَيْتِهِ سَبْعِينَ عَامًا اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَيَدْخُلُكُمُ الْجَنَّةَ اُغْزُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ قَاتَلَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ

" *Sakın böyle bir şey yapma, zira sizden birinin, Allah yolunda bulunduğu yer, evinde yetmiş yıl kıldığı namazdan daha faziletlidir. Allah'ın sizi mağfiret buyurup, cennetine koymasını sevmez misiniz? (O halde) Allah yolunda hizmet edin. Devenin sağılacağı aralıkta, Allah yolunda mücadele eden kimse için, Cennet vacip olur*."[74]
Buyurmaktadır.

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلعم: مَوْقِفُ سَاعَةٍ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ عِنْدَ الْحَجَرِ الْاَسْوَدِ

Allah c.c yolunda biran duru vermek,hizmet edivermek, ders okutmak hacerul evsedin yanında kadir gecesini ihya etmekten ziyade hayırlıdır.[75]

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلعم:سَاعَةٌ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنْ خَمْسِينَ حِجَّةٍ

Allah c.c yolunda hizmetle geçen bir an elli kere nafile hac yapmaktan daha hayırlıdır.[76]

---

[74] SÜNENİ -İ TİRMİZÎ, HADİS NO: 1574
[75] ruhul beyan sure-i nahl tefsiri
[76] kenzul-ummal

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلعم: مَنْ رَابَطَ فَوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ

Her kimki deve sağımı kadar (yani 15 dakika) Allah yolunda hizmet ederse,düşman karşısında nöbet beklerse ona cennet vacip olur.[77]

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلعم:اَلصَّلَاةُ بِآرْضِ الرِّبَاطِ بِاَلْفِ اَلْفَیْ صَلَاةٍ

Hizmet mahallinde kılınan iki rekat namaz ; hizmet mahallinin dışında kılınan iki milyon namaz mukabilindedir.

Yine rasülüllah (s.a.v) ebu rafiye hitaben:

لِاَنْ یَهْدِیَ اللّٰهُ عَلَی یَدَیْكَ رَجُلًا خَیْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَیْهِ الشَّمْسُ وَغَرُبَتْ

(Ya Eba Rafi'!) Allah'a yemin ederim ki, senin vasıtan ile Allah Teala'nın bir kişiye hidayet vermesi, senin için üzerine güneşin doğup battığı her şeyden daha hayırlıdır.", hadis-i şerifleri bunun şahididir.

Yavuz Sultan Selim Han, veziri Pîri Paşa'ya şöyle anlatır: "Allah-ü Teala beni, ecdadımın ocağına padişah kılınca, Cenab-ı Hakk'a yalvarıp "Ya Rabbi, bana Ka'be'nin ve iki cihanın medâr-ı iftiharı olan Hâbibin Muhammed Mustafa (s.a.v.)'in süpürgeciliğini nasip et" diye dua ederek, yüzümü yere sürüp secdeye kapandım. Şükürler olsun ki Rabbim, beni o mutluluğa eriştirdi."[78] Onlar, Allah'ın nuruna hizmeti dünyanın bütün nimetlerine tercih etmesini bilmişlerdir.

Niçin Hizmet Ediyoruz?

[77] kenzul-ummal

[78] Celalzade, Selimname

İmam-ı Rabbanî (k.s.) Hz.:

"*Mülk-ü ebedi (olan cennet ve nimetleri), temeli kolaylık üzere bina kılınmış, dinimiz (in hükümlerince uygun en küçük gayret ve hareketle elde edilmesi mümkün olduğu gibi, en ufak gaflet ve boşlukla da elden çıkabilir. O halde (neyin ne olduğunu) anlayacak aklı, iyi kullanmak (kafayı çalıştırmak) gerekir.*" buyururlar.[79]

Zünnûn-i Mısrî Hz. de buyurur ki:

"Allah için yapılacak bir hizmete yetiştiğin zaman, niçin hizmet ettiğini iyi anla, ondan sonra hizmet et"[80]

Büyüklerimiz, "Bir vazifeyi en iyi yapanlar, yaptığı vazifenin mes'uliyyetini idrak edenlerdir." buyurmuşlarıdır.

Mümin uyanıktır. Geçici hayatın zevk ve eğlencelerini ebedi hayata değişmez. İmam-ı Rabbani Hz. şöyle buyurur:

"*Akıllıya layık olan, kısacık günlerin (ele geçen) fırsatlarını ganimet bilmek, bu kısa günlerde Allah-ü Teala'nın razı olduğu işleri yerine getirmek ve mahlukuna ihsanda bulunmak için çalışmaktır. Allah'ın emrine tazim, muhlukuna şefkat, bunlar, ahiret azabından kurtulmak İçin iki yüce asıldır.*"[81]

Rasülüllah (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

اِنَّ لِلّٰهِ خَوَاصَّ يُسْكِنُهُمْ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ لِاَنَّهُمْ كَانُوا فِى الدُّنْيَا اَعْقَلَ النَّاسِ كَانَتْ هِمَّتُهُمْ الْمُسَابَقَةَ اِلَى الطَّاعَةَ وَهَانَتْ عَلَيْهِمْ فُضُولُ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا

Muhakkak Allah-u tealanın havas kulları vardır ki onları (cennetteki) derecelerinin en yücesinde iskân ettirir. Çünkü onlar

[79] İmam-ı Rabbânî, Mektubat, c.3, Mek.54
[80] Ebu Na'îm, Hilyetü'l-Evüya
[81] imam-ı Rabbânî, Mektubat, c.I, Mek.98

dünyada insanların en akıllılarıdırlar. Onların (bütün gayret ve) himmeti (ibadet ve) tâat hususunda müsabakadır. Onlar üzerine dünyanın ziynet ve fazlalıkları hakir (ve değersiz)dir.

Hadis-i Şerifte, zikredilen mükâfata erişen müminlerin, iki vasfı olduğu görülmektedir:

1-Dünyadaki bütün gayretlerinin hayırda yarış için olduğu,

2-Dünya ve ziynetlerinin kendilerince hiç bir kıymetinin olmadığı.

O halde bu iki vasıftaki noksanlık ve kemal, kişinin aklındaki noksanlık ve kemali ile mütenasiptir.

Büyüklerimiz şöyle buyurmuşlardır: "Çaresizlikten Müslümanlık olmaz. Çaresizlikten hizmet edilmez. Yapılan vazife rıza-i İlahi için yapıldığında kıymetlidir. Ununu elemiş, eleğini asmış duvara. Yaşı ilerlemiş, bir ayağı girmiş toprağa. Artık evden de kovulmuş, katılmış cami cemaatine. Bunun İslam'ı, çaresizlikten Müslümanlık olduğu gibi, başka iş elinden gelmediği için katılmış hizmet safına. İmkana kavuştuğunda bırakıp gidecek tarzda, başlamış hizmete. Bunun hizmeti de çaresizlikten hizmettir."

Fatih Sultan Mehmet Han Trabzon'u fethetmek üzere ordusuyla Gümüşhane dağlarına vardığında, sarp ve karlı dağları, yolları tesviye ettirerek ve ormanlardan yol açarak aşmaya çalışmıştır.

Bu esnada Hz. Fatih'in Bulgar dağı yamaçlarından yayan çıkmak mecburiyetinde kaldığını gören, Uzun Hasan'ın annesi Sare Hatun Yüce Sultan'a, "Hey oğul, Bu Trabzon'a, bunca zahmet nedendir?" diye seslenir.

Fatih Sultan Mehmed Han ona şöyle cevap verir: "Hey ana, bu zahmetler Trabzon için değildir. Bu zahmetler Allah içindir, din yolundadır. Zira elimizde İslam Kılıcı vardır. Eğer bu zahmeti etmezsek bize gâzi demek layık olmaz. Yarın Hak huzurunda mahcup oluruz." Buyurmuştur.

Rasülülfah (s.a.v.) şöyle buyurur:

اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا اَوِ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ اِلَى مَا هَاجَرَ اِلَيْهِ اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَاِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ

Muhakkak amellerin hükümleri niyetlere göredir. Herkese niyet ettiğinin karşılığı vardır. Artık kimin niyeti Allah ve Rasülü'ne müteveccih ise onun hicreti Allah ve rasülünedir. Kimin niyeti de kavuşacağı dünya malı ve nikahlayacağı kadın için yapılmışsa, onun hicreti Allah ve Rasülü için değil, hicret ettiği şeyedir

"Rasülüllah (s.a.v.) namaz kıldırdığı zaman, kendilerindeki açlık ve zayıflıktan dolayı (namazda) kıyamdan yere yığılanlar olurdu. O yere yığılanlar Ashab-ı Suffe'den olanlardı. Hatta bazı bedeviler: Bunlar herhalde deli, derlerdi. Rasülüllah namazı bitirir bitirmez onlara doğru döner ve şöyle buyururdu:

"Allah indinde sizin için olanları (Allah'ın size vereceği makam ve sevapları) bir bilseniz muhakkak ki ihtiyaç ve yokluğunuzun daha da artmasını ister ve severdiniz."

Allah-ü Teâla zenginliği isteyene değil, istediğine vermiştir. Dünya gölgeye benzer onun arkasından ne kadar koşulursa koşulsun yakalanmaz. Gâye ahiret olmalı, güneşe dönüldüğünde gölge de arkadan gelir.

Cenab-ı Hak yüce kitabımızda şöyle buyurmaktadır:

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِى الْاَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدْرِ مَا يَشَاءُ اِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

"*Ve bununla beraber Allah rızkı kullarına bol bol seriverse, yeryüzünde azar ve taşkınlık ederlerdi. Ve lakin dilediği kadar bir miktar ile indiriyor. Şüphesiz ki O, kullarından haberdardır, onları görendir.*"[82]

Ayet-i Kerime'nin sebeb-i nüzulü, Hz. Ali (k.v.)'in şu sözleriyle ortaya çıkmaktadır:

"Küfe'de sabahlayan hiçbir kimse olmadı ki nimet içinde olmasın. Onların en fakiri, Fırat'ın suyundan içer, gölgede oturur ve buğday unundan yer. Halbuki Şûra Suresi 27. Ayet-i Kerime'si Ashab-ı Suffe hakkında nazil olmuştur: Bu onların "bizim için olsa" demelerinden dolayıdır. Böylelikle dünyayı temenni ettiler."

Ayet-i Kerime'nin manası kadar sebeb-i nüzulü de dikkatle düşünülmelidir. Ebu Hüreyre (r.a.), "Ashab-ı Suffe içinde yetmiş kişi vardı ki onların (doğru dürüst) elbiseleri dahi yoktu." buyurur.

Taberânî'nin rivayetinde de: "Buldukları elbiselerini boyunlarına (çarşaf) gibi bağlarlar, elbiseleri bazen dizlerinin altına kadar, bazen de topuklarına kadar gelir, avret mahalleri açılmasın diye elleri hep elbiselerinde olurdu."

Bu kadar sıkıntılar içinde ilim tahsil eden Ashab-ı Suffe'nin, zenginliği istemeleri uygun görülmemiş, mes'uliyyetini kaldıramayacakları haber verilerek bulundukları durumun kendileri için daha hayırlı olduğu bildirilmiştir.

Mus'ab b. Umeyr (r.a.), Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden, İslam'a çok büyük hizmetlerde bulunan Kur"an Muallimi bir zattı.

[82] Şûra Süresi'nin 27. Ayet-i Kerimesi'nde

Mekkeli gençler arasında en yakışıklı olan ve en güzel elbiseler giyen idi. Ana babası onu çok severlerdi. Müslüman olduktan sonra anne-babası ve akrabaları ona çok eziyet ettiler. Bundan dolayı Habeşistan'a hicret etmişti.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Ashabıyla otururken Mus'ab (r.a.) huzura geldi. Üzerinde, onu ancak örten bir elbise vardı. Ashab-ı Kiram, onun bu halini görünce başlarını aşağıya eğdiler.

Mus'ab (r.a.) yaklaştı ve selam verdi, Ashab da selamını aldılar. Sonra Peygamber Efendimiz (s.a.v.) onu hayırla yad edip överek şöyle buyurdular: "Ben Mus'ab'ı Mekke'de anne-babasıyla görmüştüm. Ona çeşitli nimetlerle ikram ediyorlardı. Kureyş gençleri içinde onun benzeri yoktu. Fakat Allah'ın rızasına kavuşmak Rasülü'ne yardım etmek için tüm bunları terk etti."

Sonra Ashabı'na şöyle buyurdular: "Size şöyle şöyle haller gelecek. Hatta Faris ve Rum diyarları fetholunacak da herhangi biriniz sabahleyin bir elbise, akşamleyin başka bir elbise giyecek; önünüze sabah bir tabak konulacak akşam öbür tabak konulacak"

Ashab: "O günkü halimiz mi bu günkü mü daha iyidir? diye sual edince Rasülüllah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Hayır, siz bu gün o günkünden daha hayırlısınız. Siz dünya hakkında benim bildiklerimi bilseniz, artık dünyadan rahat bulursunuz (dünyalık her hangi bir ş arzulamazsınız.)"

Habbab bin Eret (r.a) der ki: "... İçimizden bazıları, dünyadaki mükafatından hiçbir şey alamadan Allah yolunda şehit oldular. Uhud harbinde şehit olan Mus'ab bin Umeyr onlardan birisidir. Mus'ab bin Umeyr şehit edildiğinde geride bir elbise parçasından başka hiçbir şey bırakmamıştır. Kefenlemek için elbisesini başına örttüğümüzde ayakları açık kalıyor ayaklarını örttüğümüzde başı açılıyordu. Bunun üzerine Rasülüllah (s.a.v) şöyle buyurdu:

‘’Elbisesiyle başını Örtün, ayaklarını da ızhır otu ile Örtün". Şehit olduğunda kırk yaşında idi. Rasülüllah (s.a.v.) başucunda şu Ayet-i Celile' okumuştu:

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَلُوا تَبْدِيلًا

"*Müminlerdendir o erler ki, Allah'a verdikleri ahde sadakat gösterdiler. Kimi adağını ödedi (şehit oldu) ve kimi de gözetiyor (şehitlik bekliyor). Hiçbir surette (sözlerini, hak yolundaki azim ve gayretlerini) değiştirmediler.*"[83]

Bir gün Alâü'd-Devle es-Simnânî, Hace Ali Râmîtenî (k.s.)'e şu sualin cevabı için bir haberci gönderdi: "Bizler de sizler de fakirlere miskinlere hizmet ediyoruz. Biz zahmet çekerek bunu yapıyoruz, siz ise hiç zahmet çekmeden elinizde ne varsa onunla hizmet ediyorsunuz. Fakat insanlar sizden razı oluyor, size teşekkür ediyor, bizden razı olmuyor, şikâyetçi oluyorlar. Bunun sebebi nedir?"

Ali Râmîtenî (k:s.).Hz. şöyle cevap verdiler: "Yaptığı iyilikleri başa kakarak hizmet edenler çoktur. Yaptığı iyiliğin kabulünü ümid ederek hizmet edenler ise azdır. Sizler bu şekilde hizmet etmeye çalışın ki, hiç kimse size karşı öfkelenip şikayetçi olmaz."[84]

Hz Üstazımız (k.s.), evlatlarına şöyle tenbih ederlerdi:

"Evlatlarım, bu ilimleri okumak isteyen birisi daima "Ben Allah rızası için okuyacağım, okuduklarımı da Ümmet-i Muhammed'e öğreteceğim bu suretle batağa düşmüş insanları kurtarmaya çalışacağım diye düşünmeli ve gayesi hep böyle olmalıdır. Hatta müftü veya vaiz olmak niyeti ile ilim okumak haramdır. Eğer içinizde böyle düşünen ve bu maksatla aramızda bulunan varsa hemen dengini toplayıp gitsin. Zira Enbiya mirası olan bu ilimler dünyevi gayeler için okunmaz.”[85]

[83]ahzab suresisi 23. ayeti kerime
[84] reşahat s.47
[85] sunguroğlu s:39

Rasulullah s.a.v Allah c.c'nün dinine ve kitabına hizmette çok ama çok sıkıntılar çakmişti.

Menbit'ül-Ezdî (r.a) anlatıyor: Resûlullah (s.a.v.), cahiliye devrinde insanlara:

- Ey insanlar! Allah'tan başka ilâh yoktur, deyin; kurtuluşa erersiniz. şeklinde hitab ederken gördüm. Onlardan bazısı onun yüzüne tükürüyor, bazısı ona toprak atıyor, bazısı da küfrediyordu. Bu durum öğleye kadar devam etti. Sonra su dolu büyük bir bardakla bir genç kız geldi. Resûlullah, elini yüzünü yıkadı ve:

-Yavrucuğum! Babana bir suikast yapılacağından ve onun zelil olacağından korkma buyurdu.

Bu kimdir? diye sorduğum zaman:

Resûlullah (s.a.v.) m kızı Zeynep'tir. dediler.

Urve (r.a.) de şunları anlatır: Amr İbn-i Âs (r.a.)'a:

- Müşriklerin Resûlullah'a yaptıkları en kötü hareket nedir? Bana anlat! dedim.

-Bir keresinde, Peygamber (s.a.v.), Kabe'nin bir köşesinde namaz kılıyordu. Ukbe b. Ebî Muayt, onun yanına geldi ve elbisesini boynuna dolayarak boğazını şiddetle sıkmaya başladı. Bunun üzerine Ebû Bekir (r.a.) geldi, onu omuzlarından çekerek Peygamber (s.a.v)'den uzaklaştırdı:

-Rabbim Allah'tır! dediği için bir adamı öldürür müsünüz? Halbuki o, size rabbiniz tarafından en açık delilleri getirdi.» buyurdu.[86]

Ya efendi hazretleri ne sıkıntılara göğüs germiştir:

Hazreti Üstazımız ne buyurmuşlar "evlatlarım sizler dünyanın en bahtiyar insanlarısınız. Çünkü bahçe-i muhammedinin gülfidanlarısınız" buyurmuşlar.

[86] hayatüssahabe c:1 s:262

Bu yolda hizmet himmetle, manevi tasarrufla yürür. Bazıları değişik düşünebilir. Bazıları şöyle diyebilir. Biz olmazsak bu hizmetler yürümez diyenler çıkabilir.

Hazreti Üstazımız öyle buyurmuş: "bazı ahmaklar vardır ki, sivrisinek misalidir. Sivrisinek çınar ağacının yaprağına konar da dermiş ki; ben olmazsam bu çınar ağacı yıkılır. Çınar ağacını ben tutuyorum dermiş". Hizmetlerde bizlere ölçü olacak söz.

Ben olmazsam yıkılır, ben olmazsam yürümez, ben yapmazsam devam etmez diyenlere Hazreti Üstazımız ne güzel ifade buyurmuşlar. Öyleyse sen çalışmazsan, yürümezsen, terlemezsen bu dava kalacak mı zannedersin. Hayır, bu dava devam eder.

Hazreti Üstazımızı takibine birini vazifelendirmişler. Bir subay takip ediyor Hazreti Üstazımızı. Her konuşmasını zapt ediyor. Subay bir gün "gideyim erken Süleyman Efendi Hazretlerim dinleyeyim, konuşmalarını güzel not alayım" demiş. Gelmiş camiye Hazreti Üstazımız vaaz ediyor. Eyvah yine geç kaldım demiş. Biraz sonra sohbet bitmiş. Namaz kılınmış. Hazreti Üstazımız camiden çıkıyor. Subay arkasından devam ediyor. Hazretimiz Edirnekapı Şehitliğine geliyor. Subay arkasından geliyor. Subay öyle bir manzara ile karşılaşıyor ki, muazzam bir meclis. Dünyada o mecliste bulunan insanlar gibi insanlar görmemiş. Ama birini takiple vazifeli. Onu takip edecek. Öyleyse aldığı emrini yerine getirecek. O mecliste konuşmalar devam ediyor, kararlar alınıyor. Divanı salihiyn toplanmış. Bir ara Hazretimiz celallenerek "Hitlere hadlerini bildirmenin, dur demenin zamanı geldi" buyurmuş. Oradan ayrılmışlar. Şehitlikten dışarı çıkınca bakıyor, subay arkasından geliyor. "Subayım subayım, raporlarını güzel tut. Dünyayı siz mi idare ettiğinizi zannediyorsunuz? dünyayı kimlerin idare ettiğini öğrendin mi?" diyor.

Subay titremeye başlıyor, aman efendim, bugüne kadar sizinle alakalı en küçük aleyhinizde rapor tutmadım. Hakkınızdaki bütün raporlarım müspettir" der. Bu subay albaylık devresinde yayınlanan bir gazetede Hazreti Üstazımızın ismini vermeden bütün gördüklerini

orada yazarak başlığına da "Dünyayı biz idare ediyoruz zannederdik" yazmış.

Kemal bey Ağabeyimiz öyle buyururlar "bu yolda yorulmadan, terlemeden, üzülmeden himmet alırım diyen bol bol hava alır" buyurmuşlardır.. Demek ki bu yolda :yorulacağız, terleyeceğiz, üzüleceğiz. Bütün bu gayretler neticesinde de himmet alacağız. Himmet bizimle olacak.

Bizim sahibimiz sağlamdır. Hiçbir zaman endişe etmeyin. Hazreti üstazımız . sıkıntı çeken, üzülen, haksızlığa maruz kalan evlatlarının elinden tutar.[87]

Yolumuz, kurslarımız sahipsiz değildir.kurslarımızı sahabe-i kiram bekler. Nöbet tutar;

17 ağustos 1999 daki depremden sonra çorumda olan bir hadise: birinci ağızdan dinledim çorum İskilip ilçesinde m….h… ismindeki hocamız bu hadiseyi yaşamış. Anlatıyor : o zaman iki senelik hocaydım bekar hoca olarak kursta yalnız ben vardım talebede izindeydi.

Bir akşam dışarıdan arkadaşlarda geldi geç saatlere kadar sohbet ettik tabiî ki deprem sonrası olduğu için depremden konuştuk bayağı bi ileri geri konuştuk.

Gölcükte yıkılan kursumuz hakkında; işte şöyle olsaydı şöşle olurdu falan, demekki bayağı ileri gitmişiz ki. Arkadaşlar gitti ben yalnızım kursta başka hiç kimse yok lambaları söndürdüm. Yeni yatmıştım bir baston sesi duydum. Merdivenden geliyordu. Tak tak tak ses iyice yaklaştı. Birden benim yattığım odanın kapısı açıldı. İçeri uzub boylu beyaz elbiseli ve beyaz sakallı bir zat girdi ve pencerenin önüne kadar yürürüyüp bana döndü öyle korktum ki…! Anlatamam

[87] anlatan: behlül karar h.efendi ist.1994

Bana dediki :” ağzına sahip ol öyle ileri geri konuşma sen buraları sahipsiz mi zan ettin bu akşam burada biz nöbetçiyiz”dedi ben çok korkmuştum ama siz kimsiniz diye sorabildim oda “ben sahabe-i kiramdan abdurrahman bin avf’ım” dedi (bu zat aşara-i mübeşşe-redendir) aynı şekilde bastonu yere tak tak tak vurarak çıktı gitti. Biraz sonra kendime geldim. Kursun bütün lambalarını yaktım amma hiç kimseye raslayamadım.

Kendisini dinimizin en iyi, en doğru ve en süratli bir şekilde öğretilmesi ve yaşatılması davasına veren; Efendi hazrtetlerine , “biraz istirahat buyursanız." denildiğinde: "Günde binlerce insanın imanı sönerken ben nasıl ayaklarımı uzatıp yatabilirim", buyuran; "hocalıkta bize ekmek kalmadı." diyenlere "Efendiler, Hocalık bir meslek bir ekmek teknesi değildir. Hocalık, Allah'ın, Rasülüllah'ın, Kitabullah'ın ve din-i mübîn-i islamın tebliğ memurluğudur." şeklinde cevap veren;

Hastalığı sebebiyle istirahat ettiği odasına elinde kitabıyla giren talebesine: "Evladım, biraz okuyalım... biz değil yorgunluk, mezara gidiyor dahi olsak; okumak, okutmak ve hizmet denilince koşarız." buyuran Hz. Üstazımız (k.s) , maruz kaldıkları sıkıntılara rağmen gayret-i diniyyesinde zerre kadar noksanlık olmadan, kendilerine verilen vazifeleri en güzel şekilde ifa etmişlerdir.

Biz evlatlarına da: "Evlatlarım, Buraya kadar getirdiğimiz emanet-i ilahiye şu andan itibaren sizlerin uhdesindedir. Allah Teala dinini ihyaya hükmetti de ilahi irade icabı bu yenileme vazifesi benim ve sizin omuzlarınıza indi. Bu istemekle elde edilecek bir devlet değildir... Cenab-ı Hak bu ilmi, kısa zamanda sizlere öğretmekle hepinizi bu emanet-i kübraya memur etmiştir."[88] buyurarak, bu davadaki mesuliyetimizi beyan etmişlerdir.

[88] s.notları s:158

DELİLLERİYLE RABITA-İ ŞERİFE

Her şeyi bir sebebe bağlayan, yağmuru buluttan, meyveyi dalından, nurunu ise peygamberlerin ve varislerinin kalpleri vasıtasıyla kullarına ulaştıran Allahü Tealaya hamd-ü senadan, her şeyden evvel kendi nuru yaratılan ve kevni külli kendi nurundan yaratılan ol feyz menbağı ve merkezi olan ve hicret esnasında kâfirlerin Sevr mağarasının kapısına dayandığı sırada en yakın arkadaşı Ebu Bekir Sıddık (r.a.) Hazretlerine Rabıta-i şerifeyi tarif ederek; لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا *üzülme, Allah bizimle beraberdir*[89]

sırrına kavuşturan ve bir örümcek ağı ile ilahi koruma altına alınan Habibi Huda Rasüli Kibriya Muhammed Mustafa aleyhisselam üzerine salatü selamdan sonra,

Ehlullahın ittifakla hükmettiği şu husus malum ola ki: İnsanı kâmil olabilmek için, manevi hayatın imar edilmesi zaruri ve bu zaruret akıl sahiplerinin ortak kabulüdür. Bunun yolu ise, nazargahı ilahi olan kalbin, gıdasına yani nuru ilahiye kavuşmasıdır. Nuru ilahi ise her devirde kendisine manevi salahiyet verilerek ilahi çeşme vazifesi gören ve varisi nebi olan mürşidi kâmilin kalbinden ahzedilir.

Kalp, ilahi feyze kavuşunca Mevlayı zikre başlar. Bu esnada nefsi emmare ile aralarında bir manevi hat kurulur. Yani şerrin kaynağı olan nefis münevver kalbe bağlanır. Nuru ilahiye doymuş kalbden emmare nefse gelen manevi direktifler ile nefis azgınlığını ve şiddetini kaybeder, uslanır, tesiri azalır ve şerre meyletmeğe mecali kalmaz.

Böylece nefis terbiyesi başlar, bu sayede mümin, kalbi selim mertebesine terfi eder, ruhani cephe galip gelirde imanı hakiki bu suretle hâsıl olur. İşte bu usule ***tasavvuf*** denir. Tasavvufun diğer adı " ***tarikat*** tır. Yani Şeriatla Din aynı manaya geldiği gibi Tasavvufla

[89] tevbe-40

Tarikat de aynı manaya gelmektedir. (***tasavvuf*** تَفَعُّلْ babından olup, husulü cidden çok külfetlidir.)

Bu makalemiz, ehlince malum olan ve Edille-i şeriyye"ye dayanan "***Rabıta-İ Şerife***"nin delilleriyle isbatı ve izahı hakkındadır.

Esasen havâssın yakini olarak iman ettiği manevi tasarrufun Şer-i şerifteki yeri ve ehemmiyetinin tekrarı hakkındadır.

Bu makalede şu beş sualin cevapları arz edilecektir;

1-Tasavvuf nedir?

2-Nefis ve mertebeleri nelerdir?

3-Rabıta-i şerifenin kitap ve sünnetle izah ve isbatı mümkün müdür?

4-Mürşidi Kamil ve ona intisabın lüzumu nedir?

5-Kalbin insan hayatındaki fonksiyonu ve Zikri kalbiyyi hafinin gerekliliği nedir?

Şimdi sırası ile bu beş hususu Allahın izni ve ricali maneviyenin himmeti ile tek tek ele alalım.

1-Tasavvuf

Tasavvuf: Nefsin iyi ve kötü halleri ile kötü hallerden temizlenerek iyi hallerin temini ve Allah'a c.c seyr ve vuslatın en sağlam yolları kendisi ile bilinen bir ilimdir.

Gayesi: Nefsin terbiye ve ıslah edilmesi, kalbin tasfiye edilmesi ve bu iki merhaleden sonra hakiki manada marifetullah sırrının tecelli etmesidir. Bi"seti enbiyadan maksad da budur.

Huccetül-islam İmam-ı Muhammed Gazâli hazretleri tasavvufu şöyle tarif eder: Kişinin nefsinin dilediği yolu değil de Rahmân'ın emrettiği ve Ehlullahın yürüdüğü yolu tercih etmesidir. Yani: Nefsin hevasını terk edip, bir kâmil mürşidin tasarrufuna girerek onun kalbi şerifinden gelen füyüzat ile kemale ermektir. Anlaşılan o ki îmânı hakiki ancak bu yolla elde edilebilir ve "mürşidi kâmilsiz, mümini kâmil olunmaz". Maneviyattan uzak ve mahrum olmanın (suri iman erbabının) neticesi şu beyitte belirtilmiştir:

" güya kendince bir îmânı var amma,

günde bin defa helal diyor harama "

Evvelînin ve âhirinin ilmine varis kılınan Hz. Muhammed (s.a.v)"de üç türlü ilim mevcuttur. Tasavvuf tarihinin müstesna siması ve en büyük merkezlerinden biri olan İmamı Rabbani Hz.tasavvuf ilminde en sahih kaynaklardan biri olan mektubatı şerifenin mukaddimesinde bu üç ilmi şu hadisi şerifle beyan etmiştir. Peygamberimiz (s.a.v) buyuruyor ki :

مِنْ قَوْلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَسَئَلَنِى رَبِّى فَلَمْ اَسْتَطِعْ اَنْ اُجِيبَهُ فَوَضَعَ يَدَهُ بَيْنَ كَتِفَىَّ بِلَا تَكْيِيفٍ وَلَاتَحْدِيدٍ فَوَجَدْتُ بَرْدَهَا فَاَوْرَثَنِى عِلْمَ الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَعَلَّمَنِى عُلُومًا شَتَّى فَعِلْمٌ اَخَذَ عَلَى كِتْمَانِهِ اِذْ عَلِمَ اَنَّهُ لَا يَقْدِرُ عَلَى حَمْلِهِ اَحَدٌ غَيْرِى وَعِلْمٌ خَيَّرَنِى فِيهِ وَعَلَّمَنِى الْقُرْآنَ فَكَانَ جِبْرِيلُ يُذَكِّرُنِى بِهِ وَعِلْمٌ اَمَرَنِى بِتَبْلِيغِهِ اِلَى الْخَاصِّ وَالْعَامِّ

“Rabbim bana sual etti, ben cevaba muktedir olamayınca kudreti ile şekilsiz ve hudutsuz olarak tecelli edip iki omuzum arasına (manevi mührünü) vurdu, ben onun serinliğini hissettim ve beni evvelden ahire bütün ilimlere varis kıldı.

Bir ilim ki gizlemekle emrolundum , çünkü bunu taşımaya benden başkası güç yetiremezdi.(bu ilim risalet : peygamberlik ilmidir).

Bir ilim ki (havassa)tebliğ edip (avamdan) gizlemek hususunda muhayyer bırakıldım (bu ilim.Tasavvuf: batın-maneviyat-velayet ilmidir)

Bir ilim ki onu herkese tebliğ ile emrolundum (bu ilim ise şeriat ahkamıdır) [90]

Görüldüğü gibi bu iş çok hususidir ve havas işidir. Velhasıl tasavvuf (maneviyat) ilmi dinin ruhudur ve dindarın koruyucu kalesidir. Çünkü din, maneviyatsız muhafaza edilemez ve hakkıyla yaşanamaz.

İslam müçtehitleri arasında diğerlerinin müsafir ve kendisinin ev sahibi kabul edildiği ve en büyük ameli mezhep olan Hanefiliğin kurucusu: İmamı Azam Ebu Hanife hazretleri bile dehri ilmine ve çok ibadetine rağmen:
“Maneviyat üzere geçirdiğim son iki sene olmasaydı, Numan elbette helak olurdu.”[91] buyurarak hüsnü hayat ve hüsnü akıbet için maneviyata duyulan ihtiyacı dile getirmiş ve tarihi mesajını vermiştir.

Nitekim Silsile-i aliyyenin son halkası Ebul-Faruk Süleyman hilmi TUNAHAN Efendi hazretleri bu hususu, bariz bir misalle anlatarak dikkatlerimizi püf noktaya çekmiştir; “Macaristan vaktiyle Müslümandı, fakat bir gün geldi ki orada yalnız zahiri ulema kaldı, zahiri ulema maneviyattan mahrum olduğu için dengeyi tartamadı ve

[90] Mektubat c:1 s:4
[91] Miftahul-kulub

işte gördüğünüz gibi Hıristiyan olup gittiler, bu din maneviyatsız muhafaza edilemez”[92]

Hadisi şerifle müjdelenen İstanbulun fethi kendisine nasip olan Hz.Fatih, cephede çok iyi hazırlanmış. Ordusu ile beraber secdelerde teveccüh eden mana ehli Akşemseddin hazretleri ve Ubeydullah Ahrar hazretlerinin desteğini alarak fethe müyesser olmuş. Fetihten sonra “suri fetih tamam, şimdi sıra hakiki fetihte” buyurarak ilminde rusuh bulmuş zevat ile mana (gönül) sultanlarını manevi imar için İstanbula davet etmesi çok manidardır. Kendisine “fatih” diye tezahürat yapanlara, Akşemseddin hazretlerini göstererek “fatih” odur buyurması ve **“***Evliya-u enbiyaya istinadım var benim***”** sözü şâyânı dikkattir.

İslam tarihi bunun sayısız örnekleriyle doludur. Mesela dört mezhebin imamlarına bakalım:

1-İmamı Azam Hazretleri…Caferi Sâdık Hazretlerine

2-İmamı İdrisi Şafii Hazretleri…Şeyban-ı Râi Hazretlerine

3-İmamı Malik İbni Enes Hazretleri…Caferi Sâdık Hazretlerine

4-İmamı Ahmed Bin Hanbel Hazretleri…Şeyban-ı Râi Hazretlerine

İntisab ederek “bizde olanlar onlarda var, fakat onlarda olan bizde yok” diyerek manevi tekâmülü o ilahi kaynaklardan temin etmişlerdir.

Görülüyor ki mezhep imamlığı, ilimde rusuh bulmak, cihan fatihi olmak gibi üstün vasıflar, onları tatmin etmemiş ve

اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ “*dikkat edin kalpler ancak Allahı zikirle tatmin olur*”[93] ayeti kerimesinin sırrına koşmuşlardır. Tarihin

[92] sunguroğlu:8
[93] Ra”d:28

en büyük fetihleri kendisine nasip olan Kanuni Sultan Süleyman (Muhteşem Süleyman) hz.nin :

padişahı âlem olmak bir kuru kavga imiş,

bir mürşide bende olmak her şeyden evla imiş

sözü anlama kabiliyeti olanlara kafidir. Yüce kitabımız Kuranı Kerim bu hakikatlerin hepsini haber vermektedir.

Kuranı Kerimin;

191 yerinde manevi kalpten,

49 yerinde nurdan,

9 yerinde ruhtan bahsedilmektedir.

Yani bu hakikatlerin dayanağı da kitabullah ve sünneti rasulullah dır.Tatbikatta ise Ashabı kiramın ,selefi salihinin ve evliyaullahın hayatı bizlere sunulan fiili birer delildir. Büyük İslam Hukukçusu İmamı Muhammed Birgivi hazretleri "El-makamat" isimli risalesinde şu teşbihi yaparak mevzuyu anlamamızı kolaylaştırmaktadır: **"**Şeriat bir ağaçtır, onun dalları, yaprakları ve meyveleri ise tarikat, marifet ve hakikattır (yani tasavvuftur)"

Tasavvufta aslolan şer-i şerife uygunluktur. Şeriata muhalefet olan hiçbir yerde maneviyatın varlığından eser yoktur. Şer-i ahkamın çiğnendiği bütün usuller batıldır ve şeytan işidir.Çünkü tasavvufun hedefi, mensubunun şeriata bağlılığını kuvvetlendirmektir.

İmamı Rabbani hazretleri mektubatında "tasavvuf (tarikat ve hakikat),şeriatın hadimi ve mütemmimidir"buyurmaktadır.Hele ehli sünnet dışına çıkarak muhabbette ifrata düşüp

تَفْضِيلُ الْوَلِيّ عَلَى النَّبِيّ كُفْرٌ وَ ضَالٌّ (*şeyhini peygamberden üstün tutmak dalalete ve küfre sebebtir*).

Rabıta-i şerife , makbul olan kulluk için şart olan ***İhlas'***ın husulü ve nefsin manen frenlenmesi ile zikri kesirin tahakkuku için en sahih ve tesirli usuldür. Sahibi, ilahi emirlere ve nehiylere yani hududu islamiyeye riayet etmiyorsa o kimsede rabıta-i şerife tahakkuk etmemiştir.

Rabıta-i şerifenin hakikaten varlığı, onu tatbik edenin itaate iştiyakından ve günahlardan uzaklaşmasından belli olur. Meşruiyyet dairesinde sâbitül-kadem olmayı temin eden en emin yol, rabıta-i şerifedir.

Tenvirul-kulub sahibi, şu teşbih ile anlamamıza kolaylık sağlamıştır: Şeriat bir deniz, tarikat ise bir gemidir. Hedef ise hakikattır ki o da en büyük cevher olan rıza-i ilahiyi kazanmaktır.

Ebul-Faruk hazretleri buyururki; "İlmi tasavvufun gayesi ve semerâtı dörttür:

1-Tağyîrul-üslûb (yani her devrin şartlarına göre islamı yaşama yöntemini veren feraset),

2-Îkâzul-uyûn (gözleri hakikat penceresine açmak ve basiret sahibi olmak),

3-Tenşîtul-kulûb (kalbleri mevlayı zikirle ihya etmek)

4-Tenvîrul-ervâh (letaifi hamseyi (kalb-ruh-sır-hafi-ahfa" yı nuru ilahi ile gıdalandırmak)[94]

Tasavvuf İle Kulun Ulaşacağı Beş Derece;

1-Gizli ve aşikârda yani her zaman ve her yerde takva (ilahi hududu muhafaza)

[94] sunguroğlu:65

2-Sözlerinde ve fiillerinde Rasülullahın (s.a.v) sünnetinden ayrılmamak

3-Önde ve arkada (yönetirken ve yönetilirken) halkın (çevrenin, zamanın) kötülüklerinden korunmak

4-Varlıkta ve darlıkta, azlıkta ve çoklukta dengeyi muhafaza etmek.

5-Sevinçte ve kederde Allaha yönelmek, gaflete ve ısyana düşmemek. (tenvirul-kulub)

Yukarıdaki beş sıfat, Salih kulların ve ehlullahın ahvalidir ki rabıta-i şerife ile her kul için müyesserdir

2-Nefis Ve Mertebeleri

Bir şeyin lüzumu o şeyin maksadına ve onunla elde edilecek faideye bağlıdır. Rabıta-i şerife, Hılkatımızda var olan ve onu aşarak Rahmana ulaşmakla imtihan olunduğumuz ve kişinin içinde taşıdığı şer merkezi, günah kaynağı olan emmare nefsin manevi yolla frenlenmesi ile onun sürüklediği felaketlerden korunmak içindir.

Cenabı Hakk Yusuf suresinin 53. ayetinde, Züleyhanın şehevani tasallut ve tekliflerine maruz kalan Yusuf aleyhisselamdan hikayeten nefsi emmareyi haber veriyor:

وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِی اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّی اِنَّ رَبِّی غَفُورٌ رَحِیمٌ

"*Ben nefsimi tebri-e etmem (temize çıkarmam ve şerrinden emin olmam).Muhakkak ki nefis, mubalağa ile kötülükleri emredicidir,*

ancak rabbimin (nuruna bağlanarak) merhamet ettikleri müstesna. Benim rabbim gerçekten mağfiret ve merhamet sahibidir”[95]

Fahri Kainat efendimiz(s.a.v): “ Senin düşmanlarının en büyüğü, merkezi iki kaşının arasında bulunan nefsindir”[96] buyurmuştur.

Bunun içindir ki İslamın en zorlu gazasından dönerken Fahri kainat efendimiz: “küçük cihattan büyük cihada dönüyoruz”[97] buyurarak nefisle mücadeleyi “***Cihad-ı Ekber***” ilan etmiştir..Çünkü nefsi emmare 72 şeytan kuvvetinde ve tesirindedir.[98]

Nefsin tavanı yoktur, arzularının sonu yoktur, ana meme verdikçe çocuk büyüdüğü gibi nefis de arzularına uyuldukça büyür ve islah edilmezse sahibini cehennem odunu yapar. Onun tek ıslah yolu ise “***Rabıta-i Şerife***”dir. Peygamberimizin yaptığı ve ümmetine öğrettiği şu duada nefsin şiddetini ifade ve ondan istiaze vardır:

اَللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِى اِلَى نَفْسِى طَرْفَةَ عَيْنٍ اَوْ اَقَلَّ مِنْ ذَلِكْ

“Allahım, beni göz açıp yumuncaya kadar hatta ondan daha kısa zamanda bile nefsimin eline bırakma”[99]

Huccetül-islam İmamı Gazali hazretleri nefsi emmare ile mücadelenin zahiri düşmanla mücadeleden üç yönüyle farklı ve daha zor olduğunu beyan ederek buyuruyorki: “Keşfül-hafa sahibinin kaydettiği rivayete göre efendimiz s.a.v. “en büyük cihad, nefisle yapılan mücahededir, biz küçük cihattan (tebük gazasından) büyük cihada (nefis terbiyesine) dönüyoruz” buyurdu.

Ehlullah, nefis ve şeytana karşı yapılan cihadı “***cihad-ı ekber***” diye isimlendirdi, çünkü:

---

[95] sure-i Yusuf:53
[96] Beyhaki
[97] keşfül-hafa
[98] sunguroğlu:58
[99] Sunguroğlu s:144

1- Zahiri düşmanla harb bazı zamanlarda olur, nefisle cihat ise devamlı surette olur.
2- Gazi, düşmanını ve taarruz cephesini görür ve bilir, nefis ve şeytanı ise göremez.
3- Kafir, mücahidi mağlup ederse mücahid şehit olur, cennete ulaşır, fakat nefis seni mağlup ederse Rahmanın azabı ve gadabı vaki olur.[100]

Kamil bir mümin olmak için nefse muhalefet şarttır. Ahmet bin Hanbel hazretleri Müsnedinde kaydettiği bir Hadisi şerifte Efendimiz (s.a.v) "Nefsinden sana bir talep ve talimat geldiği zaman onu terk et (ki itaat ehli olasın) buyurmuştur.

Süleyman aleyhisselam nefis hakkında "yalnız başına bir orduyu mağlub etmek ne kadar zor ise, Nefsi emmareyi mağlub etmek ondan daha zordur" buyurarak manevi desteğe duyulan ihtiyaca işaret buyurmuşlardır.[101]

Bir Hadisi Kudsi de Mevlamızın Davud aleyhisselama şöyle emrettiği bildirilmektedir:

عَادِ نَفْسَكَ فَإِنَّهَا انْتَصَبَتْ لِمُعَادَاتِى

"*Nefsini düşman bil! Çünkü nefis bana düşmanlıkla baş kaldırdı*"[102]

Abdullatif Harputi nin kaydına göre:

Peygamberimiz (s.a.v) buyurdu ki : "Cenab'ı Hakk mahlûkattan önce aklı yarattı ve ona hitaben

-Bana dön diye emretti, akıl hemen itaat etti,

[100] Mükaşefetül-kulub:23
[101] sunguroğlu:145
[102]Mektubat :1-66 , sunguroğlu:144

-Ben kimim sen kimsin diye sordu, akıl cevaben:

-sen benim rabbimsin bende senin zayıf bir kulunum diye tasdik etti. O zaman Mevlamız:

-Ey akıl, senden daha aziz-kıymetli bir şey yaratmadım buyurdu.

Sonra nefsi yarattı,

-Bana dön diye emretti, nefis itaat etmedi,

-Sen kimsin ben kimim diye sordu, nefis:

-Ben benim sen sensin diye enaniyet (kibirle inkâr) gösterdi, Allahü Teala ona yüz sene ateşle azab etti ve aynı suali tekrar sorunca,

-Sen sensin, ben de benim diye cevap verdi. Hz.Allah yüz sene açlıkla (arzularından mahrumiyetle) azabtan sonra tekrar sorunca (bil-mecbur): (

-Ben kulum, sende Rabb-sın diye cevap verdi"[103] Dikkat edilirse cevaba (ben)diye başladı.

İmamı Muhammed Gazali hazretleri :"nefis öyle azgın bir varlıktır ki onu bazı mubahlardan mahrum etmezsen mahzurlu (yasak) lara meyleder" ifadeleriyle mühim bir tavsiyede bulunmuştur.

Ebul-Faruk hazretleri de; "Evlatlarım, insanın içindeki kötülüğü çıkarıp atması farzı ayndır, fakat bu ne zikirle ne de ibadetle olur, o ancak rabıta ile meydana gelen bir eserdir" buyurarak kurtuluş reçetesini ilan etmiştir.[104]

İmamı Busayri hazretleri de Kaside-i bürdesinde nefisten şöyle bahsetmektedir:

[103] Abdullatif:52
[104] sunguroğlu:145

"Nefis Ve Şeytana Muhalefet Et, Karşı Gel Ve Bu İkisinin Telkinlerini Düşman Sözü Say"

"Nefis Süt Emen Çocuk Gibidir, Göz Yumarsan (Uzun Yıllar) Emmekten Ayrılmaz, Kesersen Durur (Kurallara Uyar)"

"Nefsini bilen rabbini bilir" kaidesince nefsi tanımak ve islah yollarına başvurmak her müslümanın en mühim görevleri arasında, hatta başında yer almaktadır.

Bizim Nefsimiz Dört Mertebedir:

1-Nefsi Emmare: Şerlerin kaynağı ve kötü ahlakın merkezidir, çünkü nefsi emmare mütemadiyen şeriatla yasaklanmış şehvetleri emreder.

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

"*Ben Nefsime Güvenmem, Muhakkak Ki Nefis Mubalağa İle Kötülüğü Emredicidir, Rabbimin Merhamet Ettikleri Müstesna, Benim Rabbim Gerçekten Mağfiret Ve Merhamet Sahibidir*"[105]

2-Nefsi Levvâme: Fiili işledikten sonra nedamet duyar ve kendini levmeder, yani nedamet menbağıdır.

وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

"*kendisini kınayan nefse yemin ederim*"[106]

[105] sure-i Yusuf:53
[106] sure-i kıyamet:2

3-Nefsi Mülheme: Allahın ısyandan sabır ve ısyanı terkle ilham ettiği nefistir.

فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا

"*ona fücüru ve takvayı-doğruyu ve yanlışı ilham eder*"[107]

4-Nefsi Mutmeinne: Kalbe ve letaife gelen nurlar ile mutmain olmuş nefistir. Böylece kötü sıfatlardan temizlenir ve Allahı zikirle tatmin olur. Bu nefsin sahibi, şerlerden korunmuştur ve rıza makamına ulaşmıştır

يَا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ اِرْجِعِى اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

"*ey mutmainne nefis! sen ondan o da senden razı olmuş halde Rabbine dön*"[108]

Görülüyor ki hakkın rızası ve kulluğa kabulü ancak bu makamda hâsıl oluyor. O halde kulu bu makama ulaştıran ve kavuşturan Rabıta-i şerifenin hayati önem arz ettiği güneş kadar aşikârdır.

İmamı Rabbani hazretleri : "nefis mutmainne makamına terfi etmedikçe hakiki kurtuluş düşünülemez. Nefis de mutmainne makamına feyizli-nurlu kalbin onun üzerine galebesi olmadıkça ulaşamaz.[109]

Ehli tasavvufun ittifak ettikleri bir hakikattır ki (hacc suresi-78) ayeti kerimesindeki hakiki cihat, nefsi emmarelikten mutmainneye yükselten faaliyetlerdir.

Deyleminin zikrettiği bir hadisi şerifte "Cihadın efdalı, senin nefis ve hevaların ile mücadele etmendir" buyrularak hüküm netleşmiştir.

[107] sure-i şems:8
[108] sure-i fecr:27-28
[109] mektubat:1-141

Nitekim Cenab-ı Hak ;

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِىَ الْمَاْوٰى

"*Amma, kim Rabbinin makamından korkarak nefsinin heva ve şehvetinden kendisini alıkoyarsa,işte muhakkak ki cennet onun varacağı yerin ta kendisidir*"[110] buyrularak tasavvufun cennete götüren bir yol olduğu min tarafillah ilan edilmektedir.

Cenab-ı Hakkın Hz.Musa aleyhisselama : "Dostlarımı Dost Edimdinmi, Düşmanlarımı Düşman Edindin Mi"[111]diye sual etmesi, Allaha düşmanlıkta başkaldıran nefsi terk edip vasıl ilallah ile memur kılınan mürşidi kâmillere irtibat ile emrolunduğumuzun bariz delillerindendir.

3-Rabıta-İ Şerife"Nin Edille-İ Şeriyye-İ Erbaa İle İsbat Ve İzahı;

A-Kitabullah'tan Deliller:

1-ali imran suresinin 200. ayeti kerimesi:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"*ey gerçek iman sahipleri, ferd olarak sabredin, toplu olarak sabredin, **rabıta yapın** ve Allahtan korkun ki felaha eresiniz" (Lealle:*

[110] naziat 40 ve 41.ayet-i kerime
[111] Mecmuatül-cevahir:131

kelamı beşerde temenni, kelamullah da ise katiyyet içindir)

2-maide suresinin 35.ayeti kerimesi:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِى سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"*ey gerçek iman sahipleri, Allahtan korkun ve ona ulaştıracak* ***vesileler (rehberler)*** *arayın, hem de onun yolunda cihat edin ki kurtuluşa eresiniz*"

3-tevbe suresinin 119.ayeti kerimesi:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

"*ey gerçek iman sahipleri, Allahtan korkun ve* ***sadıklarla (ehlullah ile) beraber olun****"*

4-yusuf suresinin 24.ayeti kerimesi:

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

"*Kadın (Züleyha) cidden ona (Yusuf a.s. a) niyeti kurmuştu,* ***Rabbin burhanı*** *(olarak babası Yakup a.s.nin manen tecessüm ederek ikazda bulunması) nı görmeseydi o da meyledebilirdi…*"

İzah: Nasıl ki bir gayri meşruluk girişimine maruz kalan hz.Yusuf babasının ruhaniyeti ile tahzir edilmişse müridlerde üstazları tarafından devamlı manen takip ve tahzir edilirler, zaten rabıta-i

şerifenin orijinal tarifinde “vasfı muhabbetle sureti piri istifade ve istifaza niyetiyle kalben tasavvur etmektir”[112] şeklinde arz edilmiştir. Hz. Yusuf, babası Hz.Yakuba olan rabıtası ile Allahın muhafazasına ve ısmetine nail olmuştur.

5-fecr suresinin 29-30. ayeti kerimeleri:

فَادْخُلِی فِی عِبَادِی وَادْخُلِی جَنَّتِی

“*Haydi kullarımın **içine (kalblerine) girin** (orada kamil iman mertebesine ulaşarak) Cennetime buyrun*”

6-enfal suresinin 11.ayeti kerimesi:

اِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ

“*Bedir günü size kendi tarafından bir emniyet olmak üzere hafif bir uyku bastırıyor, ve gökten üzerinize su indirerek sizi temizleyerek şeytanın size vesvesesini bertaraf ediyordu, ve **ayaklarınızın kaymaması için kalplerinize rabıta vermişti**”*

7- kehf suresinin 14.ayeti kerimesi:

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهٖ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَا اِذًا شَطَطًا

[112] mektuplar ve bazı mesaili mühime:65

“(kralları kâfir dakyanusun zulmünden çıkıp dinlerini yaşamak için hicret yolculuğuna çıkan ashabı kehf: -Yemliha, Mislina, Mekselina, Mernuş, Debernuş, Şazenuş, Kefştatayuş- bu ğayreti nasıl gösterebildiler.) *Biz onların **kalblerine rabıta verdik** de kalktılar (hicret ettiler) ve ey rabbimiz yerlerin ve göklerin rabbi, biz ondan başkasına asla ibadet etmeyiz, başkasına tapmak sapıklık olur, dediler” (yani onların bu muteber halleri, kalplerine verdiğimiz rabıta-i şerifenin bereketiyle oldu)”*

8-kasas suresinin 10.ayeti kerimesi:

فُؤَادُ اُمِّ مُوسٰی فَارِغًا اِنْ کَادَتْ لَتُبْدِی بِهٖ لَوْلَا اَنْ رَبَطْنَا عَلٰی قَلْبِهَا لِتَکُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَاَصْبَحَ

“*Hz. Musanın annesi kalbi bomboş sabahladı, eğer biz onun kalbine müminlerden olsun diye **rabıta vermeseydik** sırrını açığa vuracaktı (oğlunu haber verip firavun tarafından katline sebep olacaktı)*

9-nur suresinin 35.ve 36.ayeti kerimeleri:

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهٖ کَمِشْکٰوةٍ فِیهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِی زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ کَاَنَّهَا کَوْکَبٌ دُرِّیٌّ یُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَکَةٍ زَیْتُونَةٍ لَا شَرْقِیَّةٍ وَلَا غَرْبِیَّةٍ یَکَادُ زَیْتُهَا یُضِیءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰی نُورٍ یَهْدِی اللّٰهُ لِنُورِهٖ مَنْ یَشَاءُ وَیَضْرِبُ اللّٰهُ

الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ فِى بُيُوتٍ اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ

"*Allah, göklerin ve yerlerin nurlandırıcısıdır, onun nurunun temsili (müminin kalbindeki tezahürü): sanki bir kandil yuvasıdır. ki içinde bir lamba var, lamba cam bir muhafazalık içinde, sanki inci gibi bir yıldız. bu lamba* ***doğuda ve batıda nisbeti olmayan*** *bir mubarek zeytun ağacından* ***tutuşturulup yakılıyor****, onun yağı kendisine ateş değmese de aydınlatacak, nur üstüne nur, Allah kimi dilerse onu nuruna eriştirir, Allah kullarına böyle misallerle haber verir, Allah her şeyi bilir.(Bu manevi lamba) Allahın kendisini orada zikredip yüceltmesi için izin verdiği evlerde (kalblerde) yanar da sabah akşam orada Allahı tesbih ederler*"(bu ayetlerin tefsirlerinde kulun kalbi, şeyhin kalbi şerifiyle irtibatlanması, nuru ilahinin o izinli çeşmeden akıp gelmesi ve feyizlenmenin husulü, yani rabıta-i şerife misallerle haber verilmektedir)

10-cinn suresinin 16.ayeti kerimesi:

وَاَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَاَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا

"*eğer* ***tarikat (sağlam İslam yolu-tasavvuf)*** *üzerine dosdoğru gitselerdi, elbette biz onlara bolca su (nur-bereket) verirdik"*

11-enbiya suresinin 7.ayeti kerimesi:

فَسْـَٔلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"....eğer bilemiyorsanız ***zikir ehline (ehli rabıtaya) sorun****"*

12-ra"d suresinin 28.ayeti kerimesi:

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

"*Onlar ki iman etmişler ve kalbleri Allahı zikirle huzura kavuşmuştur, Dikkat ediniz* ***kalbler ancak Allahı zikirle mutmain olur*** *(huzur bulur)*"

13-şems suresinin 9 ve 10.ayeti kerimeleri:

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰيهَا

"Şu bir hakikat ki ***nefsini temizleyenler*** *kurtuluşa erecektir, onu günahlara gömenler ise hüsrana uğrayacaktır"*

14-ahzab suresinin 41ve 42.ayeti kerimeleri:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلًا

"Ey gerçek iman sahipleri, ***Allahı çokça zikredin*** *ve onu sabah akşam tesbih edin"*

İzah: Bayezidi Bestami hazretlerine bu ayeti kerimedeki zikri kesirin ne olduğu sorulunca: zikri kalbidir, buyurmuştur. Çünkü bütün azalar ile alakadar olan merkezi nefsi ile yani alnı büküp letaife

bağlamak suretiyle kalbin masivadan mücerred bir şekilde ALLAH ALLAH diye çarpması zikri kesir ve ecri azimdir)[113]

Esasen rabıtanın hakkaniyetini bütün ayetler natıktır, yukarıda zikrettiklerimiz sadece bir kaçıdır, bir de ehli tasavvuf bunca delil getirirken ehli inkârın bir tek delil sunamaması dahi başlı başına bir isbattır.

Şairin dediği gibi:

"görenedir görene, köre nedir köre ne "

B-Ehadisi Rasulden Deliller:

1- sahihayn (buhari ve müslim) hz. sehl r.a.dan rivayeten zikrettiler:

"*Allah yolunda bir günün rabıtası, bir ayın sıyamından ve kıyamından (oruç ve ibadetle geçirilmesinden) daha faziletli ve hayırlıdır, kim ki rabıta üzerine ölürse kabir fitnesinden emin olur ve ameli kıyamete kadar nema bulur (ölmesi ile amel defteri kapanmaz, hasenat yazılmaya devam eder)"*

2- ukaylinin zikrettiği hadisi şerif:

"Kim bir deve sağacak kadar zamanda rabıta yaparsa Allah cehennemi ona haram kılar"

3- tirmizinin fudaletü-bnü ubeyd r.a.dan zikrettiği hadisi şerif:

[113]Sunguroğlunun notları:59

“Her ölenin ameli kesilir, ancak murabıtın (ehli rabıtanın) ameli kesilmez, çünkü onun ameli kıyamete kadar nema bulur ve kabir fitnelerinden emin olur” (ramuz:4219)

4- tirmizinin yine aynı sahabenin rivayet ettiği bir hadisi şerifte:

“Mücahid,nefsi ile Allahın zatında (nuruna irtibatla) mücahede edendir” (ramuz:2881)

5- ebu davudun zikrettiği hadisi şerif:

“*Muhakkak ki Hz. Allah, bu ümmet için her yüz senenin başında dini tecdid edecek (islama fetret arız olunca ahkâmı tekrar öğretecek) bir zat gönderir*”

6- ruhul-beyanın zikrettiği bir hadisi şerifte:

“*Kim ki zamanın imamını bulmadan ölürse cahiliyyet üzere ölür*”

7- beyhakinin zikrettiği bir hadisi şerif:

“*Senin düşmanlarının en büyüğü iki kaşın arasında temerküz eden nefsindir*”

8- deyleminin zikrettiği hadisi şerif:

“*Allahın azameti hakkında bir an tefekkür (rabıta), gecenin tamamını ibadetle geçirmekten daha hayırlıdır*”

9- yine deyleminin zikrettiği hadisi şerif:

“*Allahı bir an zikretmek (kalben-rabıtayla) , seksen senelik nafile ibadetten daha hayırlıdır*”

10- nesai nin hz.osman r.a.dan rivayeten zikrettiği hadisi şerif:

"*Allah yolunda bir günün rabıtası, diğer menzillerde rabıtasız geçirilen bin günden hayırlıdır*"

11- taberaninin hz. selman r.a.dan rivayeten zikrettiği bir hadisi şerif:

"*Allah yolunda bir günün rabıtası, dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır*"

12- yine hz.selman r.a.ın rivayet ettiği bir hadisi şerif:

"*Allah yolunda bir günün rabıtası bir ayın sıyamından ve kıyamından hayırlıdır, kim rabıtalı olarak ölürse kabir fitnelerinden (azabından) muaf tutulur ve işlediği Salih ameller kıyamete kadar cereyan eder, devam eder*"[114]

13- keşful-hafa sahibinin zikrettiği bir hadisi şerif:

"*Cihadın en faziletlisi nefse karşı cihaddır, şimdi küçük cihattan büyük cihada dönüyoruz*"[115]

14- İbni Neccarın Ebu Zerr r.a.Dan Rivayeten Zikrettiği Hadisi Şerif:

"*Cihadın en faziletlisi, kişinin nefsi ve hevasına karşı yaptığı cihaddır*" [116]

15- İbni Hıbbanın Zikrettiği Hadisi Şerif:

"*Kim ki Allah yolunda rabıta(ile yaşayıp) ölürse kabir azabından emin olur, ücreti (sevabı) kıyamete kadar (yazılmaya) devam eder*"[117]

16- İbni Nuaymin Zikrettiği Hadisi Şerif:

[114] ramuz:3611
[115] mükaşefetül-kulub
[116]ramuz:1055
[117] ramuz:5537

"*En güzel ölüm, Allah yolunda şehid olarak ölmek, ondan sonra rabıta üzere ölmek, ondan sonra hacc ve umredeyken ölmektir*"[118] (Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, hadisi şerifi mucibince rabıta üzere en hayırlı ölüme nail olabilmek için rabıta üzere yaşamak şarttır)

17- Buharinin Tarihinde Zikrettiği Hadisi Şerif:

"*Müminin ferasetinden korkunuz, çünkü mümin Allahın nuru ile bakar*"[119]

18- Deyleminin Zikrettiği Hadisi Şerif:

"*Mümin, hılkatında mevcut olan nuru ilahi ile bakar*"[120]

19- Gutül-Kulubun Zikrettiği Bir Hadiste:

"Senin vucudun (yani islah edilmemiş nefsin) günahın ta kendisidir, başka günah aramaya hacet yoktur"

20- Bu Faslı Bir Hadisi Kudsi İle Noktalayalım.

"Nefsini düşman bil, zira nefis bana düşmanlık ile başkaldırdı"[121]

C-İcma-I Ümmet İle İsbat:

Bir asırda ümmeti Muhammedin müctehidlerinin herhangi bir mesele hakkında ittifak etmeleri hucceti katı-a yani kesin hüküm ifade

[118] ramuz:1069
[119] ramuz:136
[120] ramuz:2863
[121] mektubat:1-66

eder. Rabıta-i şerife hakkında bir asırda değil insanlık tarihinin tüm asırlarında ehlullah, evliyaullah ve ehli takva hem fikren hemde fiilen ittifak etmişler, hatta rabıta-i şerifeyi zaruriyyat (olmazsa olmaz) kabul etmişlerdir. Dört büyük mezhep imamının yukarıda arz ettiğimiz intisabları da bunun bariz misalleridir.

D-Kıyası Fukaha İle İsbat:

Emirler ve yasaklarda cari olan hüküm şudur ki: Mesela: zina haramdır, zinaya götüren yollarda haramdır. Öpüşmek, tokalaşmak, halveti sahiha (baş başa kalmak) ve şehvetle bakmak gibi. Buna kıyasla "ihlâs" makamına ulaşmak ve Hakkın rızasını kazanmak bir emirdir, bunları temin eden yani rıza-i bariye ve ihlâsa götüren yollar dahi emirler ve mükellefiyetler cümlesindendir.

Şunu da ifade edelim ki, eşyada aslolan "ibaha" yani mubah olmasıdır, hakkında men edici bir hüküm olmayan şeyler mubahtır. Binaenaleyh, Şayet rabıta-i şerife hakkında bunca şer-i delil bulunmamış olsaydı bile, engelleyici bir tek hüküm olmadığı için yine helal olurdu, yine caiz olurdu.

Vel-Hâsıl:

Rabıta-i şerife,

iman merkezi ve nazargah-ı ilahi olan kalbi, manen koruyan ilahi bir zırhtır,

sağnak halinde yağan küfür ve dalalet damlalarından koruyan rahmani bir şemsiyedir,

sıratı müstekıymde sabit kılan rabbani bir emniyet kemeridir,

ilahi hududun dışına fırlamaktan kurtaran ruhani bir firendir,

takva ve ihlas makamlarına yükselten nurani bir asansördür,

ebedi seadetin ve kalp huzurunun islami bir anah-tarıdır,

sınırsız bir fetanet denizidir,

ruhların gıdasıdır,

manevi hastalıkların şifasıdır,

evliyaullahın makamıdır,

bedenlerin yaratana hakkıyla itaatıdır,

rahmet yağdıran buluttur,

meyva veren ağaçtır,

binbir engel ve dikenle donatılmış cennet yolunda düşe kalka yürürken,o yolun yapısını çok iyi bilen bir Allah dostunun elimizden tutarak bize rehberlik etmesi suretiyle emin adımlarla hedefe doğru yürümektir,

Vasıl ilallahtır,

Cesette can ne ise müminde rabıta odur,

hayatidir ve zaruridir,

o varsa her hayır vardır,

o yoksa hayırlardan mahrumiyet vardır,illem rabıta,illem rabıta…

4- Mürşid-i Kâmil (Varis-İ Rasül, Merkezi Muhammedi, Ebdal, Meşayıh, Silsile-İ Zeheb, Piran)

Ehlullahın ve mutasavvıf müfessirlerin ittifakına göre

وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ "*Allaha ulaştıran vesileleri arayın, bulun*"[122] emrindeki "vesile" mürşidi kamildir ki o, varisi rasul ve merkezi Muhammedidir. Tasavvuf lisanında Silsile-i saadat ve piran diye bildirilen zevat, onlardır. İsra suresinin 71.ayeti kerimesinde;

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ "*biz o hesap günü bütün insanları imamlarıyla (İmtihan âlemi olan Dünyada peşinden yürüdükleri önderleriyle beraber) çağırırız*" ifade-i rabbaniyesindeki "imamlar" lafzı ile murad, peygamberler ve varisleridir diye tefsir olunmuştur.

Nur suresinin 35.ayetinde nurun tecellisinden bahsedilirken;

يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ " *bu kandil, öyle mübarek bir zeytin ağacından yakılır ki o ne şarktadır, ne de garbdadır*"

ve 36.ayette

فِى بُيُوتٍ اَذِنَ اللّٰهُ "*Allahın izin verdiği evler*" ifadelerinde yine mürşidi kâmile işaretler vardır.

Ebu Davudun kaydettiği hadisi şerifte "Hz.Allah, her yüz senenin başında üzerine fetret arız olan İslam hükümlerini yeniden öğretmek için bir müceddid göndereceği" haber verilmektedir. Ruhul-beyanda zikredilen bir hadisi şerifte ise: "kim ki zamanın imamını bulamadan ölürse cahiliyet üzere ölür" buyrulmaktadır.

Mürşidi Kamil:

[122] maide-35

İmamı Rabbani hazretlerinin mektubatı şerifenin 1.cild 190.mektupta yaptığı tarife göre,

اَلْمُرْشِدُ مَنْ تَسْتَفِيدُ مِنْهُ طَرِيقَ الْوُصُولِ اِلَى جَنَابِ قُدْسِ الْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانَهُ وَتَجِدُ مِنْهُ مَدَدًا وَاِعَانَةً

"*Mürşidi kâmil: Cenab-ı hakka vuslat yolunda kendisinden istifade edilen ve yardım görülen zata denir*".

Diğer bir tarifte "Mekteb-i nuru nübüvvetin feyizli tariki ile kemale ermiş, halkı islah ve irşad hususunda Allah ve rasülü tarafından memur ve mezun kılınan zattır"[123]

Peygamberimizin irtihalinden sonra kıyamete kadar gelecek ve ümmeti Muhammedi irşad ile meşgul olacak zatlar hakkında sahih haberler:

1- Ahmed Bin Hanbelin Müsnedinde Zikrettiği Bir Hadisi Şerif:

"Ebdal, bu ümmetin içinde 33 zattır, onların kalpleri Halilurrahman İbrahim aleyhisselamın kalbi ile irtibatlıdır, onlardan biri vefat ettiği zaman Hz. Allah yerine başkasını gönderir" (yani dünya, onlardan hali olmaz)

2- Taberani Kebirinde Zikrettiği Bir Hadisi Şerif:

"Ebdal,bu ümmetten 33 racüldür ki arz onlar hürmetine kıvam bulur, yağmur onlar hürmetine yağar ve onların hürmetine yardım olunursunuz"

3- Lügat-ı Müncidde:

[123] Mehmet EMRE-Fetvalar:2-132

"Ebdal, dünyanın kendilerinden hali olmadığı Salih kimselerdir ki onlardan biri vefat etse ona bedel Allah başka birini gönderir" diye tarif edilmektedir.

Onların Vazife Ve Alametleri:

"Üstazlar, çeşme vazifesi görürler". ***Yani:*** Onlar nuru ilahi çeşmeleridir, saadet kaynaklarıdır ve bereket merkezleridir. Ancak, her şeyin sahtesinin bulunduğu bu âlemi imkânda, hakiki mürşidi bulmak için bazı şartlar ve alametler vardır.

Tenvirul-kulubte, bu alametleri şöyle sıralamaktadır:

1- Şer-i ve dini ilimlere sahip ve vakıf olmak,
2- Kitap ve sünneti hakkıyla yaşamak,
3- Kuran ilmini ve din ahkâmını okutucu ve öğretici olmak. (ulumu diniye ile meşgul olmayan kimseden mürşid olmaz.)

Bu hususu Silsile-i Saadattan Ubeydullah Ahrar hazretleri şöyle haber veriyor: "Eğer ben, (ilim öğretmekle değilde) sırf irşad ve meşihatle meşgul olsaydım, bu âlemde hiçbir şeyh, bir tek mürid edinemezdi, lakin biz, âlemi ğaybden şeriatın tervici ve dinin te"yidi (öğretilerek yaşanmasını temin) ile emrolunduk.[124]

Mürşid-i Hakikinin üç türlü alameti vardır. Bulunduğu takdirde hakiki mürşiddir;

Birinci alamet; sureten, sireten, şeklen, aynen Rasülüllah Efendimiz (s.a.v)'e benzeyecek. Hem ahlakı, hem evsafı, hem şekli bir olacak.

İkinci alamet; Rabıta yapıldığı zaman, Feyz-i Muhammedi kalbine inecek, müridin yüzünde o nur zahir olacak, Rabıta yapanların yüzünde o parıltı görülecek.

Üçüncü alameti; Müceddid olarak gelecek. Müceddid olmayan kimse mürşid olamaz. Her 100 senede bir müceddid gelir. Müceddid

[124] Mektubat:1-77

demek, dini yenileyici demektir. Dinin yenilenmesi din adamı yetiştirmekle olur. Müceddid, Dinin yıkılıp, yere serildiği zamanda gelir.

Ebul-Faruk hz.:"Ağaç nasıl gövdesinden değil de meyvesinden iyi anlaşılırsa, mürşidi kamil olan kişilerde gösterişli hallerinden değil, mensuplarından yani; yetiştirdikleri kimselerin güzel hallerinden anlaşılır. Ve bu suretle kendilerine tabi olmak, manevi feyzinden her hususta istifade etmek caiz ve sahih olur, şöhreti arşa çıksa hakiki mürşidin misali, meyvesidir" buyurarak sahte ile hakikisi arasındaki çok hassas çizgiyi haber vermişlerdir.[125]

Mürid:

Bir mürşidi kâmille irtibat ve intisab temin eden kimseye mürid denir. Talib ve salik de aynı manayadır.

Büyük İslam hukukçusu İmamı Birgivi Hz. "mürid, iradesi olmayan, (iradesini üstazına havale eden, irade-i cüziyyesini hevası uğruna yanlış kullanmayan) kimseye denir" şeklinde tarif etmiştir. Yani,yıkayıcının elindeki meyyit misali,manevi rehberine tabi olan kimse mürittir.

Mürid Üç Kısımdır:

1-Mutlak mürid: Şeyhine (niçin) sualini sormayan ve ondan delil (keramet) beklemeden itaat edendir.

2-Mecâzi mürid: Zahirde şeyhine hakikatte nefsine tabi olan kimsedir.

3-Müra-i mürid: Mürşidinde aklına yatmayan bir hal görünce onun hakikatine vakıf olamadığı için irtibatını koparan kimsedir.[126]

[125] Altun silsile:23
[126] El-makamat

Son Mürşid-i Kamil:

Büyük mutasavvıf ve müfessir İsmail Hakkı Bursevi hazretleri Ruhul-beyan tefsirinin 6.cildinin 336. sayfasında Mürşidi kâmil olan bir Süleyman"dan haber veriyor ki neticesini okuyucuların tasvirlerine havale ederek manasını burada zikredelim:

"Süleyman"dan murat, öyle bir kâmil mürşittir ki: hakikat mührü onun tasarrufundadır, kalplerin iklimleri ancak onunla muhafaza edilir, ğaybi sırlara ancak onunla muttali olunur. Herkes tav-an veya kerhen ona inkıyad eder (yüce makamını ve salahiyetini ikrar eder).Kerhen inkıyad edenler şeytanlar gibidirler (yani istifade edemezler) Zamanın imamına tav-an (severek-inanarak) inkıyad lazımdır.

Efendimiz s.a.v. buyurduğu gibi:

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ زَمَانَ اِمَامِهِ فَقَدْ مَاتَ مَيْتَةً جَاهِلِيَّةً

"*Zamanının imamını (manevi sultanını) tanımadan ölen, cahiliyyet üzere ölür*"

İmamı Rabbani Silsile-i Aliyye den bahsederken şöyle tavsif etmiştir.

"Onların nazarları şifa ve kelamları devadır, Onlar manevi hastalıkların doktorlarıdır."

Mev"ıza-i hasene sahibi Abdul-Ehad Ennuri hazretleri bir şiirinde şöyle der:

Mürşidi kâmil müridini evvel ehli hal eder,
Sonra Fahri Kâinatın bezmine idhal eder,
Nice yıllar sa"y ile eremediği menzile,
Bir nefesle mürşidi kâmil iysal eder.

Ariflerden bir zat der ki:

Hor bakma sen dervişana,
Köhne aba giyen arifana,
Varisi enbiya denmiş onlara,
Hurda gönülleri ihya ederler.

Salihlerden bir zatın beyitleri:

Âlim iken yine cahil kimdir,
Ehli hakka dokunan münkirdir
Pak ederse de zahirlerini,
Yine batınları safi kirdir
Adam olmak istersen bu cihanda ey Didem,
Tıpkı cennet misali evliyaya bas kadem.

5-Zikr-İ Kalbiyyi Hafi

Öncelikler şunu bilmek lazımdır ki kalp, insan bünyesinin en mühim organıdır. Kalbin hem zahiri hem de batını hayatta önemi çok büyüktür. Nasıl ki kalp, damarlarımıza kanı pompalayarak maddi hayatımızın devamına sebep ise manevi kalp de (ehli tasavvufa göre sol memenin iki parmak altında bulunur) nuru ilahi ile meşbu" olunca organlara itaat hissi verir. Çünkü kalp, iman merkezi, feyiz havuzu ve nazargahı ilahidir. "Beni yerler ve gökler içine sığdıramaz, ancak mümin kulumun kalbine sığarım" hadisi kudsisinde mekândan münezzeh olan Mevlamızın feyizli kalplere nazar ve itibar ettiğinde şüphe yoktur.

"Dikkat edin, cesette bir et parçası vardır ki o islah edilirse cesedin tamamı islah olur, o ifsad edilirse cesedin tamamı ifsad olur, dikkat edin o,kalptir"[127] hadisi şerifinde kalbin tasfiyesinin lüzumuna dikkat çekilmiştir.

وَهُوَ الَّذِى اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

[127] Avarifül-mearif

"*O Allah ki sizin için kulaklar, gözler ve kalpler yarattı, fakat ne kadar az şükrediyorsunuz*"[128]

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

"*O gün ne mal ne de evlatlar fayda vermez, ancak (feyizlenmiş ve zikretmiş) kalb-i selim fayda verir*"[129]

Demek oluyor ki kul, kalbini gıdaya yani füyuzata kavuşturduğu zaman itaatten zevk, ısyandan elem duyar hale gelir . İşte imanın kıvamı ve hakikatı budur.

Zikir:

Kişinin sevdiğini sık sık hatırlaması ve anmasıdır. ***Tasavvuf istılahında ise:*** Kulun kendi acziyetini ve muhtaclığını, halikın azametini ve müstağniliğini idrak ederek ona iltica etmesidir. Zikirlerin en kıymetlisi kalp ile ismi celali " اَللّٰہ ، اَللّٰہ ، اَللّٰہ" diyerek zikretmektir.

Ankebut suresinin 45.ayetinde

وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

"*Allahı zikir, en büyük ibadettir. Allah, yaptıklarınızı biliyor*." Buyrulmaktadır

Ahzab suresinin 41.ayetinde emredilen :

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

[128] müminun:78
[129] Şuara suresi 88-89

"*ey gerçek iman sahipleri, Allahı çok zikredin*" ayetindeki zikri kesirin kalb ile (rabıta ile) zikir olduğunu Bayezid-i Bestami hazretlerinin tefsiriyle yukarıda arz etmiştik.

Hazreti Ali kerremallahü veche"nin : "sen kendini küçücük bir cisim mi zannedersin, halbuki senin içine koskoca bir (manevi) alem dürülmüştür" vecizesiyle manevi hayatın deruniliği dile getirilmiştir.[130]

Bir Hadisi Kudsi de "Ben, Beni Zikredenlerle Hem-Meclisim (Beraberim)"[131] buyrulmaktadır.

Buradan Allah ile maiyyetin onu zikirle mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Beyhakinin zikrettiği bir hadisi şerifte"İnsanların derece bakımından en muazzamı, Allahı zikredenlerdir".

Ahmed bin Hanbelin Müsnedinde zikrettiği bir hadisi şerifte:"Zikrin en hayırlısı, gizli (kalbi) olanıdır."

Deyleminin zikrettiği bir hadisi şerifte"Her şeyin bir şifası vardır, kalblerin şifası da Allahı zikirdir" buyrulmaktadır.

Ra"d surasinin 28.ayetinde

اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

"*dikkat edin kalbler ancak Allahı zikirle tatmin olur, huzur bulur*" buyrulmaktadır.

Birde A"raf suresinin 205. ayetinde:

[130]Gutül-kulub
[131] Avarifül-mearif

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِى نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

" *Rabbini iç âleminde (kalbinde) yalvararak ve korkarak sabah ve akşam (her zaman) cehri olmayan kaville (yani mezkûr tealadan başkasının duyamadığı kalbi ve hafi usulle) zikret ve (zikri kalbiyi ve rabıtayı terk eden) gafillerden olma*" kavli şerifi ile hafi zikrin efdaliyyeti sabit olmuştur.

Kalbi zikirden mahrum olanların neticesini birkaç ayetle arzedelim:

Muhammed suresinin 16.ayetinde:

اُولٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ

"*Onlar öyle kimselerdir ki Allah onların kalpleri üzerine mühür vurmuş ve hevalerına tabi olmuşlardır*"

Zümer suresinin 22.ayetinde:

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِ اُولٰئِكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

"*Allahı zikirden mahrum olduğu için katılaşan kalplerin sahiplerine yazıklar olsun*".

Hacc suresinin 46.ayeti ile bu bahsi tamamlayalım.

فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِى فِى الصُّدُورِ

"*Hakikat şudur ki sadece maddi gözler kör olmaz, asıl sadırlar içindeki kalpler (basiret aynaları) kör olur*"

Netice şudur ki asıl körlük, maneviyettan uzaklık, kalbin gafleti, zikirden ve rabıtadan mahrumiyettir.

Tasavvufi Menkıbelerden Bir Demet;

Maneviyat, insanda kâmil iman, yüksek ahlak ve ulvi şahsiyet temin eder. İşte buna bazı misaller:

1- Maneviyat dünyamızın mühim merkezlerinden olan ***İmamı Rabbani hazretleri***, bir gün def-i hacet için helâya girer, fakat süratli bir şekilde geri çıkarak tırnağını yıkar, sonra tekrar girer. Bu halinden sual eden talebelerine: "biraz önce kitap mutalaa ederken divitim yazıyor mu diye kontrol için tırnağım üzerine bir nokta koymuştum. Helâya girince onu hatırlayıp derhal dışarı fırladım. Zira nokta, hurufu kur'aniye"dendir.Onunla helaya girmek mukaddesata hürmetsizlik olacağından korktum" !!!

2- ***Hasan-ı Basri hazretlerine*** bir zatı ısrarla medhettiler ve ziyaret proğramı tertiplediler. O zata doğru yaklaşınca uzaktan onu görerek "işte bu zat" dediler, fakat Hasanı Basri hazretleri derhal geri döndü ve onunla mülaki olmaktan vaz geçti.Bunun sebebini soranlara : "Şayet o kimse sizin bahsettiğiniz kadar kıymetli ve irşad sahibi olsaydı, kıble tarafına tükürme gafletine düşmezdi" !!!

3- ***Şah-ı Nakşibendî hazretleri*** bir gün bir sofraya davet edilir. Davete icabet eder, fakat bir lokma yemek yemez. Daha sonra bunun sebebini soranlara : "bu yemeği hazırlayan kişi, kin ve öfke hali ile hazırlamış, hâlbuki kin ve öfke olan yerde maneviyattan eser yoktur, süfliyat oraya hâkimdir, biz ise bundan kaçınırız!

4- Nefse muhalefetin akibeti hayırdır, hidayettir ve saadettir.

Mısırda mukim meşhur ***Rahip Mükaşefe***, ömrünün son demlerinde Müslüman olunca İslam âlimlerinden bir heyet onu takdir ve tebrik için ziyaretine giderek ne sebeple İslama dâhil olabildiğini sordular. Cevaben:"yıllarca nefsim istedi, ben yaptım. Ama nefsin temennilerinin helak edici olduğunu ve nefse muhalefetin hak dinlerin ortak emri olduğunu öğrenince , nefsime islamı arz ettim,nefsim bu tekliften hiç hoşlanmadı, ısrarla batılda kalmamı istedi,ben de nefsime muhalefet ettim,böylece hak dine kavuştum" !!!

5-Kibarı evliyadan ***Rabiatül-adeviyye*** hazretleri bir elinde kazma diğer elinde su dolu testi ile beraber hızlı hızlı giderken onu görenler nereye gidiyorsun diye sorduklarında:"Bu su ile cehennem ateşini söndüreceğim ki cehennem korkusu ile itaat edenlerin artık böyle bir korkusu kalmasın. Bu kazma ile cenneti yıkacağım ki cennet için itaat edenlerin artık böyle bir hedefi kalmasın.Ta ki sırf rıza-i hakk için ihlas ile kulluk etsinler" !!!

İhlas Nedir: Bir mazarrattan korkmadan ve bir menfaat beklemeden yalnız Allah rızası için çalışıp i"la-i kelimetullah yolunda (el-mücahid fi sebilillah,el-müştak ila cemalillah) sırrına mahzar olmaktır ki işte bu kimse hem sekeratı mevt geçidini hem mizan hem de sıratı kolayca geçerek cennet ve cemali ilahi ile müşerref olacak hakiki bir kuldur.[132]

6- ***İmamı Sühreverdi*** hazretleri Avarifül-mearif kitabının 51.babında şöyle anlatıyor: Gavsül-azam Abdul-kadir Geylani hazretleri müridlerinden biri geldiğinde fazla iltifat etmez fakat hariçten biri geldiğinde kapıda karşılar ve iltifatlarda bulunurdu. Bazı müridanı bundan rahatsız oldular. Durumu fark eden mübarek zat bir gün müridlerini toplayarak şöyle buyurdu : "nefsine hakimiyet ve ona

[132] sunguroğlu notları:43

galibiyet için çalışan müntesiplerimize iltifat etmeyiz ki terakkileri ve nefis terbiyeleri daha kolay ve hızlı olsun. Sizinle irtibatımız manevidir.Diğerlerine fazla alaka gösteririz ki bu halkaya aşina olsunlar" !!!

7- ***Marufu Kerhi*** hazretleri bir camide namaz kıldı, namazdan sonra tanıştığı imam kendisine"siz kendinizi tamamen manaya adamış bir zatsınız, ne yiyip içersiniz" diye sorunca mubarek zat: "önce senin arkanda kıldığım şu namazımı iade edeyim sonra konuşuruz" der. İade-i salâttan sonra imama: "yoksa sen razzaka değil de rızka mı bağlandın, O razzak-ı âlemden şüphe mi ediyorsun? diye dikkatini çeker !!!

8- ***Mevlana Rukneddin Hafi*** Hz.derki: "ben sadece şu amelimden ümitliyim, bir gün şeyh Zeyneddin Hz.bir sahrada teyemmüm yapacaktı, ben o gelmeden önce elime bir taş alarak belki teyemmümde bunu kullanır düşüncesiyle o taşı öptüm,yüzüme gözüme sürdüm" !!!

Tasavvufi Fetvalar;

1-*Soru:* Kalbe gelen nurun rengi varmı dır?

Cevap: Nuru kalp sarıdır (Kibrit-i Ahmer)

2-*Soru:* Hayvanat için duhulü cennet olmadığı halde kıtmir"in cennete girmesine sebep nedir?

Cevap: Peşlerini takip ettiği zatlar (ashabı kehf) hürmetinedir (fetava-i ömeriyye)

3-*Soru:* Şeyh ittihaz etmeksizin yapılan zikirlerde merhale kat edilebilir mi ?

Cevap: Manevi merhalelerin geçilmesi mürşitsiz mümkün olmaz (fetava-i ömeriyye)

4-*Soru:* Ehlullaha muhabbetin neticesi nedir?

Cevap: "kişi sevdiği ile beraberdir" hadisi şerifinde müjdelenmiştir.

5-*Soru:* Mürşidin müridine himmet ve teveccühüne delil varmı dır ?

Cevap:"mümin müminin aynasıdır" ve "kalpten kalbe yol vardır" hadisi şerifleridir.

6-*Soru:* Himmetin faidesi nedir?

Cevap: "Ricalullahın himmeti, dağları devirir" (mecmuatül-cevahir:21)

7-*Soru:* Zikreden ile etmeyen arasındaki fark nedir?

Cevap: "Ölü ile diri arasındaki fark gibidir"(hadisi şerif) (a.g.e.155)

8-*Soru:* Maneviyat erbabına kötü nazarla bakmanın hükmü nedir?

Cevap: Şeyh Abdullah-i Gışri hz.ne göre "bir kimse bir veliye kötü nazarla baksa, itikadı bozulur ve rezil olmadan ölmez" (a.g.e.37)

9-*Soru:* Vefat eden şeyhe rabıta yapmak caiz midir?

Cevap: Caizdir, çünkü onlara ölü denemez, rabıta cesetle değil ruhla kurulan irtibattır, ruhlar ise ölmez.

Müftiyis-sekaleyn İbni Kemal Paşanın şu beyitleri bu mevzuya ışık tutmaktadır.

Dü cihanda tasarruf ehlidir ruhu veli,
dime kim mürdedir (faydasızdır) bunda nice derman ola
Ruh şimşiri hudadır (Allahın kılıcıdır) ten gılaf olmuş ona,
dahi a'la kar eder bir tığ (keskin) ki uryan ola.

Açıklama;
Evliyaullah iki cihanda tasarruf ehlidir.

Bu ölüdür bundan nasıl derman olur deme.
Mevlanın kılıncıdır, vücudu ona kılıf olmuştur.
Bir kılıç ki çıplak olduğu zaman daha fazla tesir eder.

10- *Soru:* Mürşid ile mürid arasında biat var mıdır?

Cevap: Vardır. Bunun ölçüsü Biatı Rıdvandır. (Fetih suresi:10) ki Buhari (1-10)'nin haberine göre şunlardır:

1. Allaha şirk koşmamak

2. Hırsızlık yapmamak (kul hakkı yememek) ,

3. Zina etmemek,

4. İftira etmemek,

5. Marufta itaat etmek,

6. Çocukları (madden ve manen) öldürmemek

7. (kadınlara mahsus şart) Kocalarının mallarını onlardan izinsiz başkalarına vermemek.

DUANIN FAZİLETİ

Bu alem, bir sebepler dünyasıdır ve her şey bir vasıtaya bağlıdır. Yüce halıkımız, ihtiyaçlarımızı zatı ilahisine arz edebilmemiz için bize dua yolunu açmıştır. Dua; kulun kendi acziyetini anlaması, dünya ve ahirette Allahü Teala'ya muhtaç olduğunu bilmesi ve ona ihtiyaçlarını arzetmesidir. Dua, insanın kendi abdiyetini idrak ve Allah Tealanın mabudiyetini itiraf etmektir.

"Dua, ibadetin ta kendisidir" "Dua; mü'minin silahı, dinin direği göklerin ve yerin nurudur" Dua, belaları geri çeviren bir siper-i saikadır. Cenab-ı Hakk'a dua etmemek, ğafletten ileri geliyorsa kalbi karartır. Allah'a ihtiyaç duymamaktan doğuyorsa ğadab-ı ilahiyi

muciptir. Rasulüllah efendimiz buyuruyorlar ki: "Allah-ü Teâlâ'dan istemeyene O, muhakkak ğadab eder."

Keremine hudut çekilemeyen, hazineleri tükenmeyen halıkımız, mümin kulu kendisine yalvardıkça razı olur. Kul duâ ettikçe Allahın rahmet deryası taşar ve istediği kendisine muhakkak verilir.

Allah teâlaya yalvarırken, samimi bir kalb ve halis bir niyetle dua etmeliyiz. İçten gelmeyen bir duâ, kanadı kırık kuş gibi, menzile ulaşamaz.

Duânın ruhu, ihlas; kanadı, selevat-ı şerifedir. İhlassız duâ, uyuyan kimsenin sayıklaması gibi muteber değildir. Duânın evvlinde veya ahirinde mutlaka salavat-ı şerife okunmalıdır. Rasül-i Ekrem efendimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadırlar: "Düâ, Muhammed (s.a.v.)'e ve âline salavat getirinceye kadar Allah'a karşı perdelidir."

Duanın kabul olmasının şartlarından biride helal lokmadır, haramla kirlenen ağızdan çıkan duâ kabul olunmaz. Ashabdan Sa'dübnü Ebi Vakkas (r.a.), duası makbul kullardan olması için, Peygamber Efendimizin kendisine dua etmesini niyaz etmişti. Rasül-i Ekrem: "Ey sâ'd, yediğini temiz (ve helal) ye ki duâsı makbul kullardan olasın" buyurdu.

Duâ her zaman kabul olunur. Fakat;

- Mevlid kandili,
- Miraç ve
- Beraat kandilleri,
- Kadir gecesi,
- Ramazan ve
- Kurban bayramı geceleri gibi, mübarek geceler; diyer gecelerin seher vakitleri daha çabuk kabul olunur.

Bir Hadis-i Şerifte şöyle buyrulmaktadır; "Geceleyin öyle bir saat vardır ki., müslüman bir kul ona raslayıp da Allah taaladan gerek dünya gerek ahiret işlerinden herhangi bir hayır isterse Allah,

muhakkak kendisine verir. O (saat) her gecede vardır.” Yine bunun gibi

- Allah yolunda muharebe,
- düşmana karşı karşıya gelip harbin kızıştığı,
- yağmurun yağdığı,
- namaza durulacağı sırada
- bir de Ka’be-i Muazzama görüldüğü zaman yapılan dualar da kabul olunur.

Yapacağımız dualarda yaldızlı ve edebi sözlerden ziyade, kalbimize doğan hayırlı şeyleri istemeli, tevazu ile ve gizli bir sesle yalvarmalıdır. Çünkü “Gizli yapılan dua, açıktan yapılandan yetmiş duaya denktir.”

Bir kimse başkasının yaptığı duaya “Amin” dediği gibi, kendi düasına da “Amin” demelidir. İnsan mahsun olduğu zaman Cenab-ı Hakka duâ etmelidir. Çünkü Rasülüllah Efendimiz (s.a.v) şöyle buyuruyorlar. “Kalbiniz rikkate geldiği zaman duâyı ganimet (ve fırsat) bilin. Çünkü o (hal) rahmet (vesilesi)dir.”

İnsan, Allah-ü Teâlâ’dan bir şey isterken, hep hayırlı olanı istemeli. “Duânın en faziletlisi, rabbinden afiv, dünya ve ahirette âfiyet istemendir. Zira bu iki nimet, (önce) dünyada sonra ahirette sana verilirse muhakkak kurtuluşa ermiş olursun.”

Bu konuyla ilgili âyetlerden bâzıları şunlardır:

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَاِنِّى قَرِيبٌ اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِى وَلْيُؤْمِنُوا بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

«(Habîbim) Kullarım sana beni sorunca (haber ver ki) işte ben muhakkak yakînimdir. Bana duâ edince ben o duâ edenin da'vetine icabet ederim O halde onlar da benim da'vetime (itâatla) icabet etsinler..»[133]

[133] bakara s.ayet:186

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Rabbinize gönülden ve gizlice yalvarın. Muhakkak o, aşırı gidenleri sevmez.[134]

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ

Ve rabbiniz (bana dua edin, bende sizin duanıza icabat edeyim) buyurdu.[135]

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى

De ki: Allah deyin, rahman deyin ; hangisini derseniz deyin ama en güzel isimler hep onundur.[136]

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ

Dua ibadetin iliğidir.[137]

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سَلُوا اللّٰهَ تَعَالَى مِنْ فَضْلِهِ فَاِنَّهُ تَعَالَى يُحِبُّ اَنْ يُسْئَلَ وَاَفْضَلُ الْعِبَادَةِ انْتِظَارِ الْفَرَجِ

[134] a'raf s.ayet 55
[135] mü'min s.ayet 60
[136] isra s. Ayet 110
[137] tirmizi

Yüce Allah'ın fazlından isteyiniz. Zira Allah Teala kendisinden istenilmesini sever. İbadetin en üstünü duadan sonra bir sıkıntının kalkmasını sabırla beklemektir.[138]

Duâ Etmenin Edebleri On Tanedir;

1) Kişi edeceği duâ için sene içerisinde Arefe gününü, aylardan Ramazan ayını, hafta içinde Cum'a gününü, geceleri de seher vaktini gözetmeli. Nitekim Kur'ân'da şöyle Buyurulmuştur:

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

«.. *Ve onlar seher vakitlerinde istiğfar ederler.*»[139]

2) Kişi Allah yolunda harb eden orduların hücum anını, yağmur zamanını, farz namazların kılınmaya başlandığı vakitleri, imamın arkasında namaza durmayı, ezanla kamet arasındaki-saati, secde hâli gibi şerefli an ve durumları fırsat bilmelidir. Aslında zamanların değeri insanların vaziyetlerinin üstünlüğü ile münâsebettardır. Meselâ seher vakti kalbin berrak olduğu, bulanık ve karışık şeylerden temizlenip arındığı bir andır» Yine Arefe ve Cum'a günleri, Allah'ın rahmetinin yağması için düşüncelerin bir noktada toplandığı ve gönüllerin birbirleriyle yardımlaştıkları zamanlardır.

3) Kıbleye karşı durup duâ etmelidir. Duâ eden, koltuk altları görünecek derecede ellerini kaldırıp duâ eder. Duasının sonunda iki elini de yüzüne sürer.

Hz. Ömer (r.a.) şöyle söylemiştir:
«Resûl-i Ekrem (s.a.v.) duada ellerini kaldırdığı zaman, iki elini yüzüne sürmedikçe ellerini indirmezlerdi.»

Ashab-ı kiramdan ibni Abbas (r.a.) şöyle Buyurmuştur:

[138] tirmizi
[139] zariyat s. Ayet 18

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اِذَادَعَا ضَمَّ كَفَّيْهِ وَجَعَلَ بُطُونَهُمَا مِمَّا يَلِى وَجْهَهُ فَهَذِهِ هَيْئَاتُ

الْيَدِ وَلَايَرْفَعُ بَصَرَهُ اِلَى السَّمَاءِ

«Resûl-i Ekrem (S.A.V.) duâ ettiğinde ellerini birleştirir, iki elinin iç taraflarını da tam yüzüne karşı tutardı.»

Bunlar duada elin tutuluş şekilleridir. Duâ esnasında gözlerini yukarıya doğru kaldırmaz.

4) Sesi, ses ile fısıltı arası bir düzeye indirmektir. Hz. Âişe (r.anhâ):

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا

«Namazda pek bağırma. Sesini o kadar kısma da.»[140]

Âyeti kerimesindeki «salât» kelimesini «duâ» ile yorumlamıştır; ki, «duanı ne sesli ne de fısıltı ile yap» demek olur.

Allah Teâlâ peygamberi Hz. Zekeriyyâ'yı överek şöyle buyurdular

اِذْنَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

«O, Rabbine gizlice niyaz ettiği zaman...»[141]

Bir başka âyet-i kerimede şöyle buyurulur:

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً

[140] isra s. Ayet 110
[141] Meryem s. Ayet 3

«Rabbinize gönülden ve gizlice yalvann.»[142]

5) Duada edebiyat yapmaya zorlanmamalıdır. En iyisi Hz. Peygamber'den (s.a.v.) ve büyüklerden gelen dualarla yetinmektir. Zîra bâzan kişi duâsında haddini aşar da kendi yararına olmayan şeyleri ister. Bunun için, herkes güzel dua edemez.

6) Yalvarış, yakarış, huşu, umut ve endişe duygularıyla kaplı olarak duâ etmektir. Nitekim Allah Teâlâ Hazretleri şöyle buyurur:

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وخُفْيَةً اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

«Rabbinize yalvara yakara, gizlice duâ edin. Şu bir hakikattir ki Allah haddi aşanları sevmez.»[143]

7) Duaya kesin olarak inanmak, duaların kabul edildiğine yakînen îman etmek, duada samimî olmaktır.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

لَا يَقُلْ اَحَدُكُمْ اِذَا دَعَا اَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِى اِنْ شِئْتَ اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِى اِنْ شِئْتَ لِيَعْزِمَ الْمَسْئَلَةَ فَاِنَّهُ لَا مُكْرِهَ لَهُ

«Biriniz duâ ettiği zaman, (Allah'ım, dilersen beni mağfiret eyle), (Allah'ım, dilersen bana merhamet eyle) diye duâ etmesin! Azim ve kat'iyyetle, kesin olarak, (Yâ Rab! Beni afvet, bana

[142]a'raf s. Ayet 55
[143]a'raf s.ayet 55

merhamet et!) diye duâ etsin. Çünkü Allah'ı zorlayan (hiçbir kuvvet) yoktur.»[144]

Bir başka hadîsde de şöyle buyurulur:

اِذَادَعَا اَحَدُكُمْ فَلْيُعَظِّمِ الرَّغْبَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ لَايَتَعَاظَمُهُ شَيْءٌ

«Biriniz dua ettiğinde büyük şeyler istesin. çünkü Allah a göre hiçbir şey büyük değildir.»

Allah'ın Resulü (s.a.v.) buyurdular:

اُدْعُوا اللّٰهَ وَاَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْاِجَابَةِ واعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَايَسْتَجِيبُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ

«Kabul edileceğine kesin şekilde inanmış olduğunuz halde Allah'a duâ ediniz. Biliniz ki, Aziz ve Celîl olan Allah c.c , gafil gönülden yapılan duayı kabul etmez,»[145]

8) Duada ısrar etmek, direnmek: Bir duayı üç defa yapmalı; kabul edilmedi diye usanmamalıdır.

9) Duaya Allah'ı anarak başlamalı, dilekle başlamamalı; sonra Resûl-i Ekrem (s.a.v)'e salâvat getirmeli ve duayı salâvatla bitirmelidir.

10) Bâtınî edebdir. Bu, duânın kabulü için temeldir. Günahlardan tevbe etmek, herkese hakkını vermek, gerçek bir gayretle Allah'a dönüş yapmak gibi... Bu onuncu edeb duânın kabulünü yaklaştıran edebdir.

[144] buhari ve Müslim

[145] tirmizi

İslâm dininin sünnetlerinden biri de, düâdır. Resûlullah (sallâllahü aleyhi ve sellem): «Düâ ibâdettir» buyurmuştur. Sevrî (rahimehullah) dedi ki: Hakku'l-yakîn üzere yapılan duâ ibâdettir. Duâ mı yoksa sükût veya rızâ mı efdal olduğu hakkında ihtilâf olundu. Denildi ki, duâ efdaldir. Çünki başlı başına ibâdettir. Kabul edilmese de, kul ibâdeti yerine getirmiş olur.

Resûlullah (s.a.v): «Allahü teâlâ için duadan daha değerli bir şey yoktur» buyurmuştur. Bâzılarına göre de sükût, Allahü teâlâ'nın hükmü karşısında sessiz kalması efdaldir. Hak teâ-lâ'nın irâde ve ihtiyarını önde tutmak rızânın en tamam hâlidir. Bir kısım âlimler de iki işi bir araya getirmiş olmak için kalbi ile rızâ sahibi, dili ile duâ edici olmalıdır dediler.

İmâm-ı Kuşeyrî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: En iyisi şöyle demelidir. İnsanın her vakti bir olmaz. Ne zaman kalbinde duâ etmeğe işaret bulursa duâ vakti demektir. Duâ etmek iyi olur. Eğer kalbinde sükût etmeğe bir işaret bulursa, sükût vakti demektir. O vakit sükût evlâdır.[146]

Duâ ibâdetin özü ve mü'minin silâhıdır, ibni Abbâs (r.a) rivayeti ile Resûlullah (s.a.v): «Dikkat ediniz! Düşmanınızdan kurtulmanız, bol rızka kavuşmanız için size gece gündüz duâ etmenizi tavsiye ediyorum. Cünkl duâ mü'minin silâhıdır» buyurmuştur.

Selmân (r.a), Resûlullah'ın (s.a.v): «Kazayı ancak duâ önler» buyurduğunu rivayet etmiştir. Âişe (r. anhâ) da Resûlullah (s.a.v)'ın: «Duâ, inen (vâki olan) belâya da fâide verir, inmeyene (başa gelmiyene) de fâide verir. Belâ iner, duâ onun karşısına çıkar. Kıyamet gününe kadar mücâdele ederler» buyurduğunu haber vermiştir.

Başa gelen belâya fâide vermesi, onu kolaylaştırması ve sabır ihsan etmesi ile olur. İnmeyen belâya fâide vermesi ise, belânın bâzı

[146] Hadâyiku'l-hakâyık

alâmetleri zahir olup duâ eder, böylece belâ giderilmiş olur., Tenvîr'de böyle diyor.

İmâm-ı Gazâlî (r.a): ihyâu'l-ulûm kitabında buyuruyor ki: Kazanın geri çevrilmeyeceği, mutlaka meydana geleceği bildirildiğine göre, duânın kazaya ne fâidesi olur? denilirse, buna şöyle cevab verilir: Duânın, belânın geri çevrilmesine ve rahmetin celb edilmesine sebeb olması da kazâ ve kaderin bâzı kısımlarındandır. Duâ bir kalkan gibidir. Kalkanın oka karşı koyması, kazaya olan inancı bozmaz. Duâ da böyledir. Allahü teâla bir işi takdir etmiş, sebebini de takdir etmiştir.

Duâ, gök ve yerin nuru, dînin direğidir. Ebü Hüreyre'nin (r.a) rivayet ettiği hadîs-i şerîfte böyle bildirilmiştir. Duâ(nın kabul olunması için) birçok sünnetler ve edebler vardır: Bunlardan birisi helâl, tayyib lokmadır. Yâni yediklerinin hepsi helâl olmalıdır.

Sa'd bin Ebî Vakkas (r.a) duasının kabul edilmediğini Resûlullah'a (s.a.v) söyleyince, Resûlullah efendimiz: «Yâ Sa'd! Haramdan sakın. Çünkü kanına haram lokma giren kimsenin duâsı kırk gün kabul edilmez» buyurmuşlardır

Ne güzel demişlerdir: Hacetin anahtarı duâdır. Anahtarın dişleri ise helâl lokmalardır.

Tayyib olarak giyinmek de duanın sünnet ve âdâbındandır. Musannıf (rahimehullah) helâl yerine daha kuvvetli olarak tayyib. kelimesini kullanmıştır. Helâl ile tayyib arasındaki farkı âlimler çeşitli şekilde açıklamışlardır. Bir kısmı helâl, tehlikesi olmayan şeydir, tayyib sakıncası olmayan şeydir dediler.

Bir kısmı da: Helâl, âlimlerin «helâl değildir» demediği şeydir. Tayyib, hukemânın (hikmet sahihlerinin) «helâl değildir» demediği şeydir dediler.

Bir kısmı da, müftînin sana helâldir diye fetva verdiği şeydir. Tayyib ise kalbinin sana günâhı yokdur diye fetva verdiği şeylerdir dediler.[147]

[147]Şerh-i Nikâye

Alî bin Mansur'a (k.s) sordular: Günâhımız nedir ki dualarımız kabul edilmiyor? Buyurdu ki, duânın kabul olması, onun temiz olmasına bağlıdır. Ya'nî yediği, içtiği, giydiği her şey tayyib, helâl olmalıdır. Bir âlime, ne yapmalıyım ki duânın kabul olsun diye suâl eden kimseye âlim: Helâl, tayyib lokma yemeli, helâl giyinmeli ve sonra duâ etmelisin. Bu takdirde kabul olduğunu görürsün cevabını vermiştir.

Bu zamanda bu, mümkün müdür? diye suâl edince: «Elbiseni çıkar, temiz bir suya gir. Ondan bir yudum iç. Bu su sana hem elbise, hem de yiyecek olarak yetişir. Sonra ne istersen iste» buyurdu. O şahıs, âlimin dediklerini yerine getirdi. Allahü teâlâ da onun meramını, duasını kabul buyurdu.

Yemesi, içmesi helâldan olmayan kimsenin duâsı red edilir. Duânın kabul olma şartlarından biri de, duânın kabul edileceğine yakîn ile inanmak ve kalbin hâzır olmasıdır.

İbni Abbâs (r.a) rivâye-tiyle Resûlullah (s.a.v): «Allahü teâlâ'ya, kabul edileceğine tam inanarak duâ ediniz. Biliniz ki, Allahü teâlâ gafil bir kalb ile yapılan düâyı kabul etmez» buyurmuştur.

Demek ki, duânın şartlarını yerine getirmekle beraber, kalbin, duânın kabul edileceğine yakîn ile inanması gerekmektedir. Duânın kabul edilmemesi, yâ duâ edilenin kabul etmekten (hâşâ) âciz olmasından veya kerîm olmamasından ya da duâ edilenin duâ edenin duasını bilmemesindendir. Duâ eden, bu eksik sıfatların duâ edilende olmadığına yakînen inanıyorsa, duasının yâ dünyâda aynen, veya karşılığının âhirette verileceğine inanır!

Hasen-i Basrî (r.a), hasta olduğu için Ebû Osman Nehrî'yi ziyarete gitmişti. «Yâ Ebâ Osman! Hastanın duâsı hakkında neler denildiğini duymuşsundur. Onun için Allahü teâlâya duâ et!» buyurdu. Ebû Osman (r.a). Allahü teâlâya hamd-ü sena ettikten sonra bir âyet-i kerîme okuyup salât-ü selâm getirdi. Ellerini kaldırdı. Biz de el lerimizi kaldırdık. Duâ etti. Ellerimizi indirince dedi ki: Sevinin, vallahi Allahü teâlâ duanızı kabul etti. Hasen-i Basrî (r.a): «Allahü teâlâya

yemîn mi ediyorsun?» buyurdu. Evet yâ Hasen! Sen bana bir şey söylesen, seni tasdîk ederim, inanırım. Allahü teâlâ: «Bana duâ ediniz, duanızı kabul edeyim» buyuruyor. Onu nasıl tasdîk etmiyeyim cevâbını verdi.

Dışarı çıkınca Hasen-i Basrî (r.a.): «O benden daha fakîhdir» buyurdu.[148]

Duânın şartlarından biri de, hatâ ve günahlardan yeniden tevbe etmektir. Zahiri kirden temizlediği gibi, bâtını da günahlardan temizlemelidir. Böylece duâ kabule daha şâyân olur. Duâda istenilen şeyler için acele etmemelidir.

Resûlullah (s.a.v):

«Bir Günâh İçin Duâ Etmedikçe,

Akrabayı Ziyareti Terk Etmedikçe Ve

Duâda Acele Etmedikçe Kulun Düâsı Kabul Olunur» buyurmuştur. Yâ Resûlâllah! Duâda acele etmek nasıl olur? diye sorulduğunda: «Duâ ettim de kabul edilmedi demektir» buyurmuştur. Duânın geç kabul edilmesini de istememen ve düâdan usanmamalıdır. Duâ etmekte usanç, gevşeklik, ağırlık, melâlet gösteren kimsenin duâsı kabul edilmez.

Bilinmelidir ki; Allahü teâlâ bir hikmet ve bir maslahat için birçok şeyleri gizli tutmuştur;

Bütün farz ve nafilelere rağbet edilsin diye rızâsını tâatlerde gizlemiştir.

Büyük, küçük bütün günahlardan sakınsınlar diye gadabını günahlarda gizlemiştir.

Bütün velîlere saygı gösterilsin diye insanlar arasında velî kulunu gizlemiştir.

Bütün isimlerine saygı gösterilmesi için ism-i a'zamı isimleri arasında gizlemiştir.

[148] Tenbîhü'l-gâfilîn

Bütün namazlara devam edilmesi için salât-ı vüstâ'yı da saklı tutmuştur.

Her zaman ve tekrar tekrar tevbe etsinler, tevbenin çeşitli kısımlarına devam etsinler, diye tevbenin kabulünü gizlemiştir.

Her zaman korku içinde olmaları için ölüm vaktini de bildirmemiştir.

Bütün geceleri ihya ederek geçirmeleri için kadir gecesini gizlemiştir.

Bunun gibi hangi duânın kabul edileceğini, bütün duaları yapmaları için saklı tutmuştur.

Allahü teâlâ bir kimsenin duasını, yalvarmasını kabul edebilir, fakat istediğini vermesini geciktirebilir. Bunun sebebi, ya ezelde takdîr edilen vakit gelmemiştir veya Allahü teâlâ, kullarının ısrarla, mübalâğa ile istemelerini sevdiği için; biraz daha fazla ısrar ve mübalâğa ile duâ etmeleri içindir, veya yalnız Allahü teâlâ'nın bildiği başka bir sebebdendir. Bâzan âhirette sevabının verilmesi için duasının kabulü ezelde takdîr edilmemiş de olabilir

Tergib'de bildirilen hadîs-i şerîfde Resûlullah (s.a.v): «Duasında günah ve akrabayı ziyareti terk etmek olmayan müslümâna Allahü teâlâ şu üç şeyden birini verir: Ya duasını hemen kabul eder veya âhirete erteler veyâhut da ondan benzeri bir kötülüğü uzaklaştırır». Diğer bir lâfızla: «Duâ ettiği kadar günahlarına keffâret olur» buyurulmuştur.

Yezidi'r-Rekkaşî (r.a) dedi ki: Kıyamet günü, Allahü teâlâ, dünyâda iken duâ edip de duâsı kabul edilmeyen kimselere dualarını arz ederek: «Bu senin falan zamanda yaptığın falan duadır. O duânın yerine sana bu sevabı veriyorum» buyuracak, o kadar sevab verecek ki, o kul keşke dünyada hiç bir duam kabul olmasaydı da, bugün onun karşılığını görseydim diyecektir.[149]

[149] Tenbîhü'l-gâfilîn

Dilersen bu isteğimi ver, dilersen beni bağışla diyerek duâda muhayyerlik olmaz. Dilersen lâfzı Allahü teâlâ hakkında caiz olmaz. Zîra hiç kimse ona hükmedemez. O dilediğini yapar, dilediği gibi hükmeder.

Duâ üzerine devam etmeli ve duâyı yedi kereye kadar tekrar etmelidir. Hadîs-i şerîfde şöyle bildirilmiştir: «Allahü teâlâ dualarında ısrar edenleri sever. Çünki ibâdet edilen evlerde temiz kalb ve hüsn-i niyyet ile yükselen sesler dönen feleklerin düğümlerini çözer.»

Allahü teâlâ ;

وَزَكَرِيَّا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

«*Zîra Zekeriyya (aleyhisselâm) Rabbine nida etti. Biz de onu kabul ettik*» buyurmaktadır.[150]

Buradaki nida duâ mânasındadır. Belâ ve musîbet ânında başarı ve iyiliğe ulaşması için ni'met ve refah içinde iken, çok duâ yapmalıdır. Genişlik içinde iken duâ eden Allahü teâlâ'nın hizbinden olur. Şiddet ânında belâya uğrayanlara yardım etmek büyüklerin âdetlerindendir, şanlarındandır.

Resûlullah (s.a.v): «Şiddet ânında Allahü teâlâ'nın, duasını kabul etmesinden hoşlanan kimse refah zamanında duâyı çok yapsın» buyurmuştur

Ebû İshak (r.a) yolda giderken bir cemâat, önüne çıkıp, duâ istediler. Başınıza gelen musîbet nedir? diye sordu. «Emîr bize iki tay getirdi. Bir defa Cürcan'a kaçtılar. Şu anda ikinci defa kaçtılar. Onları bulup yakalayamazsak Emîrimiz bizi öldürür dediler. Üstad merkebinden indi. İki rek'at namaz kıldı. Duâ etti. O sırada birkaç kişi gelip ey üstâd! Yakaladık dediler. Üstadın seçkin talebesinden biri: «Ey üstadım! Otuz seneden beri size hizmet ediyor, etrafınızda dönüyorum. Ne olur Şu kıldığın iki rek'at namaz ve ettiğin duâyı bana da öğretseydin de ihtiyaç olduğu vakit namaz kılıp duâ etseydim dedi. Üstâd şöyle sevab verdi: Bu kabul, şimdi kıldığım namaz ve duâdan

[150] Enbiya suresi 89. Ayet-i kerime

değildir. Otuz senedir kıldığım namaz ve yaptığım duâlar ile haram lokmadan sakınmamın semeresidir.[151]

Abdullah ibni Abbâs (r.a)'dan nakledildi ki: Resû-lullah'ın (s.a.v) bindiği hayvanda O'nun arkasında oturuyordum. Bana: «Allahü teâlâ'yı yalnız iken muhafaza et ki, O da seni sahralarda muhafaza etsin» buyurdu.

Haccâc, Mu'în adında birini hapsetmişti. Hapse girince, iki rek'at namaz kıldı. Yâ Rabbi! Beni çıkar diye duâ etti. Çok geçmeden hapishanenin kapısı çalındı. Haccâcın yanına götürüldü. Haccâc buna, gidebilirsin dedi. Mu'în izninizle mahkûmlara bir söz söyliyeceğim dedi. Haccâc; «git, söyle» dedi. Mu'în hapishanedekilere şöyle dedi: «Allahü teâlâ'yı refah halinde zikredin. O da sıkıntı ânında sizleri zikretsin.»

Dervişlerden birinden hikâye edilir: Çorak bir arazide dolaşırken, bir adamla karşılaştım. Dikenli bir ağaçtan yaş hurma yiyordu. Selâm verdim. Selâmımı aldı. Buyur, sen de ye! dedi. Ağaca yaklaştım. Tuttuğum yaş hurmalar diken oluveriyordu. Adam güldü. Vâh, vâh! Eğer sen yalnız olduğun zamanlarda Allahü teâlâ'ya itaat etseydin, sana şimdi böyle sahralarda yaş hurma yedirirdi dedi.

Düâdan önce Allahü teâlâ'ya hamd edip Resulüne salevat getirmelidir. Fudâle bin Ubeyd (r.a) dan nakledildi:

Resûlullahın (s.a.v) yanında oturuyorduk. Bir adam içeri girdi. Namaz kıldı. Sonra: «Beni mağfiret et, bana rahmet et!» diye duâ etti. Resûlullah (s.a.v): «Ey namaz kılan, acele ettin. Namaz kılıp oturduğun zaman önce Allahü teâlâ'ya lâyık olduğu şekilde hamd et, sonra bana salevat getir. Daha sonra düâ et» buyurdu. Bundan sonra başka bir adam namaz kıldı. Allahü teâlâya hamd etti. Resûlullah'a (s.a.v) salevat getirdi. Resulullah (s.a.v): «Ey namaz kılan! Duâ et, kabul olunur» buyurdu.

[151] Revnaku'l-Mecâlis

Et-tergîb ve başka kitablarda bildirilmiştir. Seleme bin Ekvâ (r.a) dan rivayet olundu ki, Resûlullah (s.a.v) her duânın başlangıcında muhakkak: «Sübhâne rabbiyel aliyyil a'lef vehhâb» buyururdu.

Duâ esnasında kendi nefsine zulm ettiğini îtiraf eder. Sonra ihlâs içinde o zulümden tevbe eder. Duasını bütün ehl-i islâm için genelleştirir, bütün istek ve amellerini dile getirir, hacetinin görülmesi için büyük bir rağbet ve azm içinde duâ eder. İstediği şeyin büyüklüğüne, husulünün uzak olmasına bakmadan, gevşeklik karışmaksızın tam bir rağbet ile Allahü teâlâ'dan istemelidir. Allahü teâlâ için hiç bir şey büyük ve zor değildir. Kâinat Onun yed-i kudretindedir.

Duâda seci' yapmamalı, sünnet ve şerîat sınırının dışına taşan garib, acîb dileklerde bulunmamalıdır. Hadîs-i şerifle men'edilmiştir. Duâ eden mutazarrı'. yalvarıcı, yakarıcı bir durumdadır. Üstten konuşması, edebî lâflar etmesi, haddi aşmak olup doğru olmaz.

Meselâ: «Allah'ım, bana Cennette şöyle bir köşk ver!» diye duâ etmek, edebe aykırı olup haddi aşmaktır. Abdullah bin Mugaffel (r.a) ın oğlu Cennetin sağ tarafında beyaz bir köşkün bulunduğunu duyunca: «Allah'ım. Cennetin sağ tarafında bulunan beyaz köşkü senden istiyorum!» diye duâ etmiş. Babası oğlunun bu duasını duyunca: «Oğlum, Allahü teâlâ'dan Cenneti iste. Cehennemden de ona sığın. Çünki Resûlullah (s.a.v)'den duydum. «Bu ümmet içinde öyleleri olacak ki temizlik ve duâda haddi aşacaklar» buyurdu» dedi.

Mesâbm'in Tenvir adlı şerhinde diyor ki: ***Taharette haddi aşmak.,*** meselâ abdest alırken meşru' ve sünnet olan sınırın dışına çıkarak azaları üç defadan fazla yıkamak gibidir. ***Duâda haddi aşmak,*** ihtiyâcı olmayan şeyi istemek, edebe aykırı olarak amel ve hâlinin ulaşamadığı mev-ki'leri dilemek gibileridir.

Abdullah bin Mugaffel'in oğlunun da Peygamberlere (s.a.v) âid olan makamı veya Cennette belirli bir yeri istemesi de böyle haddi aşmaktır. Çünki o yerler belki duâ eden için değil de, başkaları için takdîr edilmiş olabilir.

Allahü teâlâ'ya kalbine hayırdan ilham edildiği gibi duâ etmelidir. Kalbinde incelik, huşu', bedeninde hudû' duymadan, dili ile, ezbere duâ etmemelidir. İbâdet, amel yapmadan, ya'nî duâ etme sebeblerine yapışmadan kuru temennide bulunmamalıdır. Ya'nî Allah katında kurbete erişmek için tâat ve mücâhedelerine tevfîk istemelidir. Tâatsiz yakınlık istememelidir.

Yolunda bulunmadan, sebeblere yapışmadan istemek, kuru temenniden ibarettir. Bir kısım âlimler dediler ki:

Yedi şey vardır ki, yedi şey olmadıkça fâide sağlamaz:

1— Sakınma olmadıkça korkunun fâidesi olmaz.
2— Taleb olmadan recânın, ümid etmenin fâidesi olmaz.
3— Kasd olmadan niyyetin fâidesi olmaz.
4— Pişmanlık olmadan istiğfarın fâidesi olmaz.
5— İçine yerleşmemiş şeyi dışa vurmada fâide olmaz.
6— İhlâssız olan zahmet çekmenin fâidesi olmaz.
7— Cehdsiz, gayretsiz yapılan duânın fâidesi olmaz.[152]

Hulâsa'da bildirilen bir hadîs-i şerîfde Resûlullah (s.a.v): «Amel etmeden duâ eden, yaysız ok atan gibidir» buyurmuştur.

Duâda dizleri üstüne oturup istediğini üç kere söylemelidir. Resûlullah (s.a.v) duâ ettiği zaman, üç kere duâ eder, bir şey istediği zaman üç kere isterdi.

Hısnü'l-hasîn kitabında bildirildiği gibi, duâda Allahü teâlâ'ya, peygamberleri (aleyhimüsselâm) ve sâlih kullarını (r.anhüm) vesîle etmelidir. Yaptığı düâya, dinleyici gibi âmin demelidir. Duâ edenin ve dinleyenin duâya âmin demeleri duâ âdâbındandır.

Rivayet edildi ki, Resûluliah (s.a.v): «Nasârâ, size, âmin demenizde hased ettiği gibi, hiçbir şeyde hased etmemiştir» buyurmuştur. Ya'nî Nasârâ âmin demekteki fazileti bilmektedirler.

[152]Tenbîh

Kâ'bü'l-ahbâr (r.a) dedi ki: Âmin, Rabbül-âleminin mührüdür. Onunla mü'min kulunun duasını mühürler.

Mukâtil (r.a) dedi ki: Amin demek, duâ için bir kuvvettir. Rahmetin inmesini istemektir. İmam Ebülleys'in tefsirinde böyledir.

Hazinetül esrarda aminle alakalı şöyle geçmektedir;

آمين اربعة احرف الاول مأخوذ من اسم آدم عليه السلام والميم مأخوذ من اسم محمد عليه السلام والياء مأخوذ من اسم يحيى عليه السلام والنون مأخوذ من اسم نوح صلوات الله على نبينا محمد و عليهم اجمعين كذا فى تفسير الفاتحة قال النبى صلى الله عليه و سلم آمين اربعة احرف فمن قال آمين أمنه الله تعالى من اربعة انواع من البلاء اوّلها زوال الايمان وثانيها خوف من العرصات وثالثها هول الصراط ورابعها خلوده فى الدركات كذا فى تفسير الكبير وروى عن أنس بن مالك رضى الله عنه عن النبى عليه الصلاة والسلام قال الله تعالى ياموسى إنى اعطيت امة محمد اربعة احرف اوّلها من التوراة وثانيها من الانجيل وثالثها من الزبور ورابعها من القرآن فقال موسى ماهى الحروف فقال تعالى هى حروف آمين فمن قالها فكأنما قرأ الكتب الاربعة وقيل ألفها مكتوب على ركن العرش والميم مكتوب على ركن الكرسى والياء مكتوب على اللوح والنون مكتوب على القلم ومن قال فى دعائه

آمين تحرّك هؤلاء كلهم ويستغفرون لقائلها فيقول الله تعالى أشهدوا بأنى غفرت له وفى رواية الالف مكتوب على جبهة جبريلَ عليه السلام والميم مكتوب على جبهة ميكائيلَ عليه السلام والياء مكتوب على جبهة إسرافيلَ عليه السلام والنون مكتوب على جبهة عزرائيلَ عليه السلام فاذا قال العبد المؤمن آمين كلهم يسجدون لله تعالى ويقولون اللهم اغفر لقائل هذه الحروف ولا يرفعون رؤسَهم حتى يغفرَ اللهُ له قال عليه الصلاة والسلام اذاقال المؤمن آمين خلق الله تعالى من كل حرفٍ ملكاً لكل ملكٍ ثلثُمأةِ ريشةٍ وفمٍ ولسانٍ يسبحون الله تعالى الى يوم القيامة طوبى لمن قال آمين فى الدنيا با الصدق والاخلاص هكذا فى تفسير الفاتحة[153]

Duasının kabul edildiğini hissederse, Allahü teâlâ'ya hamd etmelidir. Hısnü'l-hasîn'de bildirilen bir hadîs-i şerîfde: «Sizden biriniz hastalıktan şifâ bulduğu veya seferden döndüğünde duasının kabul olduğunu sezerse, şöyle duâ etmelidir: (Elhamdü lillâhillezî biizzetihî ve celâlihî tetimmüssâlihât)» buyurulmuştur.

Duânın mânası: Hamd o Allahü teâlâ'ya mahsustur ki, izzeti ve celâli sayesinde bütün iyi işler tamamlanır.

[153] Hazinetül-esrar s:116

Hastalık hâlinde duâ yapmayı da ganîmet bilmelidir. Ömer bin Hattâb (r.a)'ın bildirdiği bir hadîs-i şerîfde Resûlullah (s.a.v): «Hastanın yanına girdiğin zaman senin için duâ yapmasını rica et. Zira onun duâsı meleklerin duâsı gibidir» buyurmuştur.

Aile ve vatanından uzak kalındığı zaman, farz namazlardan sonra, Kur'ân-ı kerîmi hatm edince, ihlâs sûresini okuduktan sonra, sayıları yüze ulaşan müsliman cemâati içinde yapılan duâlar kıymetlidir. Hısnü'l-hasîn kitabında diyor ki: Secde ânında, Kur'ân-ı kerîm okuduktan sonra, meyyit yanında bulununca, horozlar öterken, zikir meclislerinde, meyyitin defni ânında, imam veleddâllîn dediği zaman, duâ yapmak için, efdal olan zamanlardır.

Duâ ederken efdal olan yerleri de araştırmalıdır. Allah yolunda düşman safları ile karşı karşıya gelindiğinde ve yağmur yağarken duâ yapmak kıymetlidir. İmâm-ı Şafiî (r.a) ezan ile ikâmet arasında yapılan duânın müstecâb olduğunu birçoklarından duyduğunu söylemiştir.

Beyt-i şerifi görünce, kapı ile makam arasında, Rükn ile makam arasında duâ yapmak müstecâbdır. İsteklerin en önemlisini seçmeli, afv, muâfat ve afiyet dilemelidir. Afv, günâh ve kusurların bağışlanmasıdır. Muâfât, Allahü teâlâ'nın seni insanlardan, insanları da senden muâf tutmasıdır.

Afiyet hakkında çeşitli sözler söylenmiştir. Şiblî (r.a) diyor ki: «Afiyet, dînin bid'atten, amelin âfetten, nefsin şehvetten, kalbin kuruntudan kurtulması demektir. Afiyet, dinde istikâmet, sâlih kimseler ile sohbet ve saatler geçtikçe tâatleri arttırmak demektir denildi.

Resûlullah (sallâllahü aleyhi ve sellem): «Dünyâda ve âhirette Rabbinden dinde afv ve afiyet iste! Bu ikisi sana verilirse iflah oldun demektir» buyurmuştur.

Bir kimse Resûlullah'a (s.a.v) hangi düâ efdaldir? diye sorunca: «Allahü teâlâ'dan afiyeti iste. Çünki hiç bir kimseye yakînden sonra afiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir» cevâbını vermiştir.[154]

Tergîb sahibi diyor ki: Abdullah bin Büreyde (r.a) rivayet ediyor ki, Resûlullah (s.a.v) bir şahsın şöyle duâ ettiğini duydu: «Allah'ım senden şu niyazımla diliyorum. Şehâdet ederim ki, sen Allah'sın! Senden başka hiç bir ilâh yoktur. Birsin. Samedsin, Doğurmayan, doğurulmayan, hiç bir benzeri olmayan sensin!» Resûl-i ekrem (s.a.v) bunun üzerine: «Sen Allahü teâlâ'dan öyle bir isimle istedin ki, bu isimle istendiğinde mutlaka verir ve duâ edildiğinde muhakkak kabul eder» buyurdular.

Muâz bin Cebel'den (r.a) nakledildi: Resûluilah (s.a.v) bir adamın: «**Yâ zelcelâli vel ikram!**» diyerek duâ ettiğini duyunca : «**Duân kabul edilmiştir. İstediğini iste!**» buyurdu.

Ebû Ümâme (r.a)'ın rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfde: «Allahü teâlâ, yâ Erhamer-râhimîn diyen kimseler için bir melek görevlendirmiştir. Onu üç kere sçyleyen kimseye melek: Erhamerrâhimîn sana ikbâl etmiştir. O'ndan istediğini iste diye seslenir» buyurulmuştur.

Âişe (r. anhâ) Resûlullah'ın (s.a.v): «Kul, yâ Rabbî! yâ Rabbî! dediği zaman Allahü teâlâ. lebbeyk kulum, buyur, iste İstediğin verilecektir der» buyurduğunu rivayet etmiştir.

Ebüdderdâ ile İbni Abbâs (r. anhümâ) Allahü teâlâ'nın en büyük isimlerinden biri Rab, Rab'dır dediler.

Enes (r.a)'dan nakledildi: Resûluilah (s.a.v) Ebû Ayyâş'a uğradı. Namaz kılıyordu. Sonra şöyle duâ etti: Allahım şu duâmla senden yalvarıyorum: Hamd senin içindir. Senden başka ilâh yoktur. Yâ Mennân! Yâ hayyu yâ kayyûm! Yâ Bedî'asse-mâvâti vel-ardı yâ zelcelâli vel-ikrâm. Bunun üzerine Resul (s.a.v) «**Allahü teâlâ'nın ism-i a'zamı ile duâ etti. O öyle bir isimdir ki, onunla duâ edildiği zaman kabul edilir, onunla istenirse mutlaka verilir**» buyurdu.

[154] Hâlisa

Ebüdderdâ (r.a) bildiriyor: Resûlullah (s.a.v) ile birlikte ikindi namazı kılıyorduk. Bir köpek önümüzden geçecek oldu. Adımını atar atmaz öldü. Resullah (s.a.v) «Bu köpeğe kim bedduâ etti?» buyurdu. Birisi ben ettim yâ Resülâllah! dedi. Resûlullah (s.a.v) «Sen, elbette ki, Allahü teâlâ'ya ism-i a'zamı ile duâ ettin. O isim ile duâ edildiğinde kabul eder. O isim ile istendiğinde verir. Söyle bakalım nasıl duâ ettin?» buyurdu. O kimse de: «**Allahümme innî es'elüke bienne lekel hamde lâ ilahe illâ entel emânü, bedî'üssemâvâti vel-ardı. Yâ zelcelâli vel-ikrâm. Ekfinâ hâzel kelbe bimâ şi'te**» diye duâ ettim dedi. Ma'nâsı: Allahım senden şununla diliyorum: Hamd senin içindir Senden başka ilâh yoktur. Sen göklerin ve yerin yaratıcısısın. Ey celâl ve ikram sahibi, bu köpeğe dilediğin gibi yap ve bizi kurtar.[155]

Tergîb'de, Sa'd bin Ebî Vakkâs (r.a) Resûlullah'dan (sallâllahü aleyhi ve sellem) şu hadîs-i şerifi rivayet etmiştir: «Bir müslüman Yûnus aleyhisselâmın balığın karnında iken yaptığı duâyı: Lâ ilahe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn okursa, bununla yaptığı duası muhakkak kabul olur.»

En efdal duâ kişinin kendisine duâ etmesidir. Bunu ganimet bilmelidir. Babanın çocuğuna yaptığı duâ da efdal olan dualardandır.

Anne ve babanın duâsı ve bedduası: Anne babanın çocuklarına yaptıkları bedduaları kabul edilir. Çünkü anne-baba çocuklarına, ancak isyan ettikleri, aşırı kötü davrandıkları, hak ve hukuklarına riâyet etmedikleri zaman bedduâ ederler. Anne-baba, kendilerine hürmet, itâatde bulunan çocuklarına şefkat, merhamet ve rikkat ile duâ ederler. Denildi ki, annenin bedduası kabul olmaz. Çünki çok merhametlidir. Bedduasının vuku'unu istemez. Baba böyle değildir.[156]

Çocuğun da anne babasına yaptığı duâ makbuldür. Kardeşine gıyabında, arkasından yapılan duâlar da makbuldür. Buradaki kardeşten murad, hem kendi öz kardeşi, hem de din kardeşi olan bütün mü'minlerdir.

[155]Tergîb
[156] Tenvir

Kardeşine yapılan duânın en kısa zamanda kabul olacağı umulur. Resûlullah (s.a.v) «En çabuk kabul edilen duâ gaibin gaibe yaptığı düâdır» hadîs-i şerîfini Abdullah bin Ömer (r.a) rivayet etmiştir.

Mü'minin, görmeden bir kardeşine yaptığı duâda riyâ ve menfaat yoktur. Fakat hâzır olan kimseye yapılan duâda, gösteriş ve çıkar söz konusudur. Bir arada olmayanların birbirlerine yaptıkları duâda yalnız Allah rızâsı gözetildiği için duaları makbul olur.

Bir hadîs-i şerîfde: «Bir müslimânın, din kardeşine gıyabında yaptığı duâ kabul olunur. Başucunda bir melek vardır. Kardeşine duâ yaptıkça, sana da o kadar der. O meleğin görevi budur» buyurulmuştur.

Allahü teâlâ'nın en sevdiği duâ: « Allahım, Muhammed aleyhisselâ-mın ümmetini umûmî bir rahmet ile mağfiret et » şeklindeki duâdır.

Oruçlunun duâsı da kıymetlidir. İftar zamanı yapılan duâ kıymetli dir. Çünki Allahü teâlâ katında kıymetli bir ibâdet sona ermişdir. Hadîs-i kudsîde: «Oruç benim içindir. Karşılığını ancak ben veririm» buyurul-muştur.

Müsâfirin duâsı ehline, gâzînin duâsı vatanına dönünceye kadar makbuldür. Çünki ailesinden uzak olduğu ve çeşidli zorluklarla karşılaştığı için kalbi rikkat ve inkisar içindedir. Allahü teâlâ'ya bütün ruhu ile yönelir ve duası da Hak teâlâ'nın lûtf ve ihsanı ile kabul olur.

Mazlumun bedduasından sakınmalıdır. Zulüm âteşi ile karşı karşıya gelen kimsenin içi yanar bedduâ yapmak zorunda kalır. Duası kabul mahallinde olur.

Nitekim Hak Teâlâ yüce kitabımız kur’an-ı azîmüşşanda :

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

«*Yoksa, sıkıntıya düşen kimse, duâ ettiği zaman, onun duasını kabul edip, fenalığı gideren, sizi yeryüzünün sakinleri kılan mı hayırlıdır?*»[157] buyuruyor.

Resûlullah (s.a.v): « Üç kimsenin düâsı reddedilmez. Bunlar, iftar zamanında duâ eden oruçlunun, âdil hükümdarın ve mazlumun dualarıdır » buyurdu.

Diğer bir rivayette, bu üç kimse için «... Babanın çocuğuna duâsı, müsâfirin ve mazlumun duaları » olarak bildirilmiştir.

Ebüdderdâ (r.a) buyurdu ki: Mazlumun bedduasından (âhından) ve yetîmin gözyaşlarından sakının. Çünkü insanlar uykuda iken onlar yürürler.

Hiç kimse kendisine, ailesine ve çocuklarına bedduâ etmemelidir. Olur ki, dualaların icabet, kabul olma zamanına rastlar da, bedduası vuku'a gelir. O zaman pişman olur ama pişmanlık fâide vermez. Bu mânada bir hadîs-i şerîfi Câbir (r.a) rivayet etmiştir: «İnsanlardan öyleleri vardır ki, kendisine zulm edene bedduâ etmekten sakınır. bu hareket zâlimin kıyamet günündeki cezasını hafifletir.» buyurulmuştur. Cenabı hak cümlemizi ve cümle ümmeti muhammed'i (s.a.v) umûmî bir rahmet ile mağfiret etsin.

EDEP

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

Hem Yer yüzünde azametle yürüme, çünkü sen ne Arzı yırtabilirsin, ne de boyca dağlara yetişebilirsin. Bütün bunların kötü

[157] Neml suresi 62. Ayet-i kerime

olanı (nehyedilmiş bulunanı) Rabbin indinde kerih (mebğuz) bulunmuştur.[158]

وَاقْصِدْ فِى مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

"*Yürüyüşünde tabiî ol. Sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini, şüphesiz eşeklerin sesidir!*"[159]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلٰى اَهْلِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا اَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَاِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ اَزْكٰى لَكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, geldiğinizi hissettirip (izin alıp) ev sahiplerine selâm vermede girmeyin. Bu davranış sizin için daha hayırlıdır. Düşünüp anlayasınız diye size böyle öğüt veriliyor. Eğer evde kimseyi bulamazsanız, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Eğer size, "Geri dönün" denirse, hemen dönün. Çünkü bu, sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla bilendir.[160]

[158]İsra suresi 37-38. Ayet-i kerime
[159] Lokman suresi 19. Ayet-i kerime
[160] Nur suresi 28. Ayet-i kerime

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Ey iman edenler! Allah'ın ve Peygamberinin önüne (hiçbir şeyi) geçirmeyin. (böyle bir hatayı yapmaktan) Allah (c.c)'tan korkun. Şüphesiz, Allah(c.c) her şeyi (her hatanızı) işitir ve bilir.[161]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamber'in (a.s) sesinin üstüne yükseltmeyin. Ve (ona söz söylerken) Birbirinize bağırdığınız gibi, yüksek sesle söylemeyin , yoksa siz farkına varmadan işlediklerniz boşa gider.[162]

اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُولٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısanlar, Allah'ın, gönüllerini takvâ (Allah'a karşı gelmekten sakınma) konusunda imtihan ettiği kimselerdir. Onlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.[163]

Sebebi Nüzulü:

[161] Hucurat suresi 1. Ayet-i kerime
[162] Hucurat suresi 2. Ayet-i kerime
[163] Hucurat suresi 3. Ayet-i kerime

Âyet-i celilenin sebeb-i nüzulü hakkında çeşitli rivayetler beyân edilmiştir. Bunlardan birtanesi;

Allah'ın Rasûlü (s.a.v)'ne Benî Temim'den murahhas (*temsilci*) heyeti olarak bir kavim geldi. Bu kavme rehberlik yapması için Ebû Bekir, "Kâ'kâ bin Mâbud bin Zerâre'yi emir yapmasını Allah'ın Rasûlü'ne arzetti. Buna mukabil Ömer bin el-Hattab (r.a) da: "Hayır, Akra bin Habisi emir yap! Ey Allah'ın Rasûlü!" diye arzetti.

Bunun üzerine Ebû Bekir (r.a), Ömer'e (r.a) hitaben: "Bunu sen bana muhalefet için yapıyorsun!" dedi. Hz. Ömer (r.a) : "Hayır! Sana muhalefet için yapmadım" dedi. İkisi münâkaşa ettiler. Sesleri yükseldi. Bunun üzerine Allah azze ve celle, bu âyet-i celile nâzil olmuştur.

Rivayet olundu ki : bu ayeti kerime nazil olunca Hz. Ebu Bekir (r.a) kendisine öyle çekidüzen verdiki " Ya Rasulallah (s.a.v) Allah'a yemin olsun ki sana bundan sonra ancak sırdaşım gibi konuşacağım " demekten kendini alamamıştır. Hz. Ömer (r.a) ise "Allah'a c.c yemin ederim ki! Bundan sonra Rasulullah'a (s.a.v) sormadan Huzurunda Hiçbir şey konuşmayacağım'' buyurmuştur.

Hz. Üstazımız (k.s) edebi şöyle tarif buyurmuşlardır: "Edep; akıl ve şeriata muvafık hal ve harekete denir.''

Yine edep: "Haya, nezaket, zerâfet, güzel terbiye, edebiyat ilmi, mekârimi ahlak ile ittisaf, insanı mucib-i âr olan hallerden vikâye eden nezih bir melekedir.", şeklinde de tarif edilmiştir.

Yine edeb: "Her türlü hatadan kendisi ile kaçınılabilen şeyleri bilmekten ibarettir." Bunun için "Edep, dinimizin üçte ikisidir" diye söylenmiştir.

Edep çok mühim olduğu için Allah (c.c) bunu kitabında öğretiyor. Hz. Allah (c.c):

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Ey iman edenler! Allah'ın ve Peygamberinin önüne (hiçbir şeyi) geçirmeyin. (böyle bir hatayı yapmaktan) Allah (c.c)'tan korkun. Şüphesiz, Allah(c.c) her şeyi (her hatanızı) işitir ve bilir.[164]

Ayeti kerimedeki لَا تُقَدِّمُوا kelimesinin mefulü, tâmimi kasdetmek için hazfedilmiştir: Yani hiçbir şeyi Allah (c.c) ve Rasülünün (a.s) önüne geçirmeyin, onların hüküm ve fermanını gözetmeden kendi hükmünüzü vermeyin. Hiçbir hususta Allah (c.c) ve Rasül'ünü geçmeyin demektir.

Ayeti kerimenin hedefi müminlerin peygamberimize (s.a.v) ve onun varislerine hürmet ve ittiba edip, onlara karşı edepli olmanın ehemmiyetini beyandır. Ayet-i kerimelerin başında Allah (c.c)'ın isminin zikredilmesi peygamberimizin (s.a.v) zikredilmesine tevtıe, yani köprü ve vasıta olmuş ve peygamberimizin (s.a.v) Allah (c.c) indindeki derecesinin yüksekliğine işaret kabul edilmiştir. Zira müminlerin maddi ve zahiri noktadan edepli olup olmamaları daha ziyade peygamberimiz (s.a.v) hakkında bahis mevzudur.

Hz. Allah (c.c):

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

[164] Hucurat suresi 1. Ayet-i kerime

Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamber'in (a.s) sesinin üstüne yükseltmeyin. Ve (ona söz söylerken) Birbirinize bağırdığınız gibi, yüksek sesle söylemeyin , yoksa siz farkına varmadan işlediklerinizboşa gider.[165]

buyurmuşlardır. Ayeti kerimede, edepsizliğin insanı dinden çıkarabileceğine işaret edilmektedir. Zira amellerin habt olması için sahibinin dinden çıkması lazımdır. Şurası bir hakikattir ki; amelsizlik insanı dinden çıkarmaz, edepsizlik, din ve dini şeylerle istihza (*alaya alma*) ve istihfafa (*küçümseme*) mukarin olursa dinden çıkarır.

Bir başka ayeti kerimede de şöyle buyuruluyor:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قُوا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللّٰهَ مَا اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında gayet katı, çetin, Allah'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır.[166]

Elmalı hak dini kur’an dilinde: "Cehennem ateşine sürüklenmelerine sebep olacak fitne ve isyandan koruyarak Allah'ın emirlerine, ibadetine sevk edin. Çünkü aile sahibi kendinden mes'ul olduğu gibi ailesinden de mes'uldür." Buyurmaktadır.

Hadis-i Şerifte de:

[165] Hucurat suresi 2. Ayet-i kerime
[166]Tahrim suresi 6. Ayet-i kerime

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

"Hepiniz râisiniz (gözeticisiniz) ve elinizin altındakiler den mes'ulsünüz." [167] buyrulmuştur.

Hz. Ali (r.a.) bu Ayet-i Kerime'deki "*ehlinizi koruyun*" emrini ' اَدِّبُوهُمْ وَ عَلِّمُوهُمْ "Onları edeplendirin ve onlara ilim öğretin"[168] , diye tefsir etmişler, kurtuluşun edep ve ilim ile olacağını ifade buyurmuşlardır.

Şu halde edep ilimden önce gelir. Hz. Ömer (r.a.)'in de تَأَدَّبُوا ثُمَّ تَعَلَّمُوا ، "Önce edebinizi güzelleştirin, sonra ilim öğrenin"[169] buyurduğu rivayet olunur.

Ebu Abdullah el-Belhî Hz. İse: اَدَبُ الْعِلْمِ اَكْثَرُ مِنَ الْعِلْمِ "İlmin edebi ilimden de çoktur."[170] buyururlar.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur: اَكْرِمُوا اَوْلَادَكُمْ وَاَحْسِنُوا اَدَبَهُمْ "Çocuklarınıza ikram ediniz ve edeblerini güzel yapınız."[171]

Bu üç Ayeti kerimeden ve Hadisi şeriften, edebin ne kadar lüzumlu ve güzel, edepsizliğin de ne kadar çirkin ve tehlikeli olduğu anlaşılmaktadır. Haya, terbiye ve edep müslümanın en lüzumlu ve en güzel vasıflarındandır. Bu güzel ve lüzumlu vasıflar şüphesiz ki,

[167] Sahih-i buhari hadis no:32
[168] el-adabü'ş-şer'iyye, el-mektebetü'ş-şamile
[169] el-adabü'ş-şer'iyye, el-mektebetü'ş-şamile
[170] el-adabü'ş-şer'iyye, el-mektebetü'ş-şamile
[171] Sünen-i ibni mace hadis no:3661

herkesden evvel, Allah (c.c)'ın mükerrem kıldığı insanın talim ve terbiyesi ile meşgul olanlara lazımdır. Edepsizlik müslümana, bilhassa talebeye hiçmi hiç yakışmaz.

İlim talibi olmak gibi muazzez bir yolun yolcusu olanlar, bu yolun bütün edeplerine riayet ettikleri takdirde o yolun hakiki yolcuları olacaklardır. Aksi halde, o yola yakışmayan, ne ile meşgul olduğundan habersiz mefkûre nimetinden mahrum olurlar.

edebi olmayan kimsenin Cenab-ı Hakka ulaşması mümkün değildir. bizim için maksadı aksa nihâi maksat ve maksadı ala, yani en yüce maksat ve gaye vuslat ilallahtır. yani cenabı hakka vasıl olmaktır. cenabı hak hepimizi vasiliynden kılsın. fakat edebi olmayan insanın cenabı hakka vasıl olması mümkün değildir. bu mevzuyu çok iyi işlemeli. hz.üsdatımız buyuruyorki:

هیچ بی ادب واصل خدا اوله ماز Edebine Riayet Etmeyen Mevlasına Ulaşamaz.

Hazreti Üsdatımızın (k.s) bu mübarek sözünü kulaklarımıza küpe yapmalıyız. kulakların küpesi hep mücevherat olmaz. yani edebi olmayan kimse allahü tealaya ulaşamaz. adımızı unutalım da bu sözü unutmayalım.

İmamı Rabbani Hazretleri 290. Mektup 3. Sahifesinde Bakınız Ne Buyurmaktadır:

لَا یَصِلُ الْعَارِی عَنِ الْآ دَابِ اِلَی اللّٰہِ تَعَالَی

لَا یَصِلُ vasıl olamaz , kavuşamaz (*kim?*) الْعَارِی عَنِ الْآ دَابِ âdâpdan hali olan kimse *(Kime?)* اِلَی اللّٰہِ تَعَالَی allahu tealaya. imamı rabbani hz.leri , adaptan hali olan allahü tealaya vasıl olamaz buyuruyor. Hazreti Üsdatımız (k.s) , İmamı Rabbani Hazretlerini kelimesi kelimesine tasdik etmiş, Ve

هیچ بی ادب واصل خدا اوله ماز demiştir. İmamı Rabbani Hazretleri mektubat'ı niçin yazmıştır? hazreti üsdatımız tasdik edecek diye. bakınız hazret tasdik etmiştir.

Ahmet bey abimizde buyuruyor ki;

imam-ı rabbani hazretleri ne buyurmuşlar? 'ben bu mektupları niçin yazdım?' diye izah etmişler. bakın bunun üç tane sebebi var. sizler zaten biliyorsunuz. bir kez daha tekrarlayalım. sizler de hatırlamış olursunuz;

Birincisi, Rasülüllah Efendimiz (s.a.v.) İmamı Rabbani Hazretleri'ne: "Sen kelam meselelerinde müctehidsin" buyurmuşlar. O yüzden bu mektupları yazmış. Kelam meselelerini tahkik etmiş, izah etmiş, öğretmiş.

İkincisi, Hz. Ali (k.v.) Efendimiz teşrif etmişler ve İmam-ı Rabbani Hazretleri'ne: "Sana semavi ilimlerini öğretmek için geldim" buyurmuşlar. O da bu ilimleri insanlara öğretmeye çalışmış. İmamı Rabbani Hazretleri'ne semanın ilimleri de öğretilmiş. Peki, onlar ne? Letaif ilimleri.

Bakın üçüncü sebebi duyunca çok iyi anlayacaksınız, bu sebebi iyi anlayın iyi öğrenin. İmam-ı Rabbani Hazretleri buyurmuşlar ki: "Ben bu mektupları, ahir zamanda gelecek olan Mehdi (a.s.) onları makbul görüp kabul edecek, okutacak diye, ona yardımcı olmak için yazdım" buyurmuşlar.

Şimdi bu topluluk, o zât'ın evlatları o mektupları okuyup okutmuyor mu? okutuyor. kabul etmiyor mu? ediyor. ben bakıyorum kardeşlerimize hepsi mektubat-ı şerifeye sımsıkı yapışıyorlar, onunla meşgul oluyorlar, onu okuyorlar. cenab-ı hakk bunu kardeşlerimizin kalplerine ilham ediyor onlar da sımsıkı yapışıp meşgul oluyorlar, onu okuyorlar, anlamaya çalışıyorlar. işte bu topluluk böyle bir topluluk. başkaları da o zât'ı arasın dursun. mektubat-ı okumaya çalışsın dursun.

işte, türkçesini falan okumaya çalışıyorlar; ama o el'in yardımı olmadan anlamaları mümkün değil.[172]

Adımızı unutmalı, bu sözleri unutmamalıyız. hazretimizin sözünü sağ kulağımıza, imamı rabbani hz. lerinin sözünü sol kulağımıza küpe yapmalıyız. adımızı unutmalı bu sözleri unutmamalı. edebi olmayan kimsenin hedefe ulaşması mümkün değildir. yine imamı rabbani hazretleri aynı mektubda ve hazretimiz mektuplar risalesinde;

اَلطَّرِيقُ كُلُّهُ أَدَبٌ buyurmuşlardır. tarikat, tasavvuf tamamı edeptir.

İmamı Rabbani hazretleri aynı mektupta: cemi sıgasıyla ' اَلطُّرُقُ كُلُّهُ أَدَبٌ buyurmuştur. bunların tamamı aynı manayı ifade eder.

efendiler: tarikat sera ba edeptir. yani baştan başa edeptir. tarikat ve tasavvuf " مِنَ الْبَابِ اِلَى الْمِحْرَابِ " yani kapıdan mihraba kadar . "مِنَ الْفَرْطِ اِلَى الْقَدَمِ" yani tepeden tırnağa kadar edeptir. onun için rabıta almış olan insan edepli olmalıdır. edep numunesi olmalıdır. Allâhü teâlâ'ya vasıl olan edebe riayet ettiği için vasıl olmuş, yolda kalan ise edebe riayet etmediği için yolda kalmıştır. biz yolda kalmak istemiyorsak iyi öğrenip tatbik etmeliyiz.

İmamı Malik Hazretleri maliki mezhebinin imamıdır. Büyük muhaddistir. Evliyaullahın büyüklerindendir. El muvatta isimli kitabın sahibidir. Bir ömür boyu medine-i münevvere de dine hizmet etmiş, fakat medine-i münevvere de bir defa bile olsa helaya gitmemiştir.

Rasülüllahın medfün olduğu beldede nasıl ihtiyaç gideririm demiştir. Bir ihtiyacı olduğu zaman medine'nin dışına çıkmıştır. İmamı malik hazretleri ömür boyu medine'de yaşamış, ancak orada ne

[172]Ahmet Beyabimiz 07.02.2014 namaz öncesi

ata ne de deveye binmemiştir. Rasulüllah efendimizin medfun bulunduğu bir beldeyi nasıl ben atımın ayağına çiğnetirim diyerek ne ata ne deveye binmemiştir. Biz ahir zaman ümmetiyiz . Böyle olamayız amma adabı zaruriyeye dikkat etmezsek mayına basmış oluruz.

İmamı Azam Hazretleri imamımızdır. Müctehidlerin imamıdır. İslam'a hizmet edenlerin başında gelir. Beşyüzbin mesele hakkında ictihat yapmıştır. Bir gün hastalanır, evine tabip gelir. Tabip der ki. Ya imam, ayağını şöyle uzat da seni bir muayene edeyim. İmamı azam hazretleri: tabip tabip, ölsem de ayağımı o tarafa uzatmam. O tarafta hocam hammad hazretlerinin evi var. Hocamın evinin bulunduğu tarafa ayağımı uzatmam der. Hem ehli rabıta hemde istanbul tarafına ayak uzatıyor, bu olmaz. Uzatmış olsa edebe muğayır hareket etmiş olur, cezalanır.

Seriyyi sakati hazretleri büyük evliyaullahtandır. Cüneyd-i bağdadi hazretlerinin dayısıdır. Kendisi anlatıyor: bağdat'ta yaşamış, diyor ki: cihada çıkmıştım. O zaman rum diyarı olan anadolu bizansın elinde idi. Abbasiler , emeviler anadoluyu fetih için yola çıkmişlardır. Cihada çıkmıştım rum diyarına. Akşama kadar kılınç kullandık. Akşam oldu. Harp bitti. Ayrıldık, bitap düştük, mecalim kalmadı, bir harabeye sığındım. Geceyarısı oldu. Azıcık ayağımı uzatayım dedim. Ayağımı uzatır uzatmaz hatiften bir ses: " behey hayâsı kıt adam. Köleler sultanlarının yanında böyle mi oturur" dedi. Ayağımı öyle topladım ki bir daha uzatmadım. İşte allah'a vasıl olanlar.

İbrahim bin edhem hazretleri, belhin şehzadesi, müstakbel hükümdarı, cenabı hakka ulaşmak için tâcını tahtını terk eden bir veli. Şöyle anlatıyor: bir geceyarısı ayağımı az uzatayım dedim. Ayağımı uzatır uzatmaz hatiften bir ses" behey hayası kıt adam, köleler sultanların huzurunda böyle mi oturur" dedi. Ayağımı öyle topladım ki bir daha uzatmadım.

Ya Hazreti Üstadımız! Edebe riayette bütün evliyaullahı geçmişlerdir. Bir misal vermek gerekirse; Hazretimiz, eyyüp sultan

hazretlerini ziyarete giderken, eyyüp sultana üç veya beş durak kala arabadan inmiş, mahçup bir vaziyette kemali hürmet ve kemali tevazü ile o büyük sahabiyi ziyaret etmiştir. Kabri şerife arabayla yaklaşmak çok büyük hayâsızlıktır. Hele araba ile geçmek çok ayıptır. Oradan ruhen sürünerek geçmeli , kemali hürmetle ziyaret edilip, kemali hürmetle ayrılmalıdır.

Hazreti üsdatımız yüz evliya kuvvetinde olan abdülhamid han hazretlerinin kabirlerinin yanından arabayla geçmemişlerdir. Divan yolundan gidecekleri zaman (*beyazıt'tan aşağı doğru giden yol tarihi divan yoludur.*) Beyazıt'tan takside inmiş,taksiciye evladım sen aşağıda bekle talimatını vermiş abdul hamid han hz.lerinin kabri şeriflerinin önünden kemali hurmet ve kemali tevazu ile okuyarak geçmişlerdir.

Mehmet akçalıoğlu (biletçi-alanyalı) üstadımızın en sevdiği evlatlarındandır. Üstadımız ' nakşi görmek isteyenler mehmet beye baksınlar' buyurmuşlardır. Evi kısıklı kız kursunun yanındadır. Biletçi mehmet amca üstadımızı tanıyanlardandır. Vefat ettiği zaman namazını üstazımız kıldırmış, kendisini kabre üstadımız koymuştur. Bu ne büyük devlet, ne büyük saadettir. Ve hazret: 'mehmet bey, mehmet bey, yakında biz de geleceğiz buyurmuş', ve iki ay sonra üstadımız rahmeti rahmana kavuşmuştur. Biletçi mehmet akçalıoğlu dergâhın önünden geçerken, yüzünü dergâha çevirmiştir. Yan yan gitmiş ve yan yan çıkmıştır. Hiçbir zaman yanını hanei saadete döndürmemiştir. Onu gören kısıklıdaki halk, 'mehmed bey, melfüc yani felçli derlermiş. Halbuki edebe riayetten dolayı böyle yapmıştır. Mehmet beyi hazret defnettikten sonra, hazret dergâhta zaman zaman mehmet bey, mehmet bey, cennet nimetleriyle alakan nasıl, iyi misin, dön gel dersek gelir misin diye iltifat ederlermiş.

Şemsül eimme, muhammed serahsi hazretleri hanefi fukahasındandır. Elmebsut isimli kitabın sahibidir. El mufassal hanefi fıkıh kitabıdır. Bu zat onikibin risaleden meydana gelen ikibin kitabı

ezberlemiştir. Anlamadınız isimlerini değil kitapları ezberlemiştir. Biz daha kuran hafızı değiliz. Sultana nasihat etmiş, sultanda gadaplanmış onu hapse atmış.sen kimsin bana nasihat edecek demiş attırmış hapse. Hapiste bir kuyuya koymuşlar. Hiç müşteki değil. Talebeleri kuyunun etrafına toplanmışlar, kuyunun içerisinden ezbere elmebsut'u yazdırmıştır.

İmamı serahsinin yanında imamı şafii'den bahs etmişler. demişler ki: imamı şafi çok zeki idi. Onun izinde olanlar çoktur. demişler de, imamı serahsi demiş ki; doğru söylüyorsunuz, amma biliniz ki; imamı şafi'nin mahfuzatı (ezberledikleri) benim mahfuzatımın ancak zekatı olur. (yani kırkta biri).

İmamı ŞafÎ hz.leri bir okuyuşta imamı malikin yazdığı el muvatta'ı ezberlemiştir. Bizdaha kafiyeyi ezberleyemedik. İbni hacip kafiyeyi yazdığı zaman ,zamanın sultanına okumuş, sultan bir defa dinleyince ibni hacib'e dinle hocam demiş ve baştan sona ezbere okumuştur. Yanındaki katibe sende oku demiş oda ikinci dinleyişte okumuş hocam demiş kitabın çok güzel amma bir okuyuşta ezberledim demiş.

İbni hacip hz.leri gitmiş şafiye'yi yazmış. Bu zat, (imamı serahsi) ve onun hocası muhammed kurbani hazretleri diyorlar ki: "biz bu ilmi edeb ile elde ettik, biz ömrümüzde abdestsiz elimize kağıt almadık" .

İmamı serahsi hazretleri bir gece rahatsız oluyorda onsekiz defa abdest alıyor. Buzu kırıp buzlu suyla abdest aldı da abdestsiz kâğıda dokunmadı.

Edep ile alakalı bundan sonra okuyacağımız ibareler, abdulvehhab şarani hazretlerinin "el envarül kudsiyyeti fi kavaidi sofiye" isimli kitabındandır. Abdulvehhab şarani hazretleri müftis-sekaleyn dir. Yani insü cinin müftisidir. Sağ tarafa dönmüş, insanlara, sol tarafa dönmüş ,cinnilere fetva vermiştir. O zamanın şeyhlerini silkelemiş, ve onlara siz nasıl müslümansınız demiştir. Ve yakında osmanoğlu mısırı alır demiştir. Yavuz sultan selim mısırı fethettiği zaman hayatta idi.

zünnüni mısrı (k.s) buyuruyorki:

مَنْ تَرَخَّصَ بِتَرْكِ الْاَدَبِ رَجَعَ مِنْ حَيْثُ جَاءَ

مَنْ تَرَخَّصَ herkim kendisine ruhsat tanırsa (*neye?*) بِتَرْكِ الْاَدَبِ edebi terk etmeye,ve edebi terk ederse رَجَعَ o kişi döner gider (*nereden?*) مِنْ حَيْثُ جَاءَ geldiği gibi, geldiği yoldan.

Bu sözü zünnüni mısrı hz.leri söylemiştir. Edebi terk eden canab-ı allah'a ulaşamaz. Rabıta aldı. Bu artık müriddir. Müeddeb olmalıdır. Edebe riayet etmezse, geldiği gibi geri gider. Büyüklere yakın olsa da, onun arabasını kullansa da . Bu bir nimet olduğu gibi çok da tehlikelidir.

Gurb-u sultan, ateş-i suzandır. Yani sultana yakın olmak yakıcı bir ateştir. Büyüklere yakın olan edeb numunesi olmalıdır, rabıtaya çok dikkat etmelidir. Edebe riayet etmez, gelişi güzel konuşursa geldiği gibi döner gider. Öyle dönerki davanın azılı düşmanı olur.

تَرْكُ الْاَدَبِ مُوجِبٌ لِلطَّرْدِ فَمَنْ اَسَاءَ الْاَدَبَ عَلَى الْبِسَاطِ رُدَّ اِلَى الْبَابِ وَمَنْ اَسَاءَ الْاَدَبَ عَلَى الْبَابِ رُدَّ اِلَى سِيَاسَةِ الدَّوَابّ

تَرْكُ الْاَدَب Edebi terk etmek (*nedir?*) مُوجِبٌ icap eder (*neyi?*) لِلطَّرْدِ kovulmayı . Böyle olunca فَمَنْ اَسَاءَ الْاَدَبَ her kim edebi terk eder ise (*ne üzerinde?*) عَلَى الْبِسَاطِ döşek, halı, seccade üzerinde. 'عَلَى' burada 'عِنْدَ' manasınadır. Kapı üzerinde deyilya ,

kapıda demektir. –men'in cezası- رُدَّ اِلَى الْبَابِ o kimse kapıya atılır. وَمَنْ اَسَاءَ الْاَدَبَ her kim edebi terk eder ise, عَلَى الْبَابِ o kapıda, üsdatımızın kursları üstazımızın kapısıdır –cezası- رُدَّ اِلَى سِيَاسَةِ الدَّوَابِّ hayvan bakıcılığına red olunur. Yani kulağından tutulup ahıra atılır. Sen buraya layık değilsin denilir ahıra atılır. Siyaset demek nizamı alem yani insanları idare etmek demektir. Aynı zamanda hayvan bakıcılığı demektir.

Abdul hamid han hazretleri şöyle söyler: kendisi dokdorun yanına iç elbiseyle çıkmamıştır.

Merhum ağabeyimiz buyurmuşlar ki: biz babamızı hiç pijama ile görmedik. Başkası görmez neysede, kendi oğlu nasıl görmez. İşte edeb! Ama biz böyle olamayız. Ehli rabıta halvette de celveddede edep üzere olmalıdır.

مَنْ لَا اَدَبَ لَهُ فَلَاشَرِيعَةَ لَهُ وَلَا اِيمَانَ لَهُ وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ اَىْ كَامِلًا

مَنْ لَا اَدَبَ لَهُ Her Kim İçin Edep Yoksa فَلَاشَرِيعَةَ لَهُ Onun İçin Şeriat Yok. وَلَا اِيمَانَ لَهُ Onun İçin İmanda Yok. وَلَا تَوْحِيدَ لَهُ Onun İçin Tevhidde Yok. اَىْ كَامِلًا ; Yani Kamil İman,Kamil Şeriat, Kamil Tevhid Yok Demektir. Cinsi Nefi İçin Olan (لَا) Bazen Fiilin Aslını Bazen De Kemalini Nefyeder. Burada Da Kemalini Nefyetmiştir. Hiç İmanı Yok Değil. Kemali Yok Demektir.

Biz rabıta almakla müridiz. Peki biz müridiz amma edip miyiz. Edip edepli demekdir. Edebiyatcı manasına değil. Abdulhamid han hz. Buyuruyorki; ben udeba'ya düşman değilim , (düşmanları diyorki ;

sultan edebiyat düşmanı, diyorlar.) Ben edepsizlerin düşmanıyım diyor.

لَا يَكُونُ الْمُرِيدُ اَدِيبًا حَتَّى يَسْتَحْيِىَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى اَنْ يَمُدَّ رِجْلَيْهِ بَيْنَ يَدَيْهِ فِى لَيْلٍ وَلَا نَهَارٍ

لَا يَكُونُ الْمُرِيدُ اَدِيبًا Ediben Mürid Edip Olamaz,Yani Edepli Olmuş Olamaz حَتَّى يَسْتَحْيِىَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى Haya Edinceye Kadar . En Ve Enne Ded Carın Hazfi Kıyasidir. (*Neden ?*) اَنْ يَمُدَّ رِجْلَيْهِ Ayağını Uzatmakdan (*Nereye?*) بَيْنَ يَدَيْهِ Önüne İki Elinin Arası Demek Olup Buda Önüdür. (*Nerede?*) فِى لَيْلٍ وَلَا نَهَارٍ Gecede Veya Gündüzde Bu Tarifi Okuyunca Kara Kara Düşünürüz. Ama Biz Ahirzaman Ümmetiyiz.

مَا مَدَدْتُ رِجْلِى فِى الْخَلْوَةِ مُنْذُ عِشْرِينَ سَنَةً

مَا مَدَدْتُ رِجْلِى Ben Ayağımı Uzatmadım (*Nerede?*) فِى الْخَلْوَةِ Tenhada , Kendi Başıma Kaldığımda (*Nerede?*) مُنْذُ عِشْرِينَ سَنَةً Yirmi Seneden Beri (Evliyaullahdan Harizi Hz.Leri) Söylüyor. İşte Derviş Böyle Olmalıdır.

مَنْ خَدَمَ شَيْخَهُ بِلَا اَدَبٍ جَرَّهُ ذَلِكَ اِلَى عَطَبٍ وَمَنْ خَدَمَهُ بِالْاَدَبِ حَازَ عِزَّ الدَّارَيْنِ وَ حَصَّلَ الْاَدَبَ

مَنْ خَدَمَ شَيْخَهُ her kim üstazına hizmet ederse (*nesiz?*) بِلَا اَدَبٍ edebe riayet edmeden, men'in cezası جَرَّهُ onu çeker götürür (*ne?*) ذَلِكَ bu yaptığı hizmet (*nereye?*) اِلَى عَطَبٍ felakete, ben size üstü kapalı bir şey anlatayım. Rahmetli abimize hizmet edip arabasını kullanan insanları tanıdık. Amma edebe riayet etmediği için gün geldi bu adam kaybolup gitti. Hatta abimiz rahmetli olunca haber kanalında cenaze merasimi gösterilince, bu adam; kapatın görmeyeyim diyor. Hem de davaya düşman oldu. Mühim olan anlımızın akı ile gidebilmektir. وَمَنْ خَدَمَهُ بِالْاَدَبِ her kim üstazına edebe riayet ile hizmet ederse حَازَ cem eder (*neyi?*) عِزَّ الدَّارَيْنِ iki cihan seadetini cem eder .(*daha?*) حَصَّلَ الْاَدَبَ maksadını elde eder. İki cihan saadetini cem edip maksadını elde ederek bu cihandan geçip gider.

مَنْ لَمْ يَحْفَظِ الْاَدَبَ مَعَ الْمَشَايِخِ سَلَّطَ اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ الْكِلَابَ الَّتِى تُؤْذِيهِ

مَنْ لَمْ يَحْفَظِ الْاَدَبَ Her kim edebini muhafaza etmezse (*kim ile beraber?*) مَعَ الْمَشَايِخِ büyükler ile olan edebi men'in cevabı سَلَّطَ الْكِلَابَ الَّتِى allah o kimseye musallat eder (*neyi?*) اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ تُؤْذِيهِ ona eza edecek, onu ısıracak olan köpekleri ona musallat eder, ömrü köpek taşlamakla geçer, yüzü gülmez. Bu dos doğrudur ve vakidir. Burada kilap ile murad; köpek gibi insandır. Köpek gibi insanlar ile uğraşır durur demektir. Bildiğimiz köpek ile uğraşmak kolaydır. Amma köpek gibi insan ile uğraşmak kolay değildir.

صَحِبْتُ الْاِمَامَ مَالِكًا رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالَى عِشْرِينَ سَنَةً فَكَانَ مِنْهَا ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَنَةً فِى تَعْلِيمِ الْاَدَبِ وَ سَنَتَانِ فِى تَعْلِيمِ الْعِلْمِ فَلَيْتَنِى جَعَلْتُ الْعِشْرِينَ كُلَّهَا اَدَبًا

(Abdurrahman El-Kasım)

صَحِبْتُ الْاِمَامَ مَالِكًا رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالَى ben imamı malik hz.lerine talebelik yaptım,hizmet ettim (*nerede?*) عِشْرِينَ سَنَةً yirmi sene فَكَانَ مِنْهَا ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَنَةً bu yirmi seneden onsekiz senesi geçti (*nerede?*) فِى تَعْلِيمِ الْاَدَبِ edep taliminde geçti. Yani ondan edep öğrendi. وَ سَنَتَانِ iki senede geçti (*nerede?*) فِى تَعْلِيمِ الْعِلْمِ ilim öğrenmekte acaba doğrumu yaptım? فَلَيْتَنِى keşke ben جَعَلْتُ الْعِشْرِينَ كُلَّهَا اَدَبًا o yirmi seneyi edep kılsaydım. Yani hep ilim öğrenseydim. Edep ilimden öncedir. Edep olmadan ilim ne işe yarar.

عُقُوقُ الْاُسْتَاذِينَ لَا تَوْبَةَ مِنْهُ

لَا تَوْبَةَ مِنْهُ عُقُوقُ الْاُسْتَاذِينَ büyükleri incitmek, gücendirmek ondan tevbe yoktur. Nedemek? Ana babayı incitmek demektir. Bir kimse şeraitte mürted olsa, yani islâm'dan çıksa bundan tekrar dönmesi mümkündür. Bu da çoktur. Ona bir alim islamı anlatır, kafasına takılan meseleyi çözüverir, o da döner.

Amma büyüklerin gücenmiş olduğu kimsenin dönmesi mümkün değildir. Bunda acîb bir sır vardır. Hazreti üsdatımız'ın gözünden düşen, allâhü teâlâ'nın da rahmetinden düşer. Büyüklerin kalpleri cam gibidir, ayna gibidir. Kırıldığı zamanda tekrar birleşmesi mümkün değildir. Hakkı söylüyorum. Ye'se sevk etmiyorum. Hakikat budur.

Acı acı söylüyorom ki ! Çok dikkat edelim de bu hale düşmeyelim. Allah muhafaza buyursun. Büyüklerin gücendiği kimse için kötü akıbet kesindir.

Mevlana halidi bağdâdi hazretleri büyük evliyaullahtandır. Bu zat mürşit değil, abdullah dehlevi hazretlerinin halifesidir. Bazıları bu zatı mürşid-i kabul ederler. Halbu ki bu zat abdullah dehlevi hazretlerinin varisi olan ebu said sayfi hazretlerine biat etmişdir. Bir mürşidin birçok halifesi olur amma bir tane varisi olur. Halidi bağdadi hazretleri talebesi abdulvehab susi'yi istanbula gönderir. İstanbula gelince devlet adamları ona itibar ediyor. osmanlı şeyhulislamı bile onun talebesi. Ne oldum delisi oluyor. Halidi bağdadi hz.leri bunu duyunca; 'benim onunla alakam kalmadı' buyuruyor. Abdulvehhab susi pişman oluyor. Halidi bağdadi hz.lerinin çok sevdiği birini araya koyarak affını istiyor. oda gidiyor. şöyle cevap alıyor. Benim elimde olsa sen geldiğin için af ederdim amma silsile saadatın hepsi ondan alakasını kesmişler diyor.

Bunu için en büyük tehlike büyükleri gücendirmektir. Bırak dünya senin olsada kayıp edsen ne ifade eder. Gemilerin olsada batsa ne ifade eder. Dünya malı dünyada kalır.

Onun için 'مُرْتَدُّ الطَّرِيقَةِ اَشَدُّ مُرْتَدُّ الشَّرِيعَةِ' tarikattan dönen ,şeriatten mürted olandan daha şiddetlidir. Derlerki falanca dönmüş, buna inanmam.çünki mümkin değildir. Bir müddet sonra bakarsın yine düşman yine düşman.

وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ السُّقُوطِ مِنْ عَيْنِ اللّٰهِ

وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ biz allah'a sığınırız (neden?) مِنَ السُّقُوطِ düşmekden. (neden düşmekten?) مِنْ عَيْنِ اللّٰهِ allah'ın gözünden düşmekden. Üsdatın gözünden düşmekle allahü tealanın gözünden de düşmekten allaha sığınırız.

Şemseddin habibullah canı canan (silsilei saadattan); bir talebesi onu üzer. bir başka talebesi; ‘efendim onu affedin’ deyince; silsilei saadatın hepsi hz.ebu bekire kadar herkes ondan alakasını kesmiştir buyuruyor.

Müsafirhaneye iki kişi geliyor. Biri geçmişde abimizi gücendirmiş.(sakallı biri, devamlı ağlıyor.) Yanındaki ; ne olur affedin diye ona şefaatçı olmaya çalışınca! Abimiz; affetmek benim elimde olsa affederim, silsilei saadatın hepsi ona gücenmiş, ondan alakasını kesmiştir, benim af etmemin hiçbir faydası yoktur ,buyuruyor.

Ebu yezid bestami hazretlerinin yanına iki veli gelir. (şakiki belhi ile ebu turab-i nahşevi hazretleri). Yemek yapılır. Bir talebe sofraya oturan bu misafirlere hizmet eder. Misafir olan velilerden şakiki belhi hazretleri hizmet eden talebeye der ki:

oğlum gel sen de bizimle beraber ye de biz de rahat edelim.

O talebe der ki: ben oruçluyum, yiyemem.

Şakik hazretleri yine der ki: oğlum gel bizimle beraber ye. Ben sana bir aylık nafile oruç sevabı hediye edeceğim der.

Talebe yine yiyemem der.

İkinci veli müdahale eder. Oğlum gel, beraber yiyelim ben sana bir aylık farz oruç (ramazan orucu) sevabı hediye edeceğim der.

Talebe yine yiyemem der. Talebenin üsdatı olan bestami hazretleri; bırakın şu adamı, allahın gözünden düşmüş olan şu adamı bırakın der. Bilahare bu talebe hakkında diğer talebeler şefaatçi olmak ister de derler ki: efendi hazretleri; bu arkadaşımız takva sahibidir, bir hata yaptı affediniz. Üsdatın cevabı : allahın gözünden düşmüş olan o adam hakkında bana bir şey söylemeyin der. Ve çok geçmez bu talebe hırsızlık yapar eli kesilir. Ala rivayetin hıristiyan olur. (ruhul beyan).

Onun için evliyaullah ‘ وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ السُّقُوطِ مِنْ عَيْنِ اللّٰهِ diye dua yapmışlardır.

حُسْنُ الْاَدَبِ يَلْحِقُ الْاَخِسَّةَ بِرُتْبَةِ الْاَكَابِرِ وَ سُوءُ الْاَدَبِ يَرُدُّ الْاَعِزَّةَ اِلَى حَالَةِ الْاَصَاغِرِ

حُسْنُ الْاَدَبِ güzel edep. mübteda يَلْحِقُ ilhak eder, yükseltir. (*kimi?*) الْاَخِسَّةَ aşağıda olanları (*nereye?*) بِرُتْبَةِ الْاَكَابِرِ büyüklerin mertebesine yükseltir. وَ سُوءُ الْاَدَبِ edebi kötü edep ise يَرُدُّ alçaltır (*kimi?*) الْاَعِزَّةَ büyük olanları reddeder (*nereye?*) اِلَى حَالَةِ الْاَصَاغِرِ aşağıda olanların durumuna red eder.

وَاِذَا سَقَطَ الْعَبْدُ مِنْ عَيْنِ اللّٰهِ لَمْ يَنْتَعِشْ بَعْدَهُ اَبَدًا

وَاِذَا سَقَطَ الْعَبْدُ Kul düştüğü zaman (*neden?*) مِنْ عَيْنِ اللّٰهِ allah'ın gözünden düşmekden. Üsdatın gözünden düşmekle allahü tealanın gözünden düştüğü zaman -cezası- لَمْ يَنْتَعِشْ بَعْدَهُ اَبَدًا ondan sonra ebeda kımıldayamaz, ayağa kalkamaz, belini doğrultamaz. Bir öncekinin izahıdır. Bunlar can simididir. Bütün evliyaullah ittifak ile şunu söylemişlerdir. 'üstazına karşı lime (niçin) diyen ebeda felah bulmaz'.

قَدْ اَجْمَعَ الْمَشَائِخُ عَلَى اَنَّ كُلَّ مُرِيدٍ قَالَ لِشَيخِهِ (لِمَ) لَا يُفْلِحُ اَبَدًا

قَدْ اَجْمَعَ الْمَشَائِخُ büyükler ittifak etmişlerdir. (*ne üzere?*) عَلَى اَنَّ كُلَّ مُرِيدٍ قَالَ لِشَيخِهِ (لِمَ) لَا يُفْلِحُ اَبَدًا üstazına karşı lime diyen her müridin ebeda felah bulamayacağında ittifak etmişlerdir. (kalbende olsa. Bir emir gelsede kalben lime derse ebeda felah bulmaz.) Bir emir gelince kalben dahi lime denirse bu felakettir.

Şu gelen madde başlı başına bir sohbettir. Evliyaullaha itiraz edenler ecelleri gelmeden ölümden fena olan üç ölümle ölürler.

1- Rezili rüsvay olarak ölüp giderler. İnsanların yanında kelb'in kıymeti olur da, böyle adamın kıymeti olmaz.

2- Eceli gelmeden fakir olarak ölüp giderler. Bir lokma ekmeğe muhtaç olarak ölüp giderler.

3- İnsanlara muhtaç olup ölür giderler.

وَمَنِ ابْتَلَاهُ اللّٰهُ تَعَالَى بِالْاِعْتِرَاضِ عَلَى الرِّجَالِ فَلَا بُدَّ اَنْ يَمُوتَ قَبْلَ اَجْلِهِ ثَلَاثَ مَوْتَاتٍ مَوْتُهُ بِالذُّلِّ ، وَمَوْتُهُ بِالْفَقْرِ ، وَمَوْتُهُ بِالْحَاجَةِ اِلَى النَّاسِ ثُمَّ لَا يَجِدُ مَنْ يَرْحَمُهُ مِنْهُمْ

وَمَنِ ابْتَلَاهُ اللّٰهُ تَعَالَى Her kimi allahu teala mübtela kılmış ise (*ne ile?*) بِالْاِعْتِرَاضِ عَلَى الرِّجَالِ büyükler i'tiraz etmeye فَلَا بُدَّ اَنْ يَمُوتَ قَبْلَ اَجْلِهِ eceli gelmeden onun ölmesi kaçınılmazdır. (*nasıl?*) ثَلَاثَ مَوْتَاتٍ üç ölümle. Ölümden de fena olan. Birincisi: مَوْتُهُ بِالذُّلِّ zilletle ölmesi yani rezili rüsvay olarak ölüp gitmesi. İkincisi: وَمَوْتُهُ بِالْفَقْرِ fakir olarak ölüp gitmesi. Bir lokma ekmeğe muhtaç olarak ölüp gitmesi. Üçüncüsü: وَمَوْتُهُ بِالْحَاجَةِ اِلَى النَّاسِ insanlara muhtaç olup ölüp gitmesi. ثُمَّ لَا يَجِدُ sonra bulamaz (*neyi?*) مَنْ يَرْحَمُهُ مِنْهُمْ onlardan ona merhamet edecek kimseyi bulamaz.

وَكَانَ اَبُو عَلِيّ الدَّقَّاقُ قُدِّسَ سِرُّهُ لَا يَسْتَنِدُ اِلَى شَيْئٍ قَطُّ مِنْ مِخَدَّةٍ اَوْ جِدَارٍ اِلَّا لِضَرُورَةٍ وَيَقُولُ اِنَّ ذَالِكَ مِنْ سُوءِ الْاَدَبِ

وَكَانَ اَبُو عَلِيٍّ الدَّقَّاقُ قُدِّسَ سِرُّهُ ebu ali deggag hz.leri idi, (*nedir idi?*) لَا يَسْتَنِدُ dayanmazdı (ebu ali deggag hz.leri büyük evliyaullahdandır. Ebu kasım kuşeyri hz.lerinin üstazıdır.) (*nereye?*) اِلَى شَيْئٍ hiçbir şeye (*nerede?*) قَطُّ hiçbir zaman (*o şey neden?*) مِنْ مِخَدَّةٍ yastıkdan, kanepeden, اَوْ جِدَارٍ duvara اِلَّا لِضَرُورَةٍ ancak zaruretten dolayı yaslanırdı. وَيَقُولُ ve şöyle söyler idi اِنَّ ذَالِكَ muhakkak şunlar (yaslanmak) (*nedendir?*) مِنْ سُوءِ الْاَدَبِ kötü edepdendir.hat, yanak demek olup yüze konan şey demektir.

وَكُلُّ مُرِيدٍ اِعْتَرَضَ بِبَاطِنِهِ فَهُوَ مَسْخَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ وَعَوْرَتُهُ مَكْشُوفَةٌ عِنْدَ اَهْلِ الطَّرِيقِ

وَكُلُّ مُرِيدٍ Her bir mürid (*öyle mürid ki?*) اِعْتَرَضَ itiraz eden (*ne ile?*) بِبَاطِنِهِ kalbi ile, kalbi ile üstazına i'tiraz eden her mürid, فَهُوَ bu mürid (*nedir?*) مَسْخَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ şeytanın masharasıdır. Şeytanın oyuncağıdır. وَعَوْرَتُهُ onun gizli ayıpları (*nedir?*) مَكْشُوفَةٌ عِنْدَ اَهْلِ الطَّرِيقِ ehli tarig indinde, ihvan indinde açığa çıkmıştır. Bu yolda işlenen hiçbir günah kizli kalmaz eninde sonunda açığa çıkar, işleyeni rezili rusvay eder,bu yoldan mahrum eder.buraya kadar olanlar

envarül kudsiye isimli kitaptandır. (bundan sonrası nefehatül üns kitabındandır) bir seçim zamanı geliyor. Bağlı olduğumuz kapı neyi emrettiyse onu yaparız. Kalben dahi itiraz felakettir. Bu yolda işlenen hiçbir günah gizli kalmaz, mutlaka açığa çıkar.

اِنَّ الْحَارِثَ الْمُحَاسَبِى قَدَّسَ اللّٰهُ رُوحَهُ مَارَقَدَ فِى اللَّيْلِ وَلَا فِى النَّهَارِ اَرْبَعِينَ سَنَةً وَمَا اَسْنَدَ ظَهْرَهُ اِلَى جِدَارٍ وَمَاجَلَسَ اِلَّا عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَسَأَلُوهُ لِمَ تُتْعِبُ نَفْسَكَ؟ فَقَالَ ؛ اَسْتَحِى اَنْ اَجْلِسَ فِى مُشَاهَدَتِهِ اِلَّا مِثْلَ حَالِ الْعَبِيدِ

اِنَّ الْحَارِثَ الْمُحَاسَبِى قَدَّسَ اللّٰهُ Harisi muhasebi hz.leri مَارَقَدَ uyumadı (*nerede?*) فِى اللَّيْلِ ne gecede وَلَا فِى النَّهَارِ nede gündüzde (*nerede?*) اَرْبَعِينَ سَنَةً tam kırk sene. Bu evliya kuvveti iledir.(daha) وَمَا اَسْنَدَ yaslamadı (*neyi?*) ظَهْرَهُ sırtını (*neye*) اِلَى جِدَارٍduvara (*daha*) وَمَاجَلَسَ oturmadı اِلَّا عَلَى رُكْبَتَيْهِ ancak dizleri üzerine oturdu. وَسَأَلُوهُ ve ona süal ettiler (*nediye?*) لِمَ تُتْعِبُ نَفْسَكَ؟ sen kendini niçin bu kadar meşakkate sokuyorsun dediler de فَقَالَ ؛ dediki اَسْتَحِى ben allahdan utanıyorum (*neden?*) اَنْ اَجْلِسَ oturmamadan (*nerede?*) فِى مُشَاهَدَتِهِ onun müşahedesi altında, allah beni görüyor. اِلَّا مِثْلَ حَالِ الْعَبِيدِ ancak kölelerin hali gibi oturuyorum. Bize ibret olmalıdır.

اِذَا اَعْرَضَ الْحَقُّ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَنْ عَبْدٍ طَوَّلَ لِسَانَهُ فِى حَقِّ اَوْلِيَاءِ اللّٰهِ بِالطَّعْنِ وَالْاِنْكَارِ

اِذَا اَعْرَضَ الْحَقُّ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى Allahu teala yüz çevirdiği zaman, gadap ettiği zaman. (*kimden?*) عَنْ عَبْدٍ bir kuldan طَوَّلَ لِسَانَهُ allah onun dilini uzatır. (*kim hakkında?*) فِى حَقِّ اَوْلِيَاءِ اللّٰهِ evliyaullah hakkında *(ne ile?)* بِالطَّعْنِ وَالْاِنْكَارِ söğmekle, onlara sebbetmekle ,inkar etmekle dil uzatmakla. Uzun lafın kısası,bir kimse evliyaullaha dil uzatıyor ise o kimse belasını bulmuştur. (bunu molla camii hz.lerine ait olan nefahatül üns kitabından aldık)

قَالَ الْجُنَيْدُ قَدَّسَ اللّٰهُ سِرُّهُ ؛ مَارَأَيْتُ اَعْبَدَ مِنَ السَّرِيِّ اَتَتْ عَلَيْهِ سَبْعُونَ سَنَةً مَارُئِىَ مُضْطَجِعًا اِلَّا فِى عِلَّةِ الْمَوْتِ

قَالَ الْجُنَيْدُ قَدَّسَ اللّٰهُ سِرُّهُ Cüneydi bağdadi hazretleri dediki! Evliya ullahın büyüklerindendir. Cüneydi bağdadi hazretlerinin ünvanı seyyidüd taifedir. Yani evliyaullahın efendisidir. Seriyyi sekati hazretlerinin yeğenidir. Dayısı seriyyi sekati hazretleridir. Cüneydi bağdadi hazretleri de şibli hz.lerinin dayısıdır. مَارَأَيْتُ ben görmedim. (*kimi?*) اَعْبَدَ (ismi taftil dir) daha fazla ibadet eden kimseyi görmedim (*kimden?*) مِنَ السَّرِيِّ dayım seriyyi sekati hazretlerinden اَتَتْ عَلَيْهِ سَبْعُونَ سَنَةً onun üzerinden yetmiş sene

geçtide مَارُئِىَ o görülmedi (*ne olduğu halde?*) مُضْطَجِعًا yanını yere koymuş olduğu halde. İztıca' yanı üzere yatmak demektir.
اِلَّا فِى عِلَّةِ الْمَوْتِ ancak ölüm hastalığı müstesna. Evliyaullah böyle yaşadılar.

قَالَ اَبُو عَبْدِ اللّٰهِ النَّبَّاجِىُّ قُدِّسَ سِرُّهُ ؛ لِكُلِّ شَيْئٍ خَادِمٌ وَخَادِمُ الدِّينِ الْاَدَبُ

قَالَ اَبُو عَبْدِ اللهِ النَّبَّاجِىُّ قُدِّسَ سِرُّهُ Evliyaullahdan ebu abdullah nebbaci hz.leri dediki! لِكُلِّ شَيْئٍ خَادِمٌ her şey için bir hizmetçi vardır. وَخَادِمُ الدِّينِ bu dinin hizmetciside (*nedir?*) اَلْاَدَبُ edepdir. Her iş için bir hadim vardır. Bu dinin hadimi de edeptir.

قَالَ مُحَمَّدُ ابْنُ اَبِى وَرْدٍ قُدِّسَ سِرُّهُ ؛ لَمَّا فَرَغْتُ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ وَ مَدَّيْتُ رِجْلِى هَنَفَ بِى هَانِئٌ وَقَالَ ؛ اَهَكَذَا تُجَالِسُ الْمُلُوكَ؟

قَالَ مُحَمَّدُ ابْنُ اَبِى وَرْدٍ قُدِّسَ سِرُّهُ ؛ evliyaullahdan ebu verd hz.leri dediki! لَمَّا فَرَغْتُ vahdaki ben farig oldum (*neden?*) مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ akşam namazından وَمَدَّيْتُ uzattım (*neyi?*) رِجْلِى ayağımı هَنَفَ بِى bir seslenici bana seslendi ؛وَقَالَ dediki اَهَكَذَاتُجَالِسُ sen böylemi otursun (*kimin ile?*) الْمُلُوكَ sultanlar ile. Dünya sultanlarının değil yanında oturmak, nefes dahi almamaya gayret ederiz.

وَقَالَ اَبُو بَكْرٍ الْكَتَّانِىُّ ؛ مَنْ لَمْ يَتَأَدَّبْ بِاُسْتَاذٍ فَهُوَ بَطَّالٌ

وَقَالَ اَبُو بَكْرٍ الْكَتَّانِيُّ ebu bekri kettani hz.leri dediki ; büyük evliyaullahdandır. ! (bu zat diyorki; ben rüyamda rasülüllah efendimizi gördüm. Dedimki ya rasülellah! Kalbimin ölmemesi için ne yapayım. Rasülüllah efendimizde günde kırk defa ' يَاحَيُّ يَاقَيُّومُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ duasını oku dedi.) مَنْ لَمْ يَتَأَدَّبْ herkim edeplenmezse ,edebini almazsa (*kim ile?*) بِاُسْتَاذٍ üstazı ile üstazından فَهُوَ bu kimse (*nedir?*) بَطَّالٌ bomboştur.

Büyüklerden edep almayan kimse bomboştur. Abdeste giderken çorabımızı mescidde hatta bazısı mutfakta çıkarıyor. Bu olacak şey değil. Ahmed beyabimiz bir edep numunesidir. Abdestliğe girdiği zaman çorabını orada çıkarır, tekrar orada giyer. Dışarıya çıktığı zaman sanki hiç abdest almamış gibi olur. Bu edeptir. Edep kimden alınır? Büyüklerden alınır. Yolumuz kemal yoludur. Bunları öğrenip kemale ereceğiz.

Şeyhul islam abdullahil herevi hz.leri büyük evliyaullahdandır. Abdullahi herevi, üçyüzbin hadisi şerifi senetleriyle beraber ezberlemiştir. Evliyaullahın büyüklerindendir. Bu zat silsilei saadattan ebul hasani harkâni hazretlerine müntesib idi. Diyor ki:" ben üsdatımı bulamasa idim allahı bulamayacaktım. Üsdatımı buldum da allahı buldum". Bu mübarek zat, eyüp sultan hazretlerinin neslindendir. Ondan dolayı kendisine ensari denir. Bu büyük veli diyor ki: "sen üsdat'ının aleyhinde olan, davanın aleyhinde olan kimseye tebessüm edersen, onlara muhabbet edersen, bilesin ki kelp senden daha faziletlidir. اَلْكَلْبُ اَفْضَلُ مِنْكَ niçin kelp ondan efdal? Çünkü köpekte sadakat sıfatı vardır. Köpek , sahibinin düşmanı geldiği zaman eve sokmaz.

وَقَالَ عَبْدُ اللهِ الْاَنْصَارِیُّ الْهَرَوِیُّ حَصَلَ لِی الْمَشَقَّةُ وَ الْمِحْنَةُ كَثِيرًا فِی تَحْصِيلِ الْحَدِيثِ وَمَا حَصَلَ لِاَحَدٍ هَذِهِ الْمَشَقَّةُ حَتَّی كُنْتُ فِی سَفَرٍ وَجَاءَ الْمَطَرُ فَاَلْصَقْتُ اَوْرَاقَ الْحَدِيثِ فِی بَطْنِی وَمَشَيْتُ بِهَيْئَةِ الرُّكُوعِ مِنْ نِيسَابُورْ اِلَی دَزْبَارْ

وَقَالَ عَبْدُ اللهِ الْاَنْصَارِیُّ الْهَرَوِیُّ abdullahi herevi hz.leri dedi ki! Bu zatın ünvanı ‘imamut-taife’ dir. Yani evliyanın imamı. حَصَلَ لِی الْمَشَقَّةُ وَ الْمِحْنَةُ كَثِيرًا benim için çok meşakkat ,zahmet hasıl oldu. ben neler çektim neler. (*nerede?*) فِی تَحْصِيلِ الْحَدِيثِ hadis tahsılinde. Bizler ne meşakkat çektik ki? Altımızda son model arabalar. Yazılmış olan kitapları anlamazsak olmaz. وَمَا حَصَلَ لِاَحَدٍ هَذِهِ الْمَشَقَّةُ bu meşakkat hiç kimse için hasıl olmadı. حَتَّی كُنْتُ فِی سَفَرٍ nihayet ilim tahsıli için bir sefer halinde idim. وَجَاءَ الْمَطَرُ yağmur geldi. فَاَلْصَقْتُ ben yapıştırdım (*neyi?*) اَوْرَاقَ الْحَدِيثِ hadis defterlerini ,ıslanmasın diye,(*nereye?*) فِی بَطْنِی göğsüme وَمَشَيْتُ ben yürüdüm بِهَيْئَةِ الرُّكُوعِ ruku halinde (*nereden?*) مِنْ نِيسَابُورْ اِلَی دَزْبَارْ nisabur’dan dezbar’a kadar. İşte islam uleması böyle meşakkat çekti.(*nefehatül üns fi haze-ratil kuds*)

قَالَ شَيْخُ الْاِسلَامِ عَبْدُ اللّٰهِ الْهَرَوِىُّ قُدِّسَ سِرُّهُ ؛ جَاوَرَ اَبُو عُثْمَانَ فِى مَكَّةَ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَمَابَالَ فِى الْحَرَمِ لِحُرْمَةِ الْحَرَمِ

قَالَ شَيْخُ الْاِسلَامِ عَبْدُ اللهِ الْهَرَوِىُّ قُدِّسَ سِرُّهُ Abdullahıl hereviy hz.leri dediki! جَاوَرَ ikamet etti (*kim?*) اَبُو عُثْمَانَ ebu osman igamet etti. (*nerede*) فِى مَكَّةَ mekkei mükerreme'de mekkeli olmayıpda orada ikamet edene mücavir denir. (*nekadar*) ثَلَاثِينَ سَنَةً otuz sene kaldı da وَمَابَالَ bevil etmedi. (*nerede?*) فِى الْحَرَمِ harem dahilinde . Yani bu ihtiyacı gelince harem hudutlarının dışına çıktı. (*niçin?*) لِحُرْمَةِ الْحَرَمِ hareme hürmetinden dolayı. İşte edep.

Ebu osman mekki hazretleri evvelden zevk ve sefasına düşkün bir kimse idi. Atı var, av köpeği var, silahı var, ava gidiyor. Av yapardı. Sütü çok seviyordu. Bir gün avını yapmış kulubesine gelmiş, sütünü kaba koymuş, masaya bırakmış. Biraz istirahat edeyim demiş. Uzanmış bir müddet sonra kalkmış. Sütü içmek istemiş. Amma yanında bulunan köpeği önüne geçmiş, sütü içirmemiş. (meğer sahibi uykuda iken bir yılan gelmiş zehirini süte akıtmış, köpek de bunu görmüş.) biraz daha istirahat ediyor, kalkıp sütü içecek, kelp yine müsaade etmiyor. Kendi kendine allah allah bunda bir hikmet var diyor. Biraz daha uyuyor, kalkınca sütü içmek için masaya yöneliyor, kelp , atılıp sütü içiyor. Ve oracıkta ölüyor. Bu durumu görünce "bana yazıklar olsun, şu kelp dahi sahibine kendini feda etti de ben ise halıkıma isyan içindeyim" diyerek tevbe edip hasani harkani hazretlerine intisap ediyor.

يَقُولُ اَبُو عُثْمَانَ قُدِّسَ سِرُّهُ ؛ صَحِبْتُ اَبَا حَفْصٍ مُدَّةٌ وَاَنَا شَابٌّ فَطَرَدَنِى مَرَّةً وَقَالَ لَا تَجْلِسْ عِنْدِى فَقُمْتُ وَلَمْ اُوَلِّهِ ظَهْرِى وَانْصَرَفْتُ اِلَى وَرَائِى وَوَجْهِى اِلَى وَجْهِهِ حَتَّى غِبْتُ عَنْ عَيْنِهِ وَجَعَلْتُ عَلَى نَفْسِى اَنْ اَحْفِرَ عَلَى بَابِهِ حُفْرَةً لَا اَخْرُجُ مِنْهَا اِلَّا بِاَمْرِهِ فَلَمَّا رَئَى ذَلِكَ اَدْنَانِى وَجَعَلَنِى مِنْ خَوَاصِّ اَصْحَابِهِ

يَقُولُ اَبُو عُثْمَانَ قُدِّسَ سِرُّهُ ebu osmani mekki hz.leri derki! صَحِبْتُ ben talebelik yaptım (*kime?*) اَبَا حَفْصٍ hocam ebu hafsı hattab hz.lerine (*nerede?*) مُدَّةٌ bir müddet وَاَنَا شَابٌّ ben genç idim de! فَطَرَدَنِى مَرَّةً üstazım beni kovdu وَقَالَ bana dediki! لَا تَجْلِسْ عِنْدِى yanımda durma . Peki neyapması lazım? Arkasını dönüp kapıyı çarpıp gitmesimi lazım. Bakınız ne yaptı فَقُمْتُ ben kalktım وَلَمْ اُوَلِّهِ ona çevirmedim (*neyi?*) ظَهْرِى sırtımı وَانْصَرَفْتُ ben ayrıldım, çekildim (*nereye?*) اِلَى وَرَائِى arkama وَوَجْهِى اِلَى وَجْهِهِ yüzüm onun yüzüne olduğu halde. Bizlerin kabri şeriften geri dönmesi gibi . حَتَّى غِبْتُ عَنْ عَيْنِهِ nihayet onun gözünden kayıp oldum. Üztazımın emrini ifa ettim. Amma o kapıdan başka gidecek kapı yok. وَجَعَلْتُ عَلَى نَفْسِى kendi kendime aht ettim (*neyi?*) اَنْ اَحْفِرَ kazmamı (*nerede?*) عَلَى بَابِهِ onun kapısında . عَلَى ne manasına? عِنْدَ manasınadır.

(*neyi?*) حُفْرَةً bir çukur kazmamı. لَا اَخْرُجُ مِنْهَا o çukurdan çıkmayacağım اِلَّا بِاَمْرِهِ ancak onun emri ile çıkacağım. فَلَمَّا رَئَى ذَلِكَ vahdaki üstazım bunu gördüde اَدْنَانِى beni kendisine yaklaştırdı وَجَعَلَنِى beni kıldı (*kimden?*) مِنْ خَوَاصِّ اَصْحَابِهِ müridlerinin önde gelenlerinden kıldı.

وَقَالَ ابْنُ الْجَلَّاءِ رَحِمَهُ اللّٰهُ كُنْتُ اَمْشِى مَعَ اُسْتَاذِى فَرَأَيْتُ حَدَثًا جَمِيلًا فَقُلْتُ يَا اُسْتَاذُ تَرَى يُعَذِّبُ اللّٰهُ هَذِهِ الصُّورَةَ فَقَالَ اَوَنَظَرْتَ سَتَرَى غِبَّهُ قَالَ فَنَسِيتُ الْقُرْآنَ بَعْدَهُ بِعِشْرِينَ سَنَةً

وَقَالَ ابْنُ الْجَلَّاءِ رَحِمَهُ اللّٰهُ Abdullah ibni cella hz.leri dediki! Bu zat şam evliyasındandır. Büyük evliyaullahdandır. كُنْتُ اَمْشِى مَعَ اُسْتَاذِى üstazım ile beraber yürüyordum. İnsan büyüklerin yanına fazla yaklaşmaz.

- Sofrada eline ,
- Ulemanın yanında diline,
- Evliyanın, üsdatın yanında kalbine sahip ol derler

فَرَأَيْتُ bengördüm (*kimi?*) حَدَثًا جَمِيلًا husnü cemal sahibi bir genç gördüm (de ona baktım) . Nazar ber kadem, (göz ayak üzerinde). Nakşinin gözü ayağının üzerinde olur.

İmamı muhammed hazretleri küçük yaşında imamı azama okumaya geldi de, imamı azam hazretleri onu ön halkaya almadı. Direğin arkasına koydu. Arkaya koydu. İmamı ebu yusuf, 17 veya 29

sene imamı azamdan ders okudu. Diyor ki: bir gün hocamdan bakkala gitmek üzere izin istedim. O da oğlum ne yapacaksın dedi. Ben de: sakal tıraşı olmak için jilet alacağım dedim. O da: oğlum senin sakalın bitti mi dedi. 17 veya 29 sene ilim tahsil etti de imamı azam onun yüzüne bakmamış. فَقُلْتُ ben dedimki! يَا أُسْتَاذُ ya üstaz تَرَى siz ne dersiniz? يُعَذِّبُ اللّٰهُ هَذِهِ الصُّورَةَ allah şu güzel surete azap edermi? Dememesi lazım amma dedi. فَقَالَ dediki (üstazım) اَوَنَظَرْتَ baktınmı yoksa, ona yoksa baktınmı? Istifham teaccup içindir. سَتَرَى غِبَّهُ akıbetini yakında görürsün. Cezasını yakında görürsün. Ve diyorki! Kuranı kerimi su gibi okuyan hafız idim. O bakmanın neticesi kalbimden bir anda kuranı kerim silindi. قَالَ dediki (abdullah ibni cella) فَنَسِيتُ الْقُرْآنَ بَعْدَهُ بِعِشْرِينَ سَنَةً yirmi sene kuranı kerimi unuttum. Ehli rabıta olan kimse böyle günahlar işlediği halde bildiğini unutmuyorsa, ilahi sille gelmiyorsa, kalbindeki feyiz yolları kapanıyor,yavaş yavaş tehlikeye gidiyor demektir. Çok dikkat etmek lazımdır. Mevlam akıbetimizi hayretsin.

Her vazifenin, her ibadetin ve her yolun kendisine has edepleri vardır. Hususu ile bu yol allah (c.c) hazretlerine vusul yolu ve bu vusul yolunu öğreten ve gösteren ilim yolu olursa, elbette çok mühim usul ve edeplerinin olması muhakkaktır.
İmamı rabbanî hazretleri:

وَالْخَائِبُ فِى هَذَ الطَّرِيقِ وَالْخَاسِرُ فِيهِ شَخْصٌ يَدْخُلُ فِيهِ وَلَا يُرَاعِى آدَابَهُ

“Bu yolda kaybedip zarar eden, bu yola girdiği halde adabına riayet etmeyen şahıstır.”[173] buyuruyor. Buna göre, ilim taleb edenlerin içinde bulundukları ilim yolunun edeplerine riayet etmemeleri de büyük bir kayıp, telafisi imkânsız bir zarardır.

وَالْاَدَبُ سَفِينَةٌ مَنْ رَكِبَهَا نَجَى وَلَوْ مَعَ الْجَهْلِ وَمَنْ تَرَكَهَا هَلَكَ مَعَ الْعِلْمِ

Edep kurtuluş gemisidir kim ona binerse cahilde olsa kurtulur. Kimde edebi terk ederse alimde olsa helak olur.

Sakın terk-i edepten (naat)

Sakın terk-i edebten kuy-ı mahbub-i huda'dır bu
nazargah-i ilahidir, makam-ı mustafadır bu

Felekde mah-i nev, babüsselem'ın sine çakıdır
bunun kandili cevza, matla-i ziyadır

Habib-i kibriya'nın habgahıdır fazilette
teveffuk-i kerde-i arş-ı cenab-ı kibriyadır bu.

Bu hakin pertevinden oldu deycur-i adem zail
amadan açdı mevcudat düş çeşmin tutiyadır bu.

[173] Mektup.281 s.304

Muraat-ı edep şartıyla gir nabi bu dergaha
metaf-ı kudsiyandır cilvegah-ı enbiyadır bu

Osmanlı devrinde yaşamış arif ve meşhur şâir ***yusuf nâbî (rah.)***, 1678 yılında bir kafile ile hacc yolculuğuna çıkmıştı. Kafilede devletin ileri gelen paşaları da bulunuyordu. Kafile hicaz bölgesine girince hz. Peygamber'i (s.a.v) ziyaret aşkı nâbî'yi iyice sardı. Öyle ki, vücudu bir hoş oldu, uykusu kaçtı, hiç uyumadı. Bir gece yarısı kafile peygamber şehri medine-i münevvere'ye yaklaştı. Kafilede bulunan eyüplü râmi mehmed paşa o esnada kıble tarafına doğru ayaklarını uzatmış uyuyordu. Rasul-i kibriya'nın beldesine girerken arkadaşlarında gördüğü bu manzara nâbî'ye hiç de hoş gelmedi.

Paşayı uyandıracak bir şekilde şu meşhur beyitleri söylemeye başladı:

Sakın terk-i edepten, kûy-i mahbûb-ı hüdâdır bu!
Nazargah-i ilahîdir, makam-ı mustafadır bu.

Mürâât-ı edep şartıyla gir nabî bu dergaha,
Metâf-ı kudsiyadır, bûsegâh-ı enbiyadır bu.

Açıklaması şöyledir:

Edebi terketmekten sakın! Zira burası Allahu Teala'nın Habibinin beldesidir. Burası, Hak Teala'nın devamlı nazar kıldığı bir yerdir; Muhammed Mustafa'nın makamıdır.
Ey Nâbî, bu dergaha edebin şartlarına dikkat ederek gir.

Sakın edebi basite alma. Burası, büyük meleklerin etrafında pervane gibi döndüğü, peygamberlerin eğilip eşiğini öptüğü bir yerdir.

Bu beyitleri işiten paşa, gözünü açtı, hemen kendine geldi, ikazın sebebini anladı, ayaklarını topladı, doğruldu. Nâbî'ye dönerek:
- Ne zaman yazdın bunları? Senden başka duyan oldu mu onları? diye sordu. Yusuf Nâbî:
- Bunları daha önce herhangi bir yerde söylemiş değilim. Şimdi, sizi bu halde görünce elimde olmadan yüksek sesle söylemeye başladım. İkimizden başka bilen yok! dedi. Paşa:
- Öyleyse bu aramızda kalsın, diye ikaz etti. Nâbî sustu, yola devam ettiler. Kafile, sabah ezanına yakın Hz. Rasulullah'ın mescidine yaklaştı. Bir de baktılar ki, mescidin minârelerinden müezzinler, ezandan önce, Nâbî'nin: "Sakın terk-i edepden..." beytiyle başlayan nâtını okuyorlar. Nâbî ve paşa hayret ettiler. Mescide girdiler, namazı kıldıktan sonra, hemen müezzinin yanına koştular. Nâbî, heyacanla:
- Allah adına, peygamber aşkına söyle, sen ezandan önce okuduğun o beyitleri kimden, nereden ve nasıl öğrendin? diye sordu. Müezzin önce cevap vermek istemedi, Nâbî ısrar ve rica etti. Bunun üzerine müezzin:
- Resûl-i Kibriya (s.a.v.) Efendimiz, bu gece bütün müezzinlerin rüyasını şereflendirerek: "Ümmetimden Nâbî isimli birisi beni ziyarete geliyor. Bana olan aşkı her şeyin üzerindedir. Kalkın, ezandan önce, onun benim için yazdığı beyitleri okuyarak kendisini karşılayın, mescidime girişini kutlayın"! buyurdu. Biz de Efendimizin emirlerini yerine getirdik, dedi. Nâbî, hepten şaşırdı ve heyecanlandı, dayanamayıp ağladı. Göz yaşları içinde müezzine tekrar:
- O iki cihanın Efendisi, gerçekten Nâbî mi dedi, o benim ümmetimdendir mi buyurdu? diye sordu. Müezzin:
- Evet, Nâbî dedi, o benim ümmetimdendir buyurdu, deyince, Nâbî bu iltifata daha fazla dayanamadı, sevincinden düşüp bayıldı. Bir zaman sonra ayıldığında paşayı ve müezzini yanında ağlarken buldu.

Allâh'ın sevdiklerine saygının mükâfatı;

Şam âlimlerinden Abdullâh isminde bir zat anlatıyor: İlim tahsili için Bağdat'a gittim. Bağdat'ta bir zat vardı. Kendisine 'Gavs' denilirdi. (Gavs ile Yusuf Hemedânî Hazretlerini kastediyor.) Ben, İbnü's-Sekkâ ve genç Abdülkadir Geylânî ile o zatı ziyaret etmek istedik. İbnü's-Sekkâ: "O zata bir suâl soracağım, cevabını bilemeyecek." dedi. Ben de "Bir suâl soracağım. Bakalım nasıl cevap verecek?" dedim.

Şeyh Abdülkâdir de "O zata suâl sormaktan Allâh'a sığınırım. Onun huzuruna varıp feyiz ve bereketinden istifade edeceğim." dedi. Yanına gittiğimde yerinde göremedim. Ancak bir saat sonra yerinde oturduğunu görebildim.

İbnü's-Sekkâ'ya öfkeli bir şekilde baktı ve "Sana yazıklar olsun İbnü's-Sekkâ!. Demek bana cevabını bilmediğim bir suâl soracaktın. Senin soracağın suâl şudur, cevabı da şudur. Küfür ateşinin seni kapladığını gördüm." buyurdu.

Sonra bana baktı ve "Abdullah! Sen de bana bir suâl soracak ve nasıl cevap vereceğime mi bakacaktın? Senin soracağın suâl şudur, cevabı da şudur. Edepte kusurun yüzünden dünya seni boğazına kadar kaplayacak." buyurdu.

Sonra Şeyh Abdülkadir'e baktı ve "Yaklaş, Ey Abdülkadir! Edebe riâyetinden dolayı Allâhü Teâlâ ve Resûlü senden râzı oldular. Senin Bağdat'ta minbere çıkıp 'Benim şu ayaklarım, bütün evliyânın boyunları üzerindedir.' dediğini, bütün evliyânın senin büyüklüğün karşısında boyunlarını büktüklerini görüyorum." buyurdu ve gözümüzden kayboldu.

Şeyh Abdülkadir hakkında dedikleri aynen gerçekleşti. İbnü's-Sekkâ, ilim tahsiliyle meşgul oluyordu. İlimde arkadaşlarını geçti. Zamanın halîfesi, Hıristiyan âlimleriyle münâzara için bir mektupla onu, Rum kralına gönderdi. Münâzarada onları susturdu. Kral ona ikram ve tazimde bulundu. Kralın bir kızı vardı. İbnü's- Sekkâ onu görünce ona tutuldu ve kraldan istedi. Kral, Hristiyan olması şartıyla

kabul etti. İbnü's-Sekkâ da Hristiyan olup evlenince şeyhin sözlerini hatırladı ve bu olanların sebebini anladı.

Ben Dimaşk'a gittim. Sultan Nureddîn beni zorla vakıfların başına geçirdi. Dünya, bana yöneldi. Şeyhin benim hakkımda söylemiş olduğu şey de böylece tahakkuk etti.[174]

İşte muhterem kardeşlerim yukarıda edebin kazandırdıklarını ve edepsizliğin kaybettirdiklerini izah etmeye çalıştık cenab-ı hak Zülcelal velkemal hazretleri edebe riayet ederek , ve anlımızın akıyla , iman ve hidayetle bu denî dünyadan huzur'u ilahiye gitmeyi nasip etsin……. Amin

Bununla beraber her şeyin ayrı ayrı âdâbı vardır bunlarıda kısaca izah etmeye çalışalım;

Helâya (tuvalate) girme âdâbı;

1-Tuvalete girmeden önce mutlaka çoraplar çıkartılıp paçalar uygun şekilde sıvamak.
2-Tuvalete girerken saat ve yüzük çıkartmak.
3-Helaya girileceği zaman, "Euuzü billahi minel hubsi vel habaais" duasını okumak. Bu duadaki "hubs" ve "habais" den maksat, cinlerin erkek ve dişileridir. Onlar, helada insana musallat olabileceklerinden içeriye girmeden önce, şerlerinden Allah'a sığınmak lazımdır.
4-Helaya sol ayak ile girmek.
5-Allah ve Peygamber ismi yazılı bir şeyi yanında bulundurmamak.
6-Sahrada, kırda def-i hacet ederken, kıbleye, güneşe ve aya önü yahut arkayı çevirmemek.
7-Yerde ve duvarda bulunan deliklere bevletmekten kaçınmak. Çünkü bu gibi delikler zehirli hayvanların ve cinlerin meskenleri olduğundan, onların insanlara zarar vermesinden korkutur.
8-Rüzgâra karşı bevletmemek.
9-Meyve veren veya altında insanların gölgelendiği ağaçların altına, yol üzerlerine, su ve ırmak kenarlarına def-i hacet yapmamak.

[174] Fazilet takvimi 21 mayıs 2014 çarşamba

10-Helâda önü ve arkayı kıbleye çevirmemek.
11-Helâda asla konuşmamak.
12-Helânın içine tükürmemek ve sümkürmemek.
13-Helâda avret mahalline bakmamak. Helâda avret mahalline bakmak dalgınlığa ve unutkanlığa sebeptir.
14-Ayakta bevletmemek.
15-Mesaneyi tamamen boşaltmak için, öksürmek, yürümek, sıvazlamak gibi çarelere başvurmak. Lakin bunu yaparken aşırıya kaçıp sıkıntıya düşecek şekilde vesveseye kapılmamak lazımdır. İcabında iç çamaşıra su serpmekle vesvese kesilebilir.
16-Sağ el ile avret yerini tutmamak, sağ eliyle temizlenmemek.
17-Helâda su ile temizlendikten sonra tuvalet kağıdı ile kurulanmak.
18-Çıkarken necaset bırakmamak, def-i hacet mahallini su ve fırça ile yıkamak.
19-Helâdan sağ ayak ile çıkmak.
20-Çıkarken " Elhamdülilaahillezii ezhebe annel ezaa ve aafaani min zaalik" duasını okumak.
21-Heladan çıkınca abdest suyu mevcutsa abdest almak.

Hususi odalara giriş çıkış adabı;

1- Müsait bir zaman seçmek
2- Üç defa kapıya vurmak
3- Maruzatını en kısa yoldan düzgün ifadelerle yapmak
4- Edepli bir şekilde girip çıkmak
5- Oturacaksa münasip bir yere, ya da işaret edilen yere oturmak
6- Boş koltuk varken yere oturmamak

Havlu tutma ve verme adabı;

1- Havluyu verirken iki elinin iki parmağı ile (başparmak ve şehadet parmağı) havlunun iki ucundan düzgün ve gergin bir şekilde tutmak

2- Havluyu alırken yine aynı parmaklarla almak
3- Havluyu eline ve elbisesine sürmemek
4- Münasip bir yerde durmak
5- Kadife havlu kullanmamak, pamuklu, suyu iyi emen cinsten olmasına dikkat etmek
6- Tercihen beyaz renkli havlu kullanmak

Kabri şerif'i ziyaret adabı;

1- Kıble tarafından gelmek
2- Araba ile fazla yaklaşmamak
3- Hediyelere başkasını ortak etmemek (huzurdakinde)
4- Fazla kalmamak

Büyükleri ziyaret adabı;

1- Bizzat ya da bilvasıta ziyaret için izin istemek, münasip olmayan saatlerde görüşme talebinde bulunmamak
2- Verilen vakte riayet etmek
3- Konuşmada teferruata dalmamak
4- Her halükarda edebe riayet etmek
5- Büyüklerin sözlerini kesmemek
6- Lüzumsuz beyanda bulunmamak, cevapları suale mutabık vermek
7- Konuşma sırasında sesini yükseltmemek

Umumi vasıtalarda seyahat adabı;

1- Biniş ve inişte kurallara riayet etmek
2- Seyahat esnasında kimseyi tedirgin etmemek
3- Yaşlılara, hastalara, hanımlara yer vermek
4- Boşalan koltuklara oturmakta acele etmemek
5- Her vasıtanın ücretini önceden hazırlamak ve vermek
6- Vasıtalar emniyetli temiz mevkileri tercih etmek
7- Şehirlerarası seyahatleri gece yapmamak
8- Otobüslerin sağ orta kısımlarını tercih etmek (7, 11, 15 gibi)

9- Koltuğu yatıracaksa arkadaki yolcuyu rahatsız etmemeye dikkat etmek
10- Yolculuk esnasında sebze, meyve vb. yememek

Büyüklerle beraber yürüme adabı;

1- Büyüğünü geçmeyip azıcık geriden takip etmek
2- Mümkünse sol taraftan gitmek
3- Etrafındakilerin dikkatini çekmemeye dikkat etmek
4- Zâti eşyalarını taşımakta yardımcı olmak

Müsafirlere karşı adab;

1- Müsafiri tebessümle karşılamak ve münasip bir yer göstermek
2- İhtiyaçları ile alakadar olmak
3- Müsafiri kendi arzusu ile başbaşa bırakmak
4- İkramda ifrat ve tefrite düşmemek
5- Hürmette kusur etmemek
6- Müsafire muhtaç olacağı yerleri ve şeyleri önceden hazırlayıp göstermek
7- Giderken dış kapıya kadar uğurlamak ve gideceği istikamet ve vasıtasında yardımcı olmak

Müsafir olarak gittiği eve giriş çıkış adabı;

1- Mümkün olduğu kadar habersiz gitmemek
2- Gitmek için uygun vakitleri tercih etmek
3- Kapıyı ya da zili çaldıktan sonra sırtı dönük halde beklemek
4- Mahremiyyet ölçülerine a'zami dikkat etmek
5- Odadaki eşyaları incelememek, tenkitte bulunmamak
6- Ev sahibinin bilgisi dışında hareket etmemek
7- Evdeki eşyayı izin almadan kullanmamak
8- Zamanı gelince mutlaka ayrılmak, yük olmamaya çalışmak

Giyim-kuşam adabı;

1- Elbiselerinin dar olmamasına dikkat etmek
2- Düşük kemer, bol paça pantolon ve yırtmaçlı ceket gibi münasip olmayan kıyafetlerden kaçınmak
3- Pantolonlarda kemer kullanmayı adet haline getirmek
4- Pantolonlarda mümkünse fermuar yerine düğmeyi tercih etmek
5- Elbise, gömlek ve kravat arasındaki ahengi temin etmek. Birbirine uygun renkler giyinmek
6- Sandalet tipi ayakkabıları giymemek
7- Elbiselerde üzeri şekilli, yazılı olanlardan kaçınmak
8- Aksesuara iltifat etmeyip sade ve ağırbaşlı giyinmek
9- Giyim eşyalarının naylon olmamasına dikkat etmek
10- Gömlek ve pantolonların ütülü, ayakkabıların boyalı olmasına dikkat etmek

İmamlık ve müezzinlik adabı;

1- Cübbeyi giyip, sarığı; ucu belinin ortasına gelecek şekilde sarmak
2- İftitah tekbirini yüksek sesle ve kamet bittikten sonra almak, tekbir bitmeden elleri kulağından çekmemek
3- Namazı cemaatin haline uygun olarak kıldırmak
4- Tadili erkana azami derecede riayet etmek
5- Namazdan sonra sağ omuzu kıbleye gelecek şekilde cemaate dönmek
6- Namaz sonundaki Fatiha'yı herkesin duyacağı şekilde yüksek sesle söylemek
7- Kamete cemaat saf olduktan sonra başlamak, tekbirleri cezimli okumak
8- Sünnet ve farz arasında Fatiha, ya da benzeri şeyleri okumamak
9- Tesbih dualarında ilavelerden kaçınmak ve acele etmemek
10- Tevhid okurken "yuhyî ve yümît" cümlesini unutmamak

Mektuplaşma adabı;

1- Mektuplara cevap vermeye çalışmak

2- Uzun uzadıya ve lüzumsuz şeyler yazmamak
3- Selam ile başlayıp selam ile bitirmek
4- Adını ve adresini mektubun içine de yazmak
5- Okunaklı yazmak
6- Daktilo ya da bilgisayarla değil elle yazmak
7- Zarfın kalın olmasına, iyice yapıştırılmasına, adresin açık yazılmış olmasına dikkat etmek
8- Mektuba Besmele yazmamak

Takke ve tesbih kullanma adabı;

1- Başkasına ait takke ve tesbihi kullanmamak
2- Takkeyi kafasına uygun almak
3- Lacivert ya da siyah renkleri tercih etmek
4- Takkeyi önden saçları görünmeyecek şekilde takmak
5- İşi bitince takkeyi ters çevirip üçe katlayarak cebine koymak
6- Kullanılmayacak hale gelen takkeleri temiz bir yere gömmek
7- Tesbihte taneleri uygun büyüklükte olanlarını tercih etmek
8- Namazda tesbihleri parmakları ile saymayı tercih etmek
9- Tesbihi parmakları arasında sallayarak çevirmemek

Sokakta yürüme adabı;

1- Trafik kurallarına riayet etmek, varsa yaya kaldırımından yürümek, yoksa araçların geliş yönüne karşı yürümek
2- Sağa sola mümkün oldukça bakmamak
3- Yürürken bir şey yememek
4- Ciddiyet ve vakarla yürümek
5- Kadınların arkalarından yürümemek
6- İmkan nisbetinde beraber yürüyen iki kişinin arasından geçmemek, beraber yürürken başkalarını da aralarından geçirmemek
7- Yol üzerinde rastladığı, engel olacak şeyleri kaldırmak

Yemek ve yemekhane adabı;

1- Yemekten evvel ellerini yıkamak
2- Yemeğe tuz ile başlamak, besmele çekmek
3- Yemekleri mümkün olduğu kadar aynı saatlerde yemek
4- Yemek yerken etrafı rahatsız etmemeye dikkat etmek
5- Bir tabaktan yemek yendiğinde kendi önünden yemek
6- Tabak üzerine fazla eğilmemek ve yemeğe üflememek
7- Çok sıcak ve çok soğuk yememek
8- Yemek bırakmamak, tabağı ekmekle sünnetlemek, artan yemekleri değerlendirmek
9- Yenilmeyen kısımları servis tabağına koymak, masayı kirletmemek
10- Yemeklerde önce arkadaşlarına ikram etmek
11- İstediği şeyleri münasip bir şekilde istemek
12- Yemek esnasında fazla konuşmamak
13- Yemekten tam doymadan kalkmak
14- Yemekte kollarını masaya dayamamak
15- Muhakkak yemek duası yapmak
16- Ekmek kırıntılarına dikkat etmek, sağ işaret parmağı ile toplamak

Umumi temizlikte dikkat edilecek hususlar;

1- Temizliğe tavandaki örümcek vb. yi silerek başlamak
2- Önce süpürüp sonra silmek
3- Çıkan pislikleri kendi mahallinden almak, dağıtmamak, halının altına atmamak
4- Her mahal için hususi temizlik malzemesi bulundurmak
5- Tuvalet vb. yerleri temizlerken üstüne dikkat etmek, pislik bulaşmaması için kolları ve paçaları sıvamak, fevri hareketlerden kaçınmak
6- Temizlik için kullanılan malzemeleri işi bitince bir yere toplamak, etrafta bırakmamak

Musafaha yapma adabı;

1- Musafayı iki el ile yapmak

2- Mümkün oldukça ayakta yapmak
3- Mutlaka sünnet vechi üzere yani eller düz olarak birbirinin arasına gelecek şekilde yapmak

Umumi eşyayı kullanma adabı;

1- Umumi eşyaların emanet olduğunun bilincinde olmak
2- Her eşyayı mahallinde kullanmak, hor kullanmamak
3- Umumi eşyaları şahsına tahsis etmemek, başkalarının kullanmasına imkan vermek
4- Eşyayı aldığı şekilde ve aldığı yere bırakmak

Telefonla görüşme adabı;

1- Telefonu lüzumsuz şeyler için kullanmamak, konuşmayı uzatmamak
2- Aradığında önce kendini tanıtıp sonra aradığı kişiyi istemek
3- Telefonu açarken " ..... Öğrenci Yurdu. Ben talebelerden .... Buyrun efendim" şeklinde telefonu alan müesseseyi tanıtmak
4- Arayanları fazla bekletmeden istediği yere bağlamak. Bağlamadan önce "Sizi biraz bekleteceğim" şeklince nazikçe ifade etmek
5- Dahili numaralar cevap vermiyorsa, yeni numara çevirmeden önce arayana dönüp "Numarası cevap vermiyor. Sizi biraz daha bekleteceğim" vb. ifadelerle bilgilendirmek
6- Aranan kişi henüz gelmediyse, arayana "gelmedi" değil "dışarıda" ifadesini kullanmak
7- Telefonu gelen kişi uzaktaysa telefonu bekleme konumuna almak
8- Konuşurken ahizeyi sağ eline alıp, sıkıca tutmak
9- Mümkün oldukça ayakta konuşmak
10- Konuşma esnasında ses tonunu iyi ayarlamak
11- Yanlış numara aradığı takdirde özür dileyip hemen kapatmak

Tuvalete giriş çıkış adabı;

1- Girerken sol ayakla girmek, çıkarken sağ ayakla çıkmak
2- Girerken ve çıkarken okunacak duaları okumak
3- Büyük abdestini yaparken sol tarafına yaslanmak
4- Temizliğe dikkat etmek,
5- Temizliğini sol elini kullanarak yapmak
6- Ayakta kesinlikle tuvaletini yapmamak

Çay demleme usulü;

Hz. Üstazımız (k.s.) kemal Bey abimize sorar : Evladım Kemal bu çayı nasıl demledin? Bu çayda Peygamberimiz (s.a.v)'in kokusu var. Buyurunca;

Kemal Bey Abimiz: efendim çayı çaydanlığa besmele ile koydum. Su kaynarken 1 fatiha 3 ihlası şerif okudum, çayı demlerken 7 tahiyyat okudum deyince; Hz. Üstazımızda evladım kemal bu usulü büyün evlatlarıma bildirin öğretin buyurur.

Kemal bey abimizde: çayı bardağa koyarken de şu şekilde dua ederdim; ya Rabbi bu çaydan içenler eğer bu yolda iseler ayaklarını kaydırma, eğer bu yolda değiller ise bu yolu nasip eyle ya Rabbi…

Mevlana Celaleddin-i Rumi ne güzel söylemiş :

Edep bir tâc imiş nûr-ı Hudâ'dan
Giy ol tacı emîn ol her belâdan

Yine şair :

Gezdim Haleb'i, Şam'ı, Ettim İlmi Talep,
Meğer, İlim Geride İmiş, İlla Edep, İlla Edep

Cenab-ı hak edebe riayet ederek , bildiğimizle amel ederek , bilmediğimizide öğrenerek , son nefese kadar , son nefeste dahil dini celili islama hizmet etmeyi nasip etsin. Amin

GIYBET NEDiR?

Müslüman kardeşini, beğenmediği bir şeyle zikretmektir. Ya'nî gıybet, yanında yok iken, din kardeşinden, duyduğu zaman, hoşlanmıyacağı şekilde bahsetmendir.

Ebû Hüreyre (r.a) der ki, Resûlullah (s.a.v) buyurdu: «Gıybetin ne olduğunu bilir misiniz?» Allah ve Resulü daha iyi bilir dediler. «Din kardeşini, hoşlanmadığı bir şeyle anmandır» buyurdu. O din kardeşimde, söylediğim şey varsa, denildiğinde: «Eğer söylediğin onda varsa, onu gıybet etmiş olursun. Söylediğin onda yoksa, ona iftira etmiş olursun» buyurdu.

Bir kimse, bir din kardeşinin arkasından, açık, kapalı ve işaretle, yâhud bir başkasını onun ayıblarını anlatmağa teşvikle, yâhud din kardeşinin ırzına saldırmayı arttırması için gıybet eden kimseye hayranlık duymakla gıybet etmiş olur.

Ya'nî gıybet, sadece dil ile açık söylemekle edilmiş olmaz. Belki bu konuda ta'rîz, örtülü ifâde, açık söz gibidir. Bunda hareket de söz gibidir. İmâ, kaş ve gözle işaret**,** remz, yazı, hareket ve maksadın anlaşıldığı herşey gıybete girmektedir ve haramdır. Hazret-i Âişe'den (r.anha) bir hikâye ile, böyle olduğunu bildirelim: Buyurur ki, bize bir kadın geldi. Dönüp çıkarken, elimle boyunun kısa olduğunu gösteren birişaret ettim. Bunun üzerine Resûluliah (s.a.v) ; «Onu gıybet ettin» buyurdu. Bunun gibi, topal birisini, onun gibi yürüyerek bildirmek, yâhud birisi gibi yürümek de gıybet olur. Belki, gıybetten de şiddetlidir. Çünki tasvîr ve anlatmada, bu yolu tutmak daha büyük bir iştir.

Musannıfın sözündeki, «kardeşini anması gıybete işarettir» ifâdesi, sağ veya ölü belirli bir şahsı göstermesindendir. Ama «bir takım kimseler böyle dedi» sözü gıybet değildir.

«Bize bugün birisi uğradı» veya «Biz birisini gördük» gibi ifâdelerden, dinliyen belirli bir kimseyi anlıyorsa, gıybet olur. Çünkü bunda mahzurlu olan, anlatmak değil, bahsedilenin anlaşılmasıdır. Muayyen bir kimse anlaşılmıyorsa, gıybet olmaz. Peygamber efendimiz (s.a.v) bir insanın bir şeyini beğenmediği zaman, bir şahıs belirtmeden: «Neden insanlar şöyle yapıyorlar?» buyururdu.

Bir kimseden bahsederken, «Allahü teâlâya hamd olsun ki, bizi hükümdarın yanına girmekle belâ ehli olanlardan eylemedi,» yâhud «Hayanın azlığından Allahü teâlâya sığınırız ve Allahü teâlâ'dan bizi ondan korumasını isteriz», yâhud «Filân kimsenin durumu ne güzeldi. İbâdetlerde hiç eksiklik etmezdi. Lâkin tembelliğe, gevşekliğe başladı ve bizim gibi, dünyalıklara sabrı azaldı» demek de gıybettir.

Kendini ve maksadını bildirip, başkasını ayıblamak, aşağılamak, nefsini kötülemekle, kendini sâlihlere benzetmekle medh ediyor. Bu yüzden bu tür ifâdeler gıybete girmektedir. Ayrıca mürailik ve nefsini tezkiye ettiğini de bildirmiş olur. Üç çirkin hâli bir araya getirmiş olur: Bilgisizliğinden ötürü kendini, gıybetten uzak sâlihlerden, velîlerden zanneder.

İmâm-ı Gazâlî (rahimehullah) bu kısımları bildirdikten sonra diyor ki: « İşte şeytan, ilimsiz ibâdetlerle meşgul oldukları zaman, câhillerle bu şekilde oynar. Onları yorar, hileleri ile amellerini boşa çıkarır ve sonra onlara güler ve onlarla alay eder »

İstihfaf yollu, arkadaşımızın başına gelen olaydan ötürü çok üzüldüm. Allah'dan, kalbini rahatlandırmasını dileriz sözü de gıybettir. Çünki ona üzüldüm demesi ve açık duâ etmesi, onun kötü durumunu bildirmektir. Yoksa ona duâ niyyetinde olsa, yalnız yerde namazdan sonra, ona gizli gizli duâ ederdi.

Aynı şekilde, «Şu zavallı, büyük bir âfete mübtelâ oldu. Allahü teâlâ bizim ve onun tevbelerimizi kabul eylesin» sözü de gıybettir.

Evet burada açıktan duâ ediyor, ama Allahü teâlâ içindeki pisliği, kötü niyyeti bilmektedir. Bâzan, «zavallının başına gelene çok üzüldüm», yâhud «tutulduğu zarara pek üzüldüm» der ve gerçekten üzülür ve üzüntü ile meşgulken ismini söylemesinin mahzurunu unutur ve söylerse, yine gıybet etmiş olur. Evet üzüntüsü ve ona acıması iyi bir şeydir. Hayreti de böyledir. Lâkin bu hal onu, bilinmiyen bir zarara götürmektedir. İsmini söylemeden, acımak ve üzülmek mümkündür. Böyle yaparsa, acımasının ve üzülmesinin sevabını alır.

Gıybet zinadan şiddetlidir: Peygamber efendimiz (s.a.v): «Gıybetten sakınınız! Çünki gıybet, zinadan daha şiddetlidir. Zîra bir kimse zinâ eder ve sonra tevbe eder, Allahü teâlâ onu afveder. Ama gıybet edeni, gıybet ettiği kimse afvetmeyince, afvetmez» buyurdu. Ebû Hüreyre'nin (r.a) bildirdiği hadîs-i şerîfde: «Dünyâda din kardeşinin etini yiyenin eti kıyamette önüne getirilir ve diri iken bunu yediğin gibi, ölü iken de ye denir. Onu yer ve yüzünü buruşturur» buyuruldu. Sonra Resûlullah (s.a.v) Hucürât sûresi, onikinci:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ

« *Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.* »[175] âyet-i kerîmesini okudular.

Hazret-i Alî'nin (r.a) bildirdiği hadîs-i şerîfde:

« Gıybetten çok sakınınız! Onda üç âfet bulunmaktadır:

[175]Hucurat suresi 12. Ayet-i kerime

1-Duâsı kabul olunmaz;

2-Sevabları, iyilikleri kabul olunmaz;

3-Günahları artırılır » buyuruldu.

Sebebi nüzulü:

Ayet-i celile, yol arkadaşlarını gîybet eden iki mü'min hakkında nazil olduğu rivayet edilmiştir. Şöyle ki:

Allah'ın Rasûlü (s.a.v), sefere çıktığında veya savaşa gittiğinde vakitli iki mü'minin yanına bir fakir mü'mini refik yapar, böylelikle fakir mü'min de diğerlerinin yiyeceklerinden faydalanırdı. Hizmet ehli olarak ayrılan zât, yolda giderlerken arkadaşlarından ileri geçer, konak yerine varır, arkadaşları gelinceye kadar yiyecek ve içeceklerini hazırlardı. Allah'ın Rasûlü (s.a.v), bazı seferlerinde fakir olan Selmân Fârisi'yi iki kimseye refik yaptı. Yolda gelirlerken Selmân arkadaşlarından ileri geçti, onlardan önce konak yerine geldi. Ne yazık ki, yorgunluktan gözleri galebe etti ve hemen uyuyup kaldı. Arkadan gelen arkadaşlarına birşey hazırlayamadı. Arkadaşları geldiklerinde Selman'a ne hazırladığını sordular. Selman: "Gözlerim galebe etti, uyudum kaldım, birşey hazırlayamadım" dedi.

Onlar Selman'a: "Allah'ın Rasûlüne gitte ondan bize yiyecek iste!" dediler. Selman hemen kalkıp Allah'ın Rasûlüne gitti ve yiyecek istedi. Cenâb-ı Rasûl: Selman'a: "Üsâme'ye git, ona söyle, yanında fazla yiyecek varsa sana versin" buyurdu. Üsâme de Allah'ın Rasûlü'nün yiyeceğine bakardı. Selman Üsâme'ye geldi. Allah'ın Rasûlü'nün emirlerini söyledi. Üsâme Selman'a: "Yanımda birşey yok" cevabını verdi. Selman gelip durumu arkadaşlarına haber verdi. Bunlar aralarında: "Üsâme'de yiyecek var ama lâkin buhletti. " dediler. Sonra dönüp Selman'ı sahabeden bir topluluğa gönderdiler.

Selman gitti, onların yanında da bir şey bulamadı. Geri gelip durumu tekrar arkadaşlarına haber verdi. İki savaşçı kendi aralarında: "Selman'ı suyu bol bir kuyuya göndersek, kuyunun suyu çekilecek. "

diye konuştular. Sonra kalkıp Allah'ın Rasûlü'nün emrettiği şeyin Üsâme'nin yanında bulunup bulunmadığını araştırmaya gittiler.

Hazret-i Rasûl (s.a.v)in yanına geldiklerinde onlara: "Ağızlarında et yeşilliği görüyorum" buyurdu. Onlar: "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bu gün et yemedik" dediler.

Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü (s.a.v): "Üsâme ile Selman'ın etlerini yiyordunuz ya!" buyurdu. Bu hâdise üzerine Allah-ü Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri bu âyet-i celileyi inzal etti de bir mü'mini, bir mü'mine kötü zanda bulunmaktan nehyetti.

Yezîd-i Rakkaşî bildirir: İki kişi gelip, yanımda birisini gıybet ettiler. İkisini de men'ettim. Sonra birisi yanıma gelip: Rü'yamda gördüm ki, yanıma bir zenci gelip içinde domuz eti bulunan bir tabak getirdi. Ondan daha yağlı bir et görmemiştim. Bana, hadi ye dedi. Domuz eti mi yiyeceğim dedim. Beni tehdîd etti. Zorla yedim. Sabah olunca, ağzımda değişik bir koku hissettim» dedi ve Allahü teâlâ'ya yemîn edip, o pis kokuyu, iki ay ağzımda duydum dedi.

Câbir bin Abdullah (r.a) anlatır: Resûlullah (s.a.v) ile beraberdik. Pis bir leş kokusu burnumuza geldi. Bunun üzerine Resûlullah: «Bu ne kokusudur biliyor musunuz?» buyurdu. Bilmiyoruz dediler. «İnsanları ve mü'minleri gıybet edenlerin kokusudur» buyurdu.

Bâzı yerlerde okudum. Gıybetin pis kokusu, Resûlullah'ın zamanında hissediliyordu da, bizim zamanımızda neden duyulmuyor. Bundaki nikmet nedir? Sorusuna, cevab olarak: «Zamanımızda gıybet pek çoğaldı. Bütün burunlar ondan doldu. Bunun için kokusu fark edilmiyor. Da-baghaneye giren, oranın pis kokusundan, orada duramaz. Halbuki orada çalışanlar, orada yemek yerler; kokuya alıştıklarından fark etmezler» diyor. Ravdatü'l-ulemâ'da böyle yazmaktadır.

Gıybet, sevabları, ateşin odunu yediği gibi yer: Denildi ki, insanları gıybet eden, mancinik kurup, sevablarını bununla, doğuya ve batıya atan kimseye benzer. Kıyamet günü kişiye amel defteri verilir. İçinde, kendisinin işlemediği amellerin sevabını görür. Kendisine, bunlar,

insanların seni gıybet etmeleri ile kazandığın sevablardır. Senin haberin yoktu. Abdullah ibni Mübârek'in yanında, gıybetten bahsedildi. Gıybet et seydim, annemi - babamı gıybet ederdim. Çünki insanlar içinde sevabıma en müstehak olan onlardır dedi.

Hasan-ı Basrî'ye (rahimehullah), filân kişi seni gıybet etti denildiğinde, ona bir tabak şeker gönderdi ve: «Duyduğuma göre, sevablarını bana hediye etmişsin, ben de, karşılık olarak birşeyler vereyim dedim» buyurdu.

Süfyân hazretlerine (r. aleyh), Resûlullah'ın (s.a.v): «Allahü teâlâ, et yiyen evin halkına buğz eder» hadîs-i şerifi sorulduğunda, «Onlar, insanları gıybet edip, etlerini yiyenlerdir» buyurdu. Hadâiku'l-hakâyık'da böyle yazıyor.

Ey insan ve ey bizler! İşlediğin makbul tâat ve ibâdetlerdeki sevabların kıyamette gıybet ettiğine verilir. Eğer sevabın yoksa, onun günahları sana yükletilir, bununla beraber, Allahü teâlâ'nın gazabına duçar olur, o huzurda ölü eti yiyenlerden olacağını gözönüne getirirsen, bunun korkusundan, dilini gıybet için oynatamazsın.

Gıybet edeni de dinlememelidir. Çünkü gıybeti dinliyen de, gıybet günâhında gıybet edene ortaktır. Oruç bahsinde, söylemesi haram olan şeylerin dinlenmesinin de haram olduğunu bildirmiştik. Bunun için Allahü teâlâ, haram dinleyen ile haram yiyenin beraber olduğunu beyan etmekte,

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ «Onlar yalan sözü dinlerler, haram yerler»[176] buyuruyor. Peygamber efendimiz (s.a.v) : «Bu âyet-i kerimedeki dinleyici, gıybet eden iki kişinin birisidir demektir» buyurdu. .Ebûbekir ve Ömer'den (r. anhümâ) anlatılır. Biri diğerine, filân kimse leîmdir dedi ve sonra Resûlullah'dan (s.a.v) ekmekle yemek için katık istediler. Resûlullah: «Sizin katığınız var» buyurdu. Hayır, nerede var? dediklerinde, «Evet, kardeşinizin yediğiniz eti» buyurdu. **Dikkat buyurun**, Resûlullah, ikisini nasıl eşit tutmuştur.

[176]Maide suresi 42. ayet –i kerime

Halbuki sözü söyliyen onlardan biri idi. Öbürü ise sadece dinlemiş idi. Demek ki dinleyen, gıybet edeni, dili ile men etmeyince, gıybet günâhından kurtulamıyor. Dili ile men'etmekten korkarsa, o zaman kalbi ile, bu günâhı, bu çirkin işi beğenmez. Oradan kalkması veya sözü bir başka sözle kesmesi mümkün ise, ve bunları yapmazsa, yine gıybet günâhına ortak olur. İmâmı Gazâlî (r. aleyh) İhya kitabında böyle buyurmaktadır.

Dinde sahîh olan bir maksadla, niyyetle başkalarının beğenilmeyen iş ve. sözlerini anlatmak ve onu bildirmek gerekiyorsa, bu durumda gıybet günâhı kalkmış olur.

Bunu İmâm-ı Gazâlî (rahimehullah) altı konuda zabtetmiştir:

1- Müslümanı, kötülükten, günahdan men'etmektir. Dînini seven ve kayıran birinin, bid'at ehli veya fâsıkla dolaştığını, görüştüğünü, ona gidip geldiğini ve onun bid'at veya fışkının ona sirayet edeceğini gördüğü günde, ona, onun bid'at veya fışkını açmalı, bildirmelisin. Ama burada da, bunu söylemenin sebebi, ancak o korkun olmalıdır. Başka bir sebeb bulunmamalıdır. Burası incedir, çokları burada aldanabilir. Çünkü seni böyle konuşturan sebeb, hased olduğu gibi, şeytanın aldatması da olabilir. Yanılmadığının alâmeti, insanlara karşı şefkat ve merhametli olduğunun açık olduğudur.

Musannif (r. aleyh), «İnsanları, zararından sakındırmak için, fâsıkın ismini söyliyebilir» sözü ile buna işaret etmektedir. Nitekim kunut duasında, «Sana isyan edeni terk ederiz» buyuruluyor. Mugreb'-de de böyledir. Peygamberimiz (s.a.v): «Fâciri söylemekten vaz mı geçiyorsunuz. Onu duyurun, insanlar tanısın. Yaptıklarını söyleyin, insanlar ondan kaçınsın» buyurdu. İhyâ'da bildirilmektedir. Bunun gibi, kölenin hırsızlığı veya fışkı veya benzeri kötü tarafları varsa, bunları, onu satın alana bildirmelidir. Bunda susmak, alıcıya zarar vermektedir. Şâhid de doğruyu söylemelidir. Evlenme konusunda danışılan kimse de doğrusunu, ya'nî bildiğini söyler. Burada saklama, örtme, idare etme yollarına baş vurmaz.

2- Zulme uğramak. Cünkü mazlum, kadıya doğrusunu söylemelidir ki, kendisine zulm eden, hakkını yiyenden, malını alandan, hakkını alabilsin. Peygamber efendimiz (s.a.v): «Hak sahibinin, konuşma yetkisi vardır» buyurdu. Musannıf da, «zulme uğradığı zaman hakikati söyler» sözü ile buna işaret etmektedir.

3- Günâha mâni' ve isyan edeni doğru yola çevirmek için, yaptıklarını söylemede yarar düşünmek. Nitekim bildirilir ki, hazret-i Ömer, hazret-i Osman'ın - hazret-i Talha da denilmiştir - (r.anhüm) yanından geçerken selâm verdi. Selâm verdiği, selâmına cevab vermedi. Bunun üzerine hazret-i Ömer, hazret-i Ebûbekr'e (r.anhümâ) gidip, bu olayı nakletti. Ebûbekr-i Sıddîk (r.a) da bu durumu düzeltmesi için geldiğinden, bu onlara göre gıybet sayılmadı. Musannıf, «yardım için söyler» sözü ile buna işaret eyledi.

4- Aşikâre günâh işliyen, fısk meclisi kuran, yaptığı kötülük ve çirkin işleri dile getirmekten kaçınmıyan kimsenin yaptıklarını söylemek gıybet olmaz. Peygamber efendimiz (s.a.v): «Yüzünden haya örtüsünü kaldıran için gıybet yoktur» buyurdu. Üç kimsenin gıybeti olmaz demişlerdir:

a) Zulm eden hükümdar;

b) Bid'at ehli

c) Kendi günâh ve kötülüklerini anlatan kimse.

Musannıf, «Hakdan ayrılıp, açıkça günâh işleyip, ayıblarının duyulmasından çekinmeyenin hâlini anlatmak gıybet olmaz» sözü ile buna işaret etmiştir.

5-A'meş (gözü akan), yâhud A'rac (topal) gibi, kusurunun bilindiği bir lâkabla tanınan kimse için, bu isimleri kullanmak günah olmaz A'rac, A'meşden rivayet etti ve benzeri gibi ifâdeler böyledir. Alimler tanıtmak için**,** zarurî olarak böyle yapmışlardır. Böyle bir lâkabla meş-hur olan kimse, kendisi de bu isimle söylenmekte bir sakınca görmez. Evet, bu lâkabın yerine, onu tanıtmakta, bir başka ifâde bulabilirse, daha iyi olur. Bunun için kör bir kimseye kusurunu bildirmemek için, Ba-sîr - gören denir. Musannıf bunu bildirmedi.

6- Fetva sormakta bildirilen kusurlar. Meselâ, müftîye, babam veya eşim bana zulm etti. Nasıl kurtulabilirim? demesi, gıybet olmaz. Ama burada daha sağlam yol, kapalı bir ifâde ile, «babası veya hanımından zulm gören kimse için ne dersin?» şekrinde sormasıdır. Lâkin kusurun bu kadarını anlatmak mübahdır. Musannıf (rahimehullah) bunu ayrı bir kısım olarak belirtmedi. Herhalde, zulm gören, yâhud yardım istemek için kusurlarını söylemişse gıybet olmaz kısmında bunlara da işaret etmiş olduğundan ayrıca bildirmedi.

Gıybet etmenin keffâreti, gıybet ettiği kimse için istiğfar etmektir. Oturduğu yerden kalkmadan, şu düâyı üç defa okur: «Allahümmağfir le-hü verhamhü ve tecâvez anhü vec'al mâ kulnâ fîhi keffâreten If-zünûbihî ve kurbeten ve zülfâ bi-rahmetike yâ erhamer-râhîmîn» ya'nî, yâ Rabbi, onu mağfiret eyle, ona merhamet eyle, yaptıklarını bağışla, hakkında konuştuklarımızı günahlarına keffâret, kurbet ve zülfâ eyle. Rahmetinle, ey erhamer-râhimîn demektir.

Hasan-ı Basrî'ye (rahimehullah) göre, gıybet eden, gıybet ettiği kimseden halâllık dilemeden, onun için istiğfar etmesi yeterlidir. Herhalde, böyle buyurmasında delil şu olsa gerek: Enes (r.a) Peygamber efendimizden (s.a.v) bildirir. «Gıybet etmenin keffâreti, onun mağfireti için duâ etmendir» buyurdu. İmam Mücâhid buyurur ki: Din kardeşinin etini yemenin keffâreti, onu övmen ve ona hayır duâ etmendir».

Meşârık şerhinde yazıyor: Şeyh Gülâbâdî der ki. Peygamber efendimizin (s.a.v): «Sizden biriniz, din kardeşini gıybet edince, onun için Allahü teâlâdan mağfiret dilesin. Bu onun için kef-fârettir» hadîs-i şerifinin mânası, gıybet edenin gıybetinin, gıybet ettiği kimseye ulaşmadığı zamandır. Ama ona ulaşırsa, gönlünü almalı, onu razı etmelidir.

Ravda sahibi (rahimehullah) der ki: Ebû Muhammed'e sordum. Gıybet edenin ettiği gıybet, gıybet edilene ulaşmadı ise, tevbe etmenin fâi-desi olur mu? «Evet olur. Çünki, söylediğin, ona ulaştığı zaman, günah olur» cevâbını verdi. Tevbesinden sonra ona ulaşırsa? dedim.

«Tevbesi bozulmaz. Allahü teâlâ, ikisini de bağışlar. Gıybet edeni tevbesi sebebiyle, gıybet edileni, kendine gelen sıkıntıdan ötürü» buyurdu.

Imâm-ı Gazâlî (r.aleyh) buyurdu ki: «En doğrusu, mümkünse gıybet ettiği kimseden özür dileyip hakkını halâl etmesini iste mektir. Nerede olduğu bilinmez, yâhud ölmüş ise, onun için çok istiğfar ve duâ eder ve çok sevab işler. Özür dilemenin yolu, onu çok övmek, sevdiğini söylemek ve gönlünü alıncaya kadar bunlara devam etmektir. Bunları yaptığı halde gönlünü hoş edemediyse, özrü ve muhabbeti, âhı-retteki gıybet günahına karşılık, kendisine yazılan sevâb olur.»[177]

HATMİ HÂCEGÂN

Manevi terakkimizde asıl olan dört büyük rukun,dört büyük ibadet vardır.

1- Sohbet
2- Rabıtai şerife
3- Zikri kalbi
4- Hatmi hacegan

Hatmi hacagan tarikat-ı Nakşibendiyyeninin büyük rukunlerinden olup Cenab-ı Hakkın emriyle Hızır (a.s) tarafından yolumuzun ser halkalarından kutbul Aktabı Hâce Abd'ul-hâlık gucdüvâni (h.z)'lerine talim buyrulmuş ve o zat tarafından tesis edilip ortaya konmuş yüce bir rukundür.

Bu tarikatı celîlede Hâce Abdul hâlik gücdüvani hazretlerinin zamanı saadetlerinden itibaren bu ruknu kutsi icra edile gelmiştir ve ona tevessül ve temessük (ona bağlanıp sarılmak) Allah'a c.c vasıl olmanın en mühim sebeplerinden sayılmıştır.

Hatmi hacegan aslen ve feran (esas unsurları ve teferruatıyla) kitap ve sünnetten iktibas edilmiş alınmıştır. Zira ihtiva ettiği şeyler (Yani hatimde okunanlar) Allahü tealaya istiğfar ve niyazdan hamd ve

[177] şir'atü'l islam s:307

senadan, Resulüllaha (s.a.v) salatü selamdan ve Kuranı Kerimi okumaktan ibarettir. Ve bunları yerine getirip ifa etmek ise mükellef olan her mümine Allah ve Rasulünün emridir.

Bu hassasiyetle hatmi hacegan bidat(sonradan uydurulan) şeylerden ari kılınmış kitap ve sünnetin hükümlerinden başka bir şey olmayan ve bu yolun en faziletli rukunlarındandır.[178]

Hatmi hacagan Piranın tertibi üzerine adabına riayetle okunduğu zaman oraya 700.000 ruhani teşrif eder.

Merhum Abimiz bir gün ziyaret hanede kardeşlerimizle hatim okumuşlar çok feyizli ve bereketli olmuş şöyle buyurmuşlar:

‘’Eğer bunun gibi 3 yerde hatim yapılsa küfür yok olur.’’ Demek ki ne kadar dikkat ve gayret edersek tesiride o kadar büyük olacaktır.

Hatimlerde tam istifade olması ve ruhaniyetin teşrifi için adabına riayet etmemiz gerekir.

Hatmin Adabını Hazreti Üstazımız Mektuplar risalesinde şöyle sıralamıştır.

1-Meclisi sohbete tahareti kamile ile mümkün olursa gusül abdesti ile gelmek Hatme gelirken ruhaniyyeti ve kardeşlerimizi rahatsız etmemek için temiz elbise ile gelmeli. İç elbisesi ter,sigara kokan elbiselerle gelmemek o günlerde soğan ,sarımsak yememeye gayret göstermek Peygamber efendimiz soğan sarımsak yiyenlerin cemaate katılmalarını men etmiştir.Ayrıca Parfüm ve benzeri şeylerin başkalarını rahatsız ettiğini unutmamak lazımdır.

2-Sohbetin(hatmin) evvelinden sonuna kadar huzur ve vukufu kalbiyyeye raiyet etmek Yani kendimimizi hatmin başından sonuna kadar Hazreti Üstazımızın hazuru maneviyyesinde kabul ederek rabıta halini devam ettirmek. Dilimiz zikirle meşgulken kalbimiz dışarıda olmamalı. Merhum abimiz ‘Hatim başında sonuna kadar rabıta iledir’ buyurmuşlardır.

3-Hatmi hacaganın emri azim olduğuna ve en mühim vesaili vusulden olduğuna itikat etmek.Yani Hatmi haceganın en büyük

[178] *Mektuplar risalesi s.163*

ibadetlerden biri olduğuna ve manevi terakkimizde mühim vasıtalardan biri olduğuna inanmak ve hatmi hafife almamak.
Bir hocamız: Şayet bu hatimlerin tam kıymetini bilseydik kilometrelerce öteden hatta ta Amerika'dan bile gelirdik bu hususta her türlü masrafı göze alırdık.Manevi eksiklerimizi telafide hatmin yeri çok büyüktür. günlük vazifelerdeki eksiklerimiz hatimlerle telafi olunur. Günlük vazifelerimizde kendi halimiz ve liyakatımız nisbetinde feyiz alırız. Ancak hatimde layık olmasak bile umumi tecelliyat hepimize gelir. Cemaatle namaz misali kuvvetli zayıf herkes istifade eder. Bu itibarla zamanlı zamansız meşguliyetlerin ters zamanda gelen müsafirlerin bizleri hatimden ibadet ve hizmetlerimizden alıkoymaması için Cenabı hakka bolca dua etmeliyiz Ayrıca evimize müsafir kabul etmek için hatim günlerine randevu vermemeliyiz.

4-Ervahı tayyibei silsilei saadatın huzur ve alaka-i ruhanileri şeref lahık olacağına itikat etmek.Eğer şartlarına riayet edersek hatimlerde yalnız olmadığımıza Hızır a.s dahil piranımızın ruhaniyetinin teşrif edeceğine inanmalıyız. Emetli Hacı Süleyman ekmekçi dedemiz Yeni vazife alan bir kardeşimizi Akşam namazından sonra hatme çağırır, oda ben nafile ibadetle meşgul olacağım diye gelmez. O gece rüyasında bir hatim halkası görür.Hacı dedemiz ve hazreti Üstazımız oturmaktadır. Ve onun yanında bir kişilik boş yer vardır.Oda hazretimizi görünce oturmak ister. Fakat ona sen buraya oturamazsın Peygamberimiz teşrif edecek bu 1 kişilik yer ona ayrıldı denir.halkaya alınmaz.çok üzgün bir şekilde uyanır ve hatasını anlar.

5-Hatmi hacegan meclisinde kendi ayıp ve kusurlarını düşünerek varlığını ve benliğini yok edip hatimlerde hazır bulunan din kardeşlerinin iyilik ve faziletlerini kabul etmek Yani kendimizi halkaya oturanların en acizi en günahkarı bilmeliyiz diğer kardeşlerimizin ise bizden çok üstün olduğunu düşünmeliyiz. Aynı hatim halkasında dargın ve birbirine kırgın kişilerin bulunması son derece ayıp olup hatimde ki tecelliyata manidir.

6-Hatmi haceganın maddi manevi hususiyeti ve menfeati çok feyzi ve nuru bol. Bereketli avam ve havassın tamamına şamil ve o

kadar geniş olduguna itikad etmek Hatmi haceganın okunması sadece okuyanlara değil onların bütün geçmişlerine olduğu gibi o beldede yaşayanlar için bir rahmet vesilesidir.Hatmin tecelliyatının farkında olmasalar bile o beldede bulunan diğer insanlarda istifade ederler.Hatim okunan yere rahmet ve bereket iner.

Osmanlı ecdadımız fethedecekleri küffar beldelerine evvela dervişleri gönderirlerdi.O dervişler gittikleri yerlerde Hem yaşayışlarıyla islamiyyeti anlatıyorlardı Hemde orada ibadet zikir ve hatimler yaparak fethin manevi kısmını tamamlıyorlardı.Böylece zahiri fetihte kolaylaşıyordu.

Hazreti üstazımız 1940 lı yılların sonlarında Merhum Emetli hacı dedemize Haber gönderir. Hatim halkalarını çok sıkı yapın öyleki oradan rüzgar bile geçmesin.Ayrıca Türkiye haritasınıda halkanın ortasında tasavvur edin Yani halka Türkiyenin tamamını kuşatmış olsun.Hatimler bir müddet bu şekilde yapılır.Daha sonra hazreti Üstazımız hacı dedeye tekrar haber gönderir.Hatimleri eskisi gibi yapabilirsiniz. Rusyanın Türkiye üzerinde Bir takım hesapları vardı.2.dünya savaşından sonra Doğu avrupayı istila edince Gözünü Türkiye'ye dikmİşti. Karşısında rakipte yoktu.Ama hatimlerle dualarla onlar nereden girmek istedi ise piran önünü gerdi o kapıyı kapattı.Ve muvaffak olamadı.Büyüklerin himayesine ve hatmin bereketine ne büyük örnek değimli?

Hatmi hacegan İsa(a.s) ve ümmetine Allah tarafından bir mucize olarak inen ve kuranı kerimdeki maide suresine adını veren sofraya benzetilmektedir. Maide sofra demektir.

Kuranı kerimde anlatıldığı üzere ümmeti İsa a.s'dan Allaha dua etmesini cenabı hakkın kalplerini iyice mutmain kılmak için mucize olarak gökten bir sofra indirmesini istediler.

Ayeti kerimede ifade edildiği üzere:

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Meali şerifi : *Meryem oğlu İsa a.s, "Ey Allahım! Ey Rabbimiz! Bize gökten bir sofra indir ki; önce gelenlerimize (zamanımızdaki*

dindaşlarımıza) ve sonradan geleceklerimize bir bayram ve senden (gelen) bir mucize olsun. Bizi rızıklandır. Sen rızıklandıranların en hayırlısısın"dedi.
Allahü tealada şöyle duyurdu Ben onu size şüphesiz indireceğim ama bundan sonra içinizden kim inkar ederse kainatta hiç kimseye etmediğim azabı ona edeceğim.

Bu ayeti kerimede geçen عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا kaydı ile hatimlere işaret vardır.

Nasılki İsa a.s ve ümmetine indirilen o sofra hem kendileri hem de geçmiş ve gelecek nesilleri için bayram ziyafeti ise okunan hatimlerde öyledir. Hem bize hem geçmiş ecdadımıza hem de gelecek nesillerimize faidesi vardır..

Hatmi hacegan Hz. allahın emriyle Hızır a.s tarafından Hace Abdulhalık gucduvani hazretlerine talim buyrulan manevi bir sofradır.

Öyle bir sofraki ortasında 1000 ihlası şerif kenarlarında 7 şer fatiha hatmi kadiride 11'er fatiha onu çevreleyen 100salavatı şerife ve istiğfarla bezenmiş manevi bir sofrada o sofradan kendimize bütün Müslümanlar geçmişlerimiz hatta beldemizde bulunan bütün canlılar doyasıya istifade etmektedir. ancak nimet ne kadar büyük olursa terki halinde hesabıda o kadar çetin olur.Zira ayetin devamında Cenabı hak istenilen sofrayı indireceğini ama kim inkar eder küfre dalarsa kainatta kimseye etmediği azabı ona yapacağını beyan etmiştirki tehdidi ilahinin şiddeti karşısında dehşete kapılmamak mümkün değildir.

Hatmi haceganın neticesi;

Hz Üstazımız Hatm-i haceganda hiç red yoktur buyurmuşlardır. Hatimde okunan 1000 ihlas-ı şerif 333 kuran-ı kerim hatmine denktir. Hz Enes'ten rivayet edilen bir hadis-i şerifte "kim 1000 ihlas-ı şerif okursa nefsini Cenab-ı Hak'tan satın almış olur.'' Buyurulmaktadır.

İmam-ı Rabbani hazretleri bu hatimlere Alaka duymak lazımdır alakasızlık istifadeye manidir buyurmuşlardır.

Ahmet bin Bedevi Hazretleri Tenvirul kulub isimli kitabında şöyle buyuruyor:

اِنَّ الْاِنْقِطَاعَ عَنِ الْخَتْمِ يُؤَخِّرُ سَيْرَ الْمُرِيدِ

Hatimlerden kesilmek müridin seyrini geciktirir.

وَاِنْ طَانَ يَذْكُرُ كَثِيرًا وَحْدَهُ

Her ne kadar yalnız başına çok zikretse de

وَكَثِيرًا مَايَكُونُ الْاِنْقِطَاعُ سَبَبًا لِيَنْقُصَ حَالَ الْمُرِيدِ

Çok kere derece derece müridin halinin noksanlaşmasına sebep olur.

اَلْقَلْبُ كَالْقَنْدِيلِ وَالْمُوَاظَبَةُ عَلَى الذِّكْرِ كَوَضْعِ الزَّيْتِ فِيهِ وَحُضُورُ الْخَتْمِ كَاشْتِغَالِهِ بِالْكِبْرِيتِ وَلَابُدَّ لِطَالِبِ الذِّكْرِ الزَّيْتُ وَ الْكِبْرِيتُ

Kalp kandil gibidir zikre devam etmek kandile yağ koymak gibidir hatimlerde hazır olmak kandili kibrit ile tutuşturmak gibidir zikri talep eden kimseye hem yağ hem de kibrit lazımdır.

Tarihte Kafkas kartalı olarak ün yapmış olan şeyh şamil hazretleri Nakşi bendi yolunun halidiye koluna mensup kısmi tasarruf sahibi bir zat olup Ruslara karşı 19. asrın ilk yarısında çok başarılı savaşlar yaptıktan sonra teslim olmak mecburiyetinde kaldı. Rusyada esir iken Türkiyede bulunan Nakşi şeyhlerinden şeyh Ziyaüdduni gümüşhanevi hazretlerine yazdığı mektupta Ruslarla harp ederken okadar bunaldıkki hatimleri bırakmak zorunda kaldık der o da verdiği cevapta: ah şamil efendi keşke ne yapıp etseydinizde hatmi haceganı tek bırakmasaydınız. hatimlere devam etmiş olsaydınız. Ruslar sizi asla mağlup edemezlerdi.

Yine Osmanlı tarihine damgasını vurmuş çok kritik dönemlerde vatanın bir karış toprağını zayi etmeden koca devleti yıllarca idare etmiş olan ulu hakan Abdulhamit han hazretleri yolumuza mensup olup şeyh selahuddin ibni Mevlana siracüddin hazretlerine bağlı olup kendiside çok büyük bir veli idi. Saltanatı müddetince uzun zaman kendi başına hatmi enbiyaya devam ettiği bilinmektedir. Bu noktada saltanatı boyuncada muvaffak olmasının sırrı devam ettiği hatimlere dayanmaktadır.

O halde bu nimetten mahrum kalan kişi hata ve kusuru kendinde aramalıdır.Tevbe ve istiğfar etmelidir.

Merhum abimizin hatimlere gelmeyeni çağırmayınız buyurması manidardır.

Hazreti üstazımız hatmi haceganın insan üzerindeki tesirini şöyle izah buyurmaktadır.

Hatmi haceganın neticesi(insanda hasıl ettiği fayda) seyri sülüke mani olan insanın tabiatında bulunan katılık ve gılzatın izalesi (yani insan terakkisine mani olan hallerin giderilmesi.Nefsin zikir ibadet ve ubudiyyeti Mevla ile mutmain olması cenabı hakkın fazlı kerimi silsilei saadatımızın yardım ve imdadı ile fenafillah ve bakabillah devleti ile tahakkukun husule gelmesidir.

Fena ve baka meydana gelmeden bir ferdin kurtulması ilim irfan iman ve islamı hakiki ile tahakkuk etmesine imkan yoktur.[179]

Merhum Ali Akıllıbaş amcamız hazreti Üstazımız hapishanede iken ona hergün dellal çeşmesinden su getiren daha pek çok hizmetleri bulunan bir amcamızdır.

Merhum ağabeymiz bir ara Kütahya'yı teşrif ettikleri zaman onun hakkında şöyle buyurur:

Yıllardır tanırım sadıktır samimidir sağlamdır merkezimize ve hizmetlerimize karşı en küçük bir zik zak çizmemiştir ama nedense bir türlü istenilen şekilde terakki edememişti fakat bu sefer öyle inkişaf etmiş öyle bir hale gelmiş ki bakmaya kıyamadım gözlerimden

[179] Mektuplar risalesi sayfa 165-169

kıskandım. Allah nazardan saklasın acaba ne amel işledide böyle inkişaf etti.

Bu amelin ne olduğunu bilemiyoruz ama bize şu hadise ipucu vermektedir.

Yaşlılıktan hastalıktan dolayı zaman zaman hatimlere gelmekte zorlandığı için kendisine! efendim siz Hazreti Üstazımız ile beraber çok bulunmuş ondan himmet almış onunla çok hatıraları bulunan bir amcamız olarak hatim halkalarına iştirak eden kardeşlerimize bu hatıraları anlatıverirsiniz sizi evinizden arabayla aldıralım denildiğinde Akıllıbaş amcamız şöyle cevap verir: Hoca efendi benim gözlerim iyi görmüyor kendim rahatsızım onun için şu sıralar bazen hatimlere gelemiyorum. Bu hususta kimseye yük olmak istemiyorum ama 1000 ihlası şerif değimli biz onu hacı teyzenle okuyoruz. Bu cevabı alan hocamız Allah bilir amma ondaki inkişafın sebebi bu olabilir demişti.

İşte hazreti üstazımız mücdelediği inkişafa ne güzel örnek.
Lütfi abi: Çocuklar hatmi kebir(kadiri) ve nakşiye iştirak eden o hatimde kalbine bir damla feyiz nur akıtsa bir hafta onu idare eder. ya depoyu doldurursa o zaman yerinde duramaz.
Ablamız: hatime giderken ve oturduğunuzda konuşmayın benim annem hiç dünya kelamı konuşmazdı hatta selamı işaret ile alırdı.
Yine ablamız: Hatimde uyunmaz uyuyan kimsede feyiz takılır diğerleri istifade edemez.

Hatimlere iştirak eden kazandığı gibi bir defa rahmet nazarı ile bakan bile kazanır.

Şahi nakşibend hazretlerinin bir komşusu onu sürekli dili ile rahatsız eder. Eza ve cefada bulunur. Hatme toplanmalarından dolayı rahatsızlık verirmiş. Bir gün ne yapıyorlar diye merak edip Şahı Nakşibendî'nin evine müteveccih bir pencereden hatmi izlemiş. Bakmışki istiğfar okuyorlar. Anaa demiş bunu bende okuyorum salavat ve ihlas bunlarıda çekiyorum ben bunun içinmi eza veriyordum diye pişman olup muhabbet nazarı ile bakıyor. O gece rüyasında dosyası rasulün tasdikinden geçmiş kadın cehennemin

kapısında iken; Şahı Nakşibent hz. ben bu kadına şefaat etmek istiyorum deyince Melekler: Bu Resulün tasdikinden geçti der. Rasülüllaha benim ricamı bildirin bu hanım dün bizim hatim halkamıza muhabbetle baktı şefaat etmek istiyorum der. Ertesi gün kadın Hazreti şaha gelir. Hazreti şah. dün o ateşi görmeseydin gelmezdin. Bizim hatimlerimize bir defa bile muhabbetle bakanı cehennem yakmaz buyuruyor.

Mevzumuzu bir hadisi şerif meali ile bitirelim. 'Bir cemaat Allahı zikir için oturup zikirden kalktıkları zaman onlara: Allahın mağfiretine kavuşmuş olarak ve günahlarınız sevaba çevrilmiş olarak kalkınız denir'.

İLMİN FAZİLETİ VE CEHALETİN KÖTÜLÜĞÜ

Yüce İslâm dini, okuyup ilim sahibi olmaya çok büyük ehemmiyet vermiştir. Dinimizin ilme verdiği ehemmiyeti daha iyi anlamak için, Fahr-i Kâinat Efendimize nâzil olan ilk ayetin ***"Oku"*** emri ile başladığını bilmek kâfidir. Cenab-ı Hak:

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ ***"Ey Habibim! Rabbinin ismi ile*** (besmele ile) ***oku",*** [180]buyurmuştur.

Beşeriyeti, zulmetten nura çıkarmak için gönderilen İlahi kitap, (Kur'an-ı Kerim) tetkik edilecek olursa, Lafza-i Celâl'den sonra en çok geçen lafızlardan biri de, ilim ve ilim manasını ifade eden kelimeler olduğu görülür. Yine Hz. Allah:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

[180] Alak 1

"Habibim! De ki: Hiç bilenler ile bilmeyenler bir olur mu?",[181] buyurarak İlmin ve alimin mutlak üstünlüğünü beyan buyurmuştur.

İlim, Cenab-ı Hakk'ın bir sıfatıdır. İnançlarımızı taklitten tahkike çıkarıp, yüce mertebelere yükseltmek ancak ilim ile mümkündür.

Bir milletin en büyük düşmanı cehalettir. Onu imha etmeden diğer düşmanlara karşı zafer mümkün değildir.

Arzdan arşa kadar ilimden daha şerefli bir şey yoktur. Zira Allah-ü Teala insanları irşâd için gönderdiği bütün Pegamberlerine ilim vermiştir. Hepsi âlimdirler. Eğer ilimden daha şerefli bir şey olsaydı, bu seçilmiş kullara onu verirdi. Peygamberler ümmetlerine mîras olarak mal ve servet değil ilim bırakmışlardır. Rasülüllah (s.a.v) Efendimiz ilimle alakalı bazı hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ

"Kim ilim öğrenmek için yola çıkarsa, Cenab-ı Hak onun için cennet yolunu kolaylıştırır. [182]

مَا مِنْ خَارِجٍ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ فِى طَلَبِ الْعِلْمِ اِلَّاوَضَعَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ أَجْنِحَتَهَا رِضاً بِمَا يَصْنَعُ

"Evinden ilim talebi için çıkan hiç kimse yoktur ki, melekler yaptığı işten razı oldukları için kanatlarını onun için sermiş olmasınlar."[183]

---

[181] Zümer 9
[182] Münzirî, Et-Tergıb ve't-Terhib c.1 s.68, Pamuk Yayınları –İstanbul
[183] Münzirî, Et-Tergıb ve't-Terhib c.1 s.68, Pamuk Yayınları –İstanbul

إِنَّهُ لَيَسْتَغْفِرَ لِلْعَالِمِ مَنْ فِى السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِى الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانُ فِى الْبَحْرِ

(Hakiki) ***alim için, denizdeki balıklara varıncaya kadar gökte, yerde ne varsa hepsi Allah'tan mağfiret diler.*** [184]

وَلِلْعَالِمِ مِنَ الْفَضْلِ عَلَى الْعَابِدِ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى أَصْغَرِ كَوْكَبٍ فِى السَّمَاءِ، وَالْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَاراً وَلَا دِرْهَماً وَلَكِنَّهُمْ وَرَثُوا الْعِلْمَ..... الحديث

Alimin *(cahil)* ***abidden üstünlüğü; ayın, leyle-i bedirde semadaki en küçük yıldız üzerine üstünlüğü gibidir. Şüphesiz alimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler altın ve gümüş*** *(mirası)* ***bırakmamışlardır. Ancak onlar ilim*** *(mirası)* ***bırakmışlardır."*** [185]

İslam dini ilme o kadar değer ve kıymet vermiştir ki, Bedir harbi esirlerinin okur yazar olanlarına, müslümanlardan on kişiye okuyup yazmayı öğrettikleri takdirde serbest bırakılacakları, Fahr-i Kâinât Efendimiz tarafından va'd edilmiş ve esirler denileni yaptıkları zaman serbest bırakılmışlardır.

Peygamber Efendimiz diğer bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

[184] İbn-I Mace c.1, s.87.
[185] Münzirî, a.g.e c.1 s.68,

عَلَيْكَ بِالْعِلْمِ، فَإِنَّ الْعِلْمَ خَلِيلُ الْمُؤْمِنِ وَالْحِلْمُ وَزِيرُهُ، وَالْعَقْلُ دَلِيلُهُ ، وَالْعَمَلُ قِيمُهُ وَالرِّفْقُ أَبُوهُ وَالِّلينُ أَخُوهُ وَالصَّبْرُ أَمِيرُ جُنُودِهِ

"Sana ilim **(**tahsil etmek**)** ***lazımdır. Zira ilim, müminin dostu; vakar veziri; akıl, delili; amel, yardımcısı; rıfk, babası*** *(aslı)**; yumuşak huyluluk, kardeşi; sabır ise askerinin kumandanıdır."*** [186]

Bir başka hadiste:

مَنْ جَاءَهُ أَجَلُهُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لَقِىَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّبِيِّينَ إِلَّا دَرَجَةُ النُّبُوَّةِ

"Kimin eceli, ilim sahibi olmak isterken gelmiş olsa, kendisiyle peygamberler arasında, nübüvvet rütbesinden başka bir derece bulunmadığı halde Allah'a kavuşur." [187]

Abdullah bin Mübarek hazretlerine sordular:

- "Eğer Cenab-ı Hak sana, öleceğin anı bildirse idi ne ile meşgul olurdun?"

- *"*İlim ile meşgul olurdum?*",* der. Peki derler:

- "İlimden daha üstün bir ibadet yok mu ki, onunla meşgul olsanız?"

- *"*Evet. İlimden daha üstün bir ibadet yoktur.*"*, dedi. Yanındakiler:

[186] Münziri, Et-Tergıb ve't-Terhib c.1 s.69 ,Pamak Yayınları-İstanbul
[187] Münzirî, Et-Tergıb ve't-Terhib c.1 s.96

- “İlme çalışmanın her türlü ibadetten üstün olduğunu ne ile ispat edersiniz?”, deyince Hz. Abdullah:

- *“*İlim her şeyden üstündür. Çünkü Cenab-ı Hak Peygamberine her şeyi verdi. Fazlasını istemekle emir buyurmadı. İlim hakkında ise: وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا ***“Ey Habibim! De ki: Rabbim benim ilmimi artır.”***[188] Eğer ilimden daha üstün bir şey olsa idi, Allah’ın elçisi Muhammed Mustafa (s.a.v) Efendimiz onun artmasını istemekle emrolunurdu. Bu itibarla ben ilimden daha üstün bir amel göremiyorum*.”,* cevabını verdi.

Ahmed bin Hanbel hazretleri de: *“*Bir insan ilme çalıştığı müddetçe alimdir. Artık benim bildiğim yeter diyerek ilmi terk eden cahildir. Cahiller ise ölü mesabesindedir*.”,* buyuruyor.

Abdullah bin Mübarek’e, “Ne zamana kadar ilim ve hadis öğrenmeye devam edeceksin?”, denildi. O:

*“*Bilmiyorum. Kurtuluşun içinde olduğu kelimeyi, henüz bulamadım. Onu bulmaya çalışıyorum. Ölünceye kadar ilim bırakılmaz*.”*,[189] dedi.

Zamanımızda bazı kimseler İslam dinini ilme ve terakkiye mani imiş gibi göstermek isterler. Halbuki ilim ve din, medeniyetin birbirinden ayrılmaz iki unsurudur. Din ve ilim olmayan yerde medeniyet olacağını zannetmek bile abestir. Zira din insanın aklına ışık tutar. İlim aklı doğru düşünmeye ehil kılar. Din olmadıkça ilmin ilerlemesi, geceleyin farsız araba ile yolculuk yapmak kadar zor ve tehlikelidir.

[188] Taha 114
[189] Ali Erol, İlim ve Alim 33

İslam dini, ilme âzami derecede teşvik ettiği gibi, öğrendiği ilim ile amel etmeyi ve onu başkalarına öğretmeyi de emretmiştir. Allah-ü Teala hazretleri bu hususta şöyle buyuruyor:

فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِى الدِّينِ
وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

***"O halde** (onların her sınıfından birer zümre savaşa gitmeli.) **Kimi de din ve şeriat ilimlerini iyice öğrenmeleri ve kavimleri** (savaştan) **dönüp kendilerine geldikleri zaman, onları Allah'ın azabı ile korkutmaları** (öğretmeleri**) için gitmeyip kalmalıdırlar."**[190]*

Peygamberimiz, Ashabına:

الا أخبركم عن ألا جود، ألا جود الله ألا جود الله ألا جود الله و انا أجود ولد آدم وأجود هم من بعدي رجل علم علماً فنشر علمه يوم القيامة أمةً واحدة ورجل جاد بنفسه في سبيل لله حتى يقتل)

***"Size en cömert olanı haber vereyim mi? Cömertlerin en cömerdi Allah'tır. Zira mahlukata rızıklarını bedelsiz olarak veren O'dur. Ben de Ademoğlunun en cömerdiyim. Benden sonra insanların en cömerdi, ilim öğrenip, insanların bir ümmet olarak haşr olmaları için ilmini yayan kimsedir. Bir de Allah yolunda katl olununcaya kadar (çarpışan) kimsedir."**[191]*

[190] Tevbe 122
[191] Münavî, Feyzü'l-Kadir c.5 s.5, Daru'l-Hadis Kahire

Peygamber Efendimiz alimleri Enbiyanın mirasçısı olarak kabul ve ilan ediyor. Bu hususstaki mübarek sözlerinden birkaç tanesini zikredelim.

مَنْ تَعَلَّمَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ لِيُعَلِّمَ النَّاسَ أَعْطَى ثَوَابَ سَبْعِينَ صِدِّيقاً

"Kim ki halka öğretmek için ilimden bir kapı (açmayı, bir meseleyi) öğretirse kendisine yetmiş sıddık sevabı verilir."[192]

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمُهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمُ

"Sadakanın faziletçe en üstünü, müslüman bir kimsenin ilim öğrenip sonra onu bir müslüman kardeşine öğretmesidir."[193]

مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا فَلَهُ أَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهِ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ

"Kim bir ilim öğretirse kendisine onun ile amel eden kimsenin ecri (kadar sevap) vardır. O işi yapanın sevabından hiçbir şey de eksilmez."[194]

Hz. Ali (k.v)'de buyuruyor ki: "Ben bana bir tek harf öğretenin kulu, kölesiyim. İster satar, ister köle olarak tutar, (iterse de azat eder.)[195]

Alimin ölümü ile İslam aleminde meydana gelen boşluğu onun gibi yetişecek bir alimden başkası dolduramaz.

[192] İbn-i Mace c.1 s.98, İmam Münziri, et-Tergib ve't-Terhib c.1, s.62 (Pamuk Yayınları -İstanbul.)
[193] İbn-i Mace c.1 s.88
[194] Ramuze'l-Ehadis s.162
[195] Zernûcî, Talimü'l-Müteallim, Tahkık Salah Muhammed Nezir Handan s.47

Hasan-ı Basri hazretleri de: *"Alimler olmasa insanların diğer canlılardan farkı kalmazdı. Çünkü onların öğretmesi ile insanlar insanlık seviyesine ulaşır."*[196], buyuruyor.

ULUM-U DİNİYYEYİ TAHSİL VE NEŞRETMENİN EHEMMİYET VE FAZİLETİ

İlim maluma tabidir. İlmin şeref ve ehemmiyeti, malumun şeref ve ehemmiyeti ile mütenasibtir.

Yüce Rabbimizin zatından, sıfatından, esma ve ef'âlinden, insanların dünya ve ahiret saadetinin esaslarından bahseden dînî ve ilahî ilimler, bütün ilimlerin reîsi ve şerîfidir. Bu ilimleri tahsil ve neşretmek ise çok mühim ve şerefli bir vazifedir. Çünkü kıyâm-ı dîn-i mübîn ve necât-ı müslimîn bu vazifenin hakkıyla îfasına bağlıdır. En zor şartlarda bile, ihmali doğru değildir.

Nitekim Tevbe süresinde Mevlamız şöyle buyurur:

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَاۤفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِى الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

"Müminlerin kâffesi birden seferber olacak değillerdir. Fakat her fırkadan bir taife toplansa da dinde tefekkuh etseler ve döndükleri zaman kavimlerini inzar eyleseler, gerek ki sakınırlar."[197]

[196] Ali Erol, İlim ve Alim, s.42
[197] Tevbe 122

Bu ayettle her fırkadan bir kısmının cihada gitmesi ve bir kısmının da tefakkuh ve inzar için kalması emrolunmuş, ilim ve huccet ile cidal, seyf ile cidalin asıl ve mebnası ve bisetten maksud-i aslî olan cihad-ı ekberi teşkil edeceği anlatılmıştır.[198]

Bu ayetten önce geçen **(انفروا خفافاً وثقالاً..... الآية)** ve **(وقاتلوا المشركين كافة....)** ayetleri ile müslümanlara, Allah yolunda nefîr olup müşriklerle mukateleyi emreden Mevlamız, bu ayet ile müslümanların bir kısmının da muharebeye katılmayıp, en az onun kadar mühim olan "din ilimlerinde tefekkuh" uğrunda nefîr olmalarını ve dönüp kavimlerini inzar etmelerini istemiştir. Demek ki bu vazife, müslümanların ölüm-kalım mücadelesi verdiği dönemlerde bile ihmal edilemeyecek kadar mühim bir vazifedir.

Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v), Mekke-i Mükerreme'de Dar-ı Erkâm'da başlattığı "Mekteb-i Muhammedi"yi ve tedrisat-ı diniyyeyi, Medine-i Münevvere'de Eshâb-ı Suffe ile devam ettirmiş, en zor şartlarda bile tatil etmemiştir. Sulh ve sükun zamanlarında ise bütün gayretini ulûm-u diniyyenin neşrine hasretmiştir. Yetiştirdiği sahâbîleri civar kabilelere ve şehirlere hoca olarak gönderip, insanlara yüce kitabımız Kur'an-ı Kerimi ve din-i celil-i İslamı öğretmeye çalışmıştır.

(خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)

"Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir."[199]

[198] Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili c.4 s.2644 Eser Neşriyat
[199] Kamil Miras Tecrid-i Sarih c.11 s.240 Hadis No: 1775 Emel Matbaası 3. Baskı Ankara 1975

وَمَنْ اُوتِیَ الْقُرْآنُ فَرَأَی اَنَّ اَحَدًا أُوتِیَ خَیْرًا مِنْهُ فَقَدْ حَقَّرَ مَا عَظَّمَ اللهُ تَعَالَی

Kime Kur'an (okuma ve okutma nimeti) verilir de o, (bu nimet verilmeyen) başka birine verileni, kendisine verilenden daha hayırlı zanneder (ve ona imrenir)se, Allah'ın ta'zım ettiğini tahkir etmiş olur"[200]

buyurarak dini ilimlerin menşe-i olan Kur'an-ı Kerim'in ta'lim ve taallümünün, diğer pekçok hadis-i şerifle de dini ilimlerin tahsilinin ehemmiyetine işaret buyurmuştur.

İman ve hidayet nuru ile kalpleri ve zihinleri aydınlanan müslümanlar, hem dînî, hem de dünyevî ilemlerde büyük bir inkişaf gösterdiler. Ümmî bir cemiyet iken, kısa zamanda insanlığın ilim ve medeniyet muallimi haline geldiler. Her sahada yeni ilim dalları teşekkül etti. Bir kimsenin her mevzuda söz sahibi olması artık çok zordu. İlimler arasında tercih ve belli bir ilimde ihtisas zarureti hasıl oldu. Fetihlerle İslam'ın sınırları genişledikçe, yeni müslüman olan milletlerin eski bilgileri ve inançları, müslümanlara tesir etti. İslam hars ve medeniyeti zenginleşerek inkişaf etti.

Ancak zamanla müslümanlar arasında, dünya ilimlerine haddinden fazla rağbet ederek, dini ilimleri ihmal eden, hatta hidayetten nasipsiz Yunan filozoflarını ilimde muktedâ bih kabul edip, onların fikirlerine ve usullerine temayül eden kimseler oldu. Bu kimseler Peygamberlerin getirdiği hakikatları aklî delillerle izaha, izah edemediklerini de te'vil ve inkâra yöneldiler. Halk arasında "İslam âlimi" olarak şöhret bulan bu kimseler, kendileri yanıldıkları gibi müslümanları da yanıltmaya başladılar. İslam inancı ve dînî ilimler, felsefenin ve bid'at fikirlerin tehdîdi ile karşı karşıya kaldı.

Ehl-i sünnet alimleri, bu zararlı tesirlere karşı icabeden müdafaayı yaptılar. Bilhassa, İmam Gazâli hazretleri Hüccetü'l-İslam ünvanına layık şekilde, ilimleri tasnif ve tenkîd etti. Dînî-dünyevi,

[200] Gazali, İhya c.1 s.17 Müessesetü'l-Halebi Kahire 1967

faydalı-zararlı, farz-ı ayn-farz-ı kifâye, lazım-elzem ve memnu' olan ilimleri tespit etti. Bu hususta bilhassa "El-Münkıdü mine'd-Dalal" ve "İhya" isimli eserlerinde pek kıymetli izahlarda bulundu. Bu izahlarda, dînî ilimlerin yüceliğini, nübüvvet yolu ile gelen bilgilerin aklî ilimlerden üstün olduğunu, aklî usullerle dinin tenkid edilemeyeceğini ve filozofların tezatlar ve tehafütler içinde olup, bilhassa ilâhiyatla alakalı mevzûlarda îtimâda layık olmadıklarını isbat etti. Dinin yerine geçmeye çalışan felsefenin belini –bir daha doğrulamayacak şekilde- kırdı. Böylece dini ilimlerin ihyasına büyük bir hizmette bulundu.

Peygamberimizin varisi olan mürşid-i kâmiller de, her devirde birinci vazife olarak dinin ihyasına, dînî ilimlerin neşr ve tervicine gayret etmişlerdir. Hace Ubeydullah Ahrar (k.s) hazretleri şöyle buyurur:

*"*Ben (sadece) meşihat ve irşat makamında olsaydım, alemde hiçbir şeyhe mürid bırakmaz (hepsini kendime bağlar)dım. Ancak ben âlem-i gaybdan (Allah tarafından) başka bir vazifeyle emrolundum ki, o da şeriatı tervic ve dini te'yid vazifesidir**."** [201]

Dinin ve dini ilimlerin ihyası hususunda İmam Rabbanî hazretlerinin mühim bir mevkii vardır. Çünkü o, bu hususta "ikinci binin müceddidi"dir. İlk bin yılın sonlarında İslam dini büyük bir inkırâz tehlikesi ile karşı karşıya kaldı. Dîni ilimlere rağbet iyice azaldı. Cehalet ve bid'atlar şuyu buldu. Dinde reform ve dinler arası telfik gayretleri devlet eliyle yürütülüyordu. İslam ve müslümanlar hor ve hakir, küfür ve küffâr hakim ve kâhirdi. Din ilmi ile meşgul olanlar bile, dünyaya rağbet ederek, adeta âlemin fesadı için uğraşıyorlardı. İnsanların kurtarıcısı olan âlimleri de kurtaracak birine ihtiyaç vardı. Tasavvuf erbabı ise büyük ölçüde vahdet-i vücût ve felsefe menşe'li fikirlere kapılmış, ciddî hatalara düşmüştü.

[201] İmam-ı Rabbani, Mektubat c.1 mektup: 65

İmam Rabbanî hazretleri böyle bir devirde dini tecdid ve ihya vazîfesine başladı. Yetiştirdiği talebeler ve yazdığı mektuplarla, şeriatı ve ulum-u şer'iyyeyi tervic etmeye çalıştı. Bu hususta yazdığı mektuplardan bazı kısımları ehemmiyetine binaen arzetmeye çalışalım.

*"*Ulûm-ı şeriyye talebesinin sûfiyye üzerine takdim edilmesi, himmet nazarında cidden güzel oldu. Talebe-i ulumun takdiminde, şeriatın tervici vardır. Çünkü onlar şeriat-ı nebeviyenin hamilidirler. Millet-i Mustafaviyye, onlarla kâimdir. Kâinatın efdali olan peygamberler, insanları sadece şeriata davet etmişlerdir. Bu yüce zâtların bisetinden maksad, şeriatı tebliğ etmektir. Öyleyse hayırların en büyüğü, bilhassa şeâir-i İslamın yıkıldığı şu zamanda şeriatı tervîc ve onun hükümlerinden birini ihya için gayret göstermektir. Öyle ki Allah yolunda binler(ce şey)i infak, şeriatın meselelerinden bir meseleyi tervîce denk olmaz. Çünkü şeriatı tervîc etmek, peygamberlerin yolunu takip etmektir. O peygamberler ki, mahlukatın en şereflisi onlardır. İyiliklerin en mükemmeli onlara verilmiştir." [202]

Çok sevdiği ve birçok yerde tezkiye ettiği, vefat ettiği zaman arkasından Allah'a, *"*Ey Allah'ım! Bizi onun ecrinden mahrum etme ve onun arkasından bizi fitneye düşürme.*"*,[203] diye dua ettiği Molla Ahmed Berkî hazretlerine yazdığı bir mektupta, onun maneviyatta yüce makamlara ulaştığını müjdeledikten sonra şöyle buyurur:

"Senin bu devleti elde etmenin sebebi, cehaletin temekkün edip, bid'atların rüsuh bulduğu yerlerde, ulum-ı şer'iyyeyi ta'lim ve ahkam-ı fıkhiyyeyi neşretmen, evliyâullah'a muhabbet ve ihlas göstermendir. Allah bunları sana mahza fazlı ile vermiştir.

İşte, size gücünüz yettiği kadar ulum-u diniyyeyi talim ve ahkam-ı fıkhiyyeyi neşretmenizi tavsiye ederim. Çünkü bu, işin özü, yükselmenin sebebi ve kurtuluşun medârıdır.*"*[204]

[202] İmam-ı Rabbani, a.g.e. c.1 mektup: 48
[203] İmam-ı Rabbani, a.g.e. c.1 mektup: 61
[204] İmam-ı Rabbani, a.g.e c.1 mektup: 275

*“*Ahiret işlerine faydası olmayan ilimler de (insanı Hakk Tealâ’dan alıkoyan) dünyadan sayılır. Şayet, ilm-i nücüm, mantık, hendese, hesap gibi boş ilimleri tahsil etmek bir fayda sağlasa idi, felsefeciler ehl-i necattan olurlardı.

“İlm-i nücümu bilmek, namaz vakitlerini bilmek için lazımdır.”, şeklindeki sözlerin manası “namaz vakitlerini bilmek, ancak ilm-i nücumu bilmekle mümkündür”, demek değildir. İlm-i nücumu bilmeyen nice insanlar vardır ki, namaz vakitlerini ilm-i nücum alimlerinden daha iyi bilirler.

Şüphesiz ki bu gibi ilimlerle meşgul olmak, zaruri olan şer’î ilimlerle meşgul olmaya mânîdir.” [205]

“Muhakkak ki ilmin şerefi (o ilimle bilinen) malumun şerefi ile mütenasibdir. Malum ne kadar şerefli ise, onunla alâkalı ilim de o kadar şereflidir. Bu sebeple sûfiyenin kendisi ile imtiyaz sahibi olduğu batın ilmi, zahiri ulemanın nasibi olan ilm-i zâhirden daha şereflidir. Zahiri ilim de, hacâmet (kan aldırma) ve hiyaket (dokumacılık) ilimlerinden daha şereflidir.

Bu tefâvüt zahirî ilimlerin sınıfları arasında da cârîdir. Çünkü kelam ve fıkhın üstâzı, sarf ve nahiv ilminin üstâzından daha önde gelir. Sarf ve nahvin üstazı da felsefî ilimlerin üstazından önde gelir. Kaldı ki felsefe, muteber ilimlerden de sayılmaz. Çünkü onun meselelerinin çoğu boştur. Kütüb-i İslamiye’den alıp, üzerinde tasarruf ettikleri çok az mesele de, cehl-i mürekkebden halî değildir.” *[206]*

Görülüyor ki Allah dostları, ahiret işlerine faydası olmayan ilimleri, dünya ilmi kabul etmişler ve ona göre değer vermişlerdir. Şüphesiz dünya ilimlerinin de kendine göre bir değeri vardır. Ancak ebedî olan ahiret hayatını kazanmaya vesîle olan dini ilimlerin yanında, fânî olan dünya hayatını kazandıran ilimlerin kıymeti yok gibidir. Hele hele, dünyevî-uhrevî hiçbir menfaat sağlamayan tezatlar

[205] İmam-ı Rabbani, Mektûbat c.1 mektup: 73
[206] İmam-ı Rabbani, Mebde’ ve Meâd Risalesi Mektubat c. 2 s.117-118 Eski Baskı

ve tehâfütlerle dolu felsefî makâlâtın ilim kabul edilmesi; "biz hidayete ermiş kimseleriz, bizim peygambere ihtiyacımız yok", diyen filozofların da "hukema" yani hikmet sahibi olarak tesmiye edilip ilimde mukteda bih kabul edilmesi tam bir şenâattir. Onları ve ilimlerini tasdik, peygamberleri tekzib demektir. Nitekim İmam Rabbâni hazretleri yazdığı mektuplarda bu hususlar üzerinde ehemmiyetle durmuştur. Bir mektupta şöyle buyurur:

*"*Şüphesiz ki filozofları ve ilimlerini tasdik etmek peygamberleri (aleyhimüssalavâtü ve't-tehiyyat) ve onların ilimlerini tekzib etmektir.

İsteyen Enbiya'nın yolunu tutup, Allah'ın hizbinden ve ehl-i necettan olsun. İsteyen de felsefeci olup, Şeytan'ın hizbinden olsun. Böylece rezîl-ü rüsvay olsun." [207]

Yıkılmaya ve unutulmaya yüz tutmuş din ve dini ilimler, İmam-ı Rabbani hazretlerinin yüce himmetleri ile yeniden canlandı. Bu gayretler yüzlerce yıl, milyonlarca insanın irşad ve hidayetine vesile oldu.

Ancak son yüzyıla gelindiğinde, bilhassa garbda, dünya ilimlerinde, keşifler ve icatlarda büyük inkişaflar oldu. Yeryüzünü hızlı nakil vasıtaları, gökyüzünü uçaklar doldurdu. İnsanlar fezaya yolculuk yapmaya, hatta fezayı keşfedip paylaşmaya başladılar. İnkişâf eden muhabere vasıtaları dünyayı bir köy haline getirirken, muharebe vasıtaları dünyayı kaç kez yok edebilecek güce ulaştı. Bütün bu inkişaflar insanlara huzur getirmemekle beraber, onların basiretlerini köreltti. İnsanoğlu Allah'ın verdiği akılla yaptığı işlere güvenip, Allah'ın mülkünde, O'na karşı diklenmeye başladı. Sanki ölümü ve ölümden sonraki hayatı ortadan kaldırmıştı. Aya çıkmakla sanki Allah'ın hüküm ve saltanatından kurtulmuş ebedî istiklâle kavuşmuştu. Müslümanlar arasında bile terakkî ve inkişaf dünyevi sahadaki terakki ile ölçülür oldu. "Eller aya, biz yaya" ifadesi müslümanlığından utanıp, ehl-i küfre imrenenlerin çok kullandığı bir

[207] İmam-ı Rabbani a.g.e c.3 Mektup 23

tekerleme oldu. Dini ilimler itibardan düştü. Alimler gaflete düşüp, din ilimlerini dünya menfaatine alet ettiler. İlim müesseseleri tefessuh etti. Dini ilimler, dünyevi terakkiye mani görülüp, suçlu ilan edildiler. Bu ilimlerin düşmanı çoğalıp, müdafii azaldı.

Kısacası din ve dînî ilimler tarihin en büyük inkırazı ile karşı karşıya kalmıştı. Öyle ki İslam tarihi boyunca hiç böyle bir devir yaşanmamıştı. Garib başlayan İslam, tekrar en garib günlerine dönmüştü

بَدَءَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَءَ غَرِيبًا فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ

"***İslam garib başladı. Yine garipleşecektir. Garip (gününde ona sahip çıkan kimse)lere ne mutlu!",***[208] hadis-i şerifinin manası tam olarak zuhur etmişti.

İşte böyle bir zamanda büyük müceddid Süleyman Hilmi Silistrevî (k.s) hazretleri, Mevlamızın insanlığa bir rahmet ve ihsanı olarak zuhur edip dini ihya etti. Varisi olduğu Yüce Peygamberimizin getirdiği kitabı ve dini, binbir emek ve meşakkatle insanlara anlatmaya ve bu hususta talebeler yetiştirmeye başladı. Gönlünden fışkıran muhabbetiyle besleyip yetiştirdiği talebelerine yapacakları vazifenin ehemmiyetini, şu ifadeleriyle anlatıyordu:

Evlatlarım! Buraya kadar getirdiğimiz emanet-i ilahiyye, şu andan itibaren sizlerin uhdesindedir. Allah-ü Teala dinini ihyaya hükmetti de, ilahî irade îcabı, bu yenileme vazifesi benim ve sizin omuzlarınıza indi. Bu, istemekle elde edilecek bir devlet değildir. Lakin zaman içinde belli kimselere min indillah tevdî edilir. Buraya ayrı ayrı yerlerden gelip toplanmanız dahi bir tesadüf değildir. Cenab-ı Hakk kısa zamanda bu ilmi sizlere öğretmek, hatta irşada bile isti'dât vermekle hepinizi bu emanet-i kübrâya memur etmiştir.

[208] Aclûnî, Keşfü'l-Hafa c.1 s.333

Evlatlarım! Sizler, Allah'ın memuru, Rasülullah'ın memuru, Kitabullah'ın memuru, Füyuzât-ı ilahiyyenin tevzii memurlarısınız. Yegane vazifeniz, batağa düşmüş ümmet-i Muhammed'in evladını bataklıktan kurtarmaktır. Gaye rıza-i ilahidir**.**

اَلْمُجَاهِدْ فِى سَبِيلِ اللهِ اُلْمُشْتَاقْ اِلَى جَمَالِ اللهْ

Bu sizin ünvanınızdır. [209]

"Sizi tebrik ederim çocuklar. Akranlarınız şehvete esir olup, nefis ve heva peşinde başıboş dolaşırken, sizler Hazret-i Mevlânın zatının nuru ile alakadâr ve sıfatının eseri olan ilm-i Kur'an ile meşgul oluyorsunuz. Burada öğrendiklerinizle ümmet-i Muhammedin evladını bataklıktan kurtarmaya hazılanıyorsunuz. Bu ne yüce bir vazifedir. Yemin ederim çocuklar, sizler bu dünyanın en bahtiyar insanları ve hatemüs-saade bahçesinin fidanlarısınız. Hepiniz ümmet-i Muhammed'e yadigâr olsun." [210]

"Evlatlarım! Sizler ne büyük bir mükâfata nail olacaksınız, bir bilseniz! Yarın kıyamet gününde, bizler geçerken mahşer halkı gıpta ile Rasülüllah Efendimize sorarlar:

- Ya Rasülellah! Bunlar enbiya mıdır? Cevap:
- Hayır.
- Bunlar evliya mıdır? Cevap:
- Hayır.
- Bunlar şühedâ mıdır? Cevap:
- Hayır.
- Öyle ise kimdir bunlar? Rasülüllah Efendimiz:

- Bunlar âhir zamanda sönmek üzere olan din-i celil-i İslam'ı ümmet-i Muhammed'in evladına aşılayan mücâhidlerdir.", buyururlar." [211]

[209] Ziya Sunguroğlu'nun Notları s.55
[210] a.g.e s. 21-22
[211] a.g.e s. 23

Malumdur ki hem din hem de dünyayı bir arada hakkıyla yürütmek mümkün değildir. Dünyası mamur olanın ahireti harap olur. Ahiretini mamur etmek isteyen ise, dünyayı gözden çıkarmalıdır. İlim tahsilinde de durum böyledir. Bâki olan ahiretin ilmini, fâni dünyanın ilmine tercih imanın iktizasıdır.

Dînî ilimlerin kâfi derecede tahsilinden sonra, dînî hizmetlere vasıta yapmak niyetiyle dünya ilimleri de tahsil edilebilir. Ancak "dinin ihyası" vazifesini yüklenecek talebelerin en büyük hedefi, dînî hizmetlere hazırlanmak olmalı, vakitlerini imkan nisbetinde dini ilimler ve hizmetlerle geçirmelidir. Talebeler dînî ilimlere teşvik edilmeli, işin ehemmiyet ve fazileti iyice anlatılmalıdır. Zeki ve muvaffak talebeler dünya derslerinden önce dînî derslere tevcih edilmelidir.

İSTİĞFAR-I ŞERİF

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

"Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahtan Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki.. Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler".[212]

Hadis-i Şerifle: Rasülullah (s.a.v.) buyurmuşlardır ki;
İstiğfarların efendisi senin şöyle söylemendir:

[212] Ali Imran Ayet 135

اَللَّهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَىُّ الَّذِى لَا اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ اَنْتَ رَبّى
خَلَقْتَنِى وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ اَعُوذُ بِكَ
مِنْ شَرّ مَا صَنَعْتُ اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَىَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْلِى
ذُنُوبِى فَاِنَّكَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ

Hz.Üstazımız bunun hakkında "Lisanla olan istiğfarın ulusudur. Keşke insanlar bunun manasını bir kere olsun dinleyip duysalardı."buyurmuşlardır. Merhum Ali AKILLIBAŞ'dan.

Bu bakımdan bu büyük istiğfarın manasını kısaca izah edelim:

اَللَّهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَىُّ

Ey Allahım... Melik (*Kainâtın yegâne mâliki Mülk ve Melekûtün sahibi*) Ve hay (*Yani diri ve diriltici olan. ölü gönüllere hayat veren)* sensin.

الَّذِى لَا اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ

Senden başka hiçbir ilah yoktur. İbadet edilmeye layık olan ancak sensin. "*Burada böyle söylemekle imanımızı tazelemiş oluyoruz.*"

اَنْتَ رَبّى خَلَقْتَنِى

Beni sen yarattın. Beni terbiye eden maddeten ve manen inkişaf ettiren sensin.

وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

Ben ise senin aciz bir kulunum. Gücüm yettiğince (*Kâlu belada*) sana verdiğim söz ve ahdime bağlıyım. (*Böyle demekle de Allah'a vermiş olduğumuz ahdimizi tazeliyoruz*.) Yani Senin Razı Olduğun

beğendiğin şekilde kulluk etmekten Âcizim. Fakat gücüm yettiği kadar buna gayret ediyorum.

اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ

(*Nefis ve şeytana uyarak*) yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım.

اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْلِى ذُنُوبِى فَاِنَّكَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ

Üzerimdeki büyük nimetlerini itiraf ve ikrar ederek sana yönelirim. Buna karşılık günahlarımı itiraf ve ikrar ederek sana sığınırım. Öyleyse Yâ Rabbî; beni mağfiret buyur. Çünkü günahları başkası değil, ancak sen bağışlayabilirsin.

Efendimiz (s.a.v.) tarafından bu dua'ya "Seyyidül istiğfar" denmesinin sebebi; bunda kul, Hz. Allah'ın ülûhiyyetini, yaratıcıhğını,kendisinin ise kul olduğunu ikrar ediyor. Ve içinde bulunduğu nimetleri ve vazifeleri yerine getirmekten âciz olduğunu ve tevbe etmesi gerektiğini İtiraf ediyor.[213]

Günlük vazifelerimizde istiğfarı şerif olarak bunu yedi kere okumak veya hiç olmazsa yedincisinde bu İstiğfarı okumak büyüklerimizin tavsiyesidir. (*Ezbere bilmeyenler yüzünden okunabilirler)*

Bu İstiğfarla ilgili Efendimiz (s.a.v.);

وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبلَ اَنْ يُمْسِىَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ اَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ

[213] Meşarikul-cavar şerhinden-Mevz'ie-i hasene

"*Her kim bu duayı sevab ve faziletine inanarak, gündüz okurda akşam olmadan ölürse cennet ehlindendir. Kim bu duayı geceleyin okur ve sabah olmadan ölürse yine cennet ehlindendir." Buyurmuşlardır.*[214]

Hz.Üstazımız (k.s.) "Lisanla yapılan istiğfarın seyyidi budur. Fakat birde hem lisanla hem de vücutla olan istiğfar vardır ki hepsinin fevkindedir. O da "Tesbih" namazındır.[215] Buyurmuştur.

Gönül erbabı olan kimseler, hususiyle kardeşlerimiz letâifinde, Rabıtasında bir tıkanıklık sezerse istiğfarla bunu gidermelidir. Binaenaleyh; bu mübarek gün ve gecelerde istiğfar ve tesbih namazı ihmal edilmemesi gereken bir vazifedir.

İstiğfar günün her saatinde, her namazdan önce ve sonra devamlı olarak yapılabilir. Ancak; Cenabı Hak seher vaktinde istiğfar eden kullarından övgüyle bahsetmektedir.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْاَسْحَارِ

Bu nimetler seher vaktinde allah'a istiğfar edenler içindir.[216]

وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

Seher vakitlerinde istiğfar edenlerdi.[217]Ve benzeri birçok Ayeti kerimede bu husus teyit edilmiştir.

İstiğfarın sünnet ve edebleri;

Devam üzere istiğfarda bulunmak da İslâmın sünnetlerindendir. Ebû Zer (radıyallahü anh)'ın rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfde

[214] Sahihi Buhari-Şir'atül İslam
[215] Z.Sunguroğlu s:81
[216] Âli İmran ayet:17
[217] Zariyat suresi ayet:17

Resûlullah (sallâllahü aleyhi ve sellem): «Her hastalığın bir ilâcı vardır. Günahların ilâcı da istiğfardır» buyurmuştur. Yine bir hadîs-i şerîfde: «Âdem oğullarından herkesin iki sahîfesi vardır. Birine gündüz işlediği ameller, diğerine gece işlediği ameller yazılır. Sonra bu iki sahîfe dürülür. Eğer her ikisinde — bir günâh için olsa bile — istiğfar varsa, sahîfeler nûr saçar. Eğer ikisinde de istiğfar yoksa, simsiyah bir halde dürülürlen». Yine bir hadîs-i şerîfde: «Günde iki kere istiğfar etmeyen kimse nefsine zulm etmiş olur» buyurulmuştur. Hâlisa'da iki kere istiğfarın sabah, akşam olduğu yazılıdır.

Devamlı istiğfar etmek büyük günahları küçük günâha çevirir. Üzüntüsünü giderir. Malın artmasına sebeb olur. Resûlullah (sallâllahu aleyhi ve sellem): «Israr edilen küçük günahlar, küçük olmaz. İstiğfar edilen büyük günahlar, büyük kalmaz» buyurmuştur. Yine bir hadîs-i şerîf-de: «İstiğfar eden kimse, günde yetmiş kere aynı günâhı işlese de ısrar etmiş sayılmaz» buyurulmuştur.

Kavâid'de diyor ki: Küçük günahda ısrar etmek, büyük günah olmasına yol açar. Resûlullah (sallâllahu aleyhi ve sellem): «Küçük günâhı işlemekte ısrar edilirse, günâhın küçüklüğü kalmaz» buyurmuştur. Zîra küçük günâha devam edilirse, büyük günâh olur. Küçük günâhı tekrar tekrar işleyen kimse o günah sebebiyle üzüntüsünün az olduğunu ortaya koyar. Böylece o kimsenin şâhidliği ve rivayeti kabul edilmez.

Bir çok küçük günâhı işleyen kimse de aynı durumdadır. Küçük günahlar bir araya gelerek büyük günah olmaktadır. Ibni Abbâs (radıyallahü an-hümâ) rivâyetiyle Resûlullah (sallâllahu aleyhi ve sellem): «İstiğfarı kendisine lâzım bilen kimseyi, Allahü teâlâ, darlıktan kurtarır, üzüntüsünü giderir, ummadığı yerden onu rızıklandınr» buyurmuştur. İstiğfar eden kimsenin malı hattâ evlâdı da artar.

Nûh sûresi, onuncu âyet-i kerîmesi Keşşaf tefsirinde şöyle açıklanmıştır: «Dedim ki Rabbinize istiğfar edin. Çünkü o çok mağfiret edicidir. Size gökten yağmur indirir. Size çok mal ve evlât ile yardım eder. Size bağlar, bostanlar verir, ırmaklar akıtır». Buradan,

istiğfar edince mal ve evlâdın çoğalacağı anlaşılmaktadır. Hasan-ı Basrî (rahimehullah) kendisine kıtlıktan şikâyet eden birisine, istiğfar etmesini tavsiye etti. Başka birisi fakirlikten şikâyet etti. Ona da istiğfar etmesini tavsiye etti.

Neslinin azlığından, toprağının verimsizliğinden şikâyet eden kimselere de aynı şekilde istiğfar etmesini emretti. Nihayet Rebî' bin Sabîh, Hasan-ı Basrî hazretlerine, sana çeşidli konularda birçok kimseler gelip suâl ettiler. Hepsine istiğfar etmelerini emr ettin. Bunun hikmeti nedir? diye suâl etti. Hasan-ı Basrî yukarıdaki âyet-î kerîmeyi okudu.

Risâle-i zevkıyye'de zikredildi: Bir kimse Eshâb-ı kiramdan (aley-himürrıdvân) birine: «benim malım çok, fakat çocuğum olmuyor. Bana bir şey öğret: Umulur ki Allahü teâlâ bana bir evlât ihsan eder» dedi. Eshâb-ı kiramdan olan zât istiğfara devam etmesini söyledi. Suâl soran istiğfarı çoğalttı. Hattâ günde yediyüz kere istiğfar ederdi. Sonra bu şahsın on çocuğu oldu.

Resûlullah (sallâllahu aleyhi ve sellem) gündüz ve gecede yüz kere istiğfar ederdi. Huzeyfe (radıyallahü anh) anlatıyor: Çoluk çocuğuma karşı dilim rahat durmaz, hakaret eder, söylenirdim. Resûlullah'dan (sallâllahü aleyhi ve sellem) sordum. «Nerdesin? Neden istiğfar etmiyorsun. Ey Huzeyfe! Ben günde yüz kere istiğfar ederim. Ümmetimin seçilmişleri, iyi bir şeyle karşılaştıklarında sevinirler, kötülükle karşılaştıklarında hemen istiğfarda bulunurlar» buyurdular.

Tevbe, istiğfardan önce yapılmalıdır. Tevbe, şerîatte mazmum, çirkin olan şeyden, dinde mahmûd, güzel olan şeye rücu' etmek, dönmektir. İstiğfar ise günâhın çirkinliğini görüp ondan yüz çevirdikten sonra mağfiret talep etmektir.

Tevbeden sonra yapılan istiğfar tevbeden önce yapılan istiğfara nazaran kabule daha yakındır. Rebî' bin Haysem (rahi-mehullah) diyor ki: İşlediği günâha pişmanlık duymadan ve bu günâhı bir daha yapmamağa sebat etmeden estağfirullah demeyiniz. Çünkü günah ve

yalan olur. Fakat Allahümmağfirlî ve tüb aleyye, Allahım beni bağışla ve tevbemi kabul et demelidir [218]

Bütün işlerde ve hallerde istiğfarı elde tutmalıdır. İstiğfar ederken de seyyidi'l-istiğfarı tercih etmelidir. Ya'nî:

اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ اَلَّذِى لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ الْحَىَّ الْقَيُّومَ وَاَتُوبُ اِلَيْكَ

«Estağfirullahel azîm ellezi lâ ilahe illâ hüvel hayyel kayyûme ve etûbü ileyk» demelidir. Azîm olan, kendisinden başka ilâh bulunmayan hayy ve kayyûm olan Allahü teâ-lâya istiğfar ve ona tevbe ederim demektir.

Resûlullah (s.a.v): «Seyyidi'l-istiğfarı söyleyen harbden kaçmış olsa bile afv edilir» buyurmuştur. Yalnız kâfirler müslimanların iki katından az olmayınca böyledir. Yoksa harbden kaçmak büyük günahlardandır. Bu ha-dîs-i şerîf tevbe ve istiğfar ile büyük günahların da afv edileceğine delildir. Mezhebimizde de böyledir (Tenvir).

İmâm-ı Buhârî (rahimehullah) Şeddâd bin Evs'den (radıyallahü anh) naklen Resûlullah'ın (sallâllahü aleyhi ve sellem) seyyidi'l-istiğfâr olarak aşağıdakini beyan buyurduklarını bildirmiştir.

اَللَّهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَىُّ اَلَّذِى لَا اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ اَنْتَ رَبّى
خَلَقْتَنِى وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ اَعُوذُ بِكَ
مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَىَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْلِى
ذُنُوبِى فَاِنَّكَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ

Allahümme ente rabbî lâ ilahe illâ ente ente halâktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü eûzü bike min şerri mâ sana'tü ebûü leke bi ni'metike aleyye ve ebûü bizenbî fağfir lî feinnehû lâ yağ-firüzzünûbe illâ ente.

[218] Hâlisatü'l-hakâyık

Allahım sen benim Rabbimsin. Senden başka ilâh yoktur. Sen beni yarattın. Ben de senin kulunum. Gücüm yettiği kadar senin va'din ve ahdin üzerineyim. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım. Senin bana verdiğin ni'metini îtiraf ederim. Günâhımı da îtirâf ederim. Beni mağfiret et. Çünki günahları ancak sen bağışlarsın.

Bu düâyı yakîn ile inanarak gündüz okuyan kimse gece olmadan ölürse Cennet ehlinden olur. Yine inanarak gece okuyan sabah olmadan ölürse yine Cennet ehlinden olur (Mesâbîh). [219]

KUR'ÂN-I KERİM OKUMANIN FAZİLETİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ

الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيرًا

Muhakkak bu Kur'ân (kendisine inanan insanları öyle bir yola) doğrultup götürür ki O, en âdil ve en doğru (yol) dur. Güzel amel (ve hareketlerde) bulunan mü'minlere kendileri için muhakkak büyük bir ecir olduğunu da müjdeler.[220]

Muhterem Kardeşlerimiz!

Cenâbı Hakka sonsuz hamd-ü senâlar olsun ki , Berâat gecesini huşû içinde idrak ettik. Artık gönüllerimizi Ramazan-ı şerife yaklaşmanın heyecanı sarmaya başladı. Bu mübarek aya maddi bakımdan hazırlandığımız gibi mânevi

[219] Şir'atül islâm
[220] İsra Sûresi Âyet 9

yönden de hazırlanmalıyız. Ramazan-ı şerif bir çok hasletleri içerisinde barındıran bir aydır. Bu hasletlerin en mühimi de bu ayın Kur'ân ayı olmasıdır. Kur'ân-ı Kerim bu ayda inmeye başladığı için bu ayla Kur'ân-ı Kerim arasında tam bir münâsebet vardır. Bu bakımdan bu sohbetimizde Kur'ân-ı Kerimin faziletinden, okurken dikkat edilmesi icap eden usûl ve âdâbtan bahsetmek uygun olacaktır.

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: أَفْضَلُ عِبَادَةِ أُمَّتِي تِلاَوَةُ الْقُرْآنِ

Numan Bin Beşir Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah Salla'llahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Ümmetimin en faziletli ibadeti Kur'an okumaktır." [221]

عَنْ عُمَرَو بْنِ شُعَيْبٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ:إِذَا خَتَمَ الْعَبْدُ اَلْقُرْآنَ صَلَّى عَلَيْهِ عِنْدَ خَتْمِهِ سِتُّونَ أَلْفَ مَلَكٍ

Ömer İbni Şuayb Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah (s.a.v) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Bir kul Kur'an-ı Kerim'i hatmettiği zaman ona hatminin akabinde altmış bin melek salât (dua) eder ." [222]

عَنْ عَطِيَّةَ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ:

[221]Suyuti, el-Camiu's-Sağir
[222] Suyuti, el-Camiu's-Sağir

مَا مِنْ كَلاَمٍ أَعْظَمَ عِنْدَ اللهِ مِنْ كَلاَمِهِ وَ مَا رَدَّ الْعِبَادُ إِلَى اللهِ كَلاَمًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ كَلاَمِهِ[223]

Atıyye Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah Salla'llahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Allah katında, kendi sözünden daha büyük hiçbir söz yoktur! Kullar da Allah'a, kendi sözünden daha güzel hiçbir sözle karşılık vermemiştir."

عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ، قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: يَا أَبَا ذَرٍّ لَأَنْ تَغْدُوَ فَتَعَلَّمَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تُصَلِّىَ مِائَةَ رَكْعَةٍ

Ebu Zer (r.a.)'den rivayet olundu ki, Rasülüllah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Ey Ebu Zer! Sabah yola çıkarak Allah'ın kitabından bir ayet öğrenmen, senin için yüz rekât nafile namaz kılmaktan daha hayırlıdır."[224]

عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ اَنَّهُ قَالَ : اَلْقُرْآنُ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ

Abdullah Bin Amr (r.a.)'den, Rasülüllah (s.a.v.) Efendimiz'in şöyle buyurdukları rivayet olundu: "Kur'an-ı Kerim Allah (c.c.)'ya; göklerden, yerden ve bunların içindekilerden daha sevimlidir."[225]

---

[223] Sünen-i Dârimî, Kitâbü Fezâili'l-Kur'ân
[224] Sünen-i İbn-i Mâce, Kitâbü'l-Mükaddime
[225] Sünen-i Dârimî, Kitâbü Fezâili'l-Kur'ân

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ وَالَّذِى يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَ يَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَ هُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ

Hz. Aişe (r.anha) Validemizden rivayet olundu ki, Rasülüllah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Kuran-ı Kerim'i okumakta mahir olan kimse, itaatkar, faziletli, elçi meleklerle beraberdir. Kur'an'ı, kendisine zor geldiği halde, heceleyerek okuyan kimse ise iki ecir kazanır." Sahih-i Müslim, Kitabü's-Salât

عَنْ أَنَسٍ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: نَوِّرُوا مَنَازِلَكُمْ بِالصَّلاَةِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

Enes Bin Malik (r.a.)'den rivayet olundu ki, Rasülüllah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Evlerinizi namaz ve Kur'an kıraatı ile süsleyiniz."[226]

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: أَفْضَلُ عِبَادَةِ أُمَّتِي تِلاَوَةُ الْقُرْآنِ[227]

Numan Bin Beşir Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah Salla'llahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Ümmetimin en faziletli ibadeti Kur'an okumaktır."

عَنْ عُمَرَو بْنِ شُعَيْبٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى إِذَا خَتَمَ الْعَبْدُ اَلْقُرْآنَ صَلَّى عَلَيْهِ عِنْدَ خَتْمِهِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: سِتُّونَ أَلْفَ مَلَكٍ

[226] Beyhakî, Şu'abü'l-İman, Babün fi Ta'zimi'l-Kur'ân
[227] Suyuti, el-Camiu's-Sağir

Amr İbni Şuayb Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah Salla'llahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Bir kul Kur'an-ı Kerim'i hatmettiği zaman ona hatminin akabinde altmış bin melek salât (dua) eder ."[228]

رُوِىَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ سَمُرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اَنَّ رَجُلًا اَتَى النَّبِىَّ عَلَيْهِ وَالسَّلَامُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجْرُ مَنْ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْاَنُ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ السَّلَامُ كَلَامُ اللَّهِ لَا غَا يَةَ لَهُ فَصَعَدَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا جَبْرَائِيلُ مَا أَجْرُ مَنْ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْاَنُ قَالَ جَبْرَائِيلُ يَا مُحَمَّدُ القُرْآنُ كَلَامُ اللَّهِ لَا غَا يَةَ لَهُ فَصَعَدَ جَبْرَائِيلُ فَسَأَلَ اِسْرَا فِيلُ عَلَيْهُمَا السَّلامُ فَقَالَ يَا جَبْرَائِيلُ الْقُرْاَنُ كَلَامُ اللَّهِ لَا غَا يَةَ لَهُ قَالَ ثُمَّ نَزَلَ جَبْرَائِيلُ بَعْدُ إِلَى لنَّبِىَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ رَبَّكَ يَقْرَؤُكَ السَّلَامُ وَيَقُولُ مَنْ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْاَنُ فَكَأَنَّمَا حَجَّ عَشَرَةَ آلَافِ حَجَّةٍ وَكَأَنَّمَا اِعْتَمَرَ عَشْرَةَ آلَافِ عُمَرَةٍ وَكَأَنَّمَا اَعْتَقَ عَشْرَةَ آلَافِ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ اِسْمَعِيلَ وَكَأَنَّمَا غَزَا عَشْرَةَ آلَافِ غَزْوَةٍ وَكَأَنَّمَا اَطْعَمَ عَشْرَةَ آلَافِ جَائِعٍ وَكَأَنَّمَا كَسَا عَشْرَةَ آلَافِ مُسَلِّمٍ عَارٍ وَيَكُونُ مَعَهُ فِى الْقَبْرِ حَتَّى يُبْعَثَ وَيَثْقُلَ مِيزَانَهُ وَجَازَ عَلَى الصِّرَاطِ كَالْبَرْقِ

[228] Suyuti, el-Camiu's-Sağir

الْخَاطِفِ وَلَمْ يُفَارِقْهُ الْقُرآنُ حَتَّى يَنْزِلَهُ مِنَ الْكَرَا مَةِ اَفْضَلَ مَا يَتَمَنَّاهُ كَذَا فِى تَفْسِيرِ الْفَاتِحَةِ

Abdullah bin Semurete'den (r.a.) yapılan rivayete göre bir adam Peygamber **(s.a.v.)** Efendimiz'e gelerek şunu sordu :

Ya Resûlellah! Çocuğuna Kur'ân öğreten kimsenin sevap ve mükâfatı nedir?

Allah Kelâmı, O'nun için bir sınır yoktur., buyurdu. Az sonra Cibrîl-i Emîn geldi. Peygamber (s.a.v.) ona sordu :

Ya Cibril! Çocuğuna Kur'ân öğreten kimsenin sevap ve mükâfatı nedir? Cebrail şu cevabı verdi:

— **Allah Kelâmı, O'nun için bir sınır yoktur.**

Ve sonra Cibrîl-i Emîn yukarı çıktı, İsrafil'e (a.s.) sordu. İsrâfîl ona şu cevabı verdi: **«Ya Cebrâil! Kur'ân Allah Kelâmıdır; O'nun için bir had yoktur..»**

Sonra Cibrîl-i Emîn yeryüzüne inerek Resûlüllah Efendi-miz'e geldi ve **«Ya Muhammed!»** dedi, **Rabbin sana selâm ediyor ve buyuruyor ki: Çocuğuna Kur'ân öğreten kimse on bin defa (nafile) haccetmiş gibi olur. Aynı zamanda on bin umre yapmış sayılır. On bin köle (Hz. İsmail soyundan) hürriyetine kavuşturmuş gibi olur. On bin defa savaşa girmiş, gazilik payesine ulaşmış sayılır. On bin aç müslümam yedirmiş gibi olur. On bin çıplak müslümam giydirmiş sayılır. Kur'ân onunla birlikte kabirde olur; kalkıncaya kadar onun yakınlığı devam eder Terazisi ağır gelir, Sırat'ı şimşek hızıyla geçer. Arzu ettiği**

kerametlerin en üstününe erişinceye kadar Kur'ân ondan ayrılmaz.»[229]

Kur'ân-ı Kerim Efendimiz (S.A.V.) e verilen en büyük mûcizedir. Bu büyük mûcizeyi Efendimiz (S.A.V.) şöyle izâh etmektedirler.

"Muhakkak ki ileride zifiri karanlık geceler gibi fitneler olacak." buyurunca Eshâbı Kiram (Aleyhimürrıdvân zevil-ihtirâm) "Ey Allah'ın Rasûlü ondan kurtuluş nasıl olur?" dediler. Efendimiz (s.a.v.) buyurdu ki;

" Yüce Allah'ın kitabıyla ki; onda sizden öncekilerin haberleri,sizden sonrakilerin haberleri ve sizin (aranızdaki meseleler) le ilgili hükümler vardır. O bir eğlence vâsıtası değildir. Hak ile bâtılı ayıran ilâhi bir kelâmdır. Kim onu kibirlenerek terk ederse Allah onun belini kırar. Kim de doğru yolu ondan başkasında ararsa, Allah onu sapıklığa düşürür. O Allah'ın sağlam bir ipidir. Apaçık bir nurudur. Hikmet dolu zikri(sözleri) dir. Dosdoğru bir yoldur. Yine O öyle bir kitaptır ki, onun sâyesinde insan sapıtmaz, bâtıl fikirlere kanmaz. (İnsanları doğru îtikat ve sâlih amellere irşât eder.) Âlimler ona doymaz, müttekîler ondan usanmazlar. Onun ilmini bilen ilerler,onunla amel eden sevap kazanır. Onunla hükmeden âdil olur, ona sımsıkı sarılan doğru yolu bulur."[230]

Bu Hadis-i şerifte Kur'ân-ı Kerimin bir çok vasıfları anlatılmaktadır. Bizler onun hükümlerini, dînî bilgiler şeklinde öğrenip, bütün hayatımızda tatbik etmeye çalışmalıyız.

Yine sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Hz.Câbir (r.a.) n rivâyet ettiği bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadırlar.

[229] Hazînetül esrar s:19-20

[230] Müsned C 1 Sh. 91 Elmalı C.1 Mukaddime

اَلْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ ، وَمَاحِلٌ مُصَدَّقٌ ، مَنْ جَعَلَهُ اَمَامَهُ قَادَهُ اِلَى الْجَنَّةِ ، وَ مَنْ جَعَلَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ سَاقَهُ اِلَى النَّارِ

"*Kur'ân-ı Kerim, şefâatı makbul bir şefâatçi,(şikâyeti makbul bir şikâyetçi) savunması tasdik olunan bir savunmacıdır. Kim onu, ön planda tutup onun peşinden giderse, o kişiyi Cennete götürür. Kim de onu arka planda tutarsa o kişiyi Cehenneme götürür*."[231]

Kur'ân-ı Kerimin şefâatine nâil olmak her müslümanın en büyük arzusudur. Onun için Kur'ân-ı Kerimin nüshalarının bakımlı olmasından, kütüphane raflarındaki durumundan tutun da elimize alıp onu okumak, tefekkür etmek, hükümlerinden bizlere (ilmihal kitaplarında) öğretilen bütün hususları hayatımızda tatbik etmeye kadar bir çok mevzuda dikkat etmemiz titizlik göstermemiz gereken hususlar vardır. Cemiyet olarak maddi ve mânevi muvaffakiyetimiz (veya muvaffak olamamamız) bunlara riâyete bağlıdır.

Nitekim Efendimiz (s.a.v.)

اِنَّ اللّٰهَ يَرْفَعُ بِهٰذَا الْكِتَابِ اَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ

"*Muhakkak ki Allah'u Teâlâ şu kitap(sebebi) ile bir takım toplulukları yükseltir,bazılarını da alçaltır*." [232] buyurmuştur.

Başımızın tâcı, gönüllerimizin ilâcı olan Kur'ân-ı Kerim nedir ?

Kur'ân-I Kerim : Cenâbı Hak'tan Efendimiz (s.a.v.) e inzâl olunan; ondan de bizlere tevâtür yoluyla ulaşan nazmı celil ve mânadır. Binâenaleyh Kur'ân-ı Kerim hem lafzıyla hem de mânasıyla

[231] İbni Mâce,Terğıp C.3.Sh. 267
[232] İbni Mâce C. 1 Sh. 79 Müslim C 2 Sh. 201

bir bütündür. O ilâhi bir kanundur. Hükümleri ile amel edilmesi lazımdır. (Ki biz bunları fıkıh kitaplarında okuyup,tatbik etmeye çalışıyoruz. İtikâdî ve amelî mevzularda olduğu gibi)

Aynı zamanda Allah tarafından bizlere va'z eden bir vâizdir. İçerisi ibretlerle doludur.(H.Ş. "Size iki vâiz bırakıyorum. Biri konuşan diğeri susan vâiz, konuşan Kur'ân-ı Kerim, susan vâiz ise ölümdür.")

Onun lafzını okumak da bir ibadettir. Namazlarda okumak farzdır. Mânası bilinmese de okuyan, bu fazilete nâil olur. Kur'ân-ı Kerimi okumanın ehemmiyeti, okurken dikkat edilecek hususları ve âdâbı ile alakalı bazı mühim noktaları burada arz etmeye çalışalım:

Yüce kitabımız Hz. Kur'ân-ı okumak hususunda pek çok Hadis-i şerifler vardır. Burada bunlardan birkaç tanesini zikretmek istiyoruz.

Rasülullah (s.a.v.) buyurdular:

اِنَّ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدَ ، فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا جِلَائُهَا ؟ فَقَالَ؛ تِلَاوَةُ الْقُرْاٰنِ وَذِكْرُ الْمَوْتِ

" Muhakkak demirin paslandığı gibi kalpler de pas tutar." Eshâbı Kirâm (Aleyhimürrıdvân zevil-ihtirâm) sordular :

"Onun cilâsı nedir Ya Rasûlullah ?"

"Kur'ân-ı Kerimi okumak ve ölümü hatırlamaktır."[233]

وَعَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اَللّٰهُ عَنْهُ : اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا اُجْتَبَعَ قَوْمٌ فِى بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللّٰهِ يَتْلُونَ كِتَابَ

[233] İhya C.1 Sh. 775

اللّٰهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ فِيمَا بَيْنَهُمْ اِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةَ ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ ، حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ ، وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ

Ebû Hüreyre (r.a.) dan rivâyet edilen bir Hadisi-i şeriflerinde Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadırlar.

"*Herhangi bir cemâat Allah'ın evlerinden birinde toplanır, Kur'ân-ı Kerimi okurlar ve aralarında müzâkere ederlerse mutlaka üzerlerine Sekîne (kalb huzuru, gönül ferahlığı) iner. Allah'ın rahmeti kendilerini kaplar, melekler kendilerini kuşatır ve Allah onları kendi katındakilere anar.*"[234]

"Kur'ân-ı Kerim Allah'ın bir ziyâfetidir. Onun ziyâfetine gücünüz yettiği kadar yönelin."[235]

"İnsanlardan ibâdette en ileri olan onu, çok okuyandır."

Kur'ân-ı Kerimin herbir harfi için, Namazda okuyana (1000) hasene ; abdestli okuyana (100) hasene ,abdestsiz (ezbere) okuyana (10) hasene verilir.

Kur'ân-ı Kerimi ezbere okumakla yüzünden okumak arasında sevâp bakımından çok fark vardır. Hatta Kur'ân-ı Kerimin yüzüne bakmak bile ibâdettir. Nitekim Hadis-i şerifte Efendimiz (S.A.V.) şöyle buyurmaktadır.

"Ümmetimin ibadetlerinin en faziletlisi Kur'an-ı Kerimi (yüzüne bakarak)okumaktır."[236]

Efendimiz (s.a.v.) "Rabbi ile konuşmak isteyen Kelâmullah'ı okusun" buyurur. İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel (R.A.) da buna istinâden "Kur'an-ı Kerim okuyan kişi Cenâbı Hak ile konuştuğuna yemin etse, yalan söylemiş olmaz." diye fetvâ vermiştir.

Yine Ahmed İbn-i Hanbel Hz.leri anlatıyor. Rüyamda Cenâbı Hakla müşerref oldum ve dedim ki "Ya Rabbi kulunu sana yaklaştıran

[234] Terğıp C.3.Sh.262 Müslim,Ebû Dâvut
[235] A.Erol 1001 Hadis-i şerif –İbni Mâceden
[236] A.Erol 1001 Hadis-i şerif

ibadet hangisidir?" Cenâbı Hak da buyurdu ki; "Kitabım Kur'ân-ı Kerimi okumaktır Ya Ahmed !" ben de "Ya Rabbi mânâsını anlayarak mı, anlamayarak mı?" Cenâbı Hak da cevâben "ister anlayarak okusun, ister anlamayarak okusun." Buyurdu.[237]

Eshâbı Kirâmdan Üseyd Bin Hudeyr (r.a..) anlatıyor;

"Bir gün yolculuktan dönerken sahrada gecelemem icâp etti. Yanımda atım ve küçük oğlum Yahya vardı. Oğlumu yatırdım, atımı bağladım ve kendim de Kur'ân-ı Kerim okumaya başladım. Biraz okuyunca atım kükreyip şaha kalktı. Okumayı bıraktım; atıma baktım, o anda sâkinleşti.

Sonra tekrar okumaya başladım. Tekrar atım şaha kalkmaya başladı. Oğlumu ezecek diye korktum, okumayı bıraktım. At tekrar sâkinleşti. Sonra tekrar başladım, atım yine kükredi ve şaha kalktı. "Ne oluyor, ne görüyor da ürküyor?" dedim. Başımı kaldırıp semâya baktığımda, daha evvel görmediğim şekilde, başımın üzerinde, içinde yıldızlar gibi pırıltılar olan büyük bir nur halkası gördüm." Sabah erken Medineye döndüğümde geceki manzarayı Rasülullah (S.A.V.) e arz ettim. Rasülullah Efendimiz (s.a.v.) "Ya Üseyd ! Sen bir yerde Kur'ân-ı Kerim okursun da orada yalnız olduğunu mu zannedersin ? O gördüğün nur halkası, Allah'ın nuru, içindeki yıldızlar gibi parlayanlar da Allah'ın melekleri ve ervâh-ı mukaddesedir. Şâyet sen sabaha kadar okusaydın seninle beraber olurlardı." Buyurdular.[238]

Kur'ân-ı Kerimi okumanın fazileti hakkında ne anlatılırsa az olur. Her harfine (10) hasene yüzüne bakarak okuyana(100) sevap verilirse onu hatmetmenin sevâbının ne kadar olduğunu düşünmek lazımdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) "Kur'ân-ı Kerimin her hatmedilişinde müstecâp bir dua vardır." buyurmaktadır.[239]

[237] Taç şerhi S. 4/7- İmanın Şubeleri Sh. 106
[238] Terğıp C.3. Sh. 274
[239] Feyzül Kadir C.5. Sh. 523

Bu müjdeye erişmek için okunan her Kur'ân-ı Kerim hatminden sonra duâ yapmak güzel bir âdettir. Ancak bu duaları dikkatli ve uyanık yapmak lazımdır.

Merhum Emetli Hacı Süleyman Ekmekçi dedemiz ; kendisini ziyarete gelen ulâmâ-i zâhirden birine Kur'ânı Kerim okumanın faziletinden bahsederlerken : "Kur'ân-ı Kerimi hatmedene Cenâbı Hak (60) bin melek indirir ve ona dua ederler." diye anlatır. Muhâtabı olan kişi " O kadar da abartmayınız. Bunları nereden çıkartıyorsunuz ?" diye itirazda bulununca bir şey söylemez sâdece Hadis-i şerif kitabını getirtip, "Şu cilt ve şu sayfayı açın !"der. Ve dediği sayfada şu Hadis-i şerifi gösterir.

"Bir kul Kur'ân-ı Kerimi hatmettiği zaman ona hatminin akabinde Allah'ın Altmış bin melâikesi duâ ederler."[240]

Bilhassa Ramazan-ı şerifte Kur'ân-ı Kerimi hatmetmek sünnettir. Bunu mukâbele şeklinde yapmak da ayrı bir sünnettir. "Her sene Ramazan-ı şerifte Cebrâil (A.S.), Efendimize (S.A.V.) e gelerek Kur'an-ı Kerimi baştan sona kadar okur, Efendimiz (S.A.V.) de ona mukâbele ederdi. İrtihal edecekleri senenin Ramazanında ise iki defa hatmettiler."[241]

(Burada bir hususu hatırlatmakta fayda var. Kur'ân-ı Kerimin Sûrelerin ve âyetlerinin tertîbi, sıralanması da vahiyle olmuştur. Cebrâil (a.s) indirdiği her âyetin yerini de söylemekte idi. Bu mukabelelerde de Âyeti kerimelerin sırası iyice teyit edilmiş oluyordu.)

[240] Muhtâr-ül Ehâdis Sh. 11
[241] Tecrid-i Sarih C.11 Sh. 231

Kur'ân-ı kerim okumanın usul ve âdâbı;

Yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerim Cenâbı Hak tarafından,bizlere hidâyet rehberi,nur, şifa ve rahmet olarak indirilmiştir. Bu büyük nîmetten insanların nasıl istifâde edeceği de yine âyeti kerimeler, hadis-i şerifler ve bunlardan mülhem ulâmanın fetvâları ile belli esaslara bağlanmıştır. Biz burada bu hususlardan bâzılarını mümkün mertebe arz etmeye gayret edeceğiz.

1- Kur'ân-ı Kerimin nüshaları, temiz, bakımlı, ciltli, kaplanmış (*mümkünse en güzel ve sağlam kağıda basılmış*) olmalı. İçersine başka harflerle başka şeyler (*hatta isim bile*) yazılmamalı. (*sadece işaret şeklinde baş harfleri olabilir.*) Kütüphanemizde diğer kitaplardan daha üst yerlerde olmalıdır. Kur'ân-ı Kerim veya âyet yazılı olan levhâlara karşı ayak uzatıp yatmak hürmetsizliktir. (*Yatmak gerekirse üstüne bir bez örtülmeli veya başka odaya alınmalıdır.*) Olur olmaz yerlere âyet levhaları (*hatta Kâbe ve Ravza manzarası*) asılmamalıdır. Asılırsa dikkat ve bakım şarttır. Kur'ân-ı Kerim ve dînî kitapların bakımsız olması (*birde ekmek kırıntılarına riâyet etmemek*) süfliyâta ve nice hastalıklara sebep olur. (*Allah korusun*)

2- Kur'ân-ı Kerime abdestsiz el sürmek haramdır. Ancak ezberden okunabilir. Cünüp kimseye ezberden okumak da haramdır. (*Cünüp kimse tesbih,dua,istiğfâr, salavât okuyabilir,besmele çekebilir. Duâ kastıyla duâ âyetlerini hatta Fâtiha-ı şerifeyi okuyabilir. Ö. N. Bilmen Büyük İslam İlmihali*.) Abdestsiz olanlar ancak kılıf ile tutabilirler. Kur'ân-ı Kerimi okuyacak kimse, iki eliyle tutar ve tâzimle göğüs hizâsına alır. Göbekten aşağıya indirilmez.

3- En güzel şekli, kıbleye karşı diz çöküp oturarak okumaktır. (*tabî ki zaman ve zemin müsâitse. Masa ve sandalyede otururak okuyanda ellerini dizlerinin üstüne koyabilir*.) Okumaya başlamadan, Eûzü besmele, Fâtiha-ı şerife, sonra tekrar besmele okunup devam edilir. Bitince de "Sadakallahülazîm" denip, tekrar besmele ve Fâtiha okunur. (*Başında ve sonunda Fâtiha okumak Hz.Üstazımızın (k.s.) ihyâ ettiği unutulmuş bir sünnettir*.) (*Vaktimiz müsâitse 1 Fatiha 3*

İhlâs-ı şerif , biraz Rabıta ile olursa çok faydalıdır. Okuma esnasındaki kalbî hüzün ve şevkimize yardımcı olur.)

4- Kur'ân-ı Kerim tecvit ve tâlim kâidelerine riâyet edilerek **"Tertil üzere"** ağır ağır, okunmalıdır. Bütün dikkatini mahârici hurûfa hasretmek doğru değildir. Tecvit ve tâlimi hafife almak ise daha büyük hatadır.

Efendimiz (s.a.v.) bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır: "Kur'ân-ı Arap usûlü ve sesleriyle okuyun. Kitap ehlinin ve fâsıkların şîveleriyle okumayın. Benden sonra bir takım insanlar gelecek ; Kur'ân-ı şarkıya ve ruhbanların ilâhilerine benzer ve ölülerin başında yakınıp ağlayanların nağmelerini andıran bir şekilde okuyacaklardır. Okudukları Kur'an boğazlarından kalplerine inmeyecek, fitne oların kalplerini sarmış bulunacak"[242]

Hz. Üstazımızın (K.S.) Medrese arkadaşlarından birinin oğlu Hazretimizi ziyarete gelir. Hazretimiz ona " Haydi evladım bir Kur'an-ı Kerim oku da dinleyelim der." Oda bağırarak yüksek sesle Kur'anı Kerim okur. Hazreti Üstazımız memnun olmaz ve "Evlâdım burası dârul emandır bu kadar bağırmana hâcet yok hem sen böyle bağırarak okuyunca bura da hiç ruhâni kalmadı?" diyerek ikaz eder.[243]

5- Kur'ân-ı Kerimi hüzünlü okumalıdır. (H.Ş. Kur'ân-ı Kerim hüzünle nâzil oldu. Onu okurken kusurlarınızı ve ilerdeki tehlikeleri düşünerek hüzünleniniz.)[244]

Kur'ân-ı Kerim dikkatli,hüzünlü,derli toplu okunduğu zaman çok te'sirlidir. Ve büyük mânevi terakkî vardır. Ancak dağınık bir kalple,dikkatsiz,usûlüne riâyet etmeden okununca faydası azalır,biter, hatta zararı bile olur. Efendimiz (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde :

"Kalblerinizi toplayabildiğiniz kadar Kur'ân okuyun; dağıldı mı bırakın." Buyurarak bizleri îkâz etmektedir.[245]

---

[242] Ramuz Sh.1086 A.Erol 33.Risâle Sh. 11
[243] Ali Erol Hatıratım
[244] Râmuz 78/ 14
[245] Râmuz 78/ 14

(Eğer o gün bitirmemiz icâp eden bir yer varsa biraz mânevi hazırlıktan sonra yeniden okunabilir.) Mahzun ve kırık gönülle okumanın bir ileri mertebesi de ağlamaktır. Kur'ân-ı Kerim okurken ağlamak müstehabtır Peygamberimiz (s.a.v.) "**Kur'ân-ı okuyun ve ağlayın. Ağlayamazsanız da ağlamaklı olun. Kur'ânı usûlüne uygun olarak okumayan bizden değildir."**buyurmuştur. [246]

Allah dostlarından Sâlih-i Merri Hz.leri diyor ki "Rüyamda Kur'ân-ı Kerimi Rasûlü Ekremin huzurunda hatmettim. Rasûlü Ekrem (S.A.V.) "Ya Sâlih! Kur'ân-ı okudun, fakat gözyaşın hani" buyurdular.[247]

6- Kur'ân-ı Kerimi güzel sesle okumalıdır. (H.Ş. " Kur'ân-ı Kerimi seslerinizle zînetleyiniz.") hele cemâate okuyan kişilerin daha yanık,daha güzel okuyanlardan olması mühimdir. Efendimiz (S.A.V.) "Allah'u Teâlâ hiçbir şeyi,güzel sesle okunan Kur'ân gibi dinlememiştir."buyurdular.[248]

7- Kur'ân-ı kerimi dinlemek. Kur'ân okunurken dinlemek farzdır. Bu hususta Allah'ımız

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

" *Kur'ân-ı Kerim okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki merhamet olunasınız.*" buyurmuştur.[249]

Bu bakımdan Kur'ân-ı Kerimi dinlemekte farz sevâbı vardır. Dinlememek, hürmetsizlik etmek de günahtır. Hatta Kur'ân-ı Kerim okuyan kişiye selâm bile verilmez, meşgûl edilmez. Ayrıca Kur'ân-ı Kerimi güzel ve te'sirli okuyan kimse için "Ne güzel Kur'ân okuyor." demek doğru değildir. Doğru olan "Güzel Kur'ân-ımızı güzel okuyor, okudu."demektir.

[246] İhya C 1 Sh. 785
[247] İhya C1 Sh. 785
[248] İhyâ C 1 Sh. 791 – Buhâri Müslim
[249] Âraf Sûresi Âyet 204

Efendimiz (s.a.v.) de güzel Kur'ân-ımızı güzel okuyan oldu mu onu huşû ile dinlerdi. Güzel Kur'an-ımızı güzel okuma hususunda Eshâbı Kiramın önde gelenlerden İbn-i Mes'ud (r.a) anlatıyor.

"Bir gün Rasulullah (s.a.v) "Ya İbn-i Mes'ud benim için Kur'an-ı Kerim okur musun?" dedi. Ben de " Ey Allah'ın Rasûlü o Kur'ân-ı Kerim size nâzil oluyor, ben onu sizin huzurunuzda nasıl okuyayım?" dedim. Efendimiz (s.a.v.) "Ya İbn-i Mes'ud ben onu başkasından duymayı da çok severim, biraz okuyuver." Buyurdular. Bende Nisâ Suresinden okumaya başladım.

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰؤُلَاءِ شَهِيدًا

Her bir ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de onlara şahit olarak gösterdiğimiz zaman halleri nice olacak ?[250]

Âyetine geldim ve bu âyeti de okudum. Bana "Ya İbn-i Mes'ud bu kadar kâfi" dedi. Okumayı bıraktım, baktım ki iki gözü iki çeşme olmuş mübârek gözlerinden dökülen yaşlar âdeta sakalı şerifini ve elbisesini ıslatıyordu." [251]

Kur'ân-ı Kerim, dinleyende böylesi te'sir yaptığı için ârif olan kimseler buna çok dikkat etmişlerdir. Kur'ân-ı Kerimi huşû içinde dinlemekte büyük mânevi tecelliyât vardır. " Kim Rabbine müştâk ise kelâmullah'ı dinlesin !" Hadis-i şerifi bizim için büyük bir müjdedir.

Muhterem Ağabeyimiz Cuma günleri namazdan önce yarım saate yakın cemâate Kur'ân-ı Kerim okunmasını tavsiye buyurmuşlardır. Kendilerinin de her hafta Cumadan önce yarım saate yakın ehirli Hâfız Remzi Hocaefendi, ziyarethânede Kur'ân-ı Kerim okur. Muhterem Ağabeyimiz, huzur içinde dinler. Okumayı bitirince,

[250] Nisa Suresi Ayet 41
[251] İmanın Şubeleri Sh.106

Ağabeyimiz dayanamaz “Hâfız Remzi devam et! Sen okudukça 7 letâifim 7 şelâle oldu.” Buyurur

Bu kısa sohbette ,Kur’ân-ı Kerim ve onu okumak , dinlemekle alâkalı bazı satırbaşlarını arz etmeye çalıştık. Efendimiz (s.a.v.) kendisine İslâm-ı soran kimselere Kur’ân-dan âyetler okurdu.

Hz.Üstazımız (k.s.) de Talebelerine evvelâ Hz. Kur’ân-ı öğretmiştir. (Tabî ki ,sâdece lafzıyla kalmamış, bütün şer’î ilimleri de öğretmiştir.) Bizlere yakışan Kur’ân-ı Kerime âzami hürmet ve ondan âzami istifâde etmektir. Ehli Râbıtanın Kur’ân-ı Kerim okuyuşu da dinlediği zaman ki istifâdesi de başkalarından farklıdır. Efendimiz (s.a.v.) in kalbi şeriflerinde Kur’ân-ı Kerimin bir nüshası yazılı idi. Hz. Üstazımız “Evlatlarımın kalbinde de Kur’ân-ı Kerim yazılı olarak bulunmaktadır.”buyurmuşlardır. O halde kur’ân ve onun nurunun mahalli olan kalblerimize daha çok yönelip daha çok dikkat etmeliyiz.

KURBAN HAKKINDA

Muhterem Müslümanlar dini celili islamın farzları olduğu gibi vacipleride vardır. Peki vacip nedir?

vacibi tarif: مَا ثَبَتَ لُزُومُهُ بِدَلِيلٍ ظَنِّيّ فِيهِ شُبْهَةٌ : Kendisinde Şüphe Olan Zanni Delil İle Lüzümü Sabit Olan Şeydir. Hükmü: İtikat Cihetinden Değilde Amel Cihetinden Lazımdır.

İSLAMIN VACİPLERİ YEDİDİR.
1-fıtır sadakası,
2-yakın akrabanın nafakası,
3-vitir namazı,
4-kurban,
5-umre,
6-ana babaya hizmet etmek,
7-kadının kocasına hizmeti.[252]

[252] İbn-i Abidin reddü'l muhtar

Kurban: Kelime İtibarı İle Yaklaşmak Manasına Olan قُرْبِيَّةْ

Mastarından Gelir. Yani Allah'a Yaklaşmak Teslim Olmak Ve Rısasını Kazanmak İçin **,** *Kurban Bayramı Günlerinde , İbadet Niyetiyle Ve Allah'ın Adıyla Belirli Cins Ve Vasıfda ki Hayvanların Kesilmesidir*. Kurban kesmek; zekat ve bayram namazları gibi hicretin ikinci yılında meşru kılınmıştır. Meşrutiyeti kitap, sünnet ve icma ile sabittir.

Hükmü: kurban bizim mezhebimize göre vacip diğer üç mezhebe göre sünnet-i müekkede dir. Tariften de anlaşıldığı üzere kurban, kulu allah'a yaklaştıran bir ameldir ki bu ibadet hz. Adem zamanına kadar dayanır. Cenab-ı hak, hz. Ademin oğulları Habil ve kabile kurban emretmişti.

Ayeti kerimede ifade edildiği gibi :

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَىْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

(Ey Muhammed!) Onlara, Âdem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku. Hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı da, birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, "Andolsun seni mutlaka öldüreceğim" demişti. Öteki, "Allah, ancak kendisine karşı gelmekten sakınanlardan kabul eder" demişti.[253]

Bu Ayette de ifade edildiği gibi allah'a yaklaşmak için yapılan bu vecibe insanlıkla beraber başlar. Ayette, kabul edildiği ifade edilen kurban habile ait bir koçtu. Kabül edilmeyen ise kabile aitti ve bir ekindi. Kurban ile alakalı en büyük imtihan ise hz. İbrahim zamanında olmuştur.

[253] Maide suresi 27. Ayet-i kerime

وَقَالَ اِنِّی ذَاهِبٌ اِلٰی رَبِّی سَیَهْدِینِ

İbrahim, şöyle dedi: "Ben Rabbime (O'nun emrettiği yere) gideceğim. O, bana yol gösterecektir." [254]

رَبِّ هَبْ لِی مِنَ الصَّالِحِینَ *"Ey Rabbim! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla."* [255]

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِیمٍ *Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik. ."* **[256]**

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْیَ قَالَ یَا بُنَیَّ اِنِّی اَرٰی فِی الْمَنَامِ اَنِّی اَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرٰی قَالَ یَا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِی اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِینَ

Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?" dedi. O da, "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi. [257]

فَلَمَّا اَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِینِ وَنَادَیْنَاهُ اَنْ یَا اِبْرٰهِیمُ *Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca ona, şöyle seslendik: "Ey İbrahim!"*[258]

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْیَا اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ *"Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükâfatlandırırız."* [259]

[254] Saffat suresi 99. Ayet-i kerime
[255] Saffat suresi 100. Ayet-i kerime

[256]Saffat suresi 101. Ayet-i kerime
[257] Saffat suresi 102. Ayet-i kerime
[258] Saffat suresi 103-104. Ayet-i kerime
[259] Saffat suresi 105. Ayet-i kerime

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلٰؤُا الْمُبِينُ *"Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır."* [260]

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ *Biz, (İbrahim'e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail'i) kurtardık.*[261]

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ *Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.*[262]

سَلَامٌ عَلٰى اِبْرٰهِيمَ *İbrahim'e selâm olsun.*[263] كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ *İyilik yapanları işte böyle mükâfatlandırırız*[264]

Hz. İbrahim'e rüyasında nezri hatırlatılarak ilk oğlu olan Hz. İsmail'i kurban etmesi emredilir. Hz. İbrahim rüyasını oğluna anlatır, oda hemen;

قَالَ يَا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِى اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

"Emrolunduğun şeyi yap inşallah beni sabredicilerden bulacaksın."[265] Diyerek teslimiyet göstermiştir.

Hz. İbrahim'in bu büyük imtihanına mukabil Efendimiz (s.a.v.)'in de rûhâniyeti zuhur ederek ehli beytinden Hz. Hüseyin dahil 170 kişinin şehitliğini bilmesi, Şehâdetlerini kabul etmesi ve Hz. İsmail'i fedâ etmesi en büyük imtihan ve fedakarlık olmuştur ki onların da; Makamı Mahmut'da Efendimiz (s.a.v) le beraber olmaları ümit edilmiştir. Nitekim Hz. Hüseyin Küfeye hareket ederken güzel elbiselerini, bayramlıklarını giyinmişti ve "Ben şehit olmaya gidiyorum bundan büyük bayram olurmu?"buyurmuştur.[266]

[260] Saffat suresi 106. Ayet-i kerime
[261] Saffat suresi 107. Ayet-i kerime
[262] Saffat suresi 108. Ayet-i kerime
[263] Saffat suresi 109. Ayet-i kerime
[264] Saffat suresi 110. Ayet-i kerime
[265] saffat Suresi 102
[266] ZiyaSunguroğlu sh.35

İşte kurban böyle tarihi ve esrarlı hadiseleri içinde barındıran bir vecibedir. Allah'ın Peygamberleri için bir imtihan olduğu gibi kullar içinde bir imtihandır. Bu imtihanın en büyüğünü Peygamberler vermiştir. Onların imtihanı gibi müminler de hem parasını feda etmeli hem de kendi niyetine, kendi namına, kendine bedel olarak kestiği kurbanla bu imtihanı kazanmalı, günahların afvına, Cenab-ı Hakk'ın hidayet ve rahmetine mazhar olmalıdır. Bundaki esrarı düşünmeli ve Allah'ın emrine boyun eğerek bu vecibeyi en güzel şekilde yerine getirmelidir.

Hz. Üstazımız'ın buyurduğu gibi, "Kurbanlık hayvanlar da şehittir. Onlar Allah'ın emirlerine boyun eğerek kesilirler hayvan kesileciğini bilir, Mevlâ ona ilham eyler. Onun için kesmeden önce onu hırpalamamalı, sürüklememeli. Çünkü bu eziyet olur. Ona eziyet ise haramdır. Hayvanı keserken canı çabuk çıksın diye iliklerini dahi kesmek doğru olmaz o hayvan bizim için canını feda ediyor ne mutlu onlara. Keşke onun yerinde biz olsaydık, yani onun gibi Allah yolunda can verseydik."[267]

قربانك مادی و معنوی فائده لری

قربانك مادی و معنوی اولمق اوزره یدی مهم فائده سی واردر

١ـ غضب الهیی سوندورر

٢ـ رضاء الهی یی جلب ایدر

٣ـ جوق قربان کسیلن بر مملکتده حرب اولماز

٤ـ اکر بر انسان وقت حالی مساعد اولوب ده قربان کسمز سه محقق که او آدامك یا کندیسندن ویا جولق جوجوغندن

[267] ziya sunguroğlu Sh35

وياخود ده مالندن ، تجارتندن ، ثروتندن و وارليغندن مطلقا بر قان جيقه جقدر

٥ـ قربانده جولق جوجوق و فقير و فقرا ايجون عمومى بر مصلحت و مطلق بر منفعت واردر

٦ـ قربان بايرامنده عفو عمومى تجلى ايدر

٧ـ اللهسزلرك غايه سى ، نتيجه سى و صوكى انتحاردر كندى كنديلرينى قتل ايده رك أبدى جهنمه يووارلانير كيدرلر[268]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

«Ya Muhammed! Sana (ilim, amel, şeref ve) iki âlemde çok hayırlar verdik.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

«İmdi Allahü Teâlânın rızası için namaza devam et. (Onun nimetlendirmesine şükredici olduğun halde. Çünkü namaz şükrün kısımlarını içine almıştır.) Ve kurban kes ki, muhtaçlara tasadduk et)

اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ

sana dünyada buğzeden kimse dünyada ve ahirette hayırdan kesilmiş-tir,.»

[268] ضيا صونغور اولى نك نوطلرى ص: ١٢٧

Bu surei şerifede vaki olan (fesalli) kelimesinin manâsı bayram namazı ile, «venhar» kelimesinin manâsı da kurban kesmekle tefsir olundu.[269]

Hazreti Müslim Enes (r.a) Hazretlerinden rivayet etti. Enes Hazretleri buyurdular ki: «Nebi aleyhisselâm bir miktar uyukladılar. Sonra tebessüm ederek kalktılar. «Ya resülellah seni ne güldürdü? diye sual olundu. O da bize bu surenin nazil olduğunu haber verdiler. »

Sebebi nüzulü;

İbni Abbas (R.A) dan rivayet olundu: Bir gün Resulü Muhterem Hazretleri Mescidi Şeriften çıkmak üzere iken As bin Vail ile karşılaştılar. Bir şeyler konuştuktan sonra, As bin Vail arkadaşlarının yanına döndü. Arkadaşları: «Kiminle konuştun?» diye sorduklarında: «Şu ebterle konuştum» diye cevap verdi. Ebter diye: Peygamberimiz Efendimizin oğlu İbrahim vefat edince dediler. Çünkü araplar hiç erkek oğlu olmayan kimseye ebter derlerdi ve kötü bir vasıf olarak kabul ederlerdi. Ebter, sonu gelmeyen, zürriyeti kesik demektir. Resulü muhterem Hazretleri bu kelimeyi duyunca çok müteessir oldu. Allahü Teâlâ Hazretleri de onun kalbini teselli ve düşmanlarına cevap olarak bu sure-i celileyi inzal buyurdu. (Habibim senin oğlun hayatta kalmış olsaydı nebi olmaklıktan yahut olmamaklıktan hali olmazdı. Eğer nebi olmasaydı senin için o çocuğun şerefi olmazdı. Eğer nebi olsaydı sen son nebi olmazdın. Senin ismini tevhidde, ezanda, namazda ve çok şeylerde kendi ismimle beraber zikrettim. Habibim sen kevser sahibisin; sen nasıl ebter olursun!) buyuruldu.

Peygamberimiz Aleyhisselâmın üç oğlu olmuştu. Birincisi Kaasım idi. Kaasım Nebi Aleyhisselâmın peygamberliğinden evvel doğmuş ve yine peygamberlik henüz gelmezden evvel vefat etmişti. Sahih kavle göre yirmi yedi gün yaşadılar. İkinci çocuğu, İbrahim

[269] Beyzavi

(radıyallahü anh) hazretleri idi. Peygamberliğinden sonra, dünyaya gelmiş, yetmiş gün kadar yaşadıktan sonra vefat etmiştir. Üçüncü olarak Abdullah Hazretleri dünyaya gelmişlerdir. Diğer adı da Tayyib ve Tahir idi. Çok küçükken Mekke'de peygamberlikten sonra doğup yine orada vefat etmişlerdir. Bazıları Tayyib ve Tâhir başkadır, Abdullah başkadır dediler.

Resulü Muhterem Hazretlerinin dört kızı vardı. Fâtıma, Rukiyye, Zeyneb, Ümmügülsüm (Radıyallahü anhünne) hazerâtı idi. Bunların hepsi Hazreti Hadicetül Kübrâ'dan doğdular. Yalnız (İbrahim radıyallahü anh) Mâriye isimli cariyeden doğmuştur.

Resülüllah Efendimizin bütün çocukları kendilerinden evvel irtihal ettiler. Yalnız Hazreti Fâtıma validemiz altı ay sonra vefat etti. Resulü Ekrem Efendimizin kızları içinde en kerîmi Hazreti Fatıma validemizdi.[270]

Hazreti Fâtıma validemiz peygamber efendimizi vefatına çok ama çok üzülmüştü. Onun mübarek kabrine varıp şöyle buyurmuştur:

مَاذَى عَلَى مَنْ شَمَّ تُرْبَةَ اَحْمَدَا ؛ اَنْ لَا يَشُمَّ مَدَى الزَّمَانِ
غَوَالِيَا ؛ صُبَّتْ عَلَيَّ مَصَائِبٌ لَوْ اَنَّهَا ؛ صُبَّتْ عَلَى الْاَيَّامِ صِرْنَ
لَيَالِيَا

Rasulullahın kabrini koklayan bir kimse başka hiçbir yerede böyle bir koku almadı . benim üzerime öyle bir hüzün çöktü ki yani öyle üzüldüm ki , eğer bu hüzün gündüzler üzerine çökseydi derhal gece olurdu.

Rivayete göre bu ayetteki kevserden murat Cenneti Âlâda bir nehirdir. Bazıları da Cenneti Âlâda bir havuzdur dediler. Bazıları mahşerde insanların toplandıkları yerde bir havuzdur dediler. Çok fazilet de denildi. Makamı Mahmud'dur denildi. Güzel ahlâktır denildi. Nebi

[270] Birgivi şerhi

aleyhisselâmın zikrinin yüksekliğidir denildi. Bu surei şerif enin ismidir, Resülüllah Efendimizin evlâdı ve tabi olanlardır denildi. Ümmetin ulemasıdır denildi. Kur'anı azimdir denildi. (Şihabüddiyn)

Hazreti Ali (radıyallahü anh) den rivayet olundu: Bir kimse evinden kurbanlık almak için çıksa, o kimsenin her adımı için on sevap yazılır ve on günahı silinir. Ve o kimseye on derece verilir. Almak için konuştuğu zaman o kimsenin sözleri tesbih olur. O kurbanın parasını verdiğinde her bir dirhem için yediyüz hasene yazılır. Kurban yatırıp kesilince kesildiği yerden yedi kat yere varıncaya kadar ne varsa hepsi o kimse için istiğfar ederler. Kanı aktığı zaman Rabbülalemiyn her damlasından on melek halkeder. O melekler kıyamete kadar o kimse için istiğfar eder. O verdiği etin her bir lokması için Hak Teâlâ İsmail aleyhisselâmın evlâtlarından bir köle azad etmiş sevabı verir.

Hikâye;

Ahmed bin İshaktan hikâye olundu.*(Şâfiî mezhebi âlimlerinden birisidir..871 senesinde doğmuştur.İlim öğrenmek için Horasan, Bağdat, Basra, Mekke ve daha başka yerleri dolaştı.953 senesinde vefât etti.*) Buyurdular ki: Benim bir kardeşim vardı. Fakir olmasına rağmen her sene bir kurban keserdi. Vefat edince kendisini rüyamda görmeyi istedim ve o maksatla iki rekât Allah rızası için namaz kıldım. Ve: «Ya Rabbi! Bana kardeşimi rüyamda göster ona halinden sual edeyim» dedim. Sonra abdestli olduğum halde uyudum.

Rüyamda gördüm ki, kıyamet kopmuş, insanlar kabirlerinden kalkmışlar, mahşer yerine toplanmışlar, benim kardeşim bir boz renkli atın üzerine binmiş önünde de koyunlar vardı. Ben kardeşime: «Allahü Teâlâ Hazretleri sana ne işledi?» diye sual ettim. Allahü Teâlâ Hazretleri beni mağfiret eyledi» dedi. Mağfiret olunmasının sebebini de şöyle anlattı: «Bir fakir kadın vardı. Ben ona verdiğim bir dirhemlik sadaka sebebiyle mağfiret olundum» dedi. «Ya bu önündeki

davarlar nedir?» dediğimde «Bunlar dünyada kestiğim kurbanlardır ve altımdaki ise ilk kestiğim kurbandır» diye cevap verdi. «Ne tarafa gidiyorsun?» dedim. Cenneti Âlâya gidiyorum dedi. (Sinaniyye)

Hikâye;

Vehb bin Münebbih'ten rivayet olundu.(*Tâbiîn devrinde yetişen büyük âlim ve velî. Künyesi Ebû Abdullah'tır. 645 (H.24) senesinde Sana'da doğup, 741 (H.124) yılında yine burada vefât etti. Yemen'e sonradan yerleşmiş olan İranlılardandır.*) Buyurdular ki: Davud aleyhisselâm: «Ya Rabbi! Ümmeti Muhammed aleyhisselâma kesmiş oldukları kurban karşılığında vereceğin sevap nedir?» diye suâl etti. Rabbülalemiyn buyurdu ki: «Ya Davud! kestikleri kurbanın her bir kılı için on sevap yazdıracağım ve her biri karşılığında Cenneti âlâda köşk, Hurilerden bir cariye, kanat sahihlerinden bir binecek hayvan ihsan ederim ki, onların adımı göz göreceği yer miktarıdır. O hayvanlara cennet ehli binip istedikleri yere uçarlar, Sen bilmez misin, hayvanlar kıyamet günü binecek hayvanlardır. 'Kıyamet günü belâyı kaldırır. Amma müminler için kıyamette binecek kurbandır. Hayvanı olmasa o müminin güzel ameli ona binecek hayvan olur. Allahü Teâlâ Hazretleri onun salih amellerinden bir deve halkeder ve o kimse ona binerek kabrinden kalkar ve Huzuru Bârîye gider.[271]

Hazreti Enes ve Hazreti Ali (r. anhüma) rivayet ettiler: Nebi aleyhisselâm buyurdular ki : «Müminler kabirlerinden kalktıkları Cenab-ı Hak meleklere buyurur : «Ey meleklerim benim kularımı yayan götürmeyin. Onları kestikleri kurbanların üzerine bindirin. Çünkü benim kullarım dünyada bineklerle gitmeye alışıktırlar. Onların ilk yaratılmalarında babalarının sulbü onlar için bir binektir. Sonra analarının karnı, sonra meme emerken analarının kucağı sonra babalarının boynu onların bineğidir. Sonra karada at ve katır, denizde

[271] mekasıduttalibiyn s:364

gemiler onların merkebidir. Öldükleri zaman dîn kardeşlerinin boyunları onların bineğidir. Şimdi de kabirlerinden kalktıkları zaman siz onları yürütmeyiniz» buyurur. O zaman melekler onlara dünyada kestikleri kurbanları takdim ederler ve onlar da kurbanlarına. binerler.

Resulü Ekrem Efendimiz:

عَظِّمُوا ضَحَايَاكُمْ فَإِنَّهَا عَلَى الصِّرَاطِ مَطَايَاكُمْ

*Siz kurbanlarınızı büyük alın yahut, onlara tazim ediniz. Çünkü onlar sırat üzerinde sizin bineklerinizdir.*buyurdular.

Peygamberimiz (s.a.v) den rivayet olundu: Buyurdular ki: «Bir kurban kesen kimse kabrinden kalktığı vakitte o kurbanı baş ucunda eğerli ve boynuzları altından, iki gözleri Cennet yakutlarından olduğu halde ayakta gördüğü zaman o kurbana sahibi: «Sen kimsin ve ne şeysin? Ben senden güzel şey görmedim» der. O da «ben senin kurbanınım benim sırtıma bin» der. O kimse de biner. O kurban onu Arşu Âlânın gölgesine götürür. (Recebiyye)[272]

Yine Rasulullah (s.a.v) buyurduki:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ وَلَمْ يُضَحِّ فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا

Ebu Hureyre Radıya'llahü Anh'dan rivayet olundu ki, Rasülüllah Salla'llahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "*Kim, kendisi için genişlik olduğu halde (mali durumu müsait olduğu halde) kurban kesmezse namazgâhımıza yaklaşmasın.*"[273]

[272] mekasıduttalibiyn s:364
[273] Sünen-i İbn-i Mâce, Kitâbü'l-Edâhî

وَعَنْ اَبِی سَعِیدٍ رَضیَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ : یَافَاطِمَةُ قُومِی اِلَی اُضْحِیَّتِكِ فَاشْهَدِیهَا ، فَاِنَّ لَكِ بِاَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا اَنْیُغْفَرَ لَكِ مَاسَلَفَ مِنْ ذُنُوبِكِ ، قَالَتْ : یَارَسُولَ اللهِ اَلَنَا خَاصَّةً اَهْلَ الْبَیْتِ ، اَوْلَنَا وَلِلْمُسلِمِین ؟ قَالَ : بَلْ لَنَا وَلِلْمُسلِمِین

Ebu Said (r.a.) buyurdu ki: Resulullah (s.a.v.) :
— «Ey Fatıma ! Kurbanlığının başında durup hazır ol. Çünkü onun kanının ilk damlasıyla geçmiş günahların bağışlanır» buyurdu.
Hz. Fatıma :
— «Ya Resulallah! Bu biz ehli beyte mi mahsustur, yoksa hem bize ve hem de diğer müslümanlara mı?» dedi.
Resulullah (s.a.v.) :
— «Bilakis hem bize ve hem de diğer müslümanlara» buyurdu.[274]

وَرُوِیَ عَنْ عَلِیّ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِیّ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : یَا اَیُّهَا النَّاسُ ضَحُّوا وَاحْتَسِبُوا بِدِمَائِهَا ، فَاِنَّ الدَّمَ وَاِنْ وَقَعَ فِی الْاَرْضِ ، فَاِنَّهُ یَقَعُ فِی حِرْزِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ رواه الطبرانی فی الاوسط

Hz. Ali (r.a)'dan Hz. Peygamber (s.a.v)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi: «Ey insanlar! Kurban kesiniz, kanlarıyla Allah'tan sevap isteyip umunuz. Çünkü kurbanın kanı her ne kadar yere düşse de hakikatte Allah azze ve celle'nın himayesindedir.»

[274] tergib ve terhib c:2-s:535

وَرُوِىَ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَلِىّ رَضِىَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ ضَحَّى طَيِّبَةً نَفْسُهُ مُحْتَسِبًا لِاُضْحِيَتِهِ كَانَتْ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ رواه الطبرانى

Hz. Ali'nin oğlu Hüseyn (r.a.)'dan Hz. Peygamber (s.a.v.) 'in şöyle buyurduğu rvayet edildi: «Kim gönül hoşnutluğu ile, mükâfatını Allah'tan umarak, kurban keserse, bu kendisini cehennem ateşinden korur.»

Teşrîk Tekbîri;

Hz. İbrâhim (a.s.) Hz. İsmâil'i (a.s.) kurban olarak kesmek üzere iken Cebrâil (a.s.) "Allâhü ekber Allâhü ekber" dedi. İbrâhim (a.s.) bu tekbîri işitince, "Lâ İlâhe illallâhü vallâhü ekber" buyurdu. İsmâil (a.s.) da "Allâhü ekber ve lillâhi'l-hamd" buyurdu.

Teşrîk tekbîri, teşrik günlerinde alınan tekbir demektir. Mükellef olan her müslümana vâciptir. Bakara Sûresi'nin وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِى اَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ "Sayılı günlerde Allâh'ı zikrediniz..." meâlindeki 203. âyeti teşrik tekbirine işâret etmektedir.

Zilhiccenin dokuzuncu günü arefedir. Arefe günü sabah namazından başlayarak beş gün -ki, zilhiccenin 13'üncü, bayramın dördüncü günü- ikindi namazına kadar her farz namazın arkasından "Allâhü ekber, Allâhü ekber, lâ ilâhe illallâhü vallâhü ekber, Allâhü ekber ve lillâhi'l-hamd." diye tekbir alınır. Toplam yirmi üç vakit eder.

Sol tarafa selâm verildikten sonra ara vermeden, daha yerinden kalkmadan, mescidden çıkmadan ve dünyâ kelâmı konuşmadan tekbir

getirmek lâzımdır. Teşrik tekbirini okumakta; münferid (namazını yalnız kılan), imâm, cemâat, mukîm, müsâfir, kadın-erkek herkes aynıdır. Namazın başında imâma yetişemeyen kimse de lâhık gibi yetişemediği rek'atleri kazâ edip selâm verdikten sonra bu tekbiri okur.

Kurban kesemeyenler ne yapmalıdır?

Kurban kesmeye mâlî vaziyeti müsâit olmayanlar, bayramın birinci günü öğleden sonra altı rek'at namaz kılarlar.

Namaza şöyle niyet edilir: "Yâ Rabbi, âciz kulun kurban kesemedi. Kurban yerine şu vücûdumu huzûrunda yere sererek kurban ediyorum. Beni de kurban kesenler meyânına kabul eyle."

1. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 İnnâ enzelnâhü...,

2. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 İnnâ a'taynâ...,

3. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn...,

4. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 İhlâs-ı şerif,

5. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 Felâk Sûresi,

6. Rek'atte: 1 Fâtiha, 1 Nâs sûresi okunur.

Her iki rek'atte bir selâm verilir.[275]

MEVLİD KAMDİLİ

Mevlid: Rasülüllah Efendimizin doğduğu gün ve dünyaya geldiği tarih demektir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) Mekke-i Mükerreme'de Mîlâdın 571'inci Senesinde Rebîulevvel Ayının 12'inci Gecesi Sabaha Karşı Dünyayı Şereflendirdiler.

[275] Duâ ve İbâdetler, Fazilet Neşriyat

Dünya ve âhirette şerefli, faziletli ve iyi insan olabilmek, âlemlere rahmet olan Peygamberimiz Muhammed Mustafa'yı (s.a.v.) iyi bilmek, iyi anlamak ve ona hakîki ümmet olmakla mümkündür. Bir insan, Peygamberimizi bilmedikten, tanımadıktan, sevmedikten sonra hiçbir şeyle şerefli ve faziletli olamaz.

Peygamberimizin adı **Muhammed,** babasının adı **Abdullah,** annesinin adı **Âmine**'dir. Ana rahminde yedi aylık iken babası vefat etmiştir. Mîlâdî 571 senesi Nisan ayının yirminci; Rebîulevvel ayının onikinci (Pazartesi) gecesi sabaha karşı Mekke'de doğmuştur. Doğduğu zaman hiçbir çocuğa benzemiyordu. Ondaki peygamberlik nuru, bakan gözleri kamaştırıyordu.

Dört yaşına kadar sütannesi Halîme'nin yanında kaldı. Sonra ailesine teslim edildi. Altı yaşında iken annesi Âmine vefat etti. Dedesi Abdülmuttalib onu yanına aldı. Annesinden iki sene sonra, sekiz yaşında iken dedesi de vefat etti. Bu defa da amcası Ebû Tâ-lib'in yanında kaldı.

Peygamberimizin çocukluk ve gençlik çağları, bekârlık evlilik devirleri, hâsılı bütün hayâtı hiç bir insana nasîp olmayan fazîlet ve kemâlât ile geçmiştir.

Yirmi beş yaşında Hadîcetü'l-Kübrâ validemiz ile evlendi. Hiçbir zaman putlara tapmadı. Çocukluğundan beri onları hiç sevmezdi. Hazret-i İbrahim Aley-hisselâm'ın dîni üzere Allah'a ibâdet ederdi. Zaman zaman Mekke civarında bulunan Hirâ dağına gider, Allah'ın kudret ve büyüklüğünü düşünürdü. Allah'ın kendisine tâ ezelde ihsan ettiği aşk ile muhabbet denizine açılır, kalbinde yanan tevhid nurunun pırıltıları içinde Allah'ı zikrederdi.

Peygamberimiz yine bir gün, Hirâ mağarasında iken Cebrâîl aleyhisselâm Allah'ın emri ile ona peygamberlik vazîfesini bildirmeye geldi. İnsanlığın kurtarıcısı ve Allah'ın sevgilisi Hazret-i Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'e:

"Oku!" dedi. Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) "Neyi okuyayım" dedi. Cebrâîl (a.s.) Peygamber Efen-dimiz'i tutup sıktı, sonra bıraktı. Cebrâîl (a.s.) tekrar:

"Oku!" dedi. Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) "Neyi okuyayım" dedi. Cebrâîl (a.s.) tekrar Peygamber Efendimizi tutup sıktı, sonra bıraktı ve üçüncü defa:

"Oku!" dedi. Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) "Neyi okuyayım" dedi. Cebrâîl (a.s.) tekrar Peygamber Efendimiz'i üçüncü defa tutup sıktı, sonra bıraktı.

Böylece Cebrâîl (a.s.) tarafından kendisine manevî bir ameliyat tatbik edilmiş oldu. Sonra Cebrâîl (a.s.),

"Seni yoktan var eden, tedrîcen terbiye edip büyüten, kemâle ulaştıran Rabbinin ism-i şerîfi ile oku.

O, insanı pıhtılaşmış kandan yarattı. Oku! O çok kerîm olan Rabbinin hakkı için ki, o, kalemle tâ'lîm etti; insana bilmediğini öğretti." mealindeki Alak Sûresinin ilk beş âyetini okudu.

Böylece Hazret-i Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e Peygamberlik vazifesi verildi. Kur'ân-ı Kerîm, yirmi üç senede tamam oldu. On üç sene insanları Mekke'de hak yola davet etti. Büyük meşakkatlar ve ızdıraplar çekti. Her şeye sabredip Allah'ın varlığını, birliğini yaymaya çalıştı. Sonra Medîne-i Münevvere'ye hicret etti. On sene de Medîne'de peygamberlik vazifesini bütün gücü ile yerine getirdi. İnsanlara insanlığı öğretti, medeniyeti belletti. Karanlık gönülleri İslâm'ın nuru ile aydınlattı. Böylece vazifesini tamamladı. Altmış üç yaşında vefat etti. İnsanlık âlemine hidâyet rehberi olan Kur'ân-ı Kerîm'i ve sünnet-i seniyyesini tavsiye ve emânet etti.

Salât sana, selâm sana ey Allah'ın Resulü. Seni hakkı ile bilen ve öven âlemlerin Rabbi Allâhü Teâlâ'dır. Sen Muhammed Mustafâ'sın (sallallâhü aleyhi ve sel-lem). Sen âlemlere rahmetsin. Bütün insanlar

ve cinlerin peygamberisin. Sen Hâtemü'l-Enbiyâ'sın; peygamberlerin sonuncususun. Senin hakkında

لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ (h.kudsi) buyuldu.

Bütün Peygamberler'in sonuncusu ve en üstünü fakat yaratılış olarak ilki olan çünkü:

قَالَ رَسُولُ اللهِ صلعم: اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللهُ نُورِی اَوْرُوحِی وَكُنْتُ نَبِيًّا وَآدَمُ بَيْنَ الْمَاءِ وَالطِّينِ

Buyurmaktadır. böylesine müstesna bir peygambere ümmet olma ve O'na iman etme şerefini bize nasip eylediği için Cenab-ı Hakk'a ne kadar şükretsek azdır. Bu nimetin hakikatine ermek yani hakiki ümmet olabilmek için daima dua etmeli, bu hususta piranın himmet ve teveccühüne sığınarak, fırsatı ganimet bilmeliyiz. Fesadın yayıldığı şu zamanda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Akidesine ve Sünnet-i Seniyye'ye canımızla, malımızla, bütün gücümüzle sarılmalı ve bu hususta da çok dua etmeliyiz. Nitekim cenab-ı hak şöyle buyurmaktadır:

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

Enbiya suresi 107. Ayet-i kerime

Peygamber Efendimizin doğumundan 52 gün önce babası Hz. Abdullah'ı, 6 yaşında Hz. Amine'yi, 8 yaşında ise dedesi Abdülmuttalib i kaybetti. Baba, anne ve dededen öksüz kalan Rasulü Ekrem; amcası Ebu Talib'in himayesine girdi. 25 yaşında Hz. Hatice validemizle evlendi. 40 yaşına geldiği zaman şahsında İslam güneşi doğdu. O, artık insanları Hakk'a davet etmeye başladı. Allah'tan başka ilah olmadığını, kendisinin Allah'ın kulu ve resulü olduğunu bildirdi. Fakat Hakk'ı hazmedemeyen, İslam'ın parıltısından gözleri

kamaşan nemrut yapılılar, ona ve müslümanlara cephe almakta, eziyet etmekte gecikmediler.

İslam'ın bir çığ gibi yayıldığını, müslümanların gün geçtikçe çoğaldığını gören müşrikler, Hz. Resulullah (s.a.v)'e bir takım teklif ve vaadlerde bulundular. Cevabı dünyayı sarsabilecek bir ulviyette; "Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki güneşi sağ avucuma, ayı sol avucuma koysanız ben bu davamdan vazgeçmem" dedi.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ

عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا

هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Kasem olsun, size kendi cinsinizden bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız O'nun üzerine pek güç gelir, üzerinize çok düşkündür. Mü'minler hakkında pek şefkatli ve pek merhametlidir. Eğer yüz çevirirlerse artık de ki: «Allah Teâlâ bana kâfidir. O'ndan başka mâbûd yoktur. Ben ancak O'na tevekkül ettim ve O, pek büyük olan Arş'ın sahibidir.» [276]

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ

ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

[276] Tevbe suresi 128-129. Ayet-i kerime

De ki: «Eğer Allah Teâlâ'yı seviyor iseniz bana ittiba ediniz ki, Allah Teâlâ da sizi sevsin ve sizin için günahlarınızı yarlığasın. Ve Allah Teâlâ gafûrdur, rahîmdir.»[277]

Sebebi nüzülü;

İbni Abbas'dan rivayet ediliyor: Kureyş müşrikleri, Mescid-i Haram'da (Kabe'de) toplanmışlar, putları dikmişler, boyunlarına devekuşu yumurtaları asmışlar, kulaklarına salkım küpeler takmışlar, karşılarına durmuşlar, onlara secde ediyorlardı. Onların putlara taptıkları bir sırada Allah'ın Resulü yanlarına geldi, başlarına dikildi, onların bu sapık durumlarına baktı da teessürle:
- Ey Kureyş topluluğu! Vallahi siz, babanız İbrahim ve İsmail'in milletine muhalefet ediyorsunuz. Onlar, hakikaten islâm dini üzerinde idiler, buyurdu.
Bu ihtar ve ikazı duyan müşrikler:
- Ya Muhammed! Biz, putlara, bizi sevdiğimiz Allah'a yaklaştırsınlar diye ibâdet ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Teâlâ ve Tekaddes hazretleri bu âyet-i celîleyi inzal buyurdu.

Buna göre mânâ: Ey müşrikler! Sizler Allah'ı seviyor, putlara, sizi Allah'a yaklaştırsınlar diye tapıyorsanız, sizin bu hareketiniz, Allah'a şirktir, küfürdür. Putlara ibâdet, sizi Allah'tan uzaklaştırır. Hakîkaten Allah'a yaklaşmak istiyorsanız, bana tâbi' olunuz ki, Allah da sizi sevsin. Ben, size Allah tarafından gönderilmiş bir elçiyim ve size Allah'ın bir hüccetiyim. Öyle olunca, ta'zime en lâyık olan benim, de! demek olur.

[277]Ali_İmran suresi 31. Ayet-i kerime

عن أَنس رضي اللَّه عنه أَن أَعرابياً قال لرسول اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : مَتَى السَّاعَةُ ؟ قال رسولُ اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « مَا أَعْدَدْتَ لَهَا ؟ » قال : حُبُّ اللَّهِ ورسولِهِ قال : « أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ » .

Enes (r.a)'den şöyle dediği rivayet olunmuştur: Bir bedevi Resûlullah (s.a.s)'e:

– Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. Efendimiz:

– "Kıyamet için ne hazırladın?" buyurdu.

– Allah ve Resûlünün sevgisini, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber:

– "O halde sen, sevdiğin ile berabersin" buyurdu.[278]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ " فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ ".

Ebu Hureyre'den rivayet edilen benzer bir hadiste de Hz. Peygamber (s.a.s.): "Allah'a yemin ederim ki, hiçbiriniz, ben kendisine babasından ve çocuğundan daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmazsınız." buyurmuştur.[279]

[278] Buhârî, Edeb, 96
[279] Buhâri, İman, 14

عن أَنسٍ رضي اللَّه عنه عن النبي صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قال: ثَلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلاَوَةَ الإِيَمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِواهُما ، وأَنْ يُحِبَّ المَرْءَ لا يُحِبُّهُ إِلاَّ للَّهِ ، وَأَنْ يَكْرَه أَنْ يَعُودَ في الكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ في النَّارِ.

Enes (r.a.) Resulullah (a.s.)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Şu üç özellik kimde bulunursa o kişi, imanın zevkine ermiş olur. Allah ve Resulünü, her şeyden daha çok sevmek, sevdiği kimseyi sadece Allah için sevmek, Allah'ın kendisine iman nasip etmesinden sonra inançsızlığa düşmeyi, ateşe atılıyormuş gibi kötü görmek.[280]

İmam-ı Rabbânî Müceddid-i Elf-i Sâni Hz, Mektûbât-ı Şerife'sinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in faziletinden ve meziyetlerinden bahsederken;

مَا اِنْ مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِى لَكِنْ مَدَحْتُ بِمَقَالَتِى بِمُحَمَّدٍ

"Ben, Hz. Muhammed (s.a.v.)'i sözlerimle medh etmeye kadir değilim. Ancak sözlerimi O'nunla süslemiş olurum" mealindeki beyti nakletmiş ve devamında hadis-i şeriflerden istifade ederek şöyle buyurmuşlardır: "Muhakkak ki Hz. Muhammed (s.a.v.) Allah-ü Tealâ'nın Rasulü ve Ademoğlu'nun efendisidir. Kıyamette insanların kendisine en çok tabi olacağı zat odur. O önce ve sonra gelen insanların içinde Allah-ü Teala indinde en mükerrem şahıstır. Kabri ilk açılacak olan; ilk şefaatçi ve ilk şefaat izni verilecek olan; Cennet'in kapısını ilk çalacak olan ve Hz. Allah'ın kendisine kapıyı

[280] Buhârî, İman, 9, 14, İkrâh, 1; Müslim, İman, 67, 43

ilk açacağı kişi yine O'dur. Kıyamet günü Livâü'l-Hamd sancağını O taşıyacaktır[281]

Peygamber efendimizin doğduğu gece meydana gelen bu olaylar aynı zamanda onun peygamberliğinin haber veren mucizelerdir.

Bu mucize ve olağanüstü olaylar şunlardır;

1- O gece, bin yıldır ateşe tapan mecusilerin bin seneden beri yanmakta olan taptıkları ateş aniden sönüverdi.

2- Sevgili peygamberimizin dünyaya geldiği gece, büyük bir yıldız doğdu. Bunu gören Yahudi alimleri, Tevratta belirtilen paygamberin doğduğunu anladılar. Ashab-ı kiramdan Hassan bin Sabit anlatır: "Ben sekiz yaşında idim. Bir sabah vakti Yahudinin biri; "Ey Yahudiler!" diye çığlık atarak koşuyordu. Yahudiler; "Ne var, bu bağırman nedendir?" diyerek yanına toplanınca, o; "Haberiniz olsun Ahmed'in yıldızı bu gece doğdu! Ahmed bu gece dünyaya geldi..." diye cevap verdi.

3- Peygamberimizzin doğduğu gece Kabe'deki putların hepsi yüzüstü yere yıkıldı. Urvet-übn-ü Zübeyr bildirdi: "Kureyş'den bir cemaatin bir putu vardı. Yılda bir defa onu tavaf ederler, develer kesip şarap içerlerdi. Yine öyle bir gün, putun yanına vardıklarında, onu yüzüstü yere yıkılmış buldular. Kaldırdılar, yine kapandı. Bu hal üç defa tekrarlandı. Bunun üzerine etrafına iyice destek verip diktikleri sırada, şöyle bir ses işitildi:
"Bir kimse doğdu, yeryüzünde her yer harekete geldi. Ne kadar put varsa hepsi yıkıldı. Kralların korkudan kalbleri titredi!"

4- Medayin şehrindeki İran Kisrasının sarayının on dört kulesi, burcu yıkıldı. O gece gürültüyle ve dehşetle uyanan Kisra ve halkı; yine kendilerinden bazı ileri gelenlerin gördükleri korkunç rüyaları tabir ettirdiklerinde, bunun büyük bir şeye alamet olduğunu anlamışlardı.

[281] Mektubât-ı Şerife, cild 1, sayfa 87, mektup 44

5- O zaman mukaddes sayılan Sâve Gölü'nün de o gece bir anda suyu çekilip kuruyuvermişti.

6- O gece fırat nehri taşmıştır.

Muhammed aleyhisselamın doğduğu geceden itibaren, şeytan ve cinler artık Kureyş kahinlerine hadiselerden haber veremez oldu. Kehanet sona erdi...
Daha nice olağanüstü haller...

Hikaye;

Vehb bin Münebbih'den;

İsrail Oğullarından yüz yıl Allah'a isyan eden bir adam vardı. Öldüğü zaman Beni İsrail bu adamı hakaret olsun diye bir çöplüğe atmak üzere anlaştılar (ve attılar.) Hazreti Allah Musa Aleyhisselâm'a onu çöplükten çıkarıp cenaze namazını kılmasını vahy etti. Musa Aleyhisselâm (vahy edileni yaptı) ve Hazreti Allah'a (bunun hikmetini merak edip) şöyle münacâtta bulundu.
-"Ya Rabbi, İsrail Oğullan bu adamın sana yüz yıl isyanına şahitlik ettiler. (Sen ise bana böyle emrettin.)" Cenab-ı Hak şöyle vahy etti:
-"Evet, durum böyle. Lâkin bu kulun bir âdeti vardı. Tevrat'ı okurken "Muhammed" ismine her rastlayışında öper ve üzerine salavat okurdu. Kim, benim habibimi sever ve ona tazim eder, saygı gösterirse günahlarını af eder, azab etmeyiz. Aksine onu Mürselinin Seyyidi hürmetine "Cennet-ül Huld" de barındırır ve kendisine Hur-i îyn'den eşler veririz. (Vesilet-ül Uzmâ)

Kaside-i Bürde Şerhi'nde İbn-i Abbas'dan naklen şöyle zikredildi:

Peygamberimiz Aleyhisselâm;

- Pazartesi günü dünyayı teşrif etti.
- Kendisine peygamberlik Pazartesi günü verildi.
- Pazartesi günü hicret için yola çıktı.
- Pazartesi günü Medine-i Münevvere'ye girdi.

- Kabri şerifine Pazartesi günü defnedildi.
- Mekke-i Mükerreme Pazartesi günü fethedildi.
- Maide suresi de Pazartesi günü inzal edildi.[282]

Peygamberimizin (s.a.v) hususiyetlerinden;

İmam-ı Süyûtî "Enmûzec-ül Lebîb fi hasâis-il habîb" isimli eserinin "Rasülüllah'ın hususiyetleri ve kerâmetleri"ne mahsus dördüncü faslında şöyle diyor:

- Efendimiz Aleyhisselâm önünü gördüğü gibi arkasını da görürdü. (Gündüz veya ışıkta gördüğü gibi) gecede karardıkta da görürdü.
- Onun mübarek ağız suyu, tuzlu suyu tatlı su haline getirirdi.
- Koltuk altı rengi değişmemiş bir beyazlığa sahipti ve tüy yoktu.
- Gözleri uyur, ama kalbi uyumazdı. Hiç esnemezdi ve asla ihtilâm olmadı. Son üç hususta diğer peygamberler de böyle idi.
- Teri, miskten daha güzel kokulu idi.
- Kendisi için kaza-i hacet eseri görülmeadi. Toprak onu derhal içine alırdı.
- Bulunduğu yerde misk kokusu koklanırdı. Diğer peygamberler de böyledir.
- Nesebinde asla sifah-zina vaki olmamıştır. Nebi olarak gönderilinceye kadar hep Allah'a secde eden, tevhit inancına sahip nesillerden gelmiştir.
- Rivayete göre, kıyamet öncesi ilk kaldırılacak şey "Efendimizin rüyada görülmesi" ve "Hacer-ul Esved" olacaktır.
- Mübarek eli ile meshettiği -sıvazladığı- hiç bir şeyi ateş yakmaz. Diğer peygamberler için de böyledir.
- Mübarek ismi ile isimlenmek bereketli ve uğurlu olur. Hem dünyada hem de ahirette fayda verir.
- Kadınların başka kabirleri ziyaret etmesi mekruh olmakla beraber onun kabr-i şerifini ziyaret etmeleri mekruh değildir.
- Dünyaya ait bir şeyi miras bırakmaz. Diğer Peygamberler de böyledir. Onlar her şeylerinin tasadduk edilmesini vasiyet ederler.

[282] Harpûti Ale-1 Bürde

- Yine Efendimizin hususiyetlerindendir ki: Bizzat gazaya çıktığı zaman onunla birlikte herkesin çıkması vacib olur.
- Kızları hakkında mehr-i misil düşünülemez. Zira Efendimizin misli yoktur ki...
- Kızı Fatıma Radıyallahü Anhâ hiç hayız görmemiştir. Onun içindir ki "Zehra" diye isimlendirilmiştir. Fatıma validemiz Ademoğlunun havrası (bembeyaz kadın) dır.
- Peygamber Aleyhisselâm'ın hanımları, nikâhın ebediyyen haramlığı konusunda müminlerin anneleridir.
- Peygamberimize yalan isnadı büyük günahtır.
- Efendimizin önüne geçmek, sesini Onun sesinden yüksek çıkarmak, -birbirimize bağırır gibi- ona bağırmak ve odalarının önünden çağırmak haramdır. (Hucurat 2-3-4)
- Kanı, bevli, gaitası ve sair artıkları temizdir.
- Her türlü günahtan -velev ki küçük ya da hataen olsun- korunmuştur. Diğer peygamberler de böyledir.
- Onun ve diğer peygamberlerin ölümünü temenni eden kâfir olur.
- Yine Efendimiz Aleyhisselâm'ın saçları ağarmamıştır. Zira kadınlar ak saçtan pek hoşlanmazlar. Ola ki hanımlarında böylesi hoşnutsuzluk vaki olsaydı küfre düşerlerdi. Efendimiz Aleyhisselâm eşlerine merhameten bu halden de muhafaza edilmiştir.1
- Peygamberimiz ve diğer peygamberlere "Aleyhimüs Selam" söven kimse öldürülür.[283]

Mevlid gecesi ne yapılır?

Bu gecenin manevî zenginliğinden istifâde etmek için bir tesbih namazı kılmalı, bir de Hatm-i Enbiyâ yapmalıdır.

Tesbih namazına niyet:

„Yâ Rabbî, niyet eyledim rızâ-i şerîfin için tesbih namazına. Yâ Rabbî, bu gece teşrifleriyle âlemleri nûra garkettiğin sevgili habîbin, başımızın tâcı Resûl-i Zîşân Efendimiz'in hürmetine ve bu geceki

[283] Tefcirutteslim fi kalbin selim s:834

esrârın hürmetine ben âciz kulunu da afv-ı ilâhîne, feyz-i ilâhîne mazhar eyle. Allâhü Ekber“

MUHARREM-İ ŞERİF

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِى كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Muhakkak ki ayların sayısı, Allah Teâlâ'nın indinde, Cenâb-ı Hakk'ın kitabında gökleri ve yeri yarattığı günden beri onikidir. Bunlardan dördü haram olanlardır. İşte bu, doğru bir hesaptır. Artık o aylarda nefislerinize zulmetmeyiniz. Ve müşrikler sizinle toplu bir halde savaşta bulundukları gibi siz de toplu bir halde müşrikler ile savaşta bulunun ve biliniz ki, Allah Teâlâ muhakkak korunanlar ile beraberdir.[284]

عَنْ عَلِيّ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ وَسَئَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ : اَىُّ شَهْرٍ تَأْمُرُنِى اَنْ اَصُومَ بعْدَ شَهْرِ رمَضَانَ ؛ فَقَالَ لَهُ : مَا سَمِعْتُ اَحَدًا يَسْئَلُ عَنْ هَذَا اِلَّا رَجُلًا سَمِعْتُهُ يَسْئَلُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ علَيْهِ وَ سَلَّمَ وَاَنَا قَاعِدٌ عِنْدَهُ ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ اَىُّ شَهْرٍ تَأْمُرُنِى اَنْ اَصُومَ بَعْدَ شَهْرِ رمَضَانَ ؟ قَالَ اِنْ كُنْتَ صَائِمًا بَعْدَ شَهْرِ رمَضَانَ ؛ فَصُمْ الْمُحَرَّمَ فَاِنَّهُ

[284] Tevbe suresi 36. Ayet-i kerime

شَهْرُ اللهِ ، فِيهِ يَوْمٌ تَابَ اللهُ فِيهِ عَلَى قَوْمٍ ، وَيَتُوبُ فِيهِ عَلَى قَوْمٍ آخَرِينَ ،

— Hz. Ali (r.a.)'den; şöyle rivayet etmiştir: Bir adam bana: « Ramazan ayından sonra hangi ayda oruç tutmamı emredersin? » dedi. Şöyle cevap verdim:
— « Hiçbir kimsenin bunu sorduğunu işitmedim. Ancak ben Resulullah (s.a.v.) 'ın yanında otururken, bir adamın ona:
— « Ya Resulallah! Ramazan ayından sonra hangi ayda oruç tutmamı bana emredersin? » dediğini işittim. Resulullah (s.a.v.) :
— « Ramazan ayından sonra oruç tutacaksan, Muharrem ayında tut. Çünkü o, Allah'ın ayıdır. O ayda bir gün vardır ki, Allah bir kavmin tevbesini o günde kabul ve diğer bir kavmin tevbesini de o günde kabul edecektir » buyurdu.

وَعَنْ جُنْدِ بْنِ سُفْيَانَ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ علَيْهِ وَ سَلَّمَ يَقُولُ : اِنَّ اَفْضَلَ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْمَفْرُوضَةِ الصَّلَاةُ فِى جَوْفِ الَّلَيْلِ ، وَ اَفْضَلَ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ الَّلهِ الَّذِى تَدْعُونَهُ الْمُحَرَّمَ

— Süfyan oğlu Cündüb (r.a.)'dan şöyle rivayet edilmiştir; Resulullah (s.a.v.) :
— « Farz namazlardan sonra namazın en faziletlisi gecenin son üçte birinde kılınan namazdır. Ramazandan sonra oruçların en faziletlisi ise Muharrem dediğimiz Allah'ın ayıda tutulan oruçtur » buyurdu.

وَعَنِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ كَانَ لَهُ كَفَّارَةَ سَنَتَيْنِ ، وَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنَ الْمُحَرَّمِ فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثُونَ

— İbn Abbas (r.a.) Resulullah (s.a.v.)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etti:
— « Kim arife günü oruç tutarsa iki senelik günahına kefaret olur. Ve kim de Muharrem ayında bir gün oruç tutarsa, her bir günü için otuz gün sevabı yazılır.»[285]

Muharrem-i Şerîf ayı; içinde zuhûra gelen ulvî hâdiseler, vukû bulan ilâhî tecellîler ve islâmî bir tarih başlangıcı kabul edilmesi bakımından Müslümanlar arasında büyük bir ehemmiyet taşır. Hicretin on altı veya onyedinci yılında toplanan İslâm şurâsında ileri sürülen muhtelif fikirler arasında Hz. Ali (k.v.)'nin nokta-i nazarı kabûl edilip, ilk İslâm muhacirlerinin Muharrem ayında hicret etmeleri sebebiyle bu ay tarih başlangıcı olarak kabul edildi. Hatta; Muharrem ayının İslâmiyetten öncesine uzanan bir şöhreti ve kıymeti vardır. Denilebilir ki Muharrem ayı, bütün beşeriyet tarihinde yeri bulunan bir aydır.

Muharrem-i Şerîf ayının onuncu gününe yani mîlâdî 13 kasım Çarşamba gününe isâbet eden Âşûrâ günü, dinimizce büyük ehemmiyet arz etmekte ve birçok ilahi tecelliye zarf olmuş bulunmaktadır.

Fakih Ebulleys es-Semerkandî (r.h) hazretlerinin beyanına göre Âşûrâ Gününde vaki' olduğu rivayet edilen hadiseleri zikredecek olursak;

[285] tergib ve terhib c:2 s:462

- Hz.Âdem (a.s.)'ın halk edilmesi, Cennet'e girmesi ve Cennet'ten çıktıktan sonra tevbesinin kabûlü,
- Hz.ibrahim (a.s.)'ın velâdeti, halîlüllah pâyesine ermesi, nemrut'un ateşinden kurtulması,
- Hz.idris (a.s.)'ın semâya ref' olunması ve hz.eyyûb (a.s.)'ın hastalıklardan kurtulması,
- Hz.nuh (a.s.)'ın, gemisinin cûdi dağına oturması ve karaya ayak basması,
- Hz.Îsâ (a.s.)'ın velâdeti ve kendisine suikast hazırlayan yahûdîlerin elinden kurtarılıp semaya yükseltilmesi
- Hz. Mûsâ (a.s.) ve ümmetinin fir'avn'ın zulmünden kurtuluşları ve fir'av'nın suda boğulması gibi hadiseler Âşûrâ gününde vâki olmuştur.

Muharrem-i Şerîf ayı geldiğinde mü'minlerin birbirlerinin hicrî sene başısını tebrîk etmeleri ve yeni senenin kendileri ve tüm İslâm âlemi hakkında hayırlı olması için Cenâb-ı Hak'ka duâ ve ilticâ etmeleri icâb eder. Ayrıca bu günlerde, fakirlere ve yoksullara yardımda bulunmak, kimsesizleri ve hastaları ziyaret etmek de güzel görülmüştür. Büyük Allah dostları tarafından beyan edilen bu aya ve Aşûrâ gününe mahsus bir takım ibâdetler de mevcuttur. Şöyle ki; Bu ayın ilk on gününde kılınması ehemmiyetle tavsiye olunan altı rek'at namaz vardır ki niyeti ve kılınış şekli duâ kitaplarında ve takvim yapraklarında beyan edilmektedir.

Abdullah ibn-i Abbas (r.a.) naklediyor: *Rasülüllah(s.a.v.) Efendimiz Âşûrâ günü oruç tuttu ve o günün orucunu tutmayı bizede emretti. Ashâb:"Ey Allâh'ın Rasûlü, o (Âşûrâ) Yahûdi ve Nasrânî'lerin büyük saydıkları bir gündür." dediler. Rasûl-ü Ekrem Efendimiz: "Gelecek sene olduğunda -inşaallah- dokuzuncu günü (ile birlikte) oruç tutarız*." buyurdular. Ertesi sene (nin Muharrem ayı) gelmeden önce Rasûlüllâh vefat etti."" İşte bu sebebledirki, Âşûrâ

gününü tek başına değil, dokuzuncu günle beraber veya bu mümkün olmamış ise on birinci günle beraber tutulması tavsiye olunmaktadır.

Rasûlüllâh Efendimiz (s.a.v.) Ramazan orucundan sonra en fazla Âşûrâ orucuna ehemmiyet verirdi. Nâfile olarak yapılan ibadetlerin sevabı, on mislidir. Nafile olmasına rağmen Âşûrâ orucunun müstesnâ bir durumu vardır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir Hadîs-i Şeriflerinde bu hususu şöyle izah buyurmaktadırlar: ”Âşûrâ gününün orucu -Allâh’a karşı hüsn-ü zannım odur ki- bir önceki sene de işlenen hata yı örter.” Yine bu ay içinde; Perşembe, Cuma, Cumartesi günleri peş peşe oruç tutulursa 900 senelik nafile oruç sevâbı verilir.

Âşûrâ gününde her mü’minin on kişiye birer selâm veya bir kişiye on selâm vermesi tavsiye edilmektedir.

Bu günde gusül abdesti alan kimsenin sene boyunca ufak tefek hastalıklardan berî olacağı ve o gün çoluk ve çocuğunun nafakasını geniş tutması halinde ecir ve berekete vesîle olacağı beyan edilmektedir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir Hadîs-i Şeriflerinde meâlen: “Kim âile efrâdına Âşûrâ günü nün nafakasını geniş tutarsa Allah’da ona senenin tamamında genişlik verir.” buyurmaktadırlar.

İslam şuuruna mâlik bulunan her mü’min, yukarıda da izah etmeye çalıştığımız hususlar müvâcehesinde bu günlere îcâb eden itinayı göstermeli ve sünnet müessesesini ayakta tutmaya çalışarak Mevlâmız’ın rızâsına nâil olabilmenin gayreti içersinde olmalıdır.

ORUÇ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey imân edenler! Oruç sizden evvelkilerin üzerine farz olduğu gibi sizin üzerinize de farz olmuştur. Tâ ki sakınabilesiniz. Oruç, sayılı günlerdedir. Sizden kim hasta, ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa (mesela fidyeyi fazla verirse) o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır.[286]

Tefsiri;

Siyam, oruç demektir. Oruç, islâm dininin en mühim rükünlerinden ve şeriatin en önemli emirlerindendir. Kötülük emreden nefis, oruç mücâdelesi ile terbiye edilir. Kötülüğe meyilli olan duygular, oruç ile teskin olunur. Oruç, kalp ve amelleri düzenler. Oruç, nefsi, yiyecek ve içeceklerden ve cinsî şehvetlerden men'eden kudsî bir mücâhededir. Hayatın lezzetini tattıran ve irâdenin kıymetini artıran güzel bir haslettir. Bununla beraber oruç, Allah tarafından insanlara yapılan tekliflerin en meşakkatlisi gibi görünür. Bundan

[286] Bakara suresi 183-184. Ayet-i kerime

dolayı Allah-ü Teâlâ ve Tekaddes, teklifleri kullarına meşakkatlerine göre tedricen emir buyurmuştur. Evvelâ, tekliflerin en hafifi olan namazı; saniyen, orta derece zor olan zekatı; sâlisen, en zor olan orucu emir buyurmuş ve böylece temrin ile müslümanları emirleri yapmaya alıştırmıştır. Nitekim Ahzâb sûresinde

وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ

Hak için mütevazi erkekler ve tevazuda bulunan kadınlar ve sadaka veren erkekler ve tasaddukta bulunan kadınlar ve oruç tutan erkekler ve oruçlu kadınlar[287] buyrulduğu gibi, İslâmın binası hadisinde de "Şehâdet kelimesi, namazı ikâme, zekat verme, oruç tutma ve Beyt'i haccetme." diye vârid olmuştur.

Allah'ın Resulü Medine'ye hicret ettiği ilk zamanlarda, ayda üç gün oruç tutar, bir oruç da aşûra günü tutardı. Buna islâm şeriatinde "savm-i evvel" denir. Hicretten bir buçuk sene sonra, kıblenin çevrilmesine müteâkib, Şâ'banın onunda Ramazan orucu farz kılınmıştır. Bundan dolayı bazıları, اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ terkibini, savm-i evvel ile tefsir etmişler. Ramazan âyeti ile neshedildiğne zâhib olmuşlar ise de esah olan, bu âyetlerin hepsinin, Ramazan orucu hakkında nazil olduklarıdır. Şöyle ki:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ o îmân edenler! Ramazan ayında oruç tutmak üzerinize farz kılındı. كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ Sizden önce geçen şu kimseler üzerine farz kılındığı gibi!.[288] Yâni, oruç tutma külfeti sadece sizlere değil, sizden önce geçen

[287] Ahzab suresi 35. Ayet-i kerime
[288] Bakara suresi 183. Ayet-i kerime

nebilere ve ümmetlerine öyle farz kılınmıştır. Bunda kuşkulanacak hiç bir şey yoktur. Oruç tutmada bütün insanlar için maddî, mâ'nevi her yönden bir çok faydalar vardır. Savm ve siyam kelimelerinin lügat anlamı, bir söz dahi olsa nefsi meylettiği şeylerden men'etmektir. إِنِّى نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا Ben Rahmân için oruca nezrettim[289] Ayetinde zikredilen savm kelimesi de bu anlamdadır. Eski şeriatlerde, söz ile oruç tutmak vardı. Oruç nezreden veya oruç ile emrolunan bir kimse, bir kaç gün kimse ile konuşmazdı.

Orucun şeriatte mânâsı: Niyyet ile beraber şafağın atmasından i'tibaren güneş batıncaya kadar nefsi; yeme, içme ve cimâ'dan men'etmektir. Oruçta niyet şarttır, niyetsiz oruç sahih olmaz. Orucun vakti, gündüzdür. Bir kimse gece için oruca niyet etse, orucu olmaz. Çünkü, orucun vakti gündüzdür.

Diğer bir tâbir ile: Akıl, baliğ bir müslimin sabahın başlangıcından gün batıncaya kadar, vücudun içine her hangi bir şeyi idhalden ve cimâdan, ibâdet niyeti ile nefsi tutmaktır. Bundan dolayı, ağıza ve buruna bir şeyin girmesi orucu bozmaz ama, dimağa ve bedenin içine giren bir şey orucu bozar. Bu sebeple, bedene yapılan şırınga veya aşağıdan yapılan ihtikan, orucu bozar. Söz söylemek orucu bozmaz ama, nefis ile mücâdele için ağızdan kötü sözler çıkarmamak, zikir ve ibadetle meşgul olmak efdaldir. Diğer uzuvları da kötülükten men'etmek mendübdür.

Ayet-i celilede, mü'minlerin orucu, geçmiş ümmetlerin orucuna teşbih edilmiştir. Bu teşbih, orucun vâcib olmasında, orucun sıfatında, veya adedinde veya zamanında olması ihtimalleri vardır. Rivayet olunduğuna göre oruç, yehûd ve nasârâya, Ramazan ayında veya aynı mikdarda başka bir ayda farz kılınmıştı. Yahudiler, bu orucu tutmaktan usandılar onu eksiltip senede bir güne indirdiler ve bunu da kendi zû'umlarınca Fir'avn'in garkolduğu günde tuttuklarına zâhib

[289] Meryem suresi 26. Ayet-i kerime

oldular. Halbuki, bunda da hatâ ettiler. Çünkü Fir'avn, aşûra günü suya garkolmuştur. Yahudiler ise, diğer orucu da başka bir gün tutuyorlar.

Nasârâ'ya gelince, Rivayet edildiğine göre, müslümanlarda olduğu gibi nasârâya da Ramazan ayında oruç farz kılınmıştı. Bunlar, bir müddet Ramazan ayında oruç tutmaya devam ettiler. Şiddetli sıcak zamanına veya şiddetli soğuk zamanına tesadüf etti. Bu da, seferlerinde onlara meşakkatli oldu ve maişetlerinde onlara zararlı oldu. Halk bundan âlimlerine şikâyet ettiler de senenin mutedil bir mevsimine tebdil edilmesini taleb ettiler. Alimlerinin ve reislerinin reyleri alındı. Böylece oruç, ilkbahar mevsimine tahsis edildi. Bu değiştirme işlerine keffâret olmak üzere de on gün ilâve ettiler. Bundan sonra bir müddet, kırk gün olarak oruç tuttular. Bir zaman sonra meliklerinin ağzında bir hastalık meydana geldi. Melik, ağzının ağrımasından şikayet etti de; "Allah beni bu ağrıdan kurtarırsa, oruçlarına bir hafta ileve edeceğim" diye nezretti. Sonra, Allah azze ve celle onun hastalığına şifâ verince, melik, kavminin orucuna bir hafta daha ilave etti. Böylece, hıristiyanların orucu kırk yedi günü buldu. Bunlar bir müddet de kırk yedi gün oruç tuttular. Sonra bu melik öldü, başka biri bunlar üzerine melik oldu. Yeni melik; "Şu üç gün eksik oruç da ne olacak? Bunu elli güne tamarnlayın." dedi. Melikin emri üzerine hıristiyanlar kırk yedi günlük orucu elli güne ikmâl ederek, yılda elli gün oruç tutmaya başladılar.

Başka bir rivayette, hıristiyanlara "ölet" geldi. Birbirlerine, "orucu ziyâde edin de ölüm azalsın," dediler. Kırk yedi günlük orucu elli güne iblâğ ettiler. Böylece bir ay olarak tutulan orucu; on gün evveline, on gün sonuna ilave etmek sureti ile elli güne iblâğ ettiler. Daha sonraları buna da tamammül edemediler de orucu perhize tebdil ettiler. Hâlen hıristiyanlar, ouç tutarız, diye ilkbaharda elli gün perhiz yaparlar. Papazlar, namazlarını da türlü bahanelerle ortadan kaldırdılar. Dinlerini o kadar basitleştirdiler ki, bütün ibâdetleri, putları olan salibi çıkarıp göstermekten ibaret kaldı. Papazlar, hıristiyan dini üzerinde o kadar tahribat yaptılar ki, hıristiyan dini,

adetâ onların oyuncağı oldu. Musevilik de hahamların elinde böylece oyuncak olmuş ve hâlen de olmaktadır.

Bazıları da: "Allah azze ve celle Hazretleri, nasârâ üzerine orucu farz kıldı. Onlar sonradan bir gün önüne, bir gün sonuna ilaveler yaparak elli güne iblâğ etmişlerdir. Bundan dolayı islâm dininde, tek günü oruç tutmak mekruh oldu," demişlerdir.
Mânâ:

Ey o bütün iman edenler! Sizden önce geçenlere olduğu gibi, oruç size de farz kılındı لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ Umulur ki korunursunuz. Yani, oruç tutmakta mâsiyetlerden korunursunuz. Zira Oruç, nefsi kıran, şehvetleri terkettiren, takvaya ulaştıran ilahi bir ibadettir.
Ey mü'minler! Oruç denilince kalbinize bir şüphe gelip de heyecana kapılmayın. Öyle korkulacak bir müddet değil;

اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ Sayılı günler; uzun zaman veya bütün yıl değil; sayılı günler, hemen bir ay! İşte o kadar!

Rivayet edildiğine göre, islâmın başlangıcında, her ay üç gün oruç tutmak vâcib idi. Bir de aşûrâ günü oruç tutulurdu. Böylece, bir yılda otuz yedi gün oruç tutulurdu. Allah'ın Resulü bunu hem kendi tutar, hem de ümmetine tuttururdu. Buna "Savm-ı evvel" denildiği yukarıda geçti. Ramazan ayında orucun farz olması ile "Savm-ı evvel" neshedildi.

İbn-i Abbas: "Hicretten sonra ilk nesholunan, kıble işi oldu. Sonra da Ramazan orucunun farz olması ile, "Savm-ı evvel" nesholundu," demişlerdir.

İttifâkan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Hazret-i Aişe: "Câhiliyyede Kureyş kavmi, aşûrâ günü oruç tutardı. Câhiliyyede Allah'ın Resulü de o gün oruç tutardı. Medine'ye hicret ettikten sonra da o gün oruç tutmaya devam etti ve ashabına da o gün oruç

tutmalarını emretti. Ramazan orucu farz olunca, aşûra günü oruç tutmak terkolundu. Dileyen tuttu, dileyen terketti," demiştir.

Bazıları da اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ile murad, ramazan günleridir. Bunun vechi; Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri evvelâ, كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ buyurdu. Bunun bir kaç güne ihtimâli vardı. Sonra اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ kavli ile birkaç günden çok olduğunu beyân etti, ama adedi kesin olarak beyân olunmadı. Daha sonra شَهْرُ رَمَضَانَ kavli ilede adedini beyân buyurdu. Bu tefsir mümkün olunca, اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ terkibinin, Ramazandan gayriye hamline ihtimal kalmadı. Öyle olunca, âyet-i celile mensuh değil, muhkemdir.

Rivayet olunduğuna göre; Ramazan orucunun farziyyeti, hicretin ikinci senesi nazil oldu. Bu da Bedir gazasından bir ay ve beş on gün sonra idi. Bedir savaşı, hicretten sonra on sekizinci ayın başında Ramazan'ın on yedinci Cuma günü olmuştur.

Mânâ:

Ey mü'minler! Oruç size sayılı günler farz kılındı. Bununla beraber

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ Sizden biriniz Ramazan'da hasta olur, yahut sefer üzerinde bulunursa, iftar eder (orucu yer.) فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ iftar ettiği günler sayısınca diğer günler oruç tutmak üzerine vâcib olurوَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ Oruç tutmağa kudreti

yetmeyen ihtiyarlar üzerine de فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ bir fakirin bir günlük yiyeceği fidye lâzım gelir. Yâni, oruca dayanamayıpta oruçlarını yiyen ihtiyarlar oruçlarını yerler. Buna karşılık, her gün için bir fakire bir fidye verirler. Yedikleri orucun yerine oruç tutmazlar.

Bu âyet-i celilenin hükmünde âlimler ihtilâf etmişlerdir. Ekseriyyet, âyetin hükmünün mensûh olduğuna kâil olmuşlardır. Bu kavil, Ömer bin Hattab'ın, Seleme b. el-Ekvâ'nın ve başkalarının kavlidir. Şöyle ki:

"İslâmın başlangıcında mü'minler, oruç tutmak ile orucu yeyip fidye vermek arasında muhayyer idiler. Allah Teâlâ, mü'minler üzerine meşakkat olmaması için, islâmın bidayetinde, onları bu ikisi arasında muhayyer kıldı. Sonra فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ içinizden kim bu aya ulaşırsa[290] âyeti ile bu muhayyerlik neshedildi," demişlerdir.

Seleme bin el-Ekvâ'dan ittifâkan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Seleme: وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ âyeti nazil olunca, orucu veya iftardan birini murad eden kimse dilerse oruç tutar, dilerse iftar ederdi. Bundan sonra ki وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ âyeti veya فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ âyeti nazil olunca, bu âyetin hükmü nesholundu," demiştir.

Katâde: وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ Ayeti, oruca takat getiremeyen şeyh-i kebir (büyük ihtiyar) hakkında nazil olup, oruca dayanamayan ihtiyarın orucu yeyip yerine fidye vermesine ruhsattır," demiştir. Esah olan da budur. Bunu hastalar üzerine tahsise kalkmak, hatâdır.

[290] Bakara suresi 185. Ayet-i kerime

Âlimlerden İbn-i Abbas'ın da içinde bulunduğu bir topluluk, âyetin muhkem olduğuna zâhib olmuşlardır. وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ Lâfz-ı celilinin anlamı: Gençlik zamanında oruca takati olup da oruçlarını tutan, sonra kocalık zamanında oruç tutmaktan âciz olan şu kimseler ki, bunlar üzerine, yedikleri oruca bedel fidye lâzım gelir, demişlerdir.

Buhârî'nin Atâ'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Atâ: "İbn-i Abbas وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ âyetinin okunduğunu duydu da: "Bu âyet mensûh değildir. Bunlar, ihtiyar erkeklerle ihtiyar kadınlardır. Oruçlarını yerler. Yedikleri her gün için bir fakire bir günlük yiyecek miktarı fidye verirler." Buyurdu," demiştir. Sahih olan da budur.

Mânâ:
Oruç tutmağa kudretleri yetmeyip de orucu yiyen ihtiyarlar üzerine فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ bir fakirin yiyeceği fidye vardır. Oruca ceza olarak buğdaydan yarım sağ, diğer yiyeceklerden bir sağ fidye vermeleri üzerlerine vâcib olur. Bu, mü'minin ibâdetteki kusurdan nefsini vikaye için bezlettiği besinin miktadır ki, Ramazan'da orucu yeyip te, kocalığından dolayı kazasına kadir olamayan kimse üzerine, bu mikdar vâcib olur. Bir fakire günde bir fidye verir.
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا Bir kimse de hayrı tetavvû' ederse; yâni, bir miskine verilen fidye üzerine ziyâde eder de her gün iki miskine veya daha çoğuna verirse; yahut, vâcib olan fidye üzerine ziyâdede bir sağ yerine bir müd verirse فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ Bu da onun için hayırlı olur.
Bununla beraber وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ Oruç tutmanız sizin için

hayırlıdır. Gerek hasta, gerek sefer ve gerekse kocalık hallerinde oruç tutmanız sizin için hayırlıdır.

Ayet-i celilenin bu fıkrasının anlamında, iki mânâ vardır.
Biri, oruç tutmaya kudreti olmayan kocalara hıtabdır ki, mânâ: Ey oruca takati yetmeyen ihtiyarlar! Meşakkatler yüklenerek oruç tutmanız; oruç yeyip fidye vermenizden hayırlıdır, demektir.
İkinci tefsire göre: âyetin anlamı umûma hıtabdır. Esah olan da budur. Çünkü, âyet mutlaktır. Mutlak olan âyeti sebepsiz kayıtlamak muvafık olamaz. Külle ircâı evlâdır.

Mânâ:

Ey mü'minler! Her yönden oruç tutmanız sizin için hayırlıdır. اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ Eğer orucun hayırlı bir ibâdet olduğunu biliyorsanız.

Şu cihetin iyi bilinmesi lâzım gelir ki, mükellef olan mü'minlerden her biri için, Ramazanda özürsüz oruç yemeye ruhsat yoktur.

Ramazanda oruç yemeyi mubah kılan özürler üçtür;

Birincisi: Sefere çıkan, hasta olanlarla, hayız ve nifas olan kadınlardır. Sefere çıkan ve hasta olan kadınlar ve erkekler, oruçlarını yiyebilirler. Hayız ve nifas olan kadınlara ise, oruç tutmak haramdır. Bunlar oruçları yerler, yedikleri her gün için diğer günlerde yerine bir oruç tutarlar. Keffâret lazım gelmez. Yedikleri oruçları kaza ederlerken, bunların birbiri ardınca tutulmaları lâzım gelmez. Başka başka günlerde de tutabilirler,

İkincisi: Hamile olan ve emzikli olan kadınlardır. Böyle olan kadınlar, orucun kendilerine veya çocuklarına zarar vermesinden korkarlarsa, bunlar da oruçlarını yerler, sonra yedikleri günleri kaza ederler. Keffâret lâzım gelmez. İmam Şafiî'ye göre hem keffâret, hem de kaza lâzım gelir.

Üçüncüsü: İhtiyar erkek ve kadınlardır ki, bunlar, dayanamayarak oruçlarını yedikleri takdirde, her bir oruç yerine bir fakire fidye vermeleri, üzerlerine vâcib olur. Bu üç hâlin dışında, her ne suretle olursa olsun mü'minler üzerine oruç yemeye asla ruhsat yoktur.[291]

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ ، اِلاَّ الصَّوْمَ فاِنَّهُ لِى ، وَاَنَا اَجْزِى بِهِ ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ فَاِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَ لَا يَصْخَبْ ، فَاِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّى صَائِمٌ إِنِّى صَائِمٌ ، وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لْخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمُ اَطْيَبُ عِنْدَ اللهِ مِنْرِيخِ الْمِسْكِ،الصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُمَا: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحُ بِفِطْرِه وَإِذَا لَقِىَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصْومِهِ رَوَاهُ الْبُحَارِى واللَّفْظُ لَهُ وَمُسْلِمٌ

Ebu Hüreyre (r.a.) Resulullah (s.a.v.)'ın -hadisi kutsisinde- şöyle dediğini rivayet etti:

Allah azze ve celle buyurdu ki:

«Ademoğlunun her ameli kendisi içindir. Yalnız oruç hariç. Çünkü o benim içindir. Onun mükâfatını da ben vereceğim. Oruç bir kalkandır. Sizden biri oruçlu olduğu günde edebe aykırı kötü söz söylemesin, bağırıp çağırmasın. Şayet biri ona kötü söyler veya kendisiyle dövüşürse «ben oruçluyum, ben oruçluyum» desin. (Ona uymasın.) Muhammed'i irade ve kudretiyle yaşatan Allah'a yemin ederim ki,

[291] esbâb-ı nüzûl c:1 s:350

oruçlunun ağzının kokusu, Allah katında misk kokusundan daha iyidir. Oruçlu için ferahlanacağı iki sevinç vardır:

1- İftar ettiği zaman (açlıktan kurtulduğu için) sevinir,
2- Rabbine kavuştuğu zaman orucunun sevabıyla (alacağı mükâfattan dolayı) sevinir.»[292]

Orucun farz kılınmasının hikmeti;

Allah-ü Tealâ aklı yarattığında, ona: "Dön! dedi. Akıl döndü. Sonra: "Geri dön ." dedi. Akıl geri döndü. Hz. Allah:
-Sen kimsin? Ben kimim? diye sordu. Akıl:
-Sen benim Rabb'imsin. Ben de zayıf bir kulum. Hz. Allah:
-Ey akıl! Senden daha kıymetli bir varlık yaratmadım, buyurdu.
Sonra nefsi yarattı ve ona: Dön! buyurdu. Nefis cevap vermedi. Hz. Allah:
-Sen kimsin? Ben kimim? diye sordu. Nefis:
-Ben benim, sen de sensin.
Hz. Allah nefse 100 sene cehennem ateşi ile azap etti. Çıkarıp aynı soruları sordu. Nefis yine aynı cevapları verdi. Bunun üzerine 100 sene açlık ile azap etti. Çıkarıp aynı soruları sordu. Nefis: "Sen benim Rabb'imsin, ben de senin aciz bir kulunum " dedi. Bunun için oruç farz kılındı.

Orucun farz kılınmasının sebebi bir görüşe göre; oruç açlığı sebebiyle kıyamet açlığını hatırlatmaktır. Çünkü mahşerde tahammülü en zor olan azap açlıktır. Hatta mahşer halkı açlık sebebiyle diğer azapları unuturlar.

Niteki Rasülüllah (s.a.v) bir Hadis-i Şeriflerinde: "Kıyamet günü bütün insanlar açtır. Ancak: Peygamberler, onların ehlibeyti ve Receb, Şaban, Ramazan orucunu peş peşe tutanlar hariç. Onlar susamayacaklar ve acıkmayacaklardır " buyurmaktadır.

[292] tergib ve terhib c:2 s:403

Cenab-ı Hak, kıyamet gününün açlığından korumak için, ümmet-i Muhammed'e orucu farz kılmıştır.

Hulasa: Açlık dinin selâmetidir, aynı zamanda tıbba göre bedenin de selâmetidir. Mide boş olursa; cisim nurani ve ruhani bir hâl alır. Nitekim: مِعْدَه تَهِی تَنْ دُرُسْتْ کِیسَه تَهِی دِینْ دُرُسْتْ mide boşken beden rahat, kese boşken din rahat olur (insan azgınlık yapmaz) buyrulmuştur.

Niteki Rasülüllah (s.a.v) bir Hadis-i Şeriflerinde: Allah katında en sevimli amel, açlık ve susuzluk (oruç)tur.buyurmaktadır.

Eflatun derki:
Cismin rahatı, az yemekte
Ruhun rahatı, az uykuda
Dilin rahatı, az konuşmakta
Kalbin rahatı, az intikamdadır, (intikam duygusu olmamaktadır)

Doktorların beyanına göre acıkmadan yemek, insanın hastalanmasına sebep olur.

Hz. Ebu Bekir (r.a) Bu Dereceye Ben Şunlarla Kavuştum:

Müslüman olduktan sonra doyuncaya kadar yemedim, kanıncaya kadar su içmedim. Dünyayı bıraktım, ahireti tercih ettim Peygamberimiz (s.a.v)'e her hususta iyi bir arkadaş oldum. Buyurmaktadır.

Denildi ki: Açlık; ilim ve fesahat yağdıran bir bulut, tokluk ise; cehalet ve gaflet yağdıran bir buluttur.

Cenab-ı Hak, İsa (a.s)'a: "Aç kal; beni görürsün, her şeyden alâkanı kes; bana ulaşırsın". Buyurmakla cemalini görmek saadetini açlığa bağlamıştır.

Hz. Allah sohbetimizin başında zikredilen Ayet-i kerimede: "Sizden önceki ümmetlere farz kılındığı gibi oruç; size de farz kılındı". Buyurmakla bütün geçmiş ümmetlerinde bu ibadetle mükellef olduğunu haber veriyor. Zira oruç zor bir ibadettir. Umumi olunca tahammülü kolaylaşır. Şekli ve miktarı farklı olmakla beraber Âdem (a.s)'dan itibaren bütün peygamberler ve ümmetlerine oruç ibadeti farz idi.

- Musa (a.s)'ın kavmine Aşure günü
- Adem (a.s)'a her ayın 13, 14 ve 15 günleri oruç tutmak farz idi.
- Davud (a.s) bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı.
- Süleyman (a.s) her ayın başında, ortasında ve sonunda üçer gün olmak üzere dokuz gün oruç tutardı.
- İsa (a.s), senenin tamamım oruçlu geçirirdi.
- Efendimiz, Ramazan orucu farz olmadan önce, Aşure günü oruç tutardı.

Hz. Aişe (r.a)'dan: Kureyşliler aşure günü oruç tutarlardı. Peygamberimiz (s.a.v)'de Aşure günü hem oruç tutar, hem de ashabına oruç tutmalarım emrederdi. Ramazan orucu farz kılınınca; Aşure orucu nafile oldu. İsteyen tutar, isteyen tutmayabilir.

Aşure orucunun farziyeti: Bedir Savaşı 'ndan iki ay önce kaldırılmıştır. Hicretten sonra ilk değiştirilen hüküm, bu oruçla Kıble'nin Mescid-i Aksa' dan çevrilmesidir.

Said İbni Cübeyr (r.a)'dan. Bizden önceki ümmetlerin orucu, akşam vakti başlayıp, ertesi geceye kadar devam ederdi. İslâm'ın başlangıcında da böyle idi.

Oruç ilk farz kılındığında, akşam iftar vaktinden yatsı namazına kadar veya yatsıdan önce, uyuyuncaya kadar, yemek, içmek ve cinsi münasebet helâl olur. Ancak kişi yatsıyı kılar veya yatsıdan dönünce uyursa; gelecek akşama kadar bunlar haram olurdu. Yani oruç başlardı.

Hz. Ömer (r.a) bir gün yatsı namazından sonra ailesiyle beraber oldu. Sonra pişman olup ağlamaya ve nefsini kınamaya başladı. Efendimize gelip durumunu bildirdi. Rasülullah: "Bu sana yakışmıyor ya Ömer! Buyurdular. Bu arada ashaptan bazıları da kalkıp aynı hallerin kendilerinde de olduğunu söylediler ve Bakara Sûresi 187. Ayeti nazil olarak

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِى الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar, size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz. Allah, (Ramazan gecelerinde hanımlarınıza yaklaşarak) kendinize zulmetmekte olduğunuzu bildi de tövbenizi kabul edip sizi affetti. Artık eşlerinize yaklaşın ve Allah'ın sizin için yazıp takdir etmiş olduğu şeyi arayın. Şafağın aydınlığı gecenin karanlığından ayırt edilinceye (tan yeri ağarıncaya) kadar yiyin, için. Sonra da akşama kadar orucu tam tutun. Bununla birlikte siz mescitlerde itikâfta iken eşlerinize yaklaşmayın. Bunlar, Allah'ın koyduğu sınırlardır. Bu sınırlara yaklaşmayın. Allah, kendine karşı gelmekten sakınsınlar diye, âyetlerini insanlara böylece açıklar.[293]

"Oruç gecesi kadınlarınızla beraber olmanız size helâl kılındı..." buyruldu.

[293] Bakara suresi 187. Ayet-i kerime

Bedeni ibadetler içinde en faziletlisinin hangisi olduğu hususunda âlimler arasında değişik görüşler vardır.

- Oruç en faziletli ameldir.
- Hac en faziletli ameldir.
- Cihat en faziletli ameldir.
- Farz olma yerlerine göre Mekke'de namaz, Medine'de oruç efdaldir.
- Dua daha faziletlidir.

Alimlerin çoğuna göre sahih olan, bedenle yapılan ibadetlerin efdali namazdır. Onun için efendimiz: "Göz aydınlığım namazdadır" buyurmuşlardır.

İman, marifet, tevekkül gibi kalbi ibadetler, bedeni ibadetlerden üstündür. Faydası başkasına geçtiği için zekât gibi mali ibadetler de, bedenle yapılan ibadetlerden faziletlidir.

İmamı Şafi (r.a)'ye göre namaz, zekâttan daha büyüktür.

Netice: Bedenle yapılan ibadetlerin en efdali namaz, sonra oruçtur. Orucun en efdali de, Ramazan orucudur.

Orucun bir çok faziletleri vardır;

Oruç günahlardan korur. Çünkü açlık acısı ile şehveti kırıp nefsi kahreder. Zira nefis her şerrin barınağı, her kötülüğün arkadaşıdır. Sen onu itaate çektikçe, o seni masiyete sürüklemek ister. Gıdasını kesmedikçe sana uymaz, şehvetini terk etmez. Gıdasını kesmek te oruçla mümkün olur.

Hadis-i Şerif: İbni Mes'ud (r.a)'dan: Ey gençler topluluğu! Kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Zira evlilik gözü harama daha çok

yuman, ırzı daha çok koruyan bir yoldur. Kimin de buna gücü yetmezse, ona oruç tutmak gerekir. Çünkü oruç, ona eneme gibidir.[294]

Şehvetin teskini; gündüz oruç tutup, gece ibadet ederek, şehvetleri unutarak, lezzetleri kesen ölümü hatırlayıp, nefsin konuşmasını (kalbe verdiği fasit düşünceleri) keserek, eceli yakın görerek, emeli kısa tutarak, murakabeye devam edip itaat üzere olarak elde edilir.

Hz. Aişe (r.a)'dan rivayet edilmiştir.Bir günde 20 kere ölümü hatırlayan şehitlerle beraber haşr olunur.

Eğer "Bazıları oruç tutuyor, geceleri ibadet ediyor, yine nefsinde hareket var bunun sebebi nedir dersen? Cevaben deriz ki: Kendisine aşırı şehvet olduğu içindir. Çaresi ise devamlı üzüntü, riyazat, ahiret ve ahiret sıkıntılarını hatırlamaktır.

Oruç tutmamayı mübâh kılan özürler üçtür;

1- Yolculuk, hastalık, kadınların aybaşı ve doğum sonrası halleridir. Bunlar oruçlarını sonradan kaza ederler.
2- Gebelik ve süt emzirmek; bunlar da. sonradan kaza ederler.
3- Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan. günden güne kuvvetten düşen erkek ve kadınlar, oruç tutamayacakları için kaza da etmezler, fidye verirler.

Fidye; her gün için bir fakiri sabah akşam doyurmak, demektir. Yani her gün için bir sadaka-i fitır verilecek demektir.

Oruçla ilgili bazı meseleler;

- Gündüz oruç tutmayan misafir yolculuktan döndüğü zaman, hasta iyileştiği zaman, sabi buluğa erdiği zaman, kafir Müslüman olduğu zaman, kadının adet hali sona erdiği zaman akşama kadar herhangi bir şey yiyip içmezler. Oruçlu gibi davranırlar.

[294] Buharinc.6. s. 117

- Dinden dönmüş olan kimse tekrar Müslüman olursa, geçen oruçları kaza etmesi icap etmez.
- Ramazan orucu diye tayin şart değildir, mutlak oruç veya nafile diye de niyet etse oruç sahihtir. Geceden niyet edilebileceği gibi, kaba kuşluğa kadar da niyet edilebilir.
- Her gün için ayrı ayrı niyet edilir.
- Cünüp olarak sabahlayan kimsenin orucu sahihtir.
- Yalan, gıybet ve iftira eden kişinin sevabı azalmakla beraber orucu sahihtir.
- Ağız dolusu olmadıkça kendi isteği ile kusmak orucu bozmaz.
- Dişler arasında kalan ve nohuttan küçük olan yemek artıklarını yutmakla oruç bozulmaz, nohut tanesi kadar olursa bozulur.
- Şırınga yaptırmak, kulak ve idrar yoluna ilaç damlatmak orucu bozar.
- Burnuna ilaç ya da su çekmek orucu bozar.
- Hacamat olmak orucu bozmaz.
- Fecrin doğup doğmadığında şüphe ederek sahur yese, sonradan fecrin doğduğu ortaya çıksa kaza etmesi gerekir.
- Oruçlunun sürme çekmesi mekruh olmaz.
- Ramazanda oruçlu iken cinsi münasebette bulunmanın keffareti sırasıyla; ya köle azat etmek veya 60 fakiri sabah akşam doyurmak veya iki ay keffaret orucu tutmaktır.
- 15-Cinsi münasebetten dolayı keffaret eşlerden her ikisine de ayrı ayrı lâzım gelir.
- Oruçlunun (kendinden emin ise) öpmesi haram değildir.
- Sefere çıkan yemek yiyerek veya içerek orucunu bozabilir.
- Ramazan günü hasta ve seferi olmadığı halde, bilerek yiyen veya içen kişiye; hem kaza hem kefaret gerekir.
- Unutarak yiyen, içen veya cinsi münasebette bulunan kimseye kaza ve kefaret lâzım gelmez, orucu sahihtir. Çünkü Rasülüllah (s.a.v) şöyle buyurmaktadır; Oruçlu olduğu halde unutarak yiyen veya içen kimseye Hz. Allah ikram etmiştir (orucuna zarar vermez).
- Ağzına veya burnuna verdiği su boğazına kaçarsa; oruç bozulur, kaza gerekir.
- Üzerine kazaya kalan Ramazan orucunu öbür Ramazan gelinceye kadar tutmayan kimseye kefaret icap etmez.

- ❖ Oruçlu bütün vücudu ile suya dalsa; orucu bozulmaz.
- ❖ Kendi isteği ile içine veya boğazına duman tütün çekmekle oruç bozulur.
- ❖ İftarda acele etmek ve namazdan önce iftar etmek sünnettir.

Efendimiz (s.a.v) Namazdan önce yaş hurma ile, olmazsa kuru hurma ile, o da olmazsa birkaç yudum su içerek iftar ederlerdi.

Denildi ki şu zamanda efdal olan; nehir suyunu eli ile alıp içmek suretiyle iftar etmektir. Çünkü, bu zamanda sırf helâl olan şey yok (denecek kadar az)'dır.

- ❖ Sigara ve tütünle iftar etmek çok çirkindir. Zira bunlar hakkında ulemanın ihtilafı vardır. Bazılan haram, bazıları da mekruh demişlerdir.

İftardan sonra: "Allah'ım! Senin (rızan) için oruç tuttum, senin rızkınla iftar ettim"demek sünnettir.

Diğer bir rivayette: "Ey mağrifeti bol olan Rab'bim! Beni bağışla" demek sünnettir.

Diğer bir rivayette: "Susuzluk gitti, damarlar ıslandı, ecir sabit oldu inşaallah" demek sünnettir.

Cenab-ı hak Hadîs-i kudside buyuruyorki:

قَالَ الله عَزَّ وَ جَلَّ : كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ اِلَّا الصَّوْمَ فَاِنَّهُ لِى وَأَنَا اَجْرِى بِهِ

Adem oğlunun her ibadeti kendisi içindir. Yalnız oruç hariç çünkü o benim içimdir ve orucun mükafatını ben veririm.[295]

[295]Tergib c:2 s:403

Orucun farzları;

1- Niyet etmek
2- Niyette orucun ilk ve son vaktini bilmek,
3- İkinci fecirden itibaren güneş batıncaya kadar, orucu bozan şeylerden kendini tutmaktır. Oruca başlama zamanına "imsak", orucu açmaya da "iftar" denir.

Orucun kısımları;

Oruç altı kısımdır:
1- Farz,
2- Vacip,
3- Sünnet,
4- Mendûp,
5- Nafile,
6- Mekruh.

Farz Oruç: Ramazan orucunun edâ ve kazası ve keffâret orucu.

Vacip Oruç: Bozulan nafile orucun kazası ve adak orucu.

Sünnet Oruç: Muharrem ayının 9'uncu günüyle beraber Âşûre günü yani 10'ncu günü tutulan oruçtur.

Mendûp Oruç: Her aydan tutulan 3 gün oruç. O üç günün "eyyâm-ı biyz" yani ayın 13, 14, 15'inci günleri olması da mendûptur.
Nafile Oruç: Şu zikrettiğimiz oruçlardan başka mekruh olmayan oruçlar nafiledir.

Mekruh Oruç: Yalnız âşûre gününde (dokuzuncu veya onbirinci günü ile beraber olmadan) tutulan oruçtur. Ramazan bayramının birinci, kurban bayramının 1, 2, 3 ve 4'üncü günleri oruç tutmak tahrîmen mekruhtur.

Oruç ayrıca iki kısımdır:

1- Geceden niyet icap eden oruçlar: Ramazanın kazası, nafileden bozulan ve gününe gün tutulan oruç, keffâret oruçları, zamanı belli olmayan nezir oruçları. Bunlarda mutlaka geceden niyet şarttır.
2- Geceden niyet icap etmeyen oruçlar: Ramazan ayında tutulan oruç, zamanı muayyen olan nezir orucu ve nafile oruçlar. Bunlara geceden niyet şart değildir. Gece niyet edilebildiği gibi, gündüzün kaba kuşluğa kadar da niyet edilebilir. Ramazan günlerinde ister mutlak oruca niyet edilsin, isterse nafileye veya başka bir vacibe niyet edilsin, oruç ramazan orucu olur.

Orucu bozup da sadece kazâ icabettiren şeyler;

- Oruç hatırında iken boğazına birşey kaçmak,
- Ağzına aldığı veya burnuna çektiği su boğazına kaçmak,
- Niyetin vaktini geçirip öğleden sonra niyet etmek,
- Unutarak yedikten sonra, orucu bozulmadığı halde herhangi birşeyi kasden yemek,
- Ağzına giren kar veya yağmur suyunu yutmak,
- İğne vurdurmak,
- Burnuna ilaç çekmek,
- Kulağına yağ akıtmak,
- Fecr-i sâdık doğmadığı zannı ile sahur yemek,
- Güneş battığı zannı ile iftar etmek,
- Kusmuğunu ağzından çıkarmayıp yutmak,
- Zevcesinden veya sevdiğinden başkasının tükrü-günü yutmak,
- Kendi tükrüğünü dışarı çıkarıp sonra yutmak,
- Su veya yağ ile ıslanmış parmağını ayıp yerlerine sokmak,
- Dişi kanayıp kanı, tükrüğünden fazla veya tükrüğü ile müsâvî olduğu halde yutmak,
- Buhur yakıp, dumanını boğazına kaçırmak.

Orucu bozup kazâ ve keffâret icabettiren şeyler;

- Bilerek yemek-içmek
- Bilerek cinsî münâsebette bulunmak,
- Bilerek sigara içmek,

- Ermeni kili denilen toprağı veya çamurunu yahut yemeyi adet edindiği bir çamuru yemek,
- Gıybet ettikten sonra (orucu bozuldu sanıp) bilerek orucu bozmak,
- Hanımının veya sevdiği bir kimsenin tükrüğünü yutmak,

Yukarıda sayılanlardan birini yapan kimse bozduğu
orucu kazâ eder ve keffâret olarak da ara vermeden iki ay oruç tutar.

Oruçluya mekruh olan şeyler;

- Zarûretsiz bir şey tatmak,
- Zarûretsiz bir şey çiğnemek,
- Önceden çiğnenmiş ve tadı kalmamış bir sakızı çiğnemek,
- Öpmek,
- Kişinin eşiyle sarılması ve kucaklaşması,
- Tükrüğünü ağzında biriktirip yutmak,
- Kan aldırmak.

Orucu bozmayan şeyler;

- Unutarak yemek, içmek ve cinsî münâsebette bulunmak,
- Dokunmak ve oynaşmak veya öpmek ile değil de sırf bakmak veya düşünmekle meni gelmesi,
- Uyurken ihtilâm olmak,
- Meni gelmeksizin öpmek,
- Delirmiş olarak sabahlamak,
- Ağza gelen balgamı yutmak,
- Burnuna inen akıntıyı yutmak,
- Kulağına su kaçmak,
- Dişleri arasında kalan nohuttan küçük bir şeyi yemek,
- Elinde olmayarak (çok dahi olsa) kusmak,
- Sürme çekmek,
- Gıybet etmek,
- Göze ilaç damlatmak.[296]

[296] Muhtasar ilmihal s:145

Nefislerin zindanı, kalplerin gülistanı olan orucun hikmetlerini şöyle özetleye-biliriz :

❖ Oruç, mü'minin sabır silahıdır**.** Sabır, başarının sırrı olduğu gibi, felaketlerden kurtulmanında vasıtasıdır. Harbte, ilimde, ticarette ve her çeşit hadisede daima sabredenler zafere erişmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir. İşte oruç, ruhlara sabır alışkanlığını kazandırır.

❖ Oruç, vücudların zekatıdır. Nasıl zekat malı temizlerse, oruç da bedeni temizler.Bu sebeple Peygamberimiz (s.a.v.):

" Herşeyin bir zekatı vardır. Bedenin zekatı da oruçdur. " buyur-muşlardır

❖ Oruç, akıl ve zekaya kuvvet verir**.** Oruç, zeka ve kabiliyyeti azaltıp çalışma gücünü kırmaz. Bilakis, fikre uyanıklık, gönüllere canlılık, zekaya dinçlik sağlar.

❖ Oruç, bedenin sıhhat kaynağıdır. Kainatta çalışan her zerrenin bir de dinlenmeye ihtiyacı vardır. On bir ay durmadan çalışan vücudun, midenin diğer uzuvlarında elbette dinlenmeye ihtiyacı olacaktır. İşte oruç, bu dinlenmeyi temin etmek suretiyle onlara sağlık ve sıhhat verir. Bunun içindir ki, Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.):
" Oruç tutunuz ki sıhhat bulasınız." buyurmuşlardır.

❖ Oruç mü'minlerin nefsani ve hissi duygularını öldürerek, onları güzel ahlak sahibi yapar ve her çeşit kötülükten alıkoyar**.** Allah Resulü (s.a.v.) : " Oruç, kötülüklere karşı bir kalkandır. " buyururlar.

❖ Oruç, mü'minler için harp eğitimidir. Çünkü, harpte istenildiği zaman, yeme, içme mümkün değildir. Bu sebeple, oruçlu kimse aç ve susuz kalmaya alışarak, vücuduna güç ve direnç kazandırmış olur.

❖ Oruç, Allah'ın verdiği nimetlere şükretme, Allah'ın azabından korunma, kıyamet gününün şiddet ve sıkıntısını hatırlatma

vazifesini görür. Bundan dolayı Yüce Allah'ımız, orucun farziyyetini gösteren âyet-i kerimelerin sonunda :

"Umulur ki korunursunuz; umulur ki şükredersiniz." buyurmuşlardır.

❖ Oruç, şefkat ve merhamet duygularını geliştirir. Açlık ve susuzluk ızdırapların en çetinidir.Açlık ve susuzluk ızdırabını nefsinde tadan kimse, fakir ve yoksulların halini düşünerek, onlara şef-kat ve merhametle yardım elini uzatır.

❖ Oruç, mü'minler arasındaki zengin-fakir mücadelesini azaltır. İslam dini, bu mücadeleyi önlemek için zekat, sadaka, yardımlaşma, hibe ve ödünç verme müesseselerini getirmiş, bunun yanında mü'minlere kanaatkar ve sabırlı olmayı emretmiştir. Bu bakımdan oruç, sabırlı ve kanaatkar olmayı sağlayarak fertler arasındaki mücadeleyi büyük ölçüde ortadan kaldırır.

❖ Oruç, Allah'a ve O'nu dinine bağlılığın samimi olup olmadığını ölçmeyi temin eder. Çünkü Allah, korku ve açlıkla mü'minleri imtahan eder. Oruç tutan kimse imtahanını başarmış , dinde samimiyetini göstermiştir.

❖ Oruç, mü'minlere Allah'ın rahmet ve mağfiretini kazandırarak, dünya ve ahiret saadetini temin eder.Ebu Hüreyye (r.a.) tarafından rivayet edilen (kudsi) hadis-i şerifte şöyle buyrulmuştur : " Ademoğlunun her (iyi) ameli on mislinden yediyüz misline kadar katlanır. Allah-u Teala buyuruyor ki, ancak oruç müstesna. O benim içindir ve onun mükafatını ben veririm. Zira, kulum yemesini ve içmesini benim için terk ediyor. "

❖ Oruç, rızıklara bereket getirir. Zira bu ay, rahmet ayıdır, hayır ayıdır, bereket ayıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır : **"** Bereket ayı olan Ramazan geldi. Allah onda size zenginlik verir, rahmet indirir, hata ve kusurları bağışlar, duaları kabul eder. Allah-u Teala sizin iyi amellerinize bakar ve sizinle meleklerine karşı iftihar eder. Öyle ise, Allah indinde hayırlı

olmaya bakın, hayır işleyin. Gerçekten en bedbaht kimse, bu ayda Allah'ın rahmetinden mahrum kalandır."

Unutmayalım ki ;

" Mekanı çorak toprak,

Yastığı kara taş da olsa

Oruçlunun uyku yeri Cennet bahçesidir. "

Oruç bozmayı mübah kılan haller;

- ***Hastalık:*** Oruca devam edildiğinde hastalık artacağından korkulursa oruç bozulabilir.
- ***Yolculuk:*** 90 kilometrelik bir yolculuğa çıkan bir kimse niyet etmeyebilir veya niyet ettiği halde orucu bozabilir.
- ***Mecburluk:*** Tehdit altında kalanlar oruçlerını bozabilir.
- ***Gebe ve emzikli olmak:*** Oruç tuttuğu zaman kendine veya çocuğuna zarar geleceğinden korkan kadın oruç tutmayabilir.
- ***Oruca Dayanamamak:*** Oruçtan aklının bozulmasından korkan orucunu bozabilir.
- ***Savaş:*** Düşmana karşı kuvvetli olmak için askerde izin verilmiştir.
- ***İhtiyarlık:*** Oruca dayanacak güçleri kalmamış yaşlılar oruç tutmayabilir.
- ***Ziyafete Çağrılmak:*** Yalnız nafile oruçlar ziyafet için bozulabilir. Sonradan kaza olur.

Ebubekir (r.a.) Oruç açıyor;

Hazreti Ebubekir (r.a) kavurucu bir yaz günü oruç tutmuş ve akşam iftar sofrasında sadece bir tas soğuk su vardır İftar vakti gelince soğuk su ile orucu nu açmak için bardağı ağzına götürdü. Fakat bardağı ağzına götürmesiyle bırakması bir oldu. Ve hıçkırıklara

boğuldu. Yanındakiler Hz. Ebubekir'in bu haline bir anlam vermediler. Hz. Ebubekir kendine gelince neden bir anda hıçkırıklara büründüğünü sordular.

-Hz. Ebubekir şöyle cevap verdi:

-Bir gün Allah Resulü (s.a.v) ile otururken eliyle hareketler yapıyordu. Sanki karşısında birisi varmış gibi ona git diyordu sordum.

-Ya Resullallah elini iter gibi hareket yapıyordunuz? diye sordum.

-Şöyle cevap verdi;

-Dünya yanıma geldi kendini bana kabul ettirmek istedi, git dedim kendini bana kabul ettiremezsin dedim.
dünyada:
-Yeminler olsun sana, sen benden kaçıp kurtulsan senden sonrakiler benden kurtulamayacaklar kendimi onlara kabul ettiririm.

Hazreti Ebubekir:

-Bende bu soğuk suyu içerken dünyayı kabul edenlerden mi oldum diye ağladım.

O soğuk su içerken bunu düşünüyorsa biz soframıza inip kalkan yemekler için ne demeliyiz?

Hikâye;

Devrin birinde padişahın biri Ramazan ayı geldiği vakit, ikindiden sonra akşama kadar davulcuların şenlik yapmalarını ve çalgılar çalmalarını emrederdi. Bununla hem günün tez geçmesini ve hem de açlığın tesirini anlamamasını sağlamak, isterdi. Çün kü, oruç

ekseriye ikindiden sonra insana şiddetle tesir eder. îşte yine bir Ramazan ayında padişah oruçtan fazla incinmemek için bu şekilde emretmişti. Bir gün böyle vaziyette iken oradan bir kâmil Şeyh geçer. Bakar ki çalgılar çalmıyor, davullar vuruluyor, adeta kıyamet kopuyor. Kendi kendine « Şu kötülüğü kaldırmalıyım ve bu padişahı bu gafletten uyarmalıyım. Çünkü bu an iftar anıdır. Rahmet ve mağfiretin coştuğu bir zamandır. Bu zamanda bu çeşit hareketler müslümanlara gerekmez.» der.

Padişahın sarayına gider, çalgıları susturmak ve neş'elerine son vermek ister. Padişah da onu o anda saraydan seyreder. Padişah ihtiyarın yakalanmasını emreder, adamı huzuruna çağırtır ve kendisine şöyle sorar:
«Şu münasip olmayan işi niçin işledin?» İhtiyar; bu iş kötü bir iştir. Biz kötü işleri kaldırmakla memuruz der.

Padişah «Benden korkmadın mı?» İhtiyar; «senden bana gelecek olan şeye sabrederim.» Nitekim, Allah Teâlâ Kur'an'da «sana gelen şeye sabret» buyurdu. Ben senden asla korkmam. Çünkü, sen kulumun kulusun. Padişahın etrafındakiler« bu adam aklını kaybetmiştir.» İhtiyar «hayır, ben aklımı kaybetmedim. Bilâkis, hakikatte o, kölemin kölesidir. Sen kölemin kölesisin.

Çünkü, insanlar iki kısımdır:

Birincisi; Nefsi mağlup, kendisi galip olandır ve nefsini istediği tarafa çevirebilir.
İkincisi ise: Nefsi kendisine galip ve üzerine âmir kimsedir.

Ey padişah! Şimdi düşün, sen bunların hangisindensin?» Padişah: «İkincisiyim.» der. İhtiyar «Nefis kulumdur, sen de nefsin kulusun. Yani sen kulumun kulu oldun.» der.

İhtiyarın bu sözleri üzerine padişah son derece müteessir olarak derhal tevbe edip pişman olur. İhtiyara da birtakım ikramlarda bulunur.[297]

Hikâye;

Ateşe tapanlardan biri, oğlunu Ramazan günü sokakta yemek yerken gördü**.** « Ramazanı şerifte niçin müslümarılara hürmet etmezsin? » diye çocuğunu dövdü. O Mecûsî öldükten sonra, Cenabı Hak tarafından Cenneti Âlâya konulmuş olduğunu bir âlim rüyasında gördü. O alim Ona dedi ki:

« Sen mecûsî iken bu makamı nasıl elde ettin? » Mecûsî:

« Evet! Ben mecusî idim fakat, ölürken Allah tarafından:

« Ey meleklerim! Bü kulumu mecûsî olarak bırakmayın»

diye bir nida işittim. Ve bana melekler; benim Ramazanı Şerife hürmetim sebebiyle islâmı arzettiler. Ben de islâmı son anda kabul ettim ve Cenabı Hak bu makamı bana ihsan buyurdu » dedi.

Ramazanı Şerife hürmeti sebebiyle Mecûsîye iman ve hidayet buyuruluyor... Halbuki Ramazanı şerifte oruç tutan ve ona ihtiram edenler ne türlü inayet ve ikram olunurlar! Bunu varın siz kıyas edin.

Savma hürmet eyleyeni ya İlâh
Et Cehennem ateşinden sen nigâh
Savm ile kim eylese vakti mürur
Ona hasıl ola daimi Sûrur
(Mürur: Geçmek, Sürür: Sevinç).[298]

[297] Abdullatif s:119
[298] Mekâsıdu't-talibiyn s:256

Hikâye;

Mehmed isminde bir kimse vardı ki asla namaz kılmazdı. Ramazanı Şerif ayı gelince güzelce giyinir, kokulanır, namazını kılar ve geçmiş namazlarının kazasını da yapardı. Ona: «Niçin böyle yapıyorsun?» denildiğinde: «Bu ay tövbe, rahmet ve berekettir. Umulur ki, Hak Teâlâ Hazretleri benim günahlarımı ihsan ve keremiyle bağışlar» cevabını verirdi. Bir müddet sonra o kimse öldü. Bazı kimseler rüyalarında onu gördüler. «Hak Teâlâ Hazretleri sana ne muamele etti?» dediler O da: «Hak Teâlâ Hazretleri Ramazânı Şerif ayına hürmetim sebebiyle beni affetti» dedi.

Ömer ibni Hattab (r.a). Hazretlerinden rivayet olunur: Nebi Aleyhissalâtü vesselam buyurdular:
« Ey ümmetim! Sizden biriniz, Ramazanı Şerif ayında uykusundan uyandığı zaman bir taraftan diğer tarafa döndüğünde bir melek: « Kalk! Sana Allahü Teâlâ Hazretleri in'am ve ihsan eylesin » buyurur
O kimse namaz niyyetiyle kalktığı vakit ona yatağı dua edip:
«Ya Rabbi! Bu kuluna Cennette yüksek yataklar ihsan eyle » der
Elbisesini giydiği zaman elbisesi:
« Ya Rabbi! Bu kuluna Cennet elbiselerinden giydir » diye dua eder.
Nâlinlerini giydiği zaman nâlinleri ona dua eder:
« Ya Rabbi! bu kimsenin iki ayağını sırat üzerinde sâbit kıl » derler
Su kabına yöneldiği vakit su kabı:
« Ya Rabbi! sen bu kuluna Cennet küplerinden ihsan eyle » der.
Abdest aldığı zaman su:
« Ya Rabbi! bu kulunu bütün günah ve hatalarından sen temizle » diye dua eder. Namaza kalktığı zaman o ev o kimseye dua eder:
« Ya Rabbi! bu kulunun kabrini geniş ve nurlu kıl ve ona rahmet eyle » der. Ve Allahü Teâlâ Hazretleri o kimseye rahmetle nazar eder. O kimse namazın akabinde dua ettiği zaman, Allahü Teâlâ Hazretleri:
« *Ey kulum senden dua ve ben Azîmüşşandan da kabul etmek!.. Senden istemek ve benden de vermek!.. Senden istiğfar benden de afv ve mağfiret!.*» diye buyurur...[299]

[299] Mekâsıdu't-talibiyn s:260

Rivayet;

Ramazan ayı bir surette gelip Allahü Teâlâ'nm huzuru Âlisinde secde eder. Hak Teâlâ Hazretleri:
« Ya Ramazan! Hacetin ne ise iste; senin hakkına riayet edenin elinden tut » buyurur. Ramazanı Mübarek Arasat meydanında dolaşır, hakkına riayet edenin elinden tutar Hak Teâlânın huzuru Âlîsine durur. Hak Teâlâ da:
«Ya Ramazan! Ne istiyorsun?» buyurur. Ramazan: « Yâ Rab! Bu kimseye bir tâc giydirmeni istiyorum » der. Cenabı Hak o kimseye bir tâc ihsan buyurur. O kimse yetmişbin kimseye şefeat eder ve kendisine yetmişbin huri ihsan olunur. Bir burak üzerine bindirilir. Cenabı Hak: « Daha ne istersin ya Ramazan? » buyurur. Ramazan: « Ya Rabi! Bu kulunu senin Habîbinin yanına indir » der. Rabbül alemiyn o kimseyi Cennetül Firdevs'e gönderir ve oraya indirir. Yine: « Daha ne istersin ya Ramazan? » buyurur. Ramazan: « Ya Rabbi! Benim istediğimi yaptın. Şimdi de senin ikramını isterim » demesiyle, Rabbül Alemiyn Cennetül Firdevste, kırmızı yakuttan ve yeşil zebercetten, yüz adet şehir ihsan eder; her bir şehirde bin köşkü vardır.[300]

Âlemin sultanı olan Cenabı Hakk Ramazan Ayını on bir ayın sultanı kılmış ve zatına yaklaşmaya bir vesile yapmış. Bunun için elbette bize emredilen orucu en mükemmel şekli ile tutmamız gerekiyor

Kamil manadaki oruç ise mideyi yiyecek ve içeceklerden boş tutmak değildir. Vücudun her uzvunun oruçla alakası olacaktır. Şöyle ki

Göz; harama bakmazsa gözün orucu tutulmuştur.

Dil; yalan söylemez. gıybet yapmaz,iftira etmezse dilin orucu da tutulmuştur.

[300] Mekâsıdu't-talibiyn s:260

El; can yakmaz ve harama uzanmaz ise, onun orucu da tutulmuştur.

Ayak; şeytani ve nefsani yollarda tozlanmaz ise, ayağın orucu da tutulmuş demektir.

Böyle bir orucun zevkine doyum olmaz ve sevabına sınır tayin edilemez. Bu manada tutulmayan bir oruçla ancak borç ödenir. Fakat Allahü Teala'nın rızası kazanılamaz.

ÖLÜM

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Allah'a nasıl küfredersiniz? Halbuki ölü idiniz de o sizi diriltti; Sonra sizi öldürecek, sonra yine sizi diriltecek, sonra da siz ona döndürüleceksiniz. İşte O, öyle bir ilâh ki, yerde olanların hepsini sizin için yarattı; sonra semâya inayet buyurdu da onları, yedi semâ olarak düzeltti, İşte O, her şeye âlimdir.[301]

Tefsiri:

Bu iki âyet-i celilede, bütün dünya ve âhiret ilimleri toplanmıştır. Hayat, hayatın cereyanı ve hayatın amacı gösterilmiştir. İnsanın yaratılışının nazar-ı ilâhideki kıymeti anlatılmıştır. İnsanın yerden ve göklerden faydalanma hakkı tesbit edilmiştir. Yaratılanların ve

[301]Bakara suresi 27-28. Ayet-i kerime

yaratanın delilleri kısaca İzah edilmiştir. Hakkın yaratması, hakkın ihsanı, hakkın rahman ve rahim olduğu isbât edilmiştir. Kısaca, beşerin ruhunun yerden semâya doğru yükseldiği gösterilmiştir. Bütün bu açık hakikatler karşısında küfre nasıl sapılabileceği istifhâm-ı inkârî ile sorulmuş ve bu iltifattaki belagat, incelik, yükseklik, ilmin, hakikatin ve letafetin ruhlar üzerindeki tesiri gösterilmiştir. Küfür ve küfran kötülenmiş, insanlar ondan sakındırılmış ve böylece, istifhamın şiddeti büyütülmüştür.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ Ey insanlar! Ey insan kelimesinin anlamı içinde bulunanlar! Kâfirler, müşrikler, münafıklar, fâsıklar! Allah'ın varlığını, birliğini nasıl inkâr eder de Allah'a nasıl küfredersiniz? Az çok ilim ve irfanı olanlar için bu küfür nasıl olur? وَ كُنْتُمْ اَمْوَاتًا Halbuki, sizler, bundan önce ölüler menzilinde idiniz. Her biriniz veya hepiniz, ölüler hâlinde idiniz. Ondan önce siz yoktunuz ve sizde hayat eseri de yoktu. Babalarınızın sulbünde kokmuş, hakir bir su idiniz. Yahut da gıda olarak bitkilerde ve hayvanların vücudları üzerinde cansız birer zerre idiniz. Ölülerin kabirlere taşındığı gibi, siz de şuradan buraya taşınır dururdunuz. Bu hâlinizi düşünmez misiniz?

Siz böyle ölüler iken o büyük hâlık tuttu da فَاَحْيَاكُمْ sizi diriltiverdi. Annenizin rahminde size hayat verdi de sonra Dünyaya çıkardı, dünyada sizi yaşattı, size hereket ve duygular, akıl ve fikir verdi. İstediğiniz gibi gezip dolaşıyor, yiyip içiyor, mal ve mülk sahibi oluyor, ehil ve iyâl sahibi oluyorsunuz. Evvelki durumunuzu, şimdiki hâlinizi ve geleceğinizi düşünürseniz, yaratan ve yaşatan Hâlikınızı inkâr edemezsiniz. Bu vücûdu, bu hayatı size bahşeden kimdir? Onu düşününüz ve hâlık'ınızı bilip takdir ediniz ve hayatınızı onun yolunda harcayınız. Bu hayat size bakî değildir, buna güvenmeyiniz. ثُمَّ

يُمِيتُكُمْ Sonra o hâlık sizi öldürecek. Geçmişleri öldürdü, şimdi de öldürüyor, gelecekte de öldürecektir. Ölümden asla kurtuluş yoktur. Siz, "İşte bizi düşündüren, tatlı hayatı elimizden alan, kadınları dul, çocukları yetim koyan bu ölüme şaşıyoruz, madem ki öleceğiz, ölüm pençesini bize salmadan, şu hayattan kâm alalım, zevklerimizi tatmin edelim" diyeceksiniz. İş, sizin düşündüğünüz gibi değildir. Başka bir şey olmasa, bir tehlike, bir azap korkusu bulunmasa dahi, size bu hayatı, bu aklı ve bu düşünceyi veren hâlık Teâlâ'yı hiç bir zaman akıldan çıkarmamanız icâb eder.

Akıl sahibi olan kimseler, hayat gibi en kıymetli ni'meti kendisine ihsan eden Hâlikına asla küfretmez ve o büyük ni'metin karşılığı olarak ona şükür borcunu öderler. Nasıl ki kullarından iyilik gören bir kimse onlara teşekkür borcunu ihmâl etmez, onun karşısında divan durur, teşekkür ederse, bir kulun Hâlikına karşı ne yapması lâzım geldiğini biraz düşünenler bilir ve takdir ederler. Rablarına şükürde acele ederler ve bunun semeresini de daha dünyada iken görürler.

Mânâ:

Ey insanlar! Siz Allah'a nasıl küfredersiniz? Halbuki siz, ölüler hâlinde idiniz de tuttu sizi diriltiverdi. Sonra da O sizi tekrar öldürecek. Fakat, iş bununla da bitmiş olmayacak. ثُمَّ يُحْيِيكُمْ Sonra da sizi tekrar diriltecek. İşte o zaman kıyamet kopacak, işte o zaman ne olacaksa olacak! İtaat edenler muradlarına nâil olacaklar, âsîler de belâlarını bulacak. Allah azze ve celle bunu mutlaka yapacak. Nerede ve nasıl yapacak, bunu biz bilmeyiz. Dilerse yerde, dilerse gökte, dilerse kabirde, bunlar bizim bileceğimiz işler değildir. Bizim aklımız onu bu gün almaz. Biz onu ancak gördükten sonra takdir edebiliriz. Kıyametle bizim aramızda görülecek bir hayat vardır ki, o da âlem-i berzahtır. Yani, kabir hayatıdır. İmân edenler onu tatlılıkla geçirirler.

Buradaki يُحْيِيكُمْ nazm-ı celili, kabir hayatı ile tefsir edilmiştir. İş dirilmekle de kalmayacak, ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ Sonra da siz ona döndürüleceksiniz. Dünya hayatında neler kazanmış iseniz, onunla hesaba çekileceksiniz. Onunla mükâfatlanacak veya mücâzât olacaksınız. İşte o zaman

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ âyet-i celilelerinin sırrı tezahür edecektir.

Bir de Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinin insanlara ihsan ettiği şu ni'metleri inceleyelim.

هُوَ الَّذِى O, öyle bir zât-i ecel âlâdır ki: خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا Şu yeryüzünde bulunanların hepsini sizin için yarattı. Dağları, ovaları, vadileri, kırları, bayırları, çayırları, suları, denizleri, mâdenleri, nebatları, hayvanları, (v.s) hepsini sizin için yarattı.

Mânâ:

Ey insanlar! Allah'a nasıl küfredersiniz. O zât-ı ilâhî, arzda ne varsa hepsini sizin için halketti. Din ve dünya işlerinde onlarla faydalanmanız için! Din işlerinde faydalanma, Vâcib Teâlâ'nın varlığına ve birliğine delâlet eden acâib ve garib yaratıkları düşünerek onlardan ibret almaktır. Dünya işlerinde ise, Allah Teâlâ'nın arzda yarattıkları şeylerden faydalanmaktır.

Mânâ:

O zât-ı ecel ve âlâ, arzda olan varlıkların hepsini sizin faydalanmanız için yarattı. ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ Sonra da semâyı kasdetti ve semâyı yaratmayı inayet buyurdu. İrade ve kurdetini semâya çevirdi.

Âyet-i celilede zikredilen "İstivâ" kelimesinin anlamı hakkında müfes-sirler ihtilâf etmişlerdir. Bazıları: Semâyı kasdetti, anlamınadır, demişler.

İbn-i Abbas: Yüceldi, demiştir. İbn-i Abbas'tan diğer bir rivayette de: Semâya suûd etti, denilmiştir. Ezheri: Emri; semâya suûd etti, demiştir. Sâhib-i muhkem de böyle, demiştir.

Mânâ:

Allah Teâlâ, evvelâ arzı yarattı. Sonra da semâyı yaratmayı kasdetti, demektir. Halbuki, Nâziat sûresinde: "Semâyı yarattıktan sonra arzı döşedi." denilmiştir. "Bu iki âyetin arası nasıl te'lif olunur?" denilirse, buna cevaben denilir ki: "Dahv" kelimesi, basdetmek demektir. Yani, önce arzı yarattı, sonra semâyı yarattı. Sonra da arzı döşedi de bu hâle koydu, demek anlamınadır.

Mânâ:

O Allah ki, arz üzerinde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra semâya teveccüh etti de فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ Onları yedi semâ olarak yarattı. Hepsi de bir; hepsi de birbirine müsâvî yedi semâyı yarattı. Bunları öyle bir yaratılışla yarattı ki, hiç birinde ne fazlalık, ne çatlak, ne yırtık yoktur.

Arzı ve semâyı, ehlinin menfaatleri için yarattı. وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ İşte O herşeye âlimdir. Eksik bir şey yapmaz. Her şeyi bilerek yaratır.[302]

[302] esbâb-ı nüzül c:1 s:67

Yine Cenab-ı hak Cuma Suresine:

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

De ki: "Sizin kendisinden kaçıp durduğunuz ölüm var ya, o mutlaka size ulaşacaktır. Sonra gaybı da, görünen âlemi de bilen Allah'a döndürüleceksiniz de, O size yapmakta olduklarınızı haber verecektir."[303]

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ De ki: « Haberiniz olsun o sizin kaçıp durduğunuz ölüm her halde size gelip çatacaktır.» Kaçmakla ondan kurtulamayacağınız gibi ölmekle de kurtulacak değilsiniz. ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ Sonra o « Âlimi'l-gaybi ve'ş-şehade »'ye redd olunacaksınız. Bidayeten sizi yaratmış bütün mevcudiyyetinize malik iken sizler, firari köleler gibi onun mülkünden, emr-ü hükmünden kaçmak isteyerek gizli ve açık isyanlar yaptığınız hak Mevlanız olup bütün gayb-ü şehadeti bilen ve binaenaleyh kendisine hiçbir şeyin gizli kalmasına imkân bulunmayan Allah teâlânın huzuruna redd-ü iade olunacaksınızda فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ O, size bütün yaptıklarınızı haber verecek. Kitabından ve verdiği ilimlerden neleri tahrif ettiğinizi, neler gizleyip neleri açıkladığınızı yüzünüze vuracak ve ona göre cezanızı verecektir. Mevt ile bedenin fenasından sonra şuur ve temyiz ruhu olan nefs-i natıka Sûre-i Zümer'de اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا *"Allah alır o canları*

[303] Cuma suresi 8. Ayet-i kerime

öldükleri zaman."[304] âyetinde geçtiği üzere doğrudan doğru Allah Teâlâ'nın kabzında kalcaktır ki, ölümden sonra beka-yı ruha kail olanların maksadı da budur.

Burada bilhassa âlimü'l-gaybi ve'ş-şehade ismiyle ilim sıfatına redd-ü irca' tasrih edilmiş olmasına nazaran bir insan, hakikatinin şehadet âleminden gayb âlemine intikali demek olan bu rücuun "vücud-i ilmî" ile huzur-i hakta tehakkuku haysiyetine tenbih olunmuş demektir. Demek ki, âlem-i gayibden âlem-i şehâdete gelmiş olan bir insan mevt ile yine âlem-i gaybe döndüğü zaman bütün hakikat-i dünyadaki ömrünün evvelinden âhirine kadar bâtın ve zahirinde husule gelen iyi veya kötü bütün ef'al ve a'malinin hasılası olarak âlimi'l-gaybi ve'ş-şehade olan Allah Teâlâ'nın ilminde hiç bir noktası gaib olmaksızın hâzır ve mütehakkık bulunacak ve ona göre mücazat veya mükâfatını görecektir. Gerçi bir insan vefat ettiği zaman onun, ruhan ve bedenen muhitinde bırakmış olduğu âsar ve intibaatın bir kısmı onu tanıyan insanların, alâkadarların hafızalarında, daha geniş bir kısmı da «Kiramen Kâtibin» olan Melâikenin kaydetmiş oldukları defter, a'mal ile ilim ve hıfızlarında kalır ise de bunun ikisi de, onun bütün hakikat-i insaniyyesini muhît değil, az çok zahire çıkmış olanlara aiddir. Sûre-i Kâfda وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ *"Ve biz ona «habli verid» den daha yakınız."*[305] âyetinde geçtiği vech ile nefs-i insanînin a'makında cereyan eden gizli vesveseler gibi nice hafayâsı vardır ki, onları yalnız وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ *"Ve biz ona «habli verid* (Şah damarı)*» den daha yakınız."*[306] olan âlimi'l-gaybi ve'ş-şehadenır. ilmi ihata eder ve onun için insanın bütün hakikatiyle rücuu yalnız Allah'adır Ve o suretle insanlar, Hakk Teâlâ'nın huzuruna bütün hakikatleriyle haşre ihzar olunarak hesaba

[304] Zumer suresi 42. Ayet-i kerime
[305] Kaf suresi 16. ayet –i kerime
[306] Kaf suresi 16. ayet –i kerime

çekilecekler ve ömürlerinin hasılası olan ruhanî ve cismani Mecmu amellerinin tartısına göre mücazat ve mükâfat göreceklerdir.[307]

A'meş'den rivayet edildiğine göre Azrail aleyhisselâm insan sûretinde gelerek Süleyman aleyhisselâm'a uğradı ve orada bulunan bir adama dikkatle baktı. Adam da bunu farketti. Azrail aleyhisselâm gidince, adam Süleyman aleyhisselâm'a kim olduğunu sordu. Azrail olduğunu anlayınca: « Bu beni alacak gibi bakışla bana bakıverdi, ben, bundan korkuyorum » dedi. Süleyman aleyhisselâm: « Ne yapmamı istiyorsun? » deyince, adam: « Beni rüzgâr ile Hindistan'ın öteki kenarına attır » dedi. Süleyman aleyhisselâm da dediğini yaptı. Bir müddet sonra yine Azrail ile karşılaşınca, önceki bakışının sebebini kendisinden sordu. Azrail aleyhisselâm: « Hindistan'ın doğusunda pek kısa bir müddet sonra adamın canını almaya me'mûr iken adamı burada gördüğüme şaşarak ona baktım » dedi.[308]

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Her canlı ölümü tadacaktır. Ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete sokulursa, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı, aldatıcı metadan başka bir şey değildir.[309]

قالَ رسولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وسلم: أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللَّذَاتِ

Resulullah (s.a.v) buyurdular ki: "Lezzetleri yok eden ölümü çok anın."[310]

[307]Hak dini kur'an dili c:7 s:543
[308] İhyâu ulûmi'd-în c:4 s:837
[309] Ali_İmran suresi 185. Ayet-i kerime
[310] Tirmizî,Sünen, Zühd 34/4 (IV;553)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ، اَنَّهُ قَالَ : كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ ـ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ـ فَجَاءَهُ رَجُلٌ مِنَ الاَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ـ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ـ ثُمَّ قَالَ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ اَىُّ الْمُؤْمِنِينَ اَفْضَلُ قَالَ : " اَحْسَنُهُمْ خُلُقًا " . قَالَ فَاَىُّ الْمُؤْمِنِينَ اَكْيَسُ قَالَ : " اَكْثَرُهُمْ لِلْمَوْتِ ذِكْرًا وَاَحْسَنُهُمْ لِمَا بَعْدَهُ اسْتِعْدَادًا اُولَئِكَ الاَكْيَاسُ " .

İbn-i Ömer (r.a)'dan rivayet edildiğine göre O şöyle demiştir. Ben Resulullah'la beraber iken Ensar'dan bir adam geldi selam verdi ve Peygamberimiz'e şöyle sordu:Ya Resulallah mü'minlerin hangisi en faziletlisidir? Peygamberimiz: "Ahlakı en güzel olanıdır" dedi.Sonra adam : "Mü'minlerin hangisi en akıllıdır?"dedi Aleyhi's-salâtu ve's-selâm: "Ölümü en çok hatırlayandır ve ölümden sonrası için en iyi hazırlığı yapandır. İşte bunlar en akıllı kimselerdir." buyurdular.[311]

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا اَيُّهَا النَّاسُ تُوبُوا اِلَى اللَّهِ قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا وَبَادِرُوا بِالاَعْمَالِ الصَّالِحَةِ قَبْلَ اَنْ تُشْغَلُوا وَصِلُوا الَّذِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ رَبِّكُمْ بِكَثْرَةِ ذِكْرِكُمْ لَهُ وَكَثْرَةِ الصَّدَقَةِ فِي السِّرِّ وَالْعَلاَنِيَةِ تُرْزَقُوا وَتُنْصَرُوا وَتُجْبَرُوا

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Ölmezden önce Allah'a tevbe edin. (Musîbet, hastalık, yaşlılık gibi) ağır meşgûliyetlere düşmezden önce sâlih ameller işlemede acele edin. Çok zikir ederek, gizli ve açık çok sadaka vererek

[311] İbn Mace,Sünen, Zühd, 34/31 (II;1423)

Allah'a karşı üzerinizdeki borcu ödeyin ki bol rızka, ilâhî yardım ve zafere, halinizin ıslâhına mazhar olasınız..."[312]

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « يَتْبَعُ الْمَيْتَ ثَلَاثَةٌ: أَهْلُهُ وَمَالُهُ وُعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ: يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ »

Resulullah (s.a.v) buyurdular ki: "Ölüyü (mezara kadar) üç şey takip eder: Ailesi, malı ve ameli. Bunlardan ikisi geri döner, biri bâki kalır: Ailesi ve malı geri döner, ameli kendisiyle bâki kalır."[313]

Bu iltifata can mı dayanır!..

Peygamber Efendimiz (s.a.v):
-Ya Ali, yarın kıyamet gününde şu yedi sınıf hayırlı ibadeti yapan kullarına Allah-ü Teâla bahşedeceği ikram ve ihsan-ı gören Cebrail aleyhisselam:
-Ahh!.. Keşke ben de melek değil de insan olsaydım ve bu güzel ibadetleri yaparak Rabbimin iltifat-ı İlahiyyesine nail olsaydım diye hayıflanacaktır. Bu yedi sınıf hayırlı ibadet ise şunlardır:
1. Beş vakit namazı güzelce kılmak
2. Cenaze namazını kılmak
3. Su dağıtmak
4. İlmi sohbetlere devam etmek
5. Hastaları ziyaret etmek
6. Yetimlere saygı göstermek
7. İki kişinin arasını bulmak

[312] İbn-i Mace, Sünen, Salat,2/78 (I;343)
[313] Tirmizi, Sünen, Zühd, 34/46 (IV;589)

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ »

Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Bir insan ölünce üç kişi hariç herkesin ameli kesilir: Sadaka-i câriye (bırakan) veya istifade edilen bir ilim (bırakan) veya kendine duâ edecek sâlih evlât (bırakan) Tirmizî, Sünen, Cenaiz, 8/60 (III;370)

Ölüm denilen şey!

Bir gün Hz. Ömer (r.a) Ka'b el-Ahbâr'a (r.a),

- Ey Ka'b! Bize ölümden bahset, dedi. Ka'b şöyle anlattı:

- Ölüm insanın vücuduna yerleştirilmiş dikenli bir dal gibidir. Bu dikenlerin her biri insanın bir damarına yapışmıştır. Sonra güçlü kuvvetli bir adam gelir ve o dalı çekip çıkarır. Kopan damarlar kopar, kalanlar kalır.

Anlatıldığına göre, Süfyân-ı Sevrî'nin (rah) yanında ölümden bahsedildiği zaman, üç gün boyunca hiç kimse kendisinden bir şey istifade edemezdi. Ona bir şey sorulduğunda, "Bilmiyorum" diye karşılık verirdi.

Hikmet ehli bir zat der ki: "Akıllı olan kimse şu üç şeyi unutmaz:

1. Dünyanın fani ve hallerinin değişken olduğunu,

2. Ölümü,

3. Kurtulması mümkün olmayan bazı felaketlerin kendi kapısını da çalacağını."

Hâtem-i Esam (rah) der ki: "Şu dört şeyin kıymetini ancak şu dört kişi bilir: Gençliğin kıymetini yaşlılar bilir.

Afiyette olmanın kıymetini belâ ve musibete düşmüş olanlar bilir.

Sıhhatin kıymetini hastalar bilir.

Yaşamın kıymetini de ölenler bilir."

Ben derim ki, bu sözde anlatılanlar, daha önce geçmiş olan "Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin." hadisinde anlatılanlara uygun düşmektedir.

Abdullah b. Amr b. Âs'ın (r.a) anlatıyor: "Babam çoğu zaman şöyle derdi:

- Ölmek üzere olup aklı ve konuşma melekesi yerinde olan bir kişinin, ölümün nasıl bir şey olduğunu anlatamamasına şaşarım!

Sonra gün geldi kendisi de ölüm döşeğine düştü. Aklı yerinde, konuşması yerindeydi. Ona dedim ki:

- Babacım! Hani sen, "Kendisine ölüm gelip, bilinci ve konuşması yerinde olmasına rağmen ölümü anlatamayan kişiye şaşarım" derdin ya; haydi şimdi bize ölümü anlat" dedim. O şöyle dedi:

- Oğulcuğum! Ölüm anlatılamayacak kadar büyük bir hadisedir. Fakat sana birazcık da olsa anlatmaya çalışacağım: Sanki omuzlarıma Radvâ ve Tihâme dağları yüklenmiş ve sanki ruhum bir iğne deliğinden geçiriliyor gibi. Sanki bedenimde dikenlerle dolu bir çalı var ve sanki gökyüzü yeryüzüne kapaklanmış da ben de arasında kalmışım.

Abdullah b. Amr b. el-Âs (r.a) anlatmaya şöyle devam etti:

Oğlum! Benim hayatımı üç devrede anlatayım:

1. Cahiliyle döneminde Resûlullah'ı öldürme hususunda en hırslı olanlardan biri de bendim. O zaman ölseydim, acaba halim nice olurdu!

2. Sonra Allah bana hidayeti nasip etti ve müslüman oldum. Bundan sonra Muhammed (s.a.v) en çok sevdiğim insan oldu. Öyle ki, sanki Süreyya yıldızının tepesinde gibiydim. Aaah! Keşke o vakit ölseydim.

(Bu zat, Hâtem b. Unvan, Ebû Abdurrahman'dır. Meşhur zahid ve mutasavvıflardandır. Hâtem-i Asam olarak bilinir. Zühd ve Hikmet kitaplarında ondan nakledilmiş birçok söz bulunmaktadır. Belh şehrindendir. Zamanında Bağdat'a gitmiş ve Ahmed b. Hanbel'le birlikte olmuştur. Birçok savaşlara ve fetihlere katılmıştır. Ona, "Bu ümmetin Lokman'ı" denilmiştir. Hicri 237 yılında vefat etmiştir. Bk. Hatîb el-Bağdâdî, Târîhu Bağdat, 8/241.44 **)**

Böylelikle Resûlullah (s.a.v) hem benim cenaze namazımı kıldırmış hem de onun duasını almış olurdum.

3. Resûlullah'ın (s.a.v) vefatından sonra dünya işleriyle uğraşmaya başladık. Allah katında halim nice olur bilemem? O vefat edene kadar yanından ayrılmadım. Allah ona rahmet eylesin."

Öleceğini bilmek;

Şakîk-i Belhî (rah) diyor ki: "İnsanlar şu dört konuda benim söylediklerimi söylediler, fakat bu konularda benim yaptığımın tersini yaptılar:

1. Biz Allah'ın kuluyuz, kölesiyiz, derler ancak hürler gibi davranırlar.

2. Allah bizim rızkımıza kefildir, derler ancak dünya malı ile iştigal etmeden kalpleri mutmain olmaz.

3. Ahiret dünyadan hayırlıdır, derler fakat ahiretleri için günah toplamaya devam ederler.

4. Elbette bizler de öleceğiz, derler fakat sanki hiç ölmeyecek kimseler gibi amel ederler."

Ebû Zer (r.a) der ki: "Üç şey var ki beni şaşırttı, hatta güldürdü. Üç şey de var ki beni hüzünlendirdi, hatta ağlattı:

Beni güldüren üç şey:

1. İnsan dünyayı arzular, ölüm de onu. Hep uzun hayaller peşindedir. Ölümü hiç tefekkür etmez.

2. Ölümden ve kıyametten gafildir. Fakat o, kimseden hiçbir an gafil kalmaz.

3. İnsan hayatını kahkaha ve gülüp eğlenmeyle geçirir. Fakat Allah'ın kendisinden razı olup olmadığını bilmez.

Ağlatan üç şey ise:

1. Dostlardan ayrılık. Yani Hz. Muhammed'in (s.a.v) ve ashabının (r.anhüm) vefatları.

2. Ölümün gelip çatması.

3. Kıyamet günü Allah'ın huzurunda durmak. Bilemiyorum, acaba Rabbim benim nereye götürülmemi emredecek! Cennete mi yoksa cehenneme mi?"

Resulü Ekrem (s.a.v) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurur:

"Eğer insanların ölüm hakkındaki bildiklerini hayvanlar bilselerdi, korkudan erirlerdi de asla besili bir hayvan eti yiyemezdiniz. " Şuabül-imân

Hâmid el-Leffâf (rah) der ki: "Kim ölümü çokça anarsa ona üç şey ikram edilir:

1-Hemen tövbeye kavuşması,

2-Rızkına kanaat

3-İbadetlerinde neşe ve huzur.

Her kim de ölümden gafil kalırsa o, üç şey ile cezalandırılır:

1-Tövbeyi ertelemesi,

2-Yeterince rızka karşı kanaatsizlik,

3-İbadetlerde tembellik."

Kıyamet Koptu Zannettim;

Anlatıldığına göre, İsa (a.s) Allah'ın izniyle ölüleri diriltirdi. Bir gün bazı kâfirler ona,

- Sen yeni ölmüş olanları diriltiyorsun. Belki de o kişi ölmüş değildir. Eski zamanlarda ölmüş birini dirilt de görelim, dediler.

İsa (a.s) onlara,

- Dilediğiniz kişiyi seçin, dedi. Onlar da,

- Bize Nuh'un oğlu Sâm'ı dirilt, dediler.

İsa (a.s) onun kabrinin başına vardı. İki rek'at namaz kıldı. Allah'a dua etti. Allah Teâlâ da Sâm'ı diriltti. Kalktığında saçı ve sakalı bembeyaz olmuştu. Oradakiler,

- Bu halin nedir? Senin zamanında saç ve sakalın ağarması diye Bir şey yoktu! dediler. Sâm onlara şöyle dedi:

- Kalk! diye emir verilince kıyametin koptuğunu zannettim. Korkudan saçlarım ve sakalım ağardı.

- Kaç senedir bu kabirdesin? diye sordular.

- Dört bin senedir buradayım ve hala ölümün acısı dinmiş değil! Diye cevap verdi.

Anlatıldığına göre, her mümine vefatından sonra dünyaya dönme ve tekrar yaşama teklifi yapılır. Şehidler hariç hiç kimse ölümün verdiği acıdan ötürü dünyaya dönmeyi istemez. Çünkü şehidler ölüm acısı tatmazlar. Onlar tekrar dünyaya dönüp ikinci kez savaşmayı ve ikinci kez ölmeyi isterler.

İbrahim b. Edhem hakkında anlatılan bir hikâye şöyledir:

Bir gün ona, 'Bizimle beraber otursan da senden bir şeyler dinlesek dediler. İbrahim b. Edhem onlara,

- Ben şimdilik dört şey ile meşgulüm. Eğer onları bitirirsem gelir sizinle sohbet ederim, dedi.

- Onlar nedir? diye sorduklarında şöyle anlattı:

Birincisi: Mîsak gününü; Allah Teâlâ'nın Âdemoğullarından söz aldığı günü düşünürüm. O zaman Allah (c.c) şöyle buyurmuştu:

"*Bunlar cennetliktir; hiç önemsemiyorum. Bunlar da cehennemliktir; onları da önemsemiyorum*".[314] Ben ise, bu iki fırkadan hangisine ait olduğumu bilmiyorum.

İkincisi: Düşündüm! Allah Teâlâ bir çocuğun anne rahminde yaratılmasına, ardından da ruhunun üflenmesine hükmettiği zaman görevli melek: "Ey Rabbim! Cennetliklerden mi yoksa cehennemliklerden mi olacak!" diye sorar. Bu soruya, hakkımda ne şekilde cevap verildiğini bilmiyorum.

Üçüncüsü: Ölüm meleği gelip de ruhumu kabzetmek istediği zaman, "Müslümanlarla mı yoksa kâfirlerle birlikte haşrolunacak?" diye sorar. Bu soruya da hakkımda ne şekilde cevap verileceğini bilemiyorum.

Dördüncüsü: Her şeyden münezzeh yüce Allah'ın şu ayetini düşündüm:

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

"*Ey günahkârlar! Bu gün bir tarafa ayrılın (iyilerin arasına karışmayın)*.[315]

[314]Ahmed, el-Müsned, 5/239
[315] Yasin suresi 59. Ayet-i kerime

(Bu manada rivayet edilen bir hadis-i şerif de şöyledir: Sahabeden biri ölümü esnasında ağlar. Bunun sebebini sorarlar, şöyle der: Ben, Resûl-i Ekrem'in (s.a.v), "Cenab-ı Hak insanları iki guruba ayırdı ve şunlar cennet ehli, şunlar da cehennem ehli buyurdu!" sözünü işittim. Ben bu iki guruptan hangisinde olduğumu bilmiyorum (onun için ağlıyorum)! **)** Ben hangi fırkadan olacağımı bilemiyorum.

Allah'ın kendilerine ilim, anlayış verdiği, gaflet uykusundan uyandırdığı, ölümü hatırlamayı kendisine nasip ettiği kimselere müjdeler olsun!

Allahü Teâlâ'dan dileğimiz, son nefesimiz hayırla vermemizdir. Son nefesimizde dünyadan müjdelerle ayrılmamızdır. Çünkü mümin için sekerat anında Allah tarafından bir müjde vardır. Bu husus ayet-i kerimede şöyle anlatmıştır:

اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

"*Rabbimiz Allah'tır, deyip sonra istikamet üzerine yürüyenlerin (ölümleri anında) üzerine melekler inerler ve onlara, '(ölümden ve sonrasından) korkmayın, (geride bıraktıklarınız için) üzülmeyin. Size vaad olunan cennetle sevinin' derler*."[316]

Ölüm anında müminlere verilen müjdeler;

Anlatıldığına göre, ölüm anında mümine verilen müjde beş gruba ayrılır:

Birincisi: Müminlerin tümüne verilen müjdedir: Onlara şöyle denilir: "Ebedi olarak azap içinde kalma korkusuna kapılmayın. Peygamberler

[316] Fussilet suresi 30. ayet –i kerime

ve salihler sizler için şefaatçi olacaktır. Sevap kazanamadık diye de üzülmeyin. Müjdeniz cennet olsun. Varacağınız yer cennettir."

İkincisi: İhlâslı kullara verilen müjdedir. Onlara şöyle denilir: "Amelleriniz reddedilecek korkusuna kapılmayın. Çünkü amelleriniz kabul edilmiştir. Sevap kazanamadık, diye üzülmeyin, zira sizin amellerinizin sevabı kat kat fazlasıyla verilecektir."

Üçüncüsü: Tövbekar kullara verilen müjdedir. Onlara şöyle denilir: "Günahlarınızdan dolayı korkmayın. Çünkü onlar bağışlanmıştır. Tövbe ettikten sonra yaptığınız amellere karşılık bir sevap alamayacağız, diye üzülmeyin. Tövbe etmeden önceki günahlarınıza karşı da karamsar olmayın. Zira Allah günahları sevaplara çevirir. O her şeye kadirdir."

Dördüncüsü: zühd ve takva ehline verilen müjdedir. Onlara şöyle denilir: "Haşirden (mahşer meydanından) ve hesaptan korkmayın. Kat kat verilecek olan sevabınızın eksileceğinden endişelenmeyin. Hesapsız, azapsız cennet sizedir."

Beşincisi: ilmiyle amel eden ve insanlara hayrı öğreten âlimleredir. Onlara şöyle denir: "Kıyametin dehşet veren sahnelerinden korkmayın. Hüzünlenmeyin, zira Allah amellerinizin mükâfatını mutlaka verecektir. Cennet müjdesi hem size hem de size tabi olanlara olsun."

Son nefeslerini bu müjdeler içinde verenlere ne mutlu! Güzel ve salih ameller işleyen mümin, ölmek üzereyken meleklerden müjdesini alır. Melekler ölüm anında onun başucuna geldiklerinde, onlar,

- Sizler de kimsiniz? Sizlerden daha güzel yüzlü, daha güzel kokulu kimseleri görmemiştik! derler. Melekler,

- Bizler sizin dostlarınız. Dünyada iken amellerinizi yazardık. Şimdi ahirette de dostunuz olacağız, derler.

GAFLET UYKUSUNDAN UYANMANIN BELİRTİLERİ

O halde kişinin bir an evvel gaflet uykusundan uyanması gerekir. Gaflet uykusundan ayılan kişinin dört belirtisi vardır:

1. Dünyevî şeylere kanaat nazarıyla bakar, onları yapmakta acele etmez.

2. Ahiret işlerinde hırslı ve aceleci olur.

3. Dini vecibelerini ifa etmede ilme ve gayrete sarılır.

4. Halkın işlerini nasihat ve idare usulüyle devam ettirir.

Denilir ki: İnsanların en faziletlisi şu hasletleri barındırandır:

1. Rabbine ibadet ve itaate koşan,

2. İnsanlara faydası dokunan,

3. İnsanlara karşı şerrinden emin olunan,

4. İnsanların elindekine bel bağlamayan,

5. Her daim ölüme hazırlıklı olan.

Ey kardeşim! Şunu bil ki bizler mutlaka öleceğiz. Bundan kaçış yoktur. Nitekim Allah (c.c) şöyle buyurur:

.اِنَّكَ مَيِّتٌ وَاِنَّهُمْ مَيِّتُونَ

"(Ey Resulüm!) Elbette sen de öleceksin, onlar da ölecekler." [317]

[317] Zumer suresi 30. Ayetikerime

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذًا لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلًا

"Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçıyorsanız, size bu kaçışın asla bir faydası olmaz. Aksi takdirde (eceliniz gelmediği için ölümden kaçmış gibi gözükseniz) bile (dünyada yaşatılarak) istifade et-tirileceğiniz zaman çok azdır. "[318]

Öyleyse her müslüman, ölüm kendisine de gelip çatmadan önce ona hazırlanmalıdır. Yüce Allah şöyle buyurur:

قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

" De ki: "Eğer (iddia ettiğiniz gibi) Allah katındaki ahiret yurdu (cennet) diğer insanlar için değil de, yalnız sizinse ve doğru söyleyenler iseniz haydi ölümü temenni edin! (Göreceksiniz ki) onlar, daha önce işlediklerinden (korktuklarından) dolayı hiçbir zaman ölümü istemezler. Allah, o zalimleri hakkıyla bilendir. "[319]

Allah Teâlâ doğruların doğruluklarından dolayı ölümü temenni ettiklerini, yalancıların ise kötü amellerinden ötürü ölümden kaçtıklarını beyan etmiştir. Çünkü sadık mümin ölüme hazırlanmış ve iştiyakla Rabbine kavuşmayı temenni etmektedir.

Ebû Derdâ'nın (r.a) **(**Rasûlullah (s.a.s)'in, Kur'ân, fıkıh ve hadis ilimlerinde önde gelen ashâbından biri. Asıl adı Uveymir'dir. Hazrec kabilesine mensuptur. Hicrî ikinci yılda Müslüman oldu. Vâkıdî'nin

[318] Ahzab suresi 16. Ayet-i kerime
[319] Bakara suresi 94-95. Ayet-i kerime

naklettiğine göre, Ebû'd-Derdâ ailesi içinde en son Müslüman olandır. Onun örtüyle örttüğü bir putu vardı. Kendisini İslâm'a dâvet eden dostu İbn Revâha bir gün putunu o evde yokken parçaladı ve gitti. Ebû'd-Derdâ eve gelince önce çok kızmış, sonra şöyle demiştir: **"Eğer putta bir hüner olsaydı, kendini koruyabilecekti."** Ve sonra Peygamber Efendimize giderek Müslüman oldu (Hâkim, el-Müstedrek, III, 336). **)** şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rabbimden, tevazu için fakirliği, günahlarıma kefaret olması için hasta olmayı isterim. Rabbime kavuşacağım için de iştiyakla ölümü beklemekteyim"

Abdullah b. Mesud (r.a) der ki: "İyi veya kötü, ölüm herkes için hayırlıdır. Eğer iyilerdense Allah (c.c) onun hakkında,

وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ

"(İyiler için) Allah katında olan nimetler, (dünya nimetlerinden) daha hayırlıdır.'[320] buyurmuştur.

Şayet günahkârlardan ise yüce Allah onun hakkında şöyle buyurmuştur:

اِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ لِيَزْدَادُوا اِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

"Biz onlara sadece günahları çoğalsın diye mühlet tanıyoruz. Onlar için elem verici bir azap vardır.[321]

Enes b. Mâlik'in (r.a) rivayetinde Nebî (s.a.v) buyurmuştur ki: "Ölüm müminin rahat ve huzura kavuşması demektir' [322]

İbn Mesud (r.a) anlatıyor: Resûlullah'a (s.a.v) soruldu:

[320] Ali_İmran suresi 198. ayet –i kerime
[321] Ali_İmran suresi 178. Ayet-i kerime
[322] Hâkim, el-Müstedrek

- Hangi müslüman daha fazla fazilet sahibidir? Resûlullah (s.a.v),

- Ahlaken en güzel olanı, buyurdular. Tekrar soruldu:

- Hangi mümin daha zekidir?

- Ölümü en çok hatırlayan ve ona en çok hazırlanan, buyurdular.[323]

Resûl-i Ekrem (s.a.v) buyuruyor:

"Zeki o kimsedir ki, nefsini (ahirette hesaba çekilmeden evvel bu dünyada) hesaba çeker ve ölümden sonrası için hazırlanır. Âciz (beceriksiz) kimse ise nefsinin aldatıcı arzularına uyar, sonra da Allah'tan boş dilek ve temennilerde bulunur. " [324]

Yani hem arzularına uyarak hiçbir hayırlı amelde bulunmaz hem de Allah'tan bağışlanmayı temenni eder [325]

Cena-ı hak son nefeste iman-ı kamille gitmeyi ümmet-i muhammedin evlatlarının tamamına nasip etsin. Biz acizlerede cennet ve cemali ilahiyeye kavuşuncaya kadar bu dine hizmet etmeyi nasip eylesin. Amin.

[323] Hâkim, el-Müstedrek, 4/540;
[324] Tirmizî, nr. 2459
[325] Tenbîül Gâfilîn S:37

PEYGAMBER SEVGİSİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَاؤُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَاْتِىَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

De ki: "eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticaret ve beğendiğiniz meskenler size allah'tan, peygamberinden ve o'nun yolunda cihattan daha sevgili ise, artık allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fasık topluluğu doğru yola erdirmez." [326]

Hz. Peygambere inanmak ve o'nu sevmek imanın temel şartlarından birisidir. Çünkü, yüce allah, o'nu bizzat kendisi seçmiş ve terbiye etmiştir. Kur'an'daki ifadeleri ile, en üstün ahlak sahibidir. Etrafına ışık saçan yüce bir kandildir. Kendisine tabi olanları daima en doğruya götürür. Bütün insanlar için rahmet olarak gönderilmiştir. Bu sebeple o, bütün bir beşer ve özellikle Allah'a ve ahiret gününe inananlar için en mükemmel bir örnektir.

Hz. Peygamberin hayatı incelendiğinde görülecektir ki, o, Allah'a gönülden bağlanmanın, onun emirlerini aşkla yaşamanın, insanların ızdırabına ortak olmanın, onlara sırf Allah rızası için yardım etmeyi bir vicdan zevki haline getirmenin, yine onlara sırf insan

[326] Tevbe suresi 24. Ayet-i kerime

oldukları için sevgi ve saygı duymanın, intikama muktedir iken affetmenin en güzel örneklerini vermiştir.

Zulme ve kötülüğe karşı durmanın, doğruluk ve adalet ölçülerinden asla ayrılmanın en canlı örnekleri onun hayatındadır. Sabrın, merhametin, alçak gönüllülüğün, aile reisliğinde anlayışın, idarecilikte sorumluluk duygusunun, askerlikte ileri görüşlülüğün, çocuklar, yetimler ve güçsüzlerle ilgilenmenin en eşsiz örnekleri onun hayatındadır.

O halde, gerçek bir mü'min kendisine örnek edineceği bu ideal insanı yüce Allah'tan sonra kendi canından, malından, her şeyden ve herkesten daha çok sever ve o'nu kendisine rehber edinir. Çünkü mü'min, Hz. Peygamber'e, o'nu sevmek ve o'na itaat etmek için inanmıştır. O'nu gereği gibi sevmez ve emirlerini yerine getirmezse o'na olan imanı elbette anlamsız kalacaktır.

Hiç şüphesiz ki; Allah sevgisinden sonra sevgiye en lâyık olan Hz. Muhammed (s.a.v)'dir. Zîrâ yüce Allah bir ayet-i kerimede Hz. Peygamber (s.a.v)'e hitâben şöyle buyurmaktadır:

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: eğer siz Allahı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve suçlarınızı mağfiretle örtsün, Allah gafurdur, rahîmdır.[327]

Hz. Peygamber (s.a.v)'i gerçekten seven bir mü'minde bulunması gereken bazı vasıflar vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1- Hz. Peygamber (s.a.v)'in sünnet-i seniyyesine ittibâ etmek; O'nun hayat tarzına hayatımızı uydurmak. Nitekim Cenab-ı Allah:

[327] Ali_İmran suresi 31. Ayet-i kerime

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيرًا

Andolsun ki Allah'ın Rasulünde sizin için, Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek vardır.[328] buyurmaktadır.

Allah'ın rızası ve sevgisi, Hz. Peygamber (s.a.v)'in sünnetine uymakla elde edilebilir. Bir mü'minin en büyük ideali, kendisini Allah'a sevdirmektir. Yani o'nun rızasını kazanmak, gadabından korunmaktır.

Aslında kılınan namazlar, tutulan oruçlar, verilen sadakalar, işlenen her çeşit hayırlar, İslâm yolunda tüketilen bütün nefesler tek gayeye bakar; o da Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanmaktır. Bunun da tek yolu Rasulullah (s.a.v)'in sünnetine uymaktır.

2- Hz. Peygamber (s.a.v)'in sözünü kabul edip, hükmüne razı olmak. Ayet-i kerimede Yüce Allah şöyle buyuruyor:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِى اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Hayır; Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp, sonra da verdiğin hükme karşı, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olamazlar.[329]

Yüce Allah bu ayette üç noktaya dikkatimizi çekiyor:
1. Her meselede Rasulüllah'ın (s.a.v) hakemliğine başvurmak.

[328] Ahzab suresi 21. ayet –i kerime
[329] Nisa suresi 65. Ayet-ikerime

2. O'nun verdiği hükümden dolayı içimizde hiçbir sıkıntı ve rahatsızlık duymamak.
3. Tam bir teslimiyetle O'na boyun eğmek.

Kur'ân-ı Kerim, mü'minlerin mutlak teslimiyetten öte başka bir tercih haklarının da olmadığını kesin bir ifade ile haber veriyor:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَمْرًا اَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ

Mü'min bir erkek ve kadın için, Allah ve Rasulü bir işe hüküm verdiği zaman, artık onlar için hiçbir tercih hakkı yoktur.[330]

3- İnsanlar arasında O'nun dini olan İslâm'ı yaymak, tevhit bayrağını yükseltmek ve Yüce Allah'ın (c.c) kesinlikle izin vermediği putperestliği ortadan kaldırmak.

4- İyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak, Allah için, kitabı için, Peygamberi için ve bütün müslümanlar için nasihatte bulunmak. Nitekim Ümmet-i Muhammed'in en hayırlı ümmet olmasının sebeplerinden birinin, iyiliği emretmeleri ve kötülükten sakındırmaları olduğunu Yüce Allah c.c şöyle açıklamaktadır:

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ

Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırır ve Allah'a iman edersiniz.[331]

5- Hz. Peygamber (s.a.v)'in güzel ahlâkıyla ahlâklanmak ve bütün kötü ahlâk ve davranışlardan sakınmak.
Çünkü sevgili Peygamberimiz;
"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim" buyurmaktadır.

[330] Ahzab suresi 36. Ayet-i kerime
[331] Ali_İmran suresi 110. Ayet-i kerime

6- Hz. Peygamber (s.a.v)'e saygı ve hürmet göstermek. Sahâbîler (Allah onlardan razı olsun) Hz. Peygamber (s.a.v)'e saygılarından dolayı seslerini O'nun sesinden fazla yükseltmezlerdi. Hz.Peygamber (s.a.v)'e bu derece saygı ve hürmet gösterirlerdi. Nitekim Yüce Allah:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِىِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

Ey iman edenler, seslerinizi, Peygamber'in sesinin üstüne çıkarmayın, birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi onunla da öyle yüksek sesle konuşmayın, yoksa siz farkında olmadan, amelleriniz boşa gider. [332] buyurmaktadır.

7- Hz. Peygamber (s.a.v)'e dâima salat ve selamda bulunmak. Zîrâ Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmaktadır:

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِىِّ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"*Allah ve melekleri, Peygamber'e salât etmekte (O'nun şerefini gözetmeye, şânınını yüceltmeye özen göstermekte) dir. Ey inananlar! Siz de O'na salât edin, (O'nun şânını yüceltmeye özen gösterin) içtenlikle selam edin (O'na esenlik dileyin)*"[333]

Yüce Allah (c.c) , bu ayet-i kerimede bütün mü'minlere Peygamberine salât ve selâm etmelerini emretmekte ve O'na saygı göstermelerini istemektedir.

[332] Hucurat suresi 2. Ayet-i kerime
[333] Ahzab suresi 56. Ayet-i kerime

“**Allahümme Salli alâ Muhammed**” demek salât, “**Esselâmü aleyke eyyühen-nebiy**” demek selamdır. Hz. Peygamber (s.a.v)'den rivayet edilen çok sayıda Salavât-ı Şerife vardır. Bunları okumak, mümkün olduğu kadar çok salãt ve selâm getirmek, Peygamber (s.a.v)'in sevgisini celbeder, şefaatine sebep olur.

İşte Hz. Peygamber (s.a.v)'i gerçekten seven her müslümanda bu vasıfların bulunması gerekir. Aksi halde insan tam manasıyla imanın meyvesinden istifade edemez ve Hz. Peygamber (s.a.v)'in şefaatine nâil olamaz.

Hz.Peygamberi her şeyden fazla sevmek imanın gereğidir. “Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmaktadır:

قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ "

“*Sizden biriniz beni annesinden-babasından, çoluk-çocuğunuzdan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olamaz.*”[334]

Allah ve Peygamber sevgisi imandandır, belki imanın ta kendisidir.Nitekim Hz. Ömer (r.a):

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben sizi canımdan başka herşeyden daha çok severim" dedi. Peygamberimiz (s.a.v):

-Ey Ömer, canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, beni canından daha çok sevmedikçe olgun mü'min olamazsın, buyurdu. Peygamberimizi dikkatle dinleyen Hz.Ömer:

-Ey Allah'ın Resûlü, vallahi ben şimdi sizi canımdan da daha çok seviyorum, deyince Peygamberimiz:

-İşte Ya Ömer, şimdi olgun mü'min oldun buyurdular.[335]

İmanın tadı Allahı ve Peygamberi sevmekle alınır. Ni tekim Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

[334] Buhari, Sahih, İman, 2/8 (I;9)
[335] Aynî, Umdetü'l-Kârî,1/144.

عنِ النَّبِيّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ "

"*Üç özellik vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını tadar: Allah ve Resûlünü, (bu ikisinden başka) herkesden fazla sevmek. Sevdiğini Allah için sevmek. Allah kendisini küfür bataklığından kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek.* "[336]

Cennette Hz. peygamberle beraber olabilmek için sevmek gerekir:

أَنَّ أَعْرَابِيًّا، قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَتَى السَّاعَةُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " مَا أَعْدَدْتَ لَهَا " . قَالَ حُبَّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ . قَالَ " أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "

"*Bir bedevi Resûlullah (s.a.v)'e: Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. Efendimiz: "Kıyamet için ne hazırladın?" buyurdu. Allah ve Resûlünün sevgisini, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber:"O halde sen, sevdiğin ile berabersin*"[337] buyurdu.

Hz. Peygamberin sünnetini yaşatmak sevginin göstergesidir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحْيَا سُنَّتِي فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَحَبَّنِي كَانَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ

[336] Buhari, Sahih, İman,2/9 (I;9)
[337] Müslim, Sahih, Birr ve Sıla,45/50 (III;2032)

"*Kim benim sünnetimi ihya ederse beni sevmiş olur.Beni seven de cennette benimle beraber olur.*"[338]

Hz. Peygambere salâtü selâm getirmek sevginin gereğidir:

اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ ثُمَّ لَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Cimri, yanında adım anıldığı halde bana salâtü selâm getirmeyen kimsedir.[339]

Şehîd olurken nasîhat eden sahâbî : Sa'd Bin Rebi;

Sa'd bin Rebî' hazretleri, Eshâb-ı kirâmın büyüklerindendir. Resûlüllah'ın (s.a.v) bi'setinin onbirinci senesinde, Akabe mevkiînde Medîneli on iki kişi ile buluştu. Bunlardan birisi de Sa'd bin Rebî' idi.

Burada Peygamber efendimize, "Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinâ etmemek, çocuklarını öldürmemek, kimseye iftira etmemek, hiçbir hayırlı işe karşı çıkmamak" hususunda biat ettiler. Söz verdiler.

Peygamber efendimiz de onlara buyurdu ki: Verdiği sözde duranın, ücret ve mükâfatına Allahü teâlâ garanti vermiş, onlara Cenneti hazırlamıştır. Kim insanlık îcâbı, bunlardan birini işler de, ondan dolayı dünyada cezâya uğratılırsa, bu ona keffâret olur! Kim de yine bunlardan insanlık îcâbı birini işlerse, yaptığı o şeyi Allahü teâlâ gizler, açığa vurmazsa, onun işi Allahü teâlâya kalır. Dilerse onu bağışlar, dilerse azâba uğratır. Ayrıca, "Gerek sıkıntı ve darlıkta ve gerekse rahatlık zamanında söz dinlemek ve itâat etmek, başta gelir. Resûlullah, bizzat, onların üstünde bir tercihe sahip olup, ona karşı itâatli olacaklar." söz verdiler.

Hz. Sa'd, Bedir ve Uhud gazâlarında bulundu. Uhud'da büyük

[338] Tirmizi, Sünen, İlim, 39/16 (V;46)
[339] Ahmed b.Hambel, Müsned, I, 201

kahramanlıklar gösterdi. Vücûdu delik deşik oldu. Uhud muharebesinde, bir ara, müslümanlar arasında karışıklık başladı. Hz. Sa'd o zaman, gevşeklik göstermedi. Eshâb-ı kirâma Akabe biatında, canlarını fedâ edeceklerine dâir verdikleri sözü ve yemîni hatırlattı. Muharebe sona erip, Kureyş müşrikleri çekilip gitmişlerdi. Resûlüllah (s.a.v) sordu:
- Sa'd bin Rebî'nin ne durumda olduğunu, canlılar arasında mı, yoksa ölüler içerisinde mi olduğunu, tesbit edip, bana kim haber getirir? Bir ara onu şu tarafta görmüştüm**.**

Ensârdan bir zât dedi ki:

- Bu işi ben yaparım, yâ Resûlallah.

Haber getirmeye giden Muhammed bin Mesleme veya Ubeyy bin Ka'b'dan birisi idi**.** Resûlullah efendimizin işâret buyurduğu tarafa gitti. Vâdide yatan şehîdler arasında, seslenerek dolaştı. Fakat cevap alamadı. Bu defa seslendi:

- Ey Sa'd, beni sana Resûlullah gönderdi!

O zaman Sa'd hazretleri inliyerek kımıldandı. Haber için gelen zât da dedi ki:

- Resûlullah, senin sağlar mı, yoksa ölüler arasında mı olduğunu, araştırıp, kendisine haber vermemi emretti.

Bunun üzerini Hz. Sa'd şu cevâbı verdi:

- Ben artık ölüler arasındayım! Resûlullaha selâmımı arz et ve "Sa'd bin Rebî' ümmetine doğru yolu göstermek için rehberlik yapan Peygambere verilecek mükâfatların en üstünü ile, Allahü teâlâ seni mükâfatlandırsın diyor" de!

-Kavmin Ensâr'a da selâm söyle! Onlara da, "Sa'd bin Rebî' size, Akâbe gecesinde, Resûl aleyhisselâmı korumaya dâir söz verip, yemîn

etmediniz mi? Vallahi hayatta bulunduğunuz müddetçe, Peygamber efendimizi iyi korumayıp, ona bir zarar gelirse, sizin için, Allahü teâlânın yanında gösterebileceğiniz hiç bir mazeret yoktur, diyor" de!

Bunları söyledikten bir müddet sonra da vefât etti.

Peygamber sevgisi ancak bu kadar güzel anlatılabilir;

Medine 'de bir şirkette elektrik teknisyeni olarak çalışan Allah dostu ve peygamber aşığı bir kardeşimiz, işin son günü sabah mesaisinde kendisine verilen teknik görevi tamamlayıp ayrılmak üzere iken Resulullah'ın Ravzasında elektrik çarpması sonucu vefat etti ve Cennetul Bakiye defnedildi. Tabi ailesi mecburi istikamet Türkiye'ye döndü. O zaman yedi yaşında olan oğlu Muhammed Nebi Doğanay, bugün (kompozisyonu yazdığı zaman) ortaokul öğrencisi. Kompozisyon dersi ödevi olarak bir makale yazmış ve birincilik almış. İşte o peygamber aşkını en derinden yaşayan bir yüreğin yansımaları. Biliriz ki dil kalpten geçen her şeyi ifade edemez. Allah bize de bu kardeşimiz gibi Resulullah sevgisi nasip etsin. Âmin.

Bir seni güneşim, bir babamı, bir de terliklerimi bırakmıştım geldiğim yerde... Bir ilkbahar gününde güller gibi kokan Medine'de dünyaya gözlerimi açmıştım. Doğduğum hastane senin Ravza'nın hemen yanı başında olduğu için, duyduğum ilk koku senin bahçenin gül kokuları olmuş. Babam gelip de daha kulağıma ezan okumadan, kulaklarım senin mescidinin ezan sesleriyle şereflenmiş. 40 günlük olduğumda ilk ziyaretimi de senin Hane-i Saadetine yapmışım. İlk adımlarımı senin Ravza'ndaki mermerlerinde atmış ve Rabbime ilk buluşmamı, ilk secdemi senin mescidinde yapmışım. Hemen hemen yaptığım her ilkte sen varsın. Daha konuşmasını öğrenmeden seni sevmeyi öğrendim ben. Belki seni çok tanımazdım ama sanki bana çok çok yakınmışsın gibi severdim seni.

Senin evini her ziyarete gelişimizde seni görmesek bile senin varlığını hisseder, evinden her ayrılışımızda hüzünlenirdik. Çocuklar evde sıkılınca babaları parka, eğlence yerlerine götürsün isterler. Biz Medine'de yaşadığımız sürece hiç babamızdan parka götürmesini

istemedik. Bizim canımız sıkılmaz mıydı acaba hiç? Sanırım Medine'deki hiçbir çocuğun canı sıkılmazdı. Çünkü orada hiçbir yerde olmayan gül bahçesi ve bahçenin biricik efendisi vardı. Bizim vaktimizin çoğu o bahçede geçerdi. Senin bahçenin mermerlerine ayakkabı ile basamazdık. Yalınayak dolaşırdık mermerlerin üstünde. Kim bilir, korkardık belki de bahçenin güllerine basıvermekten. Yazın mermerler ayaklarımı yakardı. Olsun bu da bizim hoşumuza giderdi. Babama sormuştum bir seferinde:
- Babacığım neden Medine bu kadar sıcak diye. Babam da:
- Evladım Medine'de iki tane güneş var da ondan, derdi.
- Nasıl olur babacığım, güneş bir tane değil mi? derdim. Babam gülerek:
- Bak yavrum doğru, bütün dünyayı ısıtan bir güneş var ama bir de âlemleri ısıtan ve aydınlatan güneş var. O güneş de Medine'de olunca sıcaklık iki kat oluyor.

Babamın bu cevabı çok hoşuma giderdi ve ısınırdım. Gerçekten de ayaklarımızı mermerler ısıtıyordu ama senin güneşin de, sıcaklığın da içimizi ısıtıyordu. Medine'den ayrıldığımızdan beri belki ayaklarımız ısınıyor ama içimiz bir türlü ısınamıyor. Çünkü güneşimizin en büyüğünü orada bırakmıştık. Ben güneşimi kaybetmiştim. Onun evine, bahçesine gidemiyordum artık. Gerçi ışığı ta buralarda bizi aydınlatıyordu ama içimi ısıtması için onun Ravza'sında yalınayak koşmam lazımdı. Evet, bahçende yürürken ezanlar okunurdu. Öyle güzel okur ki Medine müezzini ezanı, sanki Bîlalî Habeşi okuyor sanırsınız. Namaz kılmak için mescitte koştururduk, bilir bilmez. Babamın yanında namaz kılardık.

Büyük sütunların altından gelen soğuk havadan saçlarımızı savurturduk. Zemzem bardaklarından güller yapardık. Namaz kılarken yanımıza usulca bir kedi sokulurdu. Babam 'incitmeyin sakın, onlar Ebu Hüreyre'nin kedileri' derdi, biz de inanırdık. Senin mescidine kediler de girebilirdi. Sen çok iyi bir ev sahibiydin çünkü. Çarşamba günleri hep Uhud'a giderdik senin çok sevdiğin amcanı ziyaret etmeye, o bizim de amcamızdı. Kardeşlerimle Ayneyn tepesine çıkar, oradan Uhud'da yatan 70 şehide selam verirdik. Uhud dağına her baktığımızda sanki orada seni görür gibi olurduk. Uhud da senin Ravza'nın kokusu gibi gül kokardı. Orası da ayrı bir gül bahçesi idi sanki.

İşte benim yedi senem ki en değerli en güzel yıllarım senin köyünde, senin gül bahçende, senin savaştığın yerlerde sanki yanımda sen varmışsın gibi seninle dopdolu geçti. Seni görmesem de seninle yaşamaya o kadar alışmıştım ki senin yanından ayrılırken sanki bir yanım, bir canım, bir parçam orada kalmıştı.

Buralar bana gurbet oluverdi. Elimde olsa hemen yanına koşar gelirim ama hep büyüyünce gidersin diyorlar. Ben sırf senin yanına gelebilmek için büyümek istiyorum. Senin yanına geldiğim zaman büyümüş bile olsam bahçendeki mermerlerde yalınayak dolaşacağım. Ta ki güneşin içimi ısıtana kadar. Senin hasretinden içim üşüyor. Belki hasretin herkesi yakar, beni de üşütüyor işte. Çünkü benim ruhum doğduğumdan beri senin sevginle ısınmaya alışkın.

Senin sıcaklığına o kadar muhtacım ki. Ne olur ben sana gelemesem bile sen beni hiç bırakma. Işığınla gecelerimize nur ol. Sıcaklığınla bütün zerrelerimizi ısıtıver. Hani sana Medine'deyken komşuyduk ya, evlerimiz birbirine çok yakındı. Senin varlığın bize güven verirdi hep. Yine öyle ol, ara sıra da olsa evimizi şereflendiriver. Hem benim adım Nebi, aynen seninki gibi. Bu ismi bana seni çok seven bir dostun koymuş. Diğer adım da Muhammed, yine senin gibi. Bu ismi de canım babacığım koymuş. Buraya gelirken senin köyünde bıraktığımız babacığım.

Sana benzeyen bir yanım daha var. Ben de senin gibi babasız büyüyorum. Ben çok şanslıyım, sen bize asla yetimliğimizi hissettirmedin. Medine'den ayrıldığımızdan beri sanki sen hep yanı başımızdaymışsın gibi hissediyorum. Geceleri korkmadan güvenle uyuyorum hep. Seni tanıdığım ve seni sevdiğim için Rabbime binlerce kez teşekkür ederim.

Babam senin köyünde kalmıştı. Biz babamın cenazesini defnederken abimin terlikleri babamın kabrine düştü ve orada kaldı. Ben o terlikleri çok kıskandım. Çünkü abimin terlikleri hep babamla kalacaktı. Babamı son ziyaret edişimizde ben de kimse görmeden terliğimi babamın kabri üstüne gömüverdim. İşte şimdi benim terliğim de hep babamla kalacaktı.

Evet, demiştim ya bir güneşimi, bir babamı, bir de terliklerimi bırakmıştım geride. Babam ve terliklerim hep oradaydı, gelemezlerdi. Ama güneşim hep yanımızdaydı. Yetimlerin efendisi, yetimlerini hiç ışıksız bırakır mı? Dünyanın bir ucuna gitmiş olsaydık bizi bırakmayacağını biliyordum.

Gözümüz gönlümüz seninle aydınlanır efendim. Ruhumuz, içimiz sıcaklığınla ısınır. Bir gün sana gelişim geç bile olsa bana gül bahçesinin mermerlerinde yalınayak koşmak nasip olsun. Ta ki aşkınla, sevginle bütün bedenim yanıp kavrulsun. Terliklerimi bıraktığım o güzel mabed son durağım olsun.

SİGARANIN HARAM OLMASI

وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ

Kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye atmayın.[340]

وكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah c.c, israf edenleri sevmez.[341]

Malum ola ki sigara, (tütün) gayri müslimler tarafından 1010 senesinde Endülüs memleketinde bazı sefih (*zevk ve eğlenceye düşkün*) ler tarafından içilmeye başlanmış. Sonra islam memleketlerinde şuyu' bulmaya başlayınca o zamanın uleması sigara hakkında "haram, mekruh, bid'attır" diyerek büyük küçük bir çok risale yazmışlar ise de bir çoğu Arabi lisanla yazıldığından ve ulemalardan başkası manalarını bilmediğinden, şimdiki ulemaların çoğu dünya muhabbetine dalmış olmakla cahillere müdahale ve dünya ehline ve fasıklara ve zalimlerin içerisine karıştığından onlar dahi sigarayı kullanmakta cahiller gibi olmuşlardır.

Bu sebeple sigara hakkında olan kötü, çirkin, zarar, mekruh ve haram olma cihetini cahillere açıklayamıyorlar. Kendileri de Kullandıkları İçin cahillere kötü örnek oluyorlar. Ulemanın cahiller gibi hareket etmeleri ve onlarla beraber kahve köşelerinde oturmaları

340 Bakara suresi 195. Ayet-i kerime
341 Araf suresi 31. Ayet-i kerime

fâsıklara zalimlere karışmakta dinin fesadına sebep oluyor Bununla beraber Ulemaların böyle kötü ve fasid olmalarına cahiller sebep otmuştur. Zira avama ve cahillere Ulemaya saygı göstermek farzdır. Lakin cahiller nefislerine ve şeytana uymakla gayet asi ve fasık olduklarından ulemanın bunlara vaaz ve nasihat etmeleri günah ve kötü şeylerden men ve zecr ettiklerinde bu nasihatler nefislerine ağır geldiğinde ulemaya kin beslemeleri ve Ulemadan kaçma eğiliminde bulunmalarından Ulema geçim sıkıntısına düştüklerinden dolayı insan arasında şöhret bulayım diyerek cahillerin arasında girmeye başlamışlar nihayetinde beraber olduklarında alimler Cahillerin günahlarını ve kötülüklerini söylemeye başladığından fısk-ı fücur çoğalmış, sanki bütün memleketler alimsiz kalmış gibi cahiller dünyaya hakim olmuştur. Böyle olduğu herkesçe malumdur, Bu sigaraya her insan mübtela ve musir olmakla her Memleketlerde sigara ve rezaleti aşikare yapıldığından kimsenin aklı İdrak etmez uldu. Sigaranın aslı günah olmasına rağmen gece ve gündüz içmeye devam etmekle türlü türlü bela ve sıkıntıya sebebiyet veriyor.

Büyük günah olduğundan içenlerin şer'an fasık olduklarından tevbe etmeleri icab ederken tevbesizce nice insanlar ahirete göç etmektedirler.

iş bu kadar ehemmiyet arz ettiğinden sigaranın ahvalini ve hükmünü beyan eden kitapların kelamlarını tercüme ederek avama ve cahillere şer'an vacip olan şeylerden olduğunu düşünüyoruz. Vaktin uleması ahvalini bundan önce bildirmiş idik. Bu sebeple bu aciz hakir gayrete gelip her insana faidesi raci olup sigarayı terke ve tevbesine sebep olup iki cihanda insanlar selamet bulması için rabbimin rızasını talep ettiğim halde Türkçe lisanla dağlar gibi olan ulemanın kelamını beyan ederek sigara hakkında üç bab üzere bir risale rabbimin inayeti ile tertip ettim. Rabbim celle şanuhu'dan niyaz ederim ki, bununla bir çok insan irşad olsun.

Cenab-ı Hak rızasına muvafık eyleyip okuyan, dinleyen ve İşitenlere kuvvetle te'sirini halk edip cümle İnsanların ıslah olmaları ve bu risaleyi insanlar İndinde makbul eyleyip Irşad olmalarını İsterim,

Muteber kitaplarda olan muteber ulemanın sigara hakkında birtakım görüşleri vardır.

1- "Sigara habistir, her habis haram olmakla sigara haramdır"

" وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ" 'İnsanlar üzerinde habis olan her şeyi haram kılar"[342] buyrulmaktadır.

Ve dahi sigaranın habis olduğuna şüphe yoktur, hatta habisin büyüğüdür. Zira bir kişi sigara içen insanın yanında bulunsa şüphe yok ki kokusundan çok muzdarip olur. Eziyet çeker her tabiatı selim insanlar dahi böyledir.

Ve dahi duhanın habis olmasına insanların adeti şahittir Şöyle ki insan helalarda da sigara içerler bundan başka bir şey içmezler. Bu adeti kimsede inkar etmez. Ve dahi Salih ve takva sahibi kimselerin sigarayı kullanmamaları hatta içenlere razı olmayıp onlara kızmaları dahi sigaranın fena kötü ve habis olmasına şahittir. Bu habis duhanın terk ve tevbe lazım gelir.

2- Sigarayı kullanmak israf olmakla haramdır. Zira faidesiz yere para harcamaktır.

3- Sigara kullanmak başkalarına eziyet verdiği için haramdır. Cenab-ı Hak.

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ اَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِى الْمَحِيضِ

"*Hayız halinde hatunlarınıza cima etmek onlara eziyet verdiği İçin haramdır*"[343] buyurmaktadır.

Herkesçe malumdur ki sigaranın kokusundan verdiği eziyet daha fazladır. Bunun verdiği eziyeti kimse inkar edemez. Böyle olunca da sigara içmek mü'minlere meleklere eziyet verir. Bunun için sigara haramdır.

Hadis-i şerifinde haksız yere eza eden cehennemdedir buyuruluyor. Bu hadis-i şerife dikkat edilirse "her bir eza edici cehennemdedir" buyrulduğuna göre sigara içenlere Tevbe etmek vacip olur. Zira hadis-i şerifteki lafzı her bir eza ediciye şamiidir.

[342] Araf suresi 157. ayet –i kerime
[343] Bakara suresi 222. ayet –i kerime

4- Sigara ateşin bir cüzü ve parçasıdır. Ateş haram olduğuna göre sigara da onun bir parçası olduğundan haramdır. Zira haramdan cüz olan dahi haram olur. Ateşin haram olması:

اِنَّ الَّذِينَ يَاْكُلُونَ اَمْوَالَ الْيَتَامٰى ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا

Kavl-i Şerifinde "*Yetimlerin mallarını zorbalıkla yiyenler muhakkak onların karınlarında ateş vardır*.[344] buyrulmaktadır.

Ateş haram olduğunda ateşle yanan şeyi yemek de haram olur. Ve dahi sigaranın haram olmasına bir diğer delil, insanların "ateşte yanan şeyi yemek haram olur" demeleridir. (Mesela ekmek ateşle yansa yenmesi haram olur) Bu sigaranın ateşin cüz'ü ve aynı olarak azap yönünden şedid olmasıyla beraber haram olduğuna şüphe kalmaz. Aklı selim olan sigara kullanmaz. İçmeye devam eden ve içmekte ısrar etmek gece ve gündüz ağzından düşürmemek öyle büyük günah olur.

لَا صَغِيرَةَ مَعَ الْاِصْرَارِ "*Israrla yapılan hiçbir küçük günah küçük olmaz*" hadis-i şerifinin iktizasınca büyük günahtır.

5- "Duhanı içmek laubaliliğe yahut hevaya yahut abes olmakla haramdır" demişlerdir. Zira bunların her birerleri ayet ve hadisle sabittir. Sigaranın bunlardan olduğuna şüphe yoktur. Zira sigaranın şer'an asla faidesi yoktur. Belki zararı çoktur.

6- Duhan ibtîda (yani sigaraya ilk başlayan) müskir olmakla haramdır

كُلُّ مُكْسِرٍ حَرَامٌ "Her sarhoşluk veren haramdır" hadis-i şerifi ile ve imam Muhammed'in كُلُّ مُكْسِرٍ قَلِيلُهُ وكَثِيرُهُ حَرَامٌ "Sarhoşluk verenin azı da çoğu da haramdır" kavline göre de sigara haramdır. Zira sigara kullanmaya ilk başlayanın başı ağrır ve döner. Her insanda böyle olmasa da yine cinsinden itibar olunup bir İnsanda bulunması bile kifayet eder.

[344]Nisa suresi 10. Ayet-i kerime

7- Sigara kullanmak Allah-u Teala'ya yapmamız gereken ibadetlerine te'hirine ve hiç yapmamaya sebebiyet verdiği İçin haramdır.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَا اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ

"*Yani mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah-u Teala'yı zikirden ve İbadetten te'hir ve men etmesin*"[345]

Ya Mü'minler! Sigara içen insanların çoğu namazı cemaatle kılamaz. Namazı vaktinde kılamaz. Kuran zikir ve salavat-ı şerif okumamaya sebebiyet verir. Bundan dolayı sigarayı terk etmek İcap eder.

8- Sigara içmek dalalet, fena ve bid'at olduğu için haramdır.

9- Sigara; Misvak-ı Şerifin meşruiyet hikmet ve faidesini yok etmekle büyük kabahattir ve habaistir. Zira misvak-ı şerifin meşruiyeti, insan taibatı İle ağızda meydana gelen çirkin kokuyu gidermek ve yok etmekle ağzı temiz kılmaktır Peygamberlerin sünneti şerifesi olan misvak-ı şerife muhalif ve zıt olarak İnsan kendi isteği İle kokusu necasetten daha ağır olan ve kerih olan sigarayı kullanıp ağzının pis kokmasına sebebiyet vermek insanlığa yakışır şeylerden değildir Belki istimali haramdır. Mevla tevbe etmeyi nasip etsin.

10- Sigara insanlara azap etmeye alet olmakla haramdır. Zira yunus aleyhisselam kavmine Cenab-ı Hak duman ile azap eyledi.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَا اِيمَانُهَا اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا اٰمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى حِينٍ

Hiçbir şehir ahalisi yoktur ki, (yeis halinde) imân etmiş olsun da bu imânı ona faide versin. Yûnus kavmi ise müstesna. Vaktâ ki imân ettiler, onlardan dünya hayatında rüsvaylık azabını açıverdik ve

[345] Nisa suresi 10. Ayet-i kerime

kendilerini bir müddete kadar müstefit kıldık.[346] kavl-i şerifinde "hızyi" azabından murad dumandır ve kıyamete yakın kıyamet alametlerinden yer yüzünde duman zuhur edip kafirlere azab olacak. Bunun için azaba alet olan sigara da mü'mine haramdır.

11- Sigara içenlerde kibir meydana gelir. Kibir haram olduğu gibi sigara da haramdır.

12- Sigara kullanmak cehennemde azab görenlere benzediği İçin haramdır. Ruhul Beyan tefsirinde Vakıa suresinde olduki: "***Malum ola ki Rasullullah Efendimiz demirden, kalaydan, tunçdan yüzük kullanmayı men etti. Zira cehennem ahalisine benzediği için***". Halbuki sigara İçenlerin cehennem ahalisine benzemeleri daha açıktır. Zira sigara İçen insana bundan başka nice belalar vardır. Mü'mine layık olmadığında tevbe icap eder.

13- Sigaranın zifiri, necaset-i galizadır. İnsan ağzı harici bedendendir. Bir dirhemden büyüktür. Zifir ile tükürük karışıp necis ettiğinde İnsan bedenine bir dirhemden daha büyük pislik bulaştığında pis ettiği gibi ağzı da pis eder ve onunla birlikte namaz caiz olmaz.

14- Sigara içmek kafirlerin kötü adetlerini İhya edip şöhret bulduğundan, buna mukabil Sünneti Resulullahı öldürdüğü Bu İse ümmet-i muhammede yakışır şeylerden değildir. Keraheti tahrime ile mekruhtur. Onun için terk ve tevbe icap eder.

15- Sigara kullananın ağzı, bıyıkları, sakalı, elbiseleri ve bütün bedeni fena ve kötü koktuğundan, bu koku ile ilim meclislerine giremez.

Tütün içmek, bedene zarar verdiği için haramdır. Hem bunu kullananlar zevkine dalarken onları Allah'a ibâdetten alıkoymakta ve Allah ile aralarındaki bağı koparmaktadır. Ayrıca biz bir şey hakkında. helâl mıdır, haram mıdır? şeklinde şüpheye düşer ve o konuda Resûlüllah (s.a.v) Efendimizden bir nass (açık bir hüküm) bulamazsak, o zaman Allah'ın velî Kullarının divan ehline bakarız.

[346] Yunus suresi 98. Ayet-i kerime

Çünkü bunlar belli sayıda daire ehlidirler. Şüpheli gördüğümüz şeyi kendi aralarında alıp veriyorlarsa, o takdirde o şeyin helâl olduğunu anlarız. Verip almadıklarını ve ondan uzak duruyorlarsa, o takdirde o şeyin haram olduğunu anlarız. Eğer divan ehlinden bir kısmı o şeyi verip alıyor ve ondan uzak durmuyor, bir kısmı da verip almıyor, aynı zamanda ondan uzak duruyorsa, o takdirde çoğunluğu meydana getiren tarafa bakarız. Çünkü hak ekseriyetle beraberdir.

Gördük ki, divan ehli tütün denen dumanı alıp vermiyor. Aynı zamanda melekler de bu dumandan rahatsız oluyor. Bu açıklamayı yaptıktan sonra her tarafı insan pisliğinden ve artığından, hayvan gübresinden kokan ve suyu pek az olan bir kasabanın durumunu anlattı. Kasabanın sıfatını, şeklini ve nerede olduğunu bir bir sayıp döktü. Maksad bizim bu anlatmak istediğimiz hususla belirgin hale gelmiştir. Bu bakımdan o kasabanın sıfatını yazmaya lüzum görmüyoruz. Şüphesiz ki o kasabada bizim sandığımızın çok üstünde fena koku ortalığı kaplamıştır.

Bir gün bu kasabaya Allah'ın velîlerinden sekiz tane girmiş ki hepsi de tasavvuf erbabından imiş. Kasabanın ortasına gelince vakit kaybetmeden kasabayı terketmek zorunda kalmışlar ve sür'atle kasabanın dışına çıkmışlar. Çünkü onların zatlarıyla ilgili melekler o fena kokulardan nefret etmiştir. Bu bakımdan Allah dostları oradan hemen uzaklaşmışlardır.

Tabii zatlarla ilgili meleklerin tiksinmesini, nefret etmelerini ancak basireti açık olanlar bilebilir. Buna bir misal verecek olursak, düşmanın bulunduğu yere, hırsızların kol gezdiği ülkeye gelen kimseyi gösterebiliriz. O ülkeye gelince silâhlarından uzaklaştırılmış, yalnız başına kalmışsa, bu durumda düşmana ne ile karşı koyabilir?

Bunları dinledikten sonra hocama sordum :

— Efendim, dedim, sarımsak, soğan ve benzeri şeylerin kokusu oldukça fenadır, ama yenmesi haram değildir. Bu hususta ne buyurursunuz?

Allah kendisinden razı olsun, şu cevabı verdi:

— İnsanoğlunun hakkıyla meleğin hakkı bir araya gelip çatıştığında, insanoğlunun hakkı öne alınır. Çünkü varlık âleminde yaratılan şeyler onun için vücuda getirilmiştir, insanoğlunun

yararı olan bir şey haram kılınmamıştır, o şeyde melek için bir zarar dahi olsa yine hüküm böyledir.

Sarımsak ile soğanda gizli ve kapalı olmayacak kadar açık yararlar vardır. Ama tütün böyle değildir Çünkü tütünde: insanoğlu için bir yarar yoktur. Onu içmekten dolayı kişide birtakım zararlar meydana gelir.

Sigara, içen bir kimse için vazgeçilmesi zor bir tutku olur, bir taraftan kesip bir taraftan yama yapan kimse durumuna düşer. Sigaraya tutkusu olan kimse onu içmediğinde bir koparma meydana gelmez ki yamaya ihtiyaç duyulsun. Sigara içenler onda bir yarar olduğunu zannederler. Halbuki onda ancak belirttiğimiz ölçü ve anlamda bir tutku ve bir taraftan kesip diğer tarafa yamamak vardır. Müellif Âhmed b. Mübarek diyor ki:

— Nitekim ben sigaraya mübtelâ olan bir kimseyi dinledim, mütehassıs bir Hıristiyan doktordan, onun zararlı olduğunu işittiğini söyledi. Şeyhimin, sigara içen zatlardan meleklerin nefret ettiğini daha önce dinlemiştim. Şeyh Hattab ve Şeyh Mervak Hazretlerinin bu konudaki sözleri farklı durum arzedince tekrar şeyhimden sormak ihtiyacını duymuştum. O da bana yine gereken cevabı aynı ölçüler içinde vermiş oldu.

"Hükümler illetleri üzerine bina edilir" kaidesinden yola çıkarak, haram olan diğer maddelerle kıyaslamalar yaparak, çeşitli yönlerden illeti tespit eder. İlmi, Tıbbi ve Fıkhi açılardan örnekler vererek, ana illetin zarar vermek olduğundan yola çıkarak haram olduğu hükmünü verir.

Halil Günenç hoca efendi Fetvalar isimli kitabında bu konuyu şöyle ele alır. Sigara veya tütün denilen şey asr-ı saadette ve müçtehitler arasında olmadığı için hakkında ne ayet, ne hadis ve ne de müçtehitlerin sözü vardır. Onu Kur'an ve sünnetin ışığı altında beyan etmek için çaba göstermek lazımdır. Asr-ı saadette afyon denilen uyuşturucu madde de yoktu ve tanınmıyordu. Hakkında ne ayet, ne de hadis vardır. Ama aklı izale edip sarhoş eden şarabı yasaklayan İslam dini, mutlaka aklı izale etmekle birlikte vücuda da uyuşturan afyonu da yasaklayacaktır. Bunun için ulema afyonu da yasaklayarak haram olduğunu beyan etmiştir.

Sigarada çıktığı ve halk arasında yayıldığı zaman fukaha onun hükmünü ortaya çıkarmak için, araştırmaya başladılar. Bu hususta birlik sağlanamadıysa da çoğu: "Hakkında (ayet- hadis) olmadığı için mübahtır" demişler. Ancak bir kimse için kesin zararlı ise, onu içen kimse fakir olup çocuklarını ve aile efradını fakr-u zaruret içinde bırakırsa, onların nafakalarını tütün ve sigaraya verirse haram olmasında şüphe yoktur.

TÜTÜN MADDESİ.

Sigara aslen Amerika'da yetişen bir bitkidir, ama şimdi Avrupa memleketlerinde de ekilmektedir. Boyu bir, bir-buçuk metreye varır, ılıman iklimlerde yetişir. Özellikle sıcak olan memleketlerde boynunun beş metreye vardığı da olur. Kurumuş yaprakları sigara olarak içilerek, yahut çiğnenerek veya nikotini ilaç gibi buruna damlatılarak kullanılır. Bu çok zararlı bir adettir. Araştırmacılar bu maddenin insanlığa verdiği zararların içkinin verdiği zararlara eşit olduğuna işaret etmişlerdir.

Bu madde Amerika'nın keşfinden önce 15. Asırda yoktu. Avrupa'da yayılması da İspanyol gemicileri vasıtasıyla olmuştur. Onlar Amerika yetkililerini sigara içiyor buldular, onları taklit ettiler ve bu adeti Avrupa'ya getirdiler, böylece Avrupa'ya yayıldı.

SİGARA İÇMENİN HÜKMÜ

Sigara içmenin hükmü ile ilgili araştırma bizden iki şeyin hakikatının bilinmesini ister:

1. Zararın manasının ne olduğunu

2. Zararın isabet ettiği yerin ne olduğunu.

Zararın manasına gelince : Lafzı, yani kelime manası çok çeşitlidir. Bunların her biri kendisinde faydalı olmayan şeyi anlatır, yahut zorluk, darlık, kötü bir hal ve başka bir şeyde noksanlığı ifade eder.

Zararın isabet ettiği yere gelince : Bu Müslüman'a nispetle onun vücudu, dini, aklı, malı ve ırzıdır. Bu yerler ilahi şeriatın, insanın onları koruması ve muhafaza etmesi için koyduğu beş külli esastır; çünkü onlar hayatı ayakta tutan Dünya ile Ahiret saadetinin üzerinde dönüp durduğu esaslardır. Bundan dolayı İslam şeriatı bu külli esasları bozan her Müslüman için cezalar getirmiştir. Kasten adam öldüren için kısas, başkalarının malını çalan kimse için el kesme ,insanların namuslarına dokunarak onların aileleriyle zina eden kimse için ölünceye kadar taşlanma, iffetli kadınların iffet ve şerefine leke sürmek için iftira atan kimseye değnek cezalarını koymuştur, koymakla da kalmayarak bu külli esaslardan birine veya hepsine birden, noksanlık veya zarar vermek ki haram kılınmış bir cinayettir.

Zararın isabet ettiği yeri böylece araştırdıktan sigaranın zararları üzerinde durulmaktadır.

1 - İnsan Vücuduna Yaptığı Zarar

Sigara insan vücuduna zararlı ve onu helak edicidir. Sigaranın insan vücuduna zarar verdiği mütehassıs doktorlar tarafından şöyle ifade edilmektedir. Zehirli bir madde olan sigaranın en tehlikeli yönleri şöyledir:

A. Nikotin: Bu gün insanlığın bildiği zehirlerin en tehlikelilerindendir. Genç bir insanı öldürmek için ondan bir miligram vermek, zerk etmek yeterlidir. Bu miktar insan vücudunda bulunan kanın bir kilogramında milyonda bir parçadır. Bir adet sigarada ise 1-3 gram arasında değişmektedir.

B. Karbon monoksit gazı: Sigara içen bu gazı burnuna çeker ,bu ise zehirli bir gaz olduğundan dolayı , kandaki oksijenin zehirlenmesine sebep olmaktadır. Bunun sonucu olarak günde bir paket sigara içen kimse gücünün 1/5' ni kaybetmiş demektir.

C. Zift yahut katran : Her sigarada 15-30 miligram zift bulunur bu da zamanla sigara içen kimsenin solunum organlarında iltihaplanmalara sebebiyet verir.

Dr. Muhammet Ali Bal ise sigara hakkındaki bilgileri şöyle özetliyor.

I. Her bir sigara kişinin ömründen 5,5 dakika eksiltir. O da sigara içtiği sırada geçen zamanın ta kendisidir.

II. Her üç sigara tiryakisinden en az biri ecelinden evvel ölür. Bu görüş İngiltere Kraliyet Üniversitesi'nin resmi olarak açıklayıp neşrettiği istatistiklere göredir.

III. Son olarak ta kanser, nefes darlığı, kısırlık, zayıflık, saçların dökülmesi, damar sertleşmesi, ana rahmindeki çocukların çirkin bir hal alması, kalp sıkıştırması gibi hastalıkların her biri sigaranın sebep olduğu hastalıklardır.

Boğaziçi üniversitesinin araştırmasına göre;

• Ağız kokusu yapar, diş ve diş eti hastalıklarına yol açar.
• Dudak, yanak ve gırtlak kanserine neden olur. Hatta sigarayı yakmadan dudağında taşıyan yada tütün çiğneyenlerde de ağız için kanserleri görülür.
• Dilde, tat alma duyusunda bozulmalar olur.
• Beyin hücrelerinin ölümüne yol açar. Öğrenme bozuklukları, hafıza zayıflığı ve erken bunama görülür.
• Göz merceğinin saydamlığının azalmasına yani katarakta sebep olur.
• Cildin yapısının bozulmasına neden olur. Leke ve kırışıklık oluşur. Selülitlere sebep olur.
• Burunda koku alma duyusu azalır.
• Sinüzit, farenjit, bademcik ve orta kulak iltihabı gibi üst solunum yolu hastalıklarına yol açar.
• Damar sertliğini hızlandırır. Beyin ve kalpte damar tıkanıklığına neden olur. Kalp krizi ve tansiyon yükselmesi görülür.

• Erkeklerde iktidarsızlığın başlıca sebeplerindendir. Ayrıca mesane kanserinin önemli nedenlerindendir.
• Akciğerlerde çeşitli hasarlara, astım ve kronik bronşit gibi hastalıklara neden olur. Bronşlarda ve akciğerlerde birçok çeşit kanserin oluşmasına neden olur.
• Gastrit, ülser ve reflü hastalığına sebep olur. Mide ve yemek borusu kanserine yol açar.
• Gebelikte tüketilen sigara düşük doğumlara ve bebekte gelişme geriliğine neden olur.
• Erken menopoz ve rahim kanserinin sebebidir.
• Parmaklarda sararmaya ve tırnaklarda zayıflamaya yol açar.
• Kemik erimesine neden olur.
• Burger hastalığına sebep olur. Bu hastalık el ve ayaklardan başlayarak tıkanıklığa yol açar ve uzuvların kesilmesi gerekir.
• Vücutta yorgunluk, uykusuzluk hali, stres, gerilim, performansta düşme ve reflekslerde azalma görülür.
• Pankreas kanseri riski artar.
• Hastalık, yara ve ameliyat tedavileri uzun sürer.
• Kullanılan ilaçları etkisizleştirebilir.
• Bütçenize yük olur, çevre kirliliğine yol açar, yangınların en önemli sebeplerindendir.
• Çocuklarınız kanseri önleyen genlerden yoksun hayata gelir.
• Hamilelerde %10-15 eksik kiloda doğuma ve bebek zeka eksikliğiyle doğar.
• Çevrenizdekileri de bu zararları verirsiniz. Çocuğunuzun sigaraya başlama oranı daha fazladır.

2. Akla Yaptığı Zararlar:

Akıl insanoğlunun diğer yaratıklardan seçilip ayrıldığı bir hususiyettir. Akla zarar vermesi sebebiyledir ki içki haram kılınmıştır. Yine afyon, eroin ve diğer aklı giderici şeyler de cinsleri ve etkileri farklı olmasına rağmen, haram kılınmıştır. Bunun için içki içen kişilere de caydırıcı ve men edici cezalar konulmuştur. Bu da, bu cürümü işlemek suretiyle akla zarar veren kişiye bütün insanların huzurunda seksen değnek vurulması cezasıdır. Had cezaları akla zarar veren şeyler için ALLAH (c.c.) tarafından konmuş cezalardır. Çünkü onlar bir an olsun insana isabet

etse insanın canlılık ve şevkini ayakta tutan aklına zarar verirler. Sigaranın da insan aklına menfi yönde tesir ettiğini ve ona zarar verdiğini görürüz. Sigara tiryakisi halini söyle açıklar: ‘Sanki gözlerim kapanmış, kafam şişmişti. Aklım almıyor anlayamıyordum. Aklım beni yanıltmıştı. Bütün bunlar sigara içtiğim içindi.’

3. Mala Verdiği Zararlar:

Kanın (canın) gözetilip sakınılması, ırzın muhafazası gibi dini hükümler içinde malın hürmeti de mertebe yönünden asla onlardan aşağı değildir. Kur' an-ı Kerimde bir ayette "Allah Teala Müminlerden canlarını ve mallarını satın aldı" başka bir ayette "Allah yolunda mallarınızla ve canlarınızla cihat ediniz" Mal ve canın haram kılınması ve yasaklanması hakkında Resulullah' ın sünneti aralarını şöyle birleştirdi: "Sizin mallarınız ve canınız size haram kılınmıştır". Bütün bunlar İslam'da mala verilen değere işaret etmektedir. Bundan dolayı malın israf edilmesi ve saçılıp savrulmasını haram kılmış, infak edilmesi hususunda da adaletli olmayı emretmiştir. Bir başka ayet-i kerimede "Yakınına, düşküne, yolcuya hakkını ver; elindekini saçıp savurma"(İsra, 26). Bir başka ayet-i kerimede "Onlar sarf ettikleri zaman ne israf ederler, ne de cimrilik; ikisi arasında bir yol tutarlar. Bütün bu hususlar sigara içmenin yanlış bir iş olduğunu bize öğrettiği insanın vücuduna ve malına da zarar verdiğini gösterir. Bu sebeple malı israf etmenin, saçıp savurmanın haram oluşu gibi sigara içmekte haramdır.

4. Şahsiyete Zarar Verip İnsanın Şerefini Zedeler: .

Sigara içmek insanın şahsiyet ve namusuna zarar verir mi ki bu sebeple haram kılınsın. Doğru cevap gerçekten sigara içmenin insan şahsiyetine zarar verdiğidir. Bir kimse insanlar içinde sigara içmesiyle bilinmeden önce utancından dolayı ne babası ne kardeşleri, amcaları, halaları gibi akrabalarının önünde sigara içmeğe cesaret edemez. Bu durum fıtrat-ı selime sahibi kimseler için sigara içmenin insan

şahsiyetine leke sürdüğü ve zarar verdiğine şahitlik yapmaktadır şahit olarak da yeter.

5. Dine Yaptığı Zarar:

Sigara içmek kulun saadete ermesi veya şekavete düşmesine tesir etme makamında bulunan namaza, onu batıl hale getirecek derecede zarar verir; çünkü namaz her türlü pislikten temiz olma (hadesten taharet) şartına bağlıdır. Peygamberimiz mübarek sözlerinde "Allahüteala abdestsizlik meydana gelince, abdest almadıkça namazınızı kabul etmez." Buyurmuşlardır . Bir başka hadislerinde "Allah temiz (abdestli) olmayanın namazını kabul etmez" buyurmuşlardır. Bir başka hadislerinde "Kişi meleklere eziyet vermemesi için sağa sola tükürmesin" Bir başka hadislerinde " soğan, samırsak veya pırasa yiyen mescidimize gelmesin"

Sonuç olarak

Sigaranın zararlarını, çirkinliğini bu kadar açıkladıktan sonra, onun günahlığı diğer günah olan şeylerle, haramlığı diğer haram olan şeylerle eşit midir, yoksa değil midir?

Allah (c.c) buyuruyor: “Günahın zahirini de batınını da terk ediniz. Günah işleyenler işledikleri günahın karşılığını göreceklerdir. ”

Biz kullarına hak yolu gösteren sayısız faydalı nimetleri helal , zararlı şeyleri haram kılan ALLAH-Ü TEALA’ ya hamd-ü senalar. insanları iyiliklere teşvik kötülüklerden men eden, kainata en büyük rahmet, en büyük peygamber, MUHAMMED MUSTAFA (s.a.v.) ‘e O’nun aline, eshabına ve bütün ona tabi olanlara salatü selam olsun ..

Devri saadette ve müçtehitlerin zamanında sigara olmadığı için sigaranın bulunuşundan sonra günümüze kadar muhtelif görüşler beyan edilmiştir.

Bu risalede siz kardeşlerimize faydalı olmak düşüncesiyle zamanımızda uzman kişiler tarafından ilmi ve tıbbi araştırmalardan istifade edilerek.

1)Sigaranın tarihçesi, Osmanlı devletine girişi veya saklanması.

2)Tütünün mahiyeti

3)Sigaranın insan sağlığına yaptığı zararlar. Ve bilhassa sigaranın akciğer kanseri, ülser,damar hastalıkları ve öldürücü diğer hastalıklara sebep oluşu

4)Dini yönden sigaranın hükmü,sigarada İslam dininde haram olduğu bilinen israf,uyuşturucu ve başkasına eza vermek illetlerinin mevcut oluşu

5)İslam alimlerinin sigara ile alakalı görüşlerini nakledilecektir.

SİGARANIN KISACA TARİHÇESİ

TÜTÜNÜN ana yurdu Amerika dır.Avrupa ya amerikanın keşfi ile gelmiştir.KOLOMBOS ve arkadaşları 1511 de Tabacos ismiyle İspanya ve Portekiz e soktular.

1560 senesinde Fransa büyük elçisi Jean Nicot Fransa sarayına (Paris) tütün tohumlarını soktu.Tütün Fransa'dan Almanya ya sonrada bütün dünyaya yayılmıştır.Nikotin ününe izafeten tütünün içindeki zehir nikotin ismi verilmiştir.

Birleşiminde nikotin ve 4000 e yakın zehirli madde tütün bitkisinin kıyılmış, kurutulmuş ve kullanılmaya hazır duruma getirilmiş yaprağından sigara yapılır.Tohumu son derece küçük olduğu için önce fideliye ekilen tütün sonra tarlaya aktarılır.

Tütünün tohumu Osmanlı devrinden 1605-1606 senesinde yabancı gemiler tarafından getirilerek ilk tütün ekimi Selanik

vilayetinin Yenice Vardar kasabasında yapılmıştır.5. murat zamanında tütün yasaklanmıştır

Kâtip Çelebi Sultan Murat'ın mücadelesini söyle anlatıyor. Sultan Murat'ı 4. asrının sonlarında kötülüklerin kapısını kapatmak için kahvehaneleri kapattığı için gibi yangın çıktığı için tütünde yasak koymuş. halk yasağı dinlemediğinden hünkar buyruğuna aykırı gitmek suçundan içenleri cezalandırmak zorunda aldı . giderek kişi yasak nesnenin üzerine daha çok düşer dediklerince içmeye hırs ve rağbet artıp bu suçtan nice adam yokluk ülkesine gönderildi……

1-(A 'dan Z 'ye sigara S. 15

2-(bilim ve teknik dergisi C.15

BAZI UZMANLARIN SİGARANIN TEHLİKESİNİ BİLDİREN SLOGANLARI

Akciğer kanserine yakalanan hastaların %94 'ünün sigara tiryakisi olduğunu ciddi araştırmalar ortaya koymaktadır. (Op. Dr .Edwards GRAHAM)

Düşük nikotinli sigaralar en az ötekiler kadar zararlıdır. (Harward Unıv. Araştırma Raporu)

Tütün dumanında 4000'den fazla zehirli madde bulunduğu unutulmamalıdır. (ABD MİLLİ KANSER ENST.)

Sigaranın sebep olduğu ölüm miktarı umumi bir ifade ile trafik kazalarında meydana gelen rakamın 7 katıdır. (Doç. Dr. Ali TELLİ)

Sigaraya elveda,hayata merhaba (sigaraya merhaba hayata elveda) (Bülent AKARCALI)

DİNİ AÇIDAN SİGARA

Dini meseleleri incelemekte mahareti bulunan ilim erbabı ,tütünün insan sağlığında yaptığı maddi ve manevi tahribatı ,dikkate alarak haram olduğu neticesine varmışlardır.Devr-i Saadette ve müctehidlerin devrinde sigara yoktu.Bu sebeple sigara içmenin hükmünde farklılıklar göze çarpmaktadır.İslam alimlerinin görüşlerinde ortaya çıkan değişik hükümler meselenin tetkikinde seçilen noktayı fukahadan bir kısmının mubah yada mekruh olduğunu söyleyenlere gelince ;bu konuda onları mazur görebiliriz.Çünkü o yıllarda tıbbi araştırmalar sigaranın zararlarını tespit edememişti. Fukaha bu görüş ve hükmünü "Eşyada asıl olan ibahadır " kaidesine bağlıyor idi. Ama tıp bunun bedene olan zararlarını keşfedip ortaya koyduktan sonra artık aynı hükmü verenleri mazur göremeyiz. Uzmanların yaptığı ciddi araştırmayla sigaranın doruğa yükselen zararlarının ferdi ve cemiyeti menfi yönde tesir aldığı ortaya çıkınca artık sigaranın mekruh ya da mubah olduğu hakkında bir tereddüde gerek ve yer kalmamıştır. Sigara içmenin haram olduğu bugün çok açık ortaya çıkmıştır. Onu itiyat etmenin günah olduğu tahakkuk etmiştir. Sigara kullanmakta İslam dininde haram olduğu bilinen israf başkasına zarar verme ve uyuşturucu vardır.

EB'UL HASAN EL – MISRİ , EL HANEFİ :

Sahih nakli hükümler, açık nakli deliller tütünün haramlığını ilan etmektedir.Tütünün ortaya çıkışı 1000 yıllarındadır.İlk çıktığı yer ise yahudi , Mecusi ve hristiyan cemaatlerinin yaşadığı yerlerdir.Tütünü ilk defa kendisinin hekim olduğunu iddia eden bir Yahudi batıya getirmiş , insanlara tütün kullanmalarını söylemişlerdir.Anadolu'ya tütünü getiren Etkelin adında bir hristiyandır.Sudan şehirlerinde ise tütünü ilk defa ortaya çıkaran bir mecusidir.(1)

SON DEVRİN DİN ALİMLERİNDEN EBUL – FARUK SÜLEYMAN HİLMİ TUNAHAN SİLİSTREVİ (K.S.) HAZRETLERİNİN BU MEVZUDAKİ BEYANLARI

Malum olsun ki; şeraitte izaai mal , kesreti sual haramdır.Bu makamda izaaiden murad, emvalin dünya ve ahirette faidesi olmayarak sarf ve istilhakıdır.Bu kabil sarfiyat istilhakatı umumiye muharremdir.

Sigara istimalinde hürmeti mezküre tamami ile sabit ve mütehakkaktır.Çünkü sigara istimalinde menfaati dünyeviye yoktur.Bilakis mazarrat hakimdir.Öyle mazarrat ki ondan bedene cismaniye hasıl olan ilel ve emrazının ref ve izalesi bir zaman sonra daha mühim mebaliğin sarf ve istihlakını neticede de bir faide elde edilmemesi muciptir.

Manevi mazarratı ise tağdat etmekle bitmez.Manii terakkidir.Rayihasından ervahı tayibe muzazeb olur.Vesaiti rahmet olan ervahı mezkurenin temasını alakai ruhaniyyelerini men eder.Bu büyük bir musibettir.

Şu halde sigara içmek manen ve madden muzırdır, haramdır. Haram Allah (c.c) 'ın nehyettiği emirdir.Ona muzır olanlar, emrine isyan ve muhalefet edenlerdir.İş bu neticeye müncer olur.Yevmiye 25-30 sigara içenler günde bu sebeple Allah-u Tealaya 25-30 defa muhalefet ediyor haram irtigab eyliyor demektir.

EŞ-ŞEYH ABDULLAH BİN MUHAMMED BİN ABDÜLVEHHAB

Hanbeli hukukçularındandır.Nargile üzerine kendisine tevcih edilen bir suale şöyle cevap vermiştir:

"Rasülullah 'ın hadislerinden ,ilim ehlinin eserlerinden öğrendiğimize göre , bu zamanda çok kullanılan tütünün haram olduğu açıktır.Bize göre anlatılanlarla ve müşahede ile ,tütünün vücut üzerinde diğer uyuşturuculara benzer etkileri vardır.Özellikle çok içildiğinde meydana gelen baş dönmesi ve baş ağrısı , mide bulantısı halsizlik gibi

durumlar sarhoşluğa yakın şeylerdir.Sarhoşluk veren şeylerin haramlığı ise kesindir.(2)

NECMU'L-GUZZİ EŞ-ŞAFİ'İ :

Tütün sonradan ortaya çıktı.Onun ortaya çıkışı , Hicri 1015 senesindedir.Tütün içen onun sarhoşluk vermediğini iddia etse bile o uyuşturucudur.

"Rasülüllah (SAV) her sarhoşluk vereni ve uyuşturucu olanı kullanmayı yasakladı."Hadis-i Şerifine göre tütün haramdır.Tütünü bir iki defa kullanmak büyük günah olmasa bile devamlı kullanmak büyük günahlardan sayılır.(3)

Bazı alimler , küçük günahlar aşağıda sayacağımız beş şeyden biri ile büyük günah haline gelir , demektedirler:

Küçük günahlar üzerinde ısrar edilirse onu büyük günah haline getirir.

Küçük günahlara lakayd kalmak , ehemmiyet vermemek , hafife almak Küçük günahı , büyük günaha kıyas ederek ferahlamak , sevinmek

İşlemiş olduğu küçük günahla insanlar arasında iftihar etmek

Küçük günahın bir alimden , kendisine uyulan bir rehber kimse tarafından işlenmesi de büyük günah olmasını gerektiren bir durumdur.

TÜTÜN

Yılandaki zehir gibi
Afet yapan nehir gibi
Bombalanmış şehir gibi
Harap etti tütün beni.

Nişanlıma ağzım koktu
Dedi ki bana talip çoktu
Hayırlı işe nifak soktu
Harap etti tütün beni.

Doktorlar boşa mı söyler
İçmen deyip telkin eyler
Duyun ey hanımlar beyler
Harap etti tütün beni.

Ne dersiniz gençler buna,
Yol gider kona kona,
Sanki esir olduk ona,
Harap etti tütün beni.

Yüz binde bir terk eden mert,
Tiryakilik onulmaz dert,
İnanın darbesi çok sert,
Harap etti tütün beni.

Ben bunu böyle bilmezdim,
Bileydim ele kanmazdım,
Babam derdi inanmazdım,
Harap etti tütün beni.

Söylesin, her kim gördüyse,
Faydası neymiş herkese,
Gitti sıhhat ile kese,
Harap etti tütün beni.

Hani bunu kim önlüyor,
Öğüt versen kim dinliyor,
Çoğu yatakta inliyor,
Harap etti tütün beni.

En tez tütünü seçerdim,
Günde dört paket içerdim,
İçmezle dalga geçerdim,
Harap etti tütün beni.

Sağlam idim oldum çürük,
Sinem oldu sanki körük,
Uykuda bile öksürük,
Harap etti tütün beni.

Hastalığı seri seri,
Nefes darlığı kanseri,
Hele midede ülseri,
Harap etti tütün beni.

Şemsi der ki vaziyetim,
İçenlere vasiyetim,
Kendimeymiş eziyetim,
Harap etti tütün ben

SİGARA

Sigara içen büyüklerimi gördüm aldandım.
Aldım elime bir paket içmeye daldım.
Bir paket içtim iki paket derken tiryakisi oldum.
Sonunda gençliğimle birlikte bende soldum.

Günde alıyorum üstüme iki paket.
Sigara dumanı kokuyor pantolon ceket.
İçmediğim zaman kafam boş sepet.
Ne olursun sigara bu halimle terket.

Duman çıktıkça derdim çıkıyor sanıyorum.
Bende sigaraları peşi peşine yakıyorum.
Dumanı çok çektiğimde öksürüyorum.
Anladım ki zararlısın sigara.

Kendi kendime içmeyeceğim dedim seni sigara.
İçmediğim zaman taze açmış bir papatya.
İçdiğim zaman benzi soluk bir hasta.
Yine de bırakamıyorum seni sigara.

Bir özenti idi tanışmam senle
Girdin bedenime yaşadın benle
Sanki gardaş oldun canla bu tenle
Lanet olsun sana lanet sigara

Gün güne içimi yakıp kavurdun
Bilmem ki ne buldun burda ne durdun
Ömrümü tüketip boşa savurdun
Lanet olsun sana lanet sigara

İçinde bin türlü bin bir zehir var
Ne huzur bıraktın ne kazanç ne kâr
Sende var mı bilmem sende namus ar
Lanet olsun sana lanet sigara

YILBAŞI HAKKINDA

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَىْءٍ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

Mü'minler, mü'minleri bırakıp inkârcıları dost edinmesin. Kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz. Ancak onlardan (gelebilecek tehlikeden) korunmanız başkadır. Allah, asıl sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır. Çünkü dönüş Allah'adır.[347]

Sebebi nüzulü:

Ayet-i celîlenin sebeb-i nüzulü hakkında çeşitli rivayetler vardır.

1- İbni Abbas'dan rivayet ediliyor: Yahudilerden Haccac İbn-i Amr, Kehmeş İbn-i Ebi'l-Hakîk, Kays İbn-i Zeyd ensardan bazılarına sokulur, onlara dost görünür ve onları dinlerinden döndürmeğe çalışırlardı. Rufâa İbn-i-el Münzir, Abdullah İbn-i Cübeyr ve Said İbn-i Hayseme, bunlara: "***Şu yahudilerden sakınınız. Onlara yaklaşmayınz ve dostluklarına güvenmeyiniz, sizi dininizden çevirmesinler***" dediler. Onlar, mü'min kardeşlerinin nasihatlarını dinlemediler. Yahudilerle münasebete ve dostluğa devam ettiler. Bunun üzerine Allah Azze ve celle, Hazretleri, bu âyet-i celileyi inzal buyurdu.

2- Münafıklardan Abdullah İbn-i Übey ve arkadaşları hakkında nazil olduğu Kelbî'den rivayet edilmiştir. Bunlar, yahudiler ve müşriklerle münasebette bulunurlar, mü'minlerin ahvalinden onları haberdar ederler, yahudiler ve müşrikler için Allah'ın Resulü aleyhine zafer temennisinde bulunurlardı. Allah azze ve celle, münafıkların

[347] Ali_İmran suresi 28. Ayet-i kerime

yaptıklarının benzerini yapmaktan mü'minleri nehî için bu âyet-i celîleyi inzal buyurdu.

3- Übâde İbn-i Sâmit hakkında nazil olduğunu Cübeyr, Dahhak'tan, o da İbn-i Abbas'dan rivayet ediyor. Übâde İbn-i Sâmit, Bedir ashabından temiz bir zât idi. Bu sahâbînin, yahudilerden bir çok dostları vardı. Allah'ın Resulü, ahzap günü savaşa çıktığı zaman, Ubâde İbn-i Sâmit, huzûr-u risalete gelerek:

- Ey Allah'ın nebisi! Maiyetimde yahudilerden beş yüz er var. Bunların benimle beraber savaşa çıkmaları re'yinde bulunuyor ve bunlarla düşmana galip geleceğimizi ümid ediyorum, dedi. Bunun üzerine Teâlâ ve Tekaddes, bu âyet-i celîleyi inzal buyurdu.

4- Hâtıp İbn-i Beltea ve benzerleri hakkında nazil olduğu Mukâtilden rivayet edilmiştir. Hâtıp ve başkaları, bazı sebeplerden dolayı Mekke müşriklerine mahabbet izhar ederlerdi. Allah Azze ve celle Hazretleri, bu âyet-i celile ile mü'minleri kâfirlere muhabbetten menetti.

Tefsiri:

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ Mü'minler, din kardeşleri olan diğer mü'minleri bırakıp da kâfirleri veli tutmasınlar. Küfür ile imanı birbirine karıştırıp da gerek şimdi ve gerekse gelecekte, mü'minlere zarar verecek hareketlerden sakınsınlar. Allah için sevsinler ve buğzettiklerine, Allah için buğzetsinler. İslâmdan önceki dostluklara veya karabetleri dolayısıyla kâfirlere müvalâtta bulunmasınlar. Zira: mü'minin kâfire dostluk izhârı ve yakınlık göstermesi, mü'minin şiarından değildir. Çünkü, kâfirin dostluğu olmaz. Kâfirler, her zaman Allah'ın, Peygamberinin ve müminlerin düşmanıdırlar. Bkz.:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

"*Ey iman edenler; benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olanları dost edinmeyin. onlar size gelen gerçeği inkar etmişken onlara sevgi gösteriyor-sunuz*"[348]

ve onların dostluklarına güvenilmez. Bir yandan sevgi gösterirlerken, diğer yandan gizlice düşmanlık yaparlar.

Kâfirlere meyletmek, mü'minler için asla doğru olmaz. وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ Bir kimse, mü'minleri bırakıp, kâfirlere mülakat eder, mü'minlerden haber götürür, mü'minlerin sırlarını ifşa eder, noksanlıklarını söyler ve kâfirlere mahabbet izhar ederse فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَىْءٍ O kimse Allah'dan, Allah'ın dininden hiç bir şey üzerinde değil. Kâfiri veli ittihaz edenler, Allah'ın velayetinden mahrumdurlar. Çünkü kâfirler, Allah'ın düşmanıdırlar. Allah'ın düşmanının müvâlâtı ile Allah'ın müvâlâtı bir yerde içtimâ edemez. Mü'minlerin her zaman uyanık olup kâfirlere meyletmemeleri, imanları iktizasındandır. Türklere dost gibi görünen kâfirlerin son günlerde bize yaptıkları kötülükler, âyet-i celîleye ne kadar uygundur. Kâfirden dost olmaz.

Kâfirleri veli ittihaz eden kimseler, Allah'dan bir şey üzerinde değillerdir.
اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً Ancak, bir korkudan dolayı kâfirlerden korunma hâli başka. Bunun içindir ki, gerek canınız ve gerekse malınız için bir tehlike hissettiğiniz zaman, kâfire müvâlât edip güler yüz göstermek caizdir. Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinin, mü'minleri kâfirlere müdâhene ve veli ittihazından nehyi, mü'minlerin, kâfirlere

[348] Mumtehine suresi 1. Ayet-i kerime

gâlib ve üstün olduğu zamanlara aittir. Yoksa, mü'minler, zaif olduğu zamanlarda bu nehy ile mükellef değillerdir. Bundan dolayı, kâfirlerin galip ve üstün oldukları zaman içinde bulunan mü'minlerle kâfir bir kavim içinde bulunan bir mü'minin, kalbi mutmain olarak, kâfirlerin zararını def için diliyle müdâhene ederek onlara güler yüz göstermesi caizdir. Şu şart ile ki, Allah'ın haram kıldığı bir şeyi helâl ve helâl kıldığı bir şeyi haram kılmaması lazımdır. Aynı zamanda, mü'minlerin eksiklerini ve sırlarını kâfirlere ifşa etmemesi de vaciptir. Aksi takdirde, âyet-i celilede zikredilen nehyin içine dahil olur ki, Allah'ın nezdinde sorumluluktan kurtulamaz. Bu şartlar dahilinde mü'minin, kâfire, sadece lisanen müdâhene ve dostluk izhârı caiz olur. Fakat bu cevaz, uygulanması zarurî bir esas değildir. İcâb-ı hâle göre bir ruhsattır. Dileyen mü'min, bu fırsattan faydalanabilir. Bununla beraber, kâfirin yapacağı zulüm ve işkenceye sabrederek hakkı izhar etmek de evlâdır. Bu uğurda öldüğünde büyük ecir vardır. Şöyle ki:

Hasan'dan rivayet ediliyor: Müseylemetü'l-Kezzâp ;Hazret-i Resulün ashabından iki mü'mini yakalattı. Bunlardan birine: "***Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet eder misin?***" dedi. O da: "***Evet, evet, evet.***" dedi. Müseyleme: "***Benim de Resulü olduğuma şahitlik eder misin?***" dedi. Müseyleme'nin şerrinden kurtulmak için ona da: "***Evet***" deyince, Müseyleme onu serbest bıraktı. Çünkü Müseyleme, kendisini Beni Hanîfe'nin Resulü; Hazret-i Muhammedi (s.a.v) de Kureyş'in Resulü zu'münde idi. Bu defa Müseyleme, diğer mü'mini çağırdı ve ona: "***Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik eder misin?***" deyince, sahabe, (r.a): "***Evet***" dedi. Müseyleme: "***Benim de Allah'ın Resulü olduğuma şehadet eder misin?***" dedi. Sahabe: "***Dilsizim, dilsizim, dilsizim***" cevabını verince, Müseyleme onu çekip öldürdü. Allah'ın Resulü haberi duyduğu zaman: "***Öldürülen kimse ilm-i yakın üzere, sıdkıle öldü. Allah mübarek etsin. Öbürüne gelince, O da Allah'ın ruhsatını kabul etti. Üzerine günah yoktur***" buyurdular.

Allah azze ve celle, âyet-i celîledeki istisna ile mü'min kullarına bir ruhsat ihsan etmekle beraber, وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ sizi kendi zâtından tahzir eder. Sizi zâtından ve azabından korkutur. Ey mü'minler! Düşmanlarına müvâlât etmekle Allah'ın gazabına ve

azabına çarpılmaktan korkmalısınız. Ruhsat vardır, diye hemen olur olmaz şeylerde kâfirlere meveddet izhârına kalkmayınız. وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ Muhakkak Allah'ın huzuruna varacaksınız. Öyle olunca, her şeyden önce Allah'tan korkmanız ve azabından sakınmanız lazımdır. Ruhsatlardan faydalanma, Allah'ın korkusundan sonra gelir. Ruhsattan faydalanacağız diye, kendinizi Allah'ın azabına maruz bırakmayınız. Âyet-i celîledeki son iki cümlede, ümmet-i Muhammed için şiddetli vaîd ve tahzirler vardır. Bu vaîdlerden korunmak üzerimize vaciptir.[349]

قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فِى صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ وَيَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

De ki: "İçinizdekini gizleseniz de, açığa vursanız da Allah onu bilir. Göklerdeki her şeyi, yerdeki her şeyi de bilir. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir."[350]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

"Ey iman edenler; benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olanları dost edinmeyin. onlar size gelen gerçeği inkar etmişken onlara sevgi gösteriyor-sunuz"[351]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى اَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

[349] Esbâb-ı nüzûl c:2 s:150
[350] Ali_İmran suresi 29. Ayet-i kerime
[351] Mumtehine suresi 1. Ayet-i kerime

Ey iman edenler. Yahudi ve Nasarayı dost edinmeyin. onlar birbirlerinin dostudurlar. İçinizden her kim onları dost edinirse o onlardandır. Allah c.c zulmedenleri doğru yola çıkarmaz.[352]

- Kim kime tabi olur?
- Elbette kötü iyiye tabi olur ve kötülükten kurtulur
- Kim kimin peşinden gider
- Zayıf güçlüyü takip eder güçlü olmak için
- Kim kimi taklit eder?
- Çirkin güzeli taklit eder güzel olmak için

Peygamber efendimiz (s.a.v) 610 tarihinde en son ve en mükemmel din olan İslam dinini tebliğ etmeye başladığında karanlıkta olanların bir kısmı bu ışığı görmüş ve islam'a koşmuştu. Ancak Hırıstıyan ve Yahudiler karanlıklar içinde bocalamaya devam etmişti. Ancak İslam'ın ışığı onları ortaçağ Avrupa'sının karanlığından kurtarmış İslam sayesinde insan olduklarını hatırlayabilmişlerdir.

Muhterem mü'minler! Yolu Allah'a, cennete giden, en iyi, en mükemmel olan bizlere ne oluyor da, Allah'tan tamamen uzak, yolları cehennem çukurlarından bir çukura varan hırıstıyanların bayramını kendi bayramımız gibi görebiliyor, yılbaşını kutlayabiliyoruz.

- İyi kötüye tabi olursa iyiliğinden kaybetmez mi?
- Hak batılın bir şeyini kabul ederse ona hak denebilir mi?
- Güzel çirkine benzese güzelliğinden kaybetmez mi?

Yılbaşı bir Müslüman için ne ifade eder?

- Takvim değişmiştir
- Ömürden bir yıl daha bitmiş, kabre hesaba bir yıl daha yaklaşılmıştır

[352] Maide suresi 51. Ayet-i kerime

Bu durumda yapılacak en akıllıca iş yılbaşına herhangi bir şekilde iştirak etmemek, direk imanımıza ve Müslümanlığımıza zarar veren ve Allah dostlarının özellikle ikaz ettikleri böyle hassas bir mevzuda yanlışa düşmeden bir Müslüman için yılbaşı neyi ifade ediyorsa onun icabını yaparak hareket etmek,

- Yıl başıdır diye eve bir şey almamak,
- Bu noktada kimseyi tebrik etme yoluna gitmemek,
- Ve bu gece evlerimizde televizyonu kapalı tutarak kendimizi ve ailemizi bu fitnenin şerrin korumaktır.

Pek aziz ve muhterem ihvânüddin ehli küfrün, küfürlerini ve delaletlerini ve sapıklıklarını en yüksek seviyeye çıkaracakları bir akşam var önümüzde. Yılbaşı denen nesne. Yılbaşı hazırlıkları var . Ehli küfrün gayrimüslimlerin tabi onların bu hazırlıkları, onların bu davranışları , bu haraketleri kendilerine göre hırıstiyanların dini inançları var ona görede kiliselerde kendilerine göre programları var ama ayrıca bu geceyi gahir ve ekseriyeti insanlığın bir eylence her türlü ahlaksızlığın cereyan ettiği edeceği bir gece olarak geçirecekler. Allah (c.c) bizleri , evlatlarımızı , ümmeti merhumeyi , ihvan ve ahavatımızı onların bu felaketlerinden ve onlar gelen manevi felaketlerden farkında olmadan onlara büyük felaketler geliyor. Allah (c.c) cümlemizi onlardan muhafaza buyursun.

Hırıstiyanlara benzememek örf ve adetlerine gelenek ve göreneklerine uymamak esastır. Bakın okuduğum birinci ayet-i celilede de hz. Allah mü'minlere bize nida ederek لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ iman edenler ittihaz etmesin tutmasın الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ mü'minleri bırakarak , mü'min kardeşlerini terk ederek, onlardan uzaklaşarak kafirleri dost kabul etmesin mü'min, iman edenler buyuruyor hz. Allah. İmanları varsa kalplerinde , gönüllerinde Allah düşmanı , din düşmanı olanlarla sırdaş olmasınlar. Ama hiçmi

görüşmesinler , hiçmi münasebetleri olmayacak? Onuda aynı ayet-i kerimede hak celle ve a'la hazretleri bildiriyor.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَىْءٍ

Onlar bunu işlerse yani mü'minleri imanı Allah muhafaza o zaman küfre girer mü'minleri terk edecek olursa onlarla teşriki mesâi edip sırdaş olup onların arasına onların inancına girerse Allah indinde o kimsenin hiç kıymeti olmaz artık. O hiç bir şey değildir. Hiç hükmündedir artık onun imanını Müslüman görünüşünün Allah indinde kıymeti yoktur. اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً ama tuka ittika müstesna diyor Hz. Allah onlardan bir çekinme onlarla bir zaruret varsa onlarla teşriki mesai yapmakta hiçbir beis yok diyor Hz. Allah Rabbimiz.

Burada devletler arası hukukda devreye giriyor gerek iki ferd arasında müslümanla müslüman olmayan veya islam devletiyle islam devleti olmayan arasındaki işte bütün hukuki münasebetler teşriki mesailer bu ayeti celile ilede müsade ve ruhsat ve ruhsat verilmiş oluyor. Ne yaparsınız o zaman onların şerrinden korunmak ve kendimizi korumak veya başka bir düşmanımız vardır o düşmanın düşmanlığını önlemek için başka bir düşmanla birtakım muameleler yapma zarureti hasıl olabilir.

Nitekim fahri kâinât efendimiz : önümüzdeki yılbaşı gecesi kabe-i muzzamanın mekke-i mükerremenin fetih yıl dönümüdür. Mekke şehrinin fethinden önce mekke şehri diyarı küfürdü . Dârı harpdi dârı islam değildi. Ve efendimizin hicretinin 8. Yılı mekke şehri feth ediliyordu ve 6. Hicri yılda fahri kâinâtımız hac ve umre niyeti ile kabe-i muazzamaya geldiklerinde hudeybiye muâhedesi müşriklerle ehli küfür ile 10 maddelik, bütün dünyadaki devletler ondan kendilerini ayıramazlar vo esasa göre onun bir tafsilatıdır bu gün bütün devletler arası anlaşmalar. Peygamberimiz muâhede

yapmıştır müşriklerle hatta müslümanlara çok ağır gelen diğer eshâbı kiram aman ya Rasülallah çok ağır hükümler var burada siz üzülmeyin Allah'ın vadi var bir gün buraya gayet rahat emniyet içinde gireceğiz buyuruyordu peygamber efendimiz eshabına. Cenab-ı hakta kendisine rüyada gösteriyordu fetih suresinde :

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

Hz. Allah habibine gösterdiği rüyayı doğru çıkardı. Rasülü ekrem , fahri kâinâtımız rüyasında hudeybiye muahedesinden biraz önce rüyasında ki ; rüyası ona vahi demektir gösteriyordu. Habibim ahmed ve resulum ya muhammed hiç üzülme doğup büyüdüğün şehirden kafirler seni uzaklaştırdılar. Seni ve yakınlarının eshabının çıkmasına sebep oldular mecbur ettiler ama üzülme bir gün oraya pek yakında emniyet içinde gireceksin inşeallah emniyet içersinde hiç gayet emin bir şekilde gayet rahat bir şekilde o şehre ve traş olmuş vaziyette hac esnasındaki yapılan vazifeleri gayet emniyet içersinde yaparak bir gün gireceksin habibim ahmed ve resulum ya muhammed buyuruyordu peygamberimizde eshâbına bunu müjdeliyorlar ve kabe-i muazzamadan en son kendileri çıkarken sıddık'ı ekberle beraber göz yaşları arasında şöyle yalvarıyordu ;

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِى مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

Yababbi beni engüzel girişle girdir allah'ım beni en güzel çıkışla da çıkar allahım işte bu giriş ve çıkış kabe-i muzzama ve haremi şerif ve mekke şehri ilede alakalıydı şüpesiz daha birçok

manaları var ya rabbi beni hoşbir girişle girdir dediği neydi? Kabe-i muzzama mekke şehrinden doğup büyüdüğü şehirden ayrılırken sıddıkı azam ile göz yaşları içinde hüzünle ayrılırken ve dârı sevirde birkaç gün kaldıktan sonra o uzun yolculuk yorucu yolculuk hatta öyle buyuruluyor fahri kâinatımız hane-i saadetlerinden o gece ayrılırken ilahi emirle yârı gârı mara arkadaşı sıddıkı azam ile beraber çıkıyorlardı.

Sıddıkı azam kabe-i muazzamaya birkaç klometre ilerdeki o dağa ilerliyorlardı tesbit etmişlerdi. O dağa gidelim onun tepesindeki kayanın arasına o mağaraya sığınalım birkaç gün izimizi kaybettirelim ondan sonra medine istikametine yolculuğumuzu sürdürürüz kararını almışlardı. Bu bir tedbirdi ve kıyamete kadar gelecek olan ümmetine bir misal ve örnek teşkil ediyordu. Yani kafirlere karşı maddi tedbirlerin alınması zaruretini gösteriyordu. Fahri kâinâtımızın buna ihtiyacımı vardı? Yerler gökler emrindeydi. ***Üztazımız da hep aynı tedbirleri alırdı. Bize aman evladım dikkatli olun her türlü maddi tedbiri alarak hizmetlere öyle devam ederlerdi.*** Resulullahımızın yolu oydu. Maddi tedbirlerin alınması zaruri ve mecburidir. Allah emridir. Ama allah'nın siyaletindedir onlar. Allah'ın resulu sıddıkı ekberle çıkıyor sıddıkı azam yolda giderken bakıyor Rasulullah efendimiz iki ayağının ucunda yürüyor ayaklarını kaldırmış düşünün o sıcak kayalık yokuş olan o dağın eteklerinde duymasın farkına varmasın o kafirler diye ayağının tamamını basmıyor ayağının ucuyla yer yer yürüdüğünü sıddıkı azam gözyaşları arasında takip ediyor ve etrafında pervane oluyor kah önüne kah arkasına sağına geçerek fahri kainatımızın etrafında ilerliyor.

Ya ebâ bekir ne yapıyorsun sen böyle? Hiç böyle yürümezdin sen seb böyle yürüyüş yapmazdın. Buyurunca;

Ya Rasulallah önünüze geçiyorum gideceğimiz yeri bildiğim için oraya rehberlik yapayım diye sağınıza geçiyorum kafirlerden gelip hücum eden olursa beni karşılarında hedef olarak bulsunlar.

Hemen arkanıza geçiyorum arkanızdan bir saldırı olursa belki oraya kalkan olurum solunuza geçiyorum keza bunu düşünerek Ya Rasülallah. diyordu.

Bu tedbirlerle o dağın tepesineki bu gün şahsen ben 20 sene küsür yıl gittiğim zaman oraya kadar vardım cesaret edip çıkamadım. Birbuçuk iki saatte anca çıkarsınız. Allahın Resulu bir gecenin karanlığında sıddıkı ekber ile oraya çıkıyorlardı. Yine bu duayı yapıyorlardı : Allhım beni buradan çıkarıyorlar çıkmama beni mecbur ediyorlar ama beni en güzel çıkışla çıkar en güzel bir girişlede girdir Allahım diyorlardı.

Nedir bu giriş ve çıkış işte kabe-i muazzamadan mekke şehrinden bizi rahatlıkla herhangi bir sıkıntıya herhangi bir saldırıya maruz kalmadan salimen bizi buradan çıkar ve engüzel bir girişle bizi medine şehrine girdir Allahım. Manası ve orayada engüzel bir girişle giriyordu. Medine-i münevvere halkı büyük bir heyecanla karşılıyordu. Mekke müşrikleri istemiyordu medineliler ise kucak açıyordu. Allah (c.c) bir kapıyı kapar binlerce kapıyı açan allah.

Allah'u Zülcelal :

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ[353]

Kimki Allah'tan korkar ve sakınırsa , Allahın emirlerine riayet eder , yasaklarında kaçınırsa , menhiyattan kendini korursa müttekilerden olursa , kalbini feyiz ile nur ile rabıta-i şerife ve zikri kalbi ile doldurursa, kim takviye ederse; Hz. Allah ona mahrecler halk eder , Hz. Allah ona çıkışlar ihsan eder. Öyle çıkışlar verirki o insan hayran ve hayret içinde kalır. Fahri kainatımız olursa o zaten onun için bütün yollar açıktır. Ümmeti içinde böyle. Biz acizler içinde böyle üstazlarımızın onların yoluna tam tabi olur onlara sığınır ve

[353] Talak suresi 2-3. Ayet-i kerime

onlara iltica eder ve onların gönüllerine girebilir onların teveccühlerine mazhar olabilirsek Allh'ü zülcelal onların hatırına nâ mütenâhi kapılar açar. Bu böyle olmuştur bu güne kadar. Üstazımızın tâ bu hizmetleri başlattığı günden bu güne kadar nice kapılar kapanmıştır nice ümitsizliğe düşülür gibi bir görüntüler manzaralar olmuştur Hz. Allah hemen akabinden öyle kapılar öyle kapılar açmıştırki bu kapılardan emniyet içinde girilip ve devam edilmektedir. Yolumuzun dinimizin bir mucizesi bir kerametidir. İşte fahri kainatımız ya rab beni en güzel bir girişle girdir medine-i münevvereye öyle girdiler.

Bunun ikinci manası: ya Rabbi ben medine-i münevvereden kabenin , mekkenin fethi için çıkıyorum en güzel bir çıkışla beni çıkar doğduğum mekke şehrine tekrar en güzel bir girişle emniyet içersinde beni girdir oraya Allah'ım buyurmuş ve duası kabul olmuştur.

İşte önümüzde ehli küfrün sapıklıklarını icra edeceği bir gün var. Allah (c.c) onların felaketinden , onların ahvalinden bizleri ümmeti muhammedi muhafaza buyursun biz mü'minlerin de dikkat edeceği takip edeceği husular vardır bu noktata. Hz isa (a.s) doğumu kabul edilen oda yüzde yüz sabit olmayan şu kadar yıl evvel Hz İsa (a.s)'ın tevellüdü ama bu gecemi? O gecemi? Haftanın hangi gecesi? O kat'ıyyen kat'î şekilde sabit değildir. Hadi kabul edelim ki Hz isa (a.s) bu yılbaşı dedikleri gece dünyaya geldiğini kabul edelim. Peki böyle bir Peygamberin , kitap sahibi bir Peygamberin dünyaya geliş haftası , onun dünyaya geliş gecesi içkilerle kumarlarla zina ile fuhuş ile hertürlü ahlaksızlıklamı karşılanır? Bir peygamberin geliş gecesi böylemi istikbal edilir? Öyleyse o hıristiyanlar inanıyoruz dedikleri Hz İsaya karşı enbüyük hakaret olmaz mı bu. Bir peygamberin geliş gecesi bu çılgınlıklar nedir? Hritiyanlara bunu sormak lazım. Hadi hristiyanları kendi hallerine bırakalımda nüfus kağıdında ismi müslüman yazanlara ne demeli onların böyle bir geceye şimdiden yer ayırtması nerede yiyelim yok nerede eğlenelim diye programlar

yapmalarına ne diyeceksiniz işte işin en acı tarafıda odur Hz Allah (c.c) başka bir ayeti kerimesinde;

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى اَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Ey inananlar! Yahudi ve hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğruya iletmez .[354]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى اَوْلِيَاءَ Ey inananlar! Sakın Yahudi ve hıristiyanları dost kabül etmeyin edinmeyin بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ Sizden kim onları sırdaş ve dost kabül ederse , kuşkusuz o da onlardandır. Buyuruyor Hz Allah. Bizleri muhafaza buyursun. O kimsenin İslam ile din ile ilişkisi kesilir onlardan olur. اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğruya iletmez.

Sevgili peygamberimizde Hadis-i Şeriflerinde ; مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ kim içinden isteyerek تَشَبَّهَ tefe'ul babındandır isteyerek arzu ederek demek onlara benzemeye çalışacam onların kılıkları kıyafetleri onların her türlü hal ve tavırlarını çok seviyorum diyerek

[354] Maide suresi 51. Ayet-i kerime

kim onlara benzemeye niyeti ile kalbi ile fiili ile kavli ile benzemeye çalışırsa o onlardandır. buyuruyor peygamber efendimiz ayeti celilenin tefsiridir bu hadis-i şerif. tefsir buyurmuş fahri kainatımız

Başka bir hadis-i şerifte ;

مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا فَلَيْسَ مِنَّا kim ki bizden başkasına benzemeye çelışırsa benim yolum, benim eshabımın yolu, ehli sünnet yolu kendine hoş gelmeyip başka yollara tevessül ederse o bizden değildir. Onun bizimle alakası yoktur. Ancak hadis-i şerifteki قَوْمٍ kelimesi nekre olduğu için umuma şamildir bir kimse bir kavme benzerse ondandır ama bu benzeyiş eğer bir kişi eshabı kirama benzemeye , allah'ın sevgili kullarına benzemeye onların yoluna uygun bir tarzda yaşamaya o hal ile hallenmeye gayret ederse Hz Allah onuda o sevgili kulları ile beraber haşreder. اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ sırrı tecelli eder kişi sevdiği ile beraberdir.

Kim kimi seviyorsa onunla beraberdir. Üstazımızı seviyorsa , saygısı sevgisi bağlılığı varsa hiç şüpe etmeyelim inşeAllah Hz Allah onunla beraber haşredecek onun teveccühüne mazhar olacağız. Kişi sevdiği ile beraberdir buyuruyor fahrikainatımız o halde biz üstazımızı ve üstazımızın yakınlarını sevebilirsek sevmeye gayret edersek böyle bir sevgi aşk muhabbet içimizde olursa inşeAllah bunun mahsülünü göreceğiz. ***nedir bunun mahsülü?*** Onlarla beraber olmaktır bundan daha büyük ne mutluluk olabilir! Ondan büyük saadet ne olabilir! Ölüm anı , o geçit anı dünyadan ahirete geçit anında Hz üstazımızın ruhaniyeti teşrif edip zuhur ederek yavrum evladım üzülme ben seninle buyurursa bundan daha büyük mutluluk ne olur!

İşte bütün gayretimiz ve niyetimizle bu neticeye varmaya çalışacağız o ne ile olacak? Sevmekle olacak ve sevmeninde mahsülü o isbat etmekle olacak o yolda yürümekle olacak Hz üstazımızın

bıraktığı emanetlere riayetle olacak ve onu severek sayarak. O ; bu dini hizmetleri nasıl yapmamız gerektiğini tarif etmiş. Bu yolda bu aşkla bu şevkle devam edenler hiç şüpe yok ki bu nimete mazhar olacaklardır. Allah'ın sevgilileri onunla beraber olacaktır. Allahü Zülcelal velkemal hazretleri onun ruhaniyetini bizimle beraber kılacak taa cennete girinceye kadar inşeAllah.

O kabirdeki münker ve nekir onların suallerinde cevap vermemizde bunlar yardımcı olacaklardır. Oradada himmetleri olacak! oradada şefeatleri olacak daha ileriki geçitlerdede şefeatleri olacak hatta cenneti alâdada onların şefeatiyla onların ikazı ile onların irşadı ile hayatımıza devam edeceğiz inşeAllah yine oradada Hz üstazımız cennet-i alada yaşantıya devam ederken her türlü nimetlere kavuşmuş iken hatırlatacaklar " ey yavrularım evlatlarım dünyada Hz Allah'ın vaadi vardı kendi zatını cemalini cennetten beri göstereceğini vaad etmişti hadi şimdi isteyin Allü zülcelalden temenni edin zatını görmek istiyoruz yarabbi diye ikaz buyuracaklar irşad edecekler o irşatlarıyla yine orada yarab cemalini görmek istiyoruz dediklerinde inşeAllah diyenlerden oluruz Hz Allah c.c :

لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ

Orada kendileri için diledikleri her şey vardır. Katımızda daha fazlası da vardır.[355] nazmı celili ile bildirilen orada istedikleri her şey var birde bizim katımızda bizim yanımızda daha fazlasıda var. وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ bizim tarafımızda daha fazlası var nedir bu? Cemali ilahi inşeAllah rabbimiz bizi bu nimetede mazhar kılacak. Bütün bu nimatlere ve devletlere mazhar olabilmek için dünyada onlarla kalbimizle beraber olmak . belki Hz üstazımızı görenleriniz içinizde zahiren az ama kalbinizle kalbimizle o büyüklere bağlanan , o büyüğün kalbinde :

[355] Kaf suresi 35. Ayet-i kerime

فَادْخُلِی فِی عِبَادِی وَادْخُلِی جَنَّتِی

Sırrı zahir olacak olan gir kulumun kalbine gir kulumun kalbine فِی zarfiyet içindir. Kulumun içine , kullarımın içine gir buyuruyor. Hz Allah فِی عِبَادِی bana has zatıma mahsus kullarım var onun içine gir ey nefis kurtulmak için mutluluğa ermek için onun içine gir. Peki nasıl gireceğiz onun içine? Bu girişi bu ilahi emri yerine getirmemiz lazım Cenab-ı Hak namaz gibi oruç gibi emrediyor . bu giriş kalbi girişdir. Kalbimizi kalbi mübarekelerine koymamızdır. Onların letaifine kalbimizi göğsümüzü yanaştırmamızdır oraya ulaştırabilmemizdir. işte oraya bu şekil girenler hiç şüpe etmesinler Allahü zülcelalin hadi kulum şimdi gir cennete o nimete o devlete daha dünyada iken nail ve mazhar olacaklardır. Hz üstazımız ; اِنَّ اللهَ مَعَنَا sırrı bizi ile beraberdir buyururdu.

Kim kimi severse onunla beraberdir hadis-i şerifinde diğer manalarda var. Kişi kafiri seviyorsa onunla beraber ben felancıyı çok seviyorum dinle imanla alakası yok ömrü dine kitaba düşmanlıkla geçmiş onu çok seviyorum diyorsa; O onunla beraber haşr olunacak Allah muhafaza buyursun hadis-i şerif onada şamil peygamberi seviyorsa onunla beraberdir. Şeytanları seviyorsa o şeytanlarla beraberdir. Teşebbüh'te böyledir kim kime benziyorsa benzemeye çalışıyorsa o benzediği allah dostu ise ondandır. O zümredendir osınıftandır o topluluktandır.

Benzemeye çalıştığı kafirse onlarla beraberdir. Onlarla beraber haşrolunacaktır. Müçtehidlerimiz benzemeye çalışılan şeyide kısımlara ayırmışlardır demişlerki benzemeye çelıştığı şey haddizatında küfür alameti olabilir hırıstiyanların yahudilerin alameti küfürleri vardır başlarına koydukları , bellerine bağladıkları kendilerine has ve onların şiarından olan küfür alametleri vardır. Bir

kimse bunları isteyerek severek arzu ederek hoşuna giderek beğenerek giyse veya bağlasa derhal kafir olur.

Demek ki benzemeye çalışdığı şey haddi zatında küfrü icap eden bir şey ise derhal kafir olur. Benzemeye çalışdığı şey küfrü icap etmiyorsa ve günahsa o kimse günah işlemiş olur. Benzediği şey mübahsa mübah hükmünü alır. Onun için benzemeye çalışdığı şey nedir insanların! Bugün yılbaşı vesilesi ile ne yapmaya çalışıyor? İnsanların çoğu kendilerinden geçmiş sabahlara karşı Allah ve Peygambere karşı isyan halinde küfür ve delalet halinde geçecektir ve bunun da güya Hz isa'nın doğum gecesi. Hz isanın doğum gecesi ile bu gecenin ne alakası var.

Ey hırıstiyanlar ne yapıyorsunuz? Peki hırıstiyanlar böyle ey mü'minler! Ey müslümanlar! Müslüman olduğunu söyleyenler müslümanım diye geçinenler sen ne yapıyorsun? Senin bu davranışın nedir? Bunların cevabının verilmesi lazım. Allahü zülcelal onlara hidayet nasip etsin. Benzememek esas benzemeyecek! Rasulüllah efendimiz medine-i münevvereyi teşriflerinde ozaman orada çeşitli insanlar yaşıyordu yahudiler vardı hırıstiyanlar vardı diğer kavimler vardı onların kılıkları kıyafetleri karma karışıktı ama orada ondan sonra islam hakim olunca fahri kainatımız gelince müslüman nasıl giyinecek kadınlar nereye kadar örtünecek ve dini hususlarda ibadetlerini nerede nasıl ne şekilde ilan edip yapacaklar tüm bunlar ayrılmaya başlandı nitekim ezanı muhammedinin meşrutiyeti medine-i münevverede oluyordu.

Peygamberimiz eshabıyla istişarede kimisi dediki ya rasülallah hırıstiyanların yahudilerin ibadet için kendilerine göre alametleri ve usulleri var. Biz nasıl yapalım nasıl toplanalım acep bizde bir yerde ateş yaksak o ateşin yanmasıyla duman çıksa müslümanlarda onu görse biz bir yerde toplansak; olmaz buyurdu. Fahri kainaatımız olmaz o zaman mecüsilere benzeriz ateş yakarsak mecusilere benzeriz o olmaz e peki boru çalsak veya ona benzer olmaz yahudilere benzeriz e

peki bazıları çan çalıyorlar biz de öyle bir ses verdirici bir şey yapsak o da olmaz hiristiyanlara benzeriz buyuran fahri kainatımız bekleyin Allahdan gelecek nitekim işte ezanı muhammedi Peygamberimize vah yedildi hazreti ebu bekirin sıddıka bildiridi rüyasında diğer birkaç sahabi bilali habeşi Peygamberimize koşup geliyor .

Sıddıkı ağzam geliyor ya Rasülüllah ben bu gece şöyle şöyle rüya da seslerle karşılaştım neydi ya eba bekir ezanı muhammediyyeyi okuyor hazreti ebu bekir ezan bugün kü ezanı okuyor ve başka bir sahabi geliyor ya Rasülüllah ben bu gece şöyle bir vaziyetle karşılaştım tekrar edebilirmiyim. Söyle aynı ezanı okuyor. Birkaç koldan geliyor ve fahri kainaat evet banada rabbim bunları bildirdi ya bilal çık şimdi yüksek bir yerden nida et bu allahü akber allahü ekber ile başlayan la ile ilah ile biten bu kelimatı kıyamete kadar devam edecek olan kıyamet sabahına kadar hiç dinmeden devam edecek olan ve hiç başka dinlerin ilanına ve ilamına benzemeyen ne hiristiyanın kine benziyor ne yahudininkine ne mecusininkine hiç birisine benzemeyen demekki benzememek esas onlara kendimizi kaptırmamak esas ama anlaşmalar olabilir diyor cenabı hak bir müslim ile ğayrı müslim ortaklık yapabilir iş ortaklığı ticari ortaklık yapabilir devletler arası antlaşmalar yapabilir bunlar da hiç bir sakıncak yoktur bu onlara kendini kaptırmak değildir onlara kendini terslim etmek değildir.

Kendi öf adet ve ananelerini devam ettirerek onlarla olan münasebetleri en iyi seviyede devam ettirir . Ayeti celilesi onuda natıkdır . Onun için bu gece ehli küfrün dalal sapıklık gecelerinden biri olacak kendileri için her gece Allahın gecesidir bizim için mübarek şaban ayının bübarek gecelerinden bir gecededir . Biz ibadetle gecireceğiz biz mekke i mükerremenin fetih ylının düşünerek geçireceğiz biz şaban ayının mübarek günlerinden geceleriden biri anlayışı içerisinde normal gecelerde yaptığımız ibadetleri yaparak geçireceğiz bizim için miladi yıldan başka takvim yılından başka hiçbir anlamı hiçbir kıymeti yoktur .

Böyle bir kutlamaya onların anladığı manada bu gecelere hazırlanmak çok büyük bir tehlikedir. İmanı allah muhafaza götüre bilir. İmamı rabbani hazretlerinin mektubatı şerifdeki beyan buyurduğu tehlikeyle karşı karşıya kalınabilir.

İmamı Rabbani hazretleri (k.s) komşusu bir mülümanın son nefesinde çağrılıyor gidiyor . Bakıyor ki gidiyor son demlerini yaşıyor teveccüh ediyor dua ediyor Cenabı Hakka adamı zulmet sarmış zülmeti, küfür karanlığı ihata etmiş o görüyor manevi gözlüğü ile görüyor hazreti Allah gösteriyor onlara onlar manevi gözlügü ile baktıkları zaman insanların kalplerini kaplerindeki düşünceleride bilirler Allah bildirir celle celalühü hazreti Allah geçmişini de bilir geleceğinide bilir. Şu gözlük ile biz bak yakını göremediğimiz için takıyoruzda yakındaki göremediklerimizi görüyoruz .

Demekki görülemeyen şeyleri gösteren maddi aletler var. Uzağı göremiyorsun gösterecek gözlük var. radarlar var ve peki üstazlarımızında manevi gözlükleri vardır ve manevi radarları var onlar o gözle feraset gözüyle onlar başka gözle Allahın verdiği gözülükle görenlerdir. Geçmişite geleceğide görür. İmamı rabbani hazretleri seyrediyor bakıyor adam küfür üzere gidecek . Zulmet ihata etmiş yalvarıyor Allaha iltica ediyor. Sonunda iğnenin ucu kadar bir ışık beriliyor görüyor ve bu alemden gidiyor ve zerre'i iman şöyle bir iman parıltısı arttık cehennemde ne kadar kalacak ama o korkunç zulmetle gidiyor bu alemden böyle gitmesinin sebebini araştırıyor sonra bana malum oldu. Diyor ki mübarek bu adam neden müslüman komşum diyor neden bu hale geldi ne bu son nefesinde zulmetle böyle gidiyor. Bana malum oldu ki hinduların bayramlarına iştirak edermiş. Hinduların bayramlarına severek gidermiş iştirak eder katılırmış .ondan dolayı bu hale düşdüğünü haber veriyor zaruretler tekrar ediyorum müstesnadır zaruretler her zaman saklıdır ona ayeti celilede ona işaret vardır . Burada isteyerek severek benzemek severek oraya doğru gitmek allahı zulcelal ğayrı meşru sevgilerden kalplerimiz muhafaza buyursun. gayri meşru dine muhalif şeri şerife

muhalif sevgilerden ilgi ve alakalardan cümlemizi ve kardeşlerimizi . Rabbımız hıfzı himaye buyursun hazreti isanın doğduğu gece böylemi karşılanır.

Ezelden ebede kadar insanlığın felahı ve kurtuluşunu hedef alan ve bunun dayandığı umdeleri bir bir açıklayan yegane müessese islam dinidir. Ortağı bulunmayan eşi ve benzeri olmayan rabbimiz en üstün bir din olarak ıslamı göndermiştir. Bu yüce din hıristiyanlıkla ve yahudilikle asla benzerlik kabul etmez. Mukaddes dinimiz kendine has hükümleri ile pörsümemiş güzellikleriyle ve pırıl pırıl hakikatleriyle 14 asırdan beri ayaktadır.

Müsamahayı esas alan islam dini başkasına benzeme ve bilhassa kafirleri ve fasıkları taklit etme hususunda çemberi iyice daraltmıştır. Adam öldürmek, zina etmek, içki içmek gibi fiiller çok büyük günah olmasına rağmen küfür sayılmazken, küfür alameti sayılan sözler ve fillerde ve gerekse adet ve yaşayışta ehli küfrü taklit etmek, küfür sayılmıştır. Dinin direği olan namaz ibadeti dahi, güneşe tapanlara benzememek için, kerahat vakitlerinde kılınmaz. Bu ulvi; ilimlere mevzu,sanatlara model teşkil eden müeyyidelerini değiştirecek müdahalelerden kendi düşünceleri ona karıştırmayı hedef alan her türlü teşebbüse karşı uyanık olmamızı biz müminlerden kesinlikle istemiş, adetlerde ve ibadetlerde frenk taklitçiliğine özenti duymaktan sakınmamızı emretmiştir. Kof hıristiyanlık ve kokmuş yahudilik adetlerine özenti duymaya "kim bir topluluğa benzemeye azmederse o onlardandır" hadisi şerifiyle set çekmiş bulunan yüce peygamberimiz, taklitçiliği adet haline getirenlerin milli ruhunu kaybedip özendiği o topluluğun mahiyet ve karakterini iktisap edeceğine işaret etmiştir.

Müslümanlarla hiç ilgisi olmayan miladi yılbaşlarına günlerce önceden hazırlanan evlerini, dükkanlarını noellerle donatan taze ve yeşil çam fidelerini hunharca devirmekte lezzetler arayan, içki alemlerinde, kumar masalarında sabahlara kadar nefes tüketerek yeni yıl karşılayan ve bunu medeniyet zanneden gafil müminlere islamda bunların yeri olmadığını. İslami senenin muharrem ayıyla başladığını

ve yeni seneye islamın fazilet kevserlerinden kanmak aşkıyla girilmesi gerektiğini tekrar hatırlatmakta faide mülahaza ediyoruz

Zamanımızdaki insanlar yılbaşı deyince isa (a.s.)ın bu günde dünyaya teşrif ettiğini zannederler. oysa bu tamamen yanlıştır. İsa (a.s.)ın doğumu hakkında en kuvvetli ihtimal 25 aralıktır. Ne mantıksızlıktır ki; bu gün avrupa'nın bir çok hıristiyan ve yahudi ülkelerinde noel ve yılbaşı gecesini kutlamak devlet kanunu ile yasaklanmış olduğu halde müslüman bazı ülkelerde hala noel ve yılbaşı gecesi kutlanmaktadır. Bununla yetinmediği gibi basın yayınlarında, gazetelerde ve dergilerde noel'in reklamı yapılıp biricik yavrularımızın daha henüz küçük yaşta iken böyle kötü frenk adetlerine özenmelerine sebeb olmaktadırlar.

Yılbaşının müslümanlarla hiçbir alakası yoktur. Buna hepimiz inanmış kişileriz. Fakat insana çok şey kazandıran ibadetler olduğu gibi çok şey kaybettiren tehlikeler de vardır. Hatta tehlikeler ibadetlerden daha çok dikkat edilmesi gereken hususlardır.

Tek allah'a inanan müslümanlar temeli putperestliğe ve bozulmuş hıristiyanlığa dayanan yılbaşı adetini yerine getirmekten son derece sakınmalı ve yerine getiren kardeşlerini de ikaz etmelidirler.

Evlerimizin bürolarımızın ve iş yerlerimizin duvarlarını süsleyen takvimlerimizin son yapraklarını koparıp böylece miladi yeni bir yıla girmiş ömür sermayesinden bir seneyi geride bırakmış olacağız bu münasebetle müslüman için hiçbir kıymet ve değeri olmayan yılbaşı hadisesinden bahsedeceğim

Asıl itibarı ile yılbaşı ; kitapları tetkik ettiğimizde yılbaşının ne hıristiyanlıkla nede hz isa ile hiçbir alakası yoktur. Eğer olsaydı yılbaşı gecelerinde kiliselerde ayinler yapılır bu gece bir faşing havası değil bir takdis havası içinde kutlanırdı ama gerek yurt içinde gerek yurt dışında kiliselere baktığımıza bu gecenin zulmete bürünmüş olduğunu görürüz

Ansiklopedilerimize sorarsanız yılbaşı ve noel kutlamaları hıristiyanlık dünyasında da sanıldığı kadar pek eski değildir dünyada ilk yılbaşı kutlamaları 1 ocak 1752 de ingiltere de başladığını

kaynaklarımızda geçer hele noel kutlamaları ise daha da yeni 1870 lerde italyan tüccarlarının noel babanın sabrını bulmasından sonra başlar.

Pekala noel kimdir; kemiklerinin bir kısmı italya ya kaçırılan bir kısmı da antalya müzesinde sergilediğimiz 1981' lerden beri her yıl 6-13 aralık ta adına demre'de kutlama haftası düzenlediğimiz papaz nikola diğer ismi noel baba aslında sanıldığı gibi meşhur hıristiyan azizi değil aslında onun yaşadığı bile belli meçhul bir misyon uydurmasıdır bir efsanevi masaldır.

Yılbaşının dini bir vasfının olmadığını ancak çılgınlığa bir vesile ve rezalet işlemeye bir kılıf olduğunu ifade ettikten sonra sözlerimin bu kısmını şair yusuf ziyanın bir cinası ile bitirmek istiyorum

Uğrarız sadmesine her gelenin

Buda bir çiftesi hergelenin

Bakmayın bem tükürün çehreyi murdarımıza

Tükürün belki biraz duygu gelir aramıza

Tükürün milleti alçakça vuran darbelere

Tükürün onlara alkış tutan kahpelere

ZEMZEM SUYUNUN BULUNMASI

İbrahim (a.s) Hacer validemizi ve daha bebek olan oğlu İsmail (a.s)'ı Kâbe'nin olduğu yere bırakıyor. Yanlarına ise sadece bir kırba su ile biraz hurma bırakıyor.

İbrahim (a.s) onları bırakıp Şam'a gideceği zaman Hacer validemiz Hz. İbrahim'e soruyor ;

__"Bizi bırakıp nereye gidiyorsun ?

__” ....Cevap vermiyor. Tekrar ,

__”Bizi bırakıp nereye gidiyorsun ?

__” ....Yine cevap yok.

__”Yoksa cenabı Hak mı emretti ?

__” Evet ya Hacer .

__” O zaman bizi bırak git. Allah bize yeter.” Hz. İbrahim onları bırakıp gider. Belirli bir zamandan sonra yanlarına bırakılan su ve hurma biter.

Hacer validemiz Kâbe’ye yakın bir yerde bir vadide su bulmak için koşar. O vadiye 7 defa gider gelir. Su bulabilmesi için bütün gücüyle dua eder. Sonra Cebrâil (a.s) zuhur ederek zemzem kuyusunu açar.

Allah’a karşı bağlılığın mükâfatı;

İşte Hacer validemizde Allah’a karşı bağlılığı Cenabı Allah’ın o kadar hoşuna gider ki “sen misin bana bu kadar bağlı olan , senin hatıranı kıyamete kadar yaşatacağım “. Ve şimdi hacılar orayı (Safâ ve Merve) arasını 7 defa say yaparlar.

Sonra Hacer validemiz zemzem suyu akmasın diye etrafını çevirir. Onun için o suyun manası (dur , akma) manasına gelen zemzem ismi verilmiştir. Eğer o zaman o kuyunun etrafı çevrilmemiş olsaydı büyük bir nehir olacaktı. Bunda ayrı hikmetler vardır.

Sonra bir Arap kabilesi oradan geçerken Hacer validemize ;

__”Bu kuyu senin mi ?

__”Evet .

__”Biz buraya yerleşsek ve burada ki kuyudan yararlansak kabul eder misin?

Hacer validemiz kabul ediyor. Hacer validemiz vefat edip , büyüyen Hz. İsmail bu kabileden birisi ile evlenerek burada yaşamaya devam ediyor.

Bir gün Hz. İbrahim Şam’dan oğlu Hz. İsmail’i ziyaret etmek üzere Kâbe’nin olduğu yere gelir. Fakat oğlunu evde bulamaz. Hz. İsmail (a.s)’ın hanımı yani gelini ile görüşür. Fakat gelini İbrahim (a.s) ile pek ilgilenmez hatta kim olduğunu bile sormaz.

İbrahim (a.s) ;

__”Oğlum İsmail’e selam söyle kapının eşiğini değiştirsin !

Akşam Hz. İsmail (a.s) eve gelince oradaki ruhaniyetten babasının geldiğini anlar ve hanımına sorar. O da yaşlı bir zatın geldiğini söyler. Hanımının O’na karşı iyi davranmadığını öğrenince ;

__” Giderken ne dedi ?

__” Selam söyle oğlum İsmail’e , evinin eşiğini değiştirsin dedi.”

__” Evimin eşiği sensin. Seni boşuyorum. Babanın evine gidebilirsin “der. Sonra yine Arap kabilesinden başka biri ile evlenir. Hz. İbrahim Şam’dan bir gün yine oğlunu ziyaret için gelir. Bir rivayette göre Hz. İbrahim 250 sene yaşamıştır. Bu sefer yine oğlunu bulamaz. Evde ikinci gelini vardır. Gelini Hz. İbrahim (a.s)’ı görünce büyük bir insan olduğunu anlar , onunla ilgilenir. Ona gereken sevgi ve saygıyı gösterir. Hz. İbrahim (a.s) “ Ben gidiyorum , oğluma selam söylersin ” der. Gelini ;

__”Lütfen gitmeyin! şimdi gelir “ der.

__”Hayır gitmem lazım . “ der.

(Bakın İbrahim aleyhisselâmda ki olgunluğa. Evde fazla kalmak bile istemiyor. Biz olsak "gelinimizin yanına gitsek " daha ayrılmayı bilmeyiz. Siz siz olun sakın gelinlerinize , oğullarınıza fazla gitmeyin. Gidip eve yerleşip , oğlunuzla gelinizin arasını açmaya çalışmayın. Oğlunuz iki taraftan da yana olur. Huzursuz olur. Devamlı rahatsız olur. Bazıları diyor ki , " Ben oğlumdan ayrılmak istemiyorum". Aslında en iyisi oğlunu uzağa yollamak. İki katlı evin birinde o , birinde sen durursan huzursuzluk olabilir**.)**

__"Efendim başınız tozlanmış , hiç olmazsa başınızı yıkayayım" der. Bunu İbrahim (a.s) kabul eder.

İbrahim (a.s) ziyarete at ile gelmiştir. Attan inmeden gelini başını yıkar. Bir taş alarak onu atın yanına koyarak , Hz. İbrahim taşa basıp eğilmiş , gelini başının bir tarafını yıkamış. Sonra taşı atın öbür tarafına koyarak başının öbür tarafını yıkamış. Bu taşa basınca Hz. İbrahim'in ayak izi çıkmış.

Zemzem içme adabi;

Zemzem içmenin yedi adabi vardır;

1 - Kıbleye dönmek.

2- Üç nefeste içmek.

3- Her içişte içmeye başlarken besmele çekmek.

4- Her nefesten sonra "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ " demek.

5- Sağ el ile içmek.

6- Zemzemi kaburga kemikleri arası doluncaya kadar yani, mumkün olduğu kadar çok içmek.

7- İçtikten sonra dua etmek.

İbn-i Abbas Hazretleri şoyle nakleder: "Birgün Rasulullah (s.a.v.) ile beraber zemzemin önünde idik. Bir kova getirilmesini emir buyurdular. Zemzem kuyusundan kova ile su çekildi. Kuyunun ağzına konuldu. Rasülullah Efendimiz (s.a.v.) besmele çekti, mübarek ağzını kovaya dayadı, uzun uzun yudumladı. Sonra başını kaldırdı. " اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ " dedi. Tekrar besmele çekti. Yine içti, sonra başını kaldırdı, " اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ " dedi. Sonra da şöyle buyurdu: **"**Münafıklar ile aramızdaki fark, münafıklar kaburga kemikleri arası doluncaya kadar içemezler. Sizler kaburga kemiklerinin arası doluncaya kadar için**."**

Zemzem, hurmeten ayakta içilir. Önce bir salat-ı enbiya okunur.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آدَمَ وَنُوحٍ وَاِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمَا بَيْنَهُمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ وسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ

"*Allahümme salli ala seyyidina Muhammedln ve Ademe ve Nuhin ve ibrahime ve Musa ve İsa vemaa beynehüm minennebiyyine vel mürselin. Salavatullahi ve selamühü aleyhim ecmain.*"

Akabinde de şu dua okunur**:**

اَللّٰهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا وَاسِعًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسَقَمٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

"*Allahümme inni es'elüke ilmen nâafian ve rizkan vâasian ve şifaen min kulli dâin ve sekamin birahmetike ya erhamerrahimin.*"

KALBİ BİRLİK RUHİ AHENK İÇİNDE HİZMET ETMEK

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ (١٧)
حَتّٰى اِذَا اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا اَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (١٨)
فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى
اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَدْخِلْنِى
بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ(١٩)

Süleyman'ın, cinlerden, insanlardan ve kuşlardan meydana gelen orduları onun önünde toplandı. Hep birlikte düzenli olarak sevk ediliyorlardı. Nihayet karınca vadisine geldikleri vakit bir karınca, "Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin, Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesinler" dedi. Süleyman, onun bu sözüne tebessüm ile gülerek dedi ki: "Ey Rabbim! Beni; bana ve ana babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın salih ameller işlemeye sevk et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!"[356]

Muhterem Kardeşlerimiz!

Dünya meşgalesinin nispeten daha çok olduğu, Cenab-ı Hak-ın da buna mütenasip olarak gündüzlerini uzun, gecelerini kısa olarak takdir ettiği yaz mevsiminden gündüzleri kısa, geceleri uzun olan kış mevsimine girmekteyiz.

O kış geceleri ki; Efendimiz (s.a.v) bu hususta şöyle buyurmuştur.

[356] Neml suresi 17-18-19. Ayet-i kerime

اَلشِّتَاءُ رَبِيعُ الْمُؤْمِنِ قَصُرَ نَهَارُهُ فَصَامَ طَالَ لَيْلُهُ فَقَامَ

Kış mü'minin ilk baharıdır ki; gündüzleri kısa olup,onda oruç tutar. Geceleri uzun olup, onda ibadat-u taat ile kaim olur

Kıymetli kardeşlerimiz!

Bu kış dönemini de geçmiş yıllarda olduğu gibi,Allah (c.c)'ın yardım ve inayeti, piranımızın, hususiyle Hz.Üstazımızın himmet ve teveccühleri ile hatimler, sohbetlerle birlikte uygulanacak programlar sayesinde dopdolu, feyizli, bereketli ve Cenab-ı Hakk-ın rızasına uygun olarak geçirmek istiyoruz.

Bu hususta kıymetli hocalarımızın el emeği, göz nuru dökerek, gönül vererek, emek çekerek birlikte hazırladıkları sohbetleri her hafta siz pek aziz ve muhterem kardeşlerimize arz edeceğiz.

Bu haftaki sohbetimiz de bu cümleden olarak, derli toplu bir şekilde ve cemaat ruhu ile hizmetlerimizi birlikte yürütmekle alakalı olacaktır.

Hizmetlerin hatta bütün amallerin makbul ve muteber olması, evvela ihlas, samimiyet, sonrada usul ve adabına uygun olarak yapılmasına bağlıdır. Çünkü; piran-ı izam ve ruhaniler, tertip düzen olmayan, dağınık ve karışık olan yerlere teşrif etmezler. Aynı şekilde manevi vazifelerimizde de böyledir. Kalp noktasından dağınık olan kişilerin lataifine füyüzat-ı Muhammed-i nin gelmesi çok zor hatta mümkün değildir.

Tertip düzen, nizam intizam, kalbi birlik ve ruhi ahengi tesis etmek hususunda; Mevlamız bize sohbetimizin başında zikredilmiş olan ayetlerinde; Süleyman (a.s)'a verdiği maddi ve manevi saltanatı misal olarak veriyor. Mevlamız, bu saltanatın devamınıda nizam, intizam, kalbi birlik ve ruhi ahenk içinde çalışmak ve ayrıca verilen nimete şükretmekle temin edildiğini haber vermektedir.

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

“ *Cinlerden, insanlardan ve kuşlardan müteşekkil orduları Süleyman(a.s.)'ın hizmetinde toplandı. Hepsi bir arada (kendisi ve kumandanları tarafından) düzenli olarak sevk-ü idare ediliyorlardı. Nihayet (Süleyman a.s. ve ordusu Şamdaki karıncası bol olan) karınca vadisine vardıkları zaman,(karıncaların reisi"kraliçesi") olan bir karınca şöyle dedi. Ey karıncalar!Yuvalarınıza girin; Süleyman(a.s.) ve ordusu sizi fark etmeyerek kırıp ezmesin. (Karıncaların konuştuğu sözü anlayan Süleyman a.s.) karıncanın bu sözünden gülercesine tebessüm etti ve şöyle dedi. Ey Rabbim! Bana ilham et ki, hem bana, hem de ebeveynime ihsan buyurduğun nimetine şükredeyim; ve razı olacağın iyi bir amel yapayım. Beni de rahmetinle salih kulların arasına koyuver.*”[357]

Süleyman (a.s.)'ın her sınıftan meydana gelen askerlerinin başında onları tefrika ve dağınıklıktan koruyan, muhafaza eden idarecileri bulunuyordu. Bu kumandanlar askerlerini hem maddi tefrika ve dağınıklıktan, hem de manevi ve ruhi dağınıklıktan koruyorlardı. Böylece onlarda hem maddi nizam, hem de kalbi birlik ruhi ahenk temin ediliyordu.

Süleyman (a.s)'ın bu muhteşem ordusu zabt-u rabt altında muntazam bir şekilde rivayetlere göre havadan ve karadan yollarına devam ediyorlardı.

حَتّٰى اِذَا اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ

“*Ta ki karınca vadisi üzerine kadar geldiler*.”

Malum olduğu üzere karıncalar çok muntazam bir cemiyet hayatı yaşayan, toprak altında köyleri, şehirleri bulunan çalışkan hayvanlardır. Aralarında gayet mükemmel bir iş bölümü vardır. İşçileri, temizlikçileri, muhafızları, kumandanları, habercileri, gözetleyicileri mevcuttur.

[357] Neml suresi 17-18-19. Ayet-i kerime

Yine emir komuta ile hareket ettikleri ve yekdiğerine tebligat yaptıkları postacıları ve müfettişlerinin bulunduğu kaydedilmiştir. Karıncalarda bütün vazifeler kraliçe karıncaya bağlıdır.[358]

Büyük zatlardan biri anlatıyor; "Bir karınca, yuvasından dışarı çıkmıştı. Yolun üzerinde bir çekirge ölüsüne rastladı. Onu yuvasına götürmek için çok uğraştı. Fakat buna gücü yetmedi. Yuvasına geri döndü ve biraz sonra arkadaşlarıyla birlikte geldiler. Çekirgeyi birlikte götüreceklerdi. Ben çekirgeyi onlar gelmeden görmeyecekleri bir yere koydum. İlk gelen karınca çekirgeyi bıraktığı yerde şöyle bir dolaştı fakat bulamadı. Bunun üzerine bırakıp gittiler. Onlar gidince ben bu çekirgeyi eski yerine bıraktım. O karınca tekrar geldi, götürmek için çabaladı fakat götüremedi. Gitti arkadaşlarını tekrar getirdi. Ben onlar gelmeden çekirgeyi tekrar kaldırmıştım. Geldiler, karınca çekirgeyi tekrar aradı ama bulamadı. Dönüp gittiler. Bu hadise birkaç defa tekrar etti. Nihayet son defasında bütün karıncalar o karıncayı ortalarına aldılar. Etrafında halka oldular. Her biri bir uzvunu koparark kendilerini aldattıklarını zannettikleri arkadaşlarını param parça ettiler ve böylece onu cezalandırdılar. Bu olay kendisine anlatılan zat dedi ki ; Onlar yalancılığın büyük bir kötülük olduğuna ve bu kötülüğü işleyenin cezalandırılması icap ettiğine inanırlar.[359]

Karıncaların bu halinden Ümmeti Muhammed için alınması icap eden ders ve ibretler vardır.

Kraliçe karınca diğer karıncalara hitaben "Girin yuvalarınıza Süleyman (a.s) ve ordusu farkına varmadan, bilmeyerek sizi kırmasın, çiğnemesin" dedi. Zira karıncalar biliyorlardı ki Süleyman (a.s) ve ordusu o kadar adil, fazıl merhamet ve şefkatliydiler ki bilebile ne karıncayı ne de başka bir canlıyı çiğnemezler. Böyle hüsnü zan ediyorlardı.

Kraliçe karıncanın diğer karıncalar hakkındaki tedbir ve siyaseti Süleyman (a.s.)'ın askeri hakkındaki hüsnü zannı, Süleyman (a.s.)'ın çok hoşuna gitti.

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا

[358] Esbab-ı nüzül C.5 Sh.3667

[359] Not: Bu olay İbnül-Kayyım el-Ceziyye nin Şifaül-Alil isimli eserinden naklen alınmıştır.

"Süleyman (A.S.) karıncanın bu sözüne gülerek tebessüm etti."

Süleyman (a.s.)'ın tebessüm ederek gülmesinin zahiri sebebi; Karıncanın sözü, manevi ve batını sebebi ise; Cenab-ı Hakkın kendisine, ebeveynine ve etbâına verdiği manevi nimetlerdir. Çünkü hiçbir Nebi sadece dünya malından, mülkünden dolayı mesrur olmaz. Süleyman (a.s.) karıncanın bu sözünden memnun olup kendisiyle konuşmak istedi. Karınca Süleyman (a.s.)'a hitaben "Senin babana niçin Davut dendi biliyormusun? Çünkü baban kalbinin yaralarını zikrullah ile kendisi tedavi ettiği için, tedavi edici manasına Davut dendi."

"Peki sana niçin Süleyman ismi verildi biliyormusun? Çünkü senin letaiflerin (manevi hastalıklardan) selamette olduğu için sana selamette olan manasına Süleyman ismi verildi." demiştir.

İşte Süleyman (a.s): Kendisine, ebeveynine verilen bütün manevi nimetlere, ordusundaki takva, diğer canlılara karşı merhamet, şefkat gibi meziyet ve nimetlere karşı ellerini açtı ve Cenab-ı Hakka şöyle iltica etti.

Dedi ki;

وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِی اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ

"Kalbimi düzene koy, bana tevfik ver. Beni bana bırakma. Beni nefsime bırakma, onu sen idare et ya Rabbi!" veya "Beni nefsime zâbit ve hâkim kıl ba- na ilham et ya Rabbi!"

Ayeti Kerimeden anlaşıldığı üzere Süleyman (a.s.) bunları şu iki şey için istedi.

1- Bana ve anama babama verdiğin nimete şükür için

2-Senin razı olacağın, rızana muvafık salih ameller, güzel hizmetler yapabilmem için kalbime, nizam, intizam, düzen ver ya Rabbi!

Süleyman (a.s) duasına şöyle devam etti;

وَاَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِكَ فِی عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

Salih kulların içine (Enbiya ve onlara tabi olanlar) beni de rahmetinle katıver ya Rabbi.

Süleyman (a.s.)'ın bu ilticasından, duasından anlaşılan şudur ki; düzensiz, dağınık bir kalple Allah'ın maddi ve manevi nimetlerine şükür ve Hz. Allah'ın razı olacağı amelleri, hizmetleri hakkıyla eda etmek çok zordur.

Bu hâdisenin Kur'an-ı Kerimde kıssa edilmesinde Ümmet-i Muhammed ve hususiyle kardeşlerimiz için büyük ibret ve hikmetler vardır.

Nitekim Hz. Üstazımız: "Her yerde birlik ve beraberlik lazımdır. Muvaffak olmak için her hususta ittifak etmeli ve dayanışmayı asla elden bırakmamalıdır. Çünkü Allah'ın nusreti, maddi ve manevi yardımı, Cemaat ile beraberdir. Toplu çalışanlar bunun semeresini kısa zamanda elde ederler." [360]

Yine Hz. Üstazımız (k.s); Topçulardaki veda konuşmasında o zaman zahiren yanında bulunan ve bulunmayıp kıyamete kadar gelecek bütün evlatlarına hitaben: "Ey evlatlarım kavmiyet gütmeyiniz! Tefrikaya düşmeyiniz....." buyurarak cemaat ruhunun ehemmiyetini ifade etmişlerdir. [361]

Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim ise "Milletimin içinde fitne ve tefrika endişesi, kûşe-i kabrimde hatta bî karar eyler beni." demektedir.

Görülüyor ki, cemaat içinde vuku bulacak herhangi bir arıza en çok, başında bulunan zatları rahatsız etmektedir.

Muhterem Büyüğümüzde bizlere devamlı gönül birliği ve ruhi ahenk içersinde hizmet etmeyi tavsiye buyurmuşlardır.

[360] Z. Sunguroğlu notları Sh.27
[361] Z. Sunguroğlu notları Sh.25

Hamd olsun Mevla ya ki ; Yıllardır Büyüğümüzün maddi ve manevi dirayet, feraset, ve gayretleri ile kardeşlerimiz üzerinde kalbi birlik ruhi ahenk teşekkür etmiştir.

"Ben Üstazımın evlatları üzerine titrerim." buyurarak Hz. Üstazımızın evlatlarını zayi etmeden derli toplu bir şekilde hizmetlerde gemiyi karaya vurma dan, Allah'ın yardımı, piranın himmet ve tasarrufuyla bu günlere kadar getirmiştir.

Yine "Ben üç şeyde israf etmedim:

1- Beytülmal
2- Üstazımızın evlatlarını, bu yolun mensuplarını israf etmedim. Üstazımdan teslim aldığım emaneti zayii etmeden yerine teslim edeceğim.
3- Hz. Üstazımız dan bize intikal eden ulum ve maarifi bahillik yapmadan ve israf etmeden kullandım"buyurdular.

Keza; Yeme, içme, kılık kıyafet, oturma, kalkma, yolda yürümeden tutunda, ifadeyi merama, sehpa dağıtımına, havlu tutulmasına, çay ikramına kadar akla gelebilecek her türlü hizmetlerde yolumuza ait adeta bir kültür hazinesi oluşmuştur.

Bu yolun yolcusu olan bizlere düşen ise; Bu birlik, beraberlik ve ahengin devamı , meydana gelen bu hayat bilgisi ve kültürünün başta şahıslarımız, ailelerimiz ve bütün kardeşlerimizde daha da tekamül etmesi için bütün azim ve gayretimizi sarf etmektir.

Bir Üniversite hocası (Profesör), kardeşlerimizin bu ahengine, birlik ve beraberlik içinde yürütülen hizmetlerin güzelliğine ve mükemmelliğine hayran kalarak şöyle samimi bir tavsiyede bulunuyor:

"Çok güzel bir havanız var. Ne yapın yapın bu havanızı bozmayın, bu havanızı zedelemeyin. Bu birlik ve beraberliğinize en küçük bir gölge düşürmeyin."

Cenab-ı Hak cümlemizi ve cümle kardeşlerimizi kendine hakiki kul, habibine hakiki ümmet, Hz. Üstazımıza hakiki evlat ve

büyüğümüze layık kardeş eyleyerek hizmetlerimizi birlik ve beraberlik içinde devam ettirmeyi nasip eylesin.

ÜÇ AYLAR (RECEBİ ŞERİF)

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِى كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً

Yerlerin ve göklerin yaratıldığı günden beri Allah'ın kitabında ayların adedi on iki dir. Bu on iki aydan dördü Eşhuru Hurumdur.[362]

Muhterem Kardeşlerimiz!

Bu günkü sohbetimiz, üç aylar ve Receb-i Şerif hakkında olacaktır. Kâinatın yegâne hâlıkı olan Mevlâmız yarattıkları içinde hiçbir varlığı sebepsiz ve hikmetsiz yaratmamıştır. Yaratılanların en şereflisi ve en mükemmeli olan insanoğlu da elbette sebepsiz ve hikmetsiz yaratılmamıştır. İnsanoğlunun yaratılmasındaki sebep hikmet ve gaye hiç şüphesiz Allah'a iman ve kulluktur. Çünkü Mevlâmız Kur-an'ı Keriminde

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"*Muhakkak ben, insanları ve cinleri ancak bana ibâdet ve kulluk etsinler için yarattım.*"[363] Buyurmaktadır.

[362] Tevbe Suresi 36. Ayeti kerime

[363] Zariyat suresi 56. Ayet-i kerime

Yine Mevlâmız;

اَلَّذِی خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَیٰوةَ لِیَبْلُوَکُمْ اَیُّکُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِیزُ الْغَفُورُ

"*O Allah-u Zülcelal ki sizin hanginiz daha iyi, daha güzel ibâdet edecek diye sizi imtihan için ölümü ve hayatı yarattı.(Buna rağmen kullukta kusur edenler için) Allah-u Teâla, Aziz ve Gafur dur. (Dilerse azab eder, dilerse mağfiret eder.)*[364] buyurmaktadır.

İbâdet için yaratılan ve imtihan için dünyaya gönderilen insanlara verilen ömürler ise farklıdır. Meselâ insanlığın babası Adem(a.s) bu fâni dünyada bin yıl yaşamıştır. Nuh (a.s), İdris (a.s) da ona yakın ömür sürmüşlerdir. Yine diğer Peygamberler ve ümmetleri yüzlerce yıl yaşamışlardır. Ümmeti Muhammed'in ömrü ise diğer Peygamberler ve ümmetlere kıyas edilemeyecek derecede azdır.

Kâinat kendi yüzü suyu hürmetine yaratılan Efendimiz (s.a.v) bile bu Dünyada Altmış üç yıl misâfir kalmıştır. Aynı şekilde onun ümmeti olan bizlerde ortalama olarak yarım asrı geçen, altmış-yetmiş yıllık kısa bir ömre sahibiz. Seksen veya doksan yaşına girmiş insanlar, hele hele yüz yaşına girmiş kişiler tamamen hayreti mucip olmakta, basında ve yayında taaccüp vesilesi olarak teşhir edilmektedir.

Bir tarafta yüzlerce yıl yaşayan Peygamberler ve ümmetleri, diğer tarafta ümmeti Muhammed'in kısa ömrü. Bütün insanlardan istenen vazife ise aynı; iman, itâat kulluk ve ibâdettir. İlk bakışta şartlar eşit değil gibi gözüküyor. Ama işte burada Cenâb-ı Mevlâmızın mânevi iltiması ve Ümmeti Muhammed için hazırladığı hususi zamanlar bizim için büyük fırsat teşkil etmektedir. Bu hususi zamanlar en iyi şekilde değerlendirilir ve ihya edilirse, yüzlerce yıl yaşayan insanların elde edemeyeceği derece ve mertebeye ümmeti Muhammed'in ulaşması mümkündür.

[364] Mulk suresi 2. Ayet-i kerime

İşte üç aylar, hususiyle Eşhur-u Hurumdan olan Receb-i Şerifte bire yüz, Ramazanı Şerifte ise bire bin ve hatta hesapsız olarak ibadetler karşılığını bulur.

Nasıl ki bir otomobilin yıllık bakım ve onarıma ihtiyacı varsa; bu aylar da Ümmet-i Muhammed'in kendine çeki düzen vermesi, mânevi olarak bakıma alması gereken aylardır.

Tarlaya ekilen hububâtın verimli olabilmesi için, tohum ekilmeden önce iyice sürülmesi hazırlanması, ekildikten sonra da zararlı otlardan temizlenmesi ve gübrelenip sulanması lazımdır. Böyle yapıldığı takdirde hasat mevsiminde Allah'ın lutfuyla istenen hâsılatı elde etmek mümkündür.

İşte Ümmeti Muhammet için

Receb-i Şerif ayı; gönül ve letâif bahçesini sürme, hazırlama ayıdır.

Şaban-ı Şerif; ihlasla tohumu ekip zararlı şeylerden Allah'ın feyziyle, zikriyle, ibadetiyle meşgul olarak temizleme ayı,

Ramazan-ı Şerif ise; iman, ibadet cihetinden manevi güllerin açtığı, netice elde etme ayıdır.

Üç ayların başlangıcı olan Receb-i Şerif hakkında Hadis-i Şeriflerde geçtiği üzere "Bu ayın isimlerinden biri "Esam" dır. Günahlara sağırdır. Kıyamet gününde bizim aleyhimize şahitlik yapmayacaktır. Şehrullahtır (Allah'ın ayı) Çünkü Cenabı Hak bu ayda hiçbir kavmi batırıp mahvetmemiştir.

Receb isminin başındaki (ر) harfi rahmet-i İlahiye, (ج) harfi cüd cömertlik ve inayete, (ب) insanların isyandan kurtulmaları, birri ilahi, ihsanı ilahi ve bereket-i ilahiyeye delalet eder.

Bu ayın başında Regaip, sonunda Miraç kandili olduğu için ayrıca iki kandilli olarak başı ve sonu aydınlanmış bir aydır.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bu ayda yapmamız gereken ibadetlere işaret ederek şöyle buyurmaktadırlar.

اِنْ اَرَدْتُمُ الرَّاحَةِ وَقْتَ الْمَوْتِ مِنَ الْعَطَشِ وَالْخُرُوجِ مِنَ الدُّنْيَا بِالْاِيمَانِ وَالنَّجَاةِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَاحْتَرِمُوا هَذِهِ الشُّهُورِ كُلِّهَا بِكَثْرَةِ الصِّيَامِ وَالنَّدْمِ عَلَى مَاسَلَفَ مِنَ الْآثَامِ وَاذْكُرُوا خَالِقَ الْاَنَامِ تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ بِسَلَامٍ

"*Ölüm anında susuzluktan rahat etmeyi, dünyadan giderken iman ile çıkmayı, şeytandan kurtulmayı murat ederseniz, şu ayların hepsine, çok oruç tutmakla geçmiş günahlara pişman olmakla hürmet ediniz. Bütün kâinatın yaratıcısı olan Allah'ı zikrediniz ki, selametle Rabbinizin cennetine giresiniz.*[365]

Yine bu ayda tutulacak oruçla alakalı olarak Hz. Sevban (r.a) anlatıyor.

"Rasülullah (s.a.v) ile beraber yürürken bir kavmin kabristanına uğradık. Efendimiz o kabristanın yanında durdular. Şiddetli bir şekilde ağlamaya başladılar. Ve dua ettiler sonra dediler ki; Ya Sevban! Şu kabir ehline azab olunuyor, (Rivayete göre azab olunmalarının sebebi, bevil ve dedikodudandır.) Efendimiz dua ettikten sonra azabları hafifletildi. Sonra buyurdular ki; Eğer şu kabir ehli Dünyada iken Receb-i Şeriften bir gün oruç tutmuş olsalardı veya bir geceyi ihya etselerdi bu azabı görmeyeceklerdi.[366]

Diğer bir Hadis-i Şerifte Enes Bin Mâlik Hz. leri naklediyor.

"Muaz İbni Cebel ile karşılaştım. Ona nereden geliyorsun Ya Muaz dedim. Rasülullah'ın yanından geliyorum dedi. Ondan ne işittin diye sordum? Buyurdular ki; Kim Hâlis ve muhlis olarak (Lâ İlâhe İllallah) derse cennete girer. Kim Allah rızasını taleb ederek Receb-i Şeriften bir gün oruç tutarsa cennete girer. Enes Bin Malik Hz. leri daha

[365] Mev'ızai Hasene Sh. 325
[366] Tefcirüt- Tesnim Sh. 195

sonra Rasülullah'ın yanına vardım. Ya Rasülullah Muaz İbni Cebel bana şunları haber verdi dedim. Efendimiz Muaz doğru söyledi ben onu üç defa söyledim. buyurdular.

Enes İbni Malik Hz. lerinden rivayet edilen başka bir Hadisi Şerifte;

إِنَّ فِى الْجَنَّةِ نَهَرًا يُقَالُ لَهُ : رَجَبٌ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، مَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ رَجَبٍ سَقَاهُ اللهُ مِنْ ذَلِكَ النَّهَرِ

"*Muhakkak Cennette Recep adıyla anılan bir nehir vardır ki; onun suyu sütten beyaz, baldan daha tatlıdır. Kim ki Recep ayında bir gün oruç tutacak olursa, Allah'u Teâla onu o nehirden sulayacaktır.*" Buyurmuşlardır[367]

Receb-i Şerifin;

Birinci günü oruç tutanlara üç senelik,

İkinci günü oruç tutanlara iki senelik,

Üçüncü günü oruç tutanlara bir senelik,

Üçüncü günden sonra her gün için bir aylık nâfile oruç sevâbı verilir. Bu hadisi şerifle sabittir.

Receb-i Şerifte yedi gün oruç tutanlara cehennemin kapıları kapanır, sekiz gün tutanlara cennetin kapıları açılır. On gün tutanlara Cenab-ı Hak hiçbir şey sormaz, on beş gün tutanların geçmiş günahları afv edildi denir.[368]

Bu ayda geçmiş günahlara tevbe istiğfar etmekle birlikte, Efendimiz üzerine salatü selam okumalıyız.

Zira Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmaktadır.

[367] İmam-ı Suyutî, el-Cami'u's-Sağır

[368] dua ve ibadetler

قال رسول الله صلى الله عليه و سلم ؛ رَأَيْتُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ نَهْرًا مَاؤُهَا اَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَاَبْيَضُ مِنَ الثَّلْجِ وَاَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ فَقُلْتُ لِجَبْرَائِيلَ يَاجَبْرَائِيلُ لِمَنْ هَذَا قَالَ لِمَنْ صَلَّى عَلَيْكَ فِى رَجَبَ

"*Miraç gecesinde bir nehir gördüm. Suyu baldan tatlı, kardan daha beyaz, kokusu miskten hoş idi. Cebrail (A.S) a sordum? Ya Cebrail bu nehir kim içindir? Cebrail (A.S) Receb-i Şerifte senin üzerine salavat getiren içindir. dedi?*[369]

Muhterem Kardeşlerimiz!

Bu ay Cenâb-ı Hakk'a mahsus bir ay olduğu için yalnız Zat-ı İlahi yi bildiren İhlas süresini çok okumak lazımdır. Bilhassa bu aya hürmet olarak, ayrıca günde on bir İhlası Şerif okumalı, yine başında yedi, sonunda yedi Fatiha-ı şerif okumak şartıyla, her gün yüz ihlası şerif okumanın bizlere çok şeyler kazandıracağını büyüklerimiz tavsiye etmektedirler.

Hz. Üstazımız, İhlası Şerif hakkında "***İhlası Şerif kelime'i tevhidin mütemmim ve mukabilidir. Hatta ondan da üstündür. Aspirin gibidir. Her derde devadır. Reçetesiz kullanılır.***" Buyurmuşlardır.

Hz. Üstazımız "***Bu aylar hatta günler, hepsi Allah'ın mahlukudurlar. Hürmetle ve tazimle bu ayları geçirenler nûrani olarak karşılanır. Gaflet ve zulmetle geçirenler de zulmani, simsiyah olarak karşılanır. Ve rezil, rüsva olurlar.***'' Buyurmaktadır.

Recebi şerif ayına riayet edenler üç (ihsana) mazhar olur.

1-Azabsız olarak Allah'ın Rahmeti
2- Cimrilik olmaksızın cömertliği
3- Cefâsız Allah'ın ihsânı

[369] Mev'ızai Hasene Sh. 324

Ölürken ve kabirden kalkarken insanın elinden tutacak olan bu ibadetleridir. Zavallı vâizin biri çıkmış îmânın kalelerinden birisi olan nafile ve tesbih namazlarına mürailerin namazı diye fetva vermeye kalkmış. Acaba affı ilahiye ye mazhar olmayan insan tesbih namazı, duha namazı, evvâbin namazı ve teheccüd namazı kılabilir mi ? Bunda kurb-i ilahi (Allaha yakınlık) vardır.

Tavsiye ederim ki senenin mübarek gün ve gecelerinden hiç olmazsa tesbih namazı kılasınız.

Haber ve Hadislerle sabittir ki

- Receb-i Şerifin birinci gecesi dua reddedilmeyen gecedir.
- Birinici Cuma gecesi Leyle-i Regaip yani Rasülullah'ın ana rahmine intikal etiği gecedir.

Bu gecede mutlaka bir Tesbih Namazı kılarak iltica edesiniz. Bir hadisi kutsîde şöyle burulmaktadır.

بالْفَرَائِضِ نَجَى مِنِّى عَبْدِى وَبِالنَّوَافِلِ يَتَقَرَّبُ اِلَىَّ

Kulum farzları işlemekle benim azabımdan kurtulur, nafileleri işlemekle bana yaklaşır.

Bu mübarek gün ve gecelerde yapılan ibadat-u taat, hayru hasenat ve evrâd-u ezkar Affı ilahi, şefaati Rasülüllah, şefaati Kuranın vesilesidir. Kutta-i tariklerin ve hayra mâni olanların sözlerine kapılıp ta Allah'ın rahmetinden mahrum kalmayınız.

Yine Hz. Üstâzımız kaza namazı olan nafile namaz kılamaz diyenlere ret olarak şöyle buyurmuşlardır. "Kasaba borcu olan kimse hiç et yemeyecek mi?"

Recep-i Şerifte kılınacak 30 rekâtli namaz vardır. Namazdan sonra dünyevi ve uhrevi hususlarda gayelerine ulaşmak için iltica etsinler. Bu Hadisi Şerifi Selman-ı Pak (r.a) işitince teşekküren derhal secdeye varıyor. Ölünceye kadar bununla amel ediyor.

Hz. Üstâzımız Leyle-i Regaipte kılınacak namazı şöyle tarif ediyor. "Akşam ile yatsı arasında iki rekatte bir selam, 12 rekat namaz kılınır. Her rekatta 1 fatiha 3 inne enzelne, 12 ihlası Şerif okunur. Namazdan sonra 7 Salat-ı Ümmiye okunup secdeye varılır. Secdede

70 Subbuhun kuddusun rabbuna verabbül melâiketi verruhu okunup kalkılır. Rabbiğfir verham vetecâvez amma tağlem inneke entel eazzül ekrem. deyip tekrar secdeye varılır. 70 defa tesbih (subbuhun...) secdeden kalkar

Diyerek duaya başlar ve iltica ederse bundan hasıl olacak ecir ve sevapların tarif ve tavsifinden(vasıflandırılmasından) kudreti beşer(insanoğlunun gücü) aciz kalır. Onun için

"Dua reddedilmeyen bu geceleri gafletle geçirmek azim bir cinayettir."[370]

Receb-i şerîf;

Receb ayı „Eşhur-u hurum"dan olup ŞEHRULLAH yâni Allah'ın ayıdır. Bu aya oruçlu olarak girilmeli ve bu ayda Allah'a çok ilticâ etmelidir.

Recebin 1'inci günü oruç tutanlara 3 senelik, 2'nci günü oruç tutanlara 2 senelik, 3'üncü günü oruç tutanlara ise 1 senelik nâfile oruç sevâbı verilir. Bu, hadîs-i şerîf ile sâbittir.

Üç günden sonra her gününe birer ay oruç sevâbı verilir.

Receb-i şerîf Cenâb-ı Hakk'a mahsus bir ay olduğu için yalnız Zât-ı İlâhî'yi bildiren İhlâs-ı şerîf sûresini çok okumalı; tevhîd, istiğfar ve salevât-ı şerîfeleri ihmal etmemelidir.

Bu ayda 2 kandil vardır:

1. İlk Cuma gecesi Regaib Kandili,
2. 27'nci gecesi Mi'rac Kandili.

1'inci gecesi bir tesbih namazı veya Receb-i şerîfin ilk onu zarfında bir defaya mahsus olmak üzere kılınan on rek'at namaz kılınabilir. Bu

[370] Hz. Üstâzımızın Sûre-i Mülk tefsiri

namazda, her rek'atte Fâtiha-i şerîfeden sonra 3 „Kul yâ eyyühel-kâfirûn...“, 3 İhlâs-ı şerîf okunur. Nitekim ileride kılınış şekli anlatılacaktır.

Receb ayında her gün başında ve sonunda 7'şer Fâtiha-i şerîfe okumak sûretiyle 100 İhlâs-ı şerîf okumak da çok sevaptır.

Bu ayda, mümkün olduğu kadar Hatm-i Enbiyâ yapmalı ve oruç tutmalıdır. 13, 14 ve 15'inci günlerinde oruç tutanlar, bu sünnet-i şerîfeyi yerine getirdiklerinden, nice hastalıklardan şifâ bulur.

Receb ayında kılınacak namaz;

Receb'in 1'i ile 10'u arasında, 11'i ile 20'si arasında ve 21'i ile 30'u arasında sadece birer defa olmak üzere kılınacak 10'ar rek'at Hacet namazı vardır. Hepsinin de kılınış şekli aynıdır. Bu namazlar, akşamdan sonra da, yatsıdan sonra da kılınabilir. Fakat Cuma ve Pazartesi gecelerinde ve bilhassa teheccüd vaktinde kılınması efdâldir.

Bu namaz, mü'min ile münâfığı ayırır. Bu 30 rek'at namazı kılanlar hidâyete ererler. Münâfıklar bu namazı kılamazlar. Bu namazı kılanın kalbi ölmez.

Bu 30 rek'at namaz, Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz'in berberi Selmân-ı Pâk (r.a.) Hazretleri tarafından rivâyet edilmiştir.

Kılınış şekli

Hacet namazına şu niyetle başlanır:

„Yâ Rabbî, beni dünyayi teşrifleri ile nûra gark ettiğin Efendimiz hürmetine, sevgili ayın Receb-i şerîf hürmetine, feyz-i ilâhîne, rızâ-i

ilâhîne nâil eyle. Âbid, zâhid kulların arasına kaydeyle. Dünya ve âhiret sıkıntılarından halâs eyle, rızâ-i şerîfin için Allâhü Ekber.“ [1]

Her rek'atte 1 Fâtiha-i şerîfe, 3 „Kul yâ eyyühel-kâfirûn...“, 3 İhlâs-ı şerîf okuyup, 2 rek'atte bir selâm verilir. Böylece 10 rek'at tamamlanır.

Namazdan sonra 11 defa:

لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

„Lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh. Lehül-mülkü ve lehül-hamdü yuhyî ve yümît. Ve hüve hayyün lâ yemûtü biyedihil-hayr. Ve hüve alâ külli şey'in kadîr“

Receb'in 11'i ile 20'si arasında kılınan 10 rek'attan sonra 11 defa şu duâ edilir:

اِلٰهًا وَاحِدًا اَحَدًا صَمَدًا فَرْدًا وِتْرًا حَيًّا قَيُّومًا دَائِمًا اَبَدًا

„İlâhen vâhiden ehaden sameden ferden vitran hayyen kayyûmen dâimen ebedâ“

Receb'in 21'i ile 30'u arasında kılınan 10 rek'atten sonra da, şu duâ 11 kere okunur:

اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلاَ رَادَّ لِمَا قَضَيْتَ وَلاَ مُبَدِّلَ لِمَا حَكَمْتَ وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ سُبْحَانَ رَبِّىَ الْعَلِىِّ اْلاَعْلَى الوَهَّابِ سُبْحَانَ رَبِّىَ الْعَلِىِّ اْلاَعْلَى الوَهَّابِ سُبْحَانَ رَبِّىَ الْعَلِىِّ اْلاَعْلَى الْكَرِيمِ الوَهَّابِ يَا وَهَّابُ يَا وَهَّابُ يَا وَهَّابُ

„Allâhümme lâ mânia limâ a'tayte ve lâ mu'tıye limâ mena'te ve lâ râdde limâ kazayte ve lâ mübeddile limâ hakemte ve lâ yenfeu zel-ceddi minkel-ceddü. Sübhâne rabbiyel-aliyyil-a'lel-vehhâb. Sübhâne rabbiyel-aliyyil-a'lel-vehhâb. Sübhâne rabbiyel-aliyyil-a'lel-kerîmil-vehhâb. Yâ vehhâbü yâ vehhâbü ya vehhâb“

Regâib gecesi;

Receb-i şerîfin ilk Cuma gecesi „Regâib gecesi“dir. Bu gece, oruçlu olarak karşılanmalıdır.

Regâib gecesi, akşamla yatsı arasında 12 rek'at „Hacet namazı“ kılınır. 2 rek'atte bir selâm verilerek kılınan bu namazda, Fâtiha-i şerîfeden sonra her rek'atte 3 „İnnâ enzelnâhü...“, 12 İhlâs-ı şerîf okunur.

Namazdan sonra 7 Salât-ı Ümmiye okunup secdeye varılır.

Salât-ı Ümmiye:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

„Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedinin-nebiyyil-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellim“

Secdede 70 defa:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ

„Sübbûhun kuddûsün rabbünâ ve rabbül-melâiketi ver-rûh“ okunur.

Secdeden kalkıp 1 defa:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اْلاَعَزُّ اْلاَكْرَمُ

„Rabbiğfir verham ve tecâvez ammâ ta'lem. İnneke entel-eazzül-ekrem“ okunur.

Tekrar secdeye varılıp yine 70 defa:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ

„Sübbûhun kuddûsün rabbünâ ve rabbül-melâiketi ver-rûh“ okunur.

Secdeden kalkıp duâ yapılır.

Duâda Hz. Allâh'a şu şekilde de ilticâ etmelidir:

اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا رَجَبَ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

„Allâhümme bârik lenâ recebe ve şa'bân. Ve bellığnâ ramazân“

Regâib gecesinden sonraki gündüzde (yani Cuma günü) öğle ile ikindi arasında, 2 rek'atte bir selâm verilerek 4 rek'at teşekkür namazı kılınır. Her rek'atte 1 Fâtiha-i şerîfe, 7 Âyetü'l Kürsî, 5 İhlâs-ı şerîf, 5 „Kul eûzu birabbil-felak...“, 5 „Kul eûzu birabbin-nâs...“ okunur.
Namazdan sonra 25 defa:

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ

„Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil-azîmil-kebîril-müteâl“

25 defa:

اَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيمَ وَاَتُوبُ اِلَيْكَ

„Estagfirullâhe'l-aziym. Ve etûbü ileyk“ denilip duâ yapilir.

Mi'rac gecesi;

Receb-i şerîfin 27'nci gecesi „Mi'rac gecesi“dir. Yatsı namazından sonra 12 rek'at „Hacet namazı“ kılınır. Beher rek'atte Fâtiha-i şerîfeden sonra 10 İhlâs-ı şerîf okunur.

Namaza niyet: **„**Yâ Rabbî, rızâ-i şerîfin için niyet eyledim namaza. Bu gece yedi kat gökleri ve bütün esrârını göstererek muhabbetin ile müşerref kıldığın sevgili habîbin Resûl-i Zîşan Efendimiz hürmetine ben âciz kulunu afv-ı ilâhîne, feyz-i ilâhîne ve rızâ-i ilâhîne mazhar eyle, Allâhü Ekber.“

Namazdan sonra:

4 Fâtiha-i şerîfe,
100 defa:

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاَ اِلهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

„Sübhânallâhi vel-hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vallâhü ekber. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil-azıym“
100 İstiğfâr-ı şerîf,
100 Salevât- şerîfe

okunup duâ yapılır.

Bu namazda, İhlâs-ı şerîfeler 100'er adet okunursa veya bu namaz 100 rek'at olarak kılınırsa; bunu yerine getiren mü'min huzûr-i ilâhîye namaz borçlusu olarak çıkmaz.

Mi'rac gecesinden sonraki gün, mutlaka oruçlu olmalıdır. O gün öğle ile ikindi arasında 4 rek'at namaz kılınır. Her rek'atte Fâtiha-i şerîfeden sonra

5 Âyetü'l-Kürsî,
5 „Kul yâ eyyühel-kâfirûn...“,
5 İhlâs-ı şerîf,
5 „Kul eûzu birabbil-felak...“,
5 „Kul eûzu birabbin-nâs...“

okunur.

Muhterem büyüğümüz bir vilayette yurdumuzu teşrilerinde kardeşlerimize Receb-i Şerif deki ibadetleri yapıp yapmadıklarını sorar. Kılanlar el kaldırsın buyurunca bir kısmı el kaldırır, diğer bir kısmı el kaldırmaz. Oradaki vazifeli kardeşimize dönerek, “Anlatmadın mı?”der. O kardeşimizde “Anlatmamıştım Efendim.”diye cevap verince oradaki kardeşlerimize muhterem büyüğümüz “Sizin milyarlarca sevap almanıza mani olmuş. Şimdi hem üzüldüm hem de memnun oldum. Üzüldüm, böyle bir sevaptan mahrum olduğunuz için. Memnun oldum, yalan söylemeyip doğruyu söylediğiniz için.” Buyurmuşlardır.”

Regaip gecesinde kılınacak 12 rekat namaz için Muhterem Âbimiz “Bu 12 rekatlı namazda 12 aya tekabül eden füyuzat ve berekât vardır. Herhangi bir sebeble bu namazı ihmal eden kardeşlerimiz bunları nafile olmasına rağmen Receb-i Şerif içinde bir Cuma gecesinde kaza etsinler.” buyurmuşlardır.

Bu hususta Rasülullah Efendimiz (s.a.v) şöyle buyuruyor.

لَا تَغْفُلُوا عَنْ صَلٰوةِ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ الْأُولَى مِنْ رَجَبَ مَنْ صَلَّى فِيهَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَمَلَائِكَتُهُ اِلَى السَّنَةِ الْقَابِلَةِ وَمَنْ صَلَّى عَلَيْهِ رَبُّ

الْعَرْشِ لَايَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا اِلَّا مَعَ الْاِيمَانِ وَلَايَعِيشُ فِى الدُّنْيَا اِلَّا مَعَ الْاِسْلَامِ وَلَايَحْشُرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِلَّامَعَ الْاَبْرَارِ

Receb-i Şerifin ilk Cuma gecesinde kılınacak namazdan gafil olmayınız. Zira bu namazı kılan kimseye Hz. Allah ve melekleri gelecek sene bu geceye kadar salat ederler. (Allah rahmet eder, melekler dua eder.) Allah kime ki rahmet ederese, dünyada islam üzere yaşar, bu alemden giderken iman ile gider ve kıyamet gününde de Allah dostlarıyla beraber haşr olunur. Buyurmuşlardır.[371]

Muhterem kardeşlerimiz!

Bizler için hazırlanan bu hususi ve kıymetli zamanları gaflet içinde geçirmemeli ve ihya etmeye gayret etmeliyiz. Bu vakitlerin kıymetini ifade etmek sadece sözde kalmamalı, bunu fiiliyata geçirmeliyiz. Bir insan susuzluktan harâret içinde yansa, tutuşsa biz onun yanında, "Bu kardeşimiz hararetten yanıyor. Bunun için bir bardak su olsa da içse harareti geçer." Deyip dursak ama hiç birimiz ona bir bardak su verip içirmesek o kardeşimizin harareti nasıl geçmeyecekse, bu ayların faziletinden, bereketinden bahsetmek, fakat bu ibadetlerle meşgul olmamak aynı şekildedir.

Cenab-ı Hakk bizleri ve bütün müslüman kardeşlerimizi bu gibi değerli vakilerin kadru kıymetini bilen ve onlardan istifade eden kullarından eylesin.

Ezberlenecek Dua:

اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا رَجَبَ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

[371] Nüzhetül Mecalis Sh. 131

NİMETLERE ŞÜKÜR

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Ey iman edenler! Size rızk olarak verdiğimiz şeylerin (maddeten ve mânen) en temiz olanlarından yiyin, Allah a şükredin. Eğer hakikâten ona kulluk ediyorsanız.[372]

Muhterem kardeşlerimiz!

Allah'a karşı kulluk vazifelerimizden birisi, onun ihsan etmiş olduğu nimetlere şükretmektir. Bu şükür vazifesi, lütufları sayıya sığmayan, nimetlerinin ardı kesilmeyen Rabbimize karşı her Müslümana farzdır.

İmam-ı Rabbani Hz. leri "Kendine nimet verilen kişinin nimet verene aklen ve şeran şükretmesi vacip (Farz) dır.[373] Buyurmuşlardır.

Rabbimizin bize ihsan etmiş olduğu nimetleri saymamız mümkün değildir.

Çünkü Rabbimiz buyuruyorlar ki

وَاٰتيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا اِنَّ الاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

Ve size istedikleriniz şeylerin hepsinden vermiştir. Eğer Allah'ın (bunca) nimetlerini birer birer saymak isterseniz sayamazsınız. Hatta

[372] Bakara suresi 172. Ayet-i kerime
[373] Mektubat-ı Şerif C.1 Sh. 71

adetleri katlayarak bile onları saymak isteseniz, yine güç yetiremezsiniz. Şüphe yok ki insan elbette çok zalîmdir, çok nankördür.[374]

Allah'ımızın bizi insan olarak yaratması, anlamak için akıl, görmek için göz, işitmek için kulak ihsan etmesi hep birer nimettir. Eğer bunlar nimet olmasaydı karşılığında şükür emredilir miydi?

قُلْ هُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

Habibim sen söyle! O Allah-u Zülcelal ki, sizi en güzel bir şekilde yarattı. Yani sadece maddi güzelliler değil, kendi en varının ziynetleri, Rasülü nün tezyinatı ve günde 364 defa rahmet nazarı ile kalbinizi şereflendirip, manevi güzelliklerle de kalbinizi süsledi.[375]

Ve size işitecek kulak, görecek gözler ve idrak edecek gönüller (letâif) ihsan etti. İşitme nimeti, hakikatları, ilahi kitabı duymak, dinlemek için verilmiştir. Basiret doğruyu görmek, ibret almak için verilmiştir. Kalp ise Allah'ın hidayet nuruyla hakikatları anlama için verilmiştir.

قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ *Sizin pek azınız şükrediyorsunuz.*[376] Yani sizden pek azınız bu nimetleri Allah yokunda kullanıyor. Bu Ayeti kerimeden anlaşıldığı üzere her nimetin şükrü kendi cinsindendir.

Hz. Üstazımız (k.s) bu ayeti kerimeyi daha da açarak şöyle izah buyurmuşlardır;

[374] Sure-i İbrahim Ayet 34
[375] Sure-i Mülk Ayet 23
[376] Araf suresi 10. Ayet-i kerime

İşitme Nimetinin Şükrü; Alimlerin, hikmet erbabının, faziletli insanların sohbetlerine ilim meclislerine giderek esrar-ı ilahiyi dinleyerek öğrenmektir. Bid'at ehlinin (Yani Ehli sünnet vel cemaat inancına uymayan bozuk inanç ve görüş sahip olanlar) hallerini ve yaşantılarını kabul etmem işitmenin şükründen bir cüzdür.

Görme Nimetinin Şükrü; Efal-i ilahi, sıfat-ı ilahinin bütün nurlarını içinde toplayan Kitâbullah (Kur'an-ı Kerim) ile meşgul olmaktır. Dini kitapları mütalaa etmek, Alimlerin, Salihlerin yüzlerine rahmet nazarı ile bakmaktır. (Bu mevzuda en çok dikkat etmemiz icap eden husus; gözümüzü dinen bakılması haram olan şeylerden sakınmaktır. Buda gözün şükrünün en mühim kısımlarındandır.)

Kalblerin Şükrü; Allah-u Zülcelal'in Cemalini, Celalini, üzerimizdeki nimetlerini tefekkür etmek, Enbiya ve Evliyaya Allah için muhabbet emek, Allah'ın düşmanlarına yine Allah için buğuz etmek, Cemal-i ilahiye kavuşacağı anın aşk ve muhabbetiyle yanıp tutuşmaktır.[377]

Tabi ki Kalbin bu hasletlere sahip olabilmesi için yüksek bir rabıta ve zikri kalbiye ihtiyaç vardır.

Allah'ın bize verdiği nimetlerin en büyüğü hiç şüphesiz iman ve hidayet nimetidir. Bu nimet ahiret hayatının ebedi nimetlerini elde etmeye bir vesiledir.

Rivayet olunur ki;

İsa (a.s) Cüzzam hastalığına yakalanıp etleri dökülen, kör olan ve her tarafı çürüyüp perişan olan yatalak bir hastanın "Mahlukatın çoklarından beni üstün kılıp faziletlendiren ve müptela olduğu belalardan bana sıhhat ve afiyet veren Allah'ıma hamdü senalar şükürler olsun. diye dua ettiğini görünce; "sana gelmeyen belamı kaldı?" diye sorar. Bunun üzerine hasta "Ey Allah'ın Nebisi! Her ne

[377] Hz. Üstazımızın Sure-i Mülk Tefsiri

kadar benim vücudumun her tarafı yara, bere ve çürük olsa da hamd olsun ki iman ve marifet sahibiyim. Yani kalbim sağlam çürümedi diyor.

İsa (a.s) onun bu cevabından çok memnun oluyor. Mucize-i Rasül olarak dua ediyor. O hasta bedenen de sağlıklı oluyor.

Hz. Sehl'e birisi gelerek "Ya Sehl evime hırsız girdi. Kıymetli eşyalarımı çaldı." Diye şikayet edince, mübarek zat "Dua et şükret ki nefis ve şeytan hırsızı kalbine girip imanını çalmamış." Diye onu hem teselli ediyor hem de en büyük zayiatın iman olduğunu beyan etmiş oluyor.[378]

Muhterem Abimiz (Kemal bey Abimiz) bu hususta şöyle buyurmaktadır.

"Kardeşlerimiz şu beş nimetin kadr-u kıymetini iyi bilsinler.

1- İslam nimeti,
2- Ümmet-i Muhammet'ten olma nimeti,
3- Ehli Sünnet vel Cemaat mezhebinden olma nimeti,
4- Amelde Hanefi mezhebine mensup olma nimeti,
5- Nakşi yolunun mensubu olup, hususiyle zamanın sahibi olan Hz. Üstazımıza evlat olma nimetidir.

Dikkat edilirse bu nimetlerin her biri üzerinde düşünülmesi icap eden şükründen aciz olduğumuz çok büyük nimetleridir. Duha namazı kılarken yaptığımız niyetlerde de buna işaret vardır.

Nitekim, duha namazının;
ilk iki rekatında; "Ya Rabbi! Niyet ettim şükründen aciz kaldığım ilahi nimetlerine (Yani verdiğin bütün nimetlere) teşekküren,
ikinci rekatında; "Şükründen aciz kaldığım İslam nimetine teşekküren"

Üçüncü iki rekatında ise; nimetin artan büyüklüğü karşısında (Adeta ayakta duracak halim ve mecalim kalmadı dercesine) oturduğu yerden kılacağı bu rekatlarda "Yarabbi niyet ettim şükründen aciz olduğum

[378] Risale-i Kureyşiye Sh. 89

Ümmet-i Muhammet ten olma ve Hz. Üstazımıza intisap etme nimetine teşekküren duha namazına" diye niyet etmekteyiz.

Yolumuzun büyüklerinden İmam-ı Rabbani Hz.leri şöyle buyurmaktadır.

باى لسان نئدى شكر هذه النعمة العظمى حيث شرفنا الله سبحانه وتعالى بعد تصحيح العقائد بموجب آراء اهل السنة والجماعت شكر الله سعيهم بسلوك الطريق النقشبندية العلية وجعلنا من مريد هذه الطائفة العظيمة الشان ومنتسبهم

Cenabı Hak bizleri Ehli Sünnet vel cemaat mezhebinin mucibince itikat ve inancımızı doğrulttuktan sonra, yüce bir yol olan Nakşibendiyye yolunun yolcusu olmakla şereflendirdiği, bu yolun bağlısı ve müridi kıldığı için, hangi lisanla bu çok büyük nimet için Allah a şükredebileyim. [379]

Hz. Üstazımızda şöyle buyurmaktadır;

Cenabı hakkın fazlı ve tevfikiyle bizim yolumuza intisap eden bir kimse, sağlam ve hususi bir bağ ile Rasülullah Efendimize ve Cenabı Hakka bağlanmış olur. Bu öyle bir nimettir ki zamanımızda bir kişi mümkün olsa da Nuh (a.s) gibi (1000 yıl) yaşasa, ayağına demir pabuç giyip dünyayı dolaşsa, Cenabı hak yardım etmedikçe böyle bir saadetle müşerref olamaz. Böyle bir yola tam bağlanan kimse her halükarda saadet ehlinden sayılır. Onun hakkında şekavet (Küfür ve inkar ehlinden olmak) asla düşünülemez. Böyle bir nimetin kıymetini idrak etmek ve şükrünü yerine getirmek mensupları için en büyük vecibe ve vazifedir ki, Cenabı hak bu çok büyük nimeti anbean (devamlı) ziyadeleştirip tekmil buyursun.[380]

Kıymetli Kardeşlerimiz!

Eğer nimet şükredilirse Cenabı Hakk kuluna verdiği nimeti ziyade kılar.

[379] Mektubat-ı Şerif
[380] Mektuplar risalesi s:12

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ

Hatırlayın ki Rabbiniz (size) şunu bildirmişti: And olsun şükür ederseniz elbette sizin nimetlerinizi artırırım. And olsun, eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz benim azabım cidden çetindir.[381]

Bu Ayeti Kerimeyi tefsir eden İbni Ata Hz. leri buyuruyor ki; "Eğer siz benim hidayetime (verdiğim iman ve hidayet nimetine) şükrederseniz, ben size hizmetimi ziyade ederim. (benim yolumda hayırlı hizmetler yapmayı, çalışmayı, hizmet etmeyi ve ettirmeyi ziyade kılarım) Eğer siz benim hizmetime şükrederseniz, müşahedemi ihsan ederim. (Hizmetlerin karşılığı olan himmet ve bazı tecelliyat ve esrarıma vakıf kılarım.) Eğer müşahedeme şükrederseniz, ben de size dostluğumu ziyade ederim. (Salih kullarımın, dostlarımın arasına kabul ederim.) Eğer siz benim dostluğuma şükrederseniz, bende size ru'yetimi ikram ederim. Cennet ve cemalimi gösteririm.[382]

Görüldüğü gibi şükrün derece ve mertebeleri vardır. Şükür ziyadeleştikçe karşılığındaki nimet, in'am ve ihsan da ona mütenasip olarak büyümektedir.

Nimet karşı şükredildiği taktirde ziyadeleştiği gibi, nankörlük yapılıp şükür terk edilecek olursa karşılığı da Allah'ımızın çetin azabıdır. Aynı zamanda kıymeti bilinmeyen ve şükrü terk edilen nimeti elde tutmak çok zordur.

efendimiz (s.a.v) buyuruyorlar ki :

اَلنِّعْمَةُ وَحْشِيَّةٌ قَيِّدُوهَا بِالشُّكْرِ

[381] İbrahim suresi 7. Ayet-i kerime
[382] İmanın Şubelerinden Sh.69

Nimet ürkek bir şeydir (kıymeti bilinmezse sahibinden kaçar.) onu şükür bağıyla bağlayın.[383]

Bir şiirde de şöyle buyuruluyor.

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النِّعَمَ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِزَوَالِهَا وَمَنْ شَكَرَهَا فَقَدْ قَيَّدَهَا بِعَقَالِهَا

"Kim nimete şükretmezse onu yıkmaya taaruz etmiş olur. Kim ki şükür ederse oda nimeti şükür bağıyla bağlamış olur.[384]

Hz. Üstazımız "Kiradaki bir adam oradan çıkarken kırığına, çıkığına bakmalı, şusunu busunu yapmalı,silip süpürüp iyice temizlemeli ve evi sahibine öyle teslim etmelidir. Bu usule şer'iden ve kemalat-ı insaniyedendir. Nimete şükretmek lazım. Böyle yapmayanlar ev, yurt sahibi olamaz; daima perişan olurlar." Buyuruyor.[385]

Muhterem Kardeşlerimiz!

Günlük hayatımızdan misaller vermek icap ederse; yediğimiz bir nimete karşı yemek duası yapmak, bununla birlikte o yemekten aldığı gıdayı ve kuvveti güzel ve hayırlı hizmetlere sarf etmek, yapılan iyilik ve ikramlara karşı kullara da teşekkür etmek Müslümanlara lazımdır. Bilhassa mümtaz bir topluluk olan kardeşlerimiz buna çok dikkat etmelidirler.

İbni Ata dan rivayet edilen bir Hadisi Şerifte;

Bir gün Hz. Aişe (r.a)'ya gittim. Allah'ın Rasülünde gördüğün en büyük hallerden birini bana anlat dedim. Hz. Aişe (r.a) Ağlayarak "Onun her hali önemli ve akıllara durgunluk verecek mahiyetteydi. Ancak birini sana anlatayım.

[383] Ruhul beyan C. 6 Sh.335
[384] İmanın Şubeleri Sh. 69
[385] Z. Sunguroğlu Sh. 84

Bir gece yanıma geldi. Yattı ve bana: "Ey Ebu Bekrin kızı müsaade edermisin Rabbime ibadet ve kulluk edeyim" dedi. Bende senin Allah'a yaklaşmanı isterim dedim. Hemen kalktı ve acele abdest aldı. Ağlayarak namaz kılmaya başladı. Kıyamda, rükuda, secdede, ve namazın sonunda göz yaşları devam etti. Öyle ki göz yaşları göğsüne kadar indi. Bunun üzerine kendisine; senin gelmiş ve gelecek günahların bağışlanmıştır. Neden bu kadar üzülüyorsun? Dediğimde "Ben Rabbime karşı şükreden bir kul olmayayım mı?" buyurdular.[386]

Muhterem Abimiz "Nimetlerin en büyüğü bana verildiği için Abdü Şekür olmayayım mı?[387] Diye ifade etmiştir.

Muhterem kardeşlerimiz!

Kim dünya hususunda kendisinden düşük olana, din hususunda kendisinden üstün olan bakarsa Allah o kimseyi sabredici ve şükredici olarak yazar.

Hikmet sahiplerinden ayakkabısını kaybeden bir zat

"Ayakkabımı ararken ayaksız insan gördüm." Diyerek kendinden düşük olana bakarak hamd etmiştir.

Ahmet Abimiz de Konya da Hocalarımızla görüşürlerken;

"Hocalarımız Allah aşkına kendilerinin dışına bir baksınlar ve hallerine şükür etsinler." Buyurmuşlardır.

Hz. Üstazımız, çamlıcadaki yazlık evde talebelerine ders okuturken rüzgar bir taraftan girer öbür taraftan çıkar. Altlarındaki kilim rüzgarın şiddetinden kalkar. Mübarek Hz. Üstazımız "Evlatlarım siz yeryüzünün en bahtiyar insanlarısınız. Çünkü zaman gelecek sizi saraylara koyacaklar. Fakat o günleri bu günlerdeki samimi ve ihlaslı çalışmalarınızla kazanacaksınız. Bu günlerineze şükür edin!" buyurmuşlar.

Muhterem abimiz de 1980 yılında İstanbul/Osmaniye yurdumuza teşriflerinde "Şu göğsümde bıçak değmedik yer kalmadı.

[386] İhya-ı Ulumüd-din
[387] Adapazarı/Arifiye

(Abimiz muhtelif zamanlarda ameliyatlar geçirmiştir.) yine de Cenab-ı hakkın bunca sıhhat nimetine karşı, hizmet etmek ve çalışmak lazımdır.” Buyurmuşlardır.

Aziz Kardeşlerimiz!

Şükür nimetin Allah’tan geldiğin itiraf etmektir. Musa (a.s) Rabbimize soruyor. “Ya Rabbi! Adem (a.s) kendisine yaptığının şükrünü nasıl ödeyebildi? Onu kudretinle yarattın... ona ruh üfledin... cennetine koydun... meleklerine emrettin. Ona secde ettiler..” Rabbimiz de; “Ya Musa Adem (a.s) bütün bunları benden bilerek hamd etti. Bu ise nimetlerime şükür oldu.”[388]

Şükrün çoğu üç şeydedir.

1-Allah-u Teala sana bir ihsanda bulunduğu zaman o ihsanı kimin yaptığını görüp hamd etmendir.
2-Sana verilen razı olmanıdır.
3-Verilen şeyin faydası seninle olduğu, kuvveti bedeninde bulunduğu müddetçe Allah’a asi olmamandır.

[388] Tenbih-ül Gafilin

İBADET VE TEVBE, İSTİĞFARA TEŞVİK

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَسَارِعُوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

Ey Müminler ! Rabbinizden azim olan mağfirete,genişliği yerler ve gökler kadar büyük olan ve müttekıyler için hazırlanan cennetine koşun.[389]

Muhterem Kardeşlerimiz !

Cenabı Hakkın rahmet ve mağfiretinin coşup taştığı bu mubarek günlere bizleri sıhhat ve afiyet içersinde kavuşturduğu için sonsuz hamdü senalar olsun. Böylesi büyük bir nimet karşısında bizlere düşen ; sadece lisanla şükretmek değil ; kulluk vazifelerimiz deki eksiklikleri gözden geçirmek,noksanlıkları telafi etmek istiğfar ve ibadetlere ağırlık vermek suretiyle bu günleri ihyaya gayret etmektir.

Efendimiz (S.A.V.) Eshab-ı Kiram içersinde takvasıyla meşhur olan Ebu Zer-El-Ğıfari Hz.lerine ve onun şahsında kıyamete kadar gelecek ümmetlerine hitaben şöyle buyurmuştur:

يَا اَبَا ذَرّ جَدِّدِ السَّفِينَةَ فَاِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ وَخُذِ الزَّادَ كَامِلًا فَاِنَّ السَّفَرَ بَعِيدٌ وخَفِّفِ الْحِمْلَ فَاِنَّ الْعَقَبَةَ كَؤُدٌ وَاَخْلِصِ الْعَمَلَ فَاَنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ

"*Ey Ebu Zer ,Gemini yenile çünkü deniz derindir. Azığını tam al,çünkü yol uzundur. Yükünü hafif tut,çünkü geçit çok sarptır. Amelini ıhlaslı yap,çünkü gözetleyici (Kalbine,niyetine) bakmaktadır.*"[390]

Hadis-i Şerifteki mecazi ifadeleri hemen hepimiz anlamışızdır.

[389] Sure-i Ali İmran Ayet 133

[390] Münebbihat sh:12

Gemilerimizi yeni (ve bakımlı)tutmalıyız :

Yani manevi hayatımıza, ibadetlerimize, dikkat etmeli, manevi canlılığımızı muhafaza etmeli letâiflerimizin bakımını yapmalıyız. Bu bir gün için değil,devamlı olmalıdır Hadis-i şerifte. "*İbadetlerin azda olsa devamlı olanının makbul olduğu*" bildirilmektedir. Muhterem Ağabeyimiz de "*Bizim yolumuzda yevmi (günlük) hayat vardır.*" Buyurmaktadır. Günlük vazifelerimizi yapma hususunda her gün gayret ,her gün dikkat şarttır. Parlayıp sönmek değil devamlı canlılık esastır.

çünkü deniz derindir:

(Kabir, sual, hesap, kitap, sırat önümüzdedir.) Ayrıca Dünya hayatı türlü zorluklarla, mücadelelerle, düşmanlarla doludur. Küfür, (hele günümüzde) çok şiddetlidir. Nefs-i Emmare ise bize darbe vurmak için gafil ve zayıf anımızı kollayıp durmaktadır.

Azığını tam al çünkü yoculuk uzundur :

Muhterem Ağabeyimiz Siteler kursunu teşriflerinde talebe ye hitaben yaptığı konuşmada şöyle buyurmuştu. "*Dünya hayatı az ve kısadır. Ancak ebedi olan ahiret hayatını kazanmak da kaybetmek de bu kısa olan dünya hayatında olmaktadır. Mevlamız böyle takdir buyurmuş.*
Efendimi (a.s) ise:

اَلدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ

Dünya ahiretin tarlasıdır.(ne ekersen onu bulursun.) [391]

[391] Ramuz

60-70 Senelik bir ömrün neticesi asırlarla bile ifade edilemeyen uzun zamanlarda görülecektir. Kabir hayatı, mahşer, hesap, mizan, sırat.....

Daha Cennet ve Cehenneme sıra gelmeden geçecek uzun zamanlar, hayatlar, hep bizleri beklemektedir.(Ahiretin bir günü dünya hesabıyla bin sene gibidir.) Bu bakımdan yaptığımız ibadetlerin, hizmetlerin zerresine bile muhtaç olacağımızı unutmamalıyız.

Yükünü hafiflet,çünkü geçit çok sarptır:

Dünya hayatında karışımıza çıkan bazı sıkıntılar bir nevi geçittir. Ölüm geçidi en önemli geçittir. Ahiret geçitlerinden her biri çok zordur. Merhum Lütfü Abi nin ifadesiyle "***Sekarat köprüsünden Sırat köprüsü arasında korkunç nice geçitler var.***"O halde yükümüzü hafifletmeli hak, hukuka dikkat etmeli ibadet borçlarını bırakmamalı, günahlardan da çokça istiğfar etmeliyiz.

Amelini ihlaslı yap,çünkü gözetliyici olan (cenabı hak kalp teki niyetleri) görmektedir :

İbadetlerin de değeri ancak niyet ve ihlasın derecesine göredir. Kalp te ihlasın temini ise ancak Rabıta-ı şerife ile olduğu bilinmektedir.

Böylesi mühim zamanları değerlendirmek hususunda İmam-ı Rabbani Hz.leri
şöyle buyurmaktadır.

إِنَّ الْفُرْصَةَ مُغْتَنَمَةٌ فَيَنْبَغِى أَنْ لَا يَصْرِفَ تَمَامَ الْعُمْرِ فِى أُمُورٍ لَا طَائِلَ فِيهَا بَلْ يَنْبَغِى أَنْ يَصْرِفَ تَمَامَهُ فِى مَرَاضِى الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا يَنْبَغِى أَنْ يُؤَدِّىَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ بِالْجَمْعِيَّةِ وَالْجَمَاعَةِ مَعَ تَعْدِيلِ الْأَرْكَانِ

وَيَنْبَغِى أَنْ لَا تَتْرُكَ صَلَاةَ التَّهَجُّدِ وَأَنْ لَا تُضِيعَ الْاِسْتِغْفَارَ فِى الْأَسْحَارِ مَجَّانًا وَأَنْ لَا يَغْتَرَّ بِمَنَامِ الْأَرْنَبِ وَأَنْ لَا يَنْخَدِعَ بِالْحُظُوظِ الْعَاجِلَةِ وَأَنْ يَجْعَلَ تَذَكُّرَ الْمَوْتِ وَأَهْوَالَ الْآخِرَةِ نَصْبَ الْعَيْنِ وَبِالْجُمْلَةِ

"*Muhakkak ki fırsat bir ganimettir. O halde ömrün tamamını faydasız işlerde değil bil akis Cenabı Hakkın rızasında kullanmak lazımdır. (Bu cümleden olarak kişiye yakışan şey: beş vakit namazı cem'iyyetle (kalbi huzur ve huşu ile),cemaatle vaktin ilk evvelinde ve tadili erkana riayet ederek eda etmek. Ayrıca teheccüt namazını da terk etmemek, seherlerde istiğfar etme fırsatını boşu boşuna zayii etmemektir. Tavşan uykusuna aldanmamalıdır. (Tavşanlar gözü açık uyurlar. İmam-ı Rabbani Hz.leri bu dünyada kendini uyanık zannedenlerin halini buna benzetir. Esas uyanış ve hakikatları kavrayış ise bu hayata gözlerini yumunca olacaktır.) Günü birlik zevklere aldanmayıp,ölümü ve ahiret hallerini devamlı göz önünde tutmak lazımdır..."*[392]

Hz.Üstazımız (K.S.) "Vakti, nakti ,ömrü, azizi israf etmeyiniz,"buyurmuştur.

Yine İmam-ı Rabbani Hz.leri başka bir mektubunda: "Bizler ömrü azizi isyanlarda, hatalarda, kusurlarda ve heva-i işlerde harcadığımız için tevbe, inabe (Allah'a yöneliş) ve vera (Şüpheli şeylerden sakınmak)dan bahsetmek güzel olur.... buyurur.

Tevbe lugatta: dönmek, vazgeçmek manalarına gelir. Günahları terk edip Allah'ın razı olacağı işlere dönüşü ifade eder.

İstiğfar ise: günahlardan dolayı afv ve mağfiret talep etmektir.

Hazreti üstazımız da: "Afv:günahları örtmek, mağfiret ise: günahları kökünden kazımaktır." Buyurmuşlardır.

[392] Mektubat-ı Şerif C.2 Sh.63 mk.31

Cenab-ı hak bir çok ayeti kerimesinde tevbe ve istiğfar'ı emretmiştir.

وَتُوبُوا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Topluca Allaha tevbe edin ey müminler, Umulur ki kurtulasınız (korktuklarınızdan emin, umduklarınıza nail olasınız.) [393]

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا

Ey iman edenler!Allah'a tevbe-i nasuhla (bir daha yapmamak niyetiyle, samimi tevbe ile) tevbe ediniz. Umulur ki Rabbiniz sizin günahlarınızı örter ve sizi: altından ırmaklar akan cennetlerine koyar.[394]

Bu bakımdan günahlardan tevbe etmek herkes için her makam sahibi için ihmal ve tehir edilmemesi gereken bir farz-ı ayındır. Bundan müstağni olan bir beşer düşünülemez. Nasıl düşünülebilsin ki Enbiya-i mürselin ve hatta onların Hatemi (sonuncusu) olan efendimiz (s.a.v.) bile bundan kendilerini müstağni (ihtiyaçsız) saymadılar.

Nitekim Efendimiz (s.a.v.):

"Ben muhakkak her gece ve gündüz de yetmiş defa Allah a istiğfar ediyorum." buyurmaktadır.

Tabi ki efendimiz makamı ismette olduğu için günahlardan korunmuştur. Ancak o buna rağmen her gece ve gündüz 70 defa tevbe etmektedir. Çünkü o manevi yükseliş halindedir; Her makama çıkışta bir önceki haline tevbe etmektedir. Ayrıca Peygamberler ümmetleri içinde tevbe ederler.

[393] Nur suresi 31. Ayeti kerime
[394] Tahrim suresi 8. Ayeti kerime

Arifler nezdinde tevbe kısım kısımdır;

Avamın tevbesi: kötü huy ve işlerden tevbe etmek ve vazgeçmektir.

Mütteki (Allahtan korkanların) tevbesi: günah şüphesi, şaibesi olan şeylerden tevbedir.

Muhabbet erbabının tevbesi: bir an zikrullah'dan gafletten dolayı yapılan tevbedir. (Hz Üstazımız Abdullah Muti amcaya "Biz biran kalbimizi Rasulullahın kalbinden ayırmış olsak o anımızı ölü addederiz. Sizlerde öylesiniz" Buyurmuştur." Onların kalplerini ayırması mümkün değildir. Maksat bizlere bir hakikati öğretmektir)

Ariflerin tevbesi yükseldiği makamda duraklamaktan dolayı yapılan tevbedir.

"Avamın tevbesi; günahları terk edip afv istemek, havasın tevbesi ise gafletten uzaklaşmaktır."

Abimiz "Kardeşlerimiz Müslümanlar içerisinde havastan sayılırlar. Havas olmanın icaplarını yerine getirmezsek, bizleri havas kılan Mevla avamlığa indirmeye de muktedirdir."

İmam-ı Rabbani Hz.leri "Edna (en küçük) bir gaflet mülki ebedinin elden gitmesine sebep olur." buyurmaktadır.

"Yarabbi ! Bizi göz açıp yumuncaya kadar hatta daha az bir zaman için nefsimizin eline bırakma." Tevbe emri farz olduğu gibi bunun tehiri de günahtır.

Bu sebeple efendimiz (s.a.v.)

هَلَكَ الْمُسَوِّفُونَ يَقُولُونَ سَوْفَ نَتُوبُ

"*İşlerini geleceğe tehir edipte ilerde tevbe ederim diyenler helak oldu*."

Lokman (a.s) da oğluna tavsiyesi "Tevbeni yarına tehir etme! Çünkü ölüm sana ansızın gelebilir. " Mücahit (r.a) "Kim ki tevbe etmeden sabahlar ve akşamlarsa o kişi zalimlerdendir." [395]

[395] Mektubat-ı Şerif C 2 Sh .109

O halde gizli ve aşikar bir çok günahtan kendinizi tam koruyamıyacağımıza göre tevbeyi de geciktirmemeliyiz. Hiç değilse Hz. Üstazımızın "Sabah namazının farzıyla sünneti arasında, başında ve sonunda 4 er fatihayı şerife ile 100 defa

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ وَاَتُوبُ اِلَيْكَ

İstiğfarına devam edilirse, sonbaharda kuruyan ağaç yapraklarının rüzgarla döküldüğü gibi kişinin günahları da dökülür." Buyurduğu (Büyük istiğfara) devam etmeliyiz. Sabah yetiştiremezsek ikindiden sonra veya günün herhangi bir saatinde tamamlanabilir.

Çünkü efendimiz (s.a.v) "***Kim bu istiğfarı günde 100 defa okursa o kimseyi hayırda kimse geçemez. Ancak onu okuyan başka bir kişi geçebilir.***" Mükâfatta eşi ve emsali olmayan fazileti sayılara sığmayan bu tesbih hakkında Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır.

كَلِمَتَانِ حَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِى الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ اِلَى الرَّحْمَانِ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ

"*İki kelime var ki; lisana hafif, mizanda ağır Allah katında da sevimlidirler. Bunlar "Subhanallahi ve bi hamdihi, Subhanallahilazim" dir.*[396]

Ayrıca sabah ve akşam namazlarından sonra (Hüvallahüllezi yi) okuyan kişiye 70 bin melek istiğfar eder. O arada vefat etse şehit rütbesiyle gider. Daha sayısız keramet ve bereketlere nail olur.

[396] Mektubatı şerif

Hz Üstazımız ayrıca istiğfar getirmeden önce istiğfar ayeti okunursa insan vücüdun daki 384 melek onunla beraber istiğfar eder buyurmaktadır.

Genç insanın Allah'a yönelmesi ayrı bir kıymet taşır.

مَامِنْ شَيْئٍ اَحَبَّ اِلَى الله مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ

"Hiçbir şey Allah'a genç bir kişinin tevbesinden daha sevimli değildir."[397]

İmam-ı Rabbani Hz.leri "Cenab-ı Hakkın Gençliğinde bir kişiye tevbeyi nasip etmesi çok büyük bir nimettir." buyuruyor.

Başka bir hadisi şerifte;

"Dokuz vakit vardır ki bu vakitlerde melekler ağlarlar. Bunlardan biri de yaşlı kimsenin tevbe ettiği zamandır. O zamanki Cenab-ı hak onu afv eder. Ve ona o kadar ihsanda bulunur ki o halde meleklere rikkat gelip rahmeti iklimin genişliği karşısında hayranlıkla ağlarlar." [398]

Tevbe ederken de bilinmesi gereken hususları İmamı Rabbani Hz.leri şöyle ifade etmiştir.

"Eğer isyan ve günahlar Allah'ın hakkıyla alakalı olup kullarla alakalı değilse (mesela: zina, içki, çalgı dinlemek, haramlara bakmak , abdestsiz kurana el sürmek, bir takım bozuk inançlar gibi) bunların tevbesi şiddetli pişmanlık içten gelerek Allah'a özür dileyip istiğfar etmektir. Farzlardan bir farz terk edildiyse tevbe için önce onun edası (kazası) gerekir. Mesela (kılınan bir kaza namazından sonra onu geçirmenin günahından dolayı da ayrıca istiğfar getirmek lazımdır.)

[397] A.Erol 1001 Hadis
[398] A. Erol l001 Hadis-i şerif

Eğer isyan ve günahlar kullara zulüm, haksızlık ile ilgili ise onun tevbesi bu zulmü terk etmek, zulüm ettiği kişi ile helalleşmek ona iyilik ve ihsanda bulunmak ve onun için dua etmektir. Eğer alacaklı ölmüşse onun için istiğfar ve ihsanda bulunur. Evladı, veresesi varsa onlara hakkını teslim eder. Varisi yoksa ona alan borç miktarı malından fakirler ve miskinlere Allah yolunda tasadduk eder.

Abdullah İbni Mubarek Hz. Leri;

"Üzerinde bulunan bir kuruşluk hukukunu, hemen ödemek (zekat borcuda buna dahildir.) binlerce altını tasadduk etmekten daha hayırlıdır. Başka bir rivayete göre "Kabul olunmuş 600 nafile hac tan daha efdaldir."[399]

Yapılan tevbelerin Allah katında makbul olacağı da müjdelenmiştir.

Hz. Ali efendimiz Hz Ebu Bekir efendimizden rivayet ettiği bir Hadisi şerifte "*Herhangi bir kul ki günah işler sonra bunun afvı için kalkıp abdest alıp namaz kılarsa (Tesbih namazı olabilir çünkü en büyük istiğfardır) ve Allah'a günahından dolayı istiğfar ederse o kişiyi affetmeyi Allahü teala kendine vacip kılar*."[400]

Çünkü Ayeti kerimede şöyle buyuruluyor.

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا

Kim ki hata işler veya kendine kötülük eder (günah işlerse) sonrada Allah'a istiğfar ederse, Cenabı Hakkı gafur ve rahim olarak bulur.[401]

[399] Mektubat C.2 Sh. 108
[400] Mektubat C.2 Sh. 109
[401] Sure-i Nisa Ayet 110

İstiğfar günahlardan bizleri temizlediği gibi o günahlar sebebi ile çektiğimiz sıkıntıları def eder.

Bir gurup insan Hasan-ı Basri Hz lerine gelirler.
-Yağmurlarımız yağmıyor derler. O da " İstiğfar edin" der.
-Mallarımız telef oluyor derler. Yine "İstiğfar edin" der.
-Çocuklarımız yaşamıyor çok ölüyor derler yine "İstiğfar edin" der.
-Bağlarımız bahçelerimiz kurudu, nehirleriz bile kurudu akmıyor derler. Yine "İstiğfar edin" der.

Onlarda "Ya imam !Bütün şikayetlere istiğfar edin dediniz; başka bir tavsiyeniz olmaz mı ?" deyince Hasan-ı Basri Hz'leri onlara şu ayetleri okuyor.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا

وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَارًا

Dedim ki Rabbinize istiğfar edin. Çünkü o çok bağışlayıcıdır. (İstiğfar edin ki) size semadan bol ve bereketli yağmurlar indirsin. Ve sizin için mal mülk ve evlatlarınızı çoğaltsın sizin için bağlar bahçeler ihsan etsin ve sizin için ırmaklar akıtsın.[402]

Hazreti Ömer (r.a) Hilafeti zamanında üç defa rahmet duasına çıkmış ve üçünde de istiğfar edip dönmüşlerdi kendisine "Ya Emiral müminin! Rahmet duası yerine istiğfar ediyorsunuz. Sebebi nedir?" Halife de : "Cenab-ı Hak af ederse rahmetini ihsan eder." Buyurmuşlardır.

Hazreti Üstazımız "En büyük tevbe ve istiğfar olan tesbih namazı her türlü hacet için tesirli bir ilticadır." Buyurmuştur.

Efendimiz (s.a.v) in bir Hadisi şerifiyle mevzumuzu noktalayalım.

[402]Sure-i Nuh ayetler:10-11-12

"*Her kim istiğfara devam ederse, Allah-u Teala o kimseyi her darlıktan kurtarır, ferahlığa çıkarır ve ona beklemediği yerden rızık verir.*"[403]

İSTİĞFAR VE İHLAS-I ŞERİF

وَالَّذِينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler.[404]

Muhterem Kardeşlerimiz !

Geçen haftaki sohbetimizde içinde bulunduğumuz mevsimin dua ve ibadetler hususunda ihya edilmesi gereken çok önemli zamanlar olduğunu hatırlatmış ;bu hususta okunmasında çok büyük kazançlar olan dua ve istiğfarlardan Ayet ve hadislerle misaller vermiştik. Ancak bu mevzu' u geçen hafta bitiremedik.

Bu hafta da, bunların en mühimlerinden biri olduğu Hadis-i Şerifle sabit olan "Seyyidül İstiğfar"dan bahsetmek zaruri olacaktır.

Rasülullah (s.a.v.) buyurmuşlardır ki; İstiğfarların efendisi senin şöyle söylemendir.

[403] A.Erol 1001 Hadis
[404] Âli İmran Ayet 135

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَىُّ الَّذِى لَا اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ اَنْتَ رَبّى خَلَقْتَنِى وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَىَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْلِى ذُنُوبِى فَاِنَّكَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ

Hz.Üstazımız bunun hakkında “Lisanla olan istiğfarın ulusudur. Keşke insanlar bunun manasını bir kere olsun dinleyip duysalardı.”buyurmuşlardır.[405]

Bu bakımdan bu büyük istiğfarın manasını kısaca izah etmek istiyoruz.

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَىُّ

Ey Allahım ! Melik (Mülk ve Melekütün sahibi) ve hay (Yani diri ve diriltici olan ,ölü gönüllere hayat veren) sensin.

الَّذِى لَا اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ

Senden başka hiçbir ilah yoktur. İbadet edilmeye layık olan ancak sensin. (Burada böyle söylemekle imanımızı tazelemiş oluyoruz.)

اَنْتَ رَبّى خَلَقْتَنِى

Beni sen yarattın. Beni terbiye eden maddeten ve manen inkişaf ettiren sensin.

وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

Ben ise senin aciz bir kulunum. Gücüm yettiğince (Kâlu belada) sana verdiğim söz ve ahdime bağlıyım.(Böyle demekle de Allah’a

[405] Merhum Ali AKILLIBAŞ

vermiş olduğumuz ahdimizi tazeliyoruz.) Yani senin razı olduğun beğendiğin şekilde kulluk etmekten acizim. Fakat gücüm yettiği kadar buna gayret ediyorum.

اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ

(Nefis ve şeytana uyarak) yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım.

اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْلِى ذُنُوبِى فَاِنَّكَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ

Üzerimdeki büyük nimetlerini itiraf ve ikrar ederek sana yönelirim. Buna karşılık günahlarımı itiraf ve ikrar ederek sana sığınırım. Öyleyse beni mağfiret buyur. Çünkü günahları başkası değil,ancak sen bağışlayabilirsin.

Efendimiz (s.a.v.) tarafından bu duaya "Seyyidül istiğfar" denmesinin sebebi ; bunda kul, Hz. Allah'ın ülûhiyyetini, yaratıcılığını, kendisinin ise kul olduğunu ikrar ediyor. Ve içinde bulunduğu nimetleri ve vazifeleri yerine getirmekten aciz olduğunu ve tevbe etmesi gerektiğini itiraf ediyor.[406]

Günlük vazifelerimizde istiğfarı şerif olarak bunu yedi kere okumak veya hiç olmazsa yedincisinde bu istiğfarı okumak büyüklerimizin tavsiyesidir.
(Ezbere bilmeyenler yüzünden okuyabilirler,)

Bu İstiğfarla ilgili Efendimiz (s.a.v.):

[406] Meşarikul-envar şerhinden -Mev'ize-i Hasene

وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ اَنْ يُمْسِىَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ اَنْيُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ

"*Her kim bu duayı sevab ve faziletine inanarak, gündüz okurda ölürse cennet ehlindendir. Kim bu duayı geceleyin okur ve ölürse yine cennet ehlindendir.*" Buyurmuşlardır.[407]

Hz.Üstazımız (k.s): "Lisanla yapılan istiğfarın seyyidi budur. Fakat birde hem lisanla hem de vücutla olan istiğfar vardır ki hepsinin fevkindedir. O da "Tesbih namazı"dır. Buyurmuştur.[408]

Gönül erbabı olan kimseler, hususiyle kardeşlerimiz letâifinde, Rabıtasında bir tıkanıklık sezerse istiğfarla bunu gidermelidir. Binaenaleyh; bu mubarek gün ve gecelerde istiğfar ve tesbih namazı ihmal edilmemesi gereken bir vazifedir.

İstiğfar günün her saatinde, her namazdan önce ve sonra devamlı olarak yapılabilir. Ancak; Cenabı Hak seher vaktinde istiğfar eden kullarından övgüyle bahsetmektedir.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْاَسْحَارِ

(Bu nimetler) Seher vaktinde Allah'a istiğfar edenler içindir.[409]

وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

Seher vakitlerinde istiğfar ederlerdi.[410]

Ve benzeri birçok Ayeti kerimede bu husus teyit edilmiştir.

[407] Sahihi Buhari-Şerhü şir'atül islam
[408] Z.Sunguroğlu Sh.81
[409] Ali İmran Suresi Ayet 17
[410] Zariyat Suresi Ayet l8

Muhterem Kardeşlerim !

İçinde bulunduğumuz ay istiğfar ayı olmakla beraber, Zat-ı İlahi'ye nisbet edilen bir ay olduğu için bu ayda Cenabı Hakkın Zatını bildiren İhlas-ı şerifi çok çok okumak lazımdır. İhlas-ı şerif Kur'anı Kerimde müstesna bir suredir. Bu Sure-i celilenin faziletini efendimiz (s.a.v.) bizlere haber vermişlerdir.

Eshab-ı Kiramdan Ebü Said (r.a.) ın rivayetine göre Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır.

وَعَنْ اَبِی سَعِیدٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ : قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ : اَیَعْجِزُ اَحَدُکُمْ اَنْ یَقْرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ فِی لَیْلَةٍ فَشَقَّ ذَالِكَ عَلَیْهِمْ ، وَقَالُوا : اَیُّنَا یُطِیقُ ذَالِكَ یَارَسُولَ اللّٰهِ فَقَالَ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ : اللّٰهُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ (قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ) ثُلُثُ الْقُرْآنِ

Peygamberimiz (S.A.V.) "Bir gece de Kur'anı Kerimin üçte birini okumaya sizden biriniz güç yetiremez mi?" buyurdu. Bu Eshaba güç geldi.

- *Ya Rasülallah ! Buna hangimizin gücü yeter? Dediler. Bunun üzerine*
- *Kulhüvellahüehad (İhlas suresi) Kur'anın üçte biridir. Buyurdular.*[411]

Hz.Aişe (r.a) nın rivayet ettiği bir Hadis-i şerifte ;

Rasülü Ekrem ve Nebiyyi Muhterem (s.a.v) Efendimiz her gece yatağına geldiğinde elerini birleştirerek avuçlarının içine "Kulhüvellahüehad" "Kul euuzübirabbilfelak"ve "Kul

[411] Terğıp C 3 sh. 433

euuzübirabbinnas"ı üç defa okuyup iki eliyle vücudundan eli yetiştiği yere kadar sıvazlardı.[412]

Büyüklerimiz bunu her gece okumamızı tavsiye etmektedir.

Âla Bin Muhammet Sekafî (r.a.) dan

"Biz Rasülullah (s.a.v.) ile birlikte Tebükte bulunuyorduk. Bir sabah güneş hiç o zamana kadar görmediğimiz bir parlaklık ve aydınlıkta doğdu. Daha sonra Cebrail (a.s.) indi. Allah Rasülü ona "Neden bu sabah, güneş şimdiye kadar görmediğimiz ışıklar ve nurlar saçıyor?" diye sordu. Cebrail (a.s.) şu cevabı verdi. "Bu sabah, Muaviye Bin Elleysî vefat etti. Ve Cenabı Hak onun cenaze namazını kılmaları için gökten yetmiş bin melek gönderdi. Gördüğünüz ışıklar güneşin değil, o meleklerin nurlarıdır." Allahın Rasülü Cebrail (a.s.)'a yeniden sordu. "Muaviye Bin Elleysî hangi ameliyle bu lutfa ermiştir?"

Cebrail (a.s.) şu cevabı verdi.

"O İhlas suresini çok okurdu. Bu sebeple o büyük lutfa ermiştir."buyurdu.[413]

İhlas-ı şerifin hayır ve bereketi tariflere sığmayacak kadar çoktur. İmamı Gazâli Hz.leri şöyle buyurmuştur.

"Rabbimin beni afv etmesi ve sulaması İhlas suresi iledir."

İmamı Azam Hz.leri ise ;

"Kim İhlas suresini okursa, ahiretin şiddetinden sekarât-ı mevtten, kabir azabından ve kıyametin dehşetinden İhlas-ı şerif onu korur.[414]

İhlas suresinin dünyalık faydaları da çoktur.

Nitekim;

[412] Sahih-i Buhari-Tirmizi-Ebu Davut
[413] İbni Sad- Ruhul Beyan C 10 Sh.540
[414] Ruhul Beyan C l0 Sh.540

وَعَنْ سَهِيلِ ابْنِ سَعْدٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِىّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَشَكَا اِلَيْهِ الْفَقْرَ فَقَالَ اِذَا دَخَلْتَ بَيْتَكَ فَسَلِّمْ اِنْ كَانَ فِيهِ اَحَدٌ وَاِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ اَحَدٌ فَسَلِّمْ عَلَى نَفْسِكَ وَاقْرَأْ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ مَرَّةً وَاحِدَةً فَفَعَلَ الرَّجُلُ ذَلِكَ فَأَدَرَّ اللّٰهُ عَلَيْهِ رِزْقًا حَتَّى اَفَاضَ عَلَى جِيرَانِهِ

Sehl Bin Sad (r.a.) dan rivayet ediliyor.

"Bir kimse Allahın Rasülüne geldi ve fakirlikten şikayet etti. Efendimiz (s.a.v.) buyurdu ki "Sen evine girdiğin zaman evde kimse varsa selam ver! Eğer evde kimse yoksa kendi kendine selam ver! Birde İhlas suresini çok oku!"buyurdu. Hadis-i şerifi rivayet eden Sehl Bin Sad buyurdu ki ; "O kimse Efendimizin dediğini yaptı. Alemlerin rızkını veren Allahü Teala ona öyle bol rızk verdi ki; o kimse komşularına bile yardım eder oldu.[415]

Bu ve benzeri müjdeli Hadis-i şerifleri okuyunca Hz.Üstazımızın niçin İhlas-ı şerif üzerinde çok durduğu ; "Aspirin gibidir. Her derde devadır. Recetesiz kullanılır."buyurduğu daha iyi anlaşılıyor.

Câbir Bin Abdullah (r.a.) dan: Rasülullah (s.a.v.) şöyle buyurdu. "*Kim her gün elli defa İhlas suresini okursa kıyamet gününde kabrinde şöyle çağrılır. Kalk ey Allah'ı öven kişi cennete gir!*"[416]

Bilindiği gibi Allahü Teâla'nın takdir ettiği bir zamanda **kıyamet kopacak !...** Bütün canlılar ölecek, her şey helâk olacak . Yine Allah'ın takdir ve tâyin buyurduğu bir müddet toprak altında

[415] Ruhul Beyan C.10 Sh.540
[416] Tebarani Mü'cemü's-sağir C 2 Sh.781

bekledikten sonra, **yeniden diriliş** meydana gelecek . Bu diriliş esnasında herkes niyetine göre ve öldüğü hâl üzere dirilecek... Durumuna göre çağrılacak...Kâfir ve isyankârlar korkunç seslerle ve azap tehditleriyle çağrılırken, Allah'ın sevgili kulları hoş bir sesle ve cennet müjdesi ile çağrılacaklar.

Hadis-i şerifte,İhlas suresini çok okuyanların kabirlerinden, "Kalk, ey Allah'ı öven kişi, cennete gir," diye müjde ile çağrılacakları bildirilmektedir. Mahşerde kimin nasıl dirileceği hususu ise, başka hadis-i şeriflerde beyan olunmaktadır.

Hazreti Üstazımız (k.s.) da Kur'anı Kerim ve İhlas-ı şerifle alakalı olarak buyururlar ki: Her gün hakkı Kur'an (Kur'anı Kerimin günlük hakkı) 200 Ayettir. Elli İhlas-ı şerif okunursa Kur'anı Kerimin hakkı ödenmiş olur. Buna riayet eden bu vesile ile dünyada hiçbir sıkıntı görmez. Rızkı da geniş olur buyuruyorlar." [417]

Hz.Aişe (r.a.) validemizden rivayet olundu. Bir gece Rasülullah Efendimiz namaz kılmak üzere idi. Buyurdular ki:

"Ya Aişe ! Dört şeyi amel etmeden yani,
Kur'anı hatmedip
Enbiyayı kendine şefeatçı,
müslümanları senden razı ve
birde hac ile ömre etmedikçe uyuma!" buyurdu. Ve seccade üzerine teşrif buyurup namazı eda ederek tamam etti. Bende bekledim.

Namazını bitirince ; "Anam babam sana feda olsun Ya Rasülallah! Sen bana dört şey ile emir buyurdun. O dört şeyi bu saatte eda etmeye ben kaadir olamam" dediğimde Nebi (a.s.) tebessüm edip:

Ya Aişe ! İhlas suresini üç kere okuduğunda sanki Kur'anı Kerimi hatmetmiş olursun.

Benim üzerime ve benden evvel gelen enbiya üzerine salavat getirdiğin zaman kıyamet gününde biz sana şefeatçileriz.

[417] Fazilet Takvimi 7 Mart l999

Müminler için istiğfar eylediğin zaman da onların hepsi senden razı olur ve sen

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ ب بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

Dediğin zaman da bir hac ve ömre etmiş olursun"buyurdu.[418]

Tesbih namazında bu tesbihin Le havle ile beraber 300 kere okunduğu düşünülürse bu namazın büyüklüğü çok daha iyi anlaşılır.

Rivayet olunur ki:

Bir adamın oğlu vefat etti. O gece babası o çocuğu Cehennemde ateşler içersinde gördü. İkinci gece ise oğlunu cenneti Âlâ da gördü İn'am ve ihsan içinde idi. Babası deki ki: "***Oğlum ben seni dün gece Cehennemde alevler içinde görmüştüm. Bu gece ise Cennette görüyorum. Bu nasıl oldu?***" diye sordu.Oğlu: "***Babacığım! Evet ben dün gece senin gördüğün gibi ateş içinde azapta idim. Fakat bir kimse mezarlarımızın başına uğradı, üç ihlas okuyup hediyye etti. Sevabından bana isabet edenle ben azaptan kurtuldum ve senin gördüğün hale kavuştum.*** Diye cevap verdi.[419]

Rasülü Ekrem (a.s) buyurdular:

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ مَعَ التَّسْمِيَةِ غَفَرَ اللّٰهُ لَهُ ذُنُوبَ خَمسِينَ سَنَةً

[418] Mekâsidüt-Talibin Sh.368
[419] Tefsiri hâzin – Mekâsidüt-talibin Sh.368

"*Bir kimse İhlas suresini besmele ile okursa Allahü Teâlâ Hazretleri o kimsenin elli senelik günahını affeder*."[420]

İbni Abbas (r.a.) Hz.leri rivayet etti.

Nebi Aleyhisselam buyurdular ki : "Ben semavata götürüldüğüm gece Arşu Âlâyı üç yüz altmış bin parça üzere gördüm. Bir taraftan bir tarafa üç yüz senelik bir yol ve her parçada bin sahra vardı. Her sahra meşrikten mağribe kadar mesafe idi. Her sahrada seksen bin melek vardı. Onlar "İhlas"suresini okurlardı. Ve okumayı bitirince : "Ey Rabbimiz ve efendimiz! Muhakkak bu okunanların sevabını İhlas-ı şerif okuyan her erkek ve kadına hibe ettik."derler. Rasülullah Efendimiz "Ey Benim eshabım teaccüp ettiniz mi?" buyurunca Eshab-ı kiram "Evet ya Rasülallah"dediler. Aleyhisselam Efendimiz buyurdular ki : "Nefsim kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki ,
Muhakkak;
(قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ) Hazreti Cebrailin kanadı üzerinde yazılıdır.

(اَللّٰهُ الصَّمَدُ) Mikail Aleyhisselamın kanadı üzerinde yazılıdır.

(لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ) Azrail Aleyhisselamın kanadı üzerinde yazılıdır.

(وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ) İsrafil Aleyhisselamın kanadı üzerinde yazılıdır. Ümmetimden bir kimse İhlas-ı şerifi okursa Hak Teâla ona Tevratı, Zeburu, İncili ve Kur'anı Kerimi okumuş sevabı verir.

Allah'ü Teâlaya yemin ederim ki, İhlas-ı şerifin

- ❖ ilk ayeti (Hz.) Ebu Bekr'in alnında yazılıdır. İ
- ❖ kinci ayeti (Hz.) Ömer'in alnında yazılıdır.
- ❖ Üçüncü ayeti (Hz.) Osman'ın alnında yazılıdır.

[420] Mekâsudüt-talibin Sh.369

❖ Dördüncü ayeti de (H.z) Ali'nin alnında yazılıdır.(Radıyallahü anhüm ecmaıyn)

Her kim ki İhlas-ı şerifi çok çok okumaya devam ederse Allah'ü Teâla Hazretleri ona, Ebu Bekr'in, Ömer'in,Osman'ın ve Ali'nin sevabını verir. [421]

İhlâs sûresinin isimleri;

İhlâs sûresinin yirmi kadar ismi olduğu tesbit edilmiştir:

1-İHLÂS sûresi.

Katâde'nin yapmış olduğu rivayette deniliyor ki: «Bu sureye İhlâs denilmesi, Cenâb-ı Allah'ın varlığını, birliğini yansıtan özel bir sûre olduğu içindir. Dikkat edilecek olursa bu sûrede dünya ve âhiret işlerinden bir şey yoktur.»

Ebû Saîd el-Hanefî (r. aleyh) diyor ki: «Bu sûreye İhlâs denilmesinin sebebi okuyanını dünya şiddetlerinden, ölüm sekrelerinden, kabir karanlıklarından ve kıyamet korkularından kurtarmasına mebnîdir.

2 -TEFRÎD sûresi.

Allah'ın birliğini beyân ettiği, ortağı bulunmadığını yansıttığı içindir.

3- TECRÎD sûresi.

4- TEVHÎD sûresi.

Çünkü bu sûrede Celâl sıfatlan olan Sıfat-ı Selbiyye'den başka sıfatlar anılmamıştır. Hem bu sûreye îtikad eden kimse Allah dininde ihlâs sahibi olur. Bu îtikad üzre ölürse Cehennem ateşinden kurtulmuş sayılır. Hem bundan bir önceki sûre sırf Ebû Leheb'i yermektedir. Bu sûreyi okuyan kimse bu mânayla Ebû Leheb ile bir araya gelmez (kıyamet günü o zümreye dâhil olmaz).

[421] Hayatül kulub Mekasidüt talibin Sh.370

5 -NECÂT sûresi.

Kulun iki dünyada da belâlardan kurtulması Kelime-i Tevhîd ile mümkündür. Dünyada kılıçtan ve cizye vermekten, âhirette Cehennem azabından kurtulur.

6-VELÂYET sûresi.

Bize kadar gelen haberden anlaşıldığına göre, bir adan sabahın iki rek'atini kılmak istemiş, bu sebeple tekbir alıp Fâtiha-i Şerîfe'yi okumuştu. Hazret-i Peygamber (s.a.v.) ona: «Onu takiben oku, kendini beri kıl!» buyurmuştu. O da Kafirûn sûresini okumuştu. İkinci rek'atte yine Fâtiha-i Şerirfeyi okumuştu. Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz: «Onu takiben oku!» buyurmuştu. Bu kez o adam ÎHLÂS sûresini okumuştu. Hem bu sûreyi okuyan kimse Allah dostlarından olur. Allah'ı bu anlamda bilen kimse, O'nu kendine yegâne sahip olarak seçmiş olur.

7-NİSBET sûresi.

Müşrikler Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz'e « Rabbini bize anlat, O'nun nesebini, neye mensup olduğunu bildir » demişlerdi Bunun üzerine ÎHLÂS suresi inmiştir.

Rivayete göre, Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz buyurmuşlar ki: «Her şeyin bir nisbeti (mensub olduğu durum) vardır. Allah'ın nisbeti Kul hüvallahü ehad Allahü's-samed'dir.»

Yine rivayete göre: Kureyş müşrikleri Resûlüllah Efendimizi ayıplamışlar, yakışıksız sözler sarf edip demişlerdi ki: «Muhakkak Ebû Kebşe (koç babası) mevlâsını seviyor da onun nisbetini Kul hüvallahü ehad ile okuyor.»

Başka bir rivayette ise şöyle deniliyor: Ihlâs sûresi inerken beraberinde yetmiş bin melek bulunuyordu. Böylece bu sûreyle birlikte esrar keşfolunuyor, melekler ne kadar bir semaya uğradılarsa, o semanın ehli onlardan beraberlerinde ne olduğunu soruyor, onlar da Rabbimizin nisbeti diyorlardı.

8-MA’RİFET sûresi.

Abdullah el-Ansarî (r.a.)'den yapılan rivayete göre, bir adam gelip iki rek'at namaz kıldı; Kul hüvallahü ehad'i okudu. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) Efendimiz: «Bu, Rabbini bilen bir kuldur» buyurdu.

9-CEMAL sûresi.

Yapılan rivayete göre, Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz buyurdu ki: «Allah şübhesiz cemîl (çok güzel) dir, cemâli (güzelliği) sever.» Bunun üzerine soruldu:

— Yâ Resûlâllah! Cemâlin mânası nedir?

— O'nun cemâli; O bir'dir, Samed'dir (hiçbir şeye muhtaç değildir, her şey ona muhtaçtır.) Doğmamıştır, doğurmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir. Kulun cemâli, Allah'ı bu sıfatlarıyla bilmesidir.

10-MUKAŞKIŞA sûresi.

Çünkü bu sûre, okuyanını şirk hastalığından kurtarıp îman sağlığına eriştirir. Kâfirûn sûresine de aynı isim verilmiştir. Çünkü o sûre de insanı şirk (Allah'a ortak koşmak) hastalığından kurtarıp iyileştirir.

11-MUAVVEZE sûresi.

Rivâyet edildiğine göre, Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz kızı Hz. Fâtıma'yı Ebû Tâlib'in oğlu Hz. Ali'ye verdiğinde ona dedi ki: «Ya Ali! Kul hüvallahü ehad, kul eûzü birabbil felâkı ve kul eûzü birabbin-nâsi süreleriyle teavvüzde bulun, bunlarla Allah'a sığın! Çünkü Allah'a sığınanlar bunlardan daha hayırlı bir şeyle sığınmamışlardır. Ed-Dürrü'n-Nazîm adlı kitapta Hazret-i Osman bin Affân (r.a.)'dan yapılan rivayete göre, Hz. Osman şöyle söylemiştir «Hastalandım. Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz beni sormaya geldi ve şöyle buyurdu :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ أَعِيذُكَ بِاللّٰهِ الْوَاحِدِ الصَّمَدِ الَّذِى لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ مِنْ شَرِّ مَاتَجِدُ مِنْ أَذَى

«*Rahman ve Rahim olan Allah adıyla: Seni, bir olan, hiç bir şeye muhtaç olmayan, doğurmayan, doğmayan ve hiçbir şey kendisine denk olmayan Allah'a sığındırırım, hissettiğin eziyet ve elemin şerrinden*.»

Sonra da Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz: «Ya Osman! işte bunlarla Allah'a sığın. Çünkü sığınmakta bunların bir benzeri yoktur» buyurdu.
Yine Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz bir adama buyurdu ki:
«*Sabahladığın ve akşamladığında İhlâs ve Muavvezeteyni oku. Çünkü bunlar dünya ve âhiret işlerinden her şey için sana yeter*.»

12-SAMED sûresi.

Çünkü bu sûrede SAMED sıfatı geçmektedir. îbrâhîm sûresi, Muhammed sûresi denildiği gibi buna da Samed sûresi denilmiştir.

13-ESAS sûresi.

Katâde'nin Enes bin Mâlik (r.a.)'den yapmış olduğu rivayete göre Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz bir hadîslerinde buyurmuşlar ki: «*Yedi kat gökler ve yerler Kul hüvallahü ehad üzerinde kurulmuştur.*» [422]

Bu hadîsin izahına gelince: Çünkü ilâhın iki veya üç olduğunu iddia etmek ya da böyle îtikadda bulunmak dünyanın yıkılmasına sebeb olur. Veya cidden varlık âlemini yaradanın bir değil iki ya da üç olması yerlerin ve göklerin bu düzen üzere kalmasına imkân vermezdi; her şey altüst olur, nizam-ı âlem bozulurdu.
Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de buna işaretle buyuruluyor ki:

[422] Katâde; Enes bin Mâlik'den (r.a.)

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

« Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş'ın Rabbi Allah, onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir..» [423]

Diğer bir âyetle de bu konuya şöyle temas edilmektedir:

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا

«*Rahmân'a çocuk isnad etmelerinden ötürü, neredeyse gökler paralanacak, yer yarılacak, dağlar çökecekti. Oysa Rahmân'a çocuk edinmek yaraşmaz. Çünkü göklerde ve yerde olan her şey Rahmân'a baş eğmiş kul olarak gelecektir*.» [424]

Bu bakımdan TEVHÎD'in varlık âleminin bayındır ve belli düzende kalmasına sebeb olduğu ortaya çıkmaktadır.

14-MÂNİ'A sûresi.

Rivayete göre, Cenâb-ı Allah mi'rac gecesi Resûl-i Ekrem'ine şöyle buyurmuştur: «Sana İhlâs sûresini verdim ki bu sûre Arş'ımızın hazinelerinin zâhirindendir. Hem kabir azabına mânia (engel) dır, Cehennemden kurtulmaya vesiledir.» [425]

15-MUHZARA sûresi.

[423] Enbiya suresi 22. Ayet-i kerime
[424] Meryem suresi 90-91. Ayet-i kerime
[425] Dahhak bin Mezahim: ibni Abbas'dan (r.a.)

Okunduğunda melekler bu sûreyi dinlemek için orda hazır bulunurlar. Bu sebeble ona MUHZARA sûresi de denilmiştir.

16-MÜNFERE sûresi.

Bu sûre okunduğu zaman şeytanlar uzaklaşıp kaçarlar MÜNFERE, şeytanları kaçırmaya vasıta olan sûre demektir.

17-BERAET sûresi.

Çünkü bu sûre şirk'ten (Allah'a ortak koşmak)tan insanı kurtarıp bu konuda berat olur. Nitekim Resûlüllah (s.a.v) Efendimiz buyurdular ki: «Kim namazda veya başka bir konuda Kul hüvallahü ehad sûresini okursa, Allah ona cehennemden kurtulma beratı yazar.»

18-MÜZEKKİRE sûresi.

Çünkü insana katıksız bir TEVHÎD'i ve bu anlamda Allah'ın başka varlıklardan ayrıldığını hatırlatır. Hem bu sûre insanın daha çok muhtaç bulunduğu ve fakat çoğu zaman gaflet ettiği Cenâb-ı Zülcelâl'i hatırlatır.

19-NÛR sûresi.

Buna işaretle Resûlüllah (S.A.V.) buyurdu ki: «Her şeyin bir nuru var. Kur'ân'ın nuru ise Kul hüvalk-hü ehad'dır.»

Buna bir örnek verecek olursak, gözbebeğini gösterebiliriz: İnsanın nuru, en küçük organına yerleştirilmiştir (gözbe-beğine) Bu sûre de Kur'ân'ın gözbebeği mesabesindedir.

20-EMÂN sûresi.

Bu konuda Peygamber (S.A.V.) Efendimiz kudsî hadîslerinde buyuruyorlar ki: «Lâ ilahe illallah benim kalemdir. Kim bu kaleye girerse azabımdan emin olur.»
Kelime-i Tevhîd'in mânası ise bu sûrede toplanmıştır. Tef-sîr-i Kebîr'de de bu hususa temas edilmiştir. Tefsîr-i Hanefi'de ise buna yakın bir yorum yapılmıştır.

21-KUL HÜVALLAHÜ EHAD sûresi.

Bu onun açık ismidir. Bu sûrenin Mukarribe adını taşıdığını söyleyenler de var. Çünkü okuyucusunu Allah'a yaklaştırır. Nitekim rivayete gere, bir adam Resûlüllah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek dedi ki;
-Ya Resûlâllah! Ben günahı çok olan bir adamım. Beni Allah'a yaklaştıran bir amele irşad eder misin?
-Kul hüvallahü ehad sûresini çokca okumaya gerekli ol. Çünkü bu sure seni Allah'a yaklaştırır. Diye cevap verdi.[426]

İhlâs sûresinin fezâili hakkında birçok hadisler rivayet edilmiştir. Bunlardan bazılarını beyân edelim.

Şöyle ki:

Bir hadîsi şerifte Allah'ın Rasûlü (s.a.v) : *Ihlâs sûresi Kur'ân'ın üçte birine muhadildir. Zira: Kur'ân başlıca üç kısma bölünmüştür. Akâid, hükümler ve kıssalardır. Bu sûre ise akaîdin esâsını beyân eder* buyurmuşlardır.

Diğer bir hadîsi şerifte Hazret-i Rasûl: Yedi semâ, yedi arz قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ üzerine te'sis edilmiştir, buyurmuşlardır. Yani: Bunların hepsi, şu sûrede zikredilen şu kelimeler, Allah'ı bilmeye ve Rabbin sıfatlarına delâlet eder, diye rivayet edilmiştir.

Bir gün Cebrail (a.s) Hazret-i peygamber ile beraber bulunuyordu, "uzaktan" Ebû Zerr göründü. Cibril: "Bu Ebu Zerr'dir, işte geliyor". Dedi. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü sallallâhü aleyhi ve sellem: "Siz onu bilir misiniz?" diye sordu. Cibril: "O bizim yanımızda sizin yanınızdakinden daha meşhurdur. " cevâbını verince

[426] Hazînetül-Esrâr - Celîletü'l-Ezkâr s:542

Allah'ın Rasûlü: "Ebû Zer bu fazilete ne ile nail oldu?" diye sordu. Cibril bu soruya da: "Kendinin küçük olduğu ve قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ sûresini çok okuduğu için!" diye cevâp vermiştir.

Diğer bir rivayette Allah'ın Rasûlü mescide girdi. Bir kimsenin dua ettiği ve " Ey Allah'ım, senden istiyorum. Yâ Ahad, yâ Samed! Ey doğmayan ve doğurulmayan, kendisine bir kimse küfvü olmayan Allah!" dediğini duydu da üç defâ: "mağfiret olundun" buyurdu.

Sehl bin Sâd'den rivayet ediliyor;

وَعَنْ سَهِيلِ بْنِ سَعْدٍ رضى الله عنه : جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِىّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَشَكَا اِلَيْهِ الْفَقْرَ فَقَالَ اِذَا دَخَلْتَ بَيْتَكَ فَسَلِّمْ اِنْ كَانَ فِيهِ اَحَدٌ وَاِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ اَحَدٌ فَسَلِّمْ عَلَى نَفْسِكَ وَاقْرَأْ قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ مَرَّةً وَاحِدَةً فَفَعَلَ الرَّجُلُ فَاَدَرَّ اللهُ عَلَيْهِ رِزْقًا حَتَّى اَفَاضَ عَلَى جِيرَانِهِ

Bir kimse Allah'ın Rasûlü Sallallâhü Aleyhi ve Sellem'e geldi de fakirlikten şikâyet etti. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)" Evine girdiğin zaman oradabir kimse varsa ona selam ver. Bir kimse olmazsa nefsine selâm ver de قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ *sûresinin bir kerre oku." dedi. O kimse Allah'ın Rasûlünün dediğini yaptı. Alemlerin rızkını veren Allah-ü Teâlâ ona bol rızık verdi. O kadar ki o, bu rızıktan komşusuna dahi verir oldu.*[427]

[427] Ruhul-beyan cilt:10 s:540

Rivayet edildiğine göre Hazret-i Enes: bir kimse bütün namazlarında قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ sûresini okurdu Allah'ın Rasûlü bu kimseye neden böyle yaptığını sordu. O kimse de: " Ey Allah'ın Rasûlü bu sureyi seviyorum" dedi. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü (s.a.v) : " Bu mahabbetin seni cennete koyar. " buyurmuşlardır.

Sebebi nüzulü:

Sûrenin sebebi nüzulü hakkında başlıca üç vecih beyân edilmiştir.

Birinci vecih: Bu mübarek sûrenin müşriklerin soruları üzerine nazil olduğu rivayetleridir. Dahhâk'tan rivayet edildiğine göre: Müşrikler Allah'ın Rasûlü (s.a.v)'e Amir bin Tufeyl'i gönderdiler de: "İsyan edip bizden ayrıldın, ilâhlarımıza sebbettin, babalarının dinine muhalefet ettin. Eğer fakir isen seni zengin edelim, deli isen seni tedavi ettirelim, eğer kadın istiyorsan, seni istediğin bir kadınla evlendirelim. " dediler. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü (s.a.v): "Ben fakir de değilim, deli de değilim, kadın heveslisi de değilim. Ben Allah'ın Rasûlüyüm. Sizi putlara tapmaktan men'ediyorum. Allah'a ibâdete davet ediyorum. " diye cevâp verdi. Onlar Âmir'i ikinci defâ gönderdiler de: "Ona söyle. " dediler. "Bize ibâdet ettiği mabudunun cinsini beyân etsin! Altından mı, gümüşten mi?" dediler. Bunun üzerine Allah azze ve celle Hazretleri, bu sûreyi inzal buyurdu. Sûrenin nüzulünden sonra onlar Allah'ın Rasûlüne: "Üç yüz altmış put bizim hacetlerimizi temin edemezken; nasıl olur da bir ilâh bütün yaratıkların ihtiyaçlarını temin eder?" dediler.

Bunun üzerine Allah-ü Teâlâ

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ

Saf bağlayıp duranlara, haykırarak sevk edenlere ve zikri (Allah'ın kelâmını) okuyanlara andolsun ki, sizin ilâhınız gerçekten bir tek ilâhtır.[428]

âyetlerini inzal buyurdu. Müşrikler bu defâ: " Bize Rabbinin yaptıkları işleri beyân et!" dediler. Bunun üzerine:

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ

Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan.[429] âyeti nazil oldu.

İkinci vecih: Yahudilerin soruları üzerine nazil olduğu rivayet edilmiştir. İkrime'nin İbni Abbas'tan rivayet ettiğine göre: Yanlarında Kâb bin Eşrefte olduğu halde Yahudilerden bir topluluk Allah'ın Rasûlüne geldiler de: " Yâ Muhammedi Allah şu varlıkları yarattı. Fakat Allah'ı kim yarattı?" dediler. Yahudilerin bu sorularından Allah'ın Rasûlü gazaba geldi. Hemen Cibril gelip onu teskin etti de: " Gazabını teskin et, yâ Muhammedi " dedi. Bunun üzerine هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ sûresi nazil oldu. Allah'ın Rasûlü bu sûreyi onlara okudu. Bu defâ yâhudiler: " Kolu nasıl, pazusu nasıl, Rabbini bize vasfet!" dediler. Allah'ın Nebisi bu kerre öncekinden daha fazla şiddetle gazablandı. Bunun üzerine Cibril, مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ *Allah'ın kadrini bihakkın takdir edemediler*[430] kavli şerifi ile geldi.

Üçüncü vecih: Sûrenin nasâranın soruları sebebi ile nazil olduğu rivayetidir. Ati'nin İbni Abbas'tan rivayetine göre, Necran atlıları Medine'ye geldiler de Allah'ın Rasûlüne: "Yâ Muhammed! Rabbini bize vasfet; Zebercedden mi, yakuttan mı yahut altından mı, gümüşten mi?" dediler. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü nasâranın sorularına:

[428] Saffat suresi 1-4. Ayet-i kerime
[429] Araf suresi 54. Ayet-i kerime
[430] Hac suresi 74. Ayet-i kerime

"Rabbim bir şeyden değildir. O bütün eşyanın yaratanıdır." cevâbını vermesi üzerine bu sûre nazil oldu. Bunun üzerine nasraniler. Allah'ın Rasûlüne: "O vâhiddir. Sen de vâhidsin!" dediler. Allah'ın Rasûlü: "Bir şey onun benzeri değildir." buyurdu. Onlar: "Sıfatından bize ziyâde et." dediler. Bunun üzirene Allah'ın Rasûlü اَللّٰهُ الصَّمَدُ buyurdu. Onlar: "Samed nedir?" dediler. Allah'ın Rasûlü: "İhtiyaçlarında halkın kendisine müracâat ettikleri Zâttır. " cevâbının verdi. Onlar tekrar:

"Bize ziyâde et! " dediler. Bunun üzerine لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ âyetleri nazil oldu. Yani: O Zâti eceli, Meryem gibi doğurmadı, İsâ gibi doğurulmadı. Yarattıklarından hiç bir kimse de ona küfüv olmadı, demektir.

Mİ'RAÇ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Noksan sıfatlardan münezzeh, kemâl sıfatlarla muttasıf olan Zât-ı Ecelli A'lâ en has kulu olan Habîbini, gecenin küçük bir cüz'ünde Mescîd-i Haram'dan Mescîd-i Aksâ'ya götürdü. O Mescîd-i Aksâ'ki etrafını,mâddi ve mânevi müzeyyenât ile Habîbimize,mûcizelerimizden

bazısını gösterelim diye süsledik.Şüphe yok ki, her şey'i hakkıyla gören ve işiten Allah'tır.[431]

عن أنسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنه عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنه: أنَّ رَسُولَ اللّٰهِ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ. قَالَ: بَيْنَا أنَا في الْحَطِيمِ، وَرُبَّمَا قَالَ في الْحِجْرِ مُضْطَجِعاً، زَادَ في رِوَايَةٍ: بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ إذْ أتَانِي آتٍ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هذِهِ. يَعْنِى ثُغْرَةَ نَحْرِهِ الى شِعْرَتِهِ؛ قَالَ: فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي، ثُمَّ أُتِيتُ بِطِسْتَ مِنْ ذَهَبِ مَمْلُوءٍ إيمَاناً. فَغُسِلَ قَلْبِي، ثُمَّ حُشِيَ، ثُمَّ أُعِيدَ، ثُمَّ اُتِيتُ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أبْيَضَ، هُوَ الْبُرَاقُ. يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرَفِهِ ، فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ. فَانْلَطَقَ بِى جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتّى أتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ، فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ. وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ. قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ: مَرْحَبًا بِهِ. فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، ففُتِحَ، فَلَمّا خَلَصْتُ فإذَا فِيهَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛ فقَالَ: هذَا أبُوكَ آدَمُ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ: فَرَدَّ عَليَّ السَّلَامُ ، ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِابْنِ الصَّالِحِ؛ وَالنَّبِيّ الصَّالِحِ؛ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتّى أتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ، فَاسْتَفْتَحَ. فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَال: جِبْرِيلُ. قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ. قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَباً بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. ففُتِحَ، فَلَمَّا خَلَصْنَا فَإذَا أنَا بِيَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ. قَالَ: هذَا يَحْيَى وَعِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَسَلِّمْ

[431]Sure-i İsra Ayet l

عَلَيْهِمَا، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمَا، فَرَدَّ عَلَيَّ السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي إلى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ، فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ.

قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ قِيلَ: مَرْحَباً بِهِ فَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، فَفُتِحَ لَنَا، فَلَمَّا خَلَصْنَا فإذَا يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: هذَا يُوسُفُ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ. ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيّ الصَّالِحِ؛ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتّى أتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ، فَاسْتَفْتَحَ. فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ. قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ. قِيلَ: أوَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ. قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ: مَرْحَباً بِهِ فَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ، فَلَمَّا خَلَصْنَا فإذَا إدْرِيسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قَالَ: هذَا إدْرِيسُ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ. فَرَدَّ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتّى أتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ. فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ. قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ. قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ: مَرْحَباً بِهِ فَلْنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْنَا فإذَا هَارُونَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قَالَ: هذَا هَارُونَ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيّ. ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ. فَقيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ. قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمّدٌ. قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ: مَرْحَباً بِهِ، فَلْنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفَتَحَ. فَلَمَّا خَلَصْنَا فإذا

مُوسى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: هذَا مُوسَى، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ. ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ فَلَمَّا جَاوَزْتُهُ. ثُمَّ صَعِدَ بِي الَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ، فَاسْتَفْتَحَ. فَقِيلَ: مَنْ هذَا؟ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ. قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَباً بِهِ فَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، فَفُتِحَ. فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قَالَ: هذا أَبُوكَ إِبْرَاهِيمُ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ السَّلَامُ. ثُمَّ قَالَ: مَرْحَباً بِابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ رُفِعْتُ الى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى، فإِذَا نَبْقِهَا مِثْلُ قِلِ هَجَرَ، وإِذَا أَوْرَاقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيلَةِ؛ قَال: هذِهِ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى ، وإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ: نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ؟ قُلْتُ: مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهْرَانِ في الْجَنّةِ، وأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ والْفُرَاتُ، ثُمَّ رُفِعَ لِيَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ. ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ، وإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ، وإِنَاءٍ مِنْ عَسَلٍ؛ فَأَخَذْتُ الْلَّبَنَ. فَقَالَ: هِيَ الْفِطْرَةُ الّتِي أَنْتَ عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ. قَالَ: ثُمَّ فُرِضَت عَلَيَّ الصَّةُ خَمْسُونَ صَةً كُلَّ يَوْمٍ. فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلى مُوسى عَلَيْهِ السَّلَامُ. فَقَالَ: بِمَ أُمِرْتَ فَقُلْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً في الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ. فَقَالَ: إِنَّ أُمَّتَكَ تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ، وإِنّي وَاللّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ. فَارْجِعْ الى رَبِّكَ فَاسْأَلُهُ التَّخْفِيفَ أُمَّتِكَ. فَرَجَعْتُ، فَوَضَعَ عَنّي عَشْراً. فَرَجَعْتُ الى مُوسى. فَقَالَ: بِمَ أُمِرْتَ؟ قُلْتُ: وَضَعَ عَنّى عَشْراً. فَقالَ: اِرْجِعْ الى

رِبِّكَ فَاسْأَلُهُ التَّخْفِيفَ أُمَّتِكَ فَرَجَعْتُ، فَوَضَعَ عَنِّى عَشْراً

فَرَجَعْتُ الى مُوسى. فَقَال: مِثْلَهُ، فَلَمْ أزَلْ بَيْنَ رَبِّي وَمُوسى، حَتّى أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ، فَرَجَعْتُ الى مُوسى عَلَيْهِ السَّمُ فقَالَ: بِمَ أُمِرْتَ؟ قُلْتُ: بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ. فَقَالَ: إنَّ أُمَّتَكَ َ تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَارْجِعْ الَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ أُمَّتِكَ. قُلْتُ؛ قَدْ سَأَلْتُ رَبِّي حَتّى اسْتَحْيَيْتُ، وَلَكِنَّ أرْضَى وَأُسَلِّمُ فَلَمَّا جَاوَزْتُ مُوسى عَلَيْهِ السَّلَامُ نَادَى مُنَادٍ أمْضَيْتُ فَرِيضَتِي، وَخَفَفْتُ عَنْ عِبَادِي. زَادَ روَايَةٍ: هُنَّ خَمْسٌ، وَهُنَّ بِخَمْسِينَ: َ يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَىَّ[. أخرجه الخمسة إ أبا داود، وهذا لفظ الشيخين

Enes Radıyallahu Anh Malik İbnu Sa'saa Radıyallahu Anh'dan naklen anlatıyor: "Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onlara, Mirac'a götürüldüğü geceden anlatarak demiştir ki, "Ben Ka'be'nin avlusundan Hatim kısınında -belki de Hıcr'da demişti- yatıyordum, -bir rivayette şu ziyade var: Uyku ile uyanıklık arasında idim- Derken bana biri geldi, şuradan şuraya kadar (göğsümü) yardı. -Bu sözüyle boğaz çukurundan kıl biten yere kadar olan kısmı kasdetti.- Kalbimi çıkardı. Sonra bana, içerisi imanla [ve hikmetle] dolu, altından bir kap getirildi. Kalbim [çıkarılıp su ve zemzem ile] yıkandı. Sonra içerisi (imanla) doldurulup tekrar yerine kondu. Sonra merkepten büyük katırdan küçük beyaz bir hayvan getirildi. Bu Burak'tı. Ön ayağını gözünün gittiği en son noktaya koyarak yol alıyordu. Ben onun üzerine bindirilmiştim. Böylece Cibril aleyhisselam beni götürdü. Dünya semasına kadar geldik. Kapının açılmasını istedi. "Gelen kim?"

denildi. "Cibril!" dedi. "Beraberindeki kim?" denildi. "Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)!" dedi. "O'na Miraç daveti gönderildi mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliştir!" denildi. Derken kapı açıldı. Kapıdan geçince, orada Hazreti Adem aleyhiselam'ı gördüm. "Bu babanız Adem'dir! Selam ver O'na!" dendi. Ben de selam verdim. Selamıma mukabele etti. Sonra bana: "Salih evlad hoş gelmiş, salih peygamber hoş gelmiş!" dedi. Sonra Hazreti Cebrail beni yükseltti ve ikinci semaya geldik. Kapıyı çaldı. "Bu gelen kim?" denildi. "Ben Cibril'im!" dedi. "Beraberindeki kim?" denildi. "Muhammed!" dedi. "O'na Miraç daveti gönderildi mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliş!" dediler. Derken bize kapı açıldı. İçeri girince, Hazreti Yahya ve Hazreti İsa aleyhimasselam ile karşılaştım. Onlar teyze oğullarıydı. HazretiCebrail: "Bunlar Hazreti Yahya ve Hazreti İsa'dırlar, onlara selam ver!" dedi. Ben de selam verdim. Onlar da selamıma mukabelede bulundular. Sonra: "Hoş geldin salih kardeş, hoş geldin salih peygamber" dediler. Sonra Cebrail beni üçüncü semaya çıkardı. Kapıyı çaldı. "Bu gelen kim ?" denildi. "Cibril'im!" dedi. "Yanındaki kim?" denildi. "Muhammed'dir!" dedi. "O'na Miraç daveti gitti mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliş!" denildi. Kapı bize açıldı. İçeri girince Hazreti Yusuf aleyhiselam'la karşılaştık. Cebrail: "Bu Yusuf tur! O'na selam ver!" dedi. Ben de selam verdim. Selamıma mukabele etti. Sonra: "Salih kardeş hoş gelmiş, salih peygamber hoş gelmiş!" dedi. Sonra Cebrail beni dördüncü semaya çıkardı. Kapıyı çaldı. "Bu gelen kim ?" denildi. "Cibril'im!" dedi. "Beraberindeki kim?" denildi. "Muhammed!" dedi. "Ona Miraç davetiyesi indi mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliş!" dediler. Kapı açıldı, içeri girdiğimizde, Hazreti İdris aleyhisselam ile karşılaştık. Hazreti Cebrail: "Bu İdris'tir, O'na selam ver!" dedi. Ben selam verdim. O da selamma mukabele etti. Sonra bana: "Salih kardeş hoş geldin, salih peygamber hoş geldin!" dedi. Sonra Hazreti Cebrail beni yükseltti. Beşinci semaya geldik. Kapıyı çaldı. "Kim bu gelen ?" denildi. "Ben Cibril'im!" dedi. "Beraberindeki

kim ?" denildi. "Muhammed!" dedi. "O'na Miraç daveti indirildi mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliş!" denildi. Kapı açıldı, içeri girince, Harun aleyhisselam ile karşılaştık. Cebrail aleyhisselam: "Bu Harun aleyhisselam'dır. O'na selam veri" dedi. Ben selam verdim, o da selamıma mukabelede bulundu ve: "Salih kardeş hoş geldin, salih peygamber hoş geldin!" dedi. Sonra Cebrail beni yükseltti ve altıncı semaya geldik. Kapıyı çaldı. "Bu gelen kim?" denildi. "Ben Cibril!" dedi. "Beraberindeki kim?" denildi. "Muhammed!" dedi. "O'na Miraç daveti indirildi mi?" denildi. "Evet!" dedi. "Hoş gelmişler! Bu geliş ne iyi geliş!" denildi, içeri girince, Hazreti İbrahim aleyhisselam ile karşılaştık. Cebrail: "Bu baban İbrahim'dir, O'na selam ver!" dedi. Ben selam verdim. O da selamıma mukabele etti. Sonra: "Salih oğlum hoş geldin, salih peygamber hoş geldin!" dedi. Sonra Sidretü'l-Münteha'ya çıkarıldım. Bunun meyveleri (Yemen'in) hecer testileri gibi iri idi, yaprakları da fil kulakları gibiydi. Cebrail aleyhisselam bana: "İşte bu Sidretü'l-Münteha'dır!" dedi. Burada dört nehir vardır: İkisi batını nehir, ikisi zahiri nehir. "Bunlar nedir, ey Cibril?" diye sordum. Hazreti Cebrail: "Şu iki batını nehir cennetin iki nehridir. Zahiri olanların biri Nil, diğeri Fırat'tır!" dedi. Sonra bana el-Beytü'l-Ma'mur yükseltildi. Sonra bana bir kapta şarap, bir kapta süt, bir kapta da bal getirildi. Ben süt aldım. Cebrail aleyhisselam: "Bu (aldığın), fıtrat(a uygun olan)dır, sen ve ümmetin bu fıtrat (yaratılış) üzeresiniz!" dedi. Resulullah devamla dedi ki: "Sonra bana, her günde elli vakit olmak üzere namaz farz kılındı. Oradan geri döndüm. Hazreti Musa aleyhisselam'a uğradım. Bana: "Ne ile emrolundun?" dedi. "Gece ve gündüzde elli vakit namazla!" dedim. "Ümmetin, her gün elli vakit namaza muktedir olamaz. Vallahi ben, senden önce insanları tecrübe ettim. Beni İsrail'e muamelelerin en şiddetlisini uyguladım (muvaffak olamadım). Sen çabuk Rabbine dön, bunda ümmetine hafifletme talep et!" dedi. Ben de hemen döndüm (hafifletme istedim, Rabbim) benden on vakit namaz indirdi. Musa aleyhisselam'a tekrar uğradım. Yine: "Ne ile emrolundum ?" dedi. "Benden on vakit namazı kaldırdı!" dedim.

"Rabbine dön! Ümmetin için daha da azaltmasını iste!" dedi. Ben döndüm. Rabbim benden on vakit daha kaldırdı. Dönüşte yine Musa aleyhisselam'a uğradım. Aynı şeyi söyledi. Ben, beş vakitle emrolunmama kadar bu şekilde Hazreti Musa ile Rabbim arasında gidip gelmeye devam ettim. Bu sonuncu defa da Hazreti Musa'ya uğradım. Yine: "Ne ile emredildin ?" dedi. "Her gün beş vakit namazla!" dedim. "Senin ümmetin her gün beş vakit namaza da takat getiremez. Rabbine dön, hafifletme talep et!" dedi. "Rabbimden çok istedim. Artık utanıyorum, daha da hafifletmesini isteyemem! Ben beş vakte razıyım. Allah'ın emrine teslim oluyorum!" dedim. Musa aleyhisselam'ı geçer geçmez bir münadi (Allah adına) nida etti: "Farzını kesinleştirdim, kullarımdan hafiflettim de!" [Bir rivayette şu ziyade geldi: "Namazlar (günde) beştir. Ve onlar ellidir de. İndimde hüküm değişmez artık!"] [432]

وعن جابرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنه قال: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ: لَمَّا كَذَّبَتْنِى قُرَيْشٌ قُمْتُ في الْحِجْرِ فَجَلَّى اللّٰهُ لِى بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأنَا أنْظُرُ إلَيْهِ. (خرجه الشيخان والترمذي .)

Hz. Cabir (r.a) anlatıyor: "Resulullah (s.a.v) buyurdular ki: "Kureyş beni tekzib ettiği vakit, Hıcr'da doğruldum. Allah Teala hazretleri Beytu'l-Makdis'i bana tecelli ettirdi. Ben onlara onun alâmetlerini birer birer haber vermeye başladım. Ben Beytu'l-Makdis'e bakıyor hem de haber veriyordum." [433]

[432] Buhari bed'ül-halk 6, müslim iman 264
[433] Buharî,Tefsir, İsra 3; (V / 224) Müslim, İman 276, (I/156)

وَعَنْ أنسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ: مَرَرْتُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ بِقَوْمٍ لَهُمْ أظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ. فَقُلْتُ: مَنْ هٰؤُلَاءِ يَا جِبْرِيلُ؟ فَقَالَ: هٰؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِى اَعْرَاضِهِمْ.

Hz. Enes (r.a) anlatıyor: "Resulullah (s.a.v) buyurdular ki:"Mîrac gecesinde, bakır tırnakları olan bir kavme uğradım. Bunlarla yüzlerini (ve göğüslerini) tırmalıyorlardı."Ey Cebrâil! Bunlar da kim?" diye sordum:"Bunlar, dedi, insanların etlerini yiyenler ve ırzlarını (şereflerini) payimal edenlerdir."

Muhterem Kardeşlerimiz !

Önümüzdeki Cumayı Cumartesi ye bağlayan gece Mi'raç kandilini idrak edeceğimizden bu haftaki sohbetimizde Mi'raçla alakalı mevzulardan bahsetmek münasip olacaktır.

Cenâbı Hak insanlar arasından seçtiği Peygamberlerden bir kısmına ruhâni ve mânevi Mi'raçlar ihsan buyurmuştur.

Hz. İbrahim'e göklerin melekûtünü göstermiş,

Hz. Musaya Tur-i Sinâda tecelli etmiştir.

Bunlar birer ruhâni mi'raçtır. Enbiyanın serdarı Efendimiz (s.a.v)'e nasip olan isrâ ve mi'raç ise en kâmil şekilde ruhâni ve cismâni olarak vuku bulmuştur. Kısaca tarif etmek icap ederse ;

Mi'raç: Peygamber Efendimiz (s.a.v) in ilâhi saltanatı seyretmek üzere Allah'ın davetine icabetle eşsiz bir mûcize olarak göklere ve daha nice Âlemlere seyahat etmesidir.

Bu akıllara durgunluk veren büyük mûcizenin gerçekleşmesinin maddi ve mânevi bir çok sebepleri ve hikmetleri vardır. Bunlardan birisi Efendimiz (s.a.v)in o sene karşılaştığı üzücü hadiselerdir.

Evvelâ zâhiri himâyecisi olan amcası Ebû Tâlibi, ondan kısa bir zaman sonra hayat arkadaşı en büyük destekçisi Annemiz Hz. Hatice'yi kaybetti.

Bunu fırsat bilen müşrikler Ebû Tâlib'in sağlığında yapamadıkları zulmü ve işkenceleri yapmışlar, Allah Rasülünü göz açamaz hale getirmişlerdi. Efendimiz (s.a.v), tebliğ vazifesini ifâ etmek hem de yoğun baskılardan bir nebzecik olsun nefes alabilmek için Tâif'e gitti. Orada da çok şiddetli sıkıntılarla karşılaştı. Bu sene İslâm tarihinde hüzün senesi olarak ifade edilmektedir.

İşte Mi'raç mûcizesi; böylesi hüzünlü bir zamanda Cenâbı Hakkın Habibini teselli için ona yedi kat gökleri, arş, kürs, meleküt ve daha nice âlemleri gösterip ikrâmlarda bulunmasıdır.

Sebebine kısaca temâs ettikten sonra bu hâdisenin nasıl cereyan ettiğini hatırlamış olalım.

Birinci safha:

Efendimiz (s.a.v)'in Mescid-i Haramdan Mescid-i Aksâya kadar götürülmesidir ki yukarıdaki Âyeti kerimede bu anlatılmaktadır.

Bu yolculuk Burak üzerinde olmuştur. Mescid-i Aksâda bütün Peygamber ve Evliyânın ruhları Efendimizi istikbâl ettiler. Efendimiz onlara imamlık yaptı. Cebrâil (a.s) da müezzinlik yaptı.

İkinci safha:

Mi'raç isimli mânevi bir asansörle **Birinci kat semâya** kadar çıkmasıdır. Efendimiz O nun hakkında, "Mi'raç gördüğüm şeylerin en güzelidir." Buyurmuştur. Bununla birinci kat semanın kapısına gelince Hz. Cebrail birinci kat semanın kapısını tıklattı. İçerden;

"Kimsin" denildi.

“Cebrâil’im”

“Yanındaki kimdir?”

“Muhammed (s.a.v) dir. ”

“Ona gelsin diye bir haber gönderildi mi?”

“Evet” Bunun üzerine gök kapısı açıldı.

(Burada bir incelik ve âdap dersi vardır. Cebrâil (a.s) devamlı oradan geçtiği ve Meleklerin en büyüklerinden biri olduğu halde kapıyı tıklatıp müsâade istemiştir. Diğer bir husus ise; Efendimiz (s.a.v) kâinatın Efendisi ve Allah’ın hususi davetlisi olduğu halde kim olduğu ve izinli olup olmadığı sorulmaktadır.)

Bunun üzerine gök kapısı açıldı. Dünya Semâsının üstüne çıktılar.

Efendimiz şöyle naklediyor.

“Bir de baktım ki vazifeli melekle bir yerdeyim. Beraberimde yetmiş bin melek bulunmaktadır. Bunların her birinin emrinde yüz bin melek vardır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) in bu manzara karşısında

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ

“*Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilemez*” mealindeki Âyeti kerimeyi okudu. [434]

Birinci kat semâda Âdem (a.s) la karşılaşıp selâmlaştıktan sonra, kendisine;

Evvelâ müminlerin ve Allah yolunda cihât edenlerin büyük kazançları arz olundu Efendimiz (s.a.v.) buna çok sevindiler.

Daha sonra:

*yetim malı yiyenlerin,

*gammazlık yapanların,

*zina edenlerin,

*fâiz ve tefecilik yapanların,

*fuhuş ile iştigal edenlerin,

*zekâtını vermeyenlerin,

*söylediklerini yapmayan âlimlerin,

*mahrem yerlerini örtmeyen kadınların,

*söz verip sözünde durmayanların feci halleri temsilen gösterildi. Efendimiz (s.a.v.) bunlara da çok üzüldü.

[434] Sûre-i Müddessir Âyet 31

Üçüncü safha:

Oradan Melâike-i Kirâmın kanatları üzerinde ikrâm ve ihtiramla yedinci kat semâya kadar çıktı.

2. Kat semâda Hz. Yahya ve Hz. İsa .

3. Kat semâda Hz yusuf

4. Kat semâda Hz. İdris

5. Kat semada Hz. Harun

6. **Kat semada** Hz. Musa

7. Kat semada ise Hz. İbrahim'i gördü ki **Beyti Mamur'un** kapısında bir kürsi üzerine oturmuştu. **Beyti Mamur'a** her gün 70 bin melek girer her girene de kıyamete kadar geri dönmek sırası gelmezdi.

Dördüncü safha:

Hz. Cebrâil'in kanatları üzerine **7. Kat semadan Sidre-i Müntahâya** kadar olan safhadır. Efendimiz Buyuruyor ki "Sonra Cebrâil tarafından o kadar yükseltildim ki kazâ ve kaderi yazan kalemlerin gıcırtırtılarını işitmeye başladım. Bundan sonra karşıma **Sidre-i Müntehâ** sahâsı çıktı...."

Cebrâil (a.s) "İşte burası **Sidre-i Müntehâdır.** Benim seyahat sahâmın bittiği yerdir artık ben buradan öteye gidemem. Bir adım ileri geçecek olursam yanarım. Benim bünyem buradan öteye tahammül edemez" deyip orada kaldı.

Beşinci safha:

Bundan sonra Efendimiz (s.a.v) Cebrâil (a.s) a "Peki ne olacak bundan öteye ben ne ile gideceğim ?" diyordu ki, ufkun açıldğını, önüne bir Refref (manevi bir asansör) konulup buyur edildiğini gördü.

Bundan öteye "**Gâbe gavseyn**" makamına yolculuk Refref adı verilen bu manevi câzibe ile olmuştur. Sure-i Necm de Mevlâmız.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى فَاَوْحٰى اِلٰى عَبْدِهٖ مَا اَوْحٰى

O kadar yakınlıştı ki iki yay arası kadar; hatta daha da yakın oldu. Bunun üzerine Allah, kuluna ne vahyetti ise etti.[435]

Efendimiz, (s.a.v.) Huzuru İlâhide **Tecelli-yi külîye** mazhar oldu. Cenâbı Hak ile akıllarımızla anlayıp anlatamayacağımız bir keyfiyetle konuşmuşlardır.

Efendimiz Allah'ın huzuruna ilk kabulünde

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَاصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ

Tahiyyât, Salavât ve Tayyibât Allah içindir. (*Mâlen, bedenen ve lisânen yapılan bütün ibadetler Allah'a mahsustur.*) Dedi.Cenâbı hak şöyle mukabelede bulundu.

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Selâmet, Ebedi Saâdet, Rahmet ve berekât-ı ilahi senin üzerine olsun. Ey Nebiyi Zîşanım!

Efendimiz.(s.a.v.):

اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ

Yarabbi ! Selâmet ve rahmeti İlâhi (sadece benim değil) bizim ve Salih kullarının üzerine olsun. Buyurdu.

Bu dua Mevlâ'nın çok hoşuna gitti. Çünkü nefsini düşünmeyip Ümmetini de düşündü. Bunun üzerine Mevlâmız "Habibim benden ne istersen iste!" buyurdu. Rasulü Zîşan "Kulluğuna kabulumü isterim Yarabbi !" dedi. (Demek oluyor ki Allah'a kul olmak için yaratılan insanın ulaşabileceği en büyük makam "Kulluk" makamıdır.)

Rabbimiz de bunu kabul buyurdu. Bu manzaranın ulviyeti karşısında Cebrâil (a.s) ve bütün melekler Rabbimizin emriyle (bir anda düğmeye basmış gibi)

[435] Sûre-i Necm Âyet 9-10

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبدُهُ وَرَسُولُهُ

Şehâdet ederim ki, Allah tan başka hiçbir İlah yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki Muhammed (a.s) onun kulu ve Rasulüdür dediler.[436]

Hulâsâ; Mi'raçta Efendimiz (s.a.v.)'e her an bir âlem gezdirilmiş, gösterilmiş , sevdirilmiş, çok memnun olup hayretler içinde kalarak nimetlerin ziyadeleşmesini istemiştir. Efendimizin (s.a.v.) in Mi'raçta ulaştığı en büyük nimet ise Cenabı Hakkı bizzat görmesidir ki, Âhirette de Mü'minlerin kavuşacağı en büyük nimet Cennette, Cemâli İlahi-yi görmek olacaktır. Merhum Süleyman Çelebinin dediği gibi :

"Aşikâre gördü Rabbül izzeti – Âhirette öyle görür ümmeti"

Mi'raç, insan aklının kavrayamayacağı lâhuti bir hadisesidir. Metafiziktir. Tek kelime ile bir **Mûcizedir.** İnsan akıl kantarı ile onu tartamaz. Ancak inanmak kâfidir. "Çünkü aklın da bir maverası vardır. O da îmandır." **(Abimiz)**

Günümüzde gelişen Fen ve Teknoloji de mi'raç hadisesini anlamayı kolaylaştırmıştır.

Resûlullâh efendimiz'in mirac'da münâcâtı;

Resûlullâh Efendimiz (s.a.v.) miracından haber verip buyurdular ki: "Cenâb-ı Hakk'a niyâz eyledim ki:

Yâ Rabbi bu gece senden babam Abdullâh, annem Amine'yi istemiyorum, velâkin senden ümmetimin âsîlerinin tevbelerini kabûl etmeni ve onları azâbından emîn kılmanı istiyorum."

Allâhü Teâlâ buyurdu ki:

[436]Ruhul Beyan C.5 Sh.121

"Yâ Muhammed! Ruh bedende oldukça tevbe kapısı açıktır."

"Yâ Rabbi, onlar için daha fazlasını istiyorum."

"Saâdetle müjdelerim ki yâ Muhammed! Ümmetinin ihlâs ile kıldıkları teheccüdleri ve namazlarındaki rükû ve secdelerini onlara mirac kıldım."

"Yâ Rabbi, ümmetim için bundan ziyâdesini isterim."

"Saâdetle müjdelerim ki yâ Muhammed! Ümmetinden her kim oruca devam eder, fakirlere yedirir ve selâmı yayarsa, insanlar uykuda iken gece namaz kılarsa selâmetle cennetime girer."

"Yâ Rabbi, ümmetim için daha ziyâde lütuf ve ihsân isterim."

"Saâdetle müjdelerim ki yâ Muhammed! Kim Ramazan orucunu tutar ve Şevval ayından da altı gün oruç tutarsa bütün seneyi oruçla geçirmiş gibi olur." buyuruldu.

"Yâ Rabbi! Ümmetim için bundan ziyâdesini isterim."

"Saâdetle müjdelerim ki yâ Muhammed! Ümmetinden yatsı ve sabah namazlarını cemâatle kılan kimseyi sıddîklardan yazarım."

"Yâ Rabbi, bütün ümmetim için daha ziyâde ihsân isterim."

"Onların hepsini rahmetimden nasiplendiririm.

Ey himmeti yüce peygamber! Ümmetin hakkında merhametin ne çoktur. Öyle ise onlara ümîd verecek olan;

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ
اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"De ki: Ey nefisleri aleyhine israf etmiş kullarım! Allâh'ın rahmetinden ümidi kesmeyin, çünkü Allâh bütün günahları mağrifet buyurur; bağışlar, şübhesiz ki o öyle Gafûr öyle Rahîm o."[437] emrimi duyur. Bundan başka kıyâmet gününde de şefâat senindir." [438]

Miraç hediyeleri:

Nasıl ki insanlar bir seyâhatten hediyesiz dönmezlerse, Efendimiz (s.a.v.)'de bu en büyük seyâhatten eli boş dönmemiş, Ümmeti için büyük hediyeler getirmiştir. Bunlar sırasıyla ;

1-Ümmetinden Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayanların Cennete gireceği müjdesi

2-Bakara suresinin son iki ayeti (Emenerrasulü)

3-Beş vakit namaz.

1-***Şirk,*** küfre en yakın günah hatta küfürdür. Şirkin çeşitleri o kadar çoktur ki, her çeşidinden gizlisinden ve aşikârından son derece sakınılmalı ve Mevlâya sığınmalıyız.

2- ***Bakara suresinin son iki ayeti.(Emenrrasulü),*** Cenâbı Hak tarafından Mi'raçta Cebrâil (a.s) vâsıta olmaksızın Efendimiz (s.a.v.) e ihsân olunmuştur. Ümmeti Muhammet için çok büyük bir hediyedir. Her zaman okuduğumuz ve dinlediğimiz bu âyetlerin mânâlarından tamâmen gâfil olmamak için burada meâlini kısaca arz etmek istiyoruz.

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُونَ

[437] Zümer Sûresi, âyet 53
[438] Fazilet takvimi 23 mayıs 2014 cuma

Rasül (a.s) ve Mü'minler, Rabbinden kendisine ne inzal olundu ise, (vahy olundu ise) hepsine îman ettiler.

كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهٖ

Onlardan her biri Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine; hiç birini ayırmaksızın bütün Peygamberlere diye îman ettiler.(Aleyhimüsselâm)

وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

"Ve Bu îman ile şöyle dediler: Dinledik ve itaat ettik; Haktan gelene kulak verdik. Anladık. Kerhen değil seve seve tuttuk.. Gufranını(mağfiretini) niyaz ederiz. Rabbimiz. Varılacak mercî de ancak sensin. Senden geldiğimiz gibi ancak sana döneceğiz." (Böyle söyleyen Mü'minler Cenâbı Hak'tan şöyle bir iltifata nâil olurlar.)

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا

Allah hiçbir kimseye güç ve takâtının üstünde yük yüklemez hatta takâtını zorlamaz.

لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

Herkesin istediği yaptığı iyilik kendi lehinedir. Yaptığı kötülük de kendi aleyhinedir.

(O halde ümidinizi kesmeyiniz ve şöyle dua ediniz.)

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

Ya Rabbi ! Eğer unutursak veya hatâ edersek bizi muâhaza etme!(cezalandırma)

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا

Yarabbi ! Bizden önceki ümmetlere yüklettiğin gibi ağır yük bizlere yükleme!

(Yahûdi ve Hıristiyanlar, diğer geçmiş ümmetler ağır mükellefiyetler ve imtihanlara tabi tutulmuşlardır. ***Meselâ:*** günde elli vakit namaz farzdı ve mutlakâ mescitte kılınması icab etmekte idi. Malın dörtte biri zekat olarak verilmekte idi. Pek çok hususta idam cezası verilir, bir isyan üzere cezası hemen tatbik edilirdi. Daha dünyada iken isyanlarının günahlarının karşılığı olarak suretleri Hınzır ve Maymuna çevrilen ümmetler oldu. Bize verilen nice ruhsatlar ve kolaylıklar onlara verilmemişti. Abdest alırken mestler üzerine mesih ve su bulunamadığı zaman Teyemmüm yapamazlardı. Buna müsaade yoktu. Seferde Oruç mecburiyeti vardı. Elbiselerinin necis olan yerleri yıkamakla temizlenmez, orayı kesmeleri icap ederdi.**)** Efendimiz(s.a.v.) hürmetine bu zorluklar Ümmeti Muhammet den kaldırılmıştır.[439]

رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ

Yarabbi ! bize güç yetiremeyeceğimiz şeyleri yükleme!

وَاعْفُ عَنَّا

[439] Elmalı C.2 sh.1002

Bizi affet günahlarımızı ört.

وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا

Bizi mağfiret et günahlardan tamamen temizle ve Rahmetinle bize ihsanda bulun günahlarımızı sevaba tebdil ediver.

اَنْتَ مَوْلٰينَا

Sen bizim Mevlâmız, sahibimiz, melikimiz ve velimizsin.

فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Öyleyse kâfirler gürûhuna karşı maddeten ve mânen bize yardım et! Bizleri muzaffer kıl Ya Rabbi.!

Efendimiz (s.a.v.) her biri dua olan bu âyetlerle dua ettiği zaman Taraf-ı İlâhiden "Peki yaptım"buyurulduğu Müslim ve Tirmizide rivayet edilmiştir.

Kütüb-i Sittede İbn-i Mesut (r.a.) tan rivâyet edilen bir Hadis-i şerifte, buyurulmuştur ki; "Her kim geceleyin Sûre-i Bakaradan son iki âyeti (yani Emenerrasulü yü) okursa. Onun (her şeyine) kâfidir."

Hz. Ebu Zer (r.a) in rivâyet ettiği diğer bir Hadis-i şerifte "Allah-ü Teâla Sure-i Bakara'yı öyle iki ayetle sona erdirdi ki, (Emenerrasulü kasdediliyor) bunları bana Arşu Âlâ-nın altındaki bir hazineden verdi. Bunları öğreniniz; hanımlarınıza, çocuklarınıza iyice öğretiniz; çünkü bu âyetler hem Kur'andır. Hem salattır, hem duadır." buyrulmuştur. Hz. Ömer (r.a.) ve Hz. Ali (k.v.) Efendilerimizde "Akıllı insan mutlaka her gece **Emenrrasulü** yü okumadan uyumaz. Çünkü böyle bir nimetten mahrum kalmak akıl kârı değildir. Buyurmuşlardır[440]

[440] Elmalı Cilt 5 Sh. 1008

Hz. Üstazımız da "yatsıdan sonra veya yatmadan önce **Emenerrasulü** yü okumak gafillerin Tehecüt namazı yerine geçer."Buyurmuşlardır.[441]

Bu Âyetler dua olduğu için sonunda "Âmin" demek icap eder. Ebu Meysere (r.a)dan rivâyet edildiğine göre "Cibrâil (a.s.) Rasulullah (s.a.v.)'e (Emenerrasulunün) sonunda "Âmin" demeyi telkin etti.[442]

Hazreti Üstazımız (k.s.)"Rabbena lâ tüâhizna' dan itibaren her duanın sonunda içinden, sessizce "Âmin" derdi.[443]

3- ***Namaz:*** Mi'racın üçüncü ve en önemli hediyesi ise namazdır. Önce elli rekat olarak verildiği halde Musa (a.s) ın ikâzı, Efendimiz (s.a.v.)in mürâcâtı neticesinde beş vakte indirilmiş, ancak elli vaktin sevâbı bu beş vakitte verilmiştir.

Namaz içinde hertürlü ibâdet şekli toplanmıştır. Tesbih,Tehlil, Tekbir, Hamd, Senâ,Tehıyyât, Rukü, Secde, Ka'de, Kıyam bunlardan bazılarıdır. Meleklerin ayrı ayrı yaptığı bu ibâdetlerin tamamı namazda dürülmüş ve Ümmeti Muhammede mi'raç hediyesi olarak verilmiştir.

Namaz, insanı nefsâni heveslerden uzaklaştırdığı, lâhuti âlemlere yükselttiği, ve Huzuru İlahiyye durup Allah'a arz-ı ubudiyyet olduğu için Mi'raç sırrına erme vesilesidir.

Tam bir huzuru kalp ile tekbir alan kişi âdetâ dünyadan sıyrılmış olur. Kıyam, rukü ve secdeleri de huzuru kalp ile eda eder. En sonunda tahiyyâtta Efendimiz (s.a.v.)in Cenâbı Hak ile buluşmasını hatırlar. Bilhâssa:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

[441] Hasan ARIKAN abiden
[442] Elmalı C.5 Sh. 1008
[443] Hasan ARIKAN'dan

derken Efendimiz (s.a.v.) e selâm verdiğini düşünür.(Bu hâl namazın kabulüne sebeptir. Ve 7 bin perde kalkar.)

Ve bu huşû içinde namazını tamamlarsa bundan nasibi elbette çok büyük olacaktır. Bu şekilde kılınan bir namaz mânevi bir ikram ve ziyafettir. "Mü'minin Mi'racıdır." Bu Mi'raç Ruhi bir yükseliştir. Namazda Mi'raç sırrına tam ermek ise ancak **"Hakikatı Salât"** mertebesine erenlerin nasibidir. Bu (Tasavvufta en yüksek makamlardandır.) Diğer müminler de, kıldığı namazdaki dikkati, kalb-i huzur ve huşu-u nisbetinde bundan nasiptar olurlar.

Muhterem Ağabeyimiz "Namaz Rûhun mi'racıdır, rabıta-i şerife ise kalbin mi'racıdır." Buyurmaktadır. Rabıta-ı şerifede de,Kalp Üstazlar vasıtasıyla Âlemi Emirdeki aslıyla irtibat kurmak suretiyle feyiz almaya başlar. Buda onun mi'racıdır ki ancak bunun neticesinde, İsm-i Zat-ı zikretmeye layık olur.

Bu gecenin ihyâsı :

Büyük mânevi tecellilerin vukû bulduğu Ümmeti Muhammede büyük hediyelerin verildiği, yüklerinin hafifletildiği böyle bir geceyi elbette gafletle geçiremeyiz.

İnsanlar nice mühim hadiselerin sene-i devriyelerini kutladıkları gibi, Allah Rasulünün (s.a.v.) bu Bayramı da her sene mânevi merasimlerle ruhâniler ve melekler tarafından yeniden ihyâ edilmekte, Cenabı Hakkın rahmeti, mağfireti coşup taşmaktadır.

Bu gece Cenabı Hakka bol ibâdet ve ilticada bulunmalı, en büyük istiğfar olan Tesbih namazını ihmal etmemeli, gündüzünde de mutlaka oruçlu olunmalı. Çünkü kandil gecelerinin feyz ve bereketi gündüzünde de devam eder.

Receb-i şerîfin 27'nci gecesi Mi'rac gecesidir. Yatsı namazından sonra 12 rek'at Hacet namazı kılınır. Beher rek'atte Fâtiha-i şerîfeden sonra 10 İhlâs-ı şerîf okunur.
Namaza niyet: „Yâ Rabbî, rızâ-i şerîfin için niyet eyledim namaza. Bu gece yedi kat gökleri ve bütün esrârını göstererek muhabbetin ile müşerref kıldığın sevgili habîbin Resûl-i Zîşan Efendimiz hürmetine ben âciz kulunu afv-ı ilâhîne, feyz-i ilâhîne ve rızâ-i ilâhîne mazhar eyle, Allâhü Ekber.“

Namazdan sonra:

4 Fâtiha-i şerîfe,
100 defa:

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاَ اِلهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ ب بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

„Sübhânallâhi vel-hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vallâhü ekber. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil-azıym“
100 İstiğfâr-ı şerîf,
100 Salevât- şerîfe

okunup duâ yapılır.

Bu namazda, İhlâs-ı şerîfeler 100'er adet okunursa veya bu namaz 100 rek'at olarak kılınırsa; bunu yerine getiren mü'min huzûr-i ilâhîye namaz borçlusu olarak çıkmaz.

Mi'rac gecesinden sonraki gün, mutlaka oruçlu olmalıdır. O gün öğle ile ikindi arasında 4 rek'at namaz kılınır. Her rek'atte Fâtiha-i şerîfeden sonra

5 Âyetü'l-Kürsî,
5 „Kul yâ eyyühel-kâfirûn...“,

5 İhlâs-ı şerîf,
5 „Kul eûzu birabbil-felak...“,
5 „Kul eûzu birabbin-nâs...“

okunur.

(Ayrıca o kişiye bin yıllık ibadet sevabı verileceği, yirmi yıllık günahı afv olacağı, yaptığı hayır duasının kabul olacağı müjdelenmiştir) [444]

Ertesi gün öğle ile ikindi arasında dört rekatlık (Teşekkür) namazı kılınır. Her rekatta Fâtihadan sonra 5 Âyetel kürsi, 5 Kulyâ eyyühel kâfirun, 5 İhlâs-ı şerif, 5 Felak,5 Nas sureleri okunur. Sonra dua yapılır.

Ayrıca bu gece eğer kılınmadıysa son on gece ye ait 10 rekatlık namazda kılınabilir.

ŞA'BÂN-I ŞERİF VE SALAVÂTI ŞERİFE

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِى حَرْثِهٖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

Allah(c.c.) kullarına karşı,o kadar lutuf ve ihsân sahibidir ki; işledikleri günahları sebebiyle onları hemen helâk etmez. Onlara her türlü yiyecek ve içeceklerini verir. Kullarına dilediği kadar rızk ihsân eder. O sonsuz bir kudretin sâhibi ve asla mağlup olmayan bir azîzdir. Kim âhiret sevâbını isterse,biz onun karşılığını âhiretde (Bire on,bire

[444] Tefcirüt-tesnim Sh.201

yüz,bire bin hatta hudutsuz bir şekilde ihlâs ve niyetine göre) fazlalaştırarak veririz. Kimde dünyalık olarak karşılığını beklerse ona sâdece kendisi için taksim edilen şeyi veririz. Âhiretten ona herhangi bir nasip yoktur.[445]

Muhterem Kardeşlerimiz !

Cenâbı Hakka sonsuz hamdü senâlar olsun ki; Receb-i şeriften sonra bizleri, Efendimiz (s.a.v.) in ayı olan Şa'bân-ı şerife ulaştırdı. Bir Hadis-i şerifte şöyle ifâde edilmektedir :

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَرَكَ تَصُومُ مِنْ شَهْرٍ مِنَ الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ قَالَ : ذَاكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ، وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْاَعْمَالُ اِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَاُحِبُّ اَنْ يُرْفَعَ عَمَلِى وَاَنَا صَائِمٌ رواه النسائ

Eshabdan Üsâme bin Zeyd (r.a.) Rasülullah (s.a.v.) efendimize hitâben: "Ya Rasülallah Şa'bân-ı şerifte tuttuğunuz oruç kadar hiçbir ayda oruç tuttuğunuzu görmüyorum." dediğinde Efendimiz (s.a.v.)şöyle buyurdular.

" Şa'bân-ı şerif ; Receb-i şerifle Ramazan-ı şerif arasında öyle bir feyizli aydır ki; İnsanların ekserîsi bundan gâfildir. Bu ayda ameller Âlemlerin rabbine yükseltilir. Bu sebeple ben de amellerimin oruçlu iken yükseltilmesini istiyorum."[446]

Şa'bân-ı şerif, (اَلشَّعْبَانُ شَهْرِى) "Şa'bân benim ayımdır."Hadis-i şerifi ile Rasülü zîşânımızın zâtı devletlerine tahsis edilmiş bir aydır.

[445] Şûra suresi Âyet 19-20
[446] Terğıp C.2 Sh. 467

Şa'bân ismi: (شَعْبَانْ) Beş harften teşekkül etmiş olup, ifâde ettiği bir çok mâna olmakla beraber "Hayırlar bu ayda şu'belendiği için kendisine bu isim verilmiştir."[447]

Ayrıca Şa'bân kelimesindeki (ش) şeref ve şefâate, (ع) izzet ve kerâmete, (ب) birrü ihsân ve berâate, (ا) ülfet ve muhabbete (ن) ise Allah'ın nuruna delâlet eder. Aynı zamanda (ب) harfinin kelimenin tam ortasında olması bu ayın ortasının Berâat gecesi olmasına işarettir.

Kader, kaza, ölüm, doğum, rızk ve sâir meseleler bu ayda görüşülüp karara bağlanacağından ve en mühimi Efendimiz (s.a.v.) in ifâdesiyle "Ameller bu ayda Allah'a arz olunacağından" Receb-i şerife gösterilen hürmet ve tazim bu aya da gösterilmeli hatta daha uyanık ve hassas olunmalıdır.

Efendimiz (s.a.v.) bir başka Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadırlar:

"Kim ki Şa'bân-ı şerife hürmet ve tazim eder,Allah'tan korkar ve Allah'a itaat edip nefsini günâh işlemekten korursa,Cenâbı Hak onun günâhlarını mağfiret eder. O sene içinde başına gelecek belâ,musîbet ve hastalıklardan emin kılar." [448]

Şa'bân ayının fazileti;

Hz. Aişe (r.anha) validemiz buyurdular ki:
"...Ben Resûlullah'ın Ramazan ayından başka hiçbir ayın tamamında oruç tuttuğunu ve başka hiçbir ayda Şa'bân ayında tuttuğu oruçtan daha çok oruç tuttuğunu görmedim."

[447] Hadis-i şerif feyzül-kadir
[448] Zübdetül vâizin Sh. 206

Resûlullah (s.a.v.) Hz. Aişe'ye (r.anhâ) "Şa'bân ayındaki oruç bana en sevimli olandır."

"Yâ Aişe! O öyle bir aydır ki, sene içinde rûhu kabz olunacakların (öleceklerin) isimleri ölüm meleğine verilir. Ben de ismimin, ben oruçlu iken verilmesini isterim."

Ümmü Seleme (r.anhâ) vâlidemiz:

"Resûlullah (s.a.v.), Ramazan ayından sonra hiçbir ayda Şa'bân ayındaki kadar oruç tutmamıştır." buyurdular.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

"Receb, Allâhü Teâlâ'nın ayı; Şa'bân benim ayım; Ramazan, ümmetimin ayıdır. Şa'bân günahlara keffâret (mağfiretine sebep) olan aydır, Ramazan ise günahları temizleyen aydır."

Bu ay, hayır kapılarının açılacağı, bereketin indirileceği, hataların terk edileceği, günahların bağışlanacağı ve yaratılmışların en hayırlısı olan Resûlullah'a (s.a.v.) çokça salâvâtın getirileceği bir aydır.

Böyle olunca, müminlerin bu ayda gafletten uyanmaları, geçmişte işledikleri günahlardan dolayı tevbe edip temizlenerek Ramazan ayına hazırlanmaları gerekir.

Bu ayda Allâh'a yalvarıp yakarmalı, ayın sahibi olan Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.) vesîle kılarak Allâh'a yaklaşmaya çalışmalıdır. Bunları sonra yaparım diyerek tehir etmemeli, geciktirmemelidir. Zirâ dünya üç günden ibârettir. Biri, dündür, geçmiştir; ibret alınacak gündür. Diğeri bugündür, amel etme günüdür; ganimettir. Diğeri de, yarındır ki, emeldir; tehlikelidir. Yarına çıkıp çıkamayacağını bilemezsin. Aylar da böyledir. Receb geçmiştir, tekrar dönmez. Ramazan gelecektir, fakat ona kavuşup kavuşamayacağını bilemezsin. Şa'bân ise iki ay arasında bir vâsıtadır. O ayda ibâdetle meşgul olmayı ganimet bilmek îcâb eder.[449]

[449] Fazilet Takvimi 30 Mayıs 2014 Cuma

Bu mübarek aya hürmet ve tazim ise bunda çok oruç tutmakla ve Salvâtı şerife okumakla olur.

Zîra Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar ki;

"Kim Şa'bân-ı şerifin evvelinden, ortasından ve sonundan üçer gün oruç tutarsa, Cenâbı Hak onun için 70 Nebî (Peygamber) sevabını yazar. O kişi 70 yıl Allah'a ibâdet etmiş gibidir. Eğer bu sene içinde ölecek olursa şehît olarak ölmüş olur." [450]

Kıymetli Kardeşlerimiz!

Receb-i şerif Cenâbı Hakka izâfe edilen bir ay olduğu için bilhâssa İhlâs-ı şerif tavsiye edilmekte idi. Bu ay ise Efendimiz (s.a.v.) in kendisine izâfe ettiği bir ay olması münâsebetiyle Salavât-ı şerifeye devam etmelidir.

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Şüphesiz ki Allah'u Teâla ve melekleri O Peygamberi Zîşâna çok salât ve selâm ederler. Ey îman edenler!(Ne duruyorsunuz.) Siz de ona salât-u selâm edin,tam bir teslîmiyetle teslîm olun.[451]

SALÂT: Allah'tan rahmet, meleklerden istiğfâr, mü'minlerden duâ mânasına gelir.

Çok salavât-ı şerife okumak, okuyanın Peygamberi ile ünsiyet etmesine sebeptir. Kişinin Ümmeti Muhammetten olduğuna delâlet eder ve Efendimize (s.a.v.) yaklaşmaya vesîledir. O kimsede Peygamber sevgisi olduğunu gösterir. "Kişi sevdiğini çok anar." Hadis-i şerifi buna delildir.

Efendimiz (s.a.v.) bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar.

[450] Zübdetül vâizin Sh. 206
[451] Ahzap Sûresi Âyet 56

“Ey İman edenler! Kıyametin korku ve dehşetinden kurtulanlar bana çok çok salât-u selâm getirenlerdir. Zîra Allah’u Teâlanın rahmeti ve meleklerin salât-u selâm getirmesi bana kâfîdir. Ancak Allah’u Teâla sevap vermek için mü’minlere salât-u selâmı emretmiştir.[452]

Hz.Üstazımız (k.s.) bu âyeti tefsir ederlerken “Salvât-ı şerife semerâtına (sevâbına) asıl muhtaç olan bizleriz. Rasülullah Efendimiz (s.a.v.)

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

“*Habibim ! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik*.”[453] Âyetinin sırrına sâhip olmakla onun hazinesi zaten Rahmeti ilâhi ile doludur. Getirilen salavâtı şerifeler o, dolu hazinenin taşmasına vesîle olur da birçok hayır ve bereket olarak tekrar sâhibine avdet eder.[454]

Bu âyeti kerimede Efendimiz (s.a.v.)e salât-u selâm okumak emir olarak gelmiştir. İsmâil Hakkı Bursevî Hazretlerinin tefsir ve izâhına göre “ İnsanlar yemek içmek vb.dünyevî meşguliyetlere çok daldığından bundan oluşan kesâfeti İzâle etmek, kalplerini temizlemek için Efendimiz (s.a.v.) e salât-u selâm emredilmiştir.”

Nitekim Sıddık-ı Ekber (r.a.) Hz.leri de :

وَقَالَ الصِّدِّيقُ الْاَكْبَرُ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ الصَّلَاةُ عَلَيْهِ اَمْحَقَ لِلذُّنُوبِ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ لِلنَّارِ

“Rasülullah (s.a.v.)üzerine salavât-ı şerife getirmek, soğuk suyun ateşi söndürdüğü gibi günahları yok eder.” buyurmuştur. [455]

[452] Deylemi
[453] Enbiya suresi 107. Ayet-i kerime
[454] Z.Sunguroğlu Sh. 32
[455] Ruhulbeyan C.7.Sh.224

Sehl bin Abdullah Tüsterî (k.s.) bu âyet-i kerimede ki mühim bir noktaya dikkat çekerek şöyle buyurmuştur.
“ Peygamberimiz Hz. Muhammet (s.a.v.) üzerine salavât-ı şerife getirmek ibâdetlerin efdalidir. Çünkü Cenâbı Hak Âyeti Celîle’de önce kendisinin sonra meleklerin salavât getirdiklerini zikretmiş ve mü’minlere de salavât getirmelerin emretmiştir. Diğer ibâdetler böyle değil... Cenâbı Hak kullarına emrettiği diğer ibadetlerin kendi Zât-ı İlâhî’si tarafından işlendiğini bildirmemiştir.[456]

Süfyan-ı Sevrî (r.a) anlatıyor:

“ Beyt-i Şerif’i (Kâbe’yi) tavaf ederken birini gördüm ; devamlı salât-u selâm okuyordu.

- Neden tesbih ve tehlîl ile meşgul olmuyorsun da devamlı salavât okuyorsun .Bir bildiğin mi var ? dedim. Bana:
- Alllah sana âfiyet versin. Sen kimsin ? dedi. Kendimi bildirdim.
- Sen bu zamanın ulâmasından olmasaydın, sana bu sırrı söylemezdim, dedi ve ilâve etti:
- Babamla beraber Hac yolculuğuna çıkmıştık. Babam bir konakta hastalanıp öldü. Yüzü siyah bir hal aldı, gözleri dışarı fırladı, karnı şişti... Ben ağlayarak “Biz Allah içiniz ve hepimiz O’na döneceğiz” (S.Bakara 158) meâlindeki âyeti kerimeyi okudum ve “Babam gurbette şu acâip halde öldü.” dedim ve yüzüne bir perde çektim. O sırada üzerime bir ağırlık geldi ,uyumuşum. Rüyada güzellikte benzeri bulunmayan bir zat gördüm.
- Ondan güzel bir yüz, o kadar temiz bir elbise ve ondaki güzel kokudan daha güzel bir koku bilmem. O zât beni babamdan uzaklaştırdı, babamın yüzünden örtüyü kaldırdı ve yüzünü eliyle sığadı.
- Babamın yüzü bembeyaz oldu. Sonra karnını meshetti, karnı eski haline geldi. Sonra dönüp gitmek istedi. Önüne geçtim ve:

[456] Ruhulbeyan C 7 Sh 224

- Efendim siz kimsiniz? Bu gurbet diyârında ölen babama rahmet olarak sizi gönderen kimdir? dedim. Buyurdu ki:
- Beni tanımadın mı? Ben, Muhammed Rasülullah'ım. Senin babanın çok günahı vardı. Lâkin benim üzerime çok salavât getirirdi. Getirmiş olduğu salavâtlar bana gelip, kendisine yardım etmemi istediler. Ben dünyada benim üzerime çok salavâat getirenlerin yardımcısıyım..."buyurdu. Uyandığımda gördüm ki, babamın yüzü ağarmış, karnının şişi inmiş ve babam eski haline dönmüştü İşte ondan beri salavât-ı şerifeyi çok okurum,dedi.[457]

Değerli Kardeşlerimiz !
Okuduğumuz salavât-ı şerifeler duâ ve ibâdetlerin kabulüne sebeptir. Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar ki :

" Bütün duâlar bana salavât getirinceye kadar muallakta kalır."[458]

Yine Rasülüllah Efendimi (s.a.v) Buyurdular:

مَامِنْ دُعَاءٍ اِلَّا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللّٰهِ حِجَابٌ حَتَّى يُصَلِّىَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ فَاِذَ فَعَلَ ذٰلِكَ انْخَرَقَ الْحِجَابُ وَدَخَلَ الدُّعَاءُ وَاِذَا لَمْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ رَجَعَ الدُّعَاءُ

" Hiçbir duâ yoktur ki Allah'ü Teâla ile arasında perde olmasın. Muhammed (a.s.)ve âli Muhammed üzerine salavât getirilirse perdeler kalkar ve duâ icâbet makamına ulaşır. Savlavât getirilmezse o duâ geri döner."[459]

Burada anlamamız gereken bir incelik vardır. Bizlerin günahkâr ağızlarımızla yaptığımız dua ve ibâdetlerimiz Cenâbı Hakkın

[457]R.Beyan C 7 Sh.225
[458] Beyhâkî
[459] Ruhulbeyan C.7 Sh.230

huzuruna arz edilmeye lâyık değildir. Ancak Allah'ımızın sevgilisi olan Efendimiz (s.a.v.) in adıyla ,onun eliyle gittiği zaman onun hürmetine Cenâbı Hakkın muhabbeti ve rahmeti zuhur eder ve kabule şâyan olur. Dikkat edilirse, namazın sonunda tehıyyâtta **"Esselâmü alyke eyyühennebiyyü"** diyerek Efendimiz (s.a.v.)'e selâm veriyoruz. Tahiyyâttan sonra tekrar "salli barik" okuyoruz. Namazların farzı veya son sünneti tamamlanınca müezzin **"Alâ Rasûlünâ salavât"** diyerek bizleri savalavât-ı şerifeye teşvik ediyor. Cuma hutbelerinin başında sonunda ve daha pek çok ibâdetlerimizde salavât-ı şerife okumaktayız.

Hz.Üstazımız (k.s.) İstanbul da Üç mihrapli câmii de (Beyâzıt ile Eminönü arasında bulunan bu câmii günümüzde mevcut değildir, yıkılmıştır.) Cemâate hitâben " Efendiler! Şu mübarek üç aylarda, üç mihraplı câmii de size üç hediyem olsun."

1- Cemâatle namaz kılarken **"Subhâneke'yi**" okuduktan sonra **"Euzü'yü"** çekin, **"Besmele'yi"** İmama bırakın !
2- Namazın sonunda selâm vermeden önce Teşrîk tekbiri okuyun !
3- Vitir namazında kunut dualarından sonra **"Salât-ı Münciye'yi"** okuyun ki; günün son namazı olduğu için Efendimizin mührüyle (Salât-ı Münciye ile) bütün namazlar mühürlenmiş olur. Huzuru ilâhiye giderken melekler fazla incelemezler.(Yani o günkü bütün namazların kabulüne sebeptir.)

Efendimiz (s.a.v.) e getirilecek salavât-ı şerifenin muhlelif şekilleri ve bunların ihtivâ ettikleri bazı esrar vardır. Bu salavâtlar binlerle ifâde edilmektedir.

Muhterem Ağabeyimiz bir sohbetinde şöyle buyurmuştur.

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

Salavât-ı şerife'nin en küçüğüdür.

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

Bir derece üstündür.

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّنَا مُحَمَّدٍ

Bir derece daha üstündür.

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ

Bir derece daha üstündür.

Ayrıca kardeşlerimizin vazifelerinde Seyyidül İstiğfâr okumaları hiç olmazsa 7.yi Seyyidül İstiğfârla tamamlamaları ve kendilerini mahlukatın en günâhkârı olduğunu düşünerek okumaları ve salavât-ı şerife olarak ta tavsiye edilen 7 salavâtları okumalarında büyük faydalar vardır.

Bunlardan birincisi 60 bin Salavât-ı şerife makamına kâimdir. Bu:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ اَلْفِ اَنْفَاسِ الْمَخْلُوقَاتِ وَصَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ اَشْعَارِ الْمَوْجُودَاتِ وَصَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ سَوَاكِنِ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتِ وَصَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ حُرُوفِ اللَّوْحِ وَالدَّعَوَاتِ وَصَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ كُلِّ الْمَعْدُودَاتِ وَالْمَعْلُومَاتِ مِنْ اَوَّلِ اَزَلِهِ وَاَوْسَطِ حَشْرِهِ وَآخِرِ بَقَائِهِ وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ اَجْمَعِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Kudretten taş üzerine yazılan:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَحْرِ اَنْوَارِكَ وَمَعْدِنِ اَسْرَارِكَ وَلِسَانِ حُجَّتِكَ وَعَرُوسِ مَمْلَكَتِكَ وَاِمَامِ حَضرَتِكَ وَطِرَازِ مُلْكِكَ وَخَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَطَرِيقِ شَرِيعَتِكَ الْمُتَلَذِّذِ بِتَوْحِيدِكَ اِنْسَانِ عَيْنِ الْوُجُودِ وَالسَّبَبِ فِى كُلِّ مَوْجُودٍ عَيْنِ اَعْيَنِ خَلْقِكَ الْمُتَقَدِّمِ مِنْ نُورِ ضِيَايِكَ صَلاَةً تَدُومُ بِدَوَامِكَ وَتَبْقَى بِبَقَائِكَ لاَ مُنْتهَى لَهَا دُونَ عِلْمِكَ صَلاَةً تُرْضِيكَ وَ تُرْضِيهِ وَتَرْضَى بِهَا عَنَّا يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

Bu salavâtı: Seyyid Abdül Geylâni Hz.leri seyâhatleri esnasında bir mağara kapısı üzerinde taşta yazılı olarak görmüşler ve mâna âleminde Efendimiz (s.a.v.) ile müşerref olduklarında Efendimiz (s.a.v.) Ona “ Bu salavâtın 70 bin Salavâta muâdil olduğunu haber vermişlerdir.”

Bu salavâtlardan Salâtı Nariye:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ صَلاَةً كَامِلَةً وَسَلِّمْ سَلاَمًا تَامّاً عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِى تَنْحَلُّ بِهِ الْعُقَدُ وَتَنْفَرِجُ بِهِ الْكُرَبُ وَتُقْضَى بِهِ الْحَوَائِجُ وَ تُنَالُ بِهِ الرَّغَائِبُ وَحُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَحُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَيُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَ عَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ فِى كُلِّ لَمْحَةٍ وَنَفَسٍ بِعَدَدِ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ

İçin islam büyükleri şöyle söylemişlerdir. İmam-ı Kurtubî (r.a) Bir mümin mühim bir işin husulünü veya bir belanın defini murad ederse Salâtı Tefriciyeyi (Nâriyeyi) (4444) defa okusun... Cenabı Hak istediğini verir buyurmuştur.

Bu salâvatı günde (41) defa okuyan hüzün keder ve gönül sıkıntısı çekmez, güç işleri kolaylaşır, zarar görmez rızkı bol olur. Şeyh Muhammed Tunusi (k.s) "Bu salâvatı şerifeyi okuyan kimsenin rızkı sanki semadan yağmur gibi iner ve arzdan ot biter gibi biter ve zahir olur."

İmam-ı Dineveri: (k.s) ;"Beş vaktin sonunda (11) defa okuyanın rızkı bollaşır yüksek mertebeye ve zenginliğe nâil olur buyurmuşlardır.

İbni Hâceril Askalani Hz. :"Bu (4444) adedi ismi âzam tesirindedir." demiştir. Yalnız okunduğu gibi cemâatle de okunur. Önce (7) istiğfar sonra Euzu ...Besmele... İnnallahe vemelâ iketehü .... İlh... okuyup sonra hangi ihtiyacı için Efendimiz (s.a.v) i vâsıta kılacaksa ona niyet eder ve okumaya başlar. Bu salavâtlardan Sıddıki Ekber (r.a) ın salavâtına devam edenler üzüntü, sıkıntı ve borç yüzü görmezler.

Zira Ebu Saidi Hudri (r.a) dan rivâyet olunmuştur ki bir gün Rasûlullah (s.a.v) mescide girdiğinde Ensardan Ebu Ümâme (r.a)'ı gördü ve "Ya Ebu Ümâme bana ne oluyor ki seni namaz vakitlerinin dışında (Yâni sohbette) mescitte göremiyorum ?" buyurdu. Ebu Ümâme H.z leri : " Ya Rasulullah borç ve üzüntüler beni sardı" dedi bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v) : "Sana bir dua öğreteyim mi ki onu söylediğinde Allah-u Teâla üzüntünü gidersin ve seni borçlarından kurtarsın ?" Ebu Ümâme (r.a): "Evet ya Rasulullah dedi Efendimiz (s.a.v) "sabaha çıktığında akşama erdiğinde şu duayı oku.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىَ آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ وَمِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَمِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَمِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ

Ebu Ümâme H.z leri "buna devam ettim, üzüntü ve borçtan kurtuldum." demiştir.[460]

Bu duayı Hz. Ebu Bekir (r.a.) Efendimiz salavâtı şerife olarak tertip etmiştir.

Hazreti Üstazımızda (k.s.) ders ve sohbet başlarında bu duâyı okutmuş ve bizlere tavsiye etmiştir.

Salâtı Fethiye ise:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الْفَاتِحِ لِمَا اُغلِقَ وَالْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ نَاصِرِ الْحَقَّ بِالْحَقِّ وَالْهَادِى اِلَى صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ وَ عَلٰى آلِهِ حَقَّ قَدْرِهِ وَمِقْدَارِهِ الْعَظِيمِ

en az 100 salavâtı şerifeye muâdildir.

Efendimiz (s.a.v) in mührü olan Salâtı Münciye hakkında ise:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُنْجِينَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْاَهْوَالِ وَالْآ فَاتِ وَتَقْضِى لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّـئَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ

[460] Suneni Ebu Davut, Tıbbi Nebevi S.h 154 155

اَعْلَى الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغُنَا بِهَا اَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِى الْحَيَوةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

H.z Üstazımız. "Büyüklerden Selâhattin H.z leri 700 ruhâni ile beraber Salâtı Münciyeyi bize teslim etti" buyurmuşlardır. Hazreti Üstazımıza teslim edilen ve tasarrufuna verilen Salâtı Münciyenin küçük hatmi 1000, büyük hatmi 70000 okumaktır. Salâtı Münciyenin esrarı üç yerdedir.

1- وَ عَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

2- عِنْدَكَ deki وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ اَعْلَى الدَّرَجَاتِ

3- اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Anlayabildiğimiz kadar (ihtivâ ettiği büyük mânayı anlamak ve anlatmak mümkün değildir) kısaca mânasını ifade etmeye çalışacağız.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Allah'ım Efendimiz H.z Muhammed (s.a.v.)'e ve Ehli Beytine sen Salât et, Rahmet et

صَلَاةً تُنْجِينَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْاَهْوَالِ وَالْآ فَاتِ

Öyle bir Rahmet ki onunla bizi bütün âfet ve korkulardan kurtar.

وَتَقْضِى لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ

Ve O Rahmetle bütün ihtiyaçlarımızı gider.

وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّـئَاتِ

Onunla bütün günahlarımızı temizle.

وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ اَعْلَى الدَّرَجَاتِ

O Rahmetin sayesinde. Senin indi ilahinde, nezdindeki derecelerin en ulvisine yücelt.

وَتُبَلِّغُنَا بِهَا اَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِى الْحَيَوةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ

Yine O Rahmet sebebiyle dünya ve âhirette bizleri bütün hayırların tamâmına ulaştır.

اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Muhakkak sen her şeye kâdirsin

Muhterem kardeşlerimiz !

Bizler için âb-ı hayât mesabesinde olan Salavâtı şerife okumanın fazileti hakkında o kadar çok hadis-i şerif ve güzel kıssalar var ki birazını buraya almak için kısaltmakta zorluk çektik. Şa'bânı şerif Efendimiz (s.a.v)'in ayı olduğu için bu ayda salavâtı şerife çok okunmalı; ancak bu, senenin diğer zamanlarında da devam etmelidir.

Hususiyetle Cuma günleri Efendimiz (s.a.v.)'e mahsus bir gün olduğu için o günde salavâtı şerife okumanın fazileti hakkında ki bir çok Hadisi şerifeden bir tanesini alarak bu mevzuu noktalıyoruz.

Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar ki :

"Günlerinizin en fâziletlisi Cuma günüdür. O gün (Hz.) Âdem yaratıldı. Kıyâmet o günde kopar. Cuma günü bana fazla savlavât

getiriniz. Zîra salavâtlarınız bana arz olunur.”(Ve kıyâmetin dehşetinden,kurtuluşa sebeb olur.)[461]

BERÂAT KANDİLİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حم * وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ * اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ * فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ * اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

(Hâmim) (Helâl ile Haram ve sâir hükümleri) açıkça bildiren (bu) kitaba yemin olsun ki, Hakikat, biz o (Kitabı) Mübârek bir gecede indirdik. Gerçek biz o Kur’ân-ı Kerimle (kâfirlerin uğrayacakları azâbı) haber vericileriz. (O gece öyle bir gecedir ki) her hikmetli iş nezdimizden sâdır olan bir emirle, o gecede ayrılır.[462]

Muhterem Kardeşlerimiz !

“Ayet-i kerime’deki mübarek bir gece ifadesinden maksat Berâet Gecesi’dir” demişlerdir. Cenâb-ı Hakkın kullarına maddi ikrâmları olduğu gibi mânevi ihsânları da vardır. Bu ikrâm ve ihsâna eren kimseler, büyük bir mazhariyet ve Tecelliyâta nâil olurlar. Cenâb-ı hakkın ikrâm ve ihsânları içerisinde berâat kandilinin mühim bir yeri vardır.

[461] Büyük Salavâtı-ı Şerifeler ve Kerâmetleri (A.EROL) Sh. 20

[462] Sûre-i Duhân Ayetler 1,2,3,4,5

Rivayet olunduğu üzere kıblenin Mescid-i Aksâ'dan, Kâbe-i Muazzama istikametine çevrilmesi hicretin ikinci yılında ve Berâet Gecesi'nde vuku' bulmuştur. Yine zemzem suyunun bu gecede bariz bir şekilde çoğalması da adet-i ilahiye'dendir.

Berâat kandili nedir?: kur'ân-ı kerîm'in levh-i mahfuzdan semâ-i dünyâya indirildiği , insanların bir senelik hayat ve rızıklarının gözden geçirildiği, Müslümanların af ve lütuflara nâil olduğu gecedir.

"**Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik**" hitab-ı izzetine nail olan Peygamber Efendimiz (s.a.v.) nasıl ki Hatemü'l-Enbiya (Peygamberlerin sonuncusu) ise, tüm insanlara ve cinlere bir hidayet rehberi olarak gönderilen Kur'an-ı Kerim de semavi kitapların sonuncusudur. Kur'an-ı Kerim'in gönderilişinin iki safhası vardır.

Birinci safhaya inzal,

İkinci safhaya tenzil denilmektedir.

İnzal: bir defada ve topluca vuku' bulmuştur.
Tenzil ise: yirmi üç senede ve tedricî olarak meydana gelmiştir.

İşte birinci safha olan inzal safhası Şa'ban-ı Şerifin 15. Gecesinde cereyan etmiştir. Kur'an-ı Azimü'ş-Şân bu gece Levh-i Mahfuz'dan sema-i dünyaya toplu olarak indirilmiştir. Bu gecenin ismi Berâet Gecesi'dir.

Berâet kelimesi "iki şey arasında alaka olmaması; kişinin bir mes'ûliyetten kurtulması" gibi manaları ifade eder. Şaban-ı Şerif'in 15. gecesinde Allah-ü Tealâ'nın affı ve mağfireti ile Müslümanlar günah mes'ûliyetinden kurtulduğu için bu geceye Berâet Gecesi denmiştir

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ اَحْيَ اللَّيَالِيَ الْخَمْسِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ لَيْلَةُ التَّرْوِيَةِ وَلَيْلَةُ عَرَفَةَ وَلَيْلَةُ النَّحْرِ وَلَيْلَةُ الْفِطْرِ وَلَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

Sevgili peygamberimiz (s.a.v), bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Kim şu beş geceyi ihyâ ederse cennet o kimseye vacip olur. Bunlar,

- ✓ Terviye gecesi, (Zilhiccenin 8.Gecesi Kurbân Arefesinden bir önceki gece)
- ✓ Arefe gecesi, (Zilhiccenin 9.Gecesi),
- ✓ Kurban bayramı gecesi,
- ✓ Ramazan bayramı gecesi,
- ✓ Şâ'banın 15.gecesi yani Berâat gecesi dir.[463]

Başka bir rivâyete şöyle buyurulmaktadır.

"Kim şu beş geceyi ihyâ ederse kalplerin öldüğü gün onun kalbi ölmez. Bunlar Cuma, Berâat, Kadir, Arefe ve iki Bayram geceleridir."

Bu gecenin fazileti ve ihtivâ ettiği büyüklükten bazı hususları ve hasletleri burada kısaca arz etmeye çalışalım.

Berâat kelimesi: Borçtan, isnât edilen suçtan kurtulmak mânalarına gelir. Ayrıca bir kimseye verilen madalya veya nişan veya herhangi bir imtiyâz verildiğini bildiren belge, resmi senet mânalarına gelmektedir.

Bu mübârek gecenin dört ismi vardır;

1- Leyle-i mübâreke : Âyeti kerimede de "Mübârek bir gece" diye vasf olunan bu gecenin, hayır ve bereketi (kendisini ihyâ edenler

[463] Ruhul Beyan C. 8 Sh. 403

için) çok fazladır. Çünkü Kadir gecesinde olduğu gibi Cenab-ı Hakkın cemâlinin berekât ve füyüzâtı arştan, yeryüzüne kadar bütün zerrelere kadar ulaşır.

2- Leyle-i Rahmet : Cenâb-ı Hakkın rahmeti bu gece coşup taştığı için bu isim verildi.

3- Leyle-i Berâat : Bu gece müminlere cehennemden kurtulup cennetlik olma berâatı (vesikası) verilir: Öyle ki bazı büyüklere dünya gözü ile gösterilmiştir.

Nitekim Emevi Halifesi ***Ömer İbn-i Abdulaziz*** bir berâat kandilinde huşu içinde ibâdetlerini bitirip iltica ederken bir an başını yukarı kaldırdığında ucu semâya kadar ulaşan, yeşil renkli nurdan bir şerit üzerinde şöyle yazdığını gördü.

هٰذِهِ بَرَائَةٌ مِنَ النَّارِ مِنَ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ لِعَبْدِهِ عُمَرِ ابْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ

"Şu Melik-i Aziz olan Allah tarafından kulu Ömer İbni Abdulaziz'e (verilmiş) cehennemden kurutuluş berâatıdır**.**[464]

Bu berâatın, bu geceyi lâyıkıyla ihyâ eden her mümine verileceği müjdelenmiştir. (Nitekim geçen senelerde bazı kardeşlerimiz, bu geceyi ihyâ ederken şahit oldukları büyük zuhuratlardan bahsetmişlerdir.

Mesela; Bir kardeşimiz bu geceye ait l00 Rek'at namazı ve dualarını huşu içinde tamamlayıp istirahata çekildiğinde rüyasında Hz.Üstazımızla müşerref olur. Hz.Üstazımız kendisine "Buyur bu senin berâatındır."diyerek beyaz bir defter verir.(İsimleri mahfuzdur.)

[464] Ruhul Beyan C. 8 Sh. 403

Bunlar görülenler ve anlatılanlar, görülmeyen ve anlatılmayan neler vardır.)

4-Leyle-i Sakk: "Sak" senet demektir. İnsanlara cehennemden kurtulacaklarına dair senet verileceğinden bu isimle de anılmaktadır.

Bu gecenin hususiyetleri;

Âyet-i kerimede işaret edildiği üzere bu gecede büyük hasletler, güzellikler vardır. Bu faziletlere sebeb olan en mühim âmil ise, Yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerimin Levh-i mahfuzdan Dünya semâsına indirilmesidir. Kur'ân-ı Kerim Levhi-i mahfuzdan indirilmiş; Kadir gecesinde ise Efendimiz (s.a.v.)'e inzâl olmaya başlanmıştır. O bakımdan Kadir gecesi ile bu gece arasında mühim bir münasebet vardır. Bu gecenin diğer hasletlerini maddeler halinde kısaca arz etmeye çalışalım.

Bu gecede beş haslet vardır;

1-Her emrin bu gece ayrılması:

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ " *O gecede bütün hikmetli işler tefrik olunur, ayrılır.*" [465]

Hikmetli her iş bu gece ayrılarak vazife sahiplerine tevzi olunur. Levh-i mahfuzda ki ilâhi takdirler arasında o sene içinde cereyan edecek hâdise ve şuunâtın nüshalar halinde yazılmasına bu gecede başlanır ve kadir gecesinde tamamlanır.

[465] Duhan suresi 4. Ayet-i kerime

- ✓ Erzakla ilgili nüsha, (kime ne kadar, ne şekilde rızık verileceği) Mikâil (a.s)'a;
- ✓ Harp , zelzele ve diğer felaketlerle ilgili nüsha Cebrâil (a.s)'a;
- ✓ Kulların amel ve ibâdetleri ile ilgili nüsha, dünya semâsında vazifeli yüksek rütbeli İsmâil isminde bir meleğe ;
- ✓ Öleceklerin listesi ise Azrâil (a.s)'a verilir.

Hatta öyle ki; bir kişi çarşıyı pazarda gezer, alış veriş yapar geleceğe ait hesaplar yapar; evini ve çoluk çocuğunun istikbalini düşünür, ona göre planlar hazırlar da, bilmez ki belki de onun ismi o sene öleceklerin defterine yazılmıştır.

2-Bu gecede yapılan ibadetin fazileti:

Bu gece yapılacak ibadetler hakkında Efendimiz (s.a.v) şöyle buyuruyorlar:

مَنْ صَلَّى فِى هٰذِهِ اللَّيْلَةِ مِأَةَ رَكْعَةٍ اَرْسَلَ اللّٰهُ تَعَالَى اِلَيْهِ مِأَةَ مَلَكٍ ثَلَاثُونَ يُبَشِّرُنَهُ بِالْجَنَّةِ ثَلَاثُونَ يُؤْمِنُونَهُ مِنْ عَذَابِ النَّارِ ثَلَاثُونَ يَدْفَعُونَهُ عَنْهُ آفَاتِ الدُّنْيَا وَعَشَرَةٌ يَدْفَعُونَ عَنْهُ مَكَايِدَ الشَّيْطَانِ

"Kim bu gecede (100) rek'at namaz kılarsa Cenâbı Hakk ona (100) melek gönderir. (30) tanesi o kişiyi cennetle müjdelerler, (30) tanesi ona cehennem azâbından teminât verir, (30) tanesi ise o kişiden dünya afâtını (belâ ve musibetler)def eder, (10)tanesi ise o şahıstan şeytanın hile ve tuzaklarını def ederler.[466]

Tâbiinin büyüklerinden Hasan-ı Basri Hz.leri:

[466] Ruhul Beyan C 8. Sh. 403

رُوِىَ عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِىِّ اَنَّهُ قَالَ حَدَّثَنِى ثَلَاثُونَ مِنْ اَصْحَابِ النَّبِىِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَنَّ مَنْ صَلّٰى هٰذِهِ الصَّلَاةَ فِى هٰذِهِ اللَّيْلَةِ نَظَرَ اللّٰهُ اِلَيْهِ سَبْعِينَ نَظَرَةً وَقَضَى اللّٰهُ لَهُ لِكُلِّ نَظَرَةٍ سَبْعِينَ حَاجَةً اَدْنَاهَا الْمَغْفِرَةُ

"Bana Rasûlullah efendimizin Eshâbından otuz kişi şu Hadisi şerifi haber verdiler."

"Kim bu gecede şu namazı kılacak olursa Cenâbı Hakk ona (70) defa Rahmetiyle nazar eder, her nazarı ilahisinde o kulunun 70 ihtiyacını giderir. Ki, bunun en küçüğü , Allah'ın onu mağfiret buyurmasıdır."[467]

وَرَوَى مُجَاهِدٌ عَنْ عَلِىٍّ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ اَنَّهُ عَلَيْهِ السَلَامُ : يَا عَلِىُّ مَنْ صَلَّى مِأَةَ رَكْعَةٍ فِى لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقَرَأَ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ مَرَّةً وَقُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ قَالَ عَلَيْهِ السَلَامُ يَا عَلِىُّ مَامِنْ عَبْدٍ يُصَلِّى هٰذِهِ الصَّلَاةَ اِلَّا قَضَى اللّٰهُ لَهُ كُلَّ حَاجَةٍ طَلَبَهَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَيَبْعَثُ اللّٰهُ سَبْعِينَ اَلْفِ مَلَكٍ يَكْتُبُونَ لَهُ الْحَسَنَاتِ وَيَمْحُونَ عَنْهُ السَّيِّئَاتِ وَيَرْفَعُونَ لَهُ الدَّرَجَاتِ اِلَى رَأْسِ السُّنَّةِ وَيَبْعَثُ اللّٰهُ فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ سَبْعِينَ اَلْفِ مَلَكٍ وَسَبْعَمِأَةِ اَلْفٍ يَبْنُونَ لَهُ الْمَدَائِنَ وَالْقُصُورَ وَيَغْرِسُونَ لَهُ مِنَ الْاَشْجَارِ مَالَاعَيْنٌ رَأَتْ وَلَا اُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَاخَطَرَ عَلَى قَلْبِ الْمَخْلُوقِينَ وَاِنْ مَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ قَبْلَ اَنْ يَحُولَ

[467] Ruhul Beyan C.8 Sh.403 - İhyâ

الْحَوْلُ مَاتَ شَهِيدًا وَيُعْطِيهِ اللّٰهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مِنْ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ فِى لَيْلَتِهِ تِلْكَ سَبْعِينَ حَوْرَاءَ

Salâtı hayır denen bu namazı Rasulullah Efendimiz (s.a.v.) Hz. Ali (k.v.) ye şöyle tarif buyurmuşlardır. " Ya Ali ! Bir kimse Şâ'banı şerifin 15. Gecesi (100) rek'at namaz kılarsa, her rek'atın da Fatiha-ı şerif den sonra İhlas suresini (10) defa okur, Ya Ali ! Kim bu namazı bu şekilde kılarsa Cenâb-ı Allah bu gecede istediği bütün ihtiyaçlarını verir ve ona (70) bin melek gönderir. O melekler onun için gelecek seneye kadar günâhlarını silerler, sevaplarını yazarlar ve de onun derecelerini yükseltirler. O sene içerisinde ölecek olursa şehit olarak gider. Ayrıca Cenâbı Hakk onun için Adn cennetlerine (770) bin melek vazifelendirir. Gözlerin görmediği, kulakların işitmediği hiçbir kimsenin hatır ve hayâlinden geçirmediği güzellikte şehirler, saraylar,bağlar, bahçeler inşâ ederler. Eğer osene içinde ölürse şihit olarak ölür. Allahü Teala ihlası şerifin her harfi adedince 70 huri verir.[468]

3-Bu gece mü'minlere allah'ın rahmeti çok olur:

Efendimiz (s.a.v) Buyuruyorlar ki :

"Cenâbı Hakk Şâ'ban-ı şerifin 15. Gecesi Rahmetini dünya semâsına indirir. Güneşin batmasından doğmasına kadar devam eder.[469]

Rasulullah Efendimiz (s.a.v.) diğer bir Hadisi şeriflerinde buyuruyorlar ki :

"Bu gece rahmet kapıları, akşam güneşin batmasından sabaha kadar ümmetim üzerine açılır. Muhakkak Cenâbı Hakk bu gece Beni

[468] Ruhul Beyan C.8 Sh.403
[469] Ruhul Beyan C.8 Sh 304

Kelb kabilesinin koyunlarının tüyleri adedince kullarını cehennemden azd eder.”[470]

Bu hususta pek çok Hadis-i şerifler olmakla beraber şu Hadisi şerifi burada almakta fayda mülâhaza etmekteyiz.

“Şâbanın 15. Gecesi olduğu vakit, gecesinde ibâdet için kalkınız. Gündüzünde oruç tutunuz.

Zirâ Allah-u Teâlâ güneşin batışı ile beraber (dünya semâsına) Rahmetiyle tecelli eder de, şöyle buyurur.

“ ***Bir mağfiret dileyen yok mu onu bağışlayayım! Bir rızık isteyen yok mu? (istesin de vereyim!)*** Bu dâvet, tan yeri ağarıncaya kadar devam eder.”

4-Mağfiretin husulu :

Efendimiz (s.a.v) buyuruyorlar ki “Muhakkak Cenâbı hak, bu gecede bütün müslümanları mağfiret eder. Ancak,

- Kâhinler (gelecekten haber veren)
- Sihirbazlar,
- Müslümanlara kin ve buğuz eden,
- Bid’at ehli kimseler,
- Israrla şarap içmeye devam edenler,
- Anne ve babasına eziyet edenler,
- Zinaya devam edenler müstesna ,bunlar bu büyük rahmet ve mağfiretten istifade edemezler.”

5-Şefeatin tamanının verilmesi :

Bu gece Peygamber Efendimiz (s.a.v)’e şefeat selâhiyetinin tamamı verildi. Şöyle ki: Efendimiz (a.s) Şâ’ban ayının 13. Gecesi

[470] Mev’ize-i Hasene Sh. 975

ümmetine şefeat edebilmek için Allah'a (c.c) niyazda bulundu. Kendisine, ümmetinin üçte birine şefeat etme selahiyeti verildi. Ümmetine son derece düşkün bulunan Rasülullah (s.a.v) daha fazla kişiye şefeat edebilme arzusuyla yanıp tutuşmaktaydı. 14. Geceyi de ibadet ve iltica ile geçirdi, kendisine ümmetinin 3 te ikisinin şefeatı verildi, Efendimiz bununla da yetinmedi 15. Geceyi de ibadet ve iltica ile geçirdi. Bunun üzerine ümmetinin tamamına şefeat izni verildi.

Yine bu gecede: Zemzem suyu ziyadeleşir: Bu gecenin bereketiyle zemzem suyu ziyadeleşir. Bunun gibi hakikat ehlinin letâifinde feyzi ilâhinin ziyâdeleşmesine de işaret vardır. Onun için, kalben uyanık olmak lazımdır.

Kıblenin değişmesi:

Hicretin 2. Yılı Rasulu Ekrem (s.a.v) Şâ'banı şerifin 15. Günü Beni Seleme kabilesine varmıştı. Onların mescidinde öğle namazının farzını kıldırırken kıblenin değiştirilmesi ile ilgili şu Âyet-i kerime geldi.

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

"Yüzünü göğe doğru çevirip (vahiy beklediğini) görüyoruz. Şimdi seni her hâlükârda razı olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. (Namazda) Yüzünü artık mescidi Harâm tarafına (Kâbeye doğru) çevir.....İlh"[471]

Peygamber Efendimiz namazda bu emri alınca derhal **"Kâbeye"** döndü, cemâatta ona uyarak kıbleye yöneldiler.

(Bu hâdise bir fıkhi meseleye kaynak teşkil etmektedir. Herhangi bir kimse kıble yerine yanlış bir yöne dönse namaz kılarken

[471]Bakara suresi 144. Ayet-i kerime

kıbleyi bilen birisi tarafından kendisine doğrusu söylense, namazını bozmadan yönünü düzeltir ve namazına devam eder.)

Bu gecenin ihyası:

Faziletine sınır olmayan bu gecenin ihyâsına önceden hazırlanmalı, Efendimiz (s.a.v)'e uyarak 13.ve14. gece ve günlerinden başlanmalıdır. Aynı zamanda "Eyyâmı biyz" olduğu için Şâ'banın 13,14,15.(Pazar,Pazartesi ve Salı) günleri mutlaka oruçlu olunmalıdır. Bu şekilde hem Şâ'banı şerifin ortasından üç günü yani "Eyyâ-ı Biyz"ı oruçlu geçirmenin faziletine nâil oluruz. Hemde Berâat Kandilini oruçla karşılamış ve daha mühimi Kandilin gündüzünde de oruç tutmuş oluruz.

13 ve 14. Gecelerden itibaren Tesbih namazı, Teheccüt namazı gibi namazları kılarak bu geceye hazırlanmakta büyük faydalar vardır. Bu geceye girmeden önce Şahsi işlerimizi ibâdete mâni olmayacak şekilde ayarlamalıyız. Bu geceye dinç bir şekilde girerek kendimizi sadece ibadete vermeliyiz. Bilhassa tarif edilen (100) rekatlı namazı kılmaya çalışmalıyız. (100) e tamamlayamasak bile (2) rekattan başlayarak kılabildiğimiz kadarına gayret etmeliyiz. Her rekatta (100) ihlas-ı şerif okumak suretiyle 10 rekat da kılınabilir. (İhlasların arasında Besmele okunmaz.)

Namazdan sonra; (Allah-u Teâlânın **"Hu"**ismi şerifinin ebcet hesabına göre adedi olan) 11 şey,(Rasülullah Efendimizin ismi olan **"Tâha"** nın ebcet hesabıyla adedi olan) 14 kere okunur.

1-İstiğfarı şerif :14 kere

2- Salavatı şerife : 14 kere

3- Fatıha i şerife (Besmele ile):14 kere

4- Ayetül kürsi (Besmele ile): 14 kere

5- Tevbe suresinin son iki ayeti olan **"Legad câ eküm"** (Besmele ile):14 kere

6- 14 kere **" Yâsin, Yâsin..."** dedikten sonra bir Yâsini şerif (Yâsini şerifte 7 zahiri, 7 batını, "mübin vardır" , böylece o da 14 olur.

7- İhlas-ı şerif (Besmele ile): 14 kere
8- Felak suresi (Besmele ile):14 kere
9- Nas suresi (Besmele ile): 14 kere

10- " سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاَ اِلهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ "

:14 kere

11- Salavatı şerife (Salâtı Münciye okumak efdaldir.) :14 kere okunur. Bundan sonra dua edilir.[472]

Bu gece dua ve ilticaya ağırlık vermeli; kendimize aile fertlerimize çoluk çocuğumuza bütün müslüman kardeşlerimize dua etmeliyiz. Hususiyle hizmetlerimizin selâmeti için dua etmeyi unutmamalıyız.

Mevzumuzu bir Hadisi şerif meali ile bitirmek istiyoruz.

"Berâat gecesini ganimet ve fırsat biliniz. Çünkü belli bir gecedir. Şâ'banın 15. Gecesidir. Kadir gecesi çok büyük ise de hangi gece olduğu belli değildir. Bu gece çok ibadet yapınız. Yoksa kıyamet günü pişman olursunuz."

HAKİKİ DOST ÖLÜMDEN SONRA DA AYRILMAYANDIR

Hâtem-i Esam, Şakîk-i Belhî'nin (rahmetullahi aleyhimi) talebesiydi. Şakîk, bir gün Hâtem'e şöyle sordu: "Otuz senedir benimle beraber kalıyorsun. Bu zaman içinde ne öğrendin?" Hâtem şöyle cevab verdi: "İlimden sekiz şey öğrendim ki, bunlar bana ömrüm boyunca kâfidir." Şakik: "Bunlar nedir?" dedi. Hâtem (rh.):

[472] Dua ve ibadetler. Fazilet Neşriyat

1.İnsanlara baktım, hepsinin sevdiği bir mahbûbu ve maşuku var. Bu sevgililerden bazıları ölüm döşeğine kadar arkadaşlık ediyor, bazıları da kabrin başına kadar gidiyordu. Sonunda hepsi orada onu yalnız bırakıp dönüyor, hiç kimse onunla beraber ölmüyor, mezara girmiyordu. Kendi kendime düşünüp dedim ki: Kişinin en hakiki dostu, kendisi mezara girdiğinde onunla mezara girip arkadaşlık edendir. Bu da ancak sâlih ameldir. Ben de kendime, kabrimde beni aydınlatacak ve yalnız bırakmayacak sâlih amelleri dost ve sevgili edindim.

2.**İnsanların nefis ve hevalarının istekleri peşinde koştuklarını gördüm. Allâhü Teâlâ'nın,**

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِىَ الْمَاْوٰى

"Fakat kim ki, Rabbinin makamından korkmuş ve nefsini hevâdan nehyetmiş ise artık onun varacağı yer cennettir."[473], mealindeki âyetini düşündüm. Kur'ân-ı Kerim'in hak ve sâdık olduğuna yakînen inandım da, Allâhü Teâlâ'ya itaat edip boyun eğsin diye nefsimin isteklerini dizginlemeye çalıştım.

3.**İnsanların dünya malının ardından koşup onları muhafaza etmeye çalıştıklarını gördüm. Bu vaat karşısında Allâhü Teâlâ'nın,**

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ

[473]Nâziât, s., â. 40-41

"Sizin yanınızdaki tükenir, Allah'ın yanındaki ise bakîdir, ebedîdir."[474] mealindeki âyetini düşündüm. Ben de, dünya için elde ettiklerimi, Allah'ın yanında bana azık olsun diye Allah rızâsı için fakir-fukara arasında taksim ettim.

4**. Gördüm ki, insanlar rızık ve geçimini temin hususunda şerefini alçaltarak, nefsini zelil edecek, şüphe ve harama düşürecek şekilde kazanmaya gayret ediyorlar. Allâhü Teâlâ**

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا

"Arz üzerinde yürür hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkı Allah'a ait olmasın."[475] Ayetini düşündüm ve anladım ki, rızkıma Allâhü Teâlâ kefil oldu. Ben de Allah'tan başkasına olan arzularımı bırakıp ona ibâdetle meşgul oldum.

5• Bazı kişiler, ululuk ve yüceliğin, aşîret, kabile ve akraba çokluğunda olduğunu zannedip bunlarla övünürler. Bazıları da şeref ve izzetin, mal ve evlat çokluğunda olduğunu zannedip bununla övünürler. Bazı kimseler de şeref ve izzeti, başkalarının mallarını mülklerini zorla almakta, zulüm etmek ve kan dökmekte bulurlar. Bir kısmı da şeref ve izzetin mal ve mülkü lüzumsuz yere saçıp savurmakta, israf etmekte olacağına inanırlar. Allâhü Teâlâ'nın

اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰيكُمْ

"Allah katında en itibarlınız, en tak-vâlınız (Allâh'dan korkanınız)dır''[476] Âyetini düşündüm ve takvayı seçtim. Kur'ân-ı Kerim'in de hak ve sadık olduğuna, onların zan ve iddialarının boş şeyler olduğuna inandım.

6• İnsanların birbirlerini çekiştirdiklerini, birbirleri hakkında dedikodu ve gıybet yaptıklarını gördüm. Bütün bunların mal, mevki

[474] Nahl Sûresi, âyet 96
[475] Hûd sûresi, âyet 6
[476] Hucurât S., 13

ve ilimdeki çekememezlikten kaynaklandığını anladım. Allâhü Teâlâ'nın

نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

"...Onların dünya hayatındaki maişetlerini aralarında biz taksim ettik..."[477] âyetini düşündüm. Rızıkların ezelde Allâhü Teâlâ tarafından dağıtıldığını anladım ve hiçbir kimseye haset etmedim, Allah'ın verdiğine kanâat edip, râzî oldum,

7• İnsanların bazı garaz ve sebeplerden dolayı birbirlerine düşmanlık ettiklerini gördüm. Âllahü Teâlâ'nın

اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

, "Haberiniz olsun ki şeytan size düşmandır. Sizde,onu düşman: tutun..."[478] âyetini düşündüm, Böylece şeytandan başkasına düşmanlığın caiz olmadığını öğrendim.

8• Herkesin bir yaratılmışa güvendiğini; kiminin mala-ı mülke, altına, gümüşe; kiminin meslek ve sanatına; kiminin de kendisi gibi bir insan olan bir yaratılmışa bel bağladığını gördüm. Allâhü Teâlâ'nın

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا

"Her kim Allah'a tevekkül ederse, artık O, ona kâfidir. Şüphe yok ki, Allah emrini yerine getirendir. Muhakkak Allah her şey için bir miktar tayin buyurmuştur."[479] Âyetini düşündüm ve Hasbünallah ve nımel vekil: Allah'a tevekkül ettim. O, bana yeter ve O, ne güzel vekildirl dedim

[477] Zuhruf S., 32
[478] Fâtır S., 6
[479] Talâk S., 3

Hâtem-i Esam sözlerini bitirince Şakîk-i Belhî ona: "Ey Hâtem! Allah seni muvaffak etsin." dedi.[480]

CENAB-I HAK BU ÇALIŞMADAN; OKUYAN KARDEŞLERİMİZE İSTİFADE ETMEYİ VE BU ACÎZE DE DUA ETMEYİ NASİP ETSİN

آمین

[480] Fazilet takvimi 26 mart 2011 cumartesi